

جلد هشتم

مجموعه قوانین

بیست و سومین دوره قانونگذاری

مجلس شورای ملی

به ترتیب تاریخ تصویب

اداره کل قوانین

شماره ردیف	عنوان
۲۵۱	قانون بودجه سال ۱۳۵۲ کل کشور .
۲۵۲	اصلاحیه موافقت نامه های همکاری اقتصادی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری مجارستان مورخ ۱۰ مه ۱۹۶۵ و ۱۰ آوریل ۱۹۶۸ .
۲۵۳	الحاق دو تبصره بماده سه و ماده چهار آئین نامه معاملات شهرداری پایتخت .
۲۵۴	اساسنامه شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی .
۲۵۵	قانون تبدیل اداره کل ثبت اسناد و املاک بسازمان ثبت اسناد و املاک کشور .
۲۵۶	قانون اصلاح قانون تعیین مصرف درآمد حاصل از بیمارستانها و باشگاههای ژاندارمری کل کشور و شهربانی کل کشور .
۲۵۷	قانون تشکیل شرکتهای سهامی زراعی .
۲۵۸	قانون عهدنامه راجع به توسعه همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی .
۲۵۹	قانون تأسیس صندوق پس انداز ثابت افسران و همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش شاهنشاهی .
۲۶۰	قانون اصلاح ماده ۱۰ قانون تشکیل نیروی پایداری .
۲۶۱	اساسنامه شرکت سهامی چاپخانه دولتی ایران .

صفحه	تاریخ انتشار	شماره روزنامه رسمی	تاریخ توشیح	تاریخ تصویب یا اظهار ملاحظات مجلس سنا	تاریخ تصویب مجلس شورای ملی
درد و جلد جداگانه (جلد هفتم) چاپ شده است	۵۲/۲/۲	۸۲۲۵	۵۱/۱۲/۲۹	۵۱/۱۲/۲۶	۵۱/۱۲/۲۷
۴۰۴۹	۵۲/۳/۵	۸۲۵۴	۵۲/۲/۱۷	۵۲/۱/۸	۵۱/۱۲/۱۴
۴۰۵۴	۵۲/۳/۵	۸۲۵۴	۵۲/۲/۱۷	۵۲/۱/۲۰	۵۱/۱۲/۱۴
۴۰۵۵	۵۲/۲/۲۵	۸۲۴۵	۵۲/۲/۸	۵۱/۱۲/۲۷	۵۲/۱/۲۳
۴۰۶۳	۵۲/۲/۲۴	۸۲۴۴	۵۲/۲/۹	۵۲/۲/۳	۵۱/۱۱/۱۰
۴۰۶۴	۵۲/۲/۲۵	۸۲۴۵	۵۲/۲/۹	۵۲/۲/۳	۵۱/۱۱/۱۵
۴۰۶۶	۵۲/۲/۲۶	۸۲۴۶	۵۲/۲/۹	۵۲/۲/۳	۵۱/۱۲/۲۷
۴۰۷۹	۵۲/۳/۸	۸۲۵۷	۵۲/۲/۱۵	۵۱/۱۲/۲۱	۵۲/۲/۶
۴۰۸۴	۵۲/۳/۱۶	۸۲۶۴	۵۲/۳/۱	۵۱/۱۲/۲۶	۵۲/۲/۱۸
۴۰۸۷	۵۲/۳/۱۵	۸۲۶۵	۵۲/۳/۱	۵۲/۲/۳	۵۲/۲/۱۸
۴۰۹۲	۵۲/۳/۲۰	۸۲۶۷	۵۲/۳/۵	۵۲/۲/۱۲	۵۲/۲/۲۳

شماره ردیف	عنوان
۲۶۲	قانون الحاق يك تبصره به قانون پرداخت فوق العاده سختی خدمت به مأموران زندانهای نیروهای مسلح شاهنشاهی.
۲۶۳	قانون تشکیل سازمان غله و قند و شکر و چای کشور.
۲۶۴	اصلاح بعضی از مواد اساسنامه شرکت سهامی نمایشگاههای بین المللی ایران.
۲۶۵	الحاق يك تبصره بماده ۱۳ آئین نامه بیمه افسران و کارمندان نیروهای مسلح شاهنشاهی و ژاندارمری مصوب ۱۳۳۷/۱۱/۱.
۲۶۶	قانون اصلاح ماده ۴ قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرایم رانندگی.
۲۶۷	اساسنامه شرکت ملی صنایع فولاد ایران.
۲۶۸	قانون دیوان محاسبات.
۲۶۹	قانون اصلاح ماده ۶ قانون استرداد حقوق گمرکی مواد اولیه مصنوعات ماشینی کارخانجات داخلی مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۴۵.
۲۷۰	قانون نظام معماری و ساختمانی.
۲۷۱	مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند (پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری.
۲۷۲	قانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران به کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هوایمائی کشوری.
۲۷۳	مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه.

صفحه	تاریخ انتشار	شماره روزنامه رسمی	تاریخ توشیح	تاریخ تصویب یا اظهار ملاحظات مجلس سنا	تاریخ تصویب مجلس شورایی ملی
۴۱۰۰	۵۲/۳/۱۷	۸۲۶۵	۵۲/۳/۵	۵۲/۲/۳۴	۵۱/۱۰/۱۹
۴۱۰۱	۵۲/۳/۱۶	۸۲۶۴	۵۲/۳/۵	۵۲/۲/۳	۵۲/۲/۲۵
۴۱۰۵	۵۲/۴/۳	۸۲۷۹	۵۲/۳/۸	۵۲/۱/۲۶	۵۲/۲/۳۰
۴۱۰۷	۵۲/۴/۱۲	۸۲۸۷	۵۲/۳/۸	۵۲/۲/۸	۵۲/۲/۳۰
۴۱۰۹	۵۲/۴/۱۱	۸۲۸۶	۵۲/۳/۸	۵۲/۲/۳۱	۵۱/۱۲/۲۲
۴۱۱۰	۵۲/۴/۱۰	۸۲۸۵	۵۲/۳/۸	۵۲/۲/۳۱	۵۲/۲/۱۸
۴۱۱۸	۵۲/۴/۹	۸۲۸۴	۵۲/۳/۸	۵۲/۲/۳۱	۵۲/۲/۲۰
۴۱۳۲	۵۲/۴/۳	۸۲۷۹	۵۲/۳/۸	۵۲/۲/۲۴	۵۲/۳/۱
۴۱۳۳	۵۲/۴/۳	۸۲۷۹	۵۲/۳/۸	۵۱/۱۲/۱۲	۵۲/۳/۱
۴۱۳۹	۵۲/۴/۱۱	۸۲۸۶	۵۲/۳/۱۶	۵۲/۲/۲۵	۵۲/۳/۵
۴۱۷۰	۵۲/۴/۱۶	۸۲۹۰	۵۲/۳/۱۴	۵۲/۳/۷	۵۱/۱۲/۱۳
۴۱۸۲	۵۲/۴/۲۳	۸۲۹۶	۵۲/۳/۳۰	۵۲/۲/۲۹	۵۲/۳/۷

شماره ردیف	عنوان
۲۷۴	قانون مجازات عمومی .
۲۷۵	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۷۸ قانون شهرداری .
۲۷۶	قانون تغییر نام اداره کل گمرک .
۲۷۷	اصلاح آئین نامه اجرائی تبصره ۴ ماده واحده قانون تشکیل هیأت امنای دانشسرای عالی .
۲۷۸	قانون افزایش حقوق وظیفه وراثت مرحوم اسماعیل خوشبهراری خلبان سمپاش سازمان حفظ نباتات دروزارت کشاورزی و منابع طبیعی .
۲۷۹	قانون الحاق سه تبصره به ماده ۲ قانون اختیارات مالی و استخدامی سازمان بنادر و کشتیرانی و تشکیل گارد بنادر و گمرکات .
۲۸۰	قانون موافقتنامه حمل و نقل هوایپیمائی کشوری بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق چین .
۲۸۱	قانون موافقتنامه همکاری فنی و علمی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری مردم مجارستان .
۲۸۲	قانون مربوط به احتساب یکهزارریال کمکهزینه افسران و همردیفان جز و حقوق آنان .
۲۸۳	قانون قرارداد الحاقی دوم به قرارداد شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیب مینارایا .
۲۸۴	اساسنامه شرکت سهامی تأسیسات ساختمان .
۲۸۵	خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور .

صفحه	تاریخ انتشار	شماره روزنامه رسمی	تاریخ توشیح	تاریخ تصویب یا اظهار ملاحظات مجلس سنا	تاریخ تصویب مجلس شورای ملی
۴۲۳۴	۵۲/۴/۵	۸۲۸۱	۵۲/۳/۱۴	۵۲/۳/۷	۵۲/۲/۱۱
۴۲۶۸	۵۲/۴/۳	۸۲۷۹	۵۲/۳/۱۴	۵۲/۳/۷	۵۲/۲/۱۸
۴۲۶۹	۵۲/۴/۱۰	۸۲۸۵	۵۲/۳/۱۴	۵۲/۳/۷	۵۲/۲/۶
۴۲۷۰	۵۲/۴/۱۰	۸۲۸۵	۵۲/۳/۱۹	۵۲/۳/۱۰	۵۲/۲/۳۰
۴۲۷۲	۵۲/۴/۱۱	۸۲۸۶	۵۲/۳/۲۱	۵۲/۳/۷	۵۲/۳/۱۳
۴۲۷۳	۵۲/۴/۱۴	۸۲۸۹	۵۲/۳/۲۱	۵۲/۲/۲۴	۵۲/۳/۱۳
۴۲۷۶	۵۲/۴/۱۴	۸۲۸۹	۵۲/۳/۲۱	۵۲/۲/۲۴	۵۲/۳/۱۳
۴۲۹۵	۵۲/۴/۱۰	۸۲۸۵	۵۲/۳/۲۱	۵۲/۲/۲۴	۵۲/۳/۱۳
۴۳۰۲	۵۲/۴/۱۴	۸۲۸۹	۵۲/۳/۲۳	۵۲/۳/۱۴	۵۱/۱۲/۱۷
۴۳۰۳	۵۲/۴/۳	۸۲۷۹	۵۲/۳/۲۱	۵۲/۳/۱۴	۵۲/۳/۱
۴۳۱۴	۵۲/۴/۱۴	۸۲۸۹	۵۲/۳/۲۸	۵۲/۳/۲	۵۲/۳/۱۶
۴۳۲۱	۵۲/۴/۲۶	۸۲۹۹	۵۲/۳/۳۱	۵۲/۳/۱۴	۵۲/۳/۲۲

اصلاحیه موافقت نامه های همکاری اقتصادی
وفنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری
مجارستان مورخ ۱۰ مه ۱۹۶۵ و ۱۰ آوریل ۱۹۶۸

مصوب ۱۳۵۲/۱/۸ کمیسیون دارائی مجلسین

ماده ۱۹ احده - توافقی که بمنظور اصلاح موافقت نامه های همکاری
فنی و اقتصادی ایران و مجارستان مورخ ۲۶ تیرماه ۱۳۴۹ (۱۷ ژوئیه ۱۹۷۰)
بین نمایندگان دو کشور بعمل آمده است تصویب و بدولت اجازه داده میشود
که آنرا اجرا نماید .

اصلاحیه فوق مشتمل بر يك ماده و متن اصلاحیه ضمیمه باستناد قانون
نحوه خرید ماشین آلات و سایر لوازم برای اجرای طرح های مصوب برنامه
عمرانی کشور پس از تصویب کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی در جلسه
روز شنبه ۱۳۵۱/۱۲/۱۴ در جلسه روز شنبه هشتم فروردین ماه یکهزار و سیصد
و پنجاه و دو شمسی بتصویب کمیسیون دارائی مجلس سنا رسیده است .
رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

اصلاحیه موافقتنامه های همکاری اقتصادی و فنی ، مجارستان مورخ ۱۰ مه ۱۹۶۵ و ۱۰ آوریل ۱۹۶۸

مواد ۲، ۴ و ۵ موافقتنامه مورخ ۱۰ مه ۱۹۶۵ بصورت زیر خوانده خواهد شد :

ماده ۲ - قرارداد های مربوط به تحویل کالاهای موضوع ماده اول این موافقتنامه نباید دیرتر از سی و یکم دسامبر ۱۹۷۳ بین مؤسسات بازرگانی خارجی مجارستانی و سازمانهای ایرانی که برای این منظور توسط دولت شاهنشاهی ایران مجاز گردیده اند منعقد شود .

اعتبار هر يك از این قراردادها موكول به تصویب مقامات صالحه هر دو کشور خواهد بود .

ماده ۴ - شرایط پرداخت در قرارداد های مربوطه باید بشرح زیر تعیین گردد :

الف - ۱۰ درصد از ارزش فوب هر محموله همزمان با ارائه بارنامه مربوطه آن یا سایر اسناد حمل و یا هرگونه مدارك دیگر بر اساس اعتبار اسنادی غیر قابل برگشت که بوسیله بانك مرکزی ایران یا هر بانك مجاز دیگر نزد بانك ملی مجارستان در بوداپست افتتاح گردیده و از طرف بانك اخیر الذکر تأیید شده باشد ، پرداخت خواهد گردید .

اصلاحیه موافقتنامه‌های همکاری اقتصادی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت مجارستان

ب - باقیمانده ارزش فوب هر محموله و یا قسمتی از کالاها که طبق قراردادهای مربوطه تحویل میگردد ، باید در اقساط متساوی سالانه در مقابل براتهای مشروح در مواد ۵ و ۶ و ۸ این موافقتنامه پرداخت شود .

براتهای کشیده شده که فرم تکمیل نشده آن مورد توافق طرفین قرار گرفته باشد ، باید در موقع افتتاح اعتبار اسنادی موضوع بند الف ماده ۴ بالا در اختیار بانک ملی مجارستان قرارگیرد .

ماده ۵ - مبلغ اعتباریکه از طریق تحویل تمام و یا قسمتی از کالاهای هر شش ماهه‌ای از سال واگذار میگردد و به بستانکار حساب اعتبار اشاره شده در بند «الف» ماده هشتم منظور میشود ، باید در هشت قسط متساوی سالانه حد اکثر ظرف مدت ۱۰ سال با توجه بکیفیت کالاهای مربوطه و طبق شرایط هر قرارداد بازپرداخت گردد . تاریخ شروع بازپرداخت یکسال پس از آخرین روز هر دوره ۶ ماهه مربوطه خواهد بود . سررسید اقساط بعدی در هر سال در همان روز خواهد بود .

تاریخ بارنامه و یا مدارك حمل مشابه ، تاریخ استفاده از اعتبار تلقی خواهد شد .

مواد ۲، ۳ و ۴ موافقتنامه مورخ ۱۰ آوریل ۱۹۶۸ بصورت زیر خواننده خواهد شد :

ماده ۲ - دولت جمهوری مجارستان اعتباری معادل ۴۰ میلیون دلار ایالات متحده بسایران واگذار میکند . این اعتبار ۹۰ درصد ارزش فوب (فرانکو مرز مجارستان) ماشین آلات و قطعات یدکی و تجهیزاتی را که

اصلاحیه موافقتنامه‌های همکاری اقتصادی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت مجارستان
مجارستان به ایران تحویل می‌دهد و همچنین ۹۰ درصد ارزش کمک‌ها و خدمات
فنی را که از طرف مجارستان در محدوده این موافقتنامه در اختیار ایران گذارده
میشود، تأمین خواهد کرد.

شرایط پرداخت در قراردادهای مربوطه باید بشرح زیر تعیین گردد:

الف - ۱۰ درصد از ارزش «فوب» هر محموله همزمان با ارائه بارنامه
مربوطه آن یا سایر اسناد حمل و یا هرگونه مدارک دیگر بر اساس اعتبار اسنادی
غیر قابل برگشت که بوسیله بانک مرکزی ایران یا هر بانک مجاز دیگر نزد
بانک ملی مجارستان در بوداپست افتتاح گردیده و از طرف بانک اخیر الذکر
تأیید شده باشد پرداخت خواهد گردید.

ب - باقیمانده ارزش فوب هر محموله و یا قسمتی از کالاها که طبق
قرارداد های مربوطه تحویل می‌گردد، باید در اقساط متساوی سالانه در مقابل
برایه‌های مشروع در ماده ۶ این موافقتنامه پرداخت گردد.

برایه‌های کشیده شده که فرم تکمیل نشده آن مورد توافق طرفین قرار
گرفته باشد، باید در موقع افتتاح اعتبار اسنادی موضوع بند الف این ماده
در اختیار بانک ملی مجارستان قرار گیرد.

باعتبارات استفاده شده بهره‌ای معادل $2/5$ درصد در سال تعلق خواهد
گرفت. بهره از تاریخ استفاده از اعتبار مربوط محاسبه و فقط بدیون پرداخت
نشده تعلق خواهد گرفت و همزمان با پرداخت اقساط مربوطه پرداخت خواهد
شد.

اصلاحیه موافقتنامه‌های همکاری اقتصادی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت مجارستان

ماده ۳- مبالغ اعتباری که در هر دوره ۶ ماهه برای تحویل کالا و در اختیار گذاردن کمکهای فنی مورد استفاده قرار گرفته است با اقساط متساوی سالانه تا مدت ۱۲ سال بازپرداخت خواهد شد.

مدت بازپرداخت اعتبار استفاده شده و تعداد اقساط هر یک از قراردادها با در نظر گرفتن نوع کالاها و ارزش قرارداد های منعقد تعیین خواهد گردید.

سررسید اولین قسط یکسال پس از اتمام آخرین روز دوره ۶ ماهه مربوطه بوده و سررسید اقساط بعدی هر سال در همانروز خواهد بود. تاریخ بارنامه و یاهرگونه اسناد حمل، تاریخ استفاده از اعتبار مربوطه تلقی خواهد شد.

ماده ۴- قراردادهائیکه برای استفاده از اعتبار مذکور در ماده ۲ این موافقتنامه منعقد میگردد باید در ظرف مدت ۷ سال از تساریخ اجرای این موافقتنامه منعقد شود.

مدت استفاده از اعتبار مذکور ممکن است از طریق توافق متقابل مقامات صلاحیتدار دو کشور تمدید گردد.

اصلاحیه فوق منضم باصلاحیه موافقت نامه‌های همکاری اقتصادی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری مجارستان میباشد.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

الحاق دو تبصره بماده سه و ماده چهار آئین نامه معاملات شهرداری پایتخت

مصوب ۱۳۵۲/۱/۲۰ کمیسیون کشور مجلسین

الف - تبصره الحاقی به ماده سه:

«در مورد معاملات متوسط شهرداری پایتخت میتواند اختیارات کمیسیون موضوع ماده سه را در معاملات که در مناطق شهرداری انجام میشود به کمیسیونی مرکب از معاون مالی و رئیس حسابداری و بازرس هر منطقه تفویض کند».

ب - تبصره الحاقی به ماده چهار:

«شهردار پایتخت میتواند به مسئولیت خود اختیار ترك مناقصه یا مزایده موضوع بند الف این ماده را تا میزان يك میلیون ریال برؤسای مناطق شهرداری تفویض کند».

الحاقیه فوق باستناد تبصره ۳۹ قانون بودجه سال ۱۳۴۴ کل کشور پس از تصویب کمیسیون کشور مجلس شورای ملی در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۱/۱۲/۱۴ در جلسه روز دوشنبه بیستم فروردین ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی به تصویب کمیسیون کشور مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

اساسنامه شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی

مصوب ۱۳۵۲/۱/۲۳ کمیسیونهای پارلمانی مجلسین

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - بنابر اختیارات حاصل از ماده واحد قانون تبدیل فروشگاه مرکز صنایع دستی بشرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی مصوب چهارم دیماه یکهزار و سیصد و پنجاه، شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی وابسته بوزارت اقتصاد مطابق مقررات این اساسنامه تشکیل میگردد.

ماده ۲ - مرکز اصلی شرکت تهران است و شرکت میتواند در صورت لزوم در هر یک از نقاط کشور و یا خارج از کشور شعبه تأسیس نماید یا نمایندگی بدهد.

ماده ۳ - نوع شرکت، شرکت سهامی ومدت آن نامحدود است.

ماده ۴ - موضوع شرکت، بازاریابی، تولید، خرید، فروش و صادرات فرآورده های دستی ایران است و برای تأمین این منظور در صورت لزوم شرکت میتواند با سرمایه گذاری و مشارکت اشخاص حقیقی و یا حقوقی داخلی یا خارجی با رعایت مقررات مربوط باتصویب مجمع عمومی به تشکیل شرکتهای دیگر اقدام نماید.

ماده ۶۱ - سرمایه شرکت مبلغ چهل و چهار میلیون و پانصد و نود هزار ریال است که به چهار هزار و چهارصد و پنجاه و نه سهم ده هزار ریالی تقسیم و تماماً در محل سرمایه فروشگاه مرکز صنایع دستی پرداخت شده و متعلق بدولت است.

فصل دوم - ارکان شرکت

ماده ۶۲ - شرکت دارای ارکان زیر است:

الف - مجمع عمومی.

ب - هیئت مدیره و مدیر عامل.

ج - حسابرس.

ماده ۶۳ - سرپرستی صاحب سهام در مجمع عمومی با وزیر اقتصاد و وزیر دارایی و وزیر کار و امور اجتماعی خواهد بود.

ریاست مجمع عمومی با وزیر اقتصاد است.

ماده ۶۴ - تشکیل مجمع عمومی بر دو نوع است:

الف - مجمع عمومی عادی.

ب - مجمع عمومی فوق العاده.

ماده ۶۵ - مجمع عمومی عادی حداقل مسی یکبار تا پایان خرداد ماه هر سال تشکیل میشود.

ماده ۶۶ - وظائف مجمع عمومی عادی بشرح زیر است:

الف - سرپرستی و اظهار نظر نسبت بگزارش عملیات سالانه و تصویب

توزیع سود.

- ب - تصویب خط مشی و برنامه عملیات آتی شرکت.
- ج - انتخاب اعضای هیئت مدیره.
- د - انتخاب حسابرس .
- ه - تصویب آئین نامه های استخدامی و مالی و معاملاتی سازمان شرکت
با رعایت مقررات مربوط .
- و - تصویب بودجه .
- ز - اتخاذ تصمیم در مورد تقسیم سود ویژه .
- ح - اتخاذ تصمیم نسبت بسایر موضوعاتی که در دستور مجمع گذاشته شده است .
- ماده ۱۱ -** مجمع عمومی فوق العاده برای اتخاذ تصمیم نسبت به هر موضوعی طبق تصمیم رئیس مجمع و یا بنا بدعوت مدیرعامل و یا بتقاضای کتبی حسابرس با ذکر علت تشکیل میگردد .
- ماده ۱۲ -** دعوتنامه مربوط بتشکیل مجامع عمومی با ذکر تاریخ و محل تشکیل آن و دستور جلسه و علت تشکیل مجمع باید حداقل ده روز قبل از تشکیل آن کتباً برای نمایندگان صاحب سهم ارسال شود .
- تبصوه -** در موارد فوری برعایت تبصره ماده ۹۷ قانون اصلاح قانون تجارت انجام تشریفات دعوت الزامی نیست .
- ماده ۱۳ -** وظایف و اختیارات مجمع عمومی فوق العاده بشرح زیر است:
- الف -** افزایش سرمایه .
- ب -** بررسی و پیشنهاد انحلال شرکت .
- ج -** بررسی و پیشنهاد تغییر قسمتی یا کلیه مواد اساسنامه .

۵ - اتخاذ تصمیم نسبت به موضوعاتی که در دستور جمع عمومی فوق العاده گذاشته شده است .

ماده ۱۴ - هیئت مدیره شرکت از سه نفر عضو اصلی و یک نفر عضو علی البدل بنا به پیشنهاد مرکز صنایع دستی وزارت اقتصاد از میان اعضای مرکز صنایع دستی که در امور اقتصادی ، بازرگانی و فنی صنایع دستی بصیرت داشته باشند توسط مجمع عمومی انتخاب میشوند .

ماده ۱۵ - مدت تصدی اعضاء اصلی هیئت مدیره حداکثر دو سال خواهد بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع است .

ماده ۱۶ - مجمع عمومی از بین اعضای هیئت مدیره یک نفر را بعنوان رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل انتخاب می نماید . رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل میتوانند از بین اعضاء هیئت مدیره یک نفر را بعنوان قائم مقام خود تعیین نمایند .

ماده ۱۷ - جلسات هیئت مدیره با حضور رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل و در غیاب او با حضور قائم مقام رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل تشکیل میشود و تصمیمات هیئت مدیره با اکثریت آراء معتبر است ، هیئت مدیره دارای دفتری خواهد بود که تصمیمات متخذه در آن ثبت و با امضاء رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل و اعضای حاضر در جلسه میرسد .

تبصره - در صورت غیبت هر يك از اعضاء اصلی هیئت مدیره عضو علی البدل بدعوت رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل در جلسه هیئت مدیره شرکت کرده و رأی خواهد داد و در غیاب رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل دعوتنامه مذکور وسیله قائم مقام رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل ارسال خواهد شد .

ماده ۱۸ - میزان حقوق و مزایای رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل و اعضای هیئت مدیره و حق الزحمه حسابرس از طرف مجمع عمومی تعیین میگردد .

ماده ۱۹ - در صورت فوت یا استعفا یا تغییر هر يك از اعضای هیئت مدیره جانشین او برای بقیه مدت با تصویب مجمع عمومی تعیین خواهد شد .

ماده ۲۰ - مسئولیت اداره کلیه امور شرکت اعم از فنی، مالی، محاسباتی، استخدامی و مدیریت امور کارکنان و تشکیلات و معاملات با رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل است .

ماده ۲۱ - رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل بالاترین مرجع امور اجرایی شرکت است و نمایندگی شرکت را در مقابل کلیه مقامات و مؤسسات و اشخاص و مراجع قضائی و اداری دارد .

ماده ۲۲ - رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل حق انتخاب وکیل خواهد داشت همچنین با تصویب مجمع عمومی میتواند دعاوی را بدواری با حق سازش ارجاع و داور اختصاصی تعیین و نسبت بداور مشترك تراضی نماید .

ماده ۲۳ - رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل میتواند هر قسمت از اختیارات و وظایف خود را بهر يك از اعضای هیئت مدیره و رؤسای واحدهای شرکت بمسئولیت خود تفویض نماید .

ماده ۲۴ - رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل بودجه سالانه و تشکیلات و ترازنامه و برنامه عملیات شرکت را با رعایت مقررات مربوط تهیه و پس از تأیید هیئت مدیره برای تصویب بمجمع عمومی تسلیم مینماید .

ماده ۲۵ - رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل آئیننامه های استخدامی و

مالی و معاملات شرکت را تنظیم و پس از تأیید هیئت مدیره برای تصویب بمجمع عمومی تسلیم مینماید .

ماده ۲۶ - کلیه چکها و اسناد و اوراق مالی و تعهدات و قراردادهای باید بامضای رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل و یکی از اعضای هیئت مدیره شرکت برسد . مکاتبات اداری بامضای رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل و یا کسانیکه از طرف او حق امضاء دارند خواهد بود .

تبصره - هیئت مدیره میتواند در موارد لزوم اختیار امضاء چکها و اسناد و اوراق مالی و تعهدات و قراردادهای موضوع این ماده را بمسئولان دیگر واگذار نماید .

ماده ۲۷ - رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل موظف است يك نسخه از ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت را حداقل چهل روز قبل از تشکیل مجمع عمومی بمنظور رسیدگی و اظهار نظر برای حسابرس شرکت ارسال نماید .

ماده ۲۸ - حسابرس شرکت به پیشنهاد وزیر دارائی و تصویب مجمع عمومی انتخاب میشود حسابرس مأمور رسیدگی بترازنامه و حساب سود و زیان و گواهی صحت مندرجات آنها و تنظیم و تقدیم گزارش سالانه به هیئت مدیره برای طرح در مجمع عمومی و ایفاء وظایفی که طبق قانون تجارت بعهدہ بازرس است می باشد . مأموریت مذکور پس از تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان خاتمه خواهد یافت . مجمع در همان جلسه حسابرس دوره عملیات بعدرا بشرح مذکور در فوق انتخاب خواهد کرد و انتخاب مجدد حسابرس قبلی بلامانع است .

ماده ۲۹ - حسابرس شرکت موظف است حداقل ده روز قبل از تشکیل مجمع عمومی گزارشهای خود را بمراجع مربوط تسلیم نماید .

ماده ۳۰ - حسابرس حق مراجعه بکلیه اسناد و مدارك شرکت را برای انجام وظایف قانونی خود دارد ولی اقدامات او در اجرای وظایف مربوط نباید موجب رکود کارهای شرکت گردد .

حسابرس حق مداخله در امور جاری شرکت نداشته ووظایف اومحدود است بآنچه بموجب این اساسنامه مقررگردیده است .

ماده ۳۱ - سال مالی شرکت از اول فروردین ماه هر سال تا پایان اسفند ماه همان سال خواهد بود مگر سال اول که شروع آن از تاریخ اجرای این اساسنامه و پایان آن در آخر اسفند ماه سال بعد میباشد .

ماده ۳۲ - سودویژه شرکت پس از کسر مالیات و اندوختههای قانونی لازم ب سرمایه شرکت اضافه میشود .

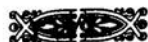
ماده ۳۳ - شرکت از نظر مقررات مالی و اداری تابع مقررات این اساسنامه و آئین نامه های مربوط بوده و در کلیه موضوعاتی که در این اساسنامه پیش بینی نشده طبق قانون تجارت و مقررات مربوط بشرکتهای دولتی عمل خواهد نمود .

تبصره - هرگونه تغییری درمواد این اساسنامه به پیشنهاد وزیر اقتصاد و تصویب کمیسیونهای مربوط مجلسین بعمل خواهدآمد .

اساسنامه فوق مشتمل برسی و سه ماده و چهار تبصره بامتناد قانون تبدیل فروشگاه مرکز صنایع دستی بشرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی پس از تصویب کمیسیونهای اقتصاد - دارائی و استخدام مجلس سنا در جلسات ۲۲ بهمن

و ۲۱ و ۲۷ اسفندماه ۱۳۵۱ بترتیب درجلسات روز سه شنبه ۲۱ و چهارشنبه ۲۲ و پنجشنبه ۲۳ فروردین ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو بتصویب کمیسیونهای امور استخدام و سازمانهای اداری - اقتصاد و دارائی مجلس شورای ملی رسیده است.
رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون تبدیل اداره کل ثبت اسناد و املاک بسازمان ثبت اسناد و املاک کشور

مصوب ۱۳۵۲/۲/۳

ماده ۱ و احده - از تاریخ تصویب این قانون عنوان اداره کل ثبت اسناد و املاک بسازمان ثبت اسناد و املاک کشور تبدیل میشود.

تبصره ۱ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور وابسته بوزارت دادگستری است و رئیس آن سمت معاونت وزارت دادگستری را خواهد داشت.

تبصره ۲ - وزارت دادگستری تشکیلات و پستهای سازمانی ثبت اسناد و املاک را برای تأیید بسازمان امور اداری و استخدامی کشور پیشنهاد خواهد نمود. قانون فوق مشتمل بر یک ماده و دو تبصره پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۱/۱۱/۱۰ در جلسه روز دوشنبه سوم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسید.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون اصلاح قانون تعیین مصرف در آمد حاصل از
بیمارستانها و باشگاههای ژاندارمری کل کشور
و شهربانی کل کشور

مصوب ۱۳۵۲/۲/۳

ماده واحده - قانون تعیین مصرف در آمد حاصل از بیمارستانها و
باشگاههای ژاندارمری کل کشور و شهربانی کل کشور مصوب هجدهم اسفندماه
۱۳۴۷ بشرح زیر اصلاح میشود :

بژاندارمری کل کشور و شهربانی کل کشور اجازه داده میشود در آمد حاصل
از آزمایشهای تخصصی و فنی و معاینه و معالجه مراجعین و بیماران غیر ابو اجمعی
ژاندارمری و شهربانی را که در آزمایشگاهها و بخشهای رادیولوژی و بیمارستانها
یادمانگاههای وابسته بژاندارمری کل کشور و شهربانی کل کشور در مرکز و
شهرستانها آزمایش یا معاینه و یا معالجه و یا بستری میشوند و همچنین در آمد حاصل
از باشگاههای افسران و کارمندان خود را بر حسب مورد برای پرداخت حق الزحمه
پزشکان و متخصصین و کارشناسان و خرید دارو و تکمیل تأسیسات و تجهیزات
و تهیه وسائل مورد نیاز و سایر هزینههای ضروری آزمایشگاهها و بخشهای
رادیولوژی و بیمارستانها و درمانگاهها و باشگاههای مربوط طبق آئین نامه ای که

قانون اصلاح قانون تعیین مصرف درآمد حاصل از بیمارستانها و باشگاههای ژاندارمری

وسایه وزارت کشور و وزارت دارائی تهیه و بتصویب هیئت وزیران میرسد مصرف نمایند.

قانون فوق مشتمل بر يك ماده پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز یکشنبه ۱۳۵۱/۱۱/۱۵ در جلسه روز دوشنبه سوم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسید.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون تشکیل شرکتهای سهامی زراعی

مصوب ۱۳۵۲/۲/۳

ماده اول- بمنظور فراهم نمودن موجبات افزایش درآمد سرانه کشاورزان و آشنانمودن زارعان با اصول و شیوه‌های پیشرفته کشاورزی و دامداری و دامپروری و جلوگیری از خردشدن و تقسیم اراضی مزروعی بقطعات کوچک غیر اقتصادی و افزایش میزان سطح زیر کشت کشور با استفاده از اراضی بایر و موات و مسلوب المنفعه و ترویج و توسعه فعالیت‌های غیر کشاورزی و بخصوص صنایع دستی روستائی وزارت تعاون و امور روستاها بر اساس وظایف پیش‌بینی شده در ماده یک قانون تشکیل وزارت مذکور بتدریج در واحدهای روستائی (هرواحد روستائی از چند قریه و یا چند قریه و مزرعه تشکیل میشود) مناطق مختلف کشور شرکتهای سهامی زراعی را تشکیل میدهد و عنداللزوم میتواند وسعت منطقه عمل شرکتهای متشکله را تغییر دهد .

تبصره- شرکتهای سهامی زراعی و شرکتهای تعاونی تولید روستائی متشکل در هر یک از مناطق مختلف کشور میتوانند ضمن مشارکت بایکدیگر نسبت به تشکیل واحدهای دامداری و دامپروری بزرگ و تشکیل مجتمع‌های شیر و گوشت و استقرار صنایع کشاورزی بمنظور فراهم نمودن موجبات افزایش ارزش افزوده تولیدات کشاورزی و دامی خود اقدام نمایند .

ماده ۹۹م - سهامداران شرکتهای سهامی زراعی اشخاص ذیل خواهند

بود :

- ۱- زارعانی که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی و قوانین تقسیم و فروش خالصجات مالک یا مستأجر زمین شده یا بشوند .
- ۲- خرده مالکانی که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی شق تقسیم را انتخاب نموده اند در صورت تمایل آنها و با موافقت وزارت تعاون و امور روستاها .
- ۳- کشاورزان و خرده مالکینی که مشمول هیچ یک از مراحل قوانین و مقررات اصلاحات ارضی نبوده و هنگام تصویب قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی (۴۰/۱۰/۱۹) شخصاً و مستقیماً بامر زراعت اشتغال داشته اند .

تبصره ۵- در هر یک از واحدهای روستائی سهامداران شرکتهای سهامی زراعی حق استفاده مطلق و دائم اراضی را که در اختیار دارند بشرکت واگذار می نمایند و متناسب با ارزش این حق و مقدار و موقعیت زمین مربوط و ارزش عوامل زراعتی تعدادی از سهام شرکت را که وزارت تعاون و امور روستاها براساس مقررات پیش بینی شده در اساسنامه این قبیل شرکتهای موضوع ماده پنج این قانون تعیین می نماید دریافت خواهند نمود.

ماده ۱۰۰م - در مناطقی که شرکتهای سهامی زراعی تشکیل میشود وزارت تعاون و امور روستاها میتواند حق استفاده مطلق و دائم از اراضی موات و بایر و مسلوب المنفعه و دایر متعلق بدولت را در اختیار شرکتهای سهامی زراعی بگذارد،

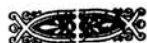

در این صورت وزارت مذکور به نسبت سهمی که با وجه به تبصره ماده دوم این قانون تعیین میشود در شرکت ذیسهام خواهد بود و عواید حاصل از این سهام را بمنظور کمک و تقویت شرکتهای سهامی زراعی مربوط و یا زارعانی که سهام کمتری را در اختیار دارند طبق آئین نامه‌ای که بتصویب شورای موضوع ماده ۱۷ برسد اختصاص خواهد داد .

ماده چهارم - هرگاه صاحبان اراضی مکانیزه و سایر شرکتهای واحدهای کشاورزی یک منطقه تقاضای تشکیل شرکت سهامی زراعی نمایند وزارت تعاون و امور روستاها مخیر است بعد از بررسی نسبت به تشکیل شرکت سهامی زراعی در منطقه اقدام و کمکهای فنی و مالی لازم را در حدود قوانین موضوعه و اساسنامه شرکتهای سهامی زراعی درباره آنها معمول دارد.

ماده پنجم - شرکتهای سهامی زراعی طبق اساسنامه‌ای که نمونه آن بر اساس اصول بازرگانی تهیه و به پیشنهاد وزارت تعاون و امور روستاها بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید تشکیل و اداره میشوند . این شرکتهای پس از ثبت در دفتر مخصوصی که وزارت مذکور ترتیب میدهد دارای شخصیت حقوقی خواهند بود. کلیه تغییرات و اقدامات مربوط به ثبت شرکتهای مذکور در این دفتر انجام میشود .

ماده ششم - در مناطقی که تشکیل شرکتهای سهامی زراعی اعلام میشود در صورتیکه حداقل پنجاه و یک درصد از اشخاص مذکور در ماده دوم این قانون عضویت شرکت را قبول و بقیه از امضای اوراق و اسناد و دفاتر مربوط بتشکیل

شرکت امتناع نمایند، وزارت تعاون و امور روستاها بقتائم مقامی مستنکفین اقدام لازم را انجام خواهد داد.

ماده هفتم - مدیران شرکت سهامی زراعی در مورد حفظ و نگاهداری و بهره برداری از اموال و دارائی شرکت در حکم امین خواهند بود. این اشخاص و همچنین مأمورین ذیربط هرگاه در امور مربوط بشرکتهای تکب جرم بشوند تعقیب و بحد اکثر مجازاتی که در قوانین مربوط مقرر است محکوم خواهند شد. تعقیب و دادرسی در این قبیل موارد فوری و خارج از نوبت بعمل میآید.

ماده هشتم - رسیدگی باختلافات سهامداران و کارکنان شرکتهای سهامی زراعی باشرکت و مدیران شرکت و یا بالعکس نسبت بامراشتغال و یا فعالیتهای کشاورزی و غیر کشاورزی در حوزه شرکت با هیئت های سه نفری منتخب وزارت تعاون و امور روستاها خواهد بود.

تصمیم هیئت های مزبور قطعی و بتقاضای ذینفع مأمورین ژاندارمری مکلف باجرای آن میباشد. آئین نامه نحوه رسیدگی هیئت های فوق از طرف وزارت تعاون و امور روستاها پیشنهاد و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده نهم - سهامداران شرکتهای سهامی زراعی میتوانند سهام خود را بدون هیچگونه محدودیتی بشرکت یا بسهمداران دیگر همان شرکت و یا فرزندان خود منتقل نمایند و در هر مورد انتقال منوط بموافقت کتبی هیئت مدیره شرکت سهامی زراعی مربوط و تأیید وزارت تعاون و امور روستاها میباشد.

بهر حال هدف این خواهد بود که سهام متعلق بهر یک از سهامداران از سهام مربوط به بیست هکتار زمین آبی تحت کشت کمتر نباشد.

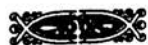
ماده دهم- در صورت فوت هر یک از سهامداران از طرف شرکت نسبت به اداره سهم متوفی اقدام و وراثت به نسبت سهم الارث از عواید سهام استفاده خواهند کرد. ضمناً در صورت تقاضای وراثت یا وارث شرکت سهامی زراعی میتواند طبق اساسنامه خود نسبت به خرید سهام و تأدیه بهای آن و یا انتخاب یک نفر از ورثه (باتوافق سایر وراثت) بعنوان قائم مقام متوفی اقدام نماید.

ماده یازدهم - شرکتهای سهامی زراعی که با عضویت گروههای مندرج در ماده ۲ این قانون تشکیل شده و میشوند تا ده سال از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض و حقوق الثبت و هزینه‌ها و وجوهی که طبق قوانین سایر شرکتهای متعهد پرداخت آن هستند معاف میباشند.

تبصره - خرده مالکان مذکور در بند ۳ ماده ۲ این قانون که با عضویت در شرکتهای سهامی زراعی عوایدی را تحصیل نمایند در صورتیکه میزان مالکیت هر یک از آنها بیش از حد اکثر مقدار زمینی باشد که در اختیار یک خانواده زارع مقیم ده محل وقوع ملک آنها باشد از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض مشمول قوانین و مقررات مربوط میباشند.

ماده دوازدهم - چنانچه زارعان سهامدار اقساط بدهی خود از بابت بهای اراضی را که طبق قوانین و مقررات اصلاحات ارضی بآنها منتقل یا اجاره داده شده بموقع پرداخت ننمایند بدهی آنها وسیله شرکت سهامی زراعی مربوط پرداخت و بحساب آنها منظور خواهد شد.

ماده سیزدهم - وزارت تعاون و امور روستاها با اعطاء وام و همچنین کمکهای مالی و فنی بلاعوض و پرداخت هزینه‌های بنیادی شرکتهای سهامی زراعی را در اجرای وظایفی که بعهده دارند حمایت مینماید.

بودجه و اعتبارات لازم برای اجرای این منظور از محل اعتبارات عمرانی و یاجاری دولت تأمین خواهد شد .

تبصره- میزان بهره وامهای پرداختی بشرکتهای سهامی زراعی حداکثر معادل میزان بهره وامهای پرداختی بشرکتهای تعاونی روستائی خواهد بود .

ماده چهاردهم- در کلیه اقدامات و برنامه‌هائیکه وزارتخانه‌ها و سازمانها و بنگاهها و شرکتهای دولتی در مورد عمران روستائی و برنامه‌های آبادانی و آبیاری و بهبود وضع محصول و خرید فرآورده‌های کشاورزی و امثال آن اجرا می‌نمایند حوزه عمل شرکتهای سهامی زراعی حق تقدم خواهند داشت .

ماده پانزدهم - بوزارت تعاون و امور روستاها اجازه داده میشود که با تصویب هیأت وزیران سازمانها و مؤسسات لازم برای تأمین خدمات فنی و تجاری مورد نیاز شرکتهای سهامی زراعی و تعاونی‌های تولید روستائی را تأسیس نماید. در صورتیکه این سازمانها و مؤسسات بصورت بازرگانی اداره شوند اساسنامه مربوط همچنین اصلاحات احتمالی بعدی آن وسیله وزارت تعاون و امور روستاها تهیه و پس از تصویب کمیسیونهای تعاون و امور روستاها و دارائی و استخدام مجلسین بمورد اجرا گذاشته خواهد شد .

ماده شانزدهم - سهامداران شرکتهای سهامی زراعی چنانچه به تبعیت از برنامه فعالیت‌های شرکتهای سهامی زراعی مربوط وظایف محول بخود را انجام ندهند ، به پیشنهاد هیئت مدیره شرکت و تأیید وزارت تعاون و امور روستاها از عضویت شرکت سهامی زراعی اخراج و سهام آنها برابر آئین نامه‌ای که

قانون تشکیل شرکتهای سهامی زراعی

به پیشنهاد وزارت تعاون و امور روستاها بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید خریداری و در مقابل دریافت بها بصورت نقد یا اقساطی در درجه اول بسایر سهامداران داوطلب شرکتهای سهامی زراعی که دارای سهام کمتری می باشند و در درجه دوم بشرکتهای سهامی زراعی مربوط واگذار خواهد شد.

ماده هفدهم - بمنظور تعیین روش کلی و تهیه برنامه کار و تصویب طرحها و پیش بینی و اختصاص اعتبارات لازم برای شرکتهای سهامی زراعی و شرکتهای تعاونی تولید روستائی (که با اجرای قانون تعاونی نمودن تولید و یکپارچه شدن اراضی در حوزه عمل شرکتهای تعاونی روستائی تشکیل میشود) و نظارت در حسن اجرای وظایفی که در قانون تشکیل شرکتهای سهامی زراعی و اساسنامه آن برای وزارت تعاون و امور روستاها پیش بینی شده است شورائی بنام شورای امور شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید روستائی بریاست وزیر تعاون و امور روستاها و عضویت معاون وزارت تعاون و امور روستاها در امور شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید - رئیس سازمان ترویج و توسعه فعالیتهای غیر کشاورزی - مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران - رئیس سازمان شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید - رئیس سازمان اصلاحات ارضی - رئیس مرکز تحقیقات وزارت تعاون و امور روستاها - مدیرکل حقوقی وزارت تعاون و امور روستاها و دو نفر از کارمندان واجد صلاحیت وزارت تعاون و امور روستاها بانخاب وزیر تعاون و امور روستا تشکیل میگردد .

مصوبات و تصمیمات شورای مذکور وسیله مراجع ذیربط تابع و وابسته بوزارت تعاون و امور روستاها بمورد اجرا گذاشته خواهد شد.

تبصره - میزان فوق العاده شغل کارکنان شرکتهای تعاونی تولید روستائی نیز که بصورت مستمر در منطقه عمل این قبیل شرکتهای انجام وظیفه می نمایند

قانون تشکیل شرکتهای سهامی زراعی

مانند میزان فوق‌العاده شغل کارکنان شاغل شرکتهای سهامی زراعی در واحدهای روستائی براساس مقررات ماده ۱۰ اساسنامه قانونی مرکز تحقیقات وزارت تعاون و امور روستاها (مصوب ۴۸/۱/۳۰) وسیلهٔ شورای امور شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید تعیین و پرداخت خواهد شد.

مادهٔ هجدهم - برای دهاتی که در حوزه عمل یک شرکت سهامی زراعی قرار می‌گیرند انجمن واحدی بنام انجمن واحد روستائی بجانمایی انجمنهای دهات تابعه شرکت مزبور برابر مقررات مربوط بانخابات انجمنهای ده تشکیل خواهد شد.

در این مورد پس از اعلام وزارت تعاون و امور روستاها وزارت کشور نسبت بانحلال انجمنهای دهات واقع در محدوده عمل شرکت سهامی زراعی و تشکیل انجمن واحد روستائی اقدام خواهد نمود.

تبصره - کلیه اموال و دارائی و تعهدات انجمنهای ده منحل شده طی صورتجلسه بانجمن واحد روستائی مزبور تحویل و منتقل میشود و انجمن واحد روستائی کلیه وظایف و اختیارات انجمنهای ده را بر طبق مقررات مربوط نسبت بدعات واقع در حوزه عمل شرکت سهامی زراعی انجام خواهد داد.

مادهٔ نوزدهم - در مناطق روستائی کشور که بعلت حوادثی از قبیل زلزله - سیل - انهدام یا نقصان آب ، وزارت تعاون و امور روستاها بمنظور کمک بکشاورزان و عمران منطقه و بهبود امر زراعت تشکیل شرکت سهامی زراعی و یا شرکت تعاونی تولید روستائی را لازم بداند حوزه عمل شرکت را در محل و مساحتی که مناسب بداند تعیین و بلافاصله اراضی و مستحدثات و اعیانی و قنوات

و چاههای آب و وسایل آبیاری موجود در آن محدوده را در تصرف و اختیار شرکت قرار خواهد داد .

بهای اراضی و مستحدثات و اعیانی و قنوات و چاههای آب و وسایل آبیاری که در اختیار شرکت قرار خواهد گرفت با رعایت مقررات ماده بیستم همین قانون پرداخت میگردد .

وزارت مذکور سهامداران شرکت را از زارعین - کشاورزان خودکار که ممرعاشه آنها منحصرأ از طریق کشاورزی است و در منطقه روستائی سکونت داشته اند انتخاب و محل سکونت جدید و میزان سهام هر یک را متناسب با تعداد افراد خانوار و زراعت قبلی آنان معین می نماید .

در صورتیکه بنا باطلاعات دریافتی از مراجع محلی فوت اشخاص مذکور رسماً اعلام گردد، سهام بصورت کلی بنام ورثه صادر و تودیع خواهد شد و پس از صدور گواهی حصر وراثت ورثه حق استفاده از منافع سهام را خواهند داشت .

تبصوه - وزارت تعاون و امور روستاها میتواند از مقررات فوق در مورد زارعینی که اراضی زراعتی آنان در مخازن سدهای دولتی قرار بگیرد استفاده نماید .

ماده بیستم - اراضی و مستحدثات و اعیانی و ماشین آلات کشاورزی و قنوات و چاههای آب و وسایل آبیاری واقع در حوزه عمل شرکتهای سهامی زراعی و شرکتهای تعاونی تولید روستائی در صورتی که در تاریخ تشکیل شرکت در مالکیت یا اجاره سهامداران نباشد بوزارت تعاون و امور روستاها منتقل میگردد و متناسب با آن وزارت مذکور طبق ماده سوم این قانون در شرکت

سهامی زراعی و تعاونیهای تولید روستائی مربوط ذیسهام خواهد بود . ترتیب ارزیابی این قبیل اراضی و مستحدثات و اعیانی و ماشین آلات و قنوات و چاههای آب و وسائل آبیاری و نحوه پرداخت بهای آنها نقداً بر اساس بند ۳ ماده ۵۰ قانون برنامه و بودجه و ضوابطی خواهد بود که طبق آئین نامه به پیشنهاد وزارت تعاون و امور روستاها بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره - کلیه اسناد و قراردادهائی که مانع از اجرای مواد ۱۹ و ۲۰ این قانون است با تشخیص و اعلام کتبی وزارت تعاون و امور روستاها فسخ شده محسوب میگردد .

ماده بیست و یکم - سهامداران و سایر اشخاصیکه در اجرای این قانون برای تنظیم و امضاء اوراق یا اسناد و دفاتر دعوت میشوند چنانچه در موعد مقرر حضور نیابند وزارت تعاون و امور روستاها بقائم مقامی آنان اوراق یا اسناد و دفاتر مربوطه را امضاء می نماید همین ترتیب در سایر مواردی که بعلم و معاذیر دیگری از قبیل مجهول المالک بودن ملک یا عدم گواهی حصر وراثت و یا معین نبودن ولی یا قیم صغار امضاء و تنظیم اسناد و دفاتر یا سایر اوراق مربوطه بشرکت متعسر باشد معمول خواهد شد.

در این قبیل موارد وجوه و قبوض یا سهام تعیین شده در صندوق ثبت محل تودیع خواهد گردید تا پس از تعیین تکلیف قطعی قانونی بسدیحق تسلیم شود .

ماده بیست و دوم - در اجرای این قانون ادارات ثبت و دفاتر اسناد رسمی نسبت بتنظیم یا فسخ اسناد و مأمورین انتظامی در مورد تصرف یا خلعید

از محدوده مورد عمل شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید روستائی مکلفند دستور وزارت تعاون و امور روستاها را بلافاصله پس از اعلام بمورد اجرا گذارند.

ماده بیست و سوم - نسبت باراضی بایر و مساوب المنفعه واقع در حوزه عمل شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید روستائی دردهات مشمول مراحل مختلف اصلاحات ارضی طبق ماده سوم این قانون عمل خواهد شد.

ماده بیست و چهارم - هرگاه پس از تعیین و صدور سهام اختلافی درمورد میزان سهام و تعلق آن ایجاد شود بتقاضای وزارت تعاون و امور روستاها یا اشخاص ذینفع موضوع در هیئت سه نفری مقرر در ماده ۸ این قانون مطرح و طبق تصمیم هیئت اقدام خواهد شد.

ماده بیست و پنجم - در صورتیکه مدیر عامل - بازرس و سایر مأموران منتخب برای خدمت در سازمان امور شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید روستائی از بین کارکنان سازمان مرکزی تعاون روستائی یا بانک تعاون کشاورزی انتخاب شوند برحسب مورد حقوق و مزایای ثابت آنان از محل بودجه سازمان مرکزی تعاون روستائی و بانک تعاون کشاورزی و سایر مزایای آنها بمیزان مورد تأیید شورای شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید روستائی (موضوع ماده ۱۷ این قانون) از محل اعتبارات طرح مربوط پرداخت خواهد شد.

مدت اشتغال این قبیل کارکنان در سازمان امور شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید روستائی برابر مقررات مربوط جزء سوابق خدمات آنان در سازمان مرکزی تعاون روستائی و یا بانک تعاون کشاورزی محسوب می شود.

تبصره ۵- تشکیلات اداری سازمان مرکز تعاون روستائی در کشور و ترتیب و حدود ارتباط واحدها و کارکنان آن با دستگاهها و سازمانهای اداری تابعه و وابسته بوزارت تعاون و امور روستاها همچنین نحوه واگذاری تدریجی وظایف و امکانات و اختیارات سازمان مزبور به اتحادیههای تعاونی روستائی استانها و فرمانداری کل در جهت تفویض اختیارات بمسئولان محلی و تبعیت سیاست عدم تمرکز با تصویب وزیر تعاون و امور روستاها تعیین خواهد شد .

ماده بیست و ششم - مرکز تحقیقات وزارت تعاون و امور روستاها (موضوع ماده ۱۵ قانون شرکت های سهامی زراعی مصوب ۲۷/۱۰/۴۶ و ماده ۸ قانون عمران و نوسازی روستاها و انحلال وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی و تعیین تکلیف مؤسسات وابسته بآن) کماکان طبق اساسنامه ای که بتصویب کمیسیونهای مجلسین رسیده اداره خواهد شد. تغییرات احتمالی بعدی این اساسنامه نیز پس از تصویب کمیسیونهای نامبرده لازم الاجرا خواهد بود .

ماده بیست و هفتم - بوزیر تعاون و امور روستاها اجازه داده میشود که انجام بررسیها و مطالعات مربوط به تنظیم بازار و بازاریابی داخلی برای محصولات اساسی کشاورزی دامی شرکتهای سهامی زراعی و شرکتهای تعاونی روستائی و کشاورزانی را که هنوز موجبات عضویت آنها در شرکتهای تعاونی روستائی و شرکتهای تعاونی کشاورزی فراهم نشده است (موضوع ماده ۸ قانون عمران و نوسازی روستاها و انحلال وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی و تعیین تکلیف مؤسسات وابسته بآن) بهر يك از واحدهای اداری ذیصلاح وزارت مذکور محول نماید .

قانون تشکیل شرکتهای سهامی زراعی

ماده بیست و هشتم - کلیه اقداماتی که طبق مقررات قانون شرکتهای سهامی زراعی (مصوب ۲۷/۱۰/۴۶) و قانون الحاق مواد ۱۷ و ۱۸ بقانون مزبور (مصوب ۴/۳/۴۷) و لایحه قانونی اصلاح موادی از قانون تشکیل شرکتهای سهامی زراعی (مصوب ۱۱/۸/۴۷) تا تاریخ ابلاغ این قانون بدولت وسیله وزارت تعاون و امور روستاها بعمل آمده کماکان بقوت خود باقی است.

تبصره ۵ - اصلاحات بعدی اساسنامه و آئین نامه های مذکور در این قانون پس از تصویب مراجع مربوط لازم الاجرا خواهد بود .

قانون فوق مشتمل بر بیست و هشت ماده و ده تبصره پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز یکشنبه ۲۷/۱۲/۱۳۵۱ در جلسه روز دوشنبه سوم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنارسیده است .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون عهد نامه راجع بتوسعه همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

مصوب ۱۳۵۲/۲/۶

ماده ۱۹ احده - عهدنامه راجع بتوسعه همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مشتمل بر يك مقدمه و هشت ماده که در تاریخ ۲۰ مهرماه ۱۳۵۱ برابر ۱۲ اکتبر ۱۹۷۲ در مسکو بامضای وزیران امور خارجه دو دولت رسیده است تصویب میگردد و اجازه مبادله اسناد تصویب آن داده میشود .

قانون فوق مشتمل بر يك ماده و متن عهدنامه ضمیمه پس از تصویب مجلس سنا در تاریخ روز دوشنبه ۱۳۵۱/۱۲/۲۱ در جلسه روز پنجشنبه ششم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

عهدنامه

راجع بتوسعه همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

دولت شاهنشاهی ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی با توجه بتماایل متقابل برای تحکیم و توسعه روابط دوستی و حسن همجواری دو جانبه و به پیروی از روح عهدنامه‌ها و موافقتنامه‌ها و اسناد دیگر موجود فیما بین و طبق مقررات منشور سازمان ملل متحد و براساس اصول برابری و عدم مداخله در امور داخلی و احترام متقابل بحق حاکمیت و استقلال ملی و تمامیت ارضی و با تماایل بتوسعه بیشتر روابط اقتصادی و بازرگانی و فنی تصمیم گرفتند عهدنامه حاضر مندرج در ذیل را منعقد سازند .

ماده ۱۵ - طرفین متعهدین تصمیم خود را مبنی بر استفاده کامل‌تر از امکانات مساعد موجود در ایران و اتحاد شوروی - بمنظور گسترش و تحکیم همکاری همه جانبه اقتصادی و فنی مفید برای طرفین و نیز تجارت بین دو کشور بر مبنای متعادل و دراز مدت اعلام میدارند .

ضمناً در نظر است بین صادرات مجموعه گاز و سنگهای فلزات الوان و پنبه و کالاهای دیگر صنعتی و کشاورزی ساخت ایران از ایران باتحاد شوروی و از طرف دیگر صادرات تجهیزات و ماشین آلات و مصالح و کالاهای دیگر ساخت شوروی و همچنین واگذاری خدمات از طرف شوروی بایران تعادل و موازنه حاصل گردد .

ماده ۲۵ - همکاری اقتصادی و فنی بین دو کشور مندرج در ماده یک عهدنامه

حاضر دائما گسترش و توسعه خواهد یافت - در زمینه‌هایی مانند :

توسعه ذوب آهن و فلزات رنگین و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و شیمیائی و ماشین‌سازی و کشاورزی و آبیاری و ماهیگیری .

طرح و ساختمان مراکز نیروی برق و خطوط انتقال برق و سایر تأسیسات نیروی برق و طرح‌های صنعتی و غیره و توسعه ارتباطات حمل و نقل .

تجسسات زمین شناسی بمنظور کشف مواد زیرزمینی و نفت .

تربیت کادرهای ملی در زمینه فنی و حرفه‌ای و انجام مشورت‌های متقابل

بین کارشناسان دو طرف در قسمت برنامه ریزی و در توسعه اقتصادی و فنی .

حفظ محیط زیست انسانی .

ماده ۳ - طرفین متعهدتین با تمام وسائل بتوسعه همکاری بین‌سازمان‌های

ذینفع ایران و اتحاد شوروی در رشته‌های مناسبات اقتصادی و بازرگانی

و فنی و همچنین انعقاد موافقتنامه‌ها و قراردادهای مربوطه بر اساس عهدنامه

حاضر و طبق قوانین جاری در هر دو کشور مساعدت خواهند نمود .

ماده ۴ - مسائل مربوط با اجرای عملی همکاری دوجانبه اقتصادی و فنی

و همچنین تجارت بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در کمیسیون

دائمی همکاری اقتصادی شوروی و ایران مورد مذاکره نمایندگان دو طرف

قرار خواهد گرفت .

کمیسیون مذکور توصیه‌هایی را که مورد موافقت قرار گرفته باشد جهت

بررسی بدو دولت ارائه خواهد نمود .

ماده ۵- طرفین متعهدتین کوشش برای توسعه روابط اقتصادی و بازرگانی و فنی بکار خواهند برد و در عین حال آمادگی خود را برای مساعدت در اجرای نظریات همکاری منطقه‌ای در امور اقتصادی و بازرگانی و همچنین در امر حمل و نقل ترانزیتی با در نظر گرفتن منافع همه دولتی که خود را با نظرات مذکور سهیم میدانند و از آن پشتیبانی میکنند اعلام میدارند.

ماده ۶- طرفین متعهدتین اعلام میدارند که مقررات عهدنامه حاضر بتعهداتی که طرفین سابقاً نسبت بدول ثالث برعهده گرفته‌اند خللی وارد نمیسازد و بر علیه دول ثالث متوجه نمیشود و تعهداتی که طرفین طبق معاهدات موافقتنامه‌های جاری با دول ثالث دارند با مقررات عهدنامه حاضر مغایرت نداشته و نخواهد داشت.

ماده ۷- عهدنامه حاضر از روزی که بموقع اجرا گذاشته میشود بمدت ۱۵ سال معتبر خواهد بود و هر گاه تا یکسال قبل از انقضای مدت عهدنامه هیچیک از طرفین متعهدتین بطرف متعهد دیگر تمایل خود را برای خاتمه دادن باعتبار قانونی عهدنامه اعلام ننماید - اعتبار آن خود بخود هر بار برای پنجسال دیگر تمدید خواهد شد.

ماده ۸- عهدنامه حاضر بتصویب خواهد رسید و از روز مبادله اسناد تصویب که در تهران صورت خواهد گرفت بمرحله اجرا در خواهد آمد.

عهدنامه حاضر در مسکو بتاريخ ۲۰ مهر ۱۳۵۱ مطابق با ۱۲ اکتبر ۱۹۷۲ در دو نسخه هر يك بزبانهای فارسی و روسی تنظیم گردید و هر دو متن دارای اعتبار مساوی است.

از طرف دولت

از طرف دولت

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

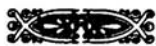
شاهنشاهی ایران

قانون عهدنامه راجع به توسعه همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

عهدنامه فوق مشتمل بر يك مقدمه و هشت ماده منضم بقانون عهدنامه راجع به توسعه همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون تاسیس صندوق پس انداز ثابت افسران و همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش شاهنشاهی

مصوب ۱۳۵۲/۲/۱۸

ماده ۱۵ - صندوق پس انداز ثابت افسران ، همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش شاهنشاهی توسط وزارت جنگ دربانک سپه برطبق مقررات این قانون تاسیس میگردد .

ماده ۲ - درآمد صندوق پس انداز موضوع این قانون بشرح زیر است :
الف - از حقوق ماهانه :

۱ - امراء و افسران ارشد ماهانه یکهزار و پانصد (۱۵۰۰) ریال .

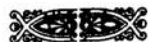
۲ - افسران جزء و همافران ماهانه یکهزار (۱۰۰۰) ریال .

۳ - درجه داران ماهانه پانصد (۵۰۰) ریال .

ب - از بودجه وزارت جنگ :

معادل سهم برداشت شده از حقوق ماهانه هر يك بشرح مندرج در بند بالا .

ماده ۳ - وجوه پس انداز از طرف ارتش شاهنشاهی بصورت سپرده ثابت و بنام صاحب حساب اعم از سهم پرداختی آنان و سهم وزارت جنگ بطور

قانون تأسیس صندوق پس انداز ثابت افسران و همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش

جداگانه در بانک سپه تودیع میگردد و بهره آن با توافق وزارت جنگ و بانک سپه و رعایت مقررات بانکی محاسبه و بموجودی صاحب حساب افزوده میشود .

ماده ۴- وجوهی که در اجرای این قانون برای هر یک از افسران، همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش شاهنشاهی پس انداز ثابت میشود فقط در خاتمه خدمت در ارتش شاهنشاهی (بازنشستگی، معلولیت، بازخرید و انتقال) بابهره متعلق بانان پرداخت خواهد شد .

تبصره- استعفاکنندگان و اخراج شدگان فقط حق دریافت وجوهی را که از حقوق آنان کسر شده است باضافه بهره متعلق بان خواهند داشت .

ماده ۵- در صورت فوت صاحبان حساب از وجوهی که بنام آنان پس انداز ثابت شده است اعم از پرداختی آنان و پرداختی وزارت جنگ پس از وضع دیونی که ببنک سپه دارند بابهره متعلق بین وراث قانونی آنان تقسیم خواهد شد .

تبصره- در صورتی که متوفی فاقد وراث قانونی باشد سهم پرداختی او و بهره متعلقه بان جزو ماترک متوفی محسوب میشود .

ماده ۶- بموجودی حساب پس انداز ثابت و بهره متعلق بان در موقع پرداخت هیچگونه مالیات و عوارض تعلق نمی گیرد .

ماده ۷- کسرو تودیع وجوه مذکور در ماده ۳ این قانون در مورد سهم صاحب حساب از اول سال ۱۳۵۱ و در مورد سهم وزارت جنگ از اول سال ۱۳۵۲ بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

ماده ۸- آن قسمت از وجوه پس انداز ثابت بابت سهم وزارت جنگ و بهره

قانون تأسیس صندوق پس انداز ثابت افسران و همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش

آن که طبق مقررات این قانون بصاحبان حساب یا وراثت مستمری بگیر آنان قابل پرداخت نیست بترتیبی که بنا بر پیشنهاد وزارت جنگ بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید برای کمک بوراث شهداء و بازماندگان صغیر افسران، همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش شاهنشاهی مورد استفاده قرار خواهد گرفت .

ماده ۹۵- بانک سپه موظف است برابر آئین نامه ای که با موافقت بانک مذکور بتصویب وزارت جنگ میرسد در صورت تقاضای صاحبان حساب بآنان وام بدهد .

شرایط و مبلغ و مدت وام و بهره متعلق در آئین نامه مزبور تعیین میگردد .

قانون فوق مشتمل بر نه ماده و دو تبصره پس از تصویب مجلس سنا در تاریخ روز شنبه ۱۳۵۱/۱۲/۲۶ در جلسه روز سه شنبه هیجدهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون اصلاح ماده ۱۰ قانون تشکیل نیروی پایداری

مصوب ۱۳۵۲/۲/۱۸

ماده ۱۰ اصلاحیه - ماده ۱۰ قانون تشکیل نیروی پایداری مصوب دیماه ۱۳۴۷

بشرح زیر اصلاح میگردد :

ماده ۱۰ - هرگاه اعضای نیروی پایداری در مدت خدمت در نیروی مزبور ضمن عملیات بر اثر حوادث یا سوانح ناشی از انجام مأموریت محتواه بیمه ، معلول یا فوت یا شهید شوند با آنان یا وراثت قانونی آنان بشرح زیر رفتار خواهد شد :

الف - هرگاه جزء افسران یا درجه داران یا افراد شاغل یا همردیفان

آنان باشند طبق قوانین و مقررات استخدامی نیروهای مسلح شاهنشاهی .

ب - در صورتی که جزء افسران ، درجه داران و افراد بازنشسته یا همردیفان

آنان باشند طبق مقررات قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتش و ژاندارمری

در مقابل حوادث که بمناسبت انجام وظیفه رخ میدهد و آئین نامه مربوط و مقررات

مواد ۸۵ و ۸۶ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی .

ج - در صورتی که کارمند یکی از وزارتخانه ها یا مؤسسات دولتی یا

مؤسسات وابسته بدولت یا بخش خصوصی باشند که دارای مقررات خاص بیمه

قانون اصلاح ماده ۱۰ قانون تشکیل نیروی پایداری

وبازنشستگی هستند طبق مقررات استخدامی و بیمه مربوط به مستخدمین شاغلی که بسبب انجام وظیفه معلول یا فوت شده یا بشوند .

د - هرگاه مشمول مقررات قانون کار و قانون بیمه های اجتماعی باشند طبق مقررات مربوط به بیمه شدگانی که بسبب حوادث ناشی از کار بیمار، معلول یا فوت شده یا بشوند .

تبصره ۱ - اشخاص موضوع بندهای (ج) و (د) این ماده در صورتیکه ضمن عملیات شهید شوند از لحاظ میزان مستمری و حق بیمه مانند افسران و کارمندان تابع قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی با آنان رفتار میشود و ما به التفاوتی که علاوه بر مبالغ پیش بینی شده در قوانین استخدام و بیمه مربوط با آنان تعلق میگیرد حسب مورد از بودجه وزارت جنگ یا ژاندارمری یا شهربانی کل کشور پرداخت خواهد شد .

تبصره ۲ - با اشخاصی که مشمول هیچیک از بندهای الف ، ب ، ج و د این ماده نباشند طبق آئیننامه قانون بیمه افسران و کارمندان نیروهای مسلح شاهنشاهی رفتار میشود .

در صورتیکه اشخاص بالا مشمول ماده ۴ این قانون باشند با توجه بدرجات مقرر و در صورتیکه قبلا خدمت زیر پرچم خود را انجام نداده باشند با توجه بمدارج تحصیلی هر یک و در نظر گرفتن قوانین و مقررات مربوط بخدمت و وظیفه با آنان مانند افسر ، درجه دار یا سرباز وظیفه رفتار و کلیه حق بیمه آنان حسب مورد از محل بودجه وزارت جنگ یا ژاندارمری یا شهربانی کل کشور تأمین و پرداخت خواهد شد .

تبصره ۳ - باشخاص مندرج در تبصره ۲ که بر اثر رشادت و شرکت در عملیات و یا تمرینات صحرایی حین انجام وظیفه معلول یا شهید یا فوت شده یا بشوند با توجه بموقعیت اجتماعی و میزان درآمدی که داشته‌اند و ابراز رشادتی که نموده‌اند به پیشنهاد فرمانده نیرو و یا فرمانده یا رئیس سازمان مربوط و تصویب اعلیحضرت همایون شاهنشاه بزرگ ارتشتاران حسب مورد بخود یا بوراث قانونی آنان ماهانه حقوقی که کمتر از حقوق و مزایای گروهبان یکم نخواهد بود حسب مورد از بودجه وزارت جنگ یا ژاندارمری یا شهربانی کل کشور مستمراً پرداخت خواهد شد .

تبصره ۴ - هر يك از داوطلبان عضویت در نیروی پایداری که ضمن عملیات آموزشی یا بسبب آن معلول یا فوت شده یا بشوند و مشمول هیچیک از مقررات استخدامی و بیمه مندرج در این قانون نباشد حسب مورد بخود یا بوراث قانونی او با رعایت مفاد تبصره ۳ حداکثر مبلغی معادل حقوق و مزایای سرباز داوطلب حسب مورد از بودجه وزارت جنگ یا ژاندارمری یا شهربانی کل کشور مستمراً پرداخت خواهد شد .

تبصره ۵ - پس از فوت معلولین مذکور در تبصره‌های ۳ و ۴ دوسوم حقوق و مزایای دریافتی آنان بعنوان مستمری بوراث قانونی آنان پرداخت خواهد شد .

تبصره ۶ - کسانی که بنحوی از انحاء در عملیات رزمی بانبروهای مسلح شاهنشاهی همکاری نموده و در ضمن عملیات یا بسبب آن بیمار یا معلول یا مجروح یا کشته میشوند در صورتیکه عضویت نیروی پایداری را نداشته باشند

در حکم اعضای نیروی پایداری محسوب و حسب مورد مشمول یکی از مقررات اینماده خواهند بود .

تبصره ۷ - هرگاه مشمولین بند های ج و دو تبصره های ۲ و ۶ این ماده ضمن عملیات رزمی در نیروی پایداری یا بسبب همکاری با نیرو های مسلح شاهنشاهی اسیر یا مفقودالایر شوند تا زمانی که در اسارت هستند یا وضع آنان معلوم نشده است با عائله تحت تکفل آنان برابر مقررات تبصره ۳ این ماده رفتار خواهد شد .

تبصره ۸ - کسانی که از اول سال ۱۳۲۰ خورشیدی تا تاریخ تصویب این قانون بسبب همکاری با نیروهای مسلح شاهنشاهی معلول یا کشته شده اند حسب مورد خود یا وراث قانونی آنان از تاریخ تصویب این اصلاحیه از مقررات این ماده استفاده خواهند کرد .

تبصره ۹ - منظور از وراث قانونی مصرح در این قانون وراثی هستند که طبق قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی حق دریافت مستمری را دارند .

تبصره ۱۰ - تحقیق و تشخیص و اظهار نظر درباره اینکه شهادت یا فوت یا معلولیت یا جرح ، بیماری ، اسارت و مفقودالایر شدن اشخاص موضوع این ماده بسبب انجام وظیفه یا بر اثر همکاری با نیروهای مسلح شاهنشاهی بوده است یا نه بعهده کمیسیونهای بدوی و عالی خواهد بود که عده اعضای آن و همچنین نحوه تطبیق وضع مشمولین این ماده با درجات نظامی در آئین نامه اجرائی این قانون تعیین خواهد شد .

قانون اصلاح ماده ۱۰ قانون تشکیل نیروی پایداری

قانون فوق مشتمل بر يك ماده پس از تصویب مجلس سنا در تاریخ روز
دوشنبه ۱۳۵۲/۲/۳ در جلسه روز سه شنبه هجدهم اردی بهشت ماه یک هزار و سیصد و
پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

اساسنامه شرکت سهامی چاپخانه دولتی ایران

مصوب ۱۳۵۲/۲/۲۳ کمیسیونهای استخدام و دارائی مجلسین

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - باستناد قانون تبدیل سازمان مستقل چاپخانه دولتی ایران بشرکت سهامی مصوب ۱۳۵۱/۲/۲۶ شرکت سهامی چاپخانه دولتی ایران که در این اساسنامه شرکت نامیده میشود تشکیل میگردد .

ماده ۲ - شرکت وابسته بوزارت دارائی می باشد و مرکز آن در تهران است .

ماده ۳ - نوع شرکت سهامی و مدت آن نامحدود است .

ماده ۴ - شرکت دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و برطبق این اساسنامه و اصول بازرگانی و مقررات مربوط بشرکتهای دولتی اداره میشود .

فصل دوم - وظایف و اختیارات و سرمایه شرکت

ماده ۵ - موضوع شرکت، چاپ انحصاری اوراق بهادار و اوراق تحت نظارت دولت و در حدود مقدرات اوراق بهادار و اوراق تحت نظارت شهرداریها و مؤسسات وابسته بآنها و انجام سفارشات چاپی وزارت دارائی و مؤسسات وابسته بوزارت دارائی .

ماده ۶ - سرمایه شرکت عبارتست از مبلغ سیصد و هفتاد میلیون (۳۷۰۰۰۰۰۰۰) ریال و به سی و هفت سهم ده میلیون ریالی بانام که تمام آن متعلق بدولت است تقسیم می گردد. سرمایه مذکور از محل اموال منقول و غیر منقول اعم از تأسیسات و دارائی نقدی و غیر نقدی و مطالبات پس از وضع دیون سازمان مستقل چاپخانه دولتی ایران تأمین میشود .

ماده ۷ - سهام شرکت قابل انتقال نیست.

ماده ۸ - افزایش سرمایه باتصویب مجمع عمومی مجاز است.

فصل سوم - ارکان شرکت

ماده ۹ - شرکت دارای ارکان زیر است :

الف - مجمع عمومی .

ب - شورایعالی .

ج - هیئت عامل .

د - حسابرس .

ماده ۱۰ - جلسات مجمع عمومی باشرکت وزیرداری. وزیر پست و تلگراف و تلفن و یکنفر دیگر از وزیران که از طرف هیئت وزیران انتخاب میشود تشکیل میشود .

ریاست مجمع باوزیرداری است .

ماده ۱۱ - مجمع عمومی بطور عادی سالی دوبار، یکبار در تیرماه و یکبار تا آخر دیمماه هر سال و بطور فوق العاده بتشخیص رئیس مجمع عمومی و یا بتقاضای

مدیرعامل یا حسابرس تشکیل خواهد شد و جلسات آن تا اتخاذ تصمیم نسبت بموضوعاتی که در دستور جلسه درج شده است ادامه خواهد داشت .

ماده ۱۲ - دعوتنامه مربوط بتشکیل مجمع عمومی با ذکر تاریخ و محل تشکیل آن و دستور جلسه و علت تشکیل مجمع باید از طرف مدیرعامل برای اعضای مجمع ارسال شود .

ماده ۱۳ - وظایف و اختیارات مجمع عمومی بشرح زیر است :

الف - رسیدگی و اظهار نظر نسبت بگزارش عملیات سالانه مدیرعامل با توجه بگزارش حسابرس و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت .

ب - رسیدگی و تصویب بودجه و اصلاح بودجه و برنامه سالانه شرکت .

ج - بررسی و تصویب خطمشی کلی شرکت .

د - تصویب سازمان و آئین نامه های استخدامی ، مالی و معاملاتی ، فنی و سایر آئین نامه های اجرایی شرکت .

آئین نامه های استخدامی ، مالی و معاملاتی با رعایت مقررات مربوط در قانون استخدام کشوری و قانون محاسبات عمومی تهیه و تصویب خواهد شد .

ه - انتخاب هیئت عامل و حسابرس و تعیین حقوق و مزایای هیئت عامل و حق الزحمه حسابرس با رعایت مقررات مربوط و بر اساس ضوابط مورد تأیید شورای حقوق و دستمزد .

و - اتخاذ تصمیم نسبت بسایر موضوعاتی که در دستور مجمع گذاشته شود .

ز - تصویب افزایش سرمایه .

ماده ۱۴ - شورایعالی شرکت مرکب از اشخاص زیر است :

الف - یکی از معاونان وزارت دارائی که ریاست شورایعالی را بعهده خواهد داشت ، بان انتخاب وزیر دارائی .

ب - یکی از معاونان وزارت پست و تلگراف و تلفن بان انتخاب وزیر پست و تلگراف و تلفن .

ج - مدیر کل خزانه .

مدیر عامل شرکت بدون داشتن حق رأی در جلسات شورایعالی شرکت خواهد کرد .

تبصره - شورایعالی حداقل ماهی یکبار در محل شرکت تشکیل میگردد و صورتجلسات مذاکرات و تصمیمات شورا در دفتر مخصوص ثبت و بامضای اعضاء حاضر در جلسه میرسد .

ماده ۱۵ - وظایف و اختیارات شورایعالی :

۱- رسیدگی و اظهار نظر نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت برای تقدیم بمجمع عمومی .

۲- رسیدگی و اظهار نظر نسبت به بودجه و اصلاح بودجه شرکت برای تقدیم بمجمع عمومی .

۳- تصویب نرخ کارهای مطبوعاتی شرکت و چاپ اوراق بهادار به پیشنهاد مدیر عامل شرکت .

۴- انجام وظایف دیگری که از طرف مجمع عمومی بعهده شورایعالی محول خواهد شد .

ماده ۱۶ - هیئت عامل شرکت مرکب است از مدیر عامل و دو نفر معاون مدیر عامل ، مدیر عامل به پیشنهاد خزانه دار کل کشور و تصویب مجمع عمومی و معاونان مدیر عامل به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب رئیس مجمع عمومی انتخاب میشوند .

ماده ۱۷ - مدت تصدی اعضای هیئت عامل دو سال خواهد بود و تا موقعی که تجدید انتخاب بعمل نیامده که در هر صورت از سه ماه تجاوز نخواهد کرد در سمت خود باقی میباشند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است .

تغییر هر یک از اعضای هیئت عامل قبل از خاتمه دوره تصدی و انتخاب جانشین آنان برای بقیه مدت بترتیب مذکور در ماده ۱۶ بعمل خواهد آمد .

ماده ۱۸ - مدیر عامل وظایف و اختیارات سایر اعضای هیئت عامل را تعیین خواهد کرد و در غیاب مدیر عامل وظایف او را یکی از اعضای هیئت عامل به تشخیص مدیر عامل عهده دار خواهد بود .

ماده ۱۹ - اعضای هیئت عامل بطور موظف و تمام وقت در شرکت خدمت خواهند کرد .

ماده ۲۰ - مسئولیت اداره امور شرکت اعم از امور مالی و استخدامی و فنی و معاملاتی و حفظ حقوق و منافع شرکت بعهد مدیر عامل است .

ماده ۲۱ - مدیر عامل بر کلیه واحدهای شرکت ریاست داشته و نمایندگی شرکت را در مقابل مراجع قضائی و اداری خواهد داشت .

ماده ۲۲ - هیئت عامل در حدود مقررات و آئین نامه های مصوب شرکت روشهای اجرائی را تعیین و ابلاغ مینماید .

ماده ۲۳ - مدیرعامل میتواند قسمتی از اختیارات و وظایف خود را بهر يك از رؤسای واحدهای شرکت بمسئولیت و تشخیص خود تفویض نماید .

ماده ۲۴ - هیئت عامل بودجه سالانه و تشکیلات کلی و ترازنامه و برنامه عملیاتی شرکت را با رعایت مقررات مربوط تهیه و پس از تأیید شورای عالی برای تصویب تسلیم مجمع عمومی مینماید .

ماده ۲۵ - هیئت عامل آئیننامه استخدامی و مالی و معاملاتی و فنی شرکت را تنظیم و پس از تأیید شورای عالی برای تصویب مجمع عمومی مینماید .

ماده ۲۶ - کلیه چکها و اوراق و اسناد مالی و تعهدات و قراردادها باید بامضای مدیرعامل و یکی از اعضای هیئت عامل برسد .

مکاتبات اداری با امضای مدیرعامل و یا کسانی که از طرف مدیرعامل حق امضاء دارند صادر میشود .

ماده ۲۷ - مدیرعامل و اعضای هیئت عامل و حسابرس و کارکنان شرکت علاوه بر رعایت قانون منع مداخله حق ندارند بطور مستقیم یا غیر مستقیم در معاملات شرکت سهیم باشند .

ماده ۲۸ - شرکت دارای يك حسابرس خواهد بود که بمعرفی وزیر دارائی و تصویب مجمع عمومی انتخاب خواهد شد . مدت مأموریت حسابرس پس از تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان در مجمع خاتمه خواهد یافت و مجمع در همان جلسه حسابرس دوره بعد را انتخاب خواهد کرد .
انتخاب مجدد حسابرس بلامانع است .

ماده ۲۹ - حسابرس شرکت مکلف است بترازنامه و حساب سود و زیان

سالانه شرکت رسیدگی و گزارشی مبنی بر اظهار نظر نسبت به چگونگی عملیات و مندرجات ترازنامه و حساب سود و زیان برای تسلیم بمجمع عمومی تنظیم نماید .

حسابرس موظف است حداکثر در مدت یکماه ترازنامه سالانه و حساب سود و زیان را که از طرف مدیر عامل باو تسلیم میشود رسیدگی و گزارش خود را بمجمع عمومی تسلیم نماید و یک نسخه از گزارش خود را برای مدیر عامل بفرستد .

ماده ۳۰ - حسابرس دارای کلیه اختیارات و وظایفی است که بموجب قانون تجارت برای بازرس در شرکت های سهامی تعیین گردیده و در اجرای وظایف خود حق مراجعه بکلیه دفاتر و پرونده های محاسباتی و اسناد هزینه و پیمانهای شرکت را خواهد داشت و هرگاه تخلف یا بی ترتیبی مشاهده نماید کتباً به مدیر عامل اطلاع میدهد و اگر از طرف مدیر عامل بگزارش مزبور ترتیب اثر داده نشد مراتب را مستقیماً بمجمع عمومی گزارش میکند .

ماده ۳۱ - حسابرس حق مداخله در امور جاری شرکت را نداشته و اقدامات او در اجرای وظایف مربوط نباید مانع انجام کار جاری شرکت باشد .

فصل چهارم - مقررات مختلف

ماده ۳۲ - سال مالی شرکت از اول فروردین ماه هر سال آغاز و در پایان اسفندماه همانسال خاتمه می یابد بجز سال اول که شروع آن از تاریخ اجرای این اساسنامه خواهد بود .

ماده ۳۳- سود ویژه شرکت پس از کسر ده درصد اندوخته احتیاطی کلا بخزانه پرداخت خواهد شد که منحصرأً بعنوان سود سهام و مالیات بحساب درآمد عمومی منتقل شود.

شرکت میتواند باموافقت وزیرداری تامعادل مبالغی که در بودجه هر سال بعنوان مالیات و سود سهام شرکت مزبور منظور شده است بعنوان علی الحساب به خزانه بپردازد .

ماده ۳۴- شرکت مکلف است حداکثر ظرف ششماه از تاریخ تصویب این اساسنامه آئین نامه های مربوط را تهیه و برای تصویب مجمع عمومی تسلیم نماید و تا موقعی که آئین نامه های مذکور به تصویب نرسیده است مقررات فعلی سازمان چاپخانه دولتی ایران اجرا خواهد شد .

اساسنامه فوق مشتمل بر سی و چهار ماده و یک تبصره باستناد تبصره یک ماده واحده قانون تبدیل سازمان مستقل چاپخانه دولتی ایران و سازمان روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران بشرکت سهامی پس از تصویب کمیسیونهای استخدام و دارائی مجلس سنا در تاریخ روز چهارشنبه ۱۳۵۲/۲/۱۲ بترتیب در جلسات ۲۲ و ۲۳ اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو بتصویب کمیسیونهای امور استخدام و سازمانهای اداری و دارائی مجلس شورای ملی رسیده است .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر جواد سعید

قانون الحاق يك تبصره بقانون پرداخت فوق العاده
سختی خدمت بمأموران زندانهای نیروهای
مسلح شاهنشاهی

مصوب ۱۳۵۲/۲/۲۴

ماده ۱۹۱ احده - تبصره ماده واحده قانون پرداخت فوق العاده سختی خدمت بمأموران زندانهای نیروهای مسلح شاهنشاهی مصوب ۱۳۴۹/۲/۲۹ بعنوان تبصره يك محسوب میشود و تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ بماده واحده مزبور الحاق میگردد.

تبصره ۲ - فوق العاده سختی خدمت مأمورانی که در بخش مسلولین زندانهای شهر بانی کل کشور خدمت می کنند چهل درصد علاوه بر میزان مقرر در این ماده قابل پرداخت می باشد.

قانون فوق مشتمل بر يك ماده پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۱/۱۰/۱۹ در جلسه روز دوشنبه بیست و چهارم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنارسید.

نایب رئیس مجلس سنا - دکتر سیده محمد سجادی

قانون تشکیل سازمان غله وقند و شکر و چای کشور

مصوب ۱۳۵۲/۲/۲۵

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون با ادغام سازمانهای غله و قند و شکر و شرکت سهامی چای ایران شرکتی بنام سازمان غله و قند و شکر و چای کشور وابسته بوزارت تعاون و امور روستاها که در این قانون سازمان نامیده میشود تشکیل میگردد .

تبصره ۱- سازمان دارای شخصیت حقوقی است و بر طبق اصول بازرگانی وبصورت شرکت سهامی اداره خواهد شد و نمایندگی سهام دولت در جلسات مجامع عمومی آن با وزیر تعاون و امور روستاها و دارائی و اقتصاد میباشد و وزیر تعاون و امور روستاها ریاست مجامع عمومی را عهده دار خواهد بود .

سازمان بر اساس مقررات پیش بینی شده در اساسنامه ای که به پیشنهاد وزارت تعاون و امور روستاها به تصویب کمیسیونهای تعاون و امور روستاها ، دارائی و استخدام مجلسین خواهد رسید انجام وظیفه خواهد نمود .

هرگونه تغییرات بعدی در اساسنامه سازمان پس از تصویب کمیسیونهای نامبرده نیز لازم الاجرا خواهد بود .

تبصره ۲- سرمایه سازمان عبارت از مجموع دارایی سازمان غله سازمان قند و شکر و شرکت سهامی چای ایران خواهد بود که نحوه ارزیابی آن در اساسنامه پیش بینی خواهد شد .

آن قسمت از ساختمانها و اموال غیر منقول و تأسیسات و وسایل سازمان غله ، سازمان قند و شکر و شرکت سهامی چای ایران که به تشخیص وزیر تعاون و امور روستاها مورد احتیاج سازمان غله و قند و شکر و چای کشور نباشد جهت استفاده بسایر سازمانهای تابعه و وابسته بوزارت تعاون و امور روستاها واگذار خواهد شد .

تبصره ۳- مدیر عامل و رئیس هیئت مدیره سازمان با سمت معاون وزارت تعاون و امور روستاها و وظایف محوله بخود را انجام خواهد داد .

تبصره ۴- مادام که اساسنامه سازمان بتصویب نرسیده امور سازمانهای غله و قند و شکر و شرکت سهامی چای کشور طبق اساسنامه های مربوط اداره خواهد شد .

تبصره ۵- اعتباراتی که در قانون بودجه سال ۱۳۵۲ کل کشور برای دستگاههای مذکور در ماده یک این قانون منظور شده است در اختیار سازمان گذارده میشود که با رعایت مقررات مربوط مورد استفاده قرار دهد . همچنین وجوهی که طبق قانون بودجه سال جاری دستگاههای نامبرده بایجاد بحساب درآمد عمومی پرداخت کنند طبق مقررات از طرف سازمان تأدیه خواهد شد .

ماده ۲- سازمان موظف است ظرف ششماه از تاریخ تصویب اساسنامه تشکیلات خود را تنظیم و بتصویب وزیر تعاون و امور روستاها برساند .

تبصره ۱ - کارکنان سازمانهای غله و قند و شکر و شرکت سهامی چای ایران بسازمان منتقل میشوند .

تبصره ۲ - با آن عده از مستخدمین رسمی سازمان که حداکثر تایکماه از تاریخ تصویب تشکیلات جدید متصدی مشاغل مستمیری در سازمان نشوند بیکی از طرق زیر عمل خواهد شد :

الف - مستخدمین رسمی که حداقل دارای ۲۰ سال سابقه خدمت باشند. بازنشسته میشوند حقوق بازنشستگی مستخدمین رسمی سازمانهای غله و قند و شکر برابر با حقوق گروه و پایه شغل مورد تصدی آنها در تاریخ تصویب این قانون خواهد بود که طبق ماده ۳۰ قانون استخدام کشوری و مقررات مربوط بآن تعیین میشود و حقوق بازنشستگی مستخدمین رسمی شرکت سهامی چای ایران برابر گروه و پایه قطعی شغل مورد تصدی آنها در تاریخ تصویب این قانون خواهد بود که برابر مقررات مربوط تعیین میشود .

ب - مستخدمین رسمی که مورد نیاز وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مشمول قانون استخدام کشوری باشند بدستگاههای مزبور منتقل میشوند .

ج - با سایر مستخدمین موضوع این تبصره که مفاد بند (الف) یا (ب) درباره آنان اجرا نشود طبق مقررات قانون استخدام کشوری عمل خواهد شد .

تبصره ۳ - آنعده از مستخدمین رسمی سازمانهای غله و قند و شکر و شرکت سهامی چای ایران که در تاریخ تصویب این قانون در وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی مشمول قانون استخدام کشوری به خدمت اشتغال دارند بدستگاههای مزبور منتقل شده محسوب میشوند .

قانون تشکیل سازمان غله و قند و شکر و چای کشور

قانون فوق مشتمل بر دوماهه و هشت تبصره پس از تصویب مجلس سنا در تاریخ روز دوشنبه ۱۳۵۲/۲/۳، در جلسه روز سه شنبه بیست و پنجم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر جواد سعید

اصلاح بعضی از مواد اساسنامه شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران

مصوب ۱۳۵۲/۲/۳۰ کمیسیونهای پارلمانی مجلسین

۱- بماده چهارم بند زیر اضافه میشود :

ج - مشارکت با اشخاص حقیقی یا حقوقی از طریق سرمایه‌گذاری اعم از منقول و یا از طریق اجاره اموال غیر منقول .

۲- بماده هفتم بند زیر اضافه میشود :

۱۴- تصویب پیشنهادهای مشارکت با اشخاص حقیقی یا حقوقی و تشکیل شرکتهای وابسته در جهت نیل به هدفهای شرکت و تصویب اساسنامه شرکتهای مذکور . در مواردیکه سهام شرکت کمتر از پنجاه درصد باشد مشارکت موکول بتصویب هیئت وزیران خواهد بود .

۳- در ماده هشتم عبارت زیر بعد از جمله (تصمیمات متخذه با اکثریت آراء معتبر و قابل اجرا است) اضافه میشود : تا زمانیکه مدیر عامل و اعضای هیئت مدیره جدید از طرف مجمع عمومی انتخاب نشده باشند مدیر عامل و اعضای هیئت مدیره شرکت کماکان عهده‌دار وظائف مربوط خواهند بود .

اصلاح بعضی از مواد اساسنامه شرکت سهامی نمایشگاههای بین‌المللی ایران

اصلاحیه فوق باستناد تبصره يك ماده واحده قانون تشکیل شرکت سهامی نمایشگاههای بین‌المللی ایران پس از تصویب کمیسیونهای استخدام و دارائی مجلس سنا در تاریخ روز یکشنبه ۱۳۵۲/۱/۲۶ بترتیب در جلسات روز یکشنبه ۱۶ و ۳۰ اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو بتصویب کمیسیونهای امور استخدام و سازمانهای اداری و دارائی مجلس شورای ملی رسیده است.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر حسین خطیبی

الحاق يك تبصره بماده ۱۳ آئين نامه بيمه افسران
و کارمندان نیروهای مسلح شاهنشاهی و ژاندارمری
مصوب ۱۳۳۷/۱۱/۱

مصوب ۱۳۵۲/۲/۳۰ کمیسیونهای پارلمانی مجلسین

ماده ۱۹ احده - تبصره زیر بماده ۱۳ آئين نامه قانون بيمه افسران و کارمندان
نیروهای مسلح شاهنشاهی و ژاندارمری مصوب ۱۳۳۷/۱۱/۱ اضافه و مقررات
آن از تاريخ تصویب قابل اجرا میباشد .

تبصره - با افسران ، درجه داران و افراد کادر ثابت و وظیفه که باستناد
مقررات این ماده عملاً و جوهی از صندوق بیمه دریافت می دارند بترتیب زیر رفتار
خواهد شد :

الف - با افسران و درجه داران و افراد معلول کادر ثابت که برابر مقررات
قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی از حقوق و وظیفه یا حقوق بازنشستگی
استفاده مینمایند علاوه بر آن حق معلولیت نیز پرداخت خواهد شد .

ب - افراد وظیفه ای که بهر علت معلول شناخته شوند از حقوق و وظیفه بازنشستگی
استحقاقی و حق معلولیت استفاده خواهند نمود .

ج - با افسران ، درجه داران و افراد وظيفه اي كه ضمن عمليات نظامي و يا بسبب خدمت در اثر حوادث دچار نقص عضو شده باشند با تشخيص شوراي عالي پزشكي نظامي بيمه طبق مقررات ماده ۲۲ اين آئين نامه رفتار ميشود . ضمناً با درجه داران و افراد وظيفه اي كه توانائي هرگونه كاري از آنان سلب و بتشخيص شوراي عالي پزشكي نظامي بيمه از كار افتاده دائمي شناخته شوند طبق مقررات ماده ۲۴ اين آئين نامه رفتار ميشود .

الحاقيه فوق مشتمل بر يك ماده باستناد ماده ۳ قانون بيمه افراد كادر ثابتي ارتش و ژاندارمري در مقابل حوادث ناشيه كه بمناسبت انجام وظيفه رخ ميدهد پس از تصويب كميسيونهاي دارائي و جنگ مجلس سنا در تاريخ ۱۳۵۲/۲/۸ ، بترتيب در جلسات ۲۵ و ۳۰ ارديبهشت ماه يکهزار و سيصد و پنجاه و دو بتصويب كميسيونهاي نظام و دارائي مجلس شوراي ملي رسيده است .

نائب رئيس مجلس شوراي ملي - حسين خطيبي

قانون اصلاح ماده ۴ قانون نحوه رسیدگی بتخلفات واخذ جرائم رانندگی

مصوب ۱۳۵۲/۲/۳۱

ماده واحده - ماده ۴ قانون نحوه رسیدگی بتخلفات واخذ جرائم رانندگی بشرح زیر اصلاح میشود .

۴۵۵ا - وجوه حاصل از جرائم تخلفات رانندگی در حوزه مسئولیت پلیس راه ژاندارمری کل کشور بعنوان در آمد اختصاصی ژاندارمری کل کشور منظور میشود و بر اساس بودجه ای که به پیشنهاد وزارت کشور و موافقت دفتر مرکزی بودجه و وزارت دارائی بتصویب هیأت وزیران میرسد بمصرف هزینه های مربوط به پیشگیری از تصادفات ، کمک بتهیه وسائل و لوازم مخابراتی و موتوری مورد نیاز پلیس راه و نیز ایجاد تأسیسات در جاده های خارج از محدوده شهرها خواهد رسید . نحوه مصرف وجوه مزبور طبق آئین نامه این قانون تعیین خواهد شد .

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ در جلسه روز دوشنبه سی و یکم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

اساسنامه شرکت ملی صنایع فولاد ایران

مصوب ۱۳۵۲/۲/۳۱ کمیسیونهای پارلمانی مجلسین

ماده ۱ - شرکت ملی صنایع فولاد ایران طبق قانون مصوب نهم اسفندماه ۱۳۵۱ تأسیس می شود.

ماده ۲ - مرکز اصلی شرکت در تهران است و شرکت میتواند در صورت لزوم در نقاط دیگر شعبه یا نمایندگی تأسیس کند.

ماده ۳ - موضوع شرکت استخراج و بهره برداری از معادن آهن و تولید فولاد از طریق احیاء مستقیم و فرآورده ها و محصولات فرعی وابسته و توزیع و فروش محصولات مزبور و انجام هرگونه عملیات تولیدی و معاملات بازرگانی مربوط بموضوع شرکت میباشد.

ماده ۴ - سرمایه شرکت مبلغ يك میلیارد ریال است که به یکهزار سهم يك میلیون ریالی بانام تقسیم میشود که پنجاه درصد آن پرداخت شده است . سهام شرکت کلاً بدولت تعلق دارد. افزایش سرمایه منوط بتصویب مجمع عمومی و تأیید هیأت وزیران خواهد بود .

ماده ۵ - مدت شرکت نامحدود است .

ماده ۶ - ارکان شرکت بشرح زیر است :

الف - مجمع عمومی .

ب - شورایعالی.

ج - مدیر عامل.

د - حسابرس (بازرس).

ماده ۷ - مجمع عمومی شرکت از وزیر اقتصاد، وزیر دارائی، وزیر کار و امور اجتماعی، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه، رئیس کل بانک مرکزی ایران تشکیل میگردد. ریاست مجمع عمومی با وزیر اقتصاد خواهد بود.

ماده ۸ - مجمع عمومی عادی سالی یکبار حداکثر تا آخر تیرماه هر سال تشکیل میشود و در صورت ضرورت مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده بدعوت وزیر اقتصاد یا بتقاضای مدیر عامل شرکت تشکیل خواهد شد. وظایف و اختیارات مجمع عمومی عادی بشرح زیر است:

الف - اخذ تصمیم در مورد پیشنهاد وزیر اقتصاد درباره انتخاب و عزل و انتخاب مجدد اعضاء انتخابی شورایعالی و رئیس شورایعالی و مدیر عامل بمنظور پیشنهاد به هیأت وزیران.

ب - اخذ تصمیم در مورد پیشنهاد وزیر دارائی درباره انتخاب و عزل و انتخاب مجدد حسابرس (بازرس).

ج - تعیین حقوق و مزایای مدیر عامل و حق الزحمه اعضاء شورایعالی و حسابرس (بازرس) با رعایت مفاد تبصره یک ماده ۳ قانون تشکیل شرکت ملی صنایع فولاد ایران.

د - تعیین خط مشی کلی و حدود اختیارات شورایعالی در مورد آئین نامه های مالی و استخدامی و معاملات شرکت.

ه - تصویب مقررات و شرایط مربوط به اخذ وام یا اعتبار از منابع داخلی و خارجی با توجه بقانون تشکیل شرکت و قانون برنامه و بودجه کشور.

و - رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت بگزارش سالانه مدیرعامل و گزارش حسابرس (بازرس) شرکت.

ز - رسیدگی و تصویب ترانزنامه و حساب سود و زیان.

ح - اتخاذ تصمیم نسبت بهر موضوع دیگری که از طرف رئیس مجمع عمومی و یامدیرعامل در مجمع عمومی مطرح و رسیدگی بآن طبق قانون تجارت در صلاحیت مجمع عمومی باشد.

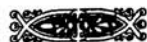
ماده ۹ - مجمع عمومی فوق العاده در موارد ضروری و بمنظور اتخاذ تصمیم نسبت بهرگونه پیشنهاد رئیس مجمع عمومی و یامدیرعامل راجع با افزایش سرمایه و یا بطور کلی پیشنهاد تغییر مواد اساسنامه طبق مقررات مربوط تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۰ - جلسات مجمع عمومی با حضور حداقل سه نفر از اعضاء مجمع مذکور در ماده ۷ این اساسنامه رسمیت خواهد یافت و تصمیمات متخذة وقتی معتبر و قابل اجرا است که حداقل سه نفر از اعضاء مجمع متفقاً بآن رأی داده باشند. مدیرعامل و اعضاء شورایعالی در جلسات مجمع عمومی حضور خواهند داشت ولی حق رأی ندارند.

ماده ۱۱ - شورایعالی از نه نفر بشرح زیر تشکیل میشود:

الف - معاون وزارت اقتصاد.

ب - معاون وزارت دارائی.

ج - معاون وزارت کار و امور اجتماعی .

د - معاون سازمان برنامه و بودجه .

ه - پنجنفر از متخصصان مجرب در امور صنعتی - معدنی - اقتصادی -

بانکی - مالی و حقوقی .

رئیس شورایعالی از بین پنج نفر متخصصان فوق تعیین میشود .

رئیس و سایر اعضاء انتخابی شورایعالی بنابه پیشنهاد وزیر اقتصاد و تأیید مجمع عمومی پس از تصویب هیأت وزیران بموجب فرمان همایونی برای مدت پنجسال از بین کسانی که دارای تحصیلات عالیه و حداقل پنجسال تجربه در امور صنعتی یا معدنی یا اقتصادی یا بانکی یا مالی و یا حقوقی باشند و در غیر اینصورت بیست سال تجربه در امور مذکور داشته باشند منصوب خواهند شد . انتصاب مجدد اعضاء شورایعالی بلا مانع است و تا وقتیکه اعضاء شورایعالی جدید شرکت منصوب نشده اند اعضاء شورایعالی با اختیارات و مسئولیت قبلی و وظائف مربوط را انجام خواهند داد .

هرگاه رئیس شورایعالی در جلسه حاضر نباشد اعضاء حاضر در جلسه موقتاً یکنفر از اعضاء را بعنوان رئیس جلسه انتخاب خواهند کرد .

ماده ۱۲۵ - وظایف شورایعالی عبارتست از :

الف - تصویب خط مشی و برنامه سالانه شرکت که از طرف مدیر عامل

پیشنهاد میشود .

ب - بررسی و تصویب بودجه شرکت .

ج - بررسی و اظهار نظر نسبت بگزارش عملیات اجرائی هر سال که از

طرف مدیر عامل تهیه و تقدیم میشود .

اساسنامه شرکت ملی صنایع فولاد ایران

د - رسیدگی و اظهار نظر نسبت به محاسبات و ترانزنامه و حساب سود و زیان شرکت برای تسلیم به مجمع عمومی .

ه - تصویب تأسیس شرکتهای صنعتی و معدنی که از طرف مدیر عامل پیشنهاد میشود و تصویب اساسنامه اینگونه شرکتهای .

و - تصویب مشارکت در شرکتهای صنعتی و معدنی .

ز - اخذ تصمیم نسبت به سازمان و طرحهای صنعتی و معدنی و برنامههای کارآموزی و تحقیقاتی و فنی و حرفه‌ای و هرگونه اقدام دیگری که در حدود عملیات موضوع شرکت برای اداره آن لازم و از طرف مدیر عامل پیشنهاد شود .

ح - تصویب استخدام کارشناسان خارجی و یا عقد قرارداد برای استفاده از خدمات مؤسسات خارجی طبق مقررات بندب ماده ۸ قانون شرکت ملی صنایع فولاد ایران .

ط - اتخاذ تصمیم نسبت به مواردیکه طبق مقررات این اساسنامه از طرف مجمع عمومی بعهده شورایعالی واگذار شود .

ی - تصویب آئین‌نامه‌های مالی و استخدامی و معاملات شرکت در حدود اختیارات موضوع بند د ماده ۸ این اساسنامه .

ماده ۱۳۵ - شورایعالی هر ماه یکمرتبه جلسه عادی خواهد داشت و در صورت ضرورت به پیشنهاد مدیر عامل جلسات فوق‌العاده تشکیل خواهد یافت . تصمیمات شورایعالی به اکثریت آراء حاضر در جلسه معتبر و قابل اجراء است و بهر حال اکثریت آراء نباید از پنج رأی کمتر باشد . صورت جلسات شورای-

عالی پس از قرائت و تصویب در شورایعالی بامضاء رئیس شورا خواهد رسید و در غیاب رئیس شورایعالی حاضران در جلسه صورت جلسات را امضاء خواهند نمود .

ماده ۱۴۵ - مدیر عامل شرکت به پیشنهاد وزیر اقتصاد و تأیید مجمع عمومی و پس از تصویب هیأت وزیران بموجب فرمان همایونی برای مدت پنجسال منصوب خواهد شد . انتصاب مجدد مدیر عامل بلامانع است .

ماده ۱۵۵ - مدیر عامل شرکت بالاترین مرجع امور اجرایی شرکت بوده و علاوه بر اختیارات در امور استخدامی و اداری در حدود بودجه مصوب و آئین نامه ها و مقررات دارای وظایف و اختیارات زیر نیز میباشد :

الف - اجرای مصوبات مجمع عمومی و شورایعالی .

ب - نمایندگی سهام شرکت در مجامع عمومی شرکتها و واحد هائی که تمام یا قسمتی از سهام آنان بشرکت تعلق دارد با حق تفویض این اختیار با مسئولیت خود بهر یک از کارمندان شرکت .

ج - نمایندگی شرکت در کلیه مراجع قضائی و یا غیر قضائی بسا حق توکیل غیر و با تصویب شورایعالی ارجاع به داوری و تعیین داور و حق سازش .

د - تعیین وظایف کارکنان شرکت و در صورت لزوم تفویض قسمتی از اختیارات و حق امضاء با مسئولیت خودبآنان .

ه - تهیه گزارش سالانه و ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت و تسلیم آن بشورایعالی برای بررسی و تقدیم بمجمع عمومی .

9 - تهیه و تنظیم بودجه و برنامه کار شرکت .

ماده ۱۶ - کلیه اسناد و اوراق بهادار و چکها و سفته ها و بروات و قراردادهای به امضای مدیر عامل و یکی از کارکنان شرکت که با تصویب شورای عالی تعیین میشود معتبر خواهد بود . نامه های اداری و احکام استخدامی و سایر مدارک را مدیر عامل به تنهایی امضاء خواهد نمود .

مدیر عامل و کارمند صاحب امضاء میتوانند حق امضاء خود را در موارد خاص و یا بطور محدود با مسئولیت خود با شخص دیگر واگذار نمایند .

ماده ۱۷ - حسابرس (بازرس) برای هر سال مالی به پیشنهاد وزیر دارائی از طرف مجمع عمومی انتخاب خواهد شد انتخاب مجدد حسابرس (بازرس) بلامانع است . حسابرس (بازرس) حق ندارد در امور جاری شرکت مداخله کند ولی میتواند نظر خود را بمدیر عامل اطلاع دهد .

حسابرس (بازرس) مکلف است درباره صحت و درستی صورت دارائی و صورت حساب دوره عملکرد و حساب سود و زیان و ترازنامه هائی که برای تسلیم بمجمع عمومی تهیه میشود و همچنین درباره صحت مطالب و اطلاعاتی که شورای عالی در اختیار مجمع عمومی میگذارد اظهار نظر کند .

حسابرس (بازرس) میتواند با اطلاع مدیر عامل بدفاتر شرکت رسیدگی نموده و هرگونه توضیح و اطلاع را که بمنظور انجام وظیفه قانونی خود لازم و صلاح بداند اخذ نماید .

ماده ۱۸ - شرکت مکلف است در هر سال ده درصد از سود ویژه خود را بعنوان اندوخته احتیاطی تازمانیکه جمع این اندوخته بمعادل نصف مبلغ سرمایه شرکت بالغ شود بحساب اندوخته احتیاطی انتقال دهد .

اساسنامه شرکت ملی صنایع فولاد ایران

ماده ۱۹ - سال مالی شرکت از اول فروردین تا پایان اسفندماه هر سال است. اولین سال مالی شرکت از تاریخ تأسیس تا آخر اسفند ماه همان سال می باشد.

ماده ۲۰ - ترازنامه و حساب سود و زیان و صورت دارائی و بدهی شرکت باید حداقل سی روز قبل از انعقاد مجمع عمومی سالانه به حسابرس (بازرس) داده شود تا پس از رسیدگی با گزارش حسابرس (بازرس) بمجمع عمومی سالانه تقدیم گردد.

ماده ۲۱ - موضوعاتی که در قانون تشکیل شرکت ملی صنایع فولاد ایران مصوب اسفندماه ۱۳۵۱ و این اساسنامه پیش بینی نشده است مشمول قانون تجارت میباشد.

اساسنامه فوق مشتمل بر بیست و یک ماده باستناد قانون تشکیل شرکت ملی صنایع فولاد ایران پس از تصویب کمیسیونهای استخدام و اقتصاد و دارائی مجلس شورای ملی در جلسات روز یکشنبه ۱۶ و سه شنبه ۱۸ اردیبهشت ماه ۱۳۵۲ در جلسه روز یکشنبه سی ام اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب کمیسیونهای استخدام و اقتصاد و دارائی مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون دیوان محاسبات

مصوب ۱۳۵۲/۲/۳۱

فصل اول - هدف و سازمان

ماده ۱ - بمنظور رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت بحساب در آمد و هزینه و اسناد هزینه و سایر دریافتها و پرداختها و کلیه عملیات محاسباتی و مدارك و اسناد هزینه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و تفریح حسابهای مربوط و همچنین اظهار نظر درباره گردش امور مالی وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و نیز اجرای وظائف مندرج در قانون محاسبات عمومی و سایر قوانین و مقررات مربوط دیوان محاسبات طبق مقررات این قانون اداره میشود .

ماده ۲ - دیوان محاسبات در امور مالی و اداری استقلال داشته و اعتبار مورد نیاز آن با توجه بسازمان و وظائف دیوان محاسبات جداگانه در بودجه سالانه کل کشور منظور خواهد شد . تشخیص و تسجیل هزینه های دیوان محاسبات بارعایت مقررات از وظایف رئیس کل دیوان محاسبات میباشد .

دیوان محاسبات از نظر سازمانی وابسته بوزارت دارائی خواهد بود .

ماده ۳ - دیوان محاسبات دارای پنج شعبه و یک دادسرا و تعداد کافی ممیز حساب و مستخدمین اداری میباشد هر شعبه مرکب از سه مستشار است که یکی از

آنها رئیس شعبه خواهد بود. رئیس شعبه اول ریاست کل دیوان محاسبات را نیز بعهدہ خواهد داشت و به پیشنهاد وزیر دارائی با فرمان همایونی باین سمت منصوب خواهد شد.

تبصره - دیوان محاسبات دارای يك قائم مقام رئیس کل میباشد که از بین رؤسای شعب به پیشنهاد رئیس کل دیوان محاسبات با حکم وزیر دارائی تعیین خواهد شد.

ماده ۴۵ - مستشاران دیوان محاسبات از بین مستخدمین رسمی دولت که دارای شروط زیر باشند انتخاب میشوند.

۱ - نداشتن بیش از ۶۰ سال سن.

۲ - دارا بودن حداقل مدرک لیسانس.

۳ - داشتن سابقه حداقل يك دوره سمت مستشاری دیوان محاسبات قبل از اجرای این قانون و یا داشتن لااقل دو سال سمت مدیر کلی در امور مالی یا پیشکاری دارائی.

۴ - داشتن حداقل پانزده سال سابقه خدمت رسمی دولت.

ماده ۵ - وزیر دارائی موظف است ظرف سه ماه پس از افتتاح هر دوره قانونگذاری مجلس شورایملى نام ۴۰ نفر از کارمندان واجد شرایط مذکور در ماده ۴ را بضمیمه موافقت نامه خود آنها بمجلس شورایملى پیشنهاد کند مجلس شورای ملی براساس گزارش کمیسیونهای دارائی و بودجه در مورد معرفی شدگان از بین افراد مذکور پانزده نفر را بعنوان مستشار اصلی و پنج نفر را بعنوان مستشار جانشین انتخاب و بوزارت دارائی معرفی خواهد نمود.

تبصره ۱- پیشنهاد مستشاران اولین دوره دیوان محاسبات براساس مقررات این قانون تا دو ماه پس از تاریخ اجرای این قانون از طرف وزیر دارائی بعمل خواهد آمد و تا انتخاب و معرفی مستشاران جدید از طرف مجلس شورای ملی مستشاران فعلی انجام وظیفه خواهند کرد .

تبصره ۲- در مواردیکه هر يك از مستشاران دیوان محاسبات بعلمتی برای مدتی بیش از شش ماه متوالی از انجام وظیفه بازماند از سمت مستشاری دیوان محاسبات مستعفی شناخته میشود و درایتمورد و درمورد استعفا یا بازنشستگی یا فوت برای تکمیل اعضای دیوان محاسبات از وجود مستشاران جانشین استفاده خواهد شد . مستشاران جانشین قبل از اینکه بموجب این تبصره بکار دعوت شوند وظایفی را که از طرف وزارت دارائی بآنان ارجاع میشود انجام خواهند داد .

تبصره ۳- مستشاران دیوان محاسبات که بترتیب فوق انتخاب و تعیین میشوند جز در موارد مذکور در تبصره ۲ این ماده تا تجدید انتخاب و معرفی مستشاران دوره بعد از طرف مجلس شورای ملی کماکان بکار خود ادامه خواهند داد . انتخاب مجدد مستشاران دیوان محاسبات بلامانع است .

تبصره ۴- در صورتیکه پست ریاست یکی از شعب دیوان محاسبات بعلم مذکور در تبصره ۲ این ماده بلامتصدی شود جانشین او بانتخاب مستشاران دیوان محاسبات و حکم وزیر دارائی منصوب خواهد شد درمورد رئیس شعبه يك جانشین او از بین رؤسای سایر شعب از طرف وزیر دارائی انتخاب و منصوب خواهد شد و بجای او یکی از مستشاران دیگر بشرح مذکور در صدر این تبصره تعیین خواهد شد .

قانون دیوان محاسبات

ماده ۶- پس از معرفی انتخاب شدگان ، وزیر دارائی ظرف ۱۵ روز مستشاران اصلی را برای تشکیل جلسه دعوت مینماید . مستشاران اصلی از بین خود پنج نفر را به اکثریت نسبی بعنوان رؤسای شعب انتخاب و برای صدور حکم بوزیر دارائی معرفی میکنند . حضور حداقل ۱۲ نفر از مستشاران اصلی برای انتخاب رؤسای شعب الزامی است .

ماده ۷- اداره کلیه امور مالی ، استخدامی و اداری دیوان محاسبات با رئیس کل دیوان محاسبات و در غیاب او با قائم مقام رئیس کل می باشد .

ماده ۸- هیئت عمومی دیوان محاسبات از کلیه مستشاران اصلی دیوان محاسبات بریاست رئیس کل دیوان محاسبات و در غیبت او بریاست قائم مقام رئیس کل دیوان محاسبات تشکیل میشود . هیئت عمومی با حضور حداقل دوازده نفر از مستشاران دیوان محاسبات رسمیت می یابد و تصمیمات هیئت مذکور با رأی ۸ نفر از مستشاران حاضر در جلسه رسمی معتبر است .

ماده ۹- تاریخ تشکیل جلسات هیئت عمومی و دستور جلسه بدادستان دیوان محاسبات اعلام میشود . دادستان دیوان محاسبات میتواند در مذاکرات هیئت عمومی بدون داشتن حق رأی شرکت نماید .

ماده ۱۰- دادرای دیوان محاسبات از يك دادستان و تعداد کافی دادیار و مستخدمین اداری تشکیل میشود .

ماده ۱۱- ریاست دادرای دیوان محاسبات با دادستان است ، دادستان بعنوان نماینده دولت در حدود قوانین و مقررات مالی در حفظ حقوق دولت اقدام می نماید ، دادستان میتواند برای رسیدگی بحسابها بهریک از وزارتخانه ها و

قانون دیوان محاسبات

مؤسسات مشمول این قانون شخصاً مراجعه یا این مأموریت را یکی از داریاران محول نماید .

ماده ۱۲- دادستان دیوان محاسبات از بین مستخدمین رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای مدرک لیسانس و ۱۵ سال سابقه خدمت باشند از طرف وزیر دارائی انتخاب و منصوب میگردد ، داریاران از بین مستخدمین رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای مدرک تحصیلی از درجه لیسانس و سه سال سابقه خدمت باشند و در غیر این صورت از بین کارمندان رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای ده سال سابقه خدمت در امور مالی باشند بنابه پیشنهاد دادستان و حکم وزیر دارائی منصوب میشوند .

ماده ۱۳ - جلسات شعب دیوان محاسبات با حضور سه نفر رسمیت خواهد داشت و آراء صادر به اکثریت معتبر است . در مواردی که عده کمتر از سه نفر باشد بدرخواست شعبه از طرف رئیس کل دیوان محاسبات کسری از بین سایر مستشاران انتخاب و در رسیدگی و صدور رأی شرکت خواهد نمود .

فصل دوم - وظائف و اختیارات

ماده ۱۴ - دیوان محاسبات حساب در آمد و دریافتها را از نظر تحویل وجوه و وصولی بجزانه و حساب هزینه و پرداختها و اسناد آنها را از نظر انطباق با مقررات این قانون و قانون بودجه و سایر قوانین و مقررات مالی مربوط رسیدگی میکند و همچنین صورت مجلس تحویل و تحول و حساب کسری ذیحسابان و جمعداران و تخلفات مأموران ذیربط را در اجرای قوانین و مقررات مزبور و هرگونه اختلاف حساب را مورد رسیدگی قرار داده و رأی مقتضی صادر و به

ذبحساب مربوط و دادسرای دیوان محاسبات ابلاغ و يك نسخه آن را نیز بوزارت دارائی ارسال میدارد .

تبصره ۱ - ذبحسابانی که بهر عنوان سمت ذبحسابی از آنان سلب شود و یا سمت آنان تغییر کند مکلفند منتهی ظرف یکماه صورت مجلس تحویل و تحول تنظیم نمایند و يك نسخه آنرا برای وزارت دارائی بفرستند . وزارت دارائی حداکثر ظرف سه ماه صورت مجلس تحویل و تحول را با اظهار نظر خود بدیوان محاسبات خواهد فرستاد .

تبصره ۲ - در صورت کسری در ابواب جمععی جنسی جمعدار نرخ روز پیدایش کسری مورد رأی قرار خواهد گرفت .

ماده ۱۵ - رسیدگی باسناد مربوط بهزینه هائی که افشاء آن به تشخیص هیئت وزیران برخلاف مصالح مملکتی باشد مشمول مقررات این قانون نخواهد بود . آئین نامه نحوه رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت باینگونه اسناد از طرف وزارت دارائی تهیه و پس از تأیید هیئت وزیران بتصویب کمیسیون دارائی مجلسین خواهد رسید .

ماده ۱۶ - رسیدگی بحسابهای وزارت دربار شاهنشاهی و مجلسین شورای ملی و سنا مشمول این قانون نبوده و تابع مقررات مربوط بخود خواهد بود و خلاصه حساب هر سال ظرف ششماه بعد از انقضای سال مالی برای درج در لایحه تفریغ بودجه بوزارت دارائی ارسال خواهد شد .

ماده ۱۷ - دیوان محاسبات تأثیر قوانین و مقررات مالی را ضمن عمل بررسی و نظرات اصلاحی خود را بوزارت دارائی پیشنهاد می کند .

قانون دیوان محاسبات

ماده ۱۸ - لایحه تفریغ بودجه هر سال نباید در هیئت عمومی دیوان محاسبات رسیدگی و به انضمام گزارش و اظهار نظر هیئت مذکور و براساس ماده ۷۸ قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۵ دیماه ۱۳۴۹ از طرف وزیر دارائی بمجلس شورای ملی تقدیم گردد .

صورت گردش نقدی خزانه موضوع ماده ۷۹ قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۵ دیماه ۱۳۴۹ بشرح زیر باید ضمیمه لایحه تفریغ بودجه باشد:

الف - صورت حساب دریافتهای خزانه .

۱- موجودی اول سال .

۲- درآمدهای وصولی سال مورد عمل بودجه .

۳- سایر منابع دریافت .

۴- واریز پیش پرداختهای سال قبل .

۵- وجوه برگشتی از پرداختهای سال قبل .

ب- صورت حساب پرداختهای خزانه

۱- هزینه های سال مورد عمل بودجه .

۲- پیش پرداختها .

۳- واریز دریافتهای خزانه در سال قبل از سایر منابع دریافت .

۴- واریز هزینه های سال قبل که از محل تنخواه گردان پرداخت شده

است .

۵- موجودی آخر سال .

ماده ۱۹ - دیوان محاسبات میتواند از وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی

هرگونه اطلاعات و مدارك و اسناد مربوط بحساب درآمد و هزینه را که مؤثر در رسیدگی بحساب تشخیص دهد مستقیماً مطالبه نماید و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مکلفند اطلاعات و مدارك مورد نیاز را در اختیار دیوان مذکور بگذارند .

ماده ۲۰ - کلیه اسناد هزینه و حسابهای درآمد و هزینه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی از نظر رعایت مقررات مربوط پس از رسیدگی و گواهی ممیزین حساب که از طرف دیوان محاسبات باین سمت منصوب میشوند از طریق وزارت دارائی بدیوان محاسبات تسلیم میشود. رئیس کل دیوان محاسبات حسابهای واصل را بضمیمه اسناد و مدارك برای رسیدگی و صدور رأی یکی از شعب دیوان محاسبات ارجاع میکند .

تبصره - مؤسسات دولتی که تمام یا قسمتی از اعتبار بودجه آنها بعنوان کمک در بودجه کل کشور منظور میشود در صورتیکه دارای مقررات قانونی خاص برای مصرف اعتبارات خود باشند جز در مورد نحوه مصرف اعتبارات در سایر موارد مشمول مقررات قانون محاسبات عمومی و این قانون خواهند بود .

مفاد این تبصره ناقض مقررات قانون هیئت‌های امنای مؤسسات عالی علمی دولتی نخواهد بود.

فصل سوم - دادرسی

ماده ۲۱ - در صورتیکه حساب درآمد و هزینه یا اسناد و مدارك در موعد مقرر بدیوان محاسبات تسلیم نشود بموجب رأی یکی از شعب دیوان مهلت

قانون دیوان محاسبات

متناسبی تعیین و ابلاغ خواهد شد و در صورت عدم تحویل حساب و اسناد و مدارک در مهلت مذکور مسئول یا مسئولین امر بموجب رأی همان شعبه بیکی از مجازات های اداری ردیف «ب» بعد ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری محکوم میشوند .

اقدامات مذکور مانع از تعقیب مأمور متخلف در صورتیکه مرتکب جرمی نیز شده باشد نخواهد بود .

ماده ۲۲ - هرگاه دیوان محاسبات ضمن رسیدگی بحساب بعملی برخورد نماید که مشمول یکی از قوانین جزائی باشد مکلف است موضوع را از طریق دادستان دیوان محاسبات برای تعقیب بمراجع صلاحیتدار اعلام نماید . این امر مانع از ادامه رسیدگی بحساب مزبور در دیوان محاسبات نخواهد بود .

ماده ۲۳ - دادستان دیوان محاسبات مکلف است آراء دیوان محاسبات را برای اجرا بدستگاههای مربوط ابلاغ و نسخه ای از آن را بوزارت دارائی ارسال داشته و در اجرای آنها مراقبت بنماید در صورتیکه آراء دیوان محاسبات از طرف مأموران مسئول بلااجراء بماند ، دادستان دیوان محاسبات موظف است مراتب را برای تعقیب مأمور متخلف بمراجع صلاحیتدار اعلام نماید و نتیجه را باطلاع دیوان محاسبات برساند .

ماده ۲۴ - شعب دیوان محاسبات اسناد و مدارکی را که مورد تقاضای دادستان دیوان محاسبات باشد در اختیار مشارالیه میگذارند .

ماده ۲۵ - آراء شعب دیوان محاسبات ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ رأی از طرف محکوم علیه یا دادستان قابل تجدید نظر است درخواست تجدید

قانون دیوان محاسبات

نظر باید صریح و مدلل باشد و تعیین کند نسبت به چه قسمتی از حکم معترض است .

تبصره ۱ - مرجع تجدید نظر منحصر آموارد اعتراض رسیدگی و مبادرت بصدور رأی مینماید، رأی صادر قطعی است .

تبصره ۲ - مرجع رسیدگی بتقاضای تجدید نظر هیئتی مرکب از دو نفر از رؤسای شعب و سه نفر از مستشاران دیوان محاسبات می باشد .

اعضای هیئت تجدید نظر از طرف رئیس کل دیوان محاسبات انتخاب میشوند هر یک از اعضای هیئت تجدید نظر که در پرونده مطروح سابقه رأی داشته باشد در رسیدگی تجدید نظر حق شرکت نخواهد داشت. ریاست هیئت تجدید نظر بایکی از رؤسای شعب عضو هیئت به تشخیص رئیس کل دیوان محاسبات خواهد بود .

۲۶۵۵ - تقاضای اعاده دادرسی در موارد زیر قبول میشود:

۱- در صورتیکه در نوشتن ارقام یا در عملیات حسابداری اشتباهی شده باشد .

۲- در صورتیکه ضمن رسیدگی بسایر حسابها ثابت شود که اقلامی بحساب نیامده و یا مکرر بحساب آمده است .

۳- هر گاه پس از صدور رأی اسنادی بدست آید که محرز شود اسناد مزبور در موقع رسیدگی بحساب موجود بوده لیکن بعللی در دسترس نبوده است .

قانون دیوان محاسبات

۴- هر گاه رأی باتکاء اسناد جعلی صادر شده و مجعول بودن اسناد مزبور در مراجع دادگستری بحکم قطعی ثابت شده باشد .

تبصره ۱۵- تقاضای اعاده دادرسی در همان شعبه ای رسیدگی و مورد رأی واقع میشود که رأی قبلی را صادر نموده است و منحصر بقسمت هائی از حساب خواهد بود که مورد تقاضای اعاده دادرسی واقع شده است تقاضای اعاده دادرسی موجب توقیف اجرای رأی نیست .

تبصره ۲۵- شعبه مربوط مکلف است ظرف یکماه نظر خود را مبنی بر قبول یا رد تقاضای اعاده دادرسی اعلام نماید .

ماده ۲۷۵- تاریخ تشکیل و دستور جلسه رسیدگی شعب دیوان محاسبات باید بدادستان و مسئول یا مسئولین حساب مربوط ابلاغ شود ، حضور دادستان یا نماینده او در جلسات رسیدگی الزامی است لیکن عدم حضور مسئول یا مسئولین حساب مربوط مانع رسیدگی و صدور رأی نخواهد بود و شعبه پس از استماع نظر دادستان یا نماینده او مبادرت بصدور رأی خواهد نمود .

ماده ۲۸۵- هر گاه یکی از شعب دیوان محاسبات ضمن رسیدگی بحساب متوجه شود حسابی که قبلاً رسیدگی و نسبت بآن رأی صادر گردیده است از موارد اعاده دادرسی است باید حسب مورد مراتب را کتباً بمحکوم علیه و یادادستان اعلام کند .

ماده ۲۹۵- تصحیح و رفع ابهام آراء شعب دیوان محاسبات باشعبه صادر کننده رأی میباشد .

ماده ۳۰ - مطالبات دولت ناشی از آراء قطعی دیوان محاسبات طبق ماده ۴۰ قانون محاسبات عمومی قابل وصول خواهد بود .

ماده ۳۱ - آراء صادر شده از دیوان محاسبات مبنی بر جبران خسارت در مورد اشخاص مانع محکومیت آنان به مجازاتهای اداری یا تعقیب کیفری آنان در محاکم عمومی نخواهد بود .

ماده ۳۲ - در مورد کسر ابواب جمععی ذیحسابان و جمعداران دادستان دیوان محاسبات میتواند از شعبه مربوطه درخواست تأمین خواسته را بنماید شعبه در صورتیکه دلائل درخواست تأمین خواسته را کافی بداند قرار مقتضی صادر مینماید قرار مزبور طبق ماده ۴۰ قانون محاسبات عمومی قابل اجراء میباشد .

فصل چهارم - رسیدگی بتخلفات مستشاران

ماده ۳۳ - تخلفات اداری مستشاران (بااستثنای رئیس کل) طبق دستور رئیس کل وسیله دادستان دیوان محاسبات در هیئتی مرکب از سه نفر از رؤسای شعب مورد رسیدگی و صدور رأی قرار میگیرد تقاضای تجدید نظر از آراء هیئت مزبور در هیئت عمومی دیوان محاسبات که بدون شرکت مستشار متخلف تشکیل میگردد رسیدگی و مورد رأی قرار میگیرد .

تبصره - اعضای هیئت رسیدگی بتخلفات از بین رؤسای شعب دیوان محاسبات بااستثنای رئیس شعبه ای که تخلف مربوط باعضای آن شعبه است از طرف رئیس کل انتخاب خواهد شد . اعضاء هیئت یکنفر را از بین خود برای ریاست جلسه انتخاب خواهند کرد .

۳۴۵۵ - تخلفات اداری رئیس کل دیوان محاسبات طبق دستور وزیر در فی وسیله دادستان دیوان محاسبات در هیئت عمومی که بدون حضور رئیس کل تشکیل میگردد مورد رسیدگی و صدور رأی قرار میگیرد. مرجع رسیدگی بتقاضای تجدید نظر در این مورد دیوان عالی کشور است.

فصل پنجم - مقررات متفرقه

۳۵۵۵ - آئین نامه اجرائی این قانون در مورد تخلفات اداری و مجازات های مربوط و نحوه رسیدگی و موارد تجدید نظر بر اساس قانون استخدام کشوری و همچنین نحوه دادرسی پس از تصویب کمیسیون های استخدام و دادگستری مجاسین و آئین نامه نحوه رسیدگی بحسابها و سایر مقررات مورد لزوم برای انجام امور مندرج در این قانون پس از تصویب کمیسیون دارائی مجاسین بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

وزارت دارائی مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون آئین نامه های مذکور را تهیه وبمجلس شورای ملی تقدیم نماید.

۳۶۵۵ - مستشاران اصلی و علی البدل و دادستان دیوان محاسبات پس از انتخاب و قبل از شروع بکار در هیئت عمومی دیوان محاسبات سوگند یاد میکنند که وظایف خود را در کمال صحت و درستی انجام داده و رعایت مصالح کشور را در اجرای این قانون بنمایند.

۳۷۵۵ - قانون دیوان محاسبات مصوب دیمه ۱۳۱۲ و مواد اصلاحی آن بطور کلی و کلیه قوانین و مقررات خاص در مواردیکه با این قانون مغایر است از تاریخ اجرای این قانون ملغی است.

قانون دیوان محاسبات

تبصره ۵ - تازمانیکه آئین نامه های اجرائی این قانون بتصویب نرسیده مقررات آئین نامه های مورد عمل تا حدیکه با مفاد این قانون مغایر نباشد قابل اجرا خواهد بود .

قانون فوق مشتمل بر سی و هفت ماده و چهارده تبصره پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز پنجشنبه ۱۳۵۲/۲/۲۰ در جلسه روز دوشنبه سی و یکم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون اصلاح ماده ۶ قانون استرداد حقوق گمرکی مواد اولیه مصنوعات ماشینی کارخانجات داخلی مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۴۵

مصوب ۱۳۵۲/۳/۱

ماده واحده - ماده شش قانون استرداد حقوق گمرکی مواد اولیه مصنوعات ماشینی کارخانجات داخلی مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۴۵ بشرح زیر اصلاح میشود :

ماده ۶ - هرگاه مصنوعاتی که بوسیله ماشین در داخل کشور تهیه میشود بوزارتخانه‌ها و مؤسسات و سفارتخانه‌ها و سازمانهای بین‌المللی و مأمورین سیاسی و کنسولی و بین‌المللی که از پرداخت حقوق گمرکی معاف هستند فروخته شود ، حقوق گمرکی و سود بازرگانی مواد اولیه و قطعات منفصل با رعایت قوانین مربوط بمعافیت گمرکی و مفاد این قانون بفروشنده مسترد خواهد شد .

تبصره - مفاد تبصره ۱۵ قانون متمم بودجه سال ۱۳۵۰ کل کشور شامل کالاهای موضوع این ماده نیز خواهد بود .

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از اظهار ملاحظات مجلس سنا در تاریخ روز دوشنبه ۱۳۵۲/۲/۲۴ ، در جلسه روز سه‌شنبه اول خرداد ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس شورایی ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر حسن خطیبی

قانون نظام معماری و ساختمانی

مصوب ۱/۳/۱۳۵۲

ماده ۱- بمنظور رعایت اصول فن معماری و ساختمانی و شهرسازی در کشور و ایجاد امکانات و تسهیلات برای بالا بردن سطح و کیفیت کار افرادی که امر تهیه نقشه‌های ساختمانی و اجرای آنها بعهدہ دارند در مرکز هراستان یا فرمانداریکل سازمانی بنام سازمان نظام معماری و ساختمانی که در این قانون «سازمان» نامیده میشود تأسیس میگردد .

ماده ۲- سازمان نظام معماری و ساختمانی سازمانی است مستقل و دارای شخصیت حقوقی .

ماده ۳- برای تشکیل سازمان هراستان یا فرمانداریکل وجود حداقل ۳۰ نفر عضو واجد شرایط ضرورت دارد .

ماده ۴- طراحان مربوط بساختمان و شهر سازی از قبیل مهندسان معمار و مهندسان راه و ساختمان و مهندسان شهرساز و مهندسان تأسیسات میتوانند بعضویت «سازمان» پذیرفته شوند .

تبصره ۵- اشخاص حقوقی که در زمینه‌های فوق فعالیت دارند نیز میتوانند بعضویت «سازمان» پذیرفته شوند .

ماده ۵۵- برای احراز عضویت سازمان دارا بودن پروانه اشتغال که از طرف وزارت آبادانی و مسکن صادر میشود ضروری است، آئین نامه مربوط به شرایط عضویت و نحوه صدور پروانه اشتغال و ترتیب و مدت صدور آن از طرف وزارت آبادانی و مسکن تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۶۶- تقاضا کنندگان پروانه اشتغال پس از اعلام وزارت آبادانی و مسکن باید در هر محل برای دریافت پروانه اشتغال بوزارت مذکور مراجعه نمایند.

از تاریخی که وزارت آبادانی و مسکن در هر محل اعلام خواهد نمود وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و یا شرکت هاییکه اکثریت سهام آنها متعلق بدولت است فقط بمهندسان معمار و ساختمان و تأسیسات و شهرساز اعم از حقیقی یا حقوقی که احراز عضویت سازمان را نموده و پروانه اشتغال داشته باشند کار طراحی و اجرائی ارجاع خواهند نمود.

در شهرهایی که از طرف وزارت آبادانی و مسکن اعلام خواهد شد شهرداریها در مورد نقشه های ساختمانی برای صدور پروانه ساختمان فقط نقشه ای را خواهند پذیرفت که از طرف دارنده پروانه اشتغال امضاء شده باشد.

تبصره ۵- در مورد ارجاع کار طراحی و اجرائی بمؤسسات خارجی گواهی صلاحیت طراحان امور مربوط پس از تأیید وزارت آبادانی و مسکن بجای پروانه اشتغال معتبر خواهد بود.

مقررات مربوط به صدور پروانه کار که از طرف وزارت کار و امور اجتماعی اجرا میشود کماکان باعتبار خود باقی خواهد بود.

ماده ۷۵- سازمان دارای هیئت مدیره‌ای خواهد بود که در پایتخت از ۱۵ نفر و در مراکز استانها و فرمانداریهای کل از هفت نفر بابتخاب اعضاء برای مدت سه سال تشکیل خواهد شد .

آئین نامه مربوط بنحوه انجام انتخابات و شرایط لازم برای عضویت در هیئت مدیره سازمان و تعداد نماینده هر يك از حرف طراحان امور مربوط بساختمان و شهرسازی در هیئت مدیره و نحوه تشکیل و وظایف آن در زمینه حفظ شئون و حیثیت حرفه معماری و ساختمانی و تنظیم روابط حرفه‌ای بین صاحبان حرف مذکور و کارفرمایان و حفظ حقوق و تعیین تکالیف متقابل آنان نسبت بیکدیگر از طرف وزارت آبادانی و مسکن تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید .

ماده ۸۵- هر « سازمان نظام معماری و ساختمانی » دارای يك شورای انتظامی خواهد بود که از سه نفر از اعضاء سازمان تشکیل میشود یکی از اعضاء شورای انتظامی را هیئت مدیره سازمان انتخاب و معرفی خواهد کرد و انتخاب بقیه بعهده اعضاء سازمان میباشد . اعضاء شورای انتظامی باید لااقل دارای مدرک تحصیلی لیسانس و ۱۰ سال سابقه کار باشند .

ماده ۹۵- سازمان نظام معماری و ساختمانی مرکز دارای شورای تجدید نظر انتظامی خواهد بود که از سه نفر بابتخاب اعضاء تشکیل میگردد . اعضاء شورای تجدید نظر انتظامی باید لااقل دارای مدرک تحصیلی لیسانس و ۱۵ سال سابقه کار باشند .

تبصره ۱- مرجع تجدید نظر از آرای شورای انتظامی استانها و فرمانداریهای کل نیز شورای تجدید نظر انتظامی پایتخت است .

تبصره ۲ - اعضاء هیئت مدیره نمیتوانند به عضویت شورای انتظامی و شورای تجدید نظر انتظامی انتخاب شوند.

ماده ۱۰ - مرجع رسیدگی به شکایات اشخاص و تخلفات طراحان امور مربوط به ساختمان و شهرسازی شورای انتظامی میباشد. آئین نامه طرز تعقیب و رسیدگی به تخلفات مذکور بوسیله شورای انتظامی و نحوه اجرای احکام صادره از طرف وزارت آبادانی و مسکن تهیه و بتصویب کمیسیونهای دادگستری و آبادانی و مسکن مجلسین خواهد رسید.

تبصره ۱ - سازمان نظام معماری و ساختمانی میتواند بدون شکایت شاکی نیز تعقیب هر يك از صاحبان حرف طراحان امور مربوط به ساختمان و شهرسازی را در صورت تخلف از شورای انتظامی درخواست نماید.

تبصره ۲ - مرجع رسیدگی به شکایات اشخاص و تخلفات و مسائل مربوط به امور معماری و ساختمانی استان یا فرمانداریکل که فاقد سازمان معماری و ساختمانی باشد شورای انتظامی و سازمان استان یا فرمانداریکل مجاور به تشخیص سازمان مرکزی خواهد بود.

ماده ۱۱ - مجازاتهای انتظامی بقرار زیر است:

- ۱- اخطار کتبی.
- ۲- توبیخ کتبی.
- ۳- محرومیت از کار از یکماه تا سه ماه.
- ۴- محرومیت از کار از سه ماه تا ششماه.
- ۵- محرومیت از کار از ششماه تا سه سال.

تبصره ۱ - کسانی که بسه مرتبه محرومیت موقت از کار محکوم شده باشند در صورتیکه برای بار چهارم نیز مرتکب تخلفی گردند که مجازات آن محرومیت موقت از کار باشد بمحرومیت دائم از کار محکوم خواهند شد.

تبصره ۲ - آراء شورای انتظامی در صورتی که دائر بعدم وقوع تخلف و یا محرومیت موقت یا دایم از کار باشد قابل تجدید نظر خواهد بود.

ماده ۱۲ - مراجع قضائی در مورد رسیدگی باتهامات طراحان امور مربوط بساختمان و شهرسازی بشرح مذکور در ماده ۴ که مربوط بحرفه آنها باشد نظر مشورتی شورای انتظامی را خواستار می شوند و شورای انتظامی مکلف است حداکثر ظرف یکماه اعلام نظر نماید در صورت عدم وصول نظر شورای انتظامی در موعده مذکور مراجع قضائی تصمیم شایسته اتخاذ خواهند کرد.

تبصره - در مورد رسیدگی باتهامات ناشی از امور فنی مربوط بهریک از رشته های مهندسی غیر از موارد مذکور در این ماده مراجع قضائی نظر مشورتی هیئت مشاوره فنی متشکل از سه نفر از مهندسين در رشته مربوط بمعرفی کانون مهندسين را خواهد خواست.

هیئت مذکور مکلف است ظرف یکماه نظر خود را اعلام نماید در غیر اینصورت مراجع قضائی تصمیم لازم را اتخاذ خواهند نمود.

ماده ۱۳ - اصول فنی و بهداشتی و همچنین قواعدی که باید در ساختمانها مورد عمل و اجرا قرار گیرد و نیز مقررات مربوط به کیفیت ساختمانها از لحاظ مصالح ساختمانی و روش معماری در مناطق مختلف کشور و مقررات مربوط به تأسیسات و تجهیزات و وسائل ایمنی در ساختمانها و بطور کلی نظاماتی که

قانون نظام معماری و ساختمانی

رعایت آنها در ساختمان ضرورت دارد و همچنین انواع ساختمانهائی که عملیات اجرایی آن مستلزم داشتن مهندس ناظر مسئول میباشد بموجب آئین نامه ای خواهد بود که از طرف وزارت آبادانی و مسکن و وزارت کشور تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید .

ماده ۱۴ - شهرداریها مکلفند مقررات آئین نامه امور ساختمانی مذکور در ماده ۱۳ این قانون را رعایت نمایند.

ماده ۱۵ - هرگاه بر اثر عدم رعایت مقررات و اصول فنی یا بکاربردن مصالح نامناسب و غیر کافی و یا مسامحه و بی مبالائی یا بی احتیاطی مهندسان محاسب، نظار فنی، پیمانکاران و معماران و بطور کلی کسانی که مسئولیت صحت انجام ساختمان بعهدہ آنها محول است جرمی واقع شود مسئول مربوط بر حسب مورد طبق مقررات از لحاظ کیفی مورد تعقیب قرار خواهد گرفت .
قانون فوق مشتمل بر پانزده ماده و نه تبصره پس از تصویب مجلس سنا در تاریخ روز شنبه ۱۳۵۱/۱۲/۱۲ ، در جلسه روز سه شنبه اول خرداد ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - حسین خطیبی

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی
موضوع بند (پ) ماده ۲ قانون
استخدام کشوری

مصوب ۵/۳/۱۳۵۲ کمیسیون استخدام مجلسین

فصل اول - کلیات

ماده ۱- امورات استخدامی کلیه شرکتهای موضوع بند (پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری که تا این تاریخ ایجاد شده یا بعداً ایجاد شوند مشمول این مقررات خواهند بود مگر در موارد زیر:

الف- سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران .

مقررات استخدامی سازمان مذکور با رعایت تبصره ماده ۱۱۲ قانون استخدام کشوری بتصویب مراجع مقرر در اساسنامه مربوط خواهد رسید .

ب - شرکتهای وابسته بوزارت جنگ .

وضع استخدامی کارمندان غیرنظامی شرکتهای مذکور بنا بتشخیص وزارت جنگ حسب مورد تابع این مقررات یا مقررات آئین نامه استخدام کارمندان غیرنظامی در ارتش شاهنشاهی خواهد بود .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدامی کشوری

ج - بانکهای دولتی که دارای مقررات استخدامی خاص هستند . بانکهای مذکور حداکثر ظرف ششماه از تاریخ تصویب این مقررات مکلفند مقررات استخدامی خاص خود را به تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور و شورای حقوق و دستمزد برسانند و در غیر اینصورت سازمان امور اداری و استخدامی کشور رأساً مقررات استخدامی آنها را تهیه می کند و مقررات مذکور قابل اجرا خواهد بود .

تبصره - شرکتهایی که از طریق سرمایه گذاری مشترک شرکتهای و مؤسسات دولتی با شرکتهای و مؤسسات خصوصی یا خارجی اکثریت سهام آنها متعلق بدولت شده یا بشود به پیشنهاد مجامع عمومی مربوط و تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور و تصویب هیئت وزیران مشمول این مقررات خواهند شد .

ماده ۲- مستخدمینی که برای تصدی یکی از مشاغل مستمر شرکت و مدت نامحدود استخدام شده یا میشوند مشمول این مقررات خواهند بود .

مستخدمینی که برای تصدی مشاغل موقت و مدت معین بخدمت شرکت درآیند بموجب قراردادهائی استخدام خواهند شد که نمونه آن بتصویب مراجع صلاحیتدار مذکور در اساسنامه شرکت برسد .

تبصره - مدیر عامل یا رئیس کل و اعضای هیئت های مدیره یا شوراهای قانونی و بازرسان قانونی شرکت و یا افرادی که با عناوین دیگری وظایف مربوط به آنان را انجام میدهند و بطور موظف و تمام وقت در شرکت انجام وظیفه مینمایند در هر مورد که قانونی برای تعیین تکلیف آنان وجود نداشته باشد در دوره تصدی این مشاغل مشمول این مقررات خواهند بود .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدامی کشوری

ماده ۳ - افرادی که برای مشاغل کارگری استخدام شده یا بشوند تابع مقررات قانون کار خواهند بود. تعیین مشاغل کارگری بعهدہ شرکت و تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور میباشد.

تبصره - مستخدمینی که بصورت کارگر استخدام و در مشاغل مستمر موضوع ماده ۲ اشتغال دارند مشمول حکم این ماده نخواهند بود.

ماده ۴ - تشکیلات و مشاغل مستمر شرکت و هر نوع تغییرات بعدی در تشکیلات و حذف یا ایجاد مشاغل مستمر حسب مورد بتصویب مجمع عمومی یا شورا میرسد مگر آنکه در اساسنامه مربوط مرجع دیگری تعیین شده باشد.

ماده ۵ - استخدام اتباع بیگانه و شرایط آن با رعایت قوانین مربوط خواهد بود.

فصل دوم - ورود بخدمت و آموزش و انتصابات

ماده ۶ - داوطلبان استخدام برای تصدی مشاغل شرکت باید دارای شرایط زیر باشند:

الف - داشتن حداقل ۱۸ سال تمام سن.

ب - تابعیت ایران.

ج - انجام خدمت زیر پرچم یا معافیت قانونی در صورت مشمول بودن.

د - نداشتن سابقه محکومیت جزائی مؤثر.

ه - عدم محکومیت بفساد عقیده و عدم معرفیت بفساد اخلاق و تجاهر بفسق و معتاد نبودن باستعمال مواد مخدر و مبتلا نبودن بامراض مسریه.

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

و - حداقل داشتن گواهینامه پایان تحصیلات ابتدائی .

ز - داشتن صحت مزاج و توانائی انجام کار .

ماده ۷ - استخدام برای تصدی مشاغل مستمر از طریق امتحان یا مسابقه

بعمل میآید .

ماده ۸ - داوطلبانیکه در مسابقه یا امتحان قبول شده اند يك دوره آزمایشی

را طی خواهند کرد که حداقل آن سه ماه و حداکثر از یکسال تجاوز نخواهد کرد .

حکم استخدام قطعی افرادی که در دوره آزمایشی لیاقت و کاردانی و علاقه بکار

از خود نشان بدهند در پایان دوره آزمایشی با پیشنهاد رئیس واحد مربوط صادر

خواهد شد و در اینصورت دوره آزمایشی جزو دوران خدمت آنان محسوب میشود

و افرادی که ضمن دوره آزمایشی صالح برای ابقاء در خدمت مورد نظر تشخیص

داده نشوند بخدمت آزمایشی آنان خاتمه داده خواهد شد .

تبصره - با افرادی که بخدمت آزمایشی آنان خاتمه داده میشود حقوق و

مزایای مرخصی استحقاقی استفاده نشده پرداخت خواهد شد .

ماده ۹ - شرکت با توجه باحتیاجات خود و طبق خط مشی مصوب

مجمع عمومی یا شوراب برنامه های آموزشی و یا کارآموزی لازم را تنظیم و بمورد

اجرا خواهد گذاشت .

ماده ۱۰ - شرکت موظف است در فواصل معین شایستگی و استعداد

مستخدمین خود را مورد بررسی قرار داده و نتیجه را در پرونده استخدامی مستخدم

منعکس سازد . این سنجش بنحوی صورت خواهد گرفت که موجب ارشاد

و معرف استحقاق مستخدم برای ارتقاء گروه یا تغییر شغل و یا لزوم گذرانیدن

دوره کارآموزی جدید باشد .

فصل سوم- حقوق و مزایا

ماده ۱۱ - شرکت مکلف است براساس اهمیت وظایف و مسئولیتها و شرایط احراز کلیه مشاغل مستمر خود را طبقه بندی و ارزیابی کند و بگروههای مربوط تخصیص دهد .

تبصره ۱ - طرح طبقه بندی مشاغل که شامل دستورالعمل ارزیابی مشاغل و همچنین دستورالعمل اجرایی طرح و شرح وظایف و شرایط احراز طبقات مشاغل و فهرست تخصیص طبقات مشاغل بگروهها میباشد پس از تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور قابل اجرا میباشد .

تبصره ۲ - در مواردیکه ضرورت ایجاب کند که شرح وظایف و شرایط احراز طبقات مشاغل اصلاح شود ، مشاغل تغییر یافته و همچنین مشاغل مستمر جدید بترتیب مندرج در تبصره (۱) این ماده ارزیابی و بگروههای مربوط تخصیص مییابد .

ماده ۱۲ - بمنظور ایجاد هم آهنگی در سطح پرداختیها بمتخدامین شرکتهای دولتی سازمان امور اداری و استخدامی کشور با همکاری نماینده مجمع عمومی شرکت مطالعات لازم را انجام داده و پیشنهادهای خود را در مورد میزان حقوق و مزایای متصدیان مشاغل مذکور در تبصره ماده ۲ و همچنین حداقل و حداکثر مبلغ قابل پرداخت بمتصدیان رشته های مشاغل بشورای حقوق و دستمزد موضوع تبصره ماده ۳۳ قانون استخدام کشوری تسلیم میکند .

تصمیمات شورای حقوق و دستمزد برای شرکت لازم الاجرا است .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدامی کشوری

ماده ۱۳ - جدول حقوق ماهانه مستخدمین شرکت همان جدول حقوق موضوع ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری و ضریب ریالی مربوط و تغییرات و اصلاحات بعدی آن خواهد بود .

تبصره - حقوق ماهانه متصدیان مشاغل مذکور در تبصره ماده ۲ که بطور موظف و تمام وقت در شرکت انجام وظیفه میکنند بر اساس جدول حقوق موضوع این ماده توسط شورای حقوق و دستمزد تعیین میشود .

ماده ۱۴ - در صورتیکه نوع کار و وظایف و مسئولیتهای مشاغل شرکت و همچنین شرایط بازار کار اقتضا کند که مبلغی علاوه بر حقوق بشاغلین آن مشاغل پرداخت شود این مبلغ بعنوان مزایای شغل پرداخت خواهد شد .

برقراری مزایای شغل بمستخدمین شاغل شرکت با در نظر گرفتن سطح حقوق و مزایا در مشاغل مشابه فعالیتهای بازرگانی یا کشاورزی یا صنعتی در بخش عمومی و خصوصی و با توجه بموضوع و نحوه فعالیت شرکت بموجب طرح یا جدولی خواهد بود که از طرف شرکت پیشنهاد و حسب مورد بتصویب مجمع عمومی یا شورا خواهد رسید .

تبصره - مجموع حقوق و مزایای شغل از میزان حد اکثر تعیین شده برای مشاغل همان رشته توسط شورای حقوق و دستمزد تجاوز نمیکند . تعیین مزایای شغل بیشتر برای برخی از مشاغل باتصویب شورای حقوق و دستمزد خواهد بود .

ماده ۱۵ - کسانی که با استخدام شرکت درمیآیند در پایه يك گروه شغلی مربوط قرار میگیرند و میتوانند با رعایت شرایط مذکور در این مقررات تا آخرین پایه گروه مربوط ترفیع یابند .

ماده ۱۶- در صورت رضایت بخش بودن خدمات هر يك از مستخدمین :

شرکت میتواند در ازاء هر دو سال خدمت يك پایه ترفیع بآنان اعطاء کند .

تبصره ۵- اعطای دو پایه بجای يك پایه بمستخدم در قبال خدمات برجسته وهمچنین اشتغال در نقاطی که مستلزم اعطای پایه بمدتى کمتر از دو سال است تابع ضوابط مقرر در مورد مستخدمین رسمى مشمول قانون استخدام کشوری خواهد بود .

ماده ۱۷- ارتقاء مستخدم از يك گروه به گروه بالاتر با رعایت شرایط زیر

خواهد بود :

الف- در گروه جدید شغل بدون متصدى وجود داشته باشد .

ب- شرایط احراز شغل گروه جدید را دارا باشد.

تبصره ۵- مستخدمی که ارتقاء گروه مییابد در پایه ای از گروه جدید قرار خواهد

گرفت که حقوق آن پایه با تقریب اضافی بحقوق دو پایه بالاتر از حقوق پایه ای که مستخدم در گروه قبلی دارا بوده است نزدیکتر باشد .

در صورتی که مستخدم در پایه ماقبل آخر یا آخرین پایه گروه شغل خود باشد و

ارتقاء گروه یابد دو پایه در گروه جدید بعد از پایه ای که حقوق آن با تقریب اضافی بحقوق پایه گروه قبلی نزدیکتر است اعطاء میشود .

ماده ۱۸- در صورت ضرورت و با رضایت مستخدم میتوان شغلی در

گروه پائین تر باو ارجاع کرد ، در این صورت مستخدم در پایه ای از گروه جدید قرار میگیرد که در گروه قبلی داشته است ولی تفاوت حقوق پایه گروه قبلی را با اضافه ترفیعات گروه جدید بشرط آنکه مجموع آن از آخرین پایه بالاترین گروهی که داشته است تجاوز نکند دریافت خواهد کرد، و در تعیین حقوق آمادگی بخدمت

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

و حقوق بازنشستگی و وظیفه او مبنای محاسبه قرار میگیرد و در صورت عدم قبول چنین شغلی مستخدم آماده به خدمت خواهد شد .

ارتقاء گروه مجدد مستخدمی که بترتیب فوق در گروه پائین تر منصوب میشود تا بالاترین گروهی که قبلا دارا بوده است مجاز میباشد و در این صورت در پایه ای از گروه بالاتر قرار میگیرد که در گروه پائین تر داشته است و تفاوت حاصل از ارتقاء گروه او بابت تفاوت حقوق مذکور در فوق محسوب خواهد شد .

ماده ۱۹ - در صورتیکه مستخدم شرکت علاوه بر ساعات اداری انجام وظیفه کند فوق العاده اضافه کار که میزان آن معادل $\frac{1}{6}$ حقوق و مزایای شغل ماهانه ضربدر ساعات کار اضافی است با و پرداخت میشود . انجام اضافه کار بایستی با اجازه قبلی مقامات مجاز شرکت باشد و بیکنفر در یکماه بیش از شصت ساعت فوق العاده اضافه کار پرداخت نخواهد شد .

تبصره - هرگاه در شروط خاص و برای مدت محدود مستخدم علاوه بر میزان مقرر در این ماده اضافه کار نماید با تصویب هیأت مدیره شرکت میتواند حداکثر تا چهار ساعت در روز فوق العاده اضافه کار به او پرداخت نمود .

ماده ۲۰ - برقراری فوق العاده روزانه ، بدی آب و هوا ، محرومیت از تسهیلات زندگی ، محل خدمت ، خارج از کشور ، کسر صندوق و تضمین همچنین پرداخت هزینه های رفت و برگشت ، سفر و نقل مکان بمستخدمین شرکت بر اساس مقررات مورد عمل مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری خواهد بود .

ماده ۲۱ - شرکت میتواند در صورت وجود اعتبار بهر يك از مستخدمین شاغل شرکت حداکثر معادل یکماه حقوق و مزایای شغل در پایان هر سال بعنوان عیدی متناسب مدتی که در آن سال خدمت کرده اند پرداخت کند .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲۴ قانون استخدام کشوری

ماده ۲۲ - هرگاه مستخدمی خدمت برجسته انجام دهد و یا لیاقت فوق العاده ای ابراز نماید که منجر بصرفه جوئی و یا جلوگیری از ضرر و یا باعث پیشرفت سریع کار و یا افزایش تولید و یا افزایش درآمد شرکت شود ، شرکت میتواند در هر سال حداکثر معادل یکماه حقوق و مزایای شغل بعنوان پاداش باو پرداخت کند ولی با تصویب مجمع عمومی یا شورا تا دو برابر مجموع حقوق و مزایای شغل یکماه به چنین مستخدمی قابل پرداخت خواهد بود .

ماده ۲۳ - مستخدمین رسمی موضوع مواد ۱۴۳ و ۱۴۴ قانون استخدام کشوری براساس مواد مذکور دراین ماده و تبصره های آن حقوق و مزایای خود را طبق این مقررات منحصرأ از بودجه شرکت دریافت خواهند کرد .

فصل چهارم - رفاه مستخدمین

ماده ۲۴ - مستخدمین شرکت سالی یکماه بتناسب مدت خدمت حق مرخصی بااستفاده از حقوق و مزایای شغل و فوق العاده های بدی آب و هوا ، محرومیت از تسهیلات زندگی ، محل خدمت ، خارج از کشور و تضمین را خواهند داشت .

ماده ۲۵ - مستخدمین شرکت در صورت ابتلاء به بیماریهاییکه مانع از انجام خدمت باشد از مرخصی استعلاجی استفاده خواهند کرد .

تبصره - جز در موارد بیماریهای صعب العلاج حداکثر مدت استفاده از مرخصی استعلاجی چهارماه در سال خواهد بود .

مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی موضوع بند (پ) ماده ۲۵ قانون استخدام کشوری

ماده ۲۶ - مستخدم می‌تواند با موافقت شرکت از مرخصی بدون حقوق استفاده کند .

تبصره ۱ - حداکثر مدتیکه مستخدم شرکت در طول خدمت خود می‌تواند از مرخصی بدون حقوق استفاده کند سه‌سان خواهد بود .

ولی برای ادامه تحصیلات عالی تخصصی در رشته مربوط بشغل مستخدم حداکثر این مرخصی با تصویب مجمع عمومی یا شورا تا دو سال دیگر قابل تمدید خواهد بود .

تبصره ۲ - مدت مرخصی بدون حقوق جزو سابقه خدمت مستخدم محسوب نمی‌شود . حفظ شغل مستخدمیکه از مرخصی بدون حقوق استفاده می‌کند الزامی نیست و در صورتیکه پس از پایان مرخصی شغلی برای ارجاع بمستخدم مذکور موجود نباشد شرکت می‌تواند او را آماده بخدمت کند .

ماده ۲۷ - استفاده از مرخصیهای موضوع مواد ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ این مقررات بر اساس آئیننامه مورد عمل درباره مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری خواهد بود .

ماده ۲۸ - در صورتیکه مستخدم فوت شود و استحقاق مرخصی داشته باشد حداکثر چهار ماه حقوق و مزایای شغل او بابت مرخصی استحقاقی بوراث قانونی وی پرداخت می‌شود .

ماده ۲۹ - شرکت بطرق مقتضی در تأمین شروط بهداشتی و ایمنی و ایجاد محیط مناسب کار و همچنین کمک بامور تعاونی و رفاه مستخدمین خود اقدامات لازم را بعمل خواهد آورد .

نحوه اجرای مفاد این ماده بموجب طرحی خواهد بود که با توجه بمقررات مربوط بتصویب مجمع عمومی یا شورای شرکت میرسد .

فصل پنجم- بازنشستگی و وظیفه

ماده ۳۰ - مستخدمین فعلی شرکت که طبق مقررات استخدامی قبلی مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه خاص میباشند مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه این فصل نخواهند بود .

شرکتهای مربوط مکلفند ظرف یکسال از تاریخ تصویب این مقررات بمنظور متعادل ساختن میزان کسور یا تعهدات ناشی از مقررات بازنشستگی و وظیفه شرکت طرح لازم را درمورد بازنشستگی و وظیفه مستخدمین خود که در تاریخ تصویب این مقررات در خدمت دارند تهیه و با رعایت تبصره ماده ۱۱۲ قانون استخدام کشوری از طریق سازمان امور اداری و استخدامی کشور برای تصویب هیأت وزیران پیشنهاد کنند و تا زمانی که طرح مذکور بتصویب نرسیده است حقوق بازنشستگی و وظیفه مستخدمین موضوع این ماده براساس مقررات استخدامی سابق محاسبه و برقرار میگردد .

ماده ۳۱ - مستخدمین مشمول قانون بیمه های اجتماعی از شمول مقررات این فصل خارج هستند .

اینگونه مستخدمین در صورت تغییر وضع استخدامی نیز کماکان تابع مقررات قانون مذکور خواهند بود .

ماده ۳۲ - مستخدمین فعلی شرکتهائی که بموجب قرارداد خاص بین شرکت و سازمان بیمه های اجتماعی از لحاظ بازنشستگی و از کار افتادگی و

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

فوت از مقررات قانون بیمه‌های اجتماعی استفاده مینمایند مشمول مقررات این فصل نیستند و تا زمانی که قرارداد مزبور لغو نشده است تابع مقررات قرارداد مذکور خواهند بود .

شرکتهایی که چنین قراردادهایی با سازمان بیمه‌های اجتماعی دارند ظرف سه‌ماه از تاریخ تصویب این مقررات با تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی بمنظور انطباق با ضوابط قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کار افتادگی و فوت در قرارداد مذکور تجدیدنظر خواهند کرد .

ماده ۳۳ - مستخدمین فعلی شرکتهایی که قبل از تاریخ ۳۱/۳/۱۳۴۵ در استخدام شرکت بوده‌اند و در تاریخ تصویب این مقررات فاقد مقررات بازنشستگی و وظیفه میباشند از مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه این فصل خارج هستند .
مستخدمین موضوع این ماده از لحاظ بازنشستگی و وظیفه با رعایت مفاد قسمتهای زیر تابع مقررات قانون استخدام کشوری و تغییرات و اصلاحات بعدی آن خواهند بود :

۱ - از تاریخ تصویب این مقررات حساب خاصی در صندوق بازنشستگی کشوری ایجاد میشود و شرکت مکلف است کسور مربوط به سهم مستخدم را بموجب مقررات بازنشستگی قانون استخدام کشوری از حقوق و مزایای مستخدم برداشت نموده و پس از اضافه کردن کسور مربوط به سهم شرکت باین حساب واریز کند .

و جوهی که از این حساب قابل برداشت خواهد بود منحصرأ عبارت از حقوق بازنشستگی و وظیفه مستخدمین موضوع این ماده و استرداد کسور بازنشستگی

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

سهم مستخدم در موارد معافیت از خدمت طبق تبصره های ۲ و ۳ ماده ۶۳ و قبول استعفای چنین مستخدمی بموجب ماده ۶۵ این مقررات می باشد.

۲- در صورت عدم کفایت وجوه حساب مذکور در این ماده دولت مکلف است کمبود آن را در بودجه کل کشور تأمین و پرداخت کند.

۳- تازمانی که وضع مستخدمین موضوع این ماده با این مقررات تطبیق نیافته است حقوق بازنشستگی و وظیفه آنان بر مبنای آخرین حقوق دریافتی قبل از تاریخ تصویب این مقررات که در هر حال از میزان حقوق بازنشستگی و وظیفه موضوع این فصل تجاوز نخواهد کرد احتساب میشود و پس از تطبیق، حقوق گروه مربوط ملاک محاسبه خواهد بود.

سازمان امور اداری و استخدامی کشور عهده دار وظایف مربوط به بازنشستگی و وظیفه مستخدمین موضوع این ماده است.

ماده ۳۴- مستخدمین مشمول مقررات این فصل عبارتند از:

الف - مستخدمین شرکت که در تاریخ تصویب این مقررات مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه خاصی نبوده و پس از تاریخ ۳۱/۳/۱۳۴۵ تا زمان تصویب این مقررات با استخدام شرکت پذیرفته شده اند.

ب - مستخدمینی که از تاریخ تصویب این مقررات با استخدام شرکت در می آیند اعم از اینکه شرکت متبوع آنها مقررات خاص بازنشستگی داشته یا نداشته باشد.

ماده ۳۵ - صندوق بازنشستگی و وظیفه مستخدمین شرکتهای دولتی که در این مقررات صندوق بازنشستگی نامیده میشود بر اساس

مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کار افتادگی و فوت مصوب اسفند ۱۳۴۹ و مقررات این فصل وابسته به سازمان اموراداری و استخدامی کشور زیر نظر شورای صندوق مرکب از وزیر دارائی - وزیر کار و امور اجتماعی و دبیر کل سازمان اموراداری و استخدامی کشور یا معاونان آنها ایجاد میشود .

اساسنامه صندوق بازنشستگی بوسیله سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید .

ماده ۳۶ - شرکت موظف است هر ماه هفت درصد از حقوق هر یک از مستخدمین خود را که مشمول مقررات این فصل هستند بابت کسور بازنشستگی سهم مستخدم کسر کرده و پس از افزودن چهارده درصد حقوق آنان بابت سهم شرکت مجموع آنرا بصندوق بازنشستگی پرداخت کند .

نحوه بهره برداری و استفاده از وجوه کسور بازنشستگی بموجب آئین نامه ای است که بتصویب کمیسیونهای مربوط مجلسین خواهد رسید .

تبصره - منظور از حقوق از لحاظ اجرای مقررات این فصل جمع مبلغی است که طبق این مقررات تحت عنوان حقوق و مزایای شغل و مزایای موقت شغل یا تفاوت تطبیق مزایا به مستخدم پرداخت میشود و تا زمانی که وضع استخدامی مستخدمین شرکت بر اساس این مقررات تطبیق نیافته است مجموع حقوق و مزایاییکه مستخدمین بموجب مقررات استخدامی سابق بطور مستمر باعتبار شغل محوله دریافت میدارند مأخذ احتساب کسور بازنشستگی و حقوق بازنشستگی و وظیفه موضوع این مقررات خواهد بود و در هر حال نسبت بمبلغ زائد بر چهل هزار ریال در ماه کسوری پرداخت نمیشود .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

ماده ۳۷ - حقوق بازنشستگی با تحقق یافتن شروط زیر برقرار میشود :

الف - مستخدم لااقل ده سال تمام کسور بازنشستگی مقرر را پرداخت کرده باشد و یا پرداخت آنرا طبق این مقررات تعهد کرده باشد .

ب - سن مستخدم مرد بشصت سال تمام و سن مستخدم زن به پنجاه و پنج سال تمام رسیده باشد .

ماده ۳۸ - ملاک تشخیص سن مستخدمینی که در تاریخ تصویب این مقررات در خدمت شرکت هستند شناسنامه ایست که در تاریخ مذکور در دست دارند و در مورد مستخدمینی که بعد از تصویب این مقررات با استخدام شرکت پذیرفته میشوند شناسنامه ایست که در بدو استخدام ارائه خواهند داد در صورتی که ماه تولد در شناسنامه قید نشده باشد اول مهرماه سال تولد ملاک محاسبه خواهد بود .

ماده ۳۹ - حقوق بازنشستگی عبارت از $\frac{۱}{۴}$ متوسط حقوق ضرب در سنوات پرداخت کسور بازنشستگی است که در هر حال از $\frac{۴}{۵}$ متوسط حقوق تجاوز نخواهد کرد .

تبصره - متوسط حقوق عبارت از معدل حقوق آخرین سه سالی است که بر مبنای آن کسور بازنشستگی پرداخت شده باشد .

ماده ۴۰ - در صورتیکه مستخدم شرکت با داشتن شروط زیر :

الف - مستخدم زن با بیست و پنج سال سابقه خدمت و حداقل پنجاه سال تمام سن .

ب - مستخدم مرد با سی سال سابقه خدمت و حداقل پنجاه و پنج سال تمام سن .

تقاضای بازنشستگی کند شرکت مکلف بقبول آنست ولی برقراری حقوق بازنشستگی و پرداخت آن از تاریخی خواهد بود که مستخدم شروط مذکور در ماده ۳۷ را داشته باشد .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

تبصره ۵- مستخدمین موضوع این ماده در صورتیکه واجد شرط بند الف ماده ۳۷ باشند و قبل از رسیدن به سن مقرر در بند (ب) ماده مذکور از کار افتاده شوند بلافاصله از حقوق وظیفه از کار افتادگی استفاده خواهند کرد .

ماده ۴۱- شرکت میتواند آن عده از مستخدمین خود را که واجد شروط مذکور در ماده ۳۷ این مقررات باشند بازنشسته کند .

ماده ۴۲- شرکت مکلف است مستخدمینی را که شصت و پنج سال تمام سن دارند بازنشسته کند .

تبصره ۵- در صورتیکه برقراری و پرداخت حقوق بازنشستگی به مستخدمی که طبق این ماده بازنشسته میشود بعلت عدم تحقق شروط مذکور در بند الف ماده ۳۷ میسر نباشد، شرکت با اوطبق ماده ۶۴ این مقررات رفتار خواهد کرد و صندوق بازنشستگی نیز مکلف است وجوه بازنشستگی مربوط باور اعم از سهم شرکت و سهم مستخدم با اضافه ۶٪ بهره مرکب سالانه بطوریکجا بوی پرداخت کند .

ماده ۴۳- بمنظور احتساب سابقه خدمت مستخدمین موضوع بند الف ماده ۳۴ که مایل باشند خدمات گذشته آنان از تاریخ ۱۳۴۵/۳/۳۱ تا تاریخ تصویب این مقررات از لحاظ بازنشستگی و وظیفه محسوب شود و از مزایای مقررات این فصل استفاده کنند کسور بازنشستگی اعم از سهم مستخدم و سهم شرکت بترتیب مقرر در ماده ۳۶ براساس آخرین حقوق دریافتی مستخدم پرداخت خواهد شد .

تبصره ۱- شرکت و مستخدم می توانند کسور بازنشستگی سهم خود را حداکثر در ۶۰ ماه متوالی از تاریخی که صندوق بازنشستگی اعلام میکند با قسط پرداخت کنند .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

هرگاه مستخدمی که از بابت پرداخت کسور بازنشستگی سنوات خدمت احتساب شده قبلی یا خدمت وظیفه عمومی بدهکار است فوت شود، شرکت و بازماندگان او از پرداخت بقیه اقساط مربوط معاف خواهند بود.

تبصره ۲ - سابقه خدمت قابل احتساب موضوع این ماده خدمتی است که مستخدم در شرکت یا وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی بموجب احکام صادره قبلی انجام داده باشد. همچنین مدت خدمت زیر پرچم جزو سابقه خدمت قابل احتساب خواهد بود.

ماده ۴۴ - حقوق ماه اول مستخدمینی که دوره آزمایشی را طی کرده و با استخدام قطعی شرکت پذیرفته شوند و همچنین هر نوع اضافه حقوق ماه اول اینگونه مستخدمین بصندوق بازنشستگی پرداخت میشود.

ماده ۴۵ - در صورتیکه مستخدم بعلل غیر ناشی از کار، از کار افتاده شناخته شود ماهانه $\frac{1}{4}$ متوسط حقوق ضرب در سنوات پرداخت کسور مزبور را بعنوان حقوق وظیفه از کار افتادگی دریافت خواهد داشت و این حقوق از حداکثر حقوق بازنشستگی مقرر در ماده ۳۹ تجاوز نخواهد کرد و در صورتیکه سنوات پرداخت کسور بازنشستگی مستخدم کمتر از پانزده سال باشد پانزده سال تمام محسوب خواهد شد.

ماده ۴۶ - در صورتیکه مستخدم بعلت حادثه ناشی از کار یا بسبب انجام وظیفه از کار افتاده شناخته شود بدون رعایت سنوات پرداخت کسور بازنشستگی حداکثر حقوق بازنشستگی مقرر در ماده ۳۹ بعنوان حقوق وظیفه از کار افتادگی درباره وی برقرار میگردد.

ماده ۴۷ - در صورتیکه مستخدم بازنشسته یا از کار افتاده فوت شود حقوق و وظیفه بازماندگان او بر طبق شروط زیر برقرار میشود :

الف - عیال دائمی متوفی تا زمانیکه شوهر اختیار نکرده است .

ب - شوهر در صورتیکه علیل و از کار افتاده و تحت کفالت عیال متوفی خود بوده باشد .

ج - فرزندان متوفی تا پایان بیست سالگی و در صورت ادامه تحصیل در مؤسسات رسمی عالی علمی تا پایان بیست و پنج سالگی (در مورد دختران مشروط بر اینکه شوهر هم نداشته باشند) .

د - فرزندان علیل یا ناقص العضو مستخدم متوفی که از کار افتاده باشند مادام العمر .

ه - والدین مستخدم متوفی مشروط بر اینکه تحت تکفل متوفی بوده و سن پدر ۶۰ سال تمام و سن مادر ۵۵ سال تمام یا بیشتر باشد و یا از کار افتاده باشند .

تبصره - مجموع حقوق و وظیفه بازماندگان معادل $\frac{۴}{۵}$ حقوق بازنشستگی یا حقوق و وظیفه از کار افتادگی مستخدم متوفی است که به تساوی بین بازماندگان واجد شروط تقسیم میشود و در صورت قطع سهم هر یک از بازماندگان سهم قطع شده به تساوی بسهم سایر بازماندگان افزوده خواهد شد ولی هرگاه بازمانده واجد شرط مستخدم متوفی منحصر بقدر باشد سهم او معادل نصف میزان مقرر در این تبصره خواهد بود .

ماده ۴۸ - چنانچه مستخدم قبل از برقراری حقوق بازنشستگی یا حقوق و وظیفه از کار افتادگی فوت شود حقوق و وظیفه بازماندگان وی بر مبنای $\frac{۴}{۵}$ حقوق

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

بازنشستگی استحقاقی مستخدم متوفی بترتیب مقرر در ماده ۴۷ برقرار میشود در اینمورد سنوات پرداخت کسور بازنشستگی مستخدم در صورتیکه از ۱۵ سال کمتر باشد ۱۵ سال تمام منظور خواهد شد.

ماده ۴۹ - هرگاه مستخدم بعلت حادثه ناشی از کار یا بسبب انجام وظیفه فوت شود حقوق وظیفه بازماندگان او بر مبنای $\frac{۴}{۵}$ حقوق وظیفه ایکه طبق ماده ۴۶ بمستخدم متوفی تعلق میگرفته است به ترتیب مقرر در ماده ۴۷ برقرار میشود.

ماده ۵۰ - در مورد از کار افتادگی و فوت هرگاه سنوات پرداخت کسور بازنشستگی مستخدم کمتر از سه سال باشد متوسط حقوق مدتی که مستخدم کسور بازنشستگی را پرداخت کرده است ملاک محاسبه قرار خواهد گرفت.

ماده ۵۱ - از کار افتادگی موضوع مقررات این فصل عبارت از عدم توانائی کامل و دائمی شخص بانجام دادن اموریکه متعارفاً بآن اشتغال داشته است می باشد. تشخیص از کار افتادگی و سبب آن و همچنین تشخیص اینکه فوت مستخدم بعلت حادثه ناشی از کار یا بسبب انجام وظیفه بوده است با شرکت مربوط و تأیید صندوق بازنشستگی خواهد بود. در صورت بروز اختلاف بین شرکت و صندوق بازنشستگی موضوع در شورای سازمان اموراداری واستخدامی کشور مطرح خواهد شد، ورأی شورای مذکور قاطع است.

ماده ۵۲ - در صورت دریافت هرگونه وجهی از وجوه عمومی کشور در قبال خدمت مستمر، اخذ حقوق وظیفه ممنوع است.

ماده ۵۳ - دریافت بیش از يك حقوق بازنشستگی برای ایام واحد خدمت دولتی و همچنین دریافت بیش از يك حقوق وظیفه یا يك حقوق وظیفه و حقوق بازنشستگی

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

توأمأ از صندوق بازنشستگی وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و شهرداریها و مؤسسات تابعه و وابسته بآنها و انجمنهای بهداری و سازمانهاییکه جنبه محلی داشته و هزینههای آنها از درآمدهای خاص محلی تأمین میشود ممنوع است. مستخدمی که مستحق دریافت بیش از يك حقوق وظيفه و يا يك حقوق وظيفه و حقوق بازنشستگی باشد دراستفاده از هر يك از آنها مخیر است.

ماده ۵۴ - اشتغال موقت بازنشستگان درشرکتهای مشمول این مقررات موجب قطع حقوق بازنشستگی آنان در مدت اشتغال خواهد شد ولی در هر حال اشتغال کسانیکه بیش از ۶۵ سال تمام دارند ممنوع است.

ماده ۵۵ - هرگاه مستخدمی که طبق این مقررات از حقوق بازنشستگی یا حقوق وظيفه از کار افتادگی استفاده میکند در مدت یکسال حقوق بازنشستگی یا وظيفه خود را مطالبه نکند عائله او در صورتیکه طبق شرایط ماده ۴۷ مشمول دریافت حقوق وظيفه باشند حق دارند موقتاً حقوق وظيفه مقرر خود را تقاضا و دریافت کنند اگر بعداً معلوم شود مستخدم مذکور فوت شده حقوق وظيفه موقت از تاریخ فوت بطور دائم برقرار میشود در صورتیکه معلوم گردد در حال حیات است وضع حقوقی او بحالت اول اعاده میگردد.

تبصره - منظور از عائله مذکور در این مقررات افرادی است که طبق ماده ۴۷ و بارعایت شروط مقرر در آن از حقوق وظيفه استفاده خواهند کرد.

ماده ۵۶ - توقیف حقوق بازنشستگی یا وظيفه در قبال مطالبات دولت یا محکومیت حقوقی یا عناوین دیگر از این قبیل فقط تا میزان يك چهارم حقوق بازنشستگی یا وظيفه مجاز است.

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

ماده ۵۷ - ترک تابعیت موجب قطع حقوق بازنشستگی و حقوق وظیفه خواهد بود و در مورد مستخدم بازنشسته یا از کار افتاده ای که ترک تابعیت کند با عائله او طبق ماده ۵۵ رفتار میشود .

ماده ۵۸ - در صورتیکه خدمت مستخدم در شرکت قطع شود و مقررات مؤسسه جدید محل خدمت او اجازه دهد بنا بر درخواست مستخدم صندوق بازنشستگی مکلف است کسور بازنشستگی مربوط با او را اعم از سهم شرکت و سهم مستخدم با احتساب ۶٪ بهره مرکب سالانه بصندوق مربوط بمؤسسه جدید انتقال دهد .

ماده ۵۹ - هرگاه خدمت مستخدم در شرکت قطع شود و از شمول این مقررات خارج گردد اگر سابقه پرداخت کسور بازنشستگی او پنج سال یا کمتر باشد کسور بازنشستگی پرداختی سهم او با اضافه ۶٪ بهره مرکب سالانه و اگر بیش از پنج سال و کمتر از ده سال تمام سابقه پرداخت کسور بازنشستگی داشته باشد کسور بازنشستگی پرداختی سهم او و نصف کسور بازنشستگی پرداختی سهم شرکت با اضافه ۶٪ بهره مرکب سالانه پس از رسیدن بسن ۶۰ سالگی در مورد مرد و ۵۵ سالگی در مورد زن پرداخت میشود و در صورتی که قبل از رسیدن به سن مذکور از کار افتاده یا فوت شود وجوه مزبور بلافاصله با او یا بازماندگان او بر حسب مورد پرداخت خواهد شد .

ماده ۶۰ - صندوق بازنشستگی موظف است لا اقل هر سه سال یکبار وضع مالی صندوق را از نظر تطبیق کسور بازنشستگی دریافتی با تعهدات صندوق در مورد حقوق بازنشستگی و وظیفه بر اساس محاسبات فنی مورد بررسی قرار دهد و نتیجه را بشورای صندوق گزارش کند .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

ماده ۶۱۵ - میزان حقوق بازنشستگی و وظیفه موضوع این مقررات هر سه سال یکبار باتوجه به تغییرات شاخص هزینه زندگی از طرف شورای صندوق مورد بررسی قرار خواهد گرفت در صورتیکه شاخص هزینه زندگی طی مدت مزبور پنج درصد یا بیشتر افزایش یافته باشد شورای صندوق بمنظور افزایش میزان حقوق بازنشستگی و وظیفه به تناسب این افزایش بر طبق مقررات مربوط اقدام لازم بعمل خواهد آورد .

فصل ششم - پایان خدمت

ماده ۶۲۵ - در صورتیکه بتشخیص مجمع عمومی تقلیل فعالیت شرکت یا استفاده از روشهای فنی و اداری جدید ایجاب کند که مشاغل مستمر شرکت محدود شود و این محدودیت منجر بحذف مشاغل مستمر در شرکت شود و شغلی برای ارجاع بمتصدیان این قبیل مشاغل موجود نباشد مستخدمین مشاغل مذکور بحال آماده بخدمت درمیآیند .

تبصره - شرکت مکلف است فهرست مستخدمین آماده بخدمت خود را با ذکر مشخصات آنان از طریق سازمان امور اداری و استخدامی کشور بکلیه شرکت های دولتی مشمول این مقررات اعلام دارد و تنازمانیکه مستخدم آماده بخدمت در اختیار دارد برای تصدی مشاغلی که جدیداً ایجاد میشود و یا بدون تصدی است از مستخدمین مزبور استفاده نماید و در صورتی مجاز با استخدام جدید است که یا مستخدم آماده بخدمت واجد شروط نداشته باشد یا نتواند از مستخدمین آماده بخدمت واجد شروط در سایر شرکت های دولتی استفاده کند .

ماده ۶۳ - بمستخدمین شرکت که بحال آماده بخدمت در میآیند تا مدت شش ماه تمام حقوق گروه و پایه مربوط و بمدت شش ماه دیگر نصف مبلغ مزبور پرداخت خواهد شد .

تبصره ۱ - در مورد مستخدمینیکه قبل از تطبیق وضع استخدامی آنان با این مقررات آماده بخدمت شوند آخرین حقوق که طبق مقررات استخدامی سابق دریافت میکرده اند ملاک تعیین حقوق آمادگی بخدمت خواهد بود .

تبصره ۲ - شرکت مکلف است در صورتیکه نتواند در مدت یکسال دوران آمادگی بخدمت شغلی بمستخدمین آماده بخدمت ارجاع کند یا امکان انتقال آنان بسایر شرکتهای دولتی فراهم نشود ، اگر شروط بازنشسته شدن با دریافت حقوق بازنشستگی را طبق مقررات مربوطه دارا باشند آنان را بازنشسته کند و در غیر اینصورت از خدمت معاف نماید .

تبصره ۳ - هرگاه شرکت منحل شود و امکان انتقال مستخدمین آن بسایر شرکت های دولتی یا بازنشسته نمودن آنها یا پرداخت حقوق بازنشستگی طبق مقررات مربوطه میسر نباشد مستخدمین مذکور از خدمت معاف و حقوق دوران آمادگی بخدمت موضوع این ماده بطوریکجا با آنان پرداخت خواهد شد .

ماده ۶۴ - بمستخدمینیکه طبق تبصره های ۲ و ۳ ماده ۶۳ از خدمت شرکت معاف میشود مبلغی معادل یکماه آخرین حقوق ماهانه در ازاء هر یکسال خدمت در شرکت بعنوان فوق العاده پایان خدمت بعلاوه حقوق و مزایای شغل مرخصی استحقاقی استفاده نشده بر مبنای دریافتی قبل از آمادگی بخدمت پرداخت خواهد شد .

در احتساب سالهای خدمت موضوع این ماده کسر دوازده ماه خدمت یکسال تمام محاسبه خواهد شد .

تبصره ۱ - در صورتیکه سابقه خدمت مستخدم موضوع این ماده در شرکت کمتر از سه سال باشد سه سال تمام محسوب میشود .

تبصره ۲ - مستخدمی که بعلم غیر ناشی از کار افتاده شناخته شده یافوت شود در صورتیکه شخصاً یا بازماندگان او طبق مقررات بازنشستگی مربوط استحقاق دریافت مستمری یا حقوق بازنشستگی و وظیفه رانداشته باشند مشمول مفاد این ماده و تبصره ۱ آن خواهند بود .

ماده ۶۵ - مستخدم شرکت میتواند با اعلام قبلی از خدمت شرکت استعفا کند مدت اعلام قبلی برای قبول استعفای مستخدم با توجه بشغلی که با وارجاع شده است توسط شرکت تعیین میشود که در هر حال از سه ماه بیشتر نخواهد بود مگر در مورد متصدیان برخی از مشاغل تخصصی ومسئولان واحدهای شرکت که ممکن است با تصویب هیئت مدیره مدت اعلام قبلی قبول استعفا حداکثر تا ششماه تعیین شود .

در هیچ مورد استعفای مستخدم رافع تعهدات او در برابر شرکت نخواهد بود .

استعفا از تاریخی تحقق مییابد که شرکت کتباً با آن موافقت کند .
مستخدیمی که استعفا داده است موظف است در مدت مقرر اعلام قبلی در محل خدمت خود حاضر شود و در پایان این مدت استعفای او قبول شده تلقی میگردد .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

بمستخدِمیکه طبق مقررات فوق مستعفی شناخته شود حقوق و مزایای شغل مرخصی استحقاقی استفاده نشده حداکثر بمدت چهار ماه پرداخت میشود و استخدام مجدد او در صورت احتیاج در شرکت های دولتی بلامانع خواهد بود و هرگاه مستخدِمیکه استعفاداده است در مدت مقرر اعلام قبلی در محل خدمت خود حاضر نشود ترك خدمت محسوب و با او طبق ماده ۶۶ این مقررات رفتار میشود.

ماده ۶۶- در صورتیکه مستخدم شرکت مدت ۱۵ روز بدون اطلاع و عذر موجه در محل خدمت خود حاضر نشود از تاریخ ترك خدمت از خدمت شرکت اخراج میشود و استخدام مجدد او بهر عنوان در شرکت ممنوع است.

تبصره ۱- هرگاه چنین مستخدِمی شروط بازنشسته شدن را طبق مقررات مربوط دارا باشد در آن صورت بازنشسته خواهد شد .

تبصره ۲- هرگاه مستخدم مذکور در این ماده مدعی شود بعللی که خارج از حدود قدرت و اختیار او بوده نتوانسته است در محل خدمت حاضر شود و یا عدم حضور خود را اطلاع دهد و ادعای او مورد قبول شرکت قرار نگیرد میتواند شکایت خود را بضمیمه مدارك مورد استناد بدادگاه اداری شرکت تسلیم کند . دادگاه اداری مکلف است در اسرع وقت بشکایت مزبور رسیدگی و حکم مقتضی صادر کند و در صورتیکه حکم دادگاه اداری حاکی از موجه بودن عذر مشارالیه باشد بخدمت مراجعت و حقوق غیبت به او پرداخت خواهد شد و اگر شغل او بدیگری داده شده باشد حکم مزبور لغو میشود و مستخدم بر حسب مورد از تاریخی که اخراج یا بازنشسته شده آماده بخدمت محسوب و مانند مستخدم آماده بخدمت با او رفتار میشود .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری
حکم دادگاه بدوی در این مورد اگر بررد شکایت صادر شده باشد ظرف
یکماه از تاریخ ابلاغ قابل رسیدگی پژوهشی در دادگاه تجدیدنظر اداری خواهد
بود و حکم دادگاه تجدیدنظر اداری در این مورد قطعی است .

فصل هفتم - مقررات مختلف

ماده ۶۷ - مستخدمین مشمول این مقررات میتوانند در مورد تضييع
حقوق استخدامی خود بشورای سازمان امور اداری واستخدامی کشور
شکایت کنند .

تبصره - هرگاه رأی بنفع مستخدم شاکی صادر شود در مورد شرکت
مربوط قطعی و لازم الاجرا است و هرگاه شاکی برای صادر معترض باشد
میتواند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ رأی بشورای دولتی و در غیاب شورای
دولتی بدیوان عالی کشور شکایت کند .

ماده ۶۸ - مستخدمین شرکت مکلفند در ساعات کار تعیین شده از طرف
شرکت در محل خدمت خود حضور یافته و وظایف محوله را انجام دهند. مقررات
مربوط بحضور و غیاب مستخدمین شرکت توسط شرکت تعیین خواهد شد .

ماده ۶۹ - پرداخت حقوق و فوق العاده ها و هزینه های مذکور در این
مقررات در مقابل انجام کار است .

ماده ۷۰ - مستخدم شرکت از هر نوع عملی که موجب ایجاد وقفه در
انجام وظایف وتعهدات شرکت شود ممنوع است .

ماده ۷۱ - انواع مجازاتهای اداری و ترتیب اجرای آن در مورد
مستخدمین خاطی شرکت بموجب آئین نامه ای خواهد بود که بوسیله سازمان
امور اداری واستخدامی کشور تهیه و بتصویب هیأت وزیران میرسد .

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

ماده ۷۲ - مستخدمین شرکت نمیتوانند در غیر ساعات اداری هیچگونه شغلی در مؤسسات دیگر داشته باشند مگر اینکه قبلاً موافقت بالاترین مقام اجرایی شرکت را تحصیل نموده باشند .

در صورت تخلف بخدمت مستخدم متخلف خاتمه داده خواهد شد .

ماده ۷۳ - مستخدمینی که بخدمت زیرپرچم احضار میشوند هر گاه ظرف دو ماه پس از پایان خدمت زیرپرچم خود را برای خدمت در شرکت معرفی نمایند شرکت مکلف است مستخدمین مذکور را بکار بگمارد ولی در صورتیکه شغلی برای آنها موجود نباشد آماده بخدمت خواهند شد .

مدت خدمت زیرپرچم این قبیل مستخدمین بشرطی که حق بیمه یا کسور بازنشستگی سهم خود را حداکثر در ۶۰ قسط ماهانه بر مبنای آخرین حقوق دریافتی قبل از خدمت زیرپرچم پرداخت کنند جزو سنوات خدمت آنان محسوب میشود که در اینصورت شرکت نیز مکلف است حق بیمه یا کسور بازنشستگی سهم خود را پرداخت کند .

ماده ۷۴ - تعیین میزان ونحوه اخذ تضمین مستخدمینی که بصاحب جمعی نقدی و یا جنسی شرکت منصوب میشوند باشد شرکت خواهد بود .

ماده ۷۵ - انتقال مستخدمین هر شرکت بشرکتهای دولتی دیگر با رعایت مقررات مربوط و رضایت مستخدم مجاز است . سوابق خدمت اینگونه مستخدمین در حکم خدمت در مؤسسه محل خدمت جدید محسوب میشود .

ماده ۷۶ - مستخدمین شرکت که بنماینده گی مجلسین انتخاب و یا منصوب یا بسمت شهردار انتخاب شوند آنان در دوران نمایندگی یا تصدی سمت

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

شهردار با پرداخت کسور بازنشستگی یا حق بیمه مقرر سهم خود بر مبنای آخرین حقوق دریافتی از شرکت از لحاظ بازنشستگی منظور و محسوب خواهد شد .

تبصره ۱- در تعیین حقوق بازنشستگی مستخدمین موضوع مواد ۳۰ و ۳۳ این مقررات که در دوران خدمت بنمایندهای یکی از مجالسین انتخاب یا منصوب شده و بشوند بازاء هر دوره نمایندگی حقوق يك گروه بالاتر از حقوق پایه گروه مربوط بیالاترین شغلی که قبل از نمایندگی تصدی آنرا در شرکت داشته اند مبنای محاسبه قرار میگیرد و مبنای مزبور بجای متوسط حقوق محسوب میشود .

تبصره ۲- مستخدمین شرکت که بنمایندهای مجالسین انتخاب و یا منصوب شوند در صورتیکه پس از پایان نمایندگی متصدی شغلی نشوند آماده بخدمت محسوب شده و در دوران آمادگی بخدمت از تمام حقوق گروه و پایه مربوط استفاده خواهند نمود .

در مورد مستخدمین مشمول این مقررات که موضوع این تبصره قرار میگیرند ابتدا گروه بالاترین شغل قبل از نمایندگی آنان تعیین سپس بازاء هر دوره نمایندگی يك گروه ارتقاء می یابند و حقوق گروه و پایه مربوط ملاک محاسبه حقوق آمادگی بخدمت آنان قرار می گیرد و در دوران آمادگی بخدمت از تمام آن استفاده خواهند کرد و در هیچ مورد حقوق آمادگی بخدمت آنان از حقوق مذکور در این تبصره کمتر نخواهد بود .

حقوق گروه و پایه ای که بترتیب فوق در مورد مستخدمین مذکور در قسمت آخر این تبصره تعیین میشود در صورت اشتغال نیز ملاک محاسبه قرار می گیرد .

فصل هشتم - تطبیق وضع مستخدمین شرکت با این مقررات

ماده ۷۷ - شرکت مکلف است گروه و پایه مستخدمین خود را که در تاریخ

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

تصویب این مقررات در خدمت شرکت هستند پس از اجرای ماده ۱۱ این مقررات
بترتیب زیر تعیین کند :

الف - مستخدمین شرکت با استناد شغل مورد تصدی در گروه مربوط قرار
میگیرند و در صورتیکه شروط احراز طبقه شغل مورد تصدی را دارا باشند پایه آنان
در گروه مربوط با احتساب کلیه سنوات خدمت بلا انقطاع دولتی بازاء هر دو سال
یک پایه تشخیص میگردد .

ب - هرگاه مستخدم واجد شروط طبقه شغل مورد تصدی نباشد در گروه
شغل مورد تصدی با عنوان کفالت ابقاء میشود و گروه و پایه او بترتیب زیر
تعیین میشود :

ابتدا گروه بالاترین طبقه شغلی در رشته مربوط یا رشته های مشابه که
مستخدم شروط احراز آنرا دارد تعیین و در این گروه پایه مستخدم با احتساب کلیه
سنوات خدمت بلا انقطاع دولتی بازاء هر دو سال یک پایه مشخص میشود، سپس
پایه مستخدم در گروه شغل مورد تصدی برابر یا با تقریب اضافی نزدیکترین مبلغ
بحقوق پایه ای تعیین میشود که بترتیب مذکور مشخص شده است و تا پایه ای در
گروه شغل مورد تصدی ترفیع می یابد که حقوق آن پایه با تقریب اضافی بحقوق
آخرین پایه گروه طبقه شغلی که مستخدم واجد شروط آن است نزدیکتر
باشد .

تبصره ۱۵ - در صورتیکه جمع دریافتی ماهانه مستخدم شرکت بابت حقوق
و حق تأهل و مدد معاش اولاد و مزایای مستمر بیش از حقوق گروه و پایه موضوع
بندهای الف و ب این ماده باشد ، مابه التفاوت تا زمانیکه تصدی شغل مربوط را

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

عاهده دار باشد بعنوان مزایای موقت شغل به او پرداخت میشود و پس از تعیین مزایای شغل موضوع ماده ۱۴ در صورتیکه مزایای موقت شغل مستخدم از مبلغ مزایای شغل که باو تعلق میگیرد کمتر باشد مابه التفاوت بعنوان تفاوت تطبیق مزایا پرداخت خواهد شد .

تبصره ۲ - در صورت افزایش حقوق مستخدم بهمان میزان از مزایای موقت شغل یا تفاوت تطبیق مزایای او کسر میشود .

تبصره ۳ - تشخیص مزایای مستمر که باقتضای شغل مورد تصدی در زمان تصویب این مقررات در شرکت مورد عمل است و به مستخدم پرداخت میشود با مجمع عمومی یا شورای شرکت خواهد بود و تا زمانیکه وضع مستخدمین شرکت با این مقررات تطبیق نیافته است مزایای مستمر جایگزین مزایای شغل محسوب میشود .

تبصره ۴ - مستخدمینی که هنگام اجرای مقررات این فصل عاهده دار شغلی نباشند بر اساس ماده ۶۲ این مقررات آماده بخدمت میشوند .

تبصره ۵ - شرکتهائیکه طبق مقررات استخدامی سابق جدول حقوق آنان باتوجه بعوامل بدی آب و هوا و دوری از مرکز بطور واحد تعیین شده است ، باتصویب مجمع عمومی یا شورای مربوط بصورت دوجداول یکی جدول حقوق طبق ماده ۱۳ این مقررات و دیگری جدول فوق العاده اشتغال خارج از مرکز و بدی آب و هوا تجزیه میشود و جدول حقوق اخیر مبنای تطبیق وضع مستخدمین شرکت با این مقررات خواهد بود .

تازمانیکه فوق العاده های بدی آب و هوا ، محرومیت از تسهیلات زندگی و محل خدمت موضوع ماده ۲۰ این مقررات در شرکت بمرحله اجرا گذارده

مقررات استخدامی شرکتهای دولتی موضوع بند(پ) ماده ۲ قانون استخدام کشوری

نشده است فوق العاده اشتغال خارج از مرکز و بدی آب و هوای موضوع این تبصره قابل پرداخت خواهد بود .

ماده ۲۸۵ - شرکت مکلف است حداکثر ظرف یکسال از تاریخ تصویب این مقررات طرحها و آئیننامه های اجرائی مربوط را تهیه و تسلیم مقامات تصویب کننده نماید . در این مدت و تا زمانیکه هر یک از طرحها و آئیننامه های اجرائی مذکور در این مقررات بتصویب مقامات مذکور در این مقررات نرسیده است مقررات استخدامی سابق شرکت در آن مورد کماکان معتبر و قابل اجرا خواهد بود .

دستور العملهای اجرائی که در حدود این مقررات تهیه میشود پس از تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور و تصویب مجمع عمومی یا شورای شرکت قابل اجرا است و شرکت مکلف است مصوبات مجمع عمومی یا شورا را در امور استخدامی بلافاصله بسازمان امور اداری و استخدامی کشور ارسال دارد .

مقررات استخدامی شرکت های دولتی مشتمل بر هفتاد و هشت ماده وسی و هشت تبصره با استناد بند پ ماده ۲ اصلاحی قانون استخدام کشوری پس از تصویب کمیسیون استخدام مجلس سنا در تاریخ روز سه شنبه ۱۳۵۲/۲/۲۵ ، در جلسه روز شنبه پنجم خرداد ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو بتصویب کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران بکنوانسیون
جلوگیری از اعمال غیرقانونی علیه امنیت
هواپیمائی کشوری

مصوب ۱۳۵۲/۳/۷

ماده ۱۹ احده - کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت
هواپیمائی کشوری مشتمل بر يك مقدمه و شانزده ماده كه در تاريخ ۲۳ سپتامبر
۱۹۷۱ (اول مهرماه ۱۳۵۰) در مونترال منعقد گردیده است تصویب و اجازه تسلیم
اسناد الحاق آن داده میشود .

قانون فوق مشتمل بر يك ماده و متن کنوانسیون ضمیمه پس از تصویب مجلس
شورای ملی در جلسه روز یکشنبه ۱۳/۱۲/۱۳۵۱ در جلسه روز دوشنبه هفتم خرداد
ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنارسید .

رئیس مجلس سنا- جعفر شریف امامی

کنوانسیون

راجع بجلو گیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمائی کشوری

دول طرف این کنوانسیون :

باتوجه باینکه اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمائی کشوری امنیت افراد و اموال را بمخاطره انداخته و بهره برداری سرویسهای هوائی را شدیداً مختل و اعتماد مردم جهان را نسبت بامنیت هواپیمائی کشوری متزلزل میسازد و

- باتوجه باینکه وقوع این قبیل اعمال موجب نهایت نگرانی می باشد و
- باتوجه باینکه برای جلو گیری از این اعمال اتخاذ سریع تدابیر مقتضی جهت مجازات مرتکبین ضروری است .

شرح زیر توافق نمودند :

ماده ۱- ۱- هر کس برخلاف قانون و عامداً مرتکب اعمال زیر گردد

مجرم شناخته میشود :

الف- علیه سرنشین هواپیمای در حال پرواز بعمل عنف آمیزی مبادرت کند که طبیعت آن عمل امنیت هواپیما را بمخاطره افکند .

ب- هواپیمای در حال خدمت را از بین ببرد یا باین هواپیما خساراتی وارد سازد که پرواز آنرا غیر مقدور ساخته و یا طبیعت آن اعمال امنیت هواپیما را حین پرواز بمخاطره افکند .

ج - بنحوی از انحاء - دستگاه یا موادی در هوایپیمای در حال خدمت قراردادند یا وسیله قراردادن آن بشود - که موجب از بین رفتن هوایپیمای شده یا مسبب خساراتی گردد که پرواز آنرا غیرمقدور ساخته و یا طبیعت اعمال مزبور امنیت هوایپیمای در حین پرواز را بمخاطره افکند .

د - تأسیسات یا سرویسهای هوانوردی را از بین برده یا آسیب برساند یا کار آنها را مختل سازد و یا طبیعت هریک از این اعمال امنیت هوایپیمای در حال پرواز را بمخاطره اندازد .

ه - باعلم بمجمعول بودن - اطلاعاتی را در دسترس بگذارد که در اثر آن امنیت هوایپیمای در حال پرواز بمخاطره افتد .

۲- همچنین هر کس باعمال زیرمبادرت کند مرتکب جرم میشود:

الف - ارتکاب هریک از جرائم مذکور در بند ۱ ماده حاضر را شروع کند.

ب - شریک جرم شخصی باشد که این اعمال را مرتکب شود و یا ارتکاب

آنها را شروع نماید .

ماده ۲ - از لحاظ این کنوانسیون :

الف - هوایپیمای از زمانیکه درهای خروجی آن پس از سوار شدن مسافرین و بارگیری

بسته شود - تا زمانیکه یکی از درهای مزبور بمنظور پیاده شدن مسافرین یا تخلیه بار باز

گردد - در حال پرواز تلقی میشود - در مورد فرود اجباری - حالت پرواز تا زمانیکه

مقامات ذیصلاحیت مسئولیت هوایپیمای و مسافرین و اموال داخل هوایپیمای را بعهده

گیرند - ادامه خواهد داشت .

ب - هوایپیمای از آغاز عملیات آماده سازی قبل از پرواز توسط مأموران

قانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران بکنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی

زمینی یا کارکنان هواپیما برای یک پرواز معین تا ۲۴ ساعت بعد از هر فرود در حال خدمت تلقی میشود و بهر ترتیب زمان در حال خدمت شامل تمام مدت زمانی است که هواپیما بشرح بند الف ماده حاضر در حال پرواز می باشد .

ماده ۳- هر يك از دول متعاهد- تعهد می نماید برای جرائم مذکور در ماده ۱ کیفرهای شدید مقرر دارد .

ماده ۴ - ۱- این کنوانسیون در مورد هواپیماهاییکه برای مقاصد نظامی یا گمرکی یا پلیسی مورد استفاده قرار می گیرد- اجرا نمیشود .

۲- این کنوانسیون - در موارد پیش بینی شده در بندهای فرعی الف و ب و ج و ه از بند ۱ ماده ۱ اعم از اینکه هواپیما در حال پرواز داخلی یا بین المللی باشد مجری خواهد بود بشرط آنکه :

الف- محل واقعی یا پیش بینی شده برخواست یا فرود هواپیما خارج از سرزمین دولت ثبت کننده هواپیما باشد .

ب- جرم در سرزمین دولتی غیر از دولت ثبت کننده هواپیما وقوع یافته باشد .

۳- علاوه بر مفاد بند ۲ این ماده در موارد پیش بینی شده در بندهای فرعی الف - ب - ج و ه بند ۱ ماده ۱ کنوانسیون حاضر در صورت پیداشدن مرتکب یا مظنون بارتکاب جرم در سرزمین دولتی غیر دولت ثبت کننده هواپیما نیز مجری خواهد بود .

۴- در مورد دولتهائیکه مشمول ماده ۹ و موارد پیش بینی شده در بندهای فرعی الف - ب - ج و ه بند ۱ ماده ۱ می باشند در صورتیکه محل های مذکور در بند

فانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران بکنوانسیون جلوگیری از اعمال غیرقانونی

فرعی الف از بند ۲ این ماده فقط در سرزمین یکی از دول مذکور در ماده ۹ واقع باشد مجری نخواهد بود مگر آنکه جرم در سرزمین دولت دیگری ارتکاب یافته و عامل جرم یا مظنون بارتکاب جرم در سرزمین دولت دیگری کشف شده باشد .

۵- در موارد پیش بینی شده در بند فرعی د از بند ۱ ماده ۱ کنوانسیون حاضر مجری نخواهد بود مگر آنکه تأسیسات و سرویسهای هوانوردی در پروازهای بین المللی بکار برده شوند .

۶- مفاد بندهای ۲ و ۳ و ۴ و ۵ این ماده در موارد پیش بینی شده در بند ۲ ماده ۱ نیز مجری خواهد بود .

ماده ۵- ۱- هر يك از دول متعاقد تدابير لازم جهت اعمال صلاحیت خود برای رسیدگی بجرائم در موارد زیر اتخاذ خواهد نمود :

الف- اگر جرم در سرزمین آن دولت ارتکاب یافته باشد .

ب - اگر جرم علیه هواپیمایا در هواپیمائی که نزد آن دولت ثبت رسیده است ارتکاب یافته باشد .

ج - اگر هواپیمائی که جرم در آن ارتکاب یافته است در سرزمین آن دولت فرود آید و مظنون بارتکاب جرم هنوز در هواپیمایا باشد .

د - چنانچه جرم در هواپیمایا علیه هواپیمائی ارتکاب یافته است که بدون خدمه پرواز شخصی اجاره داده شده باشد که محل اصلی فعالیت او یا در صورت نداشتن محل اصلی فعالیت - محل اقامت دائمی او - در سرزمین آن دولت باشد .

قانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران بکنوانسیون جلوگیری از اعمال غیرقانونی

۲- هر يك از دول متعاہد نیز - برای اعمال صلاحیت خود جهت رسیدگی بجرائم مذکور در بند ۱ بندهای فرعی الف و ب و ج ماده ۱ و همچنین جرائم مذکور در بند ۲ ماده ۱ تا آنجا که مربوط باین جرائم باشد - در مواردیکه مضمون بارتکاب جرم در سرزمین یکی از دول متعاہد باشد و این دولت طبق ماده ۸ او را بهیچیک از دول موضوع بند ۱ این ماده مسترد ندارد - تدابیر لازم اتخاذ خواهد نمود .

۳- کنوانسیون حاضر سالب هیچیک از صلاحیت‌های کیفری که طبق قوانین ملی اعمال می‌گردد - نخواهد بود .

ماده ۶-۱ - هر يك از دول متعاہد که عامل یا مضمون بارتکاب جرم در سرزمین او باشد در صورتیکه اوضاع و احوال را موجه تشخیص دهد - مشارالیه را توقیف یا اقدامات دیگری برای مراقبت و اطمینان از حضور او معمول می‌نماید .
توقیف یا اقدامات مذکور طبق قوانین آن دولت انجام خواهد گرفت و پیش از مدتی که برای تعقیب کیفری یا انجام تشریفات استرداد لازم باشد - ادامه نخواهد یافت .

۲- دولت مذکور بلافاصله بمنظور کشف واقعیات به تحقیقات مقدماتی خواهد پرداخت .

۳ - بشخص توقیف شده بموجب بند ۱ این ماده امکان داده خواهد شد فوراً بانزدیکترین نماینده صلاحیتدار دولت متبوع خود تماس بگیرد .

۴- هر گاه دولتی طبق مقررات این ماده شخصی را توقیف نماید بلافاصله مراتب توقیف و اوضاع و احوال موجهه را بدول مذکور در بند ۱ ماده ۵ دولت

متبوع شخص توقیف شده و در صورتیکه مقتضی بداند بهر دولت ذینفع دیگر اعلام خواهد نمود . دولتی که بموجب بند ۲ این ماده به تحقیقات مقدماتی میپردازد نتایج تحقیق و قصد خود را دایر باعمال یا عدم اعمال صلاحیت سریعاً بدول مذکور اعلام خواهد نمود .

ماده ۷- دولت متعاهدیکه مظنون بارتکاب جرم در سرزمین او باشد در صورت عدم استرداد مورد را اعم از اینکه جرم در سرزمین آن دولت ارتکاب یافته است یا نه برای تعقیب کیفری بمقامات صالحه خود ارجاع خواهد نمود .

این مقامات تصمیم خود را با همان شرایطی که در مورد جرائم مهمه عمومی طبق قوانین این دولت مقرر است - اتخاذ خواهند نمود .

ماده ۸-۱- جرائم مورد بحث در کلیه معاهدات استرداد موجود بین دول متعاهد بخودی خود از جمله جرائم قابل استرداد تلقی خواهد گردید . دول متعاهد تعهد مینمایند در معاهدات استردادی که منعقد مینمایند این جرائم را از جمله جرائم قابل استرداد محسوب بدارند .

۲- چنانچه دولت متعاهدی که استرداد را مشروط بوجود معاهده میکند از دولت متعاهد دیگریکه با آن معاهده استرداد ندارد تقاضای استرداد مجرمی را دریافت دارد - مختار خواهد بود کنوانسیون حاضر را در مورد جرائم مورد بحث اساس قانونی استرداد بشناسد .

استرداد تابع سایر شرایط مقرر در قوانین دولت متقاضی عنه خواهد بود .

۳- دول متعاهدی که استرداد را منوط بر وجود معاهده ننمیدانند در حدود شرایط پیش بینی شده در قانون دولت متقاضی عنه - جرم را فیمابین خود قابل استرداد خواهند شناخت.

۴- بین دول متعاهد از لحاظ استرداد - چنین تلقی خواهد گردید که جرائم نه تنها در محل ارتکاب آن - بلکه در سرزمین های دولیکه طبق بندهای فرعی ب و ج و د از بند ۱ ماده ۵ موظف باعمال صلاحیت میباشند نیز واقع شده است.

ماده ۹ - دول متعاهدی که سازمانهای بهره برداری حمل و نقل هوایی مشترك یا مؤسسات بهره برداری بین المللی تأسیس نمایند و هواپیماهایی که این سازمانها و مؤسسات بکار میبرند دارای ثبت مشترك یا بین المللی باشند برای هر هواپیما طبق موازین مقرر دولتی را که از لحاظ این کنوانسیون اعمال صلاحیت مینماید و اختیارات دولت ثبت کننده را بعهد خواهد داشت از میان خود تعیین میکنند و سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری اعلام میدارند و سازمان اخیر مراتب را باطلاع کلیه دول طرف این کنوانسیون میرساند .

ماده ۱۰ - ۱- طرفین متعاهد - طبق مقررات حقوق بین الملل و قوانین ملی تعهد خواهند نمود در اخذ تدابیر معقول برای جلوگیری از ارتکاب جرائم مذکور در ماده ۱ اهتمام نمایند .

۲- هرگاه بعلت ارتکاب یکی از جرائم مذکور در ماده ۱ در پرواز تأخیر و یا وقفه ای روی دهد هر يك از دول متعاهد که هواپیما و مسافرین و خدمه پرواز در سرزمین او میباشد - هرچه زودتر تسهیلات لازم را برای ادامه مسافرت سرنشینان و خدمه پرواز فراهم خواهد نمود و بلافاصله هواپیما و

قانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران بکنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی

محمولات آن را باشخصی که قانوناً حق تصرف آنرا دارند - مسترد خواهد داشت .

ماده ۱۱ - ۱- دول متعاهد حداکثر معاضدت قضائی را در مورد رسیدگیهای کیفری مربوط بجرائم نسبت بیکدیگر معمول خواهند داشت .

قانون قابل اجرا در کلیه موارد - قانون دولت متقاضی عنه خواهد بود .

۲- معهدنا مقررات بند ۱ این ماده - در تعهدات ناشیه از سایر معاهدات دو یا چند جانبه فعلی یا آتی که کلایا بعضاً ناظر بتعاون قضائی کیفری باشد مؤثر نخواهد بود .

ماده ۱۲ - هر يك از دول متعاهد که بدلایلی معتقد باشد که یکی از جرائم مذکور در ماده ۱ در شرف وقوع است - طبق قوانین ملی خود کلیه اطلاعات مفیدی را که در دست دارد در اختیار دولیکه بنظر او، بند ۱ ماده ۵ این کنوانسیون ناظر بر آنها است - خواهد گذارد .

ماده ۱۳ - هر يك از دول متعاهد - طبق مقررات قانونی خود کلیه اطلاعات مفیدی را که در خصوص موارد مشروحه ذیل در دست دارد هرچه زودتر در اختیار شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری خواهد گذارد:

الف - موارد جرم .

ب - تدابیر متخذة در اجرای بند ۲ ماده ۱۰ .

ج - تدابیری که علیه مرتکب جرم یا مظنون بارتکاب آن اتخاذ شده و بخصوص نتیجه هر اقدام مربوط بتقاضای استرداد یا سایر اقدامات قضائی دیگر .

ماده ۱۴ - ۱ - اختلافات بین دو یا چند دولت متعاهد مربوط به تفسیر یا اجرای کنوانسیون حاضر که از طریق مذاکره حل و فصل نشود - طبق تقاضای هر يك از آن دول داورى ارجاع خواهد شد و چنانچه ظرف ششماه از تاریخ تقاضای داورى - طرفهای دعوى نتوانند در مورد ترتیب داورى توافق نمایند هر يك از آنها میتواند دعوى را طبق اساسنامه دیوان دادگستری بین المللی بآن دیوان ارجاع نماید .

۲ - هر يك از دول میتواند - در موقع امضاء یا تصویب این کنوانسیون یا الحاق بآن اعلام نماید که خود را در مورد بندهای فوق ملزم نمیداند . سایر دول متعاهد در برابر هر دولتی که چنین قیدی (رزرو) را قائل شده باشد - در مورد این مقررات الزامی نخواهند داشت .

۳ - هر يك از دول متعاهد که طبق مفاد بند قبل - قید نموده باشد میتواند در هر موقع با اعلام امر بدولتهای نگهدارنده - این قید را مرتفع نماید .

ماده ۱۵ - ۱ - این کنوانسیون در تاریخ ۲۳ سپتامبر ۱۹۷۱ در مونترال جهت امضای دول شرکت کننده در کنفرانس بین المللی حقوق هوایی که از هشتم تا ۲۳ سپتامبر ۱۹۷۱ در مونترال تشکیل گردید و از این پس « کنفرانس مونترال » نامیده میشود - و بعد از تاریخ ۱۰ اکتبر ۱۹۷۱ برای امضاء کلیه دول در لندن و مسکو و واشنگتن مفتوح خواهد بود .

هر دولتی که این کنوانسیون را بموجب بند ۳ این ماده قبل از لازم الاجراء شدن آن امضاء ننماید - میتواند در هر زمان بآن ملحق گردد .

۲ - کنوانسیون حاضر بتصویب دول امضاء کننده خواهد رسید اسناد تصویب

قانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران بکنوانسیون جلوگیری از اعمال غیرقانونی

و اسناد الحاق نزد دولتهای بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی و اتحاد جماهیر شوروی و سویسالیستی و ممالک متحده آمریکا که بدینوسیله بعنوان دولتهای نگهدارنده اسناد تعیین میگردند - سپرده خواهد شد .

۳ - این کنوانسیون سی روز پس از تسلیم اسناد تصویب توسط ده دولت امضاءکننده که در کنفرانس لاهه شرکت کرده اند - بمرحله اجراء درخواهد آمد .
۴ - برای سایر دول این کنوانسیون - طبق بند ۳ این ماده از تاریخ لازم الاجرا شدن آن یا سی روز پس از تسلیم اسناد تصویب یا الحاق - هر کدام مؤخر باشد ، بمرحله اجراء درخواهد آمد .

۵ - دولتهای نگهدارنده اسناد - تاریخ امضاء یا تاریخ تسلیم اسناد تصویب یا الحاق و تاریخ لازم الاجرا شدن این کنوانسیون و سایر اعلامات را سریعاً با اطلاع کلیه دول امضاءکننده یا ملحق شونده باین کنوانسیون خواهند رسانید .

۶ - این کنوانسیون - بلافاصله پس از لازم الاجرا شدن توسط دولتهای نگهدارنده طبق ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد و ماده ۸۳ کنوانسیون مربوط به واپیمائی کشوری بین المللی (شیکاگو ۱۹۴۴) ثبت خواهد رسید .

ماده ۱۶ - ۱ - هر يك از دول متعاهد میتواند این کنوانسیون را با اعلام کتبی بدولتهای نگهدارنده - فسخ نماید .

۲ - ششماه پس از وصول اعلام فسخ بدولتهای نگهدارنده فسخ ناسافذ خواهد بود .

قانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران بکنوانسیون جلوگیری از اعمال غیرقانونی

بنا بر راتب فوق - نمایندگان مختار امضاء کننده زیر که دارای اجازه لازم میباشند - این کنوانسیون را امضاء نمودند.

این کنوانسیون در بیست و سوم سپتامبر یکهزار و نهصد و هفتاد و یک در شهر مونترال در سه نسخه اصلی هر یک در چهار متن رسمی بزبانهای انگلیسی و اسپانیولی و فرانسه و روسی تنظیم شده است.

کنوانسیون فوق مشتمل بر یک مقدمه و شانزده ماده منضم بقانون الحاق دولت شاهنشاهی ایران به کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه امنیت هوایمائی کشوری می باشد.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

مقررات تشکیلاتی ، استخدامی ، مالی و انضباطی

وزارت امور خارجه

مصوب ۱۳۵۲/۲/۷ کمیسیونهای پارلمانی مجلسین

قسمت اول - مقررات تشکیلاتی

ماده ۱۵۵ - حذف یا ایجاد مأموریت‌های سیاسی و کنسولی در خارج از کشور بنا بر استدعای وزیر امور خارجه و تصویب اعلیحضرت همایون شاهنشاه می‌باشد.

ماده ۲۵۵ - تغییر و تجدیدنظر در سازمان تفصیلی و پست‌های سازمانی وزارت امور خارجه که بتأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور رسیده و پیوست این مقررات است بپیشنهاد وزارت امور خارجه و تأیید سازمان مذکور و سازمان برنامه و بودجه بعمل خواهد آمد .

تبصره - در صورت بروز اختلاف نظر بین وزارت امور خارجه و سازمان امور اداری و استخدامی کشور یا سازمان برنامه و بودجه در مورد اجرای مفاد این ماده نظر نخست وزیر قاطع خواهد بود .

قسمت دوم - مقررات استخدامی

ماده ۳۵۵ - کارمندان وزارت امور خارجه بدورسته سیاسی و اداری تقسیم میشوند .

بخش اول - رسته سیاسی

فصل اول - ورود بخدمت

- ماده ۴ - داوطلبانی که طبق این مقررات برای رسته سیاسی بخدمت وزارت امور خارجه پذیرفته میشوند جزء رسته سیاسی محسوب خواهند شد .
- تبصره ۵ - کارمندان فعلی وزارت امور خارجه که تا تاریخ تصویب این مقررات در رسته سیاسی هستند در این رسته باقی خواهند ماند .
- ماده ۵ - شرایط ورود بخدمت داوطلبان رسته سیاسی بشرح زیر است :
- ۱ - تابعیت ایران مشروط بر اینکه اکتسابی نباشد .
 - ۲ - نداشتن همسر خارجی و یا همسری که تابعیت ایرانی او اکتسابی باشد .
 - ۳ - داشتن حداقل ۲۱ سال و حداکثر ۳۰ سال تمام .
 - ۴ - داشتن صحت مزاج و توانائی انجام کار .
 - ۵ - انجام خدمت زیر پرچم یا دارا بودن برگ معافیت دائم .
 - ۶ - نداشتن سابقه محکومیت جزائی مؤثر .
 - ۷ - عدم معروفیت بفساد اخلاق و عقیده و معتاد نبودن باستعمال مواد مخدر .
 - ۸ - داشتن دانشنامه لیسانس یا بالاتر در یکی از رشته های علوم سیاسی - حقوقی - اقتصادی - قضائی - جامعه شناسی - اداری - تاریخ یا جغرافی .
- در صورتی که مدرک تحصیلی در رشته های مندرج در این بند از کشورهای خارج صادر شده باشد ارزش آن باید قبلا بگواهی مقامات صلاحیتدار ایران برسد .
- ۹ - موفق شدن در امتحان ورودی از طریق مسابقه .

وزارت امور خارجه تاريخ و شرایط شرکت در مسابقه ورودی را از طریق آگهی در روزنامه‌ها با اطلاع عموم خواهد رسانید.

۱۰ - طی کردن دوره آزمایش .

ماده ۶ - امتحان ورودی بوسیله وزارت امور خارجه و تحت نظر هیئت

نظارت مرکب از اشخاص زیر انجام خواهد شد .

۱ - معاون اداری و مالی وزارت امور خارجه .

۲ - دونفر از کارمندان عالی مقام وزارت امور خارجه بانتخاب وزیر

امور خارجه .

۳ - نماینده سازمان امور اداری و استخدامی کشور .

رئیس این هیئت بوسیله وزیر امور خارجه تعیین خواهد شد .

ماده ۷ - وزارت امور خارجه هیئت ممتحنه را از بین افراد واجد صلاحیت

انتخاب و امتحانات را انجام خواهد داد .

ماده ۸ - مسابقه ورود بخدمت وزارت امور خارجه کتبی و از طریق مصاحبه

بترتیب زیر بعمل خواهد آمد :

الف - امتحان از مواد اختصاصی .

ب - امتحان هوش .

ج - امتحان اطلاعات عمومی .

د - امتحان از یکی از زبانهای انگلیسی - فرانسه . عربی - روسی - آلمانی

و اسپانیولی .

گذراندن امتحان دو زبان خارجی یا بیشتر در شرایط مساوی موجب تقدم

خواهد بود .

۵ - مصاحبه :

در مصاحبه بقدرت بیان و حضور ذهن - طرز استدلال - وضع ظاهر - برخورد و بطور کلی بشخصیت داوطلب توجه خواهد شد .

هیئت مصاحبه کننده بتعین وزیر امور خارجه تشکیل میشود از :

معاون سیاسی .

دو نفر از سفرا .

یکی از مدیران کل سیاسی .

مدیر کل امور اداری .

دو نفر از رؤسای ادارات وزارت امور خارجه .

علاوه بر اشخاص فوق وزیر امور خارجه میتواند در صورت ضرورت

تعدادی از افراد هیئت مصاحبه کننده را از بین کارشناسان رشته های مربوط

انتخاب نماید .

ماده ۹۵ - مواد اختصاصی امتحان ورودی وزارت امور خارجه و همچنین

آئین نامه امتحان و مصاحبه از طرف شورای استخدام وزارت امور خارجه

تعیین و تنظیم و پس از تصویب وزیر امور خارجه بموقع اجراء گذارده

خواهد شد .

ماده ۱۰۵ - وزارت امور خارجه افراد مورد نیاز را از بین داوطلبانی که

دارای بهترین معدل امتحان کتبی باشند پس از حصول نتیجه معاینات جسمی

و روانی برای مصاحبه دعوت و از بین آنان افراد مورد نیاز را که دارای بهترین

نتیجه مصاحبه باشند برای طی دوره آزمایش انتخاب و دعوت مینماید .

ماده ۱۱۵ - مدت دوره آزمایش یکسال است که تحت عنوان کارآموزی

در خدمت ادارات مرکزی انجام خواهد شد .

اشتغال این قبیل کارمندان در دوره آزمایش در اداراتی که اسناد و مدارك طبقه بندی شده در اختیار دارند ممنوع است .

۱۲۵۵۵ - رؤسا و سرپرستان ادارات مکلفند نظرات خود را نسبت بطرز

کار و استعداد و ابتکار و اخلاق و شخصیت و آداب معاشرت کارآموزان روی اوراقی که اداره کارگزینی در اختیار آنان میگذارد محرمانه نوشته و تسلیم اداره کارگزینی نمایند . اداره کارگزینی مکلف است در مدتی که کارآموزان دوره آزمایش را طی میکنند نسبت به خصوصیات وضع اجتماعی آنان تحقیق و بررسی دقیق بعمل آورده و اطلاعات جمع آوری شده را در شورای استخدام وزارت امور خارجه مطرح و نظرات شوری را برای اتخاذ تصمیم نسبت به قطعیت استخدام آنان به وزیر امور خارجه گزارش نماید .

۱۳۵۵۵ - کارآموزانی که در طی دوره آزمایش یا در پایان آن صالح

برای ابقاء در خدمت رسته سیاسی تشخیص داده نشوند از خدمت برکنار خواهند شد . وزارت امور خارجه در قبال این افراد از لحاظ استخدامی هیچ تعهدی نخواهد داشت .

تبصره - به کارآموزانی که طبق این ماده از خدمت برکنار میشوند

حقوق مرخصی استحقاقی پرداخت خواهد شد .

۱۴۵۵۵ - داوطلبان ورود برسته سیاسی بیش از دو بار حق شرکت در مسابقه

را نخواهند داشت .

۱۵۵۵۵ - کارآموزانی که طبق ماده ۱۳ از خدمت برکنار میشوند

دیگر حق شرکت در امتحان مسابقه ورودی وزارت امور خارجه را در رسته

سیاسی نخواهند داشت .

ماده ۱۶ - کارآموزانی که طبق این مقررات در رسته سیاسی پذیرفته میشوند پس از انجام مراسم سوگند بمقام وابستگی نائل و پایه آنان طبق ماده ۲۶ این مقررات پایه یک خواهد بود .

ماده ۱۷ - مراسم سوگند در حضور وزیر ، معاونان و رئیس اداره کارگزینی وزارت امور خارجه معمول و هر یک از داوطلبان سوگند نامه را امضاء مینمایند .

متن سوگندنامه بقراری است :

«من خداوند متعال را گواه گرفته باین کتاب آسمانی سوگند یاد میکنم که به میهن و شاهنشاه و قانون اساسی ایران صدیق و وفادار بوده و در انجام وظایف و تکالیف خود در نهایت صداقت ، امانت و صمیمیت کوشا باشم و حفظ اسرار دولت را وظیفه مسلم و فریضه حتمی خود بدانم و قوانین و نظامات کشور خود را کاملاً رعایت نمایم» .

ماده ۱۸ - کارمندانی که بخدمت رسته سیاسی پذیرفته شده اند باید مدت یکسال دوره آموزشی وزارت امور خارجه را طبق آئین نامه مربوط در داخل کشور بگذرانند و اعزام آنان در دوره آموزشی به مأموریت ثابت خارج از کشور ممنوع است .

تبصره - آئین نامه های مربوط به آموزش کارمندان پس از تصویب وزیر امور خارجه بموقع اجرا گذاشته خواهد شد .

ماده ۱۹ - انتقال کارمندان دولت از سایر وزارتخانه ها و مؤسسات

دولتی بخدمت رسته سیاسی وزارت امور خارجه منوط بر عایت شرایط مندرج در ماده ۵ این مقررات میباشد .

تبصره ۱ - برای تطبیق مقام سیاسی این قبیل کارمندان دو سوم سابقه خدمت دولتی آنان در سایر وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی از لحاظ احراز مقام سیاسی احتساب خواهد شد . اعزام این قبیل کارمندان بمأموریت ثابت قبل از دو سال خدمت در مرکز ممنوع است .

تبصره ۲ - حقوق این قبیل کارمندان بر اساس مقام و پایه اعطائی و احتساب سوابق خدمت دولتی و پرداخت کسور بازنشستگی و یا مابه‌التفاوت آن تعیین خواهد شد .

ماده ۲۰۵ - وزیر امور خارجه میتواند از تساریخ تصویب این مقررات اشخاصی را که مقام علمی دارند و سن آنان از چهل تجاوز نکرده باشد بنا به پیشنهاد شورای معاونان بدون رعایت مقررات مندرج در بندهای ۳ و ۹ و ۱۰ ماده ۵ این مقررات بخدمت در رسته سیاسی قبول نماید .

تبصره ۱۵ - مقام این قبیل اشخاص به پیشنهاد شورای استخدام و تأیید شورای معاونان و تصویب وزیر امور خارجه تعیین خواهد شد .

تبصره ۲۶ - ملاک تشخیص مقام علمی علاوه بر دارا بودن دانشنامه بالاتر از لیسانس از دانشگاه‌های معتبر در رشته‌های مورد نیاز وزارت امور خارجه بقرار زیر است:

۱- داشتن حداقل پنج سال تجربه در رشته‌های مورد نیاز وزارت امور خارجه .

۲- داشتن تألیفات و یا تحقیقات و مقالات مهم در رشته‌های مورد نیاز وزارت امور خارجه .

تبصره ۳ - مشمولان این ماده که مستخدم دولت نیستند با توجه بمقام اعطائی در پایه يك گروه مربوط قرار خواهند گرفت .

ماده ۲۱ - کارمندان اداری وزارت امور خارجه در صورتی به رسته سیاسی پذیرفته میشوند که دارای دانشنامه لیسانس در یکی از رشته های مندرج در بند ۸ از ماده ۵ باشند و از عهده مسابقه ورودی طبق ماده ۸ این مقررات نیز برآمده باشند .

تبصره ۱ - برای تطبیق مقام سیاسی این قبیل کارمندان در سوم سابقه خدمت رسمی آنان از لحاظ احراز مقام سیاسی احتساب خواهد شد و تعیین حقوق آنان بموجب تبصره ۲ ماده ۱۹ خواهد بود .

تبصره ۲ - کارمندان مذکور از طی دوره آزمایشی موضوع ماده ۱۱ معاف خواهند بود .

فصل دوم- مقامات سیاسی

ماده ۲۲ - مقامات سیاسی وزارت امور خارجه بقرار زیر است :

- ۱- وابسته .
- ۲- دبیر سوم .
- ۳- دبیر دوم .
- ۴- دبیر اول .
- ۵- رایزن درجه سه .
- ۶- رایزن درجه دو .
- ۷- رایزن درجه يك .

۸- سفیر.

تبصره ۱ - بمقامات مذکور در این ماده هنگامی که در مأموریت‌های کنسولی انجام وظیفه مینمایند عناوین زیر اطلاق میشود:

وابسته	وابسته سرکنسولگری
دبیر سوم	کنسولیار.
دبیر دوم	کنسول درجه سه.
دبیر اول	کنسول درجه دو.
رایزن درجه سه	کنسول درجه یک.
رایزن درجه دو	معاون سرکنسولگری.
رایزن درجه یک	سرکنسول.

تبصره ۲ - سفیری که بریاست مأموریت کنسولی تعیین میشود از حقوق و مزایای سفیر استفاده خواهد نمود.

تبصره ۳ - مدیران کل ورؤسای ادارات وزارت امور خارجه از بین کارمندان رسمی رسته سیاسی که بمقام سفارت رسیده باشند انتخاب میشوند و سرپرستان ادارات باید حداقل ریزن درجه دو باشند.

تبصره ۴ - وزیر امور خارجه میتواند کارمندان رسته اداری را که دارای درجه لیسانس یا بالاتر باشند به پیشنهاد شورای استخدام و بشرط داشتن حداقل ۱۴ سال سابقه خدمت دولتی بسمت معاون اداره و داشتن حداقل ۲۰ سال سابقه خدمت دولتی بسمت سرپرست یکی از ادارات تابع معاون اداری و مالی بااستثنای ادارات کنسولی منسوب نماید.

ماده ۲۳ - سفیر از بین رایزنان درجه یک که حداقل سه سال در این

مقام توقف داشته باشد با استدعای وزیر امور خارجه و فرمان همایونی منصوب میگردد.

ماده ۲۴ - سفرای خارج از مأمورین رسته سیاسی وزارت امور خارجه بنابه استدعای وزیر امور خارجه و با صدور فرمان همایونی منصوب میشوند و در مدت اشتغال در مقام سفارت تابع مقررات وزارت امور خارجه خواهند بود.

ماده ۲۵ - حقوق ماهانه سفرا اعم از اینکه در مرکز تصدی پست سازمانی را عهده دار و یا در خارج مأموریت داشته باشند بمأخذ مندرج در بند تبصره ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری میباشد.

ماده ۲۶ - حقوق ماهانه کارمندان رسته سیاسی وزارت امور خارجه بمأخذ جدول مندرج در ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری بوده و تطبیق مقامات سیاسی وزارت امور خارجه با گروههای مندرج در ماده ۳۲ قانون ذکر شده بترتیب زیر خواهد بود:

وابسته	گروه شش
دبیر سوم	گروه هفت
دبیر دوم	گروه هشت
دبیر اول	گروه نه
رایزن درجه سه	گروه ده
رایزن درجه دو	گروه یازده
رایزن درجه یک	گروه دوازده

تبصره - ضریب حقوق کارمندان رسته سیاسی و تغییر آن بر طبق مندرجات ماده ۳۳ قانون استخدام کشوری میباشد.

ماده ۲۷ - بمقاماتیکه مشاغل آنان مستلزم انجام پذیرائی باشد به پیشنهاد شورای استخدام و تصویب وزیر امور خارجه ماهانه هزینه پذیرائی حداکثر تا پنجاه درصد حقوق آنان پرداخت خواهد شد.

ماده ۲۸ - در صورتیکه نوع کار و وظایف مقامات سیاسی وزارت امور خارجه در مرکز اقتضا نماید که مبلغی علاوه بر حقوق پرداخت شود این مبلغ بعنوان فوق العاده شغل پرداخت خواهد شد.

تعیین میزان این فوق العاده بنا به پیشنهاد شورای استخدام وزارت امور خارجه و تصویب وزیر امور خارجه میباشد. بهر حال مبلغ فوق العاده مذکور در هر مقام نمیتواند از حقوق آخرین پایه همان مقام تجاوز کند و فوق العاده شغل سفرا در مرکز از يك برابر حقوق ماهانه آنها نباید تجاوز نماید.

ماده ۲۹ - وزارت امور خارجه بکارمندان رسته سیاسی در ازاء هر دو سال خدمت رضایتبخش يك پایه در مقام مربوط اعطاء خواهد نمود.

ماده ۳۰ - درجه بندی کشورها از نظر تعیین میزان فوق العاده اشتغال خارج از کشور مأموران ثابت وزارت امور خارجه و فهرست مناطق بد آب و هوا جهت پرداخت فوق العاده سختی معیشت و تعیین ضوابط آن به پیشنهاد وزارت امور خارجه و تصویب هیئت وزیران در هر سال تعیین میگردد.

تبصره ۱ - به نفر دوم هر مأموریت که مقام رایزنی داشته باشد معادل سی درصد فوق العاده اشتغال خارج از کشور و بسایر مأموران ثابت تا بیست درصد این فوق العاده بعنوان هزینه پذیرائی پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲ - از فوق العاده اشتغال خارج از کشور مأموران ثابت که از

خانه‌های سازمانی استفاده مینمایند (بااستثنای رؤسای مأموریتها) ده درصد فوق‌العاده کسر خواهد شد.

ماده ۳۱- وزیر امور خارجه میتواند بکارمندانیکه منشاء خدمات برجسته شوند پاداش پرداخت نماید. جمع پاداشهای پرداختی به يك مستخدم در هر سال نباید از دو برابر مجموع حقوق و مزایای یکماه اوتجاوز کند.

ماده ۳۲ - پایه کارمندان رسته سیاسی وزارت امور خارجه که در زمان تصویب این مقررات بخدمت اشتغال دارند با احتساب سوابق خدمت دولتی کارمند در ازاء هر دو سال يك پایه در مقام فعلی تعیین میگردد.

تبصره - کسور بازنشستگی سنوات گذشته که بموجب ضرایب قانونی به حقوق و مزایای مستمر پایه مقامات سیاسی موضوع این ماده تعلق میگیرد ظرف پنجسال از طرف کارمند بصندوق بازنشستگی کشوری پرداخت میگردد.

فصل سوم- ارتقاء مقام

ماده ۳۳ - لیاقت و شایستگی کارمند و وجود پست سازمانی شرط اساسی ارتقاء مقام کارمندان میباشد و حداقل توقف در هر مقام برای نيل بمقام بالاتر بترتیب زیر است:

از وابستگی به دبیرسومی	دو سال
از دبیرسومی به دبیردومی	سه سال
از دبیردومی به دبیراولی	سه سال
از دبیراولی به رایزنی درجه سه	سه سال
از رایزنی درجه سه براریزنی درجه دو	سه سال
از رایزنی درجه دو براریزنی درجه يك	سه سال

ماده ۳۳ - ارتقاء مقامات سیاسی از ریزنی درجه دوه درجه يك منوط به موفقیت در طی دوره آموزش عالی و پیشنهاد شورای استخدام وزارت امور خارجه و تأیید شورای معاونان و تصویب وزیر امور خارجه خواهد بود .

تبصره ۱ - هیچک از کارمندان رسته سیاسی وزارت امور خارجه بمقام ریزنی درجه يك ارتقاء نمیابند مگر آنکه حداقل سه سال در یکی از مأموریتهای خارج از کشور که وزارت امور خارجه تعیین خواهد نمود خدمت کرده باشند . نقاط مورد نظر طبق آئیننامه ای خواهد بود که پیشنهاد وزارت امور خارجه بتصویب کمیسیونهای امور خارجه مجلسین خواهد رسید .

تبصره ۲ - ارتقاء مقام کارمندان رسته سیاسی که تا این تاریخ مقام ریزنی درجه دو را احراز کرده و تاکنون در یکی از نمایندگیهای مذکور در تبصره ۱ این ماده حداقل دو سال مأموریت ثابت نداشته اند بمقام ریزنی درجه يك منوط باین است که در یکی از نمایندگیهای مذکور در تبصره ۱ بمأموریت ثابت بروند انتقال این قبیل مأموران بمرکز یا بمأموریتهای غیر از نمایندگیهای مذکور در تبصره ۱ این ماده قبل از دو سال ممنوع است .

تبصره ۳ - در صورتیکه بوجود یکی از کارمندان رسته سیاسی برای ادامه خدمت در مرکز نیاز باشد و کارمند مورد نظر حداقل پنجسال متوالی بمأموریت ثابت خارج از کشور اعزام نشود چنین کارمندی بنا پیشنهاد شورای استخدام وزارت امور خارجه و تصویب وزیر امور خارجه از شرط خدمت در کشورهای موضوع تبصره ۱ این ماده برای نیل بمقام ریزنی درجه يك معاف خواهد شد ولی در هر حال این قبیل کارمندان باید قبل از نیل بمقام سفارت يك نوبت حداقل برای دو سال در مأموریت های مندرج در این ماده خدمت نموده باشند .

تبصره ۴ - کارمندانیکه دارای تخصص و تجربه و سابقه کافی در امور سازمان‌های بین‌المللی هستند و با مقام رایزنی درجه ۲ بمأموریت ثابت در سازمان ملل متحد و سایر مؤسسات تخصصی وابسته بسازمانهای بین‌المللی اعزام میشوند از شرط مندرج در تبصره ۱ اینماده جهت نیل بمقام رایزنی درجه یک معاف میباشند .

ماده ۳۵ - برای ارتقاء از مقام دبیر دومی بدبیر اولی و رایزنی درجه دو برایزنی درجه یک طبق شرایط مندرج در ماده ۳۳ کارمند پس از تشکیل دوره‌های آموزش تکمیلی و عالی باید دوره‌های مذکور را با موفقیت گذرانیده باشد .
تبصره - درموقع رسیدگی بارتقاء مقام این قبیل کارمندان اداره کارگزینی موظف است گواهینامه مربوط بانجام دوره آموزش تکمیلی و عالی هر یک از آنان را بشورای استخدام وزارت امور خارجه ارائه نماید .

ماده ۳۶ - کارمندان مذکور درمواد ۳۴ و ۳۵ هرگاه نتوانند سه نوبت از عهده امتحانات دوره‌های آموزش تکمیلی و عالی برآیند دیگر ارتقاء مقام نخواهند یافت .

ماده ۳۷ - ترتیب اعطای ارتقاء مقام بقرار زیر است :

۱ - رؤسای ادارات و رؤسای مأموریت موظفند سالی دوبار نظر خود را نسبت بکارمندان کتباً اظهار نمایند .

اظهار نظر رؤسای ادارات مرکز پس از ملاحظه و ابراز نظریات مدیرکل و معاون مربوط باداره کارگزینی تسلیم خواهد شد .

۲ - درمهرماه هر سال اداره کارگزینی موظف است اسامی کلیه کارمندان را که از جهت مدت توقف در یکمقام تا پایان اسفندماه همان سال و نیز از

حداکثر یک سال دوره‌های آموزشی حائز شرف نظر رتقاء مقدمه باشند جهت رؤسای مستقیم آنان در مرکز و رؤسای مأموریت ارسال نماید.

۳- رئیس مستقیم کارمند موظف است نسبت به بافت و شایستگی و نظایات و حسن سبک و اخلاق و ابتکار کارمند نظر صریح خود را محرمانه و کتبی کارگزینی ارسال دارد.

۴- اداره کارگزینی موظف است گزارشی درباره ارتقاء مقدمه مستحقان سرکنسورها، کارداران موقت و یک‌کلیه کسانی که بعثت خاتمه مأموریت و یا علل دیگری بوقت رئیس مستقیم نه شده باشند بشورای استخدام وزارت امور خارجه ارسال نماید.

۵- اداره کارگزینی موظف است با توجه بنظرات رئیس مستقیم کارمند و مجموع اطلاعاتی که از وضع خدمت و معلومات او دارد گزارشی تهیه و نظر خود را نسبت به ارتقاء مقام کارمند صریحاً ابراز نماید.

۶- شورای استخدام وزارت امور خارجه مکلف است در آذر ماه هر سال کلیه اوراق پیشنهاد ارتقاء مقام و گزارش اداره کارگزینی نسبت به آنها را دقیقاً رسیدگی و با رعایت وجود پست سازمانی و نیازمندیهای وزارت امور خارجه برای معنی نسبت به ارتقاء مقام هر کارمند اظهار نظر و پیشنهاد نماید.

ماده ۳۸- اداره کارگزینی موظف است پس از اینکه گزارش شورای استخدام وزارت امور خارجه درباره ارتقاء مقام کارمندان بتصویب وزیر امور خارجه رسید احکام ارتقاء مقام کارمندان را بتاريخ اول فروردین سال بعد صادر و در اولین نشریه وزارت امور خارجه درج نماید.

ماده ۳۹- هرگاه کارمندی مدعی باشد که عدم ارتقاء مقام او بعلم اجرا

نشدن مفاد بندهای ۲-۳-۴-۵ ماده ۳۷ این مقررات بوده است میتواند تا آخر خرداد ماه همانسال کتباً اعتراض خود را بدبیرخانه وزیر امور خارجه بفرستد. باین اعتراضات در کمیسیون مرکب از پنج نفر که هر سان از طرف وزیر امور خارجه تعیین میشود رسیدگی خواهد شد. کمیسیون مزبور به اعتراضات رسیدگی و در صورت وارد بودن مراتب را به وزیر امور خارجه گزارش خواهد نمود و در صورت تصویب وزیر امور خارجه موضوع برای رسیدگی مجدد به شورای استخدام وزارت امور خارجه ارجاع خواهد شد.

ماده ۴۰ - کارمندی که بمقام بالاتر ارتقاء پیدا میکند در پایه ای از مقام جدید قرار خواهند گرفت که در مقام قبلی دارا بوده اند.

ماده ۴۱ - وزیر امور خارجه میتواند بکارمند رسته سیاسی که علاوه برداشتن لیاقت و کفایت، منشاء خدمات برجسته ای نیز گردد با رعایت مواد ۳۴ و ۳۵ این مقررات در طول مدت خدمت حداکثر سه سال ارشدیت اعطاء نماید.

ماده ۴۲ - وزارت امور خارجه میتواند در صورت لزوم کارمندان لایق و شایسته رسته سیاسی را با رعایت شرایط مندرج در زیر موقتاً به پستهای سازمانی یک مقام بالاتر منصوب نماید.

برابر این مقررات حائز شرایط ارتقاء مقام باشند جز شرط مدت توقف که از این لحاظ نصف حداقل مدت قانونی در مقام مربوط را طی نموده باشند.

ماده ۴۳ - کارمندانیکه به پستهای سازمانی مقام بالاتر موقتاً منصوب میشوند در تمام مدت اشتغال در پستهای مربوط حقوق گروه و پایه خود و مزایای مقام بالاتر را دریافت خواهند داشت.

در صورتیکه کارمند به مقام پست سازمانی بالاتر ارتقاء نیافته باشد و رفع نیاز از او بشود بمقام قبلی باز میگردد و در اینصورت حقوق و مزایای همان مقامی را که قبلا دارا بوده دریافت خواهند نمود .

ماده ۴۴ - کارمندان فعلی که قبل از تصویب این مقررات با تصویبنامه هیئت وزیران برسته سیاسی پذیرفته شده‌اند در مقام خود تثبیت میشوند ارتقاء این قبیل کارمندان رسته سیاسی بمقام بالاتر منوط به احراز شرایط مذکور در این مقررات میباشد .

ماده ۴۵ - وزارت امور خارجه مکلف است کارمندان رسته سیاسی را که بیش از سه برابر حداقل توقف لازم در یک مقام را داشته و بعلمت عدم موفقیت در دوره آموزشی تکمیلی یا عالی موضوع ماده ۳۵ بمقام بالاتر نائل نشده یا نشوند و مدت خدمت رسمی آنان بیش از ۲۵ سال باشد بازنشسته نماید .

تبصره ۱ - کارمندان رسته سیاسی وزارت امور خارجه که تا پنجاه سالگی بمقام دبیر اولی و یا تاشصت سالگی بمقام رایزنی درجه یک نائل نشوند بازنشسته میشوند .

تبصره ۲ - حقوق بازنشستگی کارمندان مذکور در این ماده و تبصره یک آن از صندوق بازنشستگی کشوری و مازاد آن تا ۳۰ روز حقوق در ماه بنام مستمری از بودجه وزارت امور خارجه پرداخت میگردد .

ماده ۴۶ - مدت خدمت سفرای شاهنشاهی در سن ۶۵ سال تمام خاتمه خواهد یافت .

تبصره - در موارد خاصی که خدمت سفیری در سنین بالاتر از ۶۵ سال در خارج از کشور ضرورت پیدا کند بنا به اراده اعلیحضرت همایون شاهنشاه آن سفیر از شمول این ماده مستثنی خواهد بود .

ماده ۴۷ - میزان حقوق بازنشستگی مقامات سیاسی وزارت امور خارجه عبارت است از يك سی ام حقوق پایه مقام مربوط ضرب در سنوات خدمت مشروط بر اینکه حقوق بازنشستگی آنان از آخرین حقوق دریافتی قبل از بازنشستگی تجاوز ننماید .

فصل چهارم - تنظیم و اجرای برنامه های آموزشی

ماده ۴۸ - وزارت امور خارجه میتواند بمنظور اجرای برنامه های آموزشی و دوره های تکمیلی و عالی رأساً و یا از طریق دانشگاهها و مؤسسات آموزشی عالی اقدام نماید .

ماده ۴۹ - کارمندان وزارت امور خارجه در طول خدمت ملزم به طی دوره های آموزشی زیر میباشند :

۱- دوره آموزشی که از بدو ورود برسته سیاسی و قبل از اعزام کارمند بمأموریت باید طی شود .

۲- دوره آموزش تکمیلی که جهت ارتقاء بمقام دبیر اولی لازم است .

۳- دوره آموزش عالی که جهت ارتقاء بمقام رایزنی درجه يك لازم است .

تبصره - وزارت امور خارجه میتواند در صورت لزوم دوره های اختصاصی برای رشته های مورد احتیاج ترتیب دهد .

ماده ۵۰ - وزارت امور خارجه موظف است وسائل و امکانات دوره های آموزشی و آموزش تکمیلی و آموزش عالی کارمندان را فراهم نماید .

ماده ۵۱ - استفاده از بورسها در رشته های مورد احتیاج وزارت امور خارجه منحصرأ باموافقت این وزارتخانه و در حدود آئین نامه های تنظیمی خواهد بود .

ماده ۵۲- وزارت امور خارجه مکلف است کلیه آئین نامه های آموزشی و آموزش تکمیلی و عالی کارمندان و سایر مقررات مندرج در این فصل را تنظیم و پس از تصویب شورای استخدام وزارت امور خارجه و تأیید وزیر بموقع اجرا گذارد.

ماده ۵۳- اداره آموزش وزارت امور خارجه مسئول اجرای کلیه برنامه های آموزشی مندرج در این مقررات خواهد بود.

فصل پنجم - اعزام مأموران بخارج

ماده ۵۴- مأموریت های وزارت امور خارجه بر دو نوع است :

مأموریت ثابت.

مأموریت موقت.

ماده ۵۵- مأموریت ثابت عبارت است از ارجاع پست سازمانی بکارمند در مأموریت های خارج از کشور.

ماده ۵۶- مأموریت موقت عبارت است از محول شدن وظیفه موقت بکارمند غیر از وظیفه اصلی که در پست سازمانی خود دارد.

ماده ۵۷- مأموریت ثابت کارمندان وزارت امور خارجه در خارج از چهار سال تجاوز ننماید و حداقل مدت اشتغال در مرکز نصف مدت اشتغال آنان در خارج است و در صورتیکه مدت مأموریت خارج از کشور کمتر از دو سال باشد مدت اشتغال در مرکز کمتر از یک سال نخواهد بود.

تبصره ۱- در صورت ضرورت وزیر امور خارجه از پیشگاه مبارك ملوكانه استدعا و کسب اجازه خواهد نمود تا مأموریت سفیر علاوه بر مدت مقرر در این مقررات و بارعایت مواد ۲۰۱ قانون تحدید اقامت مأموران سیاسی و کنسولی

دولت ایران در خارجه مصوب ۱۶ فروردین ماه ۱۳۰۱ تا یکسال دیگر تمدید شود .

تبصره ۲- به پیشنهاد رئیس مأموریت و تشخیص ضرورت از طرف شورای استخدام وزارت امور خارجه و تصویب وزیر ، مأموریت ثابت سایر مأموران حداکثر تا ۶ ماه قابل تمدید میباشد .

تبصره ۳- مدت مأموریت کارمندان رسته سیاسی وزارت امور خارجه که بمناطق بدآب و هوا اعزام میشوند سه سال خواهد بود ولی وزارت امور خارجه میتواند برضایت کارمند مأموریت او را یکسال تمدید کند .

تبصره ۴- اعزام کارمندان وزارت امور خارجه بمنظور اشتغال در یکی از سازمانهای بین المللی که دولت شاهنشاهی ایران عضویت آنرا پذیرفته باشد بدون رعایت محدودیت زمانی و با اجازه وزیر امور خارجه مجاز و بلا مانع است .

حقوق و مزایای این قبیل کارمندان براساس توافق دولت ایران و سازمانهای مذکور قابل پرداخت میباشد .

کارمندان فوق در خاتمه خدمت در سازمانهای بین المللی در صورتی بمأموریت ثابت وزارت امور خارجه اعزام خواهند شد که حداقل یکسال در مرکز خدمت نموده باشند .

ماده ۵۸- منظور از اشتغال در مرکز خدمت در سازمان مرکزی وزارت امور خارجه میباشد .

تبصره- حداکثر یکسال از مدت خدمت کارمندانی که با موافقت وزارت امور خارجه بمنظور انجام خدمت یاطی دوره های آموزشی بوزارتخانه ها یا

مؤسسات دولتی یا مؤسسات آموزشی اعزام میشوند جزء مدت اشتغال آنان در مرکز محسوب خواهد شد. همچنین از نظر مدت خدمت در مرکز (موضوع ماده ۵۷) مدت دوره بورسهای آموزشی در خارج از کشور که از طرف وزارت امور خارجه بکارمندان داده میشود تا یکسال جزء مدت اشتغال در مرکز محسوب خواهد شد.

ماده ۵۹- رؤسای مأموریت میتوانند بعد از دو سال توقف در مأموریت با کسب اجازه بمنظور مطالعات لازم حداکثر برای مدت يك ماه بایران مسافرت نمایند.

هزینه سفر آمدن و برگشتن آنان از طرف وزارت امور خارجه پرداخت میشود.

تبصوه- سایر کارمندان رسته سیاسی نیز میتوانند با موافقت وزارت امور خارجه از مقررات مندرج در این ماده استفاده نمایند.

ماده ۶۰- مأمورانی که در نقاط بدآب و هوا خدمت میکنند میتوانند با موافقت وزارت امور خارجه هر دو سال یکبار مدت مرخصی استحقاقی خود را در ایران بگذرانند و هزینه سفر آمدن و برگشتن کارمندان و خانواده آنان بایران بعهده وزارت امور خارجه میباشد.

ماده ۶۱- بمأمورانی که در نقاط بدآب و هوا خدمت میکنند ۴۵ روز مرخصی استحقاقی در سال تعلق میگیرد.

ماده ۶۲- بکارمندانی که در نقاط بدآب و هوا خدمت مینمایند در صورت رضایت بخش بودن خدمت آنان در اثناء هر سال خدمت يك پایه در مقام مربوط اعطاء میشود.

مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

ماده ۶۳- بکارمندان رسته سیاسی تا مقام دبیر اولی که در طول خدمت یکی دیگر از زبانهای مذکور در آئین نامه آموزشی را فراگیرند و از عهده امتحانات مقرر در زبان مربوط بر آیند پاداشی حداکثر تا یکسال حقوق ثابت پرداخت خواهد شد .

ماده ۶۴- کلیه مأموران ثابتی که از طرف سایر وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی بمأموریت های خارج از کشور اعزام میشوند زیر نظر رئیس مأموریت انجام وظیفه خواهند نمود .

ماده ۶۵- مدت مأموریت موقت کارمندان وزارت امور خارجه که از مرکز اعزام میشوند در هر سال سه ماه است و تمدید آن باموافقت وزیر امور خارجه حداکثر تا سه ماه دیگر مجاز میباشد .

ماده ۶۶- ارجاع مأموریت موقت بمأموران وزارت امور خارجه که مدت مأموریت ثابت آنان تمام شده باشد بلافاصله در همان محل ممنوع است .

ماده ۶۷- اشتغال زن وشوهری که هر دو کارمند وزارت امور خارجه باشند در يك مأموریت ممنوع است .

تبصره ۵- در صورتی که همسر چنین مأموری بخواد همراه زن یا شوهر خود بمأموریت ثابت خارج از کشور عزیمت نماید میتواند در مدت مأموریت ثابت همسر از مرخصی بدون حقوق استفاده نماید .

فصل ششم- شوراها و هیئت های بازرسی

ماده ۶۸- بمنظور بررسی و اظهار نظر و تهیه طرح و برنامه در مورد وظایف

وزارت امور خارجه شورائی بنام شورای عالی طرح و برنامه تشکیل میگردد .

رئیس و اعضاء این شورا که تعداد آنها حداکثر ۷ نفر خواهد بود از طرف وزیر امور خارجه و ازین کارمندان رسته سیاسی که دارای مقام سفارت باشند انتخاب میشوند .

تبصره ۱۵ - آئین نامه مربوط بشرح وظایف و اختیارات شورای عالی طرح و برنامه توسط شورای معاونان تهیه و پس از تصویب وزیر امور خارجه بموقع اجراء گذارده خواهد شد .

آئین نامه طرز تشکیل شورای عالی طرح و برنامه توسط شورای مذکور تهیه و پس از تصویب وزیر امور خارجه قابل اجرا است .

تبصره ۲۵ - شورای مذکور میتواند در صورت لزوم از متخصصین و مشاورین استفاده نماید .

ماده ۶۹۵ - شورای معاونان بمنظور مشورت و تبادل نظر و مراقبت در هم آهنگی اقدامات وزارت امور خارجه و اجرای وظایفی که بموجب این مقررات بعهدہ آن شورا واگذار گردیده است بریاست قائم مقام وزیر امور خارجه تشکیل میشود .

تبصره ۵ - آئین نامه مربوط بطرز تشکیل جلسات شورای معاونان توسط شورای مذکور تهیه و بانصوب وزیر امور خارجه بموقع اجراء گذارده خواهد شد .

ماده ۷۰۵ - شورای استخدام وزارت امور خارجه برای رسیدگی و شور در انتصاب و ارتقاء مقام و امور تشکیلاتی و آموزشی و بودجه تشکیل میگردد و نظر شور پس از تصویب وزیر امور خارجه بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

اعضای شورای استخدام وزارت امور خارجه عبارتند از:

معاون اداری و مالی .

مدیر کل اداری .

یکی از مدیران کل سیاسی بتعیین وزیر امور خارجه .

رئیس یا سرپرست اداره کارگزینی .

رئیس یا سرپرست اداره تشکیلات و بودجه .

دو نفر از رؤسا یا سرپرستان ادارات بانتهاب کارمندان رسمی

در مرکز .

ریاست شورا با معاون اداری و مالی خواهد بود .

تبصره ۵- آئین نامه اجرائی این ماده توسط شورای معاونان تهیه و پس از

تصویب وزیر امور خارجه بموقع اجراء گذارده خواهد شد .

ماده ۷۱- وزارت امور خارجه مکلف است بمنظور ایجاد محیط مناسب

کار و تأمین بهداشت و درمان و رفاه و تأسیس مؤسسات تعاونی و انجام فعالیت های

اجتماعی کارمندان و کارکنان شاغل و بازنشسته شورائی بنام شورای رفاه تشکیل

دهد شورای مذکور از نه نفر بشرح زیر تشکیل میشود :

۱- مدیر کل امور اداری .

۲- مدیر کل امور مالی .

۳- سه نفر از کارمندان بازنشسته و چهار نفر از کارمندان شاغل که بارای

مخفی از طرف کارمندان رسمی در مرکز انتخاب میشوند پیشنهاد های شورا پس از

تصویب وزیر امور خارجه بموقع اجراء گذارده میشود .

تبصره ۵- آئین نامه طرز تشکیل و انتخاب و وظایف و مدت عضویت اعضای

انتخابی شورای رفاه بوسیله شورای استخدام تهیه و پس از تصویب وزیر بموقع اجراء گذارده خواهد شد .

ماده ۷۲ - هیئت عالی بازرسان وزارت امور خارجه از طرف وزیر امور خارجه از بین کارمندان رسته سیاسی که دارای مقام سفارت باشند انتخاب میشوند .

ماده ۷۳ - وزیر امور خارجه هر موقع مقتضی بداند بازرس یا هیئت‌هایی بریاست یکی از مأموران عالی‌مقام وزارت امور خارجه بمنظور رسیدگی به امور مأموریتها و کارمندان آن اعزام خواهد داشت .

تبصره - آئین‌نامه اجرائی این ماده بوسیله شورای استخدام تهیه و پس از تصویب وزیر امور خارجه بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

بخش دوم - کارمندان رسته اداری

ماده ۷۴ - کارمندان فعلی وزارت امور خارجه موضوع بخش اول این مقررات که جزء رسته سیاسی نیستند کارمندان رسته اداری محسوب میشوند .

ماده ۷۵ - داوطلبان ورود بخدمت در رسته اداری وزارت امور خارجه علاوه بر شرایط مندرج در بندهای ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۹ و ۱۰ ماده پنج این مقررات باید حداقل دارای دیپلم کامل متوسطه باشند .

ماده ۷۶ - مسابقه ورودی داوطلبان استخدام رسته اداری توسط وزارت امور خارجه و با نظارت سازمان امور اداری و استخدامی کشور و بترتیب زیر بعمل خواهد آمد :

الف - امتحان هوش .

ب - امتحان اطلاعات عمومی .

ج - امتحان فارسی .

د - امتحان یکی از زبانهای خارجی .

ه - مصاحبه بر طبق بند ه ماده ۸ این مقررات .

تبصره ۱ - گذراندن امتحان دوزبان خارجی یا بیشتر در شرایط مساوی

موجب تقدم خواهد بود .

تبصره ۲ - کارآموزانی که در طی دوره آزمایش صالح برای ابقاء در

خدمت وزارت امور خارجه تشخیص داده نشوند از خدمت برکنار میشوند و حق

شرکت مجدد در امتحانات وزارت امور خارجه را نخواهند داشت .

ماده ۷۷ - تعیین گروه و پایه و طبقه بندی مشاغل کارمندان رسته اداری

وزارت امور خارجه و ترفیع و بازنشستگی آنان بترتیبی است که در قانون استخدام

کشوری و آئین نامه های مربوط تعیین شده است مگر در مواردی که در این

مقررات ترتیب دیگری تصریح شده باشد .

ماده ۷۸ - در صورتی که نوع کار و وظایف بعضی از کارمندان رسته

اداری اقتضا نماید که فوق العاده شغل دریافت نمایند این فوق العاده بموجب

ماده ۳۸ قانون استخدام کشوری و تبصره های مربوط برقرار و پرداخت خواهد شد .

ماده ۷۹ - وزارت امور خارجه مجاز است کارمندان رسته اداری را که

حداقل دیپلم کامل متوسطه داشته باشند بعد از چهار سال توقف و اشتغال در سازمان

مرکزی بأموریت ثابت خارج از کشور اعزام نماید .

تبصره - کارمندان رسته اداری بشرطی بأموریت ثابت اعزام خواهند

شد که از عهده امتحان یکی از زبانهای انگلیسی یا فرانسه و یا زبان محل

مأموریت برآیند .

ترتیب این امتحان و میزان معلومات لازم کارمندان در آئین نامه آموزشی تعیین خواهد شد.

ماده ۸۰ - وزیر امور خارجه میتواند بنا بمقتضیات محل مأموریت کارمندان رسته اداری را با توجه بسوابق خدمت رسمی آنان بامقام سیاسی معرفی و جهت آنان گذرنامه سیاسی صادر نماید .

ترتیب معرفی این قبیل کارمندان بشرح زیر خواهد بود :

۱ - کارمندانی که بیش از ده سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند بامقام وابستگی .

۲ - کارمندانی که بیش از چهارده سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند با مقام دبیرسومی .

۳ - کارمندانی که بیش از هجده سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند بامقام دبیردومی .

۴ - کارمندانی که بیش از بیست و دو سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند بامقام دبیراولی .

۵ - کارمندان لیسانسیه که بیش از ۲۴ سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند با مقام رایزنی درجه ۳ .

معرفی مذکور موجب نخواهد شد که کارمندان رسته اداری وارد رسته سیاسی شوند .

ماده ۸۱ - معرفی کارمندان رسته اداری وزارت امور خارجه و کارمندان سایر وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی در مأموریتها بسمت کاردار موقت ممنوع است .

در مواردی که کارمند رسته اداری طبق ماده ۸۰ بسمت سیاسی در محل
مأموریت معرفی نشده باشد با اجازه وزارت امور خارجه یکی از کارمندان ارشد
اداری بمنظور عهده دار شدن امور اداری جاری سفارت معرفی خواهد شد .

ماده ۸۲ - فوق العاده مأموریت ثابت کارمندان رسته اداری در موقع
اعزام بمأموریت بر اساس جدول فوق العاده اشتغال خارج از کشور موضوع
ماده ۳۰ این مقررات بشرح زیر پرداخت میگردد :

۱- بکارمندانی که بیش از چهار سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند بمأخذ
فوق العاده کارمند دفتری .

۲- بکارمندانی که بیش از ۷ سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند بمأخذ
فوق العاده دفتر دار .

۳- بکارمندانی که بیش از ده سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند بمأخذ
فوق العاده وابسته .

۴- بکارمندانی که بیش از چهارده سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند
بمأخذ فوق العاده دبیر سوم .

۵- بکارمندانی که بیش از هیجده سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند بمأخذ
فوق العاده دبیر دوم .

۶- بکارمندانی که بیش از ۲۲ سال سابقه خدمت رسمی داشته باشند بمأخذ
فوق العاده دبیر اول .

تبصره - بکارمندان لیسانسیه که بیش از ۲۴ سال سابقه خدمت رسمی داشته
باشند در صورت شایستگی بنابه پیشنهاد رئیس مأموریت و موافقت وزارت امور
خارجه میتوان مزایای بمأخذ فوق العاده رایزنی درجه سه پرداخت نمود .

ماده ۸۳ - کارمندان رسته اداری وزارت امور خارجه از لحاظ دریافت پاداش مشمول مفاد مواد ۳۱ و ۶۳ این مقررات میباشند.

ماده ۸۴ - کارمندان رسته اداری وزارت امور خارجه که در نقاط پد آب و هوا خدمت مینمایند از لحاظ مدت مأموریت و مرخصی و اعطاء پایه مشمول مفاد مواد ۵۷، ۶۰، ۶۱ و ۶۲ این مقررات میباشند.

ماده ۸۵ - وزارت امور خارجه مقررات مربوط به استخدام و بازنشستگی کارکنان محلی مأموریتهای خارج از کشور را تهیه و با موافقت سازمان امور اداری و استخدامی کشور و تصویب هیئت وزیران بموقع اجراء میگذارد.

بخش سوم - مقررات عمومی

ماده ۸۶ - کلیه مکاتبات و اطلاعات و مذاکرات وزارت امور خارجه غیر قابل افشاء بوده و اظهار آن بهر صورت و عنوان ممنوع میباشد مگر در حدود وظایف اداری.

ماده ۸۷ - ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه و یا کسانی که قبلاً بر اثر ازدواج بتابعیت ایران درآمده اند ممنوع است. متخلف مستعفی از خدمت وزارت امور خارجه شناخته میشود.

تبصره ۱ - هیچ فردی که همسرش تبعه بیگانه باشد و یا سابقاً تابعیت بیگانه داشته است بخدمت وزارت امور خارجه پذیرفته نخواهد شد.

تبصره ۲ - اعزام کارمندان فعلی وزارت امور خارجه که همسر آنان قبلاً تابعیت غیر ایرانی داشته است از هر طبقه و مقام بمأموریت ثابت در کشورهایی که همسر آنان قبلاً تابعیت آن کشور را داشته ممنوع است.

ماده ۸۸ - رفتار و زندگی شخصی کارمندان وزارت امور خارجه و همسران آنان باید پسندیده و درخور شأن و مقام آنان باشد.

ماده ۸۹ - عضویت در احزاب و فرقه‌ها و دسته‌های سیاسی برای کارمندان وزارت امور خارجه ممنوع است و متخلف از خدمت وزارت امور خارجه مستعفی شناخته میشود . عضویت در انجمنهای علمی و ادبی و خیریه و فرهنگی با اطلاع وزارت امور خارجه مجاز خواهد بود .

ماده ۹۰ - اشتغال کارمندان وزارت امور خارجه در خارج از ساعات اداری بخدمت موظف دیگر ممنوع است .

ماده ۹۱ - اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در مؤسسات غیر دولتی منوط به کسب اجازه قبلی از وزارت امور خارجه میباشد .

ماده ۹۲ - اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در خارج از کشور در حین مأموریت ثابت همسر بهر عنوان در هر محلی ممنوع است مگر در مؤسسات خیریه و فرهنگی با کسب اجازه قبلی وزارت امور خارجه .

ماده ۹۳ - کارمندان وزارت امور خارجه موظف هستند هنگام تألیف کتاب یا انتشار هرگونه نشریه ، مقاله و ایراد هرگونه سخنرانی راجع سیاست خارجی دولت یا سیاست بین المللی روز تعلیمات وزارت امور خارجه را رعایت نمایند .

ماده ۹۴ - وزارت امور خارجه میتواند از وجود کارمندان رسمی سایر وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی تا زمانی که بخدمت آنان احتیاج داشته باشد باموافقت دستگاه متبوع کارمند و حفظ پست سازمانی در وزارتخانه یا مؤسسه متبوع بصورت مأمور استفاده نماید .

بخش چهارم - تربیت متخصصین

ماده ۹۵ - کارمندان دفتر حقوقی وزارت امور خارجه هر ساله از بین

داوطلبان ورود برسته سیاسی که دارای تحصیلات عالی قضائی بوده و در امتحان ورودی حائز بهترین نمرات باشند بتعداد کافی انتخاب می شوند .

ماده ۹۶ - کارمندان مذکور در ماده ۹۵ در مأموریت ثابت اول خود باید بنقاطی اعزام شوند که امکان تحصیل ضمن انجام خدمت در رشته های حقوق بین الملل مورد نیاز فراهم باشد .
مخارج تحصیل طبق آئین نامه از طرف وزارت امور خارجه پرداخت خواهد شد .

تبصره - وزارت امور خارجه موظف است پس از خاتمه دوره مأموریت چنین کارمندانی را مجدداً در حدود پستهای سازمانی در دفتر حقوقی بکار بگمارد و مراقبت نماید که در طول خدمت این قبیل کارمندان حتی المقدور امور حقوقی بانان ارجاع گردد .

ماده ۹۷ - وزارت امور خارجه میتواند بمنظور تربیت مترجمین ورزیده همه ساله تعداد افراد مورد نیاز که حداقل دارای دانشنامه لیسانس بوده و حداکثر دارای سی سال تمام باشند از طریق مسابقه انتخاب و پس از یکسال کارآموزی در مرکز جهت تحصیل بدانشگاهها یا مؤسسات بین المللی معتبر اعزام نماید. هزینه تحصیل و اقامت این قبیل کارآموزان در مدت تحصیل بعهده وزارت امور خارجه میباشد .

ماده ۹۸ - کارآموزان موضوع ماده ۹۷ باید تعهد نمایند که دو برابر مدتی که بهزینه وزارت امور خارجه تحصیل کرده اند در کادر ترجمه وزارت امور خارجه خدمت نمایند و در صورت تخلف مکلفند دو برابر هزینه های مربوط را یکجا بوزارت امور خارجه مسترد دارند .

قسمت سوم - مقررات مالی

فصل اول - بودجه و اعتبارات

ماده ۹۹- درآمدهای حاصل از امور کنسولی عیناً بحساب درآمد عمومی کشور منظور می گردد .

ماده ۱۰۰- صورت ریز هزینه های انجام یافته مأموریت های سیاسی و کنسولی شاهنشاهی باگواهی و امضاء رئیس و حسابدار مأموریت مربوط بوزارت امور خارجه فرستاده میشود . این صورتها طبق مقررات رسیدگی و در حدود اعتبارات مصوب پبای وجوه ارسالی بمأموریتها محسوب و بهزینه قطعی منظور خواهد شد .

ماده ۱۰۱- خزانه اعتبارات ریالی بودجه وزارت امور خارجه را در ابتدای هر سه ماه بمأخذ $\frac{۳}{۱۳}$ و اعتبارات ارزی را در ابتدای هر ششماه بمأخذ $\frac{۶}{۱۳}$ بصورت تنخواه گردان در اختیار وزارت امور خارجه قرار می دهد .

تبصره- وزارت امور خارجه موظف است تنخواه گردان موضوع ماده فوق را تاسی و یکم تیر ماه سال بعد واریز نماید .

ماده ۱۰۲- وزارت امور خارجه مجاز است اشیاء و لوازم تزئینی و فرشهای مورد نیاز را در حدود اعتبارات مصوب و بر اساس آئین نامه ابنیه و اموال وزارت امور خارجه بارعایت مقتضیات از داخل یا خارج از کشور خریداری نماید .
خرید قالی غیر ایرانی ممنوع است .

تبصره- آئین نامه ابنیه و اموال توسط کمیسیونی که وزیر امور خارجه تعیین مینماید تدوین و پس از موافقت وزارت دارائی باتصویب وزیر امور خارجه بهورد اجرا گذارده خواهد شد .

فصل دوم - هزینه سفر و فوق العاده روزانه

ماده ۱۰۳- بکلیه مأموران وزارت امور خارجه که بمأموریت موقت یا ثابت خارج از کشور اعزام میشوند، بهای بلیط هوایی رفتن بمحل مأموریت و برگشتن بایران برابر کوتاهترین فاصله مطابق تعرفه رسمی مؤسسات حمل و نقل بین المللی پرداخت میشود.

ماده ۱۰۴- بمأموران ثابت که خانواده خود را بمحل مأموریت میبرند بهای بلیط مسافرت هوایی خانواده (زن و فرزندان) مطابق درجه بلیط رئیس خانواده پرداخت میگردد.

بهای بلیط دختر تحت تکفل مأمور همچنین بهای بلیط اولاد ذکور تحت تکفل مأمور تا ۲۵ سالگی پرداخت میگردد.

ماده ۱۰۵- به قائم مقام وزیر امور خارجه و معاونان و سفراء اعم از شاغل در مرکز یا مأموریتها بهای بلیط درجه يك هوایی و بسایر مأمورانیکه بمأموریت ثابت یا موقت اعزام میشوند همچنین بکارمندان رسته اداری بهای بلیط درجه ۲ هوایی پرداخت میشود.

تبصره- بکارمندان رسته سیاسی که در معیت وزیر امور خارجه بمأموریت رسمی میروند بهای بلیط درجه يك هوایی داده میشود.

ماده ۱۰۶- بسفرائیکه در کشورهای دیگری علاوه بر کشور پذیرنده مأموریت ثابت (آگردیته) دارند در صورتیکه همسر خود را همراه ببرند بهای بلیط هوایی رفت و برگشت همسر پرداخت میگردد.

ماده ۱۰۷- بهای بلیط رفت و برگشت سفراء و همسر آنان که بمناسبت مسافرت رسمی رؤسای کشور پذیرنده بمرکز می آیند پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۰۸- بکارمندان و کارکنان و خدمتگزارانیکه از بودجه کارکنان محلی حقوق دریافت میدارند و برای خدمت در مأموریتهای سیاسی و کنسولی از مرکز انتخاب و اعزام میشوند بهای بلیط هوایی درجه ۲ تا محل مأموریت داده خواهد شد.

تبصره ۵- بهای بلیط مراجعت این قبیل مستخدمین بشرطی داده خواهد شد که حداقل دو سال در محل مأموریت خدمت نموده باشند مگر آنکه از طرف وزارت امور خارجه احضار شوند.

ماده ۱۰۹- بکلیه مأموران که بطور ثابت بمأموریت خارج از کشور اعزام و یا بمرکز احضار میشوند و یا از محل مأموریت ثابت خود بمحل مأموریت ثابت دیگری منتقل میگرددند هزینه حمل اثانه در مقابل ارائه اسناد مثبته که بگواهی نمایندگی محل مأموریت عضو رسیده باشد مطابق جدول زیر پرداخت میگردد:

سفرهء متأهل : ۲۰۰ کیلو بار هوایی همراه و سه تن بار یا ۲۱

مترمکعب از طریق زمین یا دریا.

سفرهء مجرد : ۱۶۰ کیلو بار هوایی همراه و دو تن بار یا ۱۴ متر

مکعب از طریق زمین یا دریا.

رایزنان متأهل : ۱۸۰ کیلو بار هوایی همراه و دو تن ونیم یا

۱۷/۵ متر مکعب بار از طریق زمین یا دریا.

رایزنان مجرد : ۱۴۰ کیلو بار هوایی همراه و دو تن یا ۱۴ متر

مکعب بار از طریق زمین یا دریا.

سایر مأموران ثابت متأهل : ۱۳۰ کیلو بار هوایی همراه و دو تن یا ۱۴ متر

مکعب بار از طریق زمین یا دریا.

سایر مأموران ثابت مجرد: ۱۰۰ کیلو بار هوایی همراه و یک ونیم تن یا ۱۰/۵ متر مکعب بار از طریق زمین یادریا .

ماده ۱۱۰۵ - هر گاه مأمور یا همسر یا فرزندان تحت تکفل او در محل مأموریت فوت نمایند و خانواده متوفی بخواهند جنازه متوفی را بایران بیاورند وزارت امور خارجه هزینه مومیائی و بسته بندی و حمل و نقل جنازه را تا تهران تأدیه خواهد نمود و در صورت دفن در محل خدمت هزینه کفن و دفن پرداخت میشود .

تبصره - هزینه سفر معاودت خانواده متوفی طبق مفاد این مقررات تأدیه میگردد .

ماده ۱۱۱ - هر گاه حکم مأموریت قبل از حرکت مأمور لغو شود معادل نصف هزینه سفر بنام جبران خسارت تهیه و سائل مسافرت پس گرفته نخواهد شد .

ماده ۱۱۲ - فوق العاده روزانه کارمندانیکه از مرکز بمأموریت موقت اعزام میشوند بر اساس ضوابط زیر پرداخت خواهد شد :

۱- فوق العاده روزانه معادل فوق العاده یک روز مأمور ثابت مجرد هم مقام مأمور موقت .

۲- کرایه اطاق و صبحانه در هتل درجه ۲ (بر طبق اسناد مثبته).

۳- فوق العاده روزانه وزیر و قائم مقام وزیر امور خارجه معادل فوق العاده یکروز سفیر متأهل .

۴- هزینه آپارتمان وزیر و قائم مقام وزیر امور خارجه در هتل درجه یک (برابر اسناد مثبته) .

۵- فوق العاده روزانه معاونان، مدیران کل و سفراء شاغل در مرکز معادل فوق العاده يك روز سفیر مجرد.

۶- کرایه اطاق و صبحانه مقامات بند ۵ این ماده در هتل درجه ۱ (برطبق اسناد مثبته).

ماده ۱۱۳- فوق العاده روزانه مأمورانی که در خارج از کشور متصدی پست ثابت سازمانی باشند و جهت انجام مأموریت موقت بایران می آیند معادل $\frac{۱}{۳}$ حقوق آنان مشروط بر اینکه از یک هزار ریال کمتر نباشد پرداخت میگردد.

ماده ۱۱۴- فوق العاده روزانه مأموران ثابت خارج از کشور که برای انجام مأموریت موقت بداخل کشور محل مأموریت و یا خارج از محل مأموریت ثابت خود اعزام میشوند طبق ماده ۱۱۲ پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۱۵- مواردی که در این مقررات پیش بینی نشده است شمول مقررات استخدامی و مالی کشور خواهد بود.

قسمت چهارم - مقررات انضباطی

فصل اول - تقصیر و تخلف اداری و مجازاتها

ماده ۱۱۶- تخلفات و تقصیرات اداری از این قرار است:

- ۱- غفلت و سهل انگاری در انجام وظیفه.
- ۲- تأخیر در انجام وظیفه با سوء نیت.
- ۳- اعمال غرض در امور اداری نسبت بهمکاران و ارباب رجوع.
- ۴- عدم رعایت و یا تخلف از مقررات و آئین نامه های مربوط بوظایف و تکالیف و انضباط اداری.

- ۵- تبعیض در اجرای قوانین و مقررات نسبت به همکاران و ارباب رجوع.
- ۶- کسر آوردن وجوه و یا گذرنامه‌ها و اسناد سجلی و یا اوراق بهادار بدون سوءنیت و غفلت و تسامح در حفظ اموال و یا اسناد و یا وجوه دولتی و یا اوراق بهادار در صورتیکه عمل مشمول قانون مجازات عمومی نباشد و صرفاً تقصیر و یا تخلف اداری تلقی شود.
- ۷- تمرد از اجرای دستورات مقامات مافوق.
- ۸- اقدام بهره‌عملی که به حیثیت کشور لطمه وارد سازد و یا برخلاف شرافت و شئون شغلی باشد.
- ۹- فاش کردن اسرار در حدود ماده ۸۶ این مقررات.
- ۱۰- دادن گواهی در غیر مواردیکه قانون و مقررات آنرا تکلیف نموده است.
- ۱۱- خودداری از تسلیم گواهی یا مدارک باشخصی که حق دریافت آنرا دارند و یا تسلیم گواهی باشخصی که حق دریافت آنرا ندارند.
- ۱۲- دادن گواهی یا گزارش خلاف واقع در امور اداری مگر آنکه موضوع جنبه کیفری داشته باشد.
- ۱۳- ترك خدمت بدون عذر موجه.
- ۱۴- اعتیاد به استعمال مواد مخدر از هر نوع.
- ۱۵- اهمال روساء در اجرای نظارت نسبت به اعمال و رفتار مرئوسان و ندادن گزارش در مورد تخلفات و تقصیرات آنان.
- ۱۶- رفتار خارج از نزاکت و شئون اداری با همکاران و ارباب رجوع.

۱۷- تعطیل خدمات اداری خارج از روز های تعطیل و یا اوقات مقرر .

ماده ۱۱۷ - مجازاتهای اداری بقرار زیر است :

الف - اخطار یا توبیخ کتبی بدون درج در پرونده .

ب - اخطار یا توبیخ کتبی با درج در پرونده .

ج - کسر تا یک سوم حقوق و مزایا از یکماه تا ششماه .

د - انفصال موقت از خدمت از سه ماه تا یکسال .

ه - تنزل یک تا سه مقام .

و - اخراج از خدمت وزارت امور خارجه .

ماده ۱۱۸ - تخلفات و تقصیرات مذکور در ماده ۱۱۶ مشمول مجازاتهای

زیر خواهد بود :

مجازات تخلفات و تقصیرات

تخلفات و تقصیرات

۱ - غفلت و سهل انگاری

اخطار یا توبیخ کتبی بدون درج در پرونده یا

اخطار یا توبیخ کتبی با درج در پرونده خدمت

یا کسر تا یک سوم حقوق و مزایا از یکماه تا

ششماه بر حسب اهمیت مورد .

در انجام وظیفه

۲ - تأخیر در انجام وظیفه

کسر تا یک سوم حقوق و مزایا از یکماه تا

ششماه یا انفصال موقت از خدمت از سه ماه

تا یک سال بر حسب اهمیت مورد .

با سوء نیت .

۳ - اعمال غرض در امور

اداری نسبت بهمکاران یا ارباب

رجوع کسر تا يك سوم حقوق و مزایا از یکماه

تا ششماه یا انفصال موقت از خدمت از سه

ماه تا یکسال بر حسب اهمیت مورد .

۴ - عدم رعایت و یا تخلف

از مقررات مصوب و آئیننامه های

مربوط بوظایف و تکالیف وانضباط

اداری .

اخطار یا توبیخ کتبی با درج در پرونده خدمت

یا کسر تا يك سوم حقوق و مزایا از یکماه تا

ششماه یا انفصال موقت از خدمت از سه ماه

تا يك سال بر حسب اهمیت مورد .

۵ - تبعیض در اجرای قوانین

و مقررات نسبت بهمکاران و ارباب

رجوع .

کسر تا يك سوم حقوق و مزایا از یکماه تا

ششماه یا انفصال موقت از خدمت از سه ماه

تا یکسال بر حسب اهمیت مورد .

۶ - کسر آوردن وجوه یا

گذرنامه و اسناد سجلی و یا اوراق

بهادار بدون سوء نیت و غفلت

و تسامح در حفظ اموال و یا اسناد
و یا وجوه دولتی یا اوراق بهادار
در صورتیکه عمل مشمول قانون
مجازات عمومی نباشد و صرفاً
تقصیر و یا تخلف اداری تلقی

شود .
علاوه بر جبران خسارت اخطار یا توییح کتبی
با درج در پرونده خدمت یا کسر تا يك سوم
حقوق و مزایا از یکماه تا ششماه یا انفصال
موقت از خدمت از سه ماه تا یکسال بر حسب
اهمیت مورد .

۷- تمرد از اجراء
دستورات مقامات مافوق .

در صورتیکه این تمرد مشمول ماده ۵۴ قانون
استخدام کشوری نباشد کسر تا يك سوم حقوق
و مزایا از يك ماه تا ششماه یا انفصال موقت
از خدمت از سه ماه تا یکسال یا تنزل يك تا سه
مقام بر حسب اهمیت مورد .

۸- اقدام بهر عملی که به
حیثیت کشور لطمه وارد سازد و یا
بر خلاف شرافت و شئون شغلی
باشد .
انفصال موقت از خدمت از سه ماه تا یکسال یا تنزل

مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

يك تا سه مقام یا اخراج از خدمت وزارت
امور خارجه برحسب اهمیت مورد .

۹ - فاش کردن اسرار
موضوع ماده ۸۶ این مقررات
در صورتیکه افشاء آن جنبه کیفری
نداشته باشد .

کسر تا يك سوم حقوق و مزایا از یکماه تا
ششماه یا انفصال موقت از خدمت از سه ماه
تا یکسال یا تنزل يك تا سه مقام و یا اخراج
از خدمت وزارت امور خارجه برحسب اهمیت
مورد .

۱۰- دادن گواهی در غیر
مواردی که قانون و مقررات آنرا
تکلیف نموده است .

اخطاریات و بیخ کتبی بادر ج در پرونده خدمت
یا کسر تا يك سوم حقوق و مزایا از یکماه تا ششماه
برحسب اهمیت مورد .

۱۱- خودداری از تسلیم
گواهی مدارك به اشخاصی که حق
دریافت آنرا دارند یا تسلیم گواهی
باشخاصی که حق دریافت آنرا
ندارند .

مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

اخطار یا توبیخ کتبی بادر ج در پرونده خدمت
یا کسر تایک سوم حقوق و مزایا از یکماه تا ششماه
بر حسب اهمیت مورد .

۱۲- دادن گواهی یا گزارش
خلاف واقع در امور اداری مگر
آنکه موضوع جنبه کیفری داشته
باشد .

کسر تایک سوم حقوق و مزایا از یکماه تا ششماه
یا انفصال موقت از خدمت از سه ماه تا یکسال و
یا تنزل یک تناسه مقام بر حسب اهمیت مورد .

۱۳- ترک خدمت بدون عذر
موجه .

اخطار یا توبیخ کتبی بادر ج در پرونده خدمت
یا کسر تایک سوم حقوق و مزایا از یکماه تا
ششماه یا انفصال موقت از سه ماه تا یکسال و یا
تنزل یک تناسه مقام و یا اخراج از خدمت وزارت
امور خارجه بر حسب اهمیت مورد در صورتیکه
ترک خدمت دومه یا بیشتر باشد طبق ماده ۶۵
قانون استخدام کشوری رفتار خواهد شد .

۱۴- اعتیاد با استعمال مواد
مخدر از هر نوع .

در صورتیکه در انقضای مدت محکومیت به اعتیاد خود ادامه دهد از خدمت وزارت امور خارجه اخراج خواهد شد .

۱۵- اهمال رؤسادر اجرای

نظارت نسبت به اعمال و رفتار مرئوسان و ندادن گزارش در مورد

تخلفات و تقصیرات آنان .
اخطار یا توبیخ کتبی بادر ج در پرونده خدمت
یا کسر تایک سوم حقوق و مزایا از یک ماه تا
ششماه و یا انفصال موقت از خدمت از سه ماه
تا یکسال بر حسب اهمیت مورد .

۱۶- رفتار خارج از نزاکت

و خلاف شئون اداری با همکاران

و ارباب رجوع .
اخطار یا توبیخ کتبی بادر ج در پرونده خدمت
یا کسر تایک سوم حقوق و مزایا از یکماه تا ششماه
بر حسب اهمیت مورد .

۱۷- تعطیل خدمات اداری

خارج از روزهای تعطیل و یا

اوقات مقرر .
اخطار یا توبیخ کتبی بادر ج در پرونده خدمت
یا کسر تایک سوم حقوق و مزایا از یکماه تا
ششماه بر حسب اهمیت مورد .

تبصره ۵- وزیر امور خارجه و معاونان و مدیران کل مربوط و رؤسای مأموریتها می توانند با ذکر دلائل مجازاتهای بندالف وب از ماده ۱۱۷ رابدون ارجاع بدادگاه انتظامی در مورد مستخدمین اجرا نمایند .

ماده ۱۱۹- مدت مرور زمان در تخلفات و تقصیرات اداری دوسال است . هر گاه از تاریخ ارتکاب تخلف یا تقصیر مدت دوسال بگذرد و دستور تعقیب از مقامات مربوط صادر نشود و یا از تاریخ صدور دستور تعقیب دوسال بگذرد و رأی دادگاه صادر نشود دیگر آن تخلف و تقصیر قابل تعقیب نیست . در مواردیکه رسیدگی به تخلف یا تقصیر منتسب بمستخدم منوط به تعیین تکلیف وی در دادگاههای کیفری است از تاریخ توقیف رسیدگی در دادگاه انتظامی تا تعیین تکلیف نهائی مستخدم در دادگاههای کیفری مرور زمان تخلف یا تقصیر اداری متوقف میگردد .

جبران خسارت ناشی از تخلف و تقصیر مشمول مرور زمان مذکور در آئین دادرسی مدنی خواهد بود .

ماده ۱۲۰- مجازات شریک یا شرکاء در تقصیر و تخلفات عین مجازات فاعل اصلی است و مجازات معاون بسته بدرجه همراهی و کمک او با مرتکب به تشخیص دادگاه است .

ماده ۱۲۱- هر گاه مستخدم متهم بارتکاب اعمالی شود که مشمول قوانین کیفری و تقصیرات اداری توأمأ باشد در صورتیکه بنظر دادگاه انتظامی تفکیک تقصیر اداری از بزه عمومی مقدور باشد ضمن انجام دادرسی انتظامی پرونده امر بمراجع صلاحیتدار برای تعقیب کیفری فرستاده میشود و در غیر

اینصورتا صدور حکم نهائی از مراجع صلاحیتدار جزائی دادرسی متوقف می‌گردد.

ماده ۱۲۲- حکم دادگاههای عمومی از حیث تشخیص بزهکاری یا بیگناهی مستخدم برای دادگاه انتظامی لازم‌الاتباع است و در موردیکه تعقیب امر در مراجع عمومی بجهتی از جهات متوقف‌گردد و دادگاه انتظامی نیز مستخدم را در اینمورد بانفصال موقت یا اخراج از خدمت وزارت امور خارجه محکوم نکرده باشد مدت تعلیق جزء سابقه خدمت مستخدم محسوب و حقوق ایام تعلیق باو پرداخت خواهدشد.

فصل دوم - شروع به تعقیب

ماده ۱۲۳- در موارد زیر تحقیق امر و تعقیب کارمند شروع خواهدشد:

۱- وصول شکایت یا اعلام تخلف و یا تقصیر کارمند از طرف اشخاص بوزارت امور خارجه .

۲- وصول گزارش از مقامات رسمی .

۳- گزارش رئیس مربوط .

۴- دستور وزیر .

ماده ۱۲۴- در هر يك از تقصیرات و تخلفات مذکور در ماده ۱۱۶ وزیر

امور خارجه دستور تحقیق در اطراف موضوع را صادر می‌نماید.

و مأمور رسیدگی مکلف است ظرف ده روز چگونگی امر را ضمن اعلام نظر گزارش کند و در صورتیکه مقام ارجاع کننده تعقیب امر را لازم دانست پرونده را به دادستان انتظامی ارجاع میکند.

در صورتیکه تحقیق در خارج از کشور انجام گیرد و یا تهیه مدارك لازم برای رسیدگی نیاز بفرصت بیشتری داشته باشد بر مدت مقرر در این ماده مدت لازم علاوه خواهد شد .

ماده ۱۲۵- در صورتیکه ضمن تعقیب کارمند معلوم شود که کارمندی کارمندان دیگری نیز در مظان اتهام می باشد دادستان برای صدور دستور مقتضی موضوع را به وزیر امور خارجه گزارش می نماید .

ماده ۱۲۶- در صورتیکه دادستان تعقیب متهم را لازم تشخیص ندهد ختم یا ادامه تعقیب منوط به تصمیم مقام ارجاع کننده است .

ماده ۱۲۷- در موردی که نظر دادستان بر لزوم جلب مستخدم متهم به دادرسی باشد و این نظر مورد تأیید مقام ارجاع کننده قرار نگیرد تعقیب به امر مقام مذکور خاتمه می یابد .

ماده ۱۲۸- در موردیکه نظر دادستان بر لزوم تعقیب کارمند مورد تأیید مقام ارجاع کننده قرار گیرد دادستان مکلف است ظرف پنج روز با تنظیم کیفرخواست پرونده امر را برای طرح در دادگاه انتظامی به کارگزینی ارسال دارد .
کارگزینی مکلف است ظرف یک هفته رونوشت کیفرخواست را به متهم ابلاغ کند .

ماده ۱۲۹- در کیفرخواست نکات زیر باید تصریح شود :

- ۱- نام و نام خانوادگی و محل خدمت متهم .
- ۲- متهم در کدامیک از حالات استخدامی موضوع ماده ۱۲۴ قانون استخدام کشوری قرار دارد .

۳- تعیین خطای منتسب به مستخدم و تطبیق آن بایکي از عناوین مندرج در ماده ۱۱۶ این مقررات .

۴ - دلایل و مدارك اتهام بتفصیل .

ماده ۱۳۰ - متهم ظرف ده روز پس از دریافت کيفرخواست جواب کتبی و مدارکی را که در دفاع خود دارد بکارگزینی تسلیم می نماید . متهم حق دارد پیرونده واصل مدارك اتهام مراجعه کند .

ماده ۱۳۱ - در صورتیکه متهم خارج از کشور باشد با نظر دادگاه علاوه بر ده روز مدت مناسبی که حداکثر از سه ماه تجاوز نخواهد کرد بوی مهلت داده خواهد شد و اگر کارمندی تقاضای مراجعه پیرونده را بنماید دادگاه فتو کپی یا رونوشت مدارك مورد تقاضا را جهت متهم ارسال خواهد نمود .

ماده ۱۳۲ - متهم می تواند برای تکمیل مدارك دفاعی از دادگاه تقاضای مهلت نماید و در این مورد اتخاذ تصمیم با دادگاه است .

ماده ۱۳۳ - کارگزینی موظف است پس از وصول پاسخ متهم و یا انقضای موعده یا مهلت مقرر پیرونده را فوراً نزد رئیس دادگاه صلاحیتدار ارسال دارد .

فصل سوم - سازمان و صلاحیت دادگاه انتظامی وزارت امور خارجه

ماده ۱۳۴ - دادگاه انتظامی بدو درجه بدوی و تجدید نظر تقسیم میشود .

ماده ۱۳۵ - دادگاه بدوی دارای يك رئیس و دو عضو و دادگاه تجدید نظر دارای يك رئیس و چهار عضو و هر دو دادگاه بتعداد کافی دارای عضو علی البدل خواهند بود که در غیاب عضو اصلی بدعوت رئیس دادگاه بجای اعضاء اصلی انجام وظیفه مینمایند .

ماده ۱۳۶ - هر يك از دادگاه‌های بدوی و تجدید نظر يك دادستان خواهد داشت که بحکم وزیر امور خارجه منصوب خواهد شد .

ماده ۱۳۷ - رئیس دادگاه بدوی و اعضاء آن و دادستان که از طرف وزیر امور خارجه منصوب میشوند باید دارای دانشنامه لیسانس حقوق و حداقل ده سال سابقه خدمت در وزارت امور خارجه باشند و در هر حال نباید سابقه محکومیت اداری داشته باشند .

ریاست دادگاه تجدید نظر بموجب حکم وزیر امور خارجه بسا یکی از معاونان وزارتخانه و یا بایکی از سفراء خواهد بود .

تبصره - مقام رئیس دادگاه باید بالاتر از مقام متهم یا حداقل مساوی با مقام او باشد در غیر اینصورت وزیر امور خارجه شخصی را که دارای مقام بالاتر یا مساوی با مقام متهم باشد برای مورد خاص تعیین مینماید .

ماده ۱۳۸ - در هر مورد که رئیس دادگاه بدوی نتواند در دادرسی شرکت کند ، عضو دادگاه که در مقام بالاتری قرار دارد و در صورت تساوی مقام بین دو نفر یا بیشتر از اعضاء دادگاه آنکه سابقه خدمتش در آن مقام بیشتر است دادگاه را اداره خواهد کرد .

ماده ۱۳۹ - هر گاه رؤسا و اعضاء دادگاههای بدوی و تجدید نظر انتظامی و دادستانها بدون عذر موجه از اجرای وظایفی که بموجب این مقررات به آنان محول میشود خودداری کنند یا در اجرای وظایف محول مرتکب خطائی شوند ، طبق این مقررات با آنان رفتار خواهد شد .

ماده ۱۴۰ - اجرای امور دفتری دادگاههای انتظامی با اداره کارگزینی است .

فصل چهارم - چگونگی رسیدگی

ماده ۱۴۱- دادگاه بمحض وصول کیفرخواست دادستان رسیدگی را شروع میکند .

ماده ۱۴۲- در موارد زیر رئیس یا عضو دادگاه انتظامی باید رأساً و یا بلحاظ ایراد دادستان یا متهم از رسیدگی امتناع کند :

۱- هرگاه رئیس یا عضو دادگاه رئیس مستقیم کارمند متهم باشد .

۲- هرگاه رئیس یا عضو دادگاه در موضوع مطروح ذینفع باشد.

۳- هرگاه رئیس یا عضو دادگاه خود یا همسرش بامتهم قرابت نسبی یا سببی تا درجه دوم از طبقه سوم داشته باشند .

۴- هرگاه رئیس دادگاه یا متهم و یا اشخاصی که قرابت نسبی یا سببی تا درجه دوم از طبقه سوم با متهم دارند .

محاكمه حقوقی یا جزائی داشته یا بطرفیت آنها محكوم شده باشد و از موقع اجرای حکم در امور حقوقی پنجسال و در امور جزائی مدتی را که برای اعاده حیثیت مقررات نگذشته باشد .

۵- هرگاه رئیس یا عضو دادگاه سابقاً در موضوع اتهام رسماً اظهار عقیده کرده باشد .

ماده ۱۴۳- در تمام مواردیکه دادستان یا متهم درخواست رد رئیس یا هر یک از اعضای دادگاه انتظامی را بنماید و دادگاه این ایراد را قبول کند بجای شخص مردود عضو علی البدل دعوت خواهد شد .

ماده ۱۴۴- هرگاه رسیدگی با اتهام کارمند مستلزم جلب نظر کارشناس باشد دادگاه نظر کارشناس را اخذ می نماید .

ماده ۱۴۵- هرگاه دادگاه انتظامی در پرونده اتهامی نقصی مشاهده کند میتواند نقص مزبور را رأساً مرتفع نماید یا پرونده را با ذکر موارد نقص جهت تکمیل تحقیقات توسط کارگزینی نزد دادستان یا کارشناس ارسال دارد در اینصورت دادستان یا کارشناس ظرف مدتی که دادگاه با اقتضای مورد تعیین میکند نقص را رفع و پرونده را اعاده میدهد .

ماده ۱۴۶- هرگاه دادگاه انتظامی در ضمن رسیدگی به اتهام کارمند کشف کند کارمند مزبور مظنون بارتکاب جنحه یا جنایتی نیز میباشد مکلف است فوراً مراتب را به مراجع ذیصلاحیت اعلام نماید .

ماده ۱۴۷- دادگاه پس از تکمیل رسیدگی با ملاحظه اسناد و مدارک مستند کیفرخواست و مدافعات متهم رسیدگی را ختم و بصدور رأی اقدام می کند .

ماده ۱۴۸- صدور حکم اعزام بمأموریت رئیس یا عضو دادگاه انتظامی حین یا پس از اختتام رسیدگی رافع تکلیف رئیس یا عضو مذکور بشرکت در جلسات و صدور رأی نخواهد بود و رئیس یا عضو مکلف است تاخاتمه رسیدگی و صدور رأی در مرکز باشد مگر اینکه رسیدگی دادگاه بعلت ارجاع امر به مراجع قضائی متوقف شده باشد که در اینصورت رئیس یا عضو دادگاه بمحل مأموریت عزیمت می نماید و پس از اعلام نتیجه از طرف مراجع قضائی بجای رئیس یا عضوی که بمأموریت رفته عضو علی البدل در دادگاه شرکت می نماید .

ماده ۱۴۹- رأی دادگاه باید مدلل و با کثرت آراء صادر شده باشد .

ماده ۱۵۰ - رئیس دادگاه باید رأی دادگاه را که بامضای کلیه اعضاء رسیده و در صورت وجود اقلیت حاوی نظر اقلیت نیز باشد ظرف پنج روز برای اداره کارگزینی ارسال دارد.

ماده ۱۵۱ - رأی دادگاه بدوی در موارد مجازاتهای توییح بدون درج یا با درج در پرونده و کسر حقوق قطعی است و در موارد محکومیت به سایر مجازاتهای مذکور در ماده ۱۱۷ محکوم علیه میتواند از آن تجدید نظر بخواهد و دادستان نیز میتواند از رأی برائت در موارد مزبور تجدید نظر بخواهد.

ماده ۱۵۲ - موعده درخواست تجدید نظر ده روز است که مبداء آن از تاریخ ابلاغ حکم بدوی بدادستان و کارمند خواهد بود.

ماده ۱۵۳ - درخواست تجدید نظر در دو نسخه تنظیم و بکارگزینی در قبال اخذ رسید تسلیم میشود. کارگزینی درخواست را پس از وصول ثبت و نسخه‌ای از آنرا در پرونده امر ضبط و نسخه دیگر را برای دادستان یا کارمند حسب مورد ارسال می‌دارد.

ماده ۱۵۴ - دادستان یا کارمند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ درخواست تجدید نظر پاسخ کتبی به کارگزینی ارسال می‌دارد.

ماده ۱۵۵ - کارگزینی پس از وصول پاسخ دادستان یا کارمند و یا انقضای موعده مقرر پرونده را بدادگاه تجدید نظر ارسال میدارد و نیز نسخه‌ای از پاسخ دادستان یا کارمند را برای متقاضی تجدید نظر می‌فرستد تا ظرف ده روز پاسخ خود را جهت دادگاه بفرستد و دادگاه تجدید نظر پس از وصول پاسخ مزبور و یا انقضای مدت رسیدگی کرده و رأی خود را صادر خواهد نمود.

ماده ۱۵۶ - مقررات این فصل برای رسیدگی در مرحله تجدید نظر نیز جاری است.

ماده ۱۵۷- رأی دادگاه تجدیدنظر قطعی است .

ماده ۱۵۸- احکام قطعی دادگاههای بدوی و رأی دادگاه تجدید نظر به محکوم علیه ابلاغ و اجرا میشود و در صورتیکه کارمند محکوم درحالی از حالات استخدامی مندرج در قانون استخدام کشوری باشد که اجرای فوری حکم درباره وی ممکن نگردد حکم بمجرد حصول امکان اجرا خواهد شد .

ماده ۱۵۹- احکام غیر قطعی دادگاههای بدوی از تاریخ انقضای موعد مذکور در ماده ۱۵۲ این مقررات که از آنها درخواست تجدیدنظر نشده باشد قطعی است .

ماده ۱۶۰- کارگزینی مکلف است رأی دادگاه را بدادستان انتظامی و کارمند ابلاغ کند.

ماده ۱۶۱- در هر مورد که کارمند به اخراج از خدمت در وزارت امور خارجه محکوم می گردد وزارت امور خارجه مکلف است رونوشتی از رأی مذکور را پس از قطعیت بسازمان امور اداری و استخدامی کشور ارسال دارد .

مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه مشتمل بر یکصد و شصت و یک ماده و پنجاه و پنج تبصره باستناد قانون امور تشکیلاتی و استخدامی وزارت امور خارجه پس از تصویب کمیسیونهای استخدام، دارائی و خارجه مجلس سنا در جلسات ۲۵ و ۲۹ اردی بهشت ماه ۱۳۵۲، بترتیب در جلسات پنجم و ششم و هفتم خردادماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو بتصویب کمیسیونهای امور استخدام و سازمانهای اداری، دارائی و امور خارجه مجلس شورای ملی رسیده است.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر جواد سعید

قانون مجازات عمومی

مصوب ۱۳۵۲/۳/۷

باب اول - کلیات

فصل اول - مواد عمومی

ماده ۱۵۵ - قانون مجازات راجع است بتعیین انواع جرائم و مجازاتها و اقدامات تأمینی و تربیتی که درباره مجرم اعمال میشود .

ماده ۲۵۵ - هر فعل یا ترک فعل که مطابق قانون قابل مجازات یا مستلزم اقدامات تأمینی یا تربیتی باشد جرم محسوب است و هیچ امری را نمیتوان جرم دانست مگر آنکه بموجب قانون برای آن مجازات یا اقدامات تأمینی یا تربیتی تعیین شده باشد .

ماده ۳۵۵ - الف - قوانین جزائی درباره کلیه کسانی که در قلمرو حاکمیت ایران (اعم از زمینی و دریائی و هوائی) مرتکب جرم شوند اعمال میگردد مگر آنکه بموجب قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد .

ب - هرگاه قسمتی از جرم در ایران واقع و نتیجه آن در خارج از قلمرو حاکمیت ایران حاصل شود و یا قسمتی از جرم در خارج واقع و نتیجه آن در ایران حاصل شود آن جرم واقع شده در ایران محسوب است .

ج - هر ایرانی یا بیگانه‌ای که در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب یکی از جرایم زیر شود طبق قانون ایران مجازات میشود و هرگاه نسبت بآن جرم در خارج مجازات شده باشد بابت مجازاتی که در دادگاههای ایران تعیین میگردد احتساب خواهد شد :

۱ - اقدام علیه حکومت مشروطه سلطنتی و امنیت داخلی و خارجی و تمامیت ارضی یا استقلال کشور ایران .

۲ - جعل فرمان یا دستخط و یا مهر و یا امضاء رئیس مملکت یا استفاده از آنها .

۳ - جعل نوشته رسمی نخست وزیر یا هر یک از رؤسای مجلسین سنا و شورای ملی و یا هر یک از وزیران یا استفاده از آنها .

۴ - جعل اسکناس رایج ایران یا اسناد بانکی ایران مانند براتهای قبول شده از طرف بانکها یا چکهای صادر شده از طرف بانکها و یا اسناد تعهدآور بانکها و همچنین جعل اسناد خزانه و اوراق قرضه صادر و یا تضمین شده از طرف دولت یا شبیه سازی و هر گونه تقلب در مورد مسکوکات رایج داخله .

۵ - جنحه یا جنایتی که مستخدمان دولت یا اتباع بیگانه که در خدمت دولت ایران هستند بمناسبت شغل و وظیفه خود مرتکب میشوند همچنین جنحه یا جنایت مأموران سیاسی و کنسولی دولت ایران که از مصونیت سیاسی استفاده میکنند مشمول مقررات بند ج خواهد بود .

۵ - در غیر موارد مذکور در بندهای «ج» و «د» هر ایرانی که در خارج از

ایران مرتکب جرمی شود و در ایران یافت شود طبق قوانین جزائی ایران مجازات خواهد شد مشروط باینکه :

۱ - حداکثر مجازات جرم بموجب قانون ایران بیش از یکسال حبس باشد .

۲ - عمل بموجب قانون محل وقوع جرم باشد .

۳ - در محل وقوع جرم محاکمه و تبرئه نشده باشد یا در صورت محکومیت مجازات کلاً یا بعضاً در باره او اجرا نشده باشد .

۴ - بموجب قانون ایران و قانون محل وقوع جرم موجبی برای منع یا موقوف شدن تعقیب یا عدم اجرای مجازات یا اسقاط آن نباشد .

۵ - در مورد جرائمی که بموجب قانون خاص یا عهد بین المللی مرتکب در هر کشور که بدست آید باید محاکمه شود اگر مرتکب در ایران دستگیر شود طبق قوانین ایران محاکمه و مجازات میشود .

ماده ۴ - مجرم باید مالی را که در اثر ارتکاب جرم تحصیل کرده است اگر موجود باشد عیناً و اگر موجود نباشد مثل یا قیمت آنرا بصاحبش بدهد و از عهده خسارات وارد نیز بر آید و هرگاه از حیث حقوق عمومی و جهی بعهده مجرم تعلق بگیرد استرداد اموال یا تأدیه خسارت و حقوق مدعیان خصوصی بر آن مقدم است .

ماده ۵ - بازپرس یا دادستان در صورت صدور قرار منع تعقیب یا موقوف شدن تعقیب باید تکلیف اشیاء و اموالی را که دلیل جرم بوده و یا از جرم تحصیل شده یا حین ارتکاب استعمال و یا برای استعمال اختصاص داده شده است تعیین

کند که مسترد و یا ضبط یا معدوم شود و نیز مکلف است مادام که پرونده نزد او جریان دارد بتماضای ذینفع با رعایت شرایط زیر دستور رد اموال و اشیاء فوق الذکر را صادر نماید :

۱ - وجود تمام یا قسمتی از آن اشیاء و اموال در بازپرسی یا دادرسی لازم نباشد .

۲ - اشیاء و اموال بلا معارض باشد .

۳ - در شمار اشیاء و اموالی که باید ضبط یا معدوم گردد نباشد در کلیه امور جزائی دادگاه نیز باید ضمن صدور حکم یا قرار یا پس از آن اعم از اینکه مبنی بر محکومیت یا برائت یا موقوف شدن تعقیب متهم باشد نسبت باشیاء و اموالی که دلیل جرم بوده یا دلائل جرم تحصیل شده یا حین ارتکاب استعمال و یا برای استعمال اختصاص داده شده حکم مخصوص صادر و تعیین نماید که مسترد یا ضبط و یا معدوم شود .

تبصره ۱ - متضرر از قرار بازپرس یا دادستان یا قرار یا حکم دادگاه میتواند از تصمیم بازپرس یا دادستان یا دادگاه راجع به اشیاء و اموال مذکور در این ماده شکایت خود را با توجه بمواعده مقرر در قانون آئین دادرسی مدنی در دادگاههای جزائی تعقیب و حسب مورد تقاضای پژوهش و فرجام نماید هر چند حکم یا قرار مربوط به امر جزائی قابل شکایت نبوده یا در این مورد از آن شکایت نشده باشد .

تبصره ۲ - مالی که نگهداری آن مستلزم هزینه نامتناسب برای دولت بوده یا موجب خرابی یا کسر فاحش قیمت آن گردد و حفظ مال هم برای دادرسی لازم نباشد و همچنین اموال ضایع شدنی و سریع الفساد حسب مورد بدستور

دادستان یا دادگاه فروخته شده و وجه حاصل تا تعیین تکلیف نهائی در صندوق دادگستری تودیع خواهد شد .

ماده ۶۵ - مجازات و اقدامات تأمینی و تربیتی باید بموجب قانونی باشد که قبل از وقوع جرم مقرر شده باشد و هیچ فعل یا ترك فعل را نمیتوان بعنوان جرم بموجب قانون متأخر مجازات نمود لیکن اگر بعد از وقوع جرم قانونی وضع شود که مبنی بر تخفیف یا عدم مجازات بوده و یا از جهات دیگر مساعدتر بحال مرتکب باشد نسبت بجرائم سابق بر وضع آن قانون تا صدور حکم قطعی مؤثر خواهد بود .

در صورتیکه بموجب قانون سابق حکم قطعی و لازم الاجراء صادر شده باشد بترتیب زیر عمل خواهد شد .

۱- اگر عملی که در گذشته جرم بوده بموجب قانون لاحق جرم شناخته نشود در اینصورت حکم قطعی اجراء نخواهد شد و اگر در جریان اجراء باشد موقوف الاجراء خواهد ماند و در این دو مورد و همچنین در موردی که حکم قبلا اجراء شده باشد هیچگونه اثر کیفری بر آن مترتب نخواهد بود .

این مقررات در مورد قوانینی که برای مدت معین و موارد خاصی وضع گردیده است اعمال نمیگردد .

۲- اگر قانون لاحق مبنی بر تخفیف مجازات باشد محکوم علیه میتواند نسبت بان حکم تقاضای اعاده دادرسی کند و بهر حال حکم مجازات ثانوی نباید از حکم اولی شدیدتر باشد .

تبصره ۵ - اگر مجازات جرمی بموجب قانون لاحق به اقدام تأمینی یا تربیتی تبدیل گردد فقط همین اقدامات مورد حکم قرار خواهد گرفت .

فصل دوم- انواع جرائم و مجازاتها

ماده ۷۶ - جرم از حیث شدت و ضعف مجازات بر سه نوع است :

- ۱- جنایت .
- ۲- جنحه .
- ۳- خلاف .

ماده ۸۵ - مجازاتهای اصلی جنایت بقرار زیر است :

- ۱- اعدام .
- ۲- حبس دائم .
- ۳- حبس جنائی درجه يك از سه سال تا ۱۵ سال .
- ۴- حبس جنائی درجه دو از دو سال تا ۱۰ سال .

تبصره - از تاریخ اجرای این قانون هیچیک از حبسهای جنائی توأم با اعمال شاقه نخواهد بود و بجای حبسهای مؤبد یا ابد یا دائم با اعمال شاقه حبس دائم و بجای حبس موقت یا غیر دائم با اعمال شاقه حبس جنائی درجه يك و بجای حبس مجرد حبس جنائی درجه دو تعیین میشود .

ماده ۹۵ - مجازاتهای اصلی جنحه بقرار زیر است :

- ۱- حبس جنحه ای از ۶۱ روز تا سه سال .
- ۲- جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال بیابالا .

تبصره - از تاریخ اجرای این قانون حبس جنحه ای جانشین حبس تأدیبی

خواهد بود .

ماده ۱۰۵ - حبس های جنائی و جنحه ای ممکن است توأم با جزای

نقدی باشد .

ماده ۱۱۵ - در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس بجای حبس حکم بجزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس و حداقل آن کمتر از این باشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد در صورتیکه در موارد فوق حبس توأم با جزای نقدی باشد و بجای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی باهم جمع خواهد شد .

ماده ۱۲ - مجازات خلاف جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال است .

ماده ۱۳ - جزای نقدی مذکور در این قانون جانشین غرامت و مجازات نقدی و جریمه نقدی و سایر اصطلاحات و عباراتی میشود که در قوانین جزائی به این منظور بکار برده شده است جزای نقدی ممکن است ثابت یا نسبی باشد . مبلغ یا حداقل و اکثر جزای نقدی ثابت در قانون تعیین میشود و جزای نقدی نسبی آن است که میزان آن بر اساس واحد یا مبنای خاص قانونی احتساب میگردد .

ماده ۱۴ - از تاریخ تصویب این قانون جز در امور خلافی حداقل جزای نقدی ثابت کمتر از ۵۰۰۱ ریال نخواهد بود . در هر یک از قوانین جزائی که جزای نقدی کمتر از این مبلغ مقرر شده باشد به ۵۰۰۱ ریال افزایش خواهد یافت .

فصل سوم - مجازاتها و اقدامات تأمینی تبعی و تکمیلی

ماده ۱۵ - مجازاتها و اقدامات تأمینی و تربیتی تبعی و تکمیلی بقرار

زیر است :

- ۱- محرومیت از تمام یا بعضی از حقوق اجتماعی .
- ۲- اقامت اجباری در محل معین .
- ۳- ممنوعیت از اقامت در محل معین .
- ۴- محرومیت از اشتغال بشغل یا کسب یا حرفه یا کار معین و یا الزام بانجام امر معین .
- ۵- بستن مؤسسه .

۶- محرومیت از حق ولایت یا حضانت یا وصایت یا نظارت .

این مجازاتها و اقدامات تأمینی و تربیتی در صورتی که در حکم دادگاه قید شود تکمیلی است و در مواردی که قانوناً و بدون قید در حکم دادگاه باشد تبعی است .

تبصره ۱ - مجازاتها و اقدامات مذکور ممکن است بموجب قانون مستقلاً نیز مورد حکم واقع شود در اینصورت جرم از درجه جنحه محسوب است .

تبصره ۲ - محرومیت از حقوق اجتماعی دارای عواقب زیر است :

- ۱- محرومیت از حق انتخاب کردن یا انتخاب شدن در مجالس مقننه .
- ۲- محرومیت از حق عضویت در کلیه انجمنها و شوراهای جمعیت‌هائی که اعضاء آن بموجب قانون باید بارأی مردم انتخاب شوند .
- ۳- محرومیت از عضویت در هیئت منصفه و هیئت امناء .

- ۴- محرومیت از اشتغال بمشاغل آموزشی و روزنامه‌نگاری .
- ۵- محرومیت از استخدام در سازمانهای دولتی و شرکتهای و مؤسسات وابسته بدولت و شهرداریها و مؤسسات مأمور بخدمات عمومی و ادارات مجلسین و سازمانهای دیگر مملکتی .
- ۶- محرومیت از وکالت دادگستری و کارگشائی و تصدی دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفترکاری .
- ۷- محرومیت از انتخاب شدن بسمت داوری و کارشناسی در مراجع رسمی .
- ۸- محرومیت از انتخاب شدن بسمت قیم یا امین یا ناظر یا متولی و متصدی موقوفات عام .
- ۹- محرومیت از استعمال نشان و مدالهای دولتی و استفاده از امتیازات دولتی و عناوین افتخاری .
- ۱۶۵۵** - مدت اقامت اجباری یا ممنوعیت از اقامت در محل معین کمتر از يك ماه و بیشتر از سه سال نخواهد بود .
- ۱۷۵۵** - مدت کلیه حبسها از روزی شروع میشود که محکوم علیه بموجب حکم قطعی قابل اجراء محبوس شده باشد لیکن اگر محکوم علیه قبل از صدور حکم بعلت اتهام یا اتهاماتی که در پرونده امر مطرح بوده بازداشت شده باشد بازداشت مزبور بجای حبس یا جزای نقدی مندرج در حکم احتساب میشود .
- ۱۸۵۵** - ترتیب اجرای احکام جزائی و کیفیت زندانها بنحوی است که

در قانون آئین دادرسی کیفری و سایر قوانین مقرر است و آئین نامه های لازم بتصویب وزارت دادگستری و وزارت کشور خواهد رسید .

ماده ۱۹۵ - هر کس بعلت ارتکاب جرم عمدی به موجب حکم قطعی به حبس جنائی محکوم شود یا مجازات اعدام او در نتیجه عفو به حبس جنائی تبدیل گردد تبعاً از کلیه حقوق اجتماعی محروم خواهد شد بعلاوه دادگاه میتواند مقرر دارد که محکوم علیه پس از اتمام کیفر حبس در مدتی که از سه سال تجاوز نکند از اقامت در نقطه یا نقاط معین ممنوع یا با اقامت در محل معین مجبور باشد. مدتی که محکوم علیه بعلت عدم پرداخت جزای نقدی یا دیون خود پس از اجرای مجازات حبس بازداشت بوده جزء مدت اقامت اجباری یا ممنوعیت از اقامت در محل معین احتساب خواهد شد .

تبصره ۱۵ - هر کس بعلت ارتکاب یکی از جنحه های زیر یا بعلت ارتکاب جنایت عمدی با رعایت تخفیف به حبس جنحه ای محکوم گردد مدت پنج سال از تاریخ اتمام مجازات حبس از خدمت یا اشتغال در وزارتخانه ها یا شرکتها و مؤسسات دولتی و وابسته بدولت و سازمانهای مملکتی و سازمانهای مأمور بخدمت عمومی و همچنین اشتغال با مر و کالت در دعاوی و سردفتری و دفتریاری محروم خواهد بود و بعلاوه دادگاه میتواند مجرم را بمحرومیت از یک یا بعض دیگر از حقوق اجتماعی در مدتی که از پنج سال تجاوز نکند محکوم نماید.

جنحه های مذکور عبارتند از :

۱- کلیه جنحه های مضر بمصالح عمومی که در باب دوم قانون مجازات عمومی پیش بینی شده یا جنحه هایی که از این حیث مشابه آنهاست و بموجب قوانین جداگانه تعیین گردیده است .

۲- سرقت‌های جنحه‌ای .

۳- کلاهبرداری و یا جنحه‌ای که بموجب قانون در حکم کلاهبرداری است .

۴- خیانت در امانت یا جنحه‌ای که بموجب قانون در حکم خیانت در امانت است .

تبصره ۲۵ - مقصود از سازمانهای مملکتی تشکیلات و مؤسسات غیردولتی است که بموجب قوانین بوجود آمده و راجع بامور عمومی در سطح کشور یا استان یا شهرستان یا بخش یا روستا فعالیت مینمایند از قبیل شهرداریها و ادارات مجالس مقننه و انجمنهای استان و شهرستان و شهرویه و غیره .

تبصره ۳۵ - هر يك از مستخدمان وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی یا وابسته بدولت یا سازمانهای مملکتی یا سازمانهای مأمور به خدمات عمومی که متهم بارتکاب جنایت عمدی یا یکی از جنحه‌های مذکور در تبصره ۱ این ماده بشود و علیه او کیفرخواست صادر گردد از تاریخ اعلام کیفرخواست بسازمان مربوط از شغل خود معلق میگردد .

جز در مورد اتهاماتی که بمناسبت شغل و وظیفه متهم بوده یا اتهام بجنایتی که مجازات آن در قانون اعدام یا حبس ابد باشد متهم میتواند از تعلیق خود بدادگاه مرجع رسیدگی شکایت کند دادگاه در جلسه اداری و فوق العاده بموضوع رسیدگی کرده و در صورتیکه ادامه خدمت متهم را منافی بامصالح اجتماعی یا سازمان متبوع متهم تشخیص ندهد حکم برفع تعلیق متهم خواهد داد .

رأی دادگاه در این مورد قطعی است بهر حال در صورتیکه متهم بموجب

حکم قطعی برائت حاصل کند و یادادگاه به لحاظ شمول مرور زمان یا فوت متهم قرار موقوفی تعقیب صادر نماید ایام تعلیق جزء خدمت او محسوب و حقوق یا مقرری مدتی را که بعلت تعلیق نگرفته دریافت خواهد کرد.

تبصره ۴۵ - در تمام موارد فوق داد سراها مکلفند حسب مورد صدور کیفرخواست یا تصمیم دادگاه مبنی بر رفع تعلیق مستخدم را به وزارتخانه‌ها یا قسمت متبوع او اطلاع دهند .

تبصره ۵۵ - کسانی که بموجب حکم قطعی دادگاه علاوه بر مجازات اصلی از اقامت در نقطه یا نقاط معین ممنوع و یا به اقامت در نقطه معین مجبور هستند و همچنین کسانی که بمحروریت از بعضی یا تمام حقوق اجتماعی تبعاً یا مستقلاً یا بطور تکمیلی محکوم میشوند در صورتیکه حین اجرای حکم یا آثار تبعی آن از خود حسن اخلاق نشان دهند بنابه پیشنهاد دادستان مجری حکم دادگاه صادرکننده حکم می‌تواند مدت ممنوعیت از اقامت یا اجبار به اقامت یا محرومیت از بعضی یا تمام حقوق اجتماعی را تقلیل داده و یا تمام یا قسمتی از مجازات‌ها و اقدامات تأمینی مزبور را موقوف الاجرا نماید . حکم دادگاه در این مورد قطعی است .

فصل چهارم - شروع بجرم

ماده ۲۰۵ - هر کس قصد ارتکاب جنایتی کرده و شروع با اجرای آن نماید ولی بواسطه موانع خارجی که اراده فاعل در آنها مداخلت نداشته قصدش معلق یا بی اثر بماند و جنایت منظور واقع نشود بترتیب زیر محکوم خواهد شد :

۱- اگر مجازات اصل جرم اعدام باشد به حبس جنائی درجه یک که از ده

سال کمتر نباشد .

۲- اگر مجازات اصل جرم حبس دائم باشد به حبس جنائی درجه یک که از پنج سال کمتر نباشد .

۳- اگر مجازات اصل جرم حبس جنائی درجه ۱ باشد به حبس جنائی درجه ۲ که از سه سال کمتر نباشد .

۴- اگر مجازات اصل جرم حبس جنائی درجه ۲ باشد به حبس جنحه ای که از دو سال کمتر نباشد و در صورت وجود موجبات تخفیف دادگاه نمیتواند مجازات را بکمتر از شش ماه تخفیف دهد .

مجازات شروع بجرمی که حداکثر مجازات برای مرتکب مقرر گردیده یا بدون حداقل واکثر باشد نصف مجازات آن جرم خواهد بود .

۵- در صورتیکه مجازات جرم توأم با جزای نقدی ثابت باشد دادگاه مرتکب شروع بجرم را به ثلث یا ربع جزای نقدی محکوم خواهد کرد . ولی حکم بپرداخت جزای نقدی نسبی در صورتی داده میشود که در قانون تصریح شده باشد .

تبصره - در صورتیکه اعمال انجام یافته ارتباط مستقیم با ارتکاب جرم داشته باشد ولی بجهت مادی که مرتکب از آنها بی اطلاع بوده وقوع جرم غیر ممکن باشد عمل در حکم شروع بجرم محسوب میشود .

ماده ۲۱ - مجرد قصد ارتکاب جنایت و عملیات و اقداماتی که فقط مقدمه جرم بوده و ارتباط مستقیم با وقوع جرم نداشته باشد شروع بجرم نبوده و از این حیث قابل مجازات نیست .

ماده ۲۲ - هر گاه کسی که شروع بجنایتی کرده بمیل خود آنرا ترك کند از

جهت جنایت منظور مجازات نخواهد شد. لیکن اگر همان مقدار عملی را که بجا آورده است جرم باشد بمجازات آن محکوم میگردد.

ماده ۲۳ - شروع بارتکاب جنحه در صورتی قابل مجازات است که در قانون تصریح شده باشد.

فصل پنجم - تکرار جرم

ماده ۲۴ - هر کس بموجب حکم قطعی به حبس جنحه‌ای یا جنائی محکوم شده و از تاریخ قطعیت حکم تا زمان اعاده حیثیت یا شمول مرور زمان مرتکب جنحه یا جنایت دیگری بشود مشمول مقررات تکرار جرم خواهد بود.

ماده ۲۵ - در مورد تکرار جرم بطریق زیر رفتار میشود:

اگر مجرم دارای سابقه محکومیت جنائی یا جنحه باشد و مرتکب جرم دیگری شود به بیش از حداکثر مجازات جرم جدید محکوم میگردد بدون آنکه از يك برابر ونیم حداکثر مذکور تجاوز کند در صورت وجود کیفیات مخفف دادگاه نمیتواند مجازات مرتکب را کمتر از يك برابر ونیم حداقل مجازات جرم جدید تعیین کند. در صورتیکه جرم جدید نظیر یکی از جرائم سابق مجرم اعم از شروع و مباشرت و شرکت و معاونت در جرم باشد مجازات او بیش از حداکثر مجازات جرم جدید خواهد بود بدون آنکه از دو برابر حداکثر مذکور تجاوز کند و در این مورد دادگاه نمیتواند با رعایت کیفیات مخفف مرتکب را بکمتر از دو برابر حداقل مجازات جرم جدید محکوم نماید مگر آنکه دو برابر حداقل بیش از حداکثر مجازات باشد که در این صورت بحداکثر محکوم خواهد شد.

تبصره ۱ - جرائم سرقت، کلاهبرداری، خیانت در امانت، اختلاس، تدلیس، ارتشاء و جرائم دیگری که قانوناً در حکم جرائم مذکور شناخته شده باشند از حیث تکرار جرم نظیرهم محسوب است.

تبصره ۲ - در مورد این ماده دادگاه مکلف است با توجه بتعداد سوابق محکومیت قطعی متهم مجازات را با خصوصیات شخصی او از قبیل رفتار اجتماعی یا تمایل یا عادت او بارتکاب بزه منطبق سازد.

تبصره ۳ - در صورتیکه مجازات جرم جدید اعدام یا حبس ابد باشد دادگاه میتواند در صورت وجود کیفیات مخفف مجازات را یکدرجه تخفیف دهد در موردیکه مجازات جرم جدید فاقد حداقل و اکثر باشد دادگاه باوجود کیفیات مخفف میتواند یکربع از اصل مجازات حبس را تخفیف دهد.

تبصره ۴ - هرگاه حین صدور حکم محکومیتهای سابق مجرم معلوم نبوده و بعداً معلوم شود دادستان مراتب را بدادگاه صادرکننده حکم اعلام میکند و در اینصورت اگر دادگاه محکومیتهای سابق را محرز دانست مکلف است حکم خود را طبق مقررات فوق تصحیح نماید.

ماده ۲۶ - احکام تکرار جرم درباره اشخاصیکه بعات ارتکاب جرم سیاسی محکوم شده اند جاری نخواهد شد.

فصل ششم - شرکاء و معاونین مجرم

ماده ۲۷ - هرکس با علم و اطلاع باشخص یا اشخاص دیگر در انجام عملیات اجرائی تشکیل دهنده جرمی مشارکت و همکاری کند شریک در جرم شناخته میشود و مجازات او مجازات فاعل مستقل آن جرم است.

در مورد جرائم غیر عمدی که ناشی از خطای دونفر یا بیشتر باشد مجازات هر يك از آنان نیز مجازات فاعل مستقل خواهد بود.
اگر تأثیر مداخله شریکی در حصول جرم ضعیف باشد دادگاه مجازات او را متناسب تأثیر عمل او تخفیف میدهد.

ماده ۲۸ - اشخاص زیر معاون مجرم محسوب میشوند:

۱- هر کس بر اثر تحریک یا ترغیب یا تهدید یا تطمیع کسی را مصمم - بارتکاب جرم نماید و یا بوسیله دسیسه و فریب و نیرنگ موجب وقوع جرم شود .

۲- هر کس با علم و اطلاع وسائل ارتکاب جرم را تهیه کند و یا طریق ارتکاب آنرا با علم بقصد مرتکب ارائه دهد .

۳- هر کس عالماً عامداً وقوع جرم را تسهیل کند.

مجازات معاونت در جنحه یا جنایت مجازات مباشرت در ارتکاب آن است ولی دادگاه میتواند نظر باوضاع و احوال و میزان تأثیر عمل معاون مجازات را تخفیف دهد .

تبصره - برای تحقق معاونت در جرم وجود وحدت قصد و تقدم یا اقتران زمانی بین عمل معاون و مباشر جرم شرط است .

ماده ۲۹ - در صورتیکه فاعل جرم بجهتی از جهات قانونی قابل تعقیب و مجازات نبوده و یا تعقیب و یا اجرای حکم مجازات او بجهتی از جهات قانونی موقوف گردد تأثیری در حق معاون مجرم نخواهد داشت .

ماده ۳۰ - مجازات شخص یا اشخاصیکه اداره یا سردستگی دو یا چند نفر را در ارتکاب جرم بعهده داشته باشند اعم از اینکه عمل آنان شرکت در

جرم یا معاونت باشد حداکثر مجازات آن جرم خواهد بود مگر اینکه در قانون مجازات خاصی تعیین شده باشد.

فصل هفتم - تعدد جرم

ماده ۳۱ - هرگاه فعل واحد دارای عناوین متعدد جرم باشد مجازات جرمی داده میشود که جزای آن اشد است.

ماده ۳۲ - الف - در مورد تعدد جرم هرگاه جرائم ارتكابی از سه جرم بیشتر نباشد دادگاه مکلف است برای هر يك از آن جرائم حداکثر مجازات مقرر را مورد حکم قرار دهد و هرگاه جرائم ارتكابی بیش از سه جرم باشد دادگاه مجازات هر يك از جرائم را بیش از حداکثر مجازات مقرر قانونی معین میکند بدون اینکه از حداکثر باضافه نصف آن تجاوز نماید. در هر يك از موارد فوق فقط مجازات اشد قابل اجرا است و اگر مجازات اشد یکی از علل قانونی تقلیل یا تبدیل یافته یا غیر قابل اجرا بشود مجازات اشد بعدی اجرا میگردد در صورتیکه مجموع جرائم ارتكابی در قانون عنوان جرم خاصی داشته باشد مقررات تعدد جرم رعایت نخواهد شد و مرتکب بمجازات مقرر در قانون محکوم میگردد.

ب - هرگاه پس از صدور حکم معلوم گردد که محکوم علیه محکومیت‌های قطعی دیگری که مشمول مقررات تعدد جرم بوده و در میزان مجازات قابل اجرا مؤثر است داشته باشد دادستان مکلف است رأساً یا وسیله دادستان دادگاهی که بالاتر است و در صورت تساوی درجه از دادستان دادگاه صادرکننده حکم اشد درخواست نماید که باتوجه بمحکومیت‌های مختلف محکوم علیه حکم

صادر را با رعایت مقررات مربوط بتعدد جرم تصحیح نماید در صورت تساوی درجه دادگاه و میزان مجازات‌ها تصحیح دادنامه در صلاحیت دادگاهی است که آخرین حکم را صادر کرده است مگر اینکه در قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

ج - جرائمیکه حداکثر مجازات آنها مؤثر در تکرار جرم نیست در تعدد جرم موجب افزایش یا تشدید مجازات نخواهد شد.

د - مقررات تعدد جرم در امور خلافی جاری نیست و فقط مجازات‌های خلافی باهم و همچنین با مجازات‌های جنائی و جنحه‌ای جمع میشوند.

ه - در صورتیکه چند مجازات حبس بعضاً با جزای نقدی توأم باشد مجازات حبس بیشتر بعلاوه جزای نقدی که مبلغ آن زیادتر است اجراء خواهد شد.

و - جزاهای تبعی و همچنین اقدامات تأمینی که قانوناً برای هریک از جرائم مورد حکم مقرر شده در هر صورت اجرا خواهد شد مگر در مورد اقدامات تأمینی و تربیتی مشابه که در این صورت اشد آن اجرا میشود.

ز - در موارد تعدد جرم اگر متهم دو یا سه جرم مرتکب شده باشد در هر مورد که مجازات فاقد حداقل و اکثر باشد دادگاه تا یک ربع مجازات مقرر قانونی را بمجازات اصلی اضافه میکند و اگر جرائم ارتكابی بیش از سه فقره باشد باصل مجازات تا نصف اضافه میشود.

ح - در صورت وجود کیفیات مخفف در مورد تعدد جرم بطریق زیر تعیین مجازات خواهد شد :

۱ - در مورد کسانی که تا سه جرم مشمول مقررات تعدد مرتکب شده‌اند دادگاه می‌تواند مجازات را تا حداقل مجازات اصلی و اگر مجازات فاقد حداقل واکثر باشد مجازات اصلی را تا نصف تقلیل دهد. در هر صورت مجازات را نمی‌توان کمتر از ۶۱ روز حبس جنحه‌ای تعیین کرد.

۲- در مورد کسانی که بیش از سه جرم مشمول مقررات تعدد جرم مرتکب شده‌اند دادگاه می‌تواند مجازات را تا یک برابر و نیم حداقل مجازات اصل جرم تخفیف دهد و اگر مجازات فاقد حداقل واکثر باشد می‌تواند $\frac{1}{3}$ آنرا تخفیف دهد بدون اینکه در هیچ مورد از ۶۱ روز حبس جنحه‌ای کمتر باشد.

ط - مقررات مربوط بتکرار و تعدد جرم درباره اطفال بزهکار رعایت نمی‌شود.

فصل هشتم - حدود مسئولیت جزائی

ماده ۳۳۳ - نسبت بجرائم اطفال، قانون تشکیل دادگاه اطفال بزهکار اجرا می‌شود و در نقاطی که قانون اصلاح و تربیت تشکیل نشده است دادگاه اطفال بزهکار بترتیب زیر عمل خواهد نمود:

۱ - در مورد اطفالی که سن آنان بیش از ۶ سال و تا ۱۲ سال تمام است در صورتیکه مرتکب جرمی شوند با اولیاء یا سرپرست آنان با اخذ تعهد بتأدیب و تربیت و مواظبت در حسن اخلاق تسلیم میشوند و در مواردی که طفل فاقد ولی یا سرپرست است و یا دادگاه سپردن طفل را بسرپرست یا ولی او مناسب تشخیص ندهد و یا بانان دسترسی نباشد دادگاه مقرر خواهد داشت که دادستان طفل

بزهکار را بیکمی از مؤسسات یا بنگاههای عمومی یا خصوصی که معدوم و مناسب برای نگاهداری و تربیت طفل است برای مدتی از یکماه تا ششماه بپسارد و یا اقدام و نظارت در حسن تربیت طفل را برای مدت مذکور بشخصی که مصلحت بدانند واگذار کند هرگاه سرپرست یا ولی طفل که بساو دسترسی نبوده مراجعه نماید دادگاه در صورت احراز صلاحیت وی طفل را با الزام بتأدیب باو خواهد سپرد .

۲ - نسبت باطفال بزهکار که بیش از ۱۲ و تا ۱۸ سال تمام دارند دادگاه یکی از تصمیمات زیر را اتخاذ خواهد نمود :

الف - تسلیم باولیا یا سرپرست با اخذ تعهد بتأدیب و تربیت و مواظبت در حسن اخلاق طفل .

ب - سرزنش و نصیحت بوسیله قاضی دادگاه .

ج - حبس در دارالتأدیب از سه ماه تا یکسال .

د - حبس در دارالتأدیب از شش ماه تا پنجسال در صورتی که طفل بیش

از ۱۵ سال تمام داشته و جرم از درجه جنایت باشد و دو تا هشت سال حبس در دارالتأدیب اگر مجازات آن جنایت اعدام یا حبس دائم باشد و در اینمورد مدت حبس در دارالتأدیب کمتر از دو سال نخواهد بود .

تبصره ۱ - مفاد بند «د» در نقاطی هم که کانون اصلاح و تربیت اطفال

بزهکار وجود دارد از لحاظ مدت مجری خواهد بود .

تبصره ۲ - دادگاه صادر کننده حکم حسب گزارشهاییکه از وضع طفل و رفتار او

در دارالتأدیب میرسد میتواند در تصمیمات قطعی سابق یکبار تجدید نظر نماید باین ترتیب که

مدتهای محکومیت را يك ربع تخفیف دهد و یا حبس در دارالتأدیب را بتصمیم مبنی بر تسلیم طفل به ولی یا سرپرست قانونی تبدیل نماید و این تصمیم در صورتی اتخاذ میشود که طفل حداقل يك ثلث از مدت محکومیت را در دارالتأدیب گذرانده باشد. تصمیم دادگاه در این مورد قطعی است.

تبصره ۳۵- در جریان تحقیقات مقدماتی دادگاه متهمین بین ۶ تا ۱۲ سال تمام را به ولی یا سرپرست می سپارد با قید التزام باینکه هر وقت حضور طفل لازم باشد او را معرفی کند والا وجه التزام بدستور دادگاه وصول خواهد شد. در مورد متهمین بین ۱۲ تا ۱۸ سال تمام بتشخیص دادگاه یا بترتیب فوق اقدام و یا از متهم تأمین کفیل اخذ میشود. هرگاه جرم از درجه جنایت باشد دادگاه میتواند متهم را با صدور قرار بازداشت موقت در دارالتأدیب توقیف نماید.

ماده ۳۴- در هر مورد که سن متهم یا مجنی علیه در تصمیمات و آراء مراجع جزائی مؤثر باشد هرگاه سن واقعی معلوم نباشد مرجع قضائی با کسب نظر کارشناس قدر متیقن سن را تعیین خواهد کرد.

در صورتی که نسبت بتشخیص سن متهم بین دادر او دادگاه اطفال یا قائم مقام آن اختلافی که مؤثر در صلاحیت آنها باشد حاصل شود دادر او از نظر دادگاه تبعیت خواهد کرد و اگر این اختلاف بین دادگاه جنحه و دادگاه اطفال باشد رفع اختلاف در دادگاه استان محل بعمل میآید.

ماده ۳۵- در کلیه مواردی که جرم در حوزه دادگاه بخش مستقل واقع شده یا طفل در آنجا دستگیر شده دادر دادگاه تحقیقات مقدماتی را انجام داده و

حسب مورد طبق مقررات ماده ۳۳ این قانون یا ماده ۱۹ قانون تشکیل دادگاه اطفال بزهکار تأمین مقتضی اخذ و سپس پرونده را بدادگاه اطفال یا دادگاه جنحه صلاحیتدار ارسال میدارد. مگر اینکه دادگاه بخش اجازه رسیدگی بامور جنحه را داشته و درحوزه شهرستان قانون اصلاح و تربیت تأسیس نشده باشد که در این صورت رسیدگی باتهامات اطفال در همان دادگاه بعمل خواهد آمد.

ماده ۳۶ - الف - هرگاه محرز شود مرتکب جرم حین ارتکاب بعلم مادرزادی

یا عارضی فاقد شعور بوده یا باختلال تام قوه تمیز یا اراده دچار باشد مجرم محسوب نخواهد شد و در صورتی که تشخیص شود چنین کسی حالت خطرناک دارد بدستور دادستان تارفع حالت مذکور در محل مناسبی نگاهداری خواهد شد و آزادی او بدستور دادستان امکان پذیر است. شخص نگاهداری شده یا کسانش میتوانند بدادگاهی که صلاحیت رسیدگی باصل جرم را دارد ازدستور دادستان شکایت کنند در این صورت دادگاه در جلسه اداری با حضور شاکی و دادستان و یا نماینده او بموضوع باجلب نظر متخصص رسیدگی کرده حکم مقتضی در مورد آزادی شخص نگاهداری شده یا تأیید دستور دادستان صادر میکند. این رأی قطعی است ولی شخص نگاهداری شده یا کسانش هر ششماه یکبار حق شکایت ازدستور دادستان را دارند.

ب - هرگاه مرتکب جرم در حال ارتکاب باختلال نسبی شعور یا قوه تمیز یا اراده دچار باشد بحدی که در ارتکاب جرم مؤثر واقع گردد مجازات بترتیب زیر تعیین میشود:

۱- در مورد جنایت مجازات مرتکب حسب مورد يك یا دو درجه تخفیف داده میشود بدون اینکه از حداقل حبس جنحه ای کمتر شود.

۲- در مورد جنحه مجازات مرتکب حداقل حبس جنحه‌ای است و یا بجزای نقدی تبدیل خواهد شد.

تبصره ۵- مقررات دو ماده ۲۵ و ۳۲ این قانون راجع بصدور حکم بر محکومیت متهم بحد اکثر مجازات و یا بیش از آن درباره اشخاص مشمول بند ب قابل اجرا نمی‌باشد و در صورت تکرار جرم مرتکب فقط باصل مجازات جرم ارتكابی محکوم میگردد و در مورد تعدد جرم مرتکب باصل مجازات هر يك از جرائم ارتكابی محکوم و یا مجازاتهای او يك درجه تخفیف داده میشود بدون اینکه از حداقل مجازات جنحه‌ای کمتر شود.

در مورد مجازات اعدام يك درجه تخفیف الزامی است سایر مقررات دو ماده مذکور در مورد اشخاص مشمول بند «ب» نیز لازم‌الرعایه می‌باشد.

ماده ۳۷- مستی حاصل بر اثر استعمال اختیاری مواد الکلی و مخدر یا نظائر آنها بطور کلی رافع مسئولیت جزائی نیست و اگر ثابت شود استعمال مواد مذکور بمنظور ارتكاب جرم بوده مرتکب بحد اکثر مجازات محکوم میگردد.

تبصره ۵- هر گاه استعمال مواد مذکور بمنظور ارتكاب جرم نبوده و موجب اختلال تام یا نسبی شعور یا قوه تمیز یا اراده مرتکب در حین ارتكاب جرم شده باشد دادگاه حسب مورد و اقتضای اوضاع و احوال میتواند مجازات را در مورد اختلال تام تا دو درجه و در مورد اختلال نسبی يك درجه تخفیف دهد بدون

اینکه از حداقل مجازات جنحه‌ای کمتر باشد مگر اینکه در قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد .

ماده ۳۸ - کسی که بر اثر اجبار یا تهدیدی که عادتاً قابل تحمل نباشد مبادرت به استعمال مواد مذکور در ماده قبل کرده یا او را برخلاف میل خود تحت تأثیر آنها قرار داده باشند بنحوی که هنگام ارتکاب جرم حالت اشخاص مشمول بندهای الف یا ب ماده ۳۶ را پیدا کند حسب مورد طبق بندهای مذکور با او رفتار خواهد شد .

تبصره ۵ - شخصی که بر اثر اشتباه در خاصیت یا نوع مواد مذکور در ماده ۳۷ مبادرت به استعمال آنها نموده باشد مشمول مقررات مندرج در این ماده می‌باشد .

ماده ۳۹ - هرگاه کسی بر اثر اجبار مادی یا معنوی که عادتاً قابل تحمل نباشد مرتکب جرمی گردد مجازات نخواهد شد در این مورد اجبارکننده بمجازات آن جرم محکوم میگردد .

ماده ۴۰ - هر کس هنگام بروز خطر شدید از قبیل سیل و طوفان بمنظور حفظ جان یا مال خود یا دیگری مرتکب جرمی شود مجازات نخواهد شد مشروط بر اینکه خطر اعمداً ایجاد نکرده و عمل ارتكابی نیز با خطر موجود متناسب بوده و برای رفع آن ضرورت داشته باشد .

تبصره ۵ - کسانی که حسب وظیفه یا قانون مکلف بمقابله با خطر هستند مشمول مقررات این ماده نیستند مگر در موارد جرائم نسبت باموال در صورتیکه ارتکاب آن جرائم ملازمه با انجام وظایف آنان داشته باشد .

ماده ۴۱ - اعمالی که برای آنها مجازات مقرر شده است در موارد زیر جرم محسوب نمیشود :

۱- در صورتی که ارتکاب عمل بامر قانونی باشد .

۲- در صورتی که ارتکاب عمل برای اجرای قانون لازم باشد .

تبصره - هرگاه بامر غیرقانونی یکی از مقامات رسمی جرمی واقع شود آمر و مأمور بمجازات مباشر جرم محکوم میشوند ولی در مورد مأموری که امر آمر را بعلت اشتباه قسابل قبولی بتصور اینکه قانونی است اجرا کرده باشد مجازات يك تا دودرجه تخفیف داده خواهد شد .

ماده ۴۲ - اعمال زیر جرم محسوب نمیشود :

۱- اقدامات والدین و اولیاء قانونی و سرپرستان صغار و محجورین که بمنظور تأدیب یا حفاظت آنان انجام شود مشروط باینکه در حدود متعارف تأدیب و محافظت باشد .

۲- هر نوع عمل جراحی یا طبیبی که ضرورت داشته و بارضایت شخص یا اولیاء یا سرپرستان یا نمایندگان قانونی آنها ورعایت موازین فنی و علمی انجام شود .

اخذ رضایت در موارد فوری ضروری نخواهد بود .

۳- هر نوع عمل جراحی یا طبیبی که بشرط رضایت صاحبان حق و بارعایت نظاماتیکه از طرف دولت تصویب و اعلام میشود انجام گیرد .

۴- حوادث ناشی از عملیات ورزشی مشروط براینکه سبب آن حوادث نقض مقررات مربوط بآن ورزش نباشد .

ماده ۴۳ - هر کس در مقام دفاع از نفس و یا معرض و یا ناموس و یا مال خود یا دیگری و یا آزادی تن خود یا دیگری در برابر هر گونه تجاوز فعلی و یا خطر قریب الوقوع عملی انجام دهد که جرم باشد در صورت اجتماع شرایط زیر قابل تعقیب و مجازات نخواهد بود :

- ۱- دفاع با تجاوز و خطر متناسب باشد .
 - ۲- توسل بقوای دولتی بدون فوت وقت عملاً ممکن نباشد و یا مداخله قوای مزبور در رفع تجاوز خطر مؤثر واقع نشود .
 - ۳- تجاوز و خطر ناشی از تحریک خود شخص نباشد .
- تبصره -** وقتی دفاع از نفس و یا ناموس و یا معرض و یا مال و یا آزادی تن دیگری جائز است که او ناتوان از دفاع بوده و تقاضای کمک کند و یادرو وضعی باشد که امکان استمداد نداشته باشد .

ماده ۴۴ - مقاومت با قوای تأمین و انتظامی در مواقعی که مشغول انجام وظیفه خود باشند دفاع محسوب نمی شود ولی هر گاه قوای مزبور از حدود وظیفه خود خارج شوند و حسب ادله و قرائن موجود خوف آن باشد که عملیات آنان موجب قتل یا جرح یا تعرض به عرض یا ناموس گردد در این صورت دفاع جائز است .

فصل نهم - تخفیف مجازات و سقوط تعقیب

ماده ۴۵ - در مورد جنحه و جنایت دادگاه در صورت احراز کیفیات مخفف میتواند مجازات راکمتر از میزانی که بموجب قانون باید حکم دهد بشرح ماده ۴۶ معین کند .

کیفیات مخفف که ممکن است موجب تخفیف مجازات بشود علل و جهاتی است از قبیل :

- ۱- گذشت شاکی یا مدعی خصوصی .
- ۲- اظهارات و راهنماییهای متهم که در شناختن شرکاء و معاونان جرم و یا کشف اشیائی که از جرم تحصیل شده مؤثر باشد .
- ۳- اوضاع و احوال خاصی که متهم تحت تأثیر آنها مرتکب جرم شده است از قبیل رفتار و گفتار تحریک آمیز مجنی علیه یا وجود انگیزه شرافتمندانه در ارتکاب جرم .
- ۴- اعلام متهم قبل از تعقیب و یا اقرار او در مرحله تحقیق که مؤثر در کشف جرم باشد .
- ۵- وضع خاص شخص و یا حسن سابقه متهم .
- ۶- اقدامات یا کوشش متهم بمنظور تخفیف اثرات جرم و جبران زیان ناشی از آن .

تبصره ۱- دادگاه مکلف است جهات و دلایل تخفیف مجازات را در احکام صریحاً قید کند .

تبصره ۲- در مواردی که نظیر کیفیات مخفف مذکور در این ماده در مواد خاصی پیش بینی شده باشد دادگاه نمیتواند بموجب همان کیفیت دوباره مجازات متهم را تخفیف دهد .

ماده ۴۶- دادگاه میتواند در صورت وجود کیفیات مخفف مجازاتهای جنحه و جنایت را بطریق زیر تخفیف دهد مگر اینکه در قانون خلاف آن مقرر شده باشد :

- ۱- اعدام به حبس دائم یا حبس جنائی درجه ۱.
- ۲- حبس دائم به حبس جنائی درجه ۱ یا درجه ۲.
- ۳- حبس جنائی درجه ۱ به حبس جنائی درجه ۲ که بیش از سه سال نباشد یا حبس جنحه‌ای که کمتر از دو سال نباشد.
- ۴- حبس جنائی درجه ۲ به حبس جنحه‌ای که بیش از دو سال و کمتر از ششماه نباشد.

۵- حبس جنحه‌ای تا حداقل حبس مزبور یا تا حداقل جزای نقدی.

تبصره ۱ - در مورد جزای نقدی نسبی کیفیات مشدد و مخفف قابل اعمال نیست ولی در مورد جزای نقدی ثابت دادگاه میتواند در صورت وجود کیفیات مخفف جزای نقدی را اعم از اینکه توأم با حبس باشد یا نباشد تا نصف حداقل مقرر برای آن جرم و در صورتیکه بدون حداقل و حداکثر باشد تا نصف تخفیف دهد.

تبصره ۲ - در صورتیکه مرتکب قبلاً با استفاده از کیفیات مخفف بجزای نقدی محکوم شده باشد دادگاه نمیتواند مجدداً با رعایت تخفیف مجازات حبس او را بجزای نقدی تبدیل نماید مگر اینکه جرم ارتكابی قبلی غیر عمدی باشد.

ماده ۴۷ - در جرائمی که با گذشت متضرر از جرم تعقیب کیفری یا اجرای مجازات موقوف گردد گذشت باید منجز باشد. گذشت مشروط و معلق قابل ترتیب اثر نیست. عدول از گذشت نیز مسموع نخواهد بود.

هرگاه متضرر از جرم متعدد باشند تعقیب جزائی با شکایت هریک از

آنان شروع میشود ولی موقوفی تعقیب و مجازات موکول بگذشت تمام شاکیان است.

تبصره ۱ - تأثیر گذشت قیّم انفاقی منوط به موافقت دادستان خواهد بود .

تبصره ۲ - حق گذشت بوراٹ قانونی متضرر از جرم منتقل میشود و در صورت گذشت همگی آنان تعقیب و اجرای مجازات موقوف میگردد .

ماده ۴۸ - در مواردیکه تعقیب جزائی موکول بشکایت متضرر از جرم است هر گاه تا ششماه از تاریخ اطلاع از وقوع جرم شکایت نکند حق تعقیب جزائی ساقط میشود مگر اینکه متضرر از جرم تحت سلطه قانونی متهم بوده و یا بعلمی که خارج از اختیار او بوده قادر بشکایت نباشد که در چنین موردی از تاریخ رفع سلطه قانونی و علل مذکور ششماه مهلت شکایت خواهد داشت مگر اینکه جرم مشمول مرور زمان شده باشد. هر گاه متضرر از جرم قبل از انقضاء مدت مذکور فوت کند و دلیلی بر انصراف صریح یا ضمنی او از شکایت موجود نباشد تعقیب متهم از طرف یک یا کلبه وراثت قانونی در صورتی بعمل میآید که ششماه از تاریخ فوت نگذشته باشد .

ماده ۴۹ - مرور زمان تعقیب جرم را موقوف میکند و مدت آن از قرار زیر است :

- ۱ - پانزده سال برای جرمی که مجازات، آن اعدام یا حبس دائم است .
- ۲ - ده سال برای سایر جنایات .
- ۳ - پنجسال برای جنحه‌هایی که حد اکثر مجازات آنها سه سال حبس جنحه‌ای است .

۴ - سه سال برای سایر جنحه‌ها .

۵ - یکسال برای خلاف .

برای تعیین مرور زمان اصل مجازات جرم بدون رعایت کیفیات مخفف یا مشدد مناط اعتبار است .

ماده ۵۰ - ابتدای مرور زمان تاریخ وقوع جرم و در مورد جرم مستمر تاریخی است که استمرار قطع شده است .

در مواردی که قانوناً تعقیب جزائی موکول با اجازه مراجع معین یا منوط بر سیدگی و تعیین تکلیف موضوع خاص در مرجع صالح دیگری است مرور زمان متوقف میگردد و مدتی که تعقیب جزائی بععلل مذکور معلق میماند جزء مدت مرور زمان محسوب نمیشود .

ماده ۵۱ - جریان مرور زمان بوسیله هر اقدام تحقیقی یا تعقیبی که توسط مقام صلاحیتدار بعمل آمده باشد اگرچه هنوز مرتکب معلوم نباشد قطع میگردد مدت قبلی مرور زمان‌هایی که قطع شده بحساب آورده نمیشود .

ماده ۵۲ - مرور زمان اجرای احکام قطعی را موقوف میکند و مدت آن بقرار زیر است :

۱- بیست سال برای حکم اعدام و حبس دائم .

۲- پانزده سال برای حبس جنائی درجه یک و دو .

۳- دهسال برای احکام حبس جنحه‌ای که مدت آن بیش از یکسال

باشد .

۴- پنجسال برای سایر احکام جنحه‌ای .

۵ - دوسال برای احکام خلافی .

۶ - پنجسال در مورد مجازاتها و اقدامات تأمینی که مستقلاً مورد حکم قرار می گیرند هرگاه اقدام تأمینی ضمن حکم مجازات مقرر شده باشد تابع مرور زمان مجازات خواهد بود .

۷ - سه سال در مورد حبس در دارالتأدیب و حبس در زندان کانون اصلاح و تربیت مرور زمان سایر اقدامات تأمینی مربوط باطفال نیز سه سال است مشروط باینکه سن محکوم علیه به ۱۸ سال تمام نرسیده باشد .

ماده ۵۳ - مبداء مرور زمان اجرای مجازات تاریخ قطعی شدن حکم است و اگر اجرای مجازات شروع شده باشد مبداء مرور زمان از روزی شروع میشود که ادامه اجرا در نتیجه عمل محکوم علیه قطع شده باشد اگر اجرا تمام یا بقیه مجازات موکول بگذشتن مدت یا رفع مانعی باشد مدت مرور زمان از روزی شروع خواهد گردید که مدت آن منقضی یا آن مانع رفع شده باشد .

در موردی که اجراء مجازات بیش از يك نوبت قطع شود مدت مرور زمان از تاریخ آخرین انقطاع آغاز خواهد شد . در خصوص جزای نقدی تقسیط شده مرور زمان از تاریخ سر رسید هر يك از اقساط پرداخت نشده و در مورد آزادی مشروط مرور زمان اجرای باقیمانده مجازات از تاریخ صدور حکم بازگشت محکوم بزندان شروع میشود .

ماده ۵۴ - محکومین بحبسهای جنائی در جرائم غیر سیاسی در داخل یا خارج زندان بکار گمارده میشوند . بکار گماردن محکومین بحبسهای جنحه ای بتقاضای آنان یا بنظر دادگاه است که ضمن حکم مجازات و یا بموجب تصمیم

بعدی مقرر خواهد شد. قسمتی از درآمد کار زندانیان بخود و اشخاص تحت تکفلشان پرداخت خواهد شد و بقیه برای آنان پس انداز میگردد. چگونگی تقسیم عوائد مذکور و نوع کیفیت کاریکه زندانیان ارجاع میگردد و تشکیلات و انواع زندانها و مؤسسات صنعتی و کشاورزی وابسته زندانها طبق آئین نامه ای خواهد بود که بتصویب وزارتخانه های دادگستری و کشور خواهد رسید و تا وضع آئین نامه مزبور مقررات فعلی اجرا میشود.

فصل دهم - عفو و اعاده حیثیت

مبحث اول - عفو عمومی

ماده ۵۵ - عفو عمومی که بموجب قانون مخصوص اعطاء میشود تعقیب و دادرسی را موقوف و در صورت صدور حکم محکومیت اجرای مجازات را متوقف و آثار محکومیت را زایل میکند.

در مواردی که قسمتی از مجازات بموجب قانون بخشوده شود آثار کیفری باقی خواهد ماند مگر اینکه ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

مبحث دوم - عفو خصوصی

ماده ۵۶ - در مورد جرائم سیاسی تمام یا قسمتی از مجازات و در سایر جرائم قسمتی از مجازات محکومین بحکم قطعی بترتیب زیر ممکن است مورد عفو ملوکانه قرار گیرد:

۱- مجازات اعدام بحبس ابد یا ۱۵ سال حبس جنائی درجه ۱ تبدیل

میشود.

- ۲- مجازات حبس ابد تا ۱۰ سال حبس جنائی درجه ۱ تبدیل میشود.
 - ۳- مجازات حبس جنائی درجه ۱ تا حداقل مجازات جنائی درجه ۲ تبدیل میشود.
 - ۴- مجازات حبس جنائی درجه ۲ تا ششماه حبس جنحه ای تبدیل میشود.
 - ۵- سایر مجازاتها تا حداقل حبس جنحه ای یا به جزای نقدی تبدیل میشود.
 - ۶- جزای نقدی اعم از اینکه تنه‌ایا توأم با مجازات دیگر باشد تا حداقل جزای نقدی جنحه ای تبدیل میشود.
- تقاضای عفو از طرف وزیر دادگستری پیشنهاد می شود و بوسیله نخست وزیر بعرض ملوکانه می رسد .

تبصره - در جرائم سیاسی عفو ملوکانه ممکن است شامل مجازات تبعی و تکمیلی هم باشد ولی در سایر جرائم فقط مجازات اصلی مورد عفو قرار می گیرد .

مبحث سوم - اعاده حیثیت

ماده ۵۷ - در مورد جرائم عمدی کسانی که به حبس جنحه ای محکوم میشوند ظرف پنجسال و کسانی که به حبس جنائی محکوم میشوند ظرف ده سال از تاریخ اتمام مجازات مذکور یا شمول مرور زمان در صورتیکه محکومیت بجنایت و جنحه مؤثر جدیدی نداشته باشند با اعاده حیثیت نایل میشوند و آثار تبعی محکومیت آنان زایل میگردد . مگر اینکه بموجب قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد . در مورد عفو اگر محکوم علیه بلافاصله آزاد شود تاریخ اتمام مجازات همان تاریخ عفو است و الا خاتمه اجرای بقیه مجازات خواهد بود .

تبصره ۱ - در مورد جزاهای تکمیلی یا اقدامات تأمینی مندرج در حکم اعاده حیثیت و رفع محرومیت موکول به خاتمه اجرای آنها یا شمول مرور زمان است ولی اعاده حیثیت در سایر موارد بشرح مذکور در ماده فوق خواهد بود .

تبصره ۲ - در مورد جرائم قابل گذشت در صورتیکه پس از صدور حکم قطعی باگذشت شاکی یا مدعی خصوصی اجرای مجازات موقوف شود محکوم علیه باعاده حیثیت نائل میگردد .

ماده ۵۸ - در مورد جرائم سیاسی کسانیکه بمجازات جنحه‌ای محکوم میشوند ظرف یکسال و کسانیکه بمجازات جنائی محکوم میشوند ظرف پنجسال از تاریخ اتمام مجازات حبس یا شمول مرور زمان در صورتیکه محکومیت بجنایت و جنحه مؤثر جدیدی نداشته باشند باعاده حیثیت نائل میگردد مگر اینکه در قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد .

ماده ۵۹ - مواد ۱ تا ۵۹ قانون مجازات عمومی و ماده ۱ از مواد اضافه شده بقانون آئین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۳۷ و آن قسمت از مقررات و مواد قانون آئین دادرسی کیفری و مقررات قوانین دیگر که مغایر با این قانون باشد ملغی است .

قانون فوق مشتمل بر پنجاه و نه ماده و سی و شش تبصره پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۲/۲/۱۱ در جلسه روز دوشنبه هفتم خردادماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسید .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۷۸ قانون شهرداری

مصوب ۱۳۵۲/۳/۷

ماده واحده - شرح زیر به ذیل تبصره ۲ ماده ۷۸ قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ اضافه میشود :

ولی پس از ده سال از تاریخ استحقاق مطالبه در صورت عدم مطالبه ذینفع شهرداری میتواند وجوه مطالبه نشده را بدرآمد عمومی خود منظور نماید .

شهرداری باید هر سال اعتبار متناسبی در بودجه خود برای پرداخت این قبیل سپرده‌ها منظور نماید تا در صورت مراجعه ذینفع یا قائم مقام قانونی او و احراز استحقاق از اعتبار مزبور پرداخت شود . هرگاه این اعتبار کافی نباشد شهرداری مکلف است این قبیل وجوه را از درآمد جاری خود بپردازد .

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۲/۲/۱۸ در جلسه روز دوشنبه هفتم خرداد ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسید .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون تغییر نام اداره کل گمرک

مصوب ۱۳۵۲/۳/۷

ماده ۱۹۱ حدده - از تاریخ تصویب این قانون نام اداره کل گمرک به (گمرک ایران) تغییر می یابد .
قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز پنجشنبه ۱۳۵۲/۲/۶ در جلسه روز دوشنبه هفتم خرداد ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنارسید .
رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

اصلاح آئین نامه اجرائی تبصره ۴ ماده واحده قانون تشکیل هیأت امنای دانشسرای عالی

مصوب ۱۳۵۲/۳/۱۰ کمیسیون علوم و آموزش عالی مجلسین

آئین نامه اجرائی تبصره ۴ ماده واحده قانون هیأت امنای دانشسرای عالی که در تاریخ ۲۵ خرداد ماه ۱۳۴۹ از تصویب نهائی کمیسیونهای علوم و آموزش عالی مجلسین گذشته است بشرح زیر اصلاح میشود :

۱- ماده ۲ آئین نامه بشرح زیر اصلاح میشود :

« دانشجویان دانشسرای عالی که در دوران تحصیل کمک هزینه تحصیلی دریافت نمایند یا با حفظ وضع استخدامی خود مأمور تحصیل شوند باید طبق ضوابطی که برحسب مورد با توجه به محل خدمت آتی آنان از طرف وزارت علوم و آموزش عالی و یا وزارت آموزش و پرورش تعیین میشود تعهد خدمت و تضمین کافی بسپارند.»

۲- جمله زیر بآخر ماده ۴ اضافه میشود :

« و در صورت نیاز فارغ التحصیلان ممتاز اول و دوم و سوم سایر رشته های

اصلاح آئین نامه اجرائی تبصره ۴ ماده واحده قانون تشکیل هیأت امنای دانشسرایعالی

تحصیلی خود را با رعایت مقررات مربوط استخدام کند و یا از وزارت آموزش و پرورش با موافقت وزارت مزبور بدانشسرایعالی منتقل نماید» .

۳ - تبصره زیر بماده ۴ اضافه میشود :

تبصره ۵ - معلمانی که قبل از اشتغال بتحصیل در دوره های شبانه یا روزانه دانشسرایعالی حداقل پنجسال سابقه خدمت در آموزش و پرورش شهرستانها و بخشها و روستاها داشته اند یا برای تحصیل در دانشسرایعالی شهریه پرداخت کرده و تعهد خدمت ندارند مشمول محدودیت موضوع تبصره ۲ ماده واحده قانون اعطای اعتبار برای اجرای قانون تربیت معلم و تعلیمات عمومی مصوب ۲۹ بهمن ۱۳۲۶ و اصلاحیه ۱۱ خردادماه ۱۳۴۳ نخواهند بود .

تعیین محل خدمت فارغ التحصیلان دانشسرایعالی که با استخدام وزارت آموزش و پرورش درآمده یا درآیند حسب احتیاج بعهدہ وزارت مزبور می باشد .

اصلاحیه فوق باستناد تبصره ۴ قانون تشکیل هیأت امنای دانشسرایعالی پس از تصویب کمیسیون علوم و آموزش عالی مجلس شورایملی در جلسه روز یکشنبه ۱۳۵۲/۲/۳۰ در جلسه روز پنجشنبه دهم خردادماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب کمیسیون علوم و آموزش عالی مجلس سنا رسید .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون افزایش حقوق وظیفه وراثت مرحوم اسمعیل خوشبهراری خلبان سمپاش سازمان حفظ نباتات در وزارت کشاورزی و منابع طبیعی

مصوب ۱۳/۳/۱۳۵۲

ماده واحده - میزان حقوق وظیفه وراثت قانونی مرحوم اسمعیل خوش-
بهراری خلبان واحد سمپاش هوایی سازمان حفظ نباتات در وزارت کشاورزی
و منابع طبیعی که در راه انجام وظیفه جان خود را فدا نموده است معادل
آخرین حقوق و مزایای دریافتی ماهانه نامبرده که ۱۷۱۶۰ ریال بوده است تعیین
میشود که تا میزان مقرر در ماده ۸۳ قانون استخدام کشوری از محل صندوق
بازنشستگی و مزاد بر آن از محل اعتبار سازمان حفظ نباتات با رعایت مقررات
قانون مذکور قابل پرداخت خواهد بود .

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از اظهار ملاحظات مجلس سنا در
تاریخ روز دوشنبه هفتم خرداد ماه ۱۳۵۲ ، در جلسه روز یکشنبه سیزدهم
خرداد ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و دو شمسى بتصویب مجلس شورایملى رسید .
رئیس مجلس شورایملى - عبدالله ریاضی

قانون الحاق سه تبصره بماده ۲ قانون اختیارات مالی و استخدامی سازمان بنادر و کشتیرانی و تشکیل گارد بنادر و گمرکات

مصوب ۱۳۵۲/۳/۱۳

ماده ۱۹ حده - سه تبصره بشرح زیر بماده ۲ قانون اختیارات مالی و استخدامی سازمان بنادر و کشتیرانی و تشکیل گارد بنادر و گمرکات اضافه میشود .
تبصره ۱ - حقوق و عوارض بندری مندرج در تعرفه منضم بقانون تأسیس سازمان بنادر و کشتیرانی مصوب سال ۱۳۳۹ منحصر و محدود بموارد زیر خواهد بود :

- ۱ - حق ورود کشتی بدهانه بندر (ردیف ۱ تعرفه) .
- ۲ - حق ورود کشتی به بندر (ردیف ۲ تعرفه) .
- ۳ - حق بارگیری و تخلیه در آبهای بندر (ردیف ۵ تعرفه) .
- ۴ - عوارض فانوسهای دریائی (ردیف ۹ تعرفه) .
- ۵ - عوارض بندری کالای وارده (ردیف ۱۲ تعرفه) .
- ۶ - عوارض بندری کالای صادره (ردیف ۱۳ تعرفه) .

۷ - عوارض بهداشت بندری (ردیف ۱۴ تعرفه) .

افزایش نرخ حقوق و عوارض بندری تا سی درصد ارقام مذکور در تعرفه فوق‌الذکر و همچنین معافیت یا کاهش نرخها با تصویب شورای عالی سازمان بنادر و کشتیرانی خواهد بود افزایش بیش از سی درصد و همچنین حذف یا افزایش یا تغییر عناوین حقوق و عوارض بندری با پیشنهاد وزارت دارائی و تصویب کمیسیون دارائی مجلسین میباشد .

سایر موارد مندرج در تعرفه مذکور و همچنین هزینه‌های تخلیه و بارگیری و باربری و انبارداری و خدمات فوق‌العاده که سازمان بنادر و کشتیرانی در اثر اجرای ماده ۵۸ قانون امور گمرکی مصوب خردادماه ۱۳۵۰ یا بموجب قوانین و مقررات دیگر مسئولیت اجرای آنها را بعهده می‌گیرد یا قبلاً بعهده گرفته است هزینه‌های بندری تلقی میشود و تعیین میزان و شرایط دریافت و اعطای معافیت و تغییر عناوین آنها با تصویب شورای عالی سازمان بنادر و کشتیرانی خواهد بود .

تبصره ۲ - سازمان بنادر و کشتیرانی برای اجرای وظائف خود میتواند با موافقت شورای عالی سازمان و بارعایت شرایطی که شورای عالی تعیین خواهد کرد شرکت تشکیل دهد یا با مؤسسات بخش خصوصی اعم از داخلی یا خارجی و همچنین وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی ایرانی مشارکت نماید . اساسنامه شرکت‌هایی که بموجب این قانون تأسیس خواهد شد بتصویب شورای عالی سازمان بنادر و کشتیرانی خواهد رسید . ولی مشارکت با شرکت‌های خارجی در هر مورد

قانون الحاق سه تبصره بماده ۲ قانون اختیارات مالی و استخدامی سازمان بنادر و کشتیرانی و تشکیل گارد

منوط به پیشنهاد دوزارت دارائی و تصویب کمیسیون های دارائی و استخدام مجلسین
میباشد .

تبصره ۳ - سازمان بنادر و کشتیرانی میتواند ظرف مدت سه سال از تاریخ
تصویب این قانون آن عده از مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری
سازمان را که دارای حداقل بیست سال سابقه خدمت بوده و مورد نیاز سازمان
نباشند پس از تعیین گروه قطعی آنها که بر اساس ماده ۳۰ قانون استخدام کشوری
ورعایت مقررات مربوط بوسیله هیئت سه نفری مرکب از یکی از معاونان سازمان
بنادر و کشتیرانی و مسئول کارگزینی آن سازمان و نماینده سازمان اموراداری
و استخدامی کشور انجام میشود با همان حقوق بازنشسته نماید.

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس سنا در تاریخ روز
دوشنبه ۱۳۵۲/۲/۲۴ در جلسه روزیکشنبه سیزدهم خردادماه یکهزار و سیصد و
پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی کشوری بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق چین

مصوب ۱۳/۳/۱۳۵۲

ماده واحده - موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی کشوری بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق چین مشتمل بر يك مقدمه و هجده ماده و يك تبادل نامه و يك ضمیمه که در تاریخ ۲۷ آبانماه ۱۳۵۱ برابر ۱۸ نوامبر ۱۹۷۲ بین نمایندگان مختار دو دولت در پکن بامضاء رسیده است تصویب و اجازه مبادله اسناد تصویب آن داده میشود .

قانون فوق مشتمل بر يك ماده و متن موافقت نامه ضمیمه پس از تصویب مجلس سنا در تاریخ روز دوشنبه ۲۴/۲/۱۳۵۲ در جلسه روز یکشنبه سیزدهم خردادماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی کشوری بین دولت ایران و دولت جمهوری خلق چین

دولت ایران و دولت جمهوری خلق چین بمنظور تسهیل روابط دوستانه مردم دو کشور و همچنین با در نظر گرفتن تمایل دو طرف بانعقاد يك موافقتنامه بر طبق اصول احترام متقابل نسبت بحاکمیت طرفین - رعایت تساوی و منافع دو طرف و نیز همکاریهای دوستانه - برای تأسیس و بکار انداختن سرویسهای هوائی منظم بین سرزمینهای ایران و چین و ماوراء این سرزمینها بشرح زیر موافقت نمودند :

ماده ۱ - تعاریف

بجز در مواردی که فحوای عبارت معنی دیگری را ایجاب نماید - از لحاظ این موافقتنامه :

۱ - عبارت «مقامات هواپیمائی» در مورد ایران اطلاق میشود به «هواپیمائی کل کشوری ایران» و یا مقامی که مجاز بانجام وظایف هواپیمائی کل کشوری ایران و یا وظایف مشابه آن باشد و در مورد جمهوری خلق چین اداره کل هواپیمائی کشوری چین یا مقامی که مجاز بانجام وظایف اداره کل هواپیمائی کشوری چین یا وظایف مشابه آن باشد .

۲ - عبارت « شرکت هواپیمائی تعیین شده » اطلاق میشود بیک شرکت هواپیمائی که بموجب بندیک از ماده ۳ موافقتنامه حاضر تعیین شده باشد.

۳ - عبارت «ظرفیت» در مورد يك هواپیما اطلاق میشود بمیزان بارگیری آن هواپیما در يك مسیر یا قسمتی از مسیر و عبارت «ظرفیت» در مورد سرویس موافقت شده اطلاق میشود بظرفیت مورد استفاده هواپیما در چنین سرویس ضرب در دفعات پرواز انجام شده توسط چنین هواپیما طی زمان معین و در تمام یا قسمتی از مسیر .

۴ - عبارت «سرویس هوایی» بهر سرویس هوایی منظمی اطلاق میشود که توسط هواپیما برای حمل و نقل عمومی مسافر ائاث مسافر و بار یا پست صورت گیرد .

۵ - عبارت «سرویس هوایی بین المللی» بهر سرویس هوایی اطلاق میشود که از فراز سرزمین هوایی بیش از يك دولت عبور نماید .

۶ - عبارت «مؤسسه هواپیمائی» بهر مؤسسه حمل و نقل هوایی اطلاق میشود که يك سرویس هوایی بین المللی دایر نماید یا مورد بهره برداری قرار دهد .

ماده ۲۵ - حقوق ترانزیت و ترافیک

۱- هر يك از طرفین متعاهد بمنظور حمل و نقل بین المللی مسافر و ائاث مسافر و بار و پست حق انجام سرویسهای هوایی بین المللی را توسط مؤسسه هواپیمائی تعیین شده طرف دیگر (که از این ببعده «سرویسهای مورد توافق» نامیده خواهد شد) در مسیر مشخصه درزمینه این موافقت نامه (که از این ببعده «مسیر مشخصه» نامیده خواهد شد) بطرف متعاهد دیگر اعطا مینماید .

۲- هواپیماهای شرکت هواپیمائی تعیین شده هر يك از طرفین متعاهد که

قانون موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی کشوری؛ بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق چین

سرویسهای مورد توافق را در مسیر مشخصه انجام میدهند میتوانند - با تصویب مقامات هواپیمائی طرف دیگر - بدون فرود یا با انجام توقف بدون حقوق ترافیک از فراز سرزمین طرف متعاقد دیگر پرواز عبوری نمایند .

۳- هیچیک از مواد این موافقتنامه، بنحوی تلقی نخواهد شد که در نتیجه مؤسسه هواپیمائی یکی از طرفین متعاقدین محق باشد در سرزمین طرف متعاقد دیگر در قبال مزد یا کرایه مسافرواثاث مسافرو بار و پست بمقصد نقطه دیگری در سرزمین طرف متعاقد مزبور - حمل کند .

ماده ۳- تعیین شرکت هواپیمائی

۱- هر یک از طرفین متعاقدین حق دارد يك شرکت هواپیمائی را برای انجام سرویسهای مورد توافق در مسیر مشخصه تعیین و مراتب را کتباً بطرف متعاقد دیگر اعلام نماید .

۲- پس از دریافت اعلامیه تعیین - طرف متعاقد دیگر با رعایت مقررات مربوطه این موافقتنامه بدون تأخیر بشرکت هواپیمائی تعیین شده اجازات مربوطه را اعطاء خواهد نمود .

۳- مالکیت عمده و کنترل مؤثر شرکت هواپیمائی تعیین شده توسط هر یک از طرفین متعاقد در دست همان طرف متعاقد یا اتباع آن باقی خواهد بود .

ماده ۴- تعلیق استفاده از حقوق

۱- هر یک از طرفین متعاقدین حق دارد - در موردیکه مؤسسه هواپیمائی طرف متعاقد دیگر قوانین و مقررات طرف متعاقد اول را رعایت ننماید یا نتواند عملیات بهره برداری را طبق شرایط موافقتنامه حاضر و ضمائ آن انجام دهد

قانون موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی کشوری بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق چین

از اعطای اجازه بهره برداری خودداری نماید یا استفاده از حقوق مشخصه در مواد مربوطه موافقتنامه حاضر را در مورد مؤسسه تعیین شده توسط طرف متعاقد دیگر معلق نموده یا هر شرطی را که ممکن است برای استفاده از این حقوق توسط آن شرکت هواپیمائی لازم بدانند تحمیل نماید .

در هر حال جز در مواردیکه اقدام فوری برای جلوگیری از نقض بیشتر قوانین یا مقررات لازم باشد اعمال این حق فقط پس از مشاوره با طرف متعاقد دیگر انجام خواهد گرفت .

ماده ۵۵- اجرای قوانین و مقررات

قوانین و مقررات هر طرف متعاقد ناظر بر ورود و توقف و خروج و هوانوردی در مورد هواپیمائی که بانجام سرویسهای هوائی بین المللی اشتغال دارد و همچنین قوانین و مقررات ناظر بر ورود و اقامت و خروج مسافرین و خدمه پرواز و اثاث مسافر و بار و پست - در مورد هواپیمای شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر و خدمه و مسافرین و اثاث مسافر و بار و پست که توسط همین هواپیما حمل میشود - مادامیکه در سرزمین طرف متعاقد اول باشند - اجرا خواهد شد . هر طرف متعاقد اطلاعات مربوط بقوانین و مقررات فوق الذکر را بموقع در اختیار طرف متعاقد دیگر خواهد گذاشت .

ماده ۶۵- معافیت از حقوق گمرکی و عوارض

۱- هواپیماهای شرکت تعیین شده هر طرف متعاقد که در مسیر مشخصه پرواز مینمایند و همچنین لوازم مورد نیاز و وسایل یدکی و سوخت و روغن و روغن موتور و آذوقه که در هواپیما باقی میماند بهنگام ورود و خروج از سرزمین

طرف متعاقد دیگر - براساس عمل متقابل از پرداخت هر نوع حقوق گمرکی و هزینه‌های بازرسی و سایر حقوق و عوارض معاف خواهد بود .

۲- لوازم مورد نیاز جاری هوانوردی و وسایل یدکی و سوخت و روغن و روغن موتور و آذوقه مورد استفاده هواپیما که بسرزمین يك طرف متعاقد توسط شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر وارد میگردد و صرفاً بمنظور استفاده در هواپیمای طرف متعاقد اخیرالذکر میباشد - براساس عمل متقابل از پرداخت حقوق گمرکی و هزینه‌های بازرسی و سایر حقوق و عوارض طرف متعاقد اول معاف خواهد بود .

۳- سوخت و روغن و موتور و لوازم مورد نیاز و وسایل یدکی و خواربار هواپیما که در سرزمین یکطرف متعاقد توسط شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر برای پرواز در مسیر مشخصه ذخیره یا بارگیری شده براساس عمل متقابل از پرداخت حقوق گمرکی و هزینه‌های بازرسی و سایر حقوق و عوارض معاف خواهد بود .

۴- لوازم مورد نیاز جاری و مواد و لوازم وارد شده بسرزمین يك طرف متعاقد توسط شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر یا تخلیه شده از هواپیماهای همین شرکت تحت نظارت گمرک قرار خواهند گرفت و در سرزمین طرف متعاقد اول فروخته نخواهند شد و یا بمنظورهای دیگری مورد استفاده قرار نخواهند گرفت و نگاهداری این لوازم مشمول هزینه انبارداری مطابق مقررات مربوطه طرف متعاقد اول خواهد بود .

ماده ۷ - انجام خدمات فنی

۱- هر طرف متعاقد فرودگاههای اصلی و احتیاطی خود را برای استفاده

شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر بمنظور انجام پرواز در مسیر مشخصه تعیین خواهد نمود و برای طرف اول تسهیلات ارتباطی و هوانوردی و هواشناسی و سایر خدمات کمکی را در سرزمین خود بنحویکه برای انجام سرویسهای مورد توافق لازم باشد - فراهم خواهد نمود . جزئیات مربوط باین ترتیبات بین مقامات هواپیمائی دوطرف مورد موافقت قرار خواهد گرفت .

۲- مؤسسه هواپیمائی تعیین شده یکطرف متعاقد برای استفاده از فرودگاهها و تسهیلات فنی طرف متعاقد دیگر عوارض عادلانه و مناسبی که توسط طرف متعاقد دیگر تعیین میشود پرداخت خواهد نمود . معهدا این عوارض از آنچه سایر هواپیماهای خارجی که در سرویسهای هوائی بین المللی مشابه تردهمینمایند و برای استفاده از این فرودگاهها و تسهیلات میپردازند - تجاوز نخواهد نمود .

ماده ۸ - ظرفیت

۱ - مؤسسات هواپیمائی تعیین شده توسط طرفین متعاقدین از رفتار عادلانه و مناسب برخوردار خواهند شد تا بتوانند برای انجام سرویسهای توافق شده در مسیرهای مشخص از فرصت های متساوی بهره مند شوند .

۲ - در انجام سرویسهای مورد توافق - شرکت هواپیمائی تعیین شده هر يك از طرفین متعاقد منافع شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر را منظور نظر خواهند داشت تا من غیر حق در سرویسهای طرف دیگر در تمامی یا قسمتی از همان مسیرها اثر نامطلوب ایجاد نشود .

۳ - هدف اصلی - سرویسهای مورد توافق که توسط شرکت های هواپیمائی تعیین شده یکطرف متعاقد انجام می شود - تأمین ظرفیت کافی با

ضریب بار مناسب است - برای رفع نیاز مندیهای حمل مسافر و بار و پست جاری و آنچه برای آینده بطور مناسب قابل پیش بینی باشد - بین سرزمین طرف متعاقد تعیین کننده شرکت هواپیمائی و سرزمین طرف متعاقد دیگر .

۴ - بار عایت اصول مشروطه در بندهای ۱ و ۲ و ۳ این ماده مؤسسه هواپیمائی تعیین شده یکطرف متعاقد - همچنین می تواند ظرفیتی را برای نیاز مندیهای ترافیک بین سرزمینهای کشورهای ثالث در مسیر مشخصه در ضمیمه این موافقتنامه و سرزمین طرف متعاقد دیگر تأمین نماید .

۵ - مسائل مربوط بتعداد سرویسها و نوع هواپیما و برنامه پرواز و شرایط حمل و نقل و نمایندگی فروش و خدمات زمینی در انجام پرواز در مسیرهای مشخصه از طریق مذاکره بین شرکت های هواپیمائی تعیین شده دوطرف متعاقد - که برای انجام این منظور اصول مصرحه در بندهای ۱ و ۲ و ۳ و ۴ این ماده را در نظر خواهند گرفت - مورد توافق قرار خواهد گرفت چنین توافقی منوط بتصویب مقامات هواپیمائی مربوطه طرفین متعاقد خواهد بود .

۶ - در صورت عدم توافق بین شرکت های هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاقد مسائل مشروطه در بند ۵ فوق بین مقامات هواپیمائی دوطرف متعاقد حل و فصل خواهد شد .

ماده ۹ - اسناد

هواپیماهای شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد که در مسیر مشخصه پرواز می کنند برنگ و علامت ثبت و تابعیت همان طرف مشخص خواهند بود - و اسناد زیر را با خود حمل می نمایند :

۱ - گواهینامه ثبت .

- ۲ - گواهی نامه قابلیت پرواز .
- ۳ - دفتر مسافرت (ذالك بوك) .
- ۴ - پروانه فرستنده رادیوئی .
- ۵ - پروانه یا گواهی نامه هریک از خدمه پرواز (کارکنان هواپیما) .
- ۶ - فهرست مسافرین با ذکر مبدأ و مقصد پرواز .
- ۷ - مانیفست بار و پست .
- ۸ - اعلامیه عمومی .

هر طرف متعاقد اسناد معتبر فوق الذکر را که از طرف متعاقد دیگر صادر شده باشد برسمیت خواهد شناخت. در هر حال هریک از طرفین متعاقد این حق را برای خود محفوظ میدارد که در مورد پرواز از فراز سرزمین خود از شناسائی گواهی نامه صلاحیت و پروانه هائیکه بنام اتباع او توسط طرف متعاقد دیگر صادر شده باشد خودداری نماید .

ماده ۱۰۵ - تعرفه ها

۱- تعرفه های مورد اجرا در سرویسهای مورد توافق توسط شرکتهای هواپیمائی طرفین متعاقد در سطح معقولی خواهد بود که با توجه بکلیه عوامل مربوطه از جمله هزینه عملیات و سود معقول و خصوصیات سرویس و تعرفه های شرکتهای هواپیمائی دیگر که در تمام یا قسمتی از همان مسیرها سرویسهای برنامه ای انجام میدهند تعیین میگردد .

۲- تعرفه ها و نرخهای قابل اجرا بین نقاط مورد استفاده در مسیر مشخصه در سرزمین یکطرف متعاقد و نقاط واسطه در مسیر مشخصه در سرزمین طرف

قانون موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی کشوری بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق چین

متعاهد دیگر بین شرکتهای هواپیمائی تعیین شده دو طرف متعاهد مورد موافقت قرار خواهد گرفت و حداقل سی روز قبل از تاریخ اجرای پیشنهادی - برای تصویب بمقامات هواپیمائی دو طرف متعاهد تسلیم خواهد شد. چنانچه شرکتهای هواپیمائی تعیین شده نتوانند در باره هر یک از این تعرفهها توافق نمایند یا چنانچه مقامات هواپیمائی یکطرف متعاهد از هر یک از تعرفههای مورد توافق شرکتهای هواپیمائی دو طرف متعاهد رضایت نداشته باشد مقامات هواپیمائی طرفین متعاهد کوشش خواهند نمود که در مورد یک تعرفه مناسب بین خود توافق نمایند.

در هر حال - هیچ تعرفه ای قبل از تصویب مقامات هواپیمائی طرفین متعاهد بموقع اجرا در نخواهد آمد و شرکتهای هواپیمائی تعیین شده نمیتوانند سرویسهای مورد توافق را انجام دهند مگر اینکه چنین تعرفه ای تعیین شده باشد.

۳- تعرفه های تعیین شده بموجب ماده حاضر - تازمانی که تعرفه های جدید بموجب مفاد این ماده جانشین آنها نشده باشد بقوت خود باقی خواهد ماند.

۴- تعرفه ها و نرخهای قابل اجرا بین نقاط مورد استفاده در مسیر مشخصه در سرزمین یکطرف متعاهد و سرزمین ممالک ثالث بین همین طرف متعاهد و ممالک ثالث مربوطه مورد موافقت قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۱ - دفتر نمایندگی

۱- بمنظور انجام پرواز در مسیر مشخصه - شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاهد حق دارد دفاتر نمایندگی خود را در نقاط مورد استفاده در مسیر مشخصه در سرزمین طرف متعاهد دیگر تأسیس نماید. کارکنان این دفاتر نمایندگی

از اتباع ایران و جمهوری خلق چین خواهند بود و تعداد آنان از طریق مشاوره بین شرکت‌های هواپیمائی تعیین شده دو طرف متعاهد مورد توافق قرار خواهد گرفت و منوط بتصویب مقامات هواپیمائی دو طرف متعاهد خواهد بود. کارمندان این دفاتر موظفند قوانین و مقررات جاری مملکتی را که این دفاتر در آنجا واقع است رعایت نمایند.

۲- هر طرف متعاهد نسبت بانجام کار دفاتر نمایندگی مؤسسه هواپیمائی طرف متعاهد دیگر کمک و تسهیل خواهد نمود و حفاظت هواپیماها و لوازم مورد نیاز و سایر اموال مورد استفاده را در سرویسهای مورد توافق در سرزمین طرف متعاهد اول تأمین خواهد نمود.

ماده ۱۲ - انتقال درآمد و معافیت مالیاتی

موضوع معافیت شرکت هواپیمائی هر طرف متعاهد از پرداخت مالیات بر درآمد نسبت بعواید حاصله در سرزمین طرف متعاهد دیگر و همچنین موضوع انتقال عواید آن شرکت بموجب موافقتنامه های جداگانه‌ای خواهد بود که از مجرای دیپلماتیک بین دو طرف متعاهد منعقد میشود.

ماده ۱۳ - تسلیم آمار و تصویب برنامه‌های پرواز

۱- مقامات هواپیمائی هر طرف متعاهد اطلاعات و آمار مربوط به ترافیک حمل شده توسط مؤسسه هواپیمائی تعیین شده خود در سرویسهای مورد توافق بسوی سرزمین طرف متعاهد دیگر یا از آن سرزمین را بنابر تقاضا در اختیار مقامات هواپیمائی طرف متعاهد دیگر قرار خواهد داد.

۲- شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاهد - حداقل سی روز قبل از

شروع سرویس در مسیر مشخصه - برنامه های پرواز را به مقامات هواپیمائی طرف متعاقد دیگر برای تصویب تسلیم خواهد نمود و در مورد تغییرات بعدی نیز از همین قرار عمل خواهد شد. این محدودیت زمانی را میتوان در موارد خاص با تصویب مقامات مذکور کاهش داد.

ماده ۱۴ - تحقیق حوادث

در مواردیکه هواپیمای شرکت هواپیمائی تعیین شده یکطرف متعاقد در سرزمین طرف متعاقد دیگر در معرض خطر باشد یا با حادثه ای مواجه گردد طرف متعاقد دیگر بمقامات مربوطه دستور خواهد داد که:

- ۱- بمسافرین و کارکنان هواپیما کمک شود.
- ۲- جریان حادثه بدون تأخیر بطرف متعاقد اول اطلاع داده شود.
- ۳- کلیه اقدامات امنیتی برای هواپیما و محتویات آن فراهم گردد.
- ۴- تحقیق درباره حادثه انجام پذیرد.
- ۵- ترتیب دسترسی ناظران طرف متعاقد اول به هواپیما داده شود و کلیه تسهیلات ممکنه برای آنان فراهم گردد.
- ۶- بمحض آنکه دیگر هواپیما و محتویات آن برای ادامه تحقیق لازم نباشد اجازه خروج بآن داده شود.
- ۷- نتایج تحقیقات کتباً با اطلاع طرف متعاقد اول رسانده شود. مخارج مترتبه بر اقدامات فوق بعهد طرفی خواهد بود که مسئول بروز حادثه بوده است.

ماده ۱۵ - مشاوره و اصلاح

۱- طرفین متعاقد اجرای صحیح موافقتنامه حاضر را با روح همکاری

نزدیک و حمایت متقابل تأمین خواهند نمود - و بدین منظور مقامات هواپیمائی آنهاگاه بگاه بایکدیگر مشورت خواهند کرد.

۲- چنانچه یکی از طرفین متعاقد لازم بداند که در هر يك از مقررات این موافقتنامه یا ضمیمه آن تغییر یا اصلاحی بعمل آید - میتواند در هر زمان از طرف متعاقد دیگر تقاضای مشاوره نماید و چنین مشاوره‌ای در فاصله شصت روز از تاریخ دریافت تقاضا توسط طرف متعاقد دیگر - آغاز خواهد شد .

۳- هر تغییر یا اصلاحی که در نتیجه این مذاکرات در موافقتنامه حاضر بعمل آید سی روز بعد از تأیید از طریق مبادله یادداشتهای دیپلماتیک لازم الاجرا خواهد شد.

اصلاحات ضمیمه موافقتنامه فوراً پس از تأیید از طریق تبادل یادداشتهای دیپلماتیک لازم الاجرا خواهد گردید .

ماده ۱۶ - حل اختلاف .

هرگاه در مورد تفسیر یا اجرای این موافقتنامه اختلاف نظری بروز نماید مقامات هواپیمائی دو طرف متعاقد اهتمام خواهند نمود تا اختلاف را با يك روح دوستانه و همکاری و تفاهم متقابل از طریق مشاوره حل و فصل نمایند .

در صورت عدم حصول توافق طرفین سعی خواهند کرد اختلاف خود را از مجاری دیپلماتیک حل و فصل نمایند .

ماده ۱۷ - فسخ

هر يك از طرفین متعاقد میتواند در هر موقع - قصد خود را مبنی بر فسخ

موافقتنامه حاضر بطرف دیگر اعلام کند . موافقتنامه دوازده ماه پس از تسلیم یادداشت توسط طرف متعاقد دیگر فسخ خواهد شد .

چنانچه یادداشت فوق قبل از انقضای این مدت پس گرفته شود ، این موافقتنامه با توافق طرف متعاقد دیگر کماکان لازم الاجرا خواهد بود .

ماده ۱۸۵ - اعتبار .

موافقتنامه حاضر از تاریخ آخرین اطلاعیه هر طرف متعاقد بطرف دیگر دایر بر اینکه طبق مقررات لازم الرعایه خود در باره لازم الاجرا شدن موافقتنامه حاضر عمل کرده است - بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

این موافقتنامه در دو نسخه در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۲۷ در پکن بزبانهای فارسی و چینی که هر دو متساویاً معتبر است تنظیم گردید . ترجمه انگلیسی برای مراجعه در موقع تفسیر ضمیمه است .

از طرف دولت ایران از طرف دولت جمهوری خلق چین

جناب آقای کوان یین ننگ - نماینده دولت جمهوری خلق چین

عالیجناب

درباره موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی که امروز بین دولت جمهوری خلق چین و دولت ایران بامضاء رسید - افتخار دارد تفاهمی را که بین طرفین حاصل گردیده بشرح زیر منعکس نماید :

۱- هواپیمائیهائی که در سرویسهای مورد توافق پرواز مینمایند علائم ثبت و تابعیت طرف متعاقد مربوطه را خواهند داشت .

معهدا - شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد میتواند - در موارد مخصوصی از هواپیماهای دربست یا اجاره‌ای که علائم ثبت و تابعیت ممالک دوست دیگری را داشته باشد برای انجام سرویسهای مورد توافق استفاده نماید مشروط بر اینکه موافقت قبلی طرف متعاقد دیگر را در این خصوص کسب کرده باشد. طرفین متعاقد درخواستهای مربوط با استفاده از چنین هواپیماهای دربست یا اجاره‌ای را فوراً و بمحض وصول مورد رسیدگی قرار خواهند داد.

۲ - خدمه پرواز شرکتهای هواپیمائی هر طرف متعاقد که در سرویسهای مورد توافق پرواز مینمایند از اتباع طرف متعاقد مربوطه خواهند بود معهدا شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد میتواند از اتباع ممالک دوست دیگر برای انجام پرواز در سرویسهای خود بین دو کشور استفاده نماید مشروط بر آنکه قبلاً موافقت طرف متعاقد دیگر کسب گردیده باشد.

۳ - تعویض آتی عبارت «رانگون» به «بانکوک یا رانگون» در مسیر ایران اربچین در ضمیمه موافقتنامه مذکور توسط مقامات هواپیمائی چین - بمحض اینکه مقامات مذکور اوضاع و احوال را مناسب تشخیص دهند مورد موافقت قرار خواهد گرفت.

پیشنهاد مینماید که چنانچه تفاهم مشروحه فوق مورد موافقت دولت شما قرار دارد این نامه و نامه جوابی شما دایر بموافقت با آن بمنزله قسمت لایتنجرا موافقتنامه فوق‌الذکر تلقی گردد.

موقع را برای تجدید احترامات فائمه معتنم می‌شمارد.

عباس آرام

سفیر شاهنشاه آریامهر - پکن

جناب آقای عباس آرام سفیر شاهنشاه آریامهر - پکن

عالیجناب

افتخار دارد وصول نامه شمارا بهمین تاریخ که بشرح زیر است- اعلام دارم.
«در باره موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی که امروز بین دولت جمهوری خلق چین و دولت ایران بامضاء رسید - افتخار دارد تفاهمی را که بین طرفین حاصل گردیده بشرح زیر منعکس نماید :

۱ - هواپیمائیهائی که در سرویسهای مورد توافق پرواز مینمایند علائم ثبت و تابعیت طرف متعاقد مربوطه را خواهند داشت .

معهدا- شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد میتواند در موارد مخصوصی از هواپیمائیهائی در بست یا اجاره ای که علائم ثبت و تابعیت ممالک دوست دیگری را داشته باشد برای انجام سرویسهای مورد توافق استفاده نماید . مشروط بر اینکه موافقت قبلی طرف متعاقد دیگر را در این خصوص کسب کرده باشد . طرفین متعاقد در خواستهای مربوط با استفاده از چنین هواپیمائیهائی در بست یا اجاره ای را فوراً و بمحض وصول مورد رسیدگی قرار خواهند داد .

۲- خدمه پرواز شرکتهای هواپیمائی هر طرف متعاقد که در سرویسهای مورد توافق پرواز مینمایند از اتباع طرف متعاقد مربوطه خواهند بود . معهدا شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد میتواند از اتباع ممالک دوست دیگر برای انجام پرواز در سرویسهای خود بین دو کشور استفاده نماید - مشروط بر آنکه قبلاً موافقت طرف متعاقد دیگر کسب گردیده باشد .

۳- تعویض آتی عبارت «رانگون» به «بانکوک یا رانگون» در مسیر ایران اربچین در ضمیمه موافقتنامه مذکور توسط مقامات هواپیمائی چین - بمحض اینکه مقامات مذکور اوضاع و احوال را مناسب تشخیص دهند مورد موافقت قرار خواهد گرفت .

پیشنهاد می نماید که چنانچه تفاهم مشروحه فوق مورد موافقت دولت شما قرار دارد - این نامه و نامه جوابی شما دایر بموافقت با آن بمنزله قسمت لایتنجرا موافقتنامه فوق الذکر تلقی گردد .

افتخار دارد که از طرف دولت چین تفاهم حاصله فوق را که بین دو طرف بعمل آمده است - تأیید نماید .

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد .

کوانین ننگ

نماینده دولت جمهوری خلق چین

ضمیمه

۱ - مسیر سرویسهای مورد توافق که از دو جهت توسط شرکت هواپیمائی تعیین شده ایران مورد استفاده قرار می گیرد، بشرح زیر خواهد بود :

از	به	نقاط واسط	نقاط ماوراء
نقاطی در ایران	شانگهای و یاپکن	کابل یا بمبئی یا دهلی نو رانگون	توکیو

۲ - مسیر سرویسهای مورد توافق که از دو جهت توسط شرکت هواپیمائی تعیین شده جمهوری خلق چین مورد استفاده قرار می گیرد ، بشرح زیر خواهد بود:

از	به	نقاط واسط	نقاط ماوراء
نقاطی در چین	تهران و یا آبادان	کراچی یا راولپندی قندهار	* يك نقطه در ترکیه که بعداً تصریح میشود . * بوکارست * بلگراد * تیرانا * شش نقطه دیگر که در تاریخ دیگری تصریح خواهد شد .

* بدون برخورداری از حقوق ترافیک بین این نقاط و ایران.

تبصره - مؤسسات هواپیمائی طرفین متعاهدین - می توانند در سرویسهای مورد توافق هر یک یا تمام نقاط واسط و همچنین نقاط ماوراء را در پروازهای خود حذف نمایند .

موافقت نامه فوق مشتمل بر یک مقدمه و هجده ماده و یک تبادل نامه و یک ضمیمه منضم بقانون موافقتنامه حمل و نقل هواپیمائی کشوری بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق چین میباشد .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون موافقتنامه همکاری فنی و علمی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری مردم مجارستان

مصوب ۱۳۵۲/۳/۱۳

ماده ۱۹ احده - موافقتنامه همکاری فنی و علمی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری مردم مجارستان مشتمل بر یک مقدمه و هشت ماده و دو فقره نامه ضمیمه که در تاریخ ۵ مهرماه ۱۳۵۱ بین نمایندگان مختار دو دولت در تهران بامضاء رسیده است تصویب و اجازه مبادله اسناد تصویب آن داده میشود .

قانون فوق مشتمل بر یک ماده و متن موافقتنامه ضمیمه پس از تصویب مجلس سنا در تاریخ روز دوشنبه ۲۴/۲/۱۳۵۲ ، در جلسه روز یکشنبه سیزدهم خردادماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

موافقت نامه همکاری علمی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری مردم مجارستان

دولت شاهنشاهی ایران

و

دولت جمهوری مردم مجارستان

نظر بعلاقه ای که باافزایش و توسعه همکاری بین دو کشور در زمینه های مختلف فنی و علمی و آموزشی و تحکیم هرچه بیشتر دوستی متقابل دارند تصمیم بانعقاد موافقت نامه حاضر گرفته و بدین منظور نمایندگان مجاز خود را بشرح زیر انتخاب و معرفی نمودند :

از طرف دولت شاهنشاهی ایران :

جناب آقای حسین کاظم زاده وزیر علوم و آموزش عالی .

از طرف دولت جمهوری مردم مجارستان :

جناب آقای ژوزف بیرو وزیر تجارت خارجی .

نمایندگان فوق پس از مبادله اختیارنامه های خود و تأیید صحت آنها بشرح زیر موافقت نمودند :

ماده ۱۵ - طرفین متعهدین با در نظر گرفتن احترام متقابل با استقلال و حاکمیت یکدیگر اهتمام خواهند نمود که از طریق سازمانهای ذیصلاحیت خود

قانون موافقت نامه همکاری فنی و علمی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت مجارستان

روابط فیما بین را در رشته‌هائی که بعداً بموجب ترتیبات تکمیلی تعیین خواهد شد توسعه دهند .

ماده ۲- طرفین متعاهدین با توجه بمفاد ماده يك این موافقتنامه و رعایت قوانین و مقررات جاری و امکانات موجود در کشورهای خود تسهیلات لازم را در موارد زیر فراهم می‌سازند :

۱ - اعزام کارشناس در صورت تقاضا .

۲ - اعطای بورسهای تحصیلی .

۳ - ترتیب مبادله و بازدید محققین فنی .

۴ - ترتیب شرکت کارشناسان طرفین در کنفرانسها و کنگره‌ها و سمپوزیم‌های علمی .

ماده ۳- طرفین متعاهدین مبادله اطلاعات مربوط بنتایج حاصله در زمینه‌های مورد همکاری را ترغیب خواهند نمود .

ماده ۴- در اجرای موفقیت آمیز اموری که باید در چهارچوب موافقتنامه حاضر انجام شود هر يك از طرفین متعاهدین بر طبق قوانین و مقررات جاری در کشور خود مساعدتهای لازم را در مورد اتباع طرف متعاهد دیگر مقیم قلمرو خود مبذول خواهد داشت .

ماده ۵- بمنظور تسهیل اجرای این موافقت نامه کمیته‌ای بنام (کمیته مشترک همکاری علمی و فنی) مرکب از نمایندگان طرفین متعاهدین بتعداد مساوی تشکیل میگردد و هر چند وقت یکبار برنامه‌ای را که برای مدت معینی معتبر خواهد بود مورد بررسی و اخذ تصمیم قرار خواهد داد .

قانون موافقت نامه همکاری فنی و علمی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت مجارستان

اولین جلسه کمیته مشترک فوق طی سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این موافقتنامه تشکیل خواهد شد. کمیته مشترک جلسات خود را متناوباً در پایتخت کشورهای طرفین متعاهدین تشکیل خواهد داد.

ماده ۶- طرفین متعاهدین مؤسسات مجاز یکدیگر را که مأمور همکاری جهت انجام امور پیش بینی شده در موافقتنامه حاضر میباشند بعداً از مجرای دیپلماتیک یکدیگر معرفی خواهند نمود.

ماده ۷- موافقتنامه حاضر بتصویب خواهد رسید و طرفین انجام تشریفات قانونی تصویب آنرا یکدیگر اطلاع خواهند داد و موافقت نامه از تاریخ دومین اطلاعیه لازم الاجرا خواهد شد و مدت سه سال معتبر خواهد بود موافقت نامه حاضر ۹۰ روز پس از تاریخ اخطار کتبی هر طرف دیگر دائر بر قصد فسخ آن منفسخ خواهد شد.

چنانچه هیچیک از طرفین لا اقل ۹۰ روز قبل از تاریخ انقضاء قصد خود را مبنی بر خاتمه دادن بموافقتنامه کتباً بطرف متعاهد دیگر اعلام ننمایند این موافقتنامه برای یکسال دیگر بقوت خود باقی خواهد ماند و در صورت عدم اعلام قصد فسخ هر سال برای یکدوره یکساله دیگر خود بخود تمدید خواهد شد.

ماده ۸- این موافقتنامه در دو نسخه اصلی بزبانهای فارسی و مجارستانی و انگلیسی تنظیم گردید و هر سه متن متساویاً دارای اعتبار خواهد بود و در صورت بروز اختلاف نسبت بتفسیر مواد متن انگلیسی مناط اعتبار خواهد بود.

تهران ۵ مهر ۱۳۵۱ برابر با ۲۷ سپتامبر ۱۹۷۲

از طرف دولت شاهنشاهی ایران

از طرف دولت جمهوری مردم مجارستان

تهران - بتاريخ ۵ مهرماه ۱۳۵۱ برابر با ۲۷ سپتامبر ۱۹۷۲ .

عالیجناب :

عطف بموافقت نامه همکاری علمی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری مردم مجارستان که امروز بامضاء رسید افتخار دارد تفاهمی را که در جریان مذاکرات بین ما بوجود آمد تأیید کند :

کمیته ای که قرار است طبق ماده ۵ موافقت نامه همکاری علمی و فنی تشکیل شود راجع بترتیبات مالی مربوط باجرای موافقت نامه توافق خواهد کرد .

موجب مزید امتنان خواهد بود چنانچه آنجناب تفاهم فوق را که بین ما بوجود آمده تأیید فرمایند .

با تقدیم احترامات فائقه

جناب آقای حسین کاظمزاده

وزیر علوم و آموزش عالی تهران

ژوزف بیرو

وزیر تجارت خارجی

دولت جمهوری مردم مجارستان

تهران - بتاريخ ۵ مهرماه ۱۳۵۱ برابر با ۲۷ سپتامبر ۱۹۷۲

جناب آقای وزیر

دوستدار افتخار دارد وصول نامه آنجناب را که بقرار زیر است:

عالیجناب:

عطف بموافقتنامه همکاری علمی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری مردم مجارستان که امروز بامضاء رسید افتخار دارد تفاهمی را که در جریان مذاکرات بین ما بوجود آمد تأیید کند.

کمیتة ای که قرار است طبق ماده ۵ موافقت نامه همکاری علمی و فنی تشکیل شود راجع بترتیبات مالی مربوط باجرای موافقتنامه توافق خواهد کرد.

موجب مزید امتنان خواهد بود چنانچه آنجناب تفاهم فوق را که بین ما بوجود آمده تأیید فرمایند.

با تقدیم احترامات فائقه

ژوزف بیرو

وزیر تجارت خارجی

دولت جمهوری مردم مجارستان

جناب آقای حسین کاظم زاده

وزیر علوم و آموزش عالی تهران

اعلام و مراتب را تأیید نماید .

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد .

وزیر علوم و آموزش عالی

جناب آقای ژوزف بیرو

حسین کاظم زاده

وزیر تجارت خارجی دولت

جمهوری مردم مجارستان

موافقت نامه فوق مشتمل بر یک مقدمه و هشت ماده و دو فقره نامه ضمیمه منضم

به قانون موافقت نامه همکاری فنی و علمی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت

جمهوری مردم مجارستان میباشد .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون مربوط باحتساب یکهزار ریال کمک هزینه افسران و همردیفان جزو حقوق آنان

مصوب ۱۳۵۲/۳/۱۴

ماده ۱۹ احده - از اول سال هزار و سیصد و پنجاه و دو مبلغ یکهزار ریال کمک هزینه افسران و همردیفان غیر لیسانسیه نیروهای مسلح شاهنشاهی (موضوع تبصره ۶۷ قانون بودجه سال ۱۳۴۲ کل کشور و موضوع ماده واحده مصوب اردیبهشت ۱۳۴۹) با رعایت کلیه مقررات مربوط جزو حقوق آنها در هر درجه محسوب و از مبلغ مزبور کسور بازنشستگی برداشت خواهد شد و با توجه بتبصره ۷۰ قانون بودجه سال ۱۳۴۲ کل کشور جزو حقوق بازنشستگی و وظیفه آنان محسوب میشود و هرگاه این قبیل افسران و همردیفان بعداً موفق باخذ مدرک لیسانس گردند مشمول مقررات مربوط با افسران لیسانسیه خواهند بود و بجای مبلغ یکهزار ریال موضوع این قانون از مبلغ ۲۰۰۰ ریال استفاده خواهند کرد.

تبصره - مقررات این قانون شامل افسران و همردیفان بازنشسته و وراث مستمری بگیر در گذشتگان نیز خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر یک ماده و یک تبصره پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز پنجشنبه ۱۳۵۱/۱۲/۱۷ در جلسه روز دوشنبه چهاردهم خردادماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسید.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون قرارداد الحاقی دوم بقرارداد شرکت ملی نفث ایران و شرکت آجیپ مینراریا

مصوب ۱۳۵۲/۳/۱۴

ماده ۱۰ احده - قرارداد الحاقی دوم بقرارداد بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیپ مینراریا مصوب شهریور ماه ۱۳۳۶ که مشتمل بریک مقدمه و ۱۵ ماده بشرح ضمیمه میباشد و بامضای شرکت ملی نفت ایران از یکطرف و شرکت آجیپ .اس.پ.آ از طرف دیگر رسیده و طبق ماده دوم قانون نفت مصوب مردادماه ۱۳۳۶ شمسی مورد تأیید هیئت دولت واقع گردیده است تصویب و اجازه مبادله و اجرای آن داده میشود .

قانون فوق مشتمل بریک ماده و متن قرارداد الحاقی دوم پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۲/۳/۱ در جلسه روز دوشنبه چهاردهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسید .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قرارداد الحاقی دوم

این قرارداد الحاقی دوم در تاریخ هفتم اسفند ۱۳۵۱ (۲۶ فوریه ۱۹۷۳) بین شرکت ملی نفت ایران که بموجب قوانین ایران تشکیل شده و ذیلا شرکت ملی نفت نامیده خواهد شد از يك طرف و شرکت آجیپ اس.پ.آ که بموجب قوانین ایتالیا تشکیل شده و ذیلا آجیپ نامیده خواهد شد از طرف دیگر منعقد گردید .

نظر باینکه قراردادی (که ذیلا قرارداد اصلی نامیده خواهد شد) میان شرکت ملی نفت و آجیپ مینراریا منعقد گردیده و از تاریخ پنجم شهریور ۱۳۳۶ (۲۷ اوت ۱۹۵۷) بموقع اجرا گذارده شده است .

نظر باینکه آجیپ مینراریا بعداً در آجیپ ادغام شده و آجیپ از بابت حقوق و تعهداتی که آجیپ مینراریا بموجب قرارداد اصلی داشته جانشین شرکت اخیرالذکر گردیده است .

نظر باینکه شرکت ملی نفت و آجیپ بموجب «قرارداد الحاقی» مورخ ۸ مرداد ۱۳۴۸ (۳۰ ژوئیه ۱۹۶۹) تکمله ای بر قرارداد اصلی افزوده اند .

نظر باینکه شرکت ملی نفت و آجیپ همچنین نسبت باصلاح و توضیح برخی از مقررات قرارداد اصلی و قرارداد الحاقی موافقت کرده اند .

علیهذا بدینوسیله میان شرکت ملی نفت و آجیپ بشرح زیر توافق بعمل آمد:

ماده ۱ - قسمتی از ماده ۴ قرارداد اصلی که با کلمات «همچنین تساوی

مذکور در تشکیل ...» آغاز میشود تا پایان ماده مذکور ملغی و متن زیر جایگزین آن میگردد :

«انتخاب رئیس هیئت مدیره و نایب وی و مدیر عامل و قائم مقام وی از میان اعضای هیئت مدیره بترتیبی که در اساسنامه سیریب مقرر گردیده است صورت خواهد گرفت . تفاهم براین است که برای مدت سه سال از تاریخ اجرای این قرارداد الحاقی دوم رئیس هیئت مدیره و قائم مقام مدیر عامل از مدیرانی که توسط شرکت ملی نفت نامزد شده باشند و نایب رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل از میان مدیرانی که توسط آجیپ نامزد شده باشند خواهند بود .

همچنین تفاهم براین است که از آن پس برای تعیین مدیران مزبور همین ترتیب بطور معکوس و هر پنج سال یکبار به تناوب رعایت خواهد شد .

هیئت بازرسان سیریب از دونفر بازرس تشکیل خواهد شد که یکی را شرکت ملی نفت و دیگری را آجیپ تعیین خواهد کرد .

مدیران ، بازرسان و رؤسای سیریب ممکن است ملیت ایرانی یا خارجی داشته باشند» .

ماده ۲۵۶ - ماده ۶ قرارداد اصلی لغو و متن زیر جایگزین آن میشود .

«**ماده ۶۶ -** در صورت تساوی آراء نسبت بهر موضوعی که منوط بتصمیم مجمع عمومی سهامداران سیریب باشد موضوع مورد بحث فقط یکبار برای مطالعه بیشتر تا تشکیل جلسه دیگر مجمع عمومی که باید بفاصله یکماه از جلسه نخست یا در زمان دیرتری بتوافق شرکت ملی نفت و آجیپ تشکیل گردد معوق خواهد ماند و اگر جلسه دوم نیز نتواند درباره آن موضوع تصمیم بگیرد ، و

قانون قرارداد الحاقی دوم بقرار داد شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیپ مینراریا

در صورتی که بین شرکت ملی نفت و آجیپ بترتیب دیگری توافق نشود ، آن موضوع بمنزله اختلاف تلقی خواهد شد که بایستی بر طبق مقررات مواد ۴۳ و ۴۴ حل و فصل گردد» .

ماده ۳ - جمله آخر ماده ۱۶ قرارداد اصلی بصورت زیر اصلاح شده است :
«از تاریخ ۱۱ دیماه ۱۳۵۱ (اول ژانویه ۱۹۷۳) استهلاكات بنرخ متوسط ۱۰٪ در سال ، بر مآخذ هزینه اصلی هر سرمایه گذاری که در حسابهای سیرپ ثبت شده محاسبه خواهد شد تا زمانی که تمام آن مستهلك شود» .

با وجود این ، نرخ مذکور در این ماده اختیار وزارت دارائی را که در تبصره ۴ ماده ۱۷۳ قانون مالیاتهای مستقیم ذکر شده محدود نخواهد کرد .

ماده ۴ - چون نرخ مالیات بزدآمد ناظر بر فعالیتهای شرکتهای نفتی در ایران بموجب مقررات ماده ۱۷۳ قانون مالیاتهای مستقیم مورخ ۲۸ اسفند ۱۳۴۵ و اصلاحیه مورخ ۲۹ اسفند ۱۳۴۹ به ۵۵ (پنجاه و پنج) درصد تغییر یافته است سود ویژه سیرپ علیرغم آنچه در ماده ۱۷ قرارداد اصلی مقرر گردیده است از تاریخ ۲۳ آبان ۱۳۴۹ (۱۴ نوامبر ۱۹۷۰) مشمول نرخ مذکور خواهد بود .

ماده ۵ - ماده ۳۹ قرارداد اصلی لغو و متن زیر جایگزین آن میشود :

«**ماده ۳۹ -** طرفین متعهد میشوند که شرایط و مقررات این قرارداد را بر طبق اصول حسن نیت و صمیمیت متقابل اجرا نمایند و هم عبارات و هم روح این قرارداد را محترم شمارند .

الغاء یا اصلاح یا تغییر شرایط و مقررات قرارداد جز با تراضی طرفین و تصویب قوه مقننه ایران صورت نخواهد گرفت .

جز در مواردی که طرفهای این قرارداد بنحود دیگری توافق نمایند این قرارداد قبل از انقضای مدت آن فسخ نخواهد شد مگر در صورتی که هیئت داورى که طبق مقررات ماده ۴۴ این قرارداد و اصلاحیه آن بشرح ماده ۷ ذیل تعیین شده باشد بموجب رأی خود قرارداد را بعلت نقض مقررات آن و یا بعلت اینکه اجرای قرارداد بکلی غیر مقدر گردیده فسخ شده اعلام کند. این قرارداد تابع قوانین ایران بوده و بر وفق آن تفسیر خواهد شد و مواردی که تکلیف آنها در این قرارداد معین نشده مشمول مقررات قانون نفت مورخ نهم مرداد ۱۳۳۶ خواهد بود» .

ماده ۶۰ - ماده ۴۰ قرارداد اصلی لغو میشود .

ماده ۷۰ - هیچ يك از مقررات ماده ۴۴ قرارداد اصلی مانع از آن نخواهد بود که طرفین باتوجه باوضاع و احوال بهتر ترتیب دیگری در مورد داورى که برای حل اختلاف مناسب تر بنظر رسد توافق نمایند معذلك محل داورى در هر حال تهران و آئین رسیدگی در داورى تابع قوانین ایران خواهد بود .

ماده ۸۰ - سیرپ از بابت هر يك از نواحی موضوع قرارداد بشرح مذکور در زیر ، حق الارض سالانه ای بدلار آمریکائی بشرکت ملی نفت خواهد پرداخت :
الف - برای نواحی بهرگانسروهندیجان که جمعاً شامل ۱۰۷ (یکصد و هفت) کیلومتر مربع میباشد و ناحیه نوروز که شامل ۱۱۳ (یکصد و سیزده) کیلومتر مربع است :

قانون قرارداد الحاقی دوم قرارداد شرکت سلی نفت ایران و شرکت آجیپ سینراریا

دلار آمریکائی برای هر کیلومتر مربع

۴۰۰	از اول ۱۹۷۲ تا پایان ۱۹۷۶
۴۸۰	از اول ۱۹۷۷ تا پایان ۱۹۸۱
۶۰۰	از اول ۱۹۸۲ تا پایان ۱۹۸۶
۷۸۰	از اول ۱۹۸۷ تا پایان ۱۹۹۱
۱۰۵۰	از اول ۱۹۹۲ تا پایان دوره مربوطه

ب - برای ناحیه زاگروس که شامل ۴۳۲ (چهار صد و سی و دو) کیلومتر مربع میباشد بار عایت تقلیل های آینده :

دلار آمریکائی برای هر کیلومتر مربع

	از تاریخی که فروش از این ناحیه آغاز شود
۴۰۰	تا پنجمین سالروز آن
۴۸۰	از ششمین سالروز تا دهمین سالروز
۶۰۰	از یازدهمین سالروز تا پانزدهمین سالروز
۷۸۰	از شانزدهمین سالروز تا بیستمین سالروز
۱۰۵۰	از بیست و یکمین سالروز تا پایان دوره مربوطه

* پرداخت حق الارضهای مقرر در بالا سالانه و از پیش ظرف ۳۰ (سی) روز از آغاز دوره ۱۲ ماهه مربوط صورت خواهد گرفت مگر نخستین پرداخت که ظرف ۳۰ (سی) روز از تاریخ اجرای این قرارداد الحاقی دوم بعمل خواهد آمد. حق الارضهاییکه بموجب این ماده پرداخت میشوند در اظهارنامه های مالیاتی سیرپ بعنوان اقلام هزینه منظور خواهند شد .

قانون قرارداد الحاقی دوم بقرارداد شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیپ مینراریا

ماده ۹۵ - ظرف ۳۰ (سی) روز از تاریخ اجرای این قرارداد الحاقی دوم طبق ماده ۱۵ زیر مجمع عمومی سهامداران سیریب تشکیل خواهد شد. مجمع عمومی مزبور تغییرات و اصلاحات لازم را در اساسنامه سیریب بمنظور هم - آهنگ ساختن آن بامفاد این قرارداد الحاقی دوم بعمل خواهد آورد. تغییرات و اصلاحات مزبور از تاریخ اجرای این قرارداد الحاقی دوم بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۱۰ - علیرغم آنچه بموجب قرارداد اصلی مقرر گردیده است بدینوسیله موافقت میشود:

الف - سیریب از بابت سرمایه ای که توسط آجیپ برای تأمین هزینه عملیات اکتشافی بموجب قرارداد اصلی بکار برده شده است هیچگونه بهره‌ای نخواهد پرداخت.

ب - سیریب حق نخواهد داشت زیانهای حاصل شده در یک سال مالی را بسالهای بعد انتقال دهد و همچنین حق نخواهد داشت از بابت حداقل مالیاتی که طبق ماده ۸ قرارداد اصلی در یک سال مالی بدولت پرداخته است مبلغی را بحساب مالیات سال دیگر منتقل نماید.

مقررات بندهای الف و ب بالا از تاریخ اجرای قرارداد اصلی لازم الاجرا تلقی خواهد شد و حسابهای سیریب بمنظور تطبیق بامقررات مذکور مورد تصحیح و تجدید نظر قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۱ - ۱ - کلیه هزینه‌های اکتشافی که بموجب قرارداد اصلی و قرارداد الحاقی بمنظور اجرای عملیات اکتشافی توسط آجیپ تأمین گردیده در تعیین سود ویژه سیریب جزو اقلام هزینه تلقی و مستهلك خواهد شد.

۲- نسبت به حسابهای سیرپ که مربوط به سالهای مالی پیش از ۱۹۷۲ باشد تنها تغییرات زیر منظور خواهد شد:

(۱)- برگشت بهره مطابق مقررات بند الف ماده ۱۰ بالا.

(۲)- تعیین باقیمانده هزینه‌های اکتشافی مستهلك نشده که باید از سال مالی ۱۹۷۲ بموجب مقررات بند ۳ این ماده بحساب هزینه برده شود (در تعیین این باقیمانده فقط باید سهمی که از باز یافت هزینه‌های اکتشافی مزبور به آجیپ تعلق یافته است بحساب منظور گردد).

(۳)- برگشت هزینه‌ای که احتمالاً در حسابهای سیرپ از يك سال مالی بسال دیگر منتقل شده باشد .

اظهار نامه های مربوط باید در ظرف شصت (۶۰) روز پس از تاریخ اجرای این قرارداد طبق ماده ۱۵ زیربوزارت دارائی تسلیم گردد .

۳- مبلغ هزینه های اکتشافی که باید از سال مالی ۱۹۷۲ در هر دوره مالیاتی مستهلك شود بر اساس پیشنهاد آجیپ توسط سیرپ معین خواهد شد تا آنگاه که باز یافت این هزینه ها کلاً صورت گیرد ولی مبلغ مزبور نباید برای هیچ سالی از بیست (۲۰) سنت آمریکائی ضرب در تعداد بشکه های نفت خامی که توسط سیرپ در آنسال صادر شده است تجاوز کند .

۴- مبلغ هزینه‌های اکتشافی که در هر سال مالی طبق بند ۳ این ماده مستهلك میشود باید توسط سیرپ به شرکت ملی نفت (طبق قرارداد الحاقی و تاحدی که با قرارداد مزبور منطبق باشد) و به آجیپ بلافاصله پس از تأدیه مالیات بر درآمد سیرپ پرداخت شود .

۵- از تاریخ ۱۱ دیماه ۱۳۵۰ (اول ژانویه ۱۹۷۲) سیرپ ملزم نخواهد بود مبلغ مقرر در جمله آخر ماده ۱۱ قرارداد اصلی مربوط به هزینه‌های اکتشافی انجام شده بموجب قرارداد اصلی را شرکت ملی نفت بپردازد. معذک تفاهم حاصل است که شرکت ملی نفت نیز ملزم نخواهد بود آنچه را بموجب ماده ۱۱ مذکور بابت دوره‌های مالی پیش از ۱۱ دیماه ۱۳۵۰ (اول ژانویه ۱۹۷۲) دریافت داشته است به آجیپ مسترد کند.

ماده ۱۳ - ۱ - نسبت بدوره‌های مالی بعد از ۱۱ دیماه ۱۳۵۰ (اول ژانویه ۱۹۷۲) سود ویژه سیرپ پس از تأدیه مالیات بر درآمد ایران بترتیب زیر بین سهامداران تقسیم خواهد شد:

الف - شرکت ملی نفت: مبلغی معادل آنچه شرکت ملی نفت بعنوان سهامدار سیرپ دریافت میکرد بفرص آنکه سود ویژه سیرپ بدون منظور نمودن اقلام زیر محاسبه میشد: (۱) - استهلاك هزینه‌های اکتشافی انجام شده بموجب قرارداد اصلی (۲) - حق الارض.

ب - شرکت آجیپ: مبلغی معادل باقیمانده سود ویژه مزبور پس از کسر مبالغ مذکور در بند الف فوق.

۲- بنابراین جمع کل مبالغ دریافتی شرکت ملی نفت ایران در طی هر سال مالی عبارت خواهد بود از مبلغی که بموجب شق الف از بند (۱) بالا بعنوان سهم خود از سود ویژه دریافت میکنند با اضافه مبلغی معادل پنجاه (۵۰) درصد مبلغی که از بابت هزینه‌های اکتشافی انجام شده بموجب قرارداد الحاقی و بر طبق آنچه در بند (۴) از ماده ۱۱ این قرارداد الحاقی دوم بآن اشاره گردیده در حسابهای سیرپ

قانون قرارداد الحاقی دوم بقرداد شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیپ سینراریا

مستهلك شده باشد و جمع كل مبالغ دریافتی آجیپ در طی هر سال مالی عبارت خواهد بود از مبلغی معادل باقیمانده سود ویژه مذکور بشرح مقرر در شق (ب) از بند (۱) بالا به اضافه كل مبلغی كه از بابت هزینه های اکتشافی انجام شده بموجب قرارداد اصلی در حسابهای سیریب مستهلك شده با اضافه پنجاه (۵۰) درصد مبلغی كه بابت هزینه های اکتشافی انجام شده بموجب قرارداد الحاقی و بر طبق آنچه در بند (۴) از ماده ۱۱ این قرارداد الحاقی دوم بآن اشاره گردیده در حسابهای سیریب مستهلك شده باشد .

ماده ۱۳ - سیریب علیرغم آنچه بموجب ماده ۷ قرارداد اصلی مقرر گردیده است از شرکت ملی نفت و آجیپ درخواست خواهد کرد كه هر كدام از آنها سهمی متساوی از جوهی را كه برای تأمین هزینه های عملیات ارزیابی و توسعه آتی سیریب لازم خواهد بود در اختیار او قرار دهند .

در صورتیكه هر كدام از شرکت ملی نفت و یا آجیپ كتباً اطلاع دهد كه سهم خود را از بابت جوه مزبور بدون هیچگونه بهره در اختیار سیریب قرار خواهد داد دیگری نیز ملزم خواهد بود كه سهم خود را با همان شرایط پردازد و هیچيك از طرفین از بابت این جوه هیچگونه بهره ای بحساب سیریب منظور نخواهد كرد .

ماده ۱۴ - این قرارداد الحاقی بزبانهای فارسی و فرانسه تنظیم و امضاء شده است . در صورت بروز اختلافی كه بدآوری ارجاع شود هر دو متن در اختیار هیئت داوری گذارده خواهد شد تا مقصود طرفین را با توجه بهردو متن تفسیر نمایند .

قانون قرارداد الحاقی دوم بقرارداد شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیپ مینراریا

ماده ۱۵۵ - این قرارداد الحاقی دوم طبق مقررات ماده ۲ قانون نفت مصوب نهم مرداد ۱۳۳۶ (۳۱ ژوئیه ۱۹۵۷) بتصویب قوه مقننه خواهد رسید و از تاریخی که تصویب آن به توشیح ملو کانه برسد بموقع اجرا گذارده خواهد شد. معذک مقررات مواد ۳-۴-۸-۱۰-۱۱ و ۱۲ بقراری که در خود آن مواد مذکور است عطف بماسبق خواهد شد .

قرارداد فوق مشتمل بر یک مقدمه و پانزده ماده منضم بقانون قرارداد الحاقی دوم بقرارداد شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیپ مینراریا می باشد .
رئیس مجلس سنا- جعفر شریف امامی

اساسنامه شرکت سهامی تأسیسات ساختمان

مصوب ۱۳۵۲/۳/۱۶ کمیسیونهای پارلمانی مجلسین

فصل اول - مشخصات و موضوع شرکت:

ماده ۱ - نام شرکت ، شرکت سهامی تأسیسات ساختمان (تسیس) می باشد .

ماده ۲ - مرکز اصلی شرکت تهران است و در صورت ضرورت شرکت میتواند باتصویب هیئت مدیره و تأیید مجمع عمومی در سایر نقاط ایران اقدام بتأسیس شعب و یانمایندگی بنماید .

ماده ۳ - نوع شرکت ، شرکت سهامی است .

ماده ۴ - مدت شرکت نامحدود است .

ماده ۵ - موضوع شرکت و فعالیتهای آن بشرح زیر است :

الف - طرح ریزی و تهیه و نصب و نگهداری تأسیسات ساختمانی شامل تأسیسات حرارت مرکزی ، تهویه مطبوع ، آسانسور ، وسائل بهداشتی و تجهیزات بیمارستانی و سردخانه و آشپزخانه و رختشویخانه و تهیه و اجرای طرحهای مربوط بتأسیسات گاز و آب و فاضل آب و برق و تلفن و نظایر آن در داخل ساختمانهای آنها .

ب - تحصیل نمایندگی از سازندگان و یافروشدگان وسائل مورد نیاز و مربوط بفعالیت‌های شرکت و خرید و فروش این نوع وسائل .

ج - تأسیس کارخانه‌های تولید وسائل تأسیسات ساختمانی رأساً و یا از طریق مشارکت با مؤسسات داخلی و یا خارجی .

د - مشارکت در انجام کارهای مربوط بفعالیت شرکت با مؤسسات داخلی یا خارجی .

ه - انجام هر نوع کارهای مربوط بفعالیت های شرکت در مقابل دریافت حق الزحمه .

تبصره ۵- در موارد مذکور در بندهای (ج) و (د) این ماده حد اکثر سهام شریک یا شرکای خارجی بیش از ۴۹ درصد نخواهد بود .

ماده ۶- شرکت دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و بر طبق اصول بازرگانی و مقررات مربوط بشرکتهای دولتی و این اساسنامه اداره خواهد شد .

ماده ۷- سرمایه شرکت مبلغ هشتاد و دو میلیون ریال است که به هشتصد و بیست سهم یکصد هزار ریالی تقسیم میشود و تماماً تأدیه شده و متعلق بدولت است .

فصل دوم- ارکان شرکت

ماده ۸- ارکان شرکت عبارتست از مجمع عمومی ، هیئت مدیره و حسابرسی .

ماده ۹- مجمع عمومی : نمایندگی سهام دولت در مجمع عمومی با وزیر

آبادانی ومسکن ووزیر دارائی ویکنفر دیگر ازوزیران بانتخاب هیئت وزیران خواهدبود ، ریاست مجمع باوزیر آبادانی ومسکن است .

مجمع عمومی شرکت حداقل دو بار درسال برای انجام وظایف مشروحه زیر برحسب تصمیم رئیس مجمع عمومی یا بتقاضای هیئت مدیره ، یکبار درتیر ماه وباردیگر دردیماه تشکیل میشود .

وظایف مجمع عمومی

الف- رسیدگی به گزارش سالانه مدیر عامل وحسابرس وتصویب ترازنامه وحساب سود وزیان شرکت .

ب - رسیدگی وتصویب بودجه وبرنامه سالانه شرکت .

ج - انتخاب اعضای هیئت مدیره وحسابرس .

د - تعیین حقوق ومزایای اعضاء هیئت مدیره بارعایت مقررات استخدامی موضوع بندپ ماده ۲قانون استخدام کشوری .

ه - تعیین حق الزحمه حسابرس .

و - تصویب آئین نامه های مالی ومعاملاتی شرکت براساس مقررات قانون محاسبات عمومی ناظر بر شرکت های دولتی با جلب نظر وزارت دارائی وهمچنین تصویب تشکیلات ووظایف واحدهای شرکت .

ز - تصویب تشکیلات ووظایف واحدهای شرکت .

ح - اتخاذتصمیم دربارہ نحوه تقسیم سود ویژه .

ط - اخذ تصمیم نسبت بسایر موضوعاتی که در دستور مجمع گذارده شده باشد .

۵- تصویب پیشنهادهای مربوط بسرمایه گذاری بمنظور مشارکت .

۶- اتخاذ تصمیم در موردسازش در دعاوی وارجاع آن بدآوری و
انتخاب داور .

ماده ۱۰- مجمع عمومی بطور فوق العاده بنا بتصمیم رئیس مجمع یا
بتقاضای هیئت مدیره یا حسابرس برای اتخاذتصمیم در موردافزایش سرمایه یا
انحلال شرکت تشکیل میشود .

ماده ۱۱- هیئت مدیره شرکت مرکب از سه نفر خواهد بود که از طرف
مجمع عمومی برای مدت دو سال انتخاب میگرددند . مجمع عمومی یکی ازاعضاء
را بعنوان رئیس هیئت مدیره ومدیرعامل شرکت انتخاب مینماید .

تبصره ۱- انتخاب مجدد رئیس هیئت مدیره ومدیرعامل یا هر یک ازاعضای
هیئت مدیره وحسابرس بلامانع است .

تبصره ۲- تصمیمات هیئت مدیره با اکثریت آراء معتبراست .

تبصره ۳- جلسات هیئت مدیره در مرکز اصلی شرکت وطبق دعوت
رئیس هیئت مدیره ومدیرعامل تشکیل میشود .

ماده ۱۲- وظایف هیئت مدیره بشرح زیر است :

۱- تهیه طرح تشکیلات وتعیین وظایف هر یک از واحدهای شرکت .

۲- تهیه آئین نامه های مالی ومعاملاتی شرکت بارعایت مقررات مربوط .

۳- رسیدگی وتصویب معاملات یا عقد قراردادهائی که طبق آئین نامه های

مالی ومعاملاتی جزو وظایف واختیارات هیئت مدیره است .

۴- تعیین ومعرفی امضاهاى مجاز .

۵ - تهیه و تنظیم بودجه و برنامه سالانه .

۶ - تهیه ترانزنامه و حساب سود و زیان .

تبصره ۵ - شرکت از نظر استخدامی تابع آئیننامه موضوع بند پ ماده ۲ قانون

استخدام کشوری خواهد بود .

ماده ۱۳ - مدیر عامل :

مدیر عامل بالاترین مقام اجرایی شرکت است و مسئول اداره امور شرکت میباشد و در برابر کلیه مقامات اعم از قضائی و اداری و اشخاص نماینده تام الاختیار شرکت بوده و امور شرکت را طبق این اساسنامه و مقررات مربوط اداره خواهد نمود و میتواند قسمتی از اختیارات خود را بپهريك از اعضاء هیئت مدیره یا کارمندان ارشد شرکت تفویض نماید .

ماده ۱۴ - وظایف مدیر عامل بشرح زیر است :

۱ - اجرای مصوبات مجمع عمومی و هیئت مدیره و انجام کلیه امور اداری و فنی و مالی و اجرایی شرکت با رعایت مقررات مربوط .

۲ - استخدام و نصب و برکناری کارکنان طبق مقررات و با رعایت بودجه و سازمان مصوب .

۳ - امضای کلیه نامه های اداری و اسناد ، افتتاح حساب در بانکها و صدور اجازه پرداختها با رعایت مقررات مربوط .

۴ - عقد قرارداد و انجام معاملات با رعایت مقررات مالی و آئین نامه معاملات شرکت .

ماده ۱۵ - کلیه چکها و اسناد تعهد آور شرکت با دو امضای مجاز معتبر است که حداقل یکی از امضاء کنندگان باید عضو هیئت مدیره باشد .

ماده ۱۶ - حسابرس :

حسابرس شرکت به پیشنهاد وزیر دارائی از طرف مجمع عمومی برای مدت یکسال انتخاب میشود . حسابرس در انجام وظایف مقرر در این اساسنامه و سایر وظایف و اختیاراتی که بموجب قانون تجارت برای بازرس شرکتهامقرر است میتواند بدفاتر و اوراق و اسناد شرکت در هر موقع که لازم بداند مراجعه نماید و در صورتیکه بی ترتیبی یا خلافی مشاهده نمود مراتب را کتباً بمدير عامل اعلام و رفع آنها را خواستار شود و در صورت عدم توجه مدیر عامل بتذکرات و نظرات ابراز شده حق دارد ضمن اعلام مراتب بر رئیس مجمع تقاضای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده را برای رسیدگی بموضوع بنماید .

حسابرس مکلف است بامراجعه باوراق و اسناد و دفاتر شرکت گزارشی از وضع و امور مالی آن همراه بانظر خود نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت بمجمع عمومی تسلیم دارد .

فصل سوم - ترازنامه و حساب سود و زیان

ماده ۱۷ - سال مالی شرکت از اول فروردین هر سال شروع میشود و بآخر اسفندماه همان سال خاتمه می یابد . کلیه حسابهای شرکت در آخر اسفند ماه بسته شده و ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت حداکثر تا انقضای ماه سوم سال بعدباید تهیه و بمجمع عمومی تسلیم شود . يك نسخه از ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت پس از تأیید هیئت مدیره توسط مدیر عامل قبلا به حسابرس تسلیم خواهد گردید و حسابرس موظف است حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان نظر خود را نسبت بامور مالی و ترازنامه و

اساسنامه شرکت سهامی تأسیسات ساختمان

حساب سود و زیان طی گزارشی بمجمع عمومی تسلیم دارد و يك نسخه آنرا برای اطلاع مدیر عامل شرکت بفرستد .

ماده ۱۸ - ده درصد از سود ویژه شرکت تازمانیکه ذخیره احتیاطی معادل يك چهارم سرمایه شرکت شود بعنوان ذخیره احتیاطی منظور میشود .

ماده ۱۹ - نسبت بموضوعاتی که در این اساسنامه پیش بینی نشده طبق قانون تجارت ومقررات مربوط بشرکتهای دولتی عمل خواهد شد .

اساسنامه فوق مشتمل برنوزده ماده و پنج تبصره باستناد قانون شرکت سهامی تأسیسات ساختمان پس از تصویب کمیسیونهای دارائی و استخدام و آبادانی ومسکن مجلس سنا درجلسات ۱۳۵۲/۲/۳۰ و ۱۳۵۲/۳/۲، بترتیب در جلسات چهاردهم وپانزدهم وشانزدهم خرداد ماه يك هزار و سیصد و پنجاه و دو بتصویب کمیسیونهای اموراستخدام و سازمانهای اداری ، دارائی و آبادانی و مسکن مجلس شورای ملی رسیده است .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - حسین خطیبی

خلاصه

برنامه پنجم عمرانی کشور

(مصوب ۱۳۵۲/۳/۲۳ کمیسیون برنامه مجلسین)

۱۳۵۲-۱۳۵۶

مصوب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی

اردیبهشت ۱۳۵۲

فصل اول

اهداف اساسی سیاستها و خط‌مشی‌های کلی برنامه پنجم

مقدمه

رشد مداوم اقتصادی و تحولات عمیق اجتماعی طی ده سال گذشته موجب شده که جامعه ایرانی بسرعت وارد مراحل تکامل اقتصادی و اجتماعی گردد . در جریان این توسعه افقها و فرصتهای جدیدی در برابر ایران قرار میگیرد و در عین حال لزوم آمادگی کامل برای روبرو شدن با مسائل پیچیده تری نیز مطرح میشود .

تجربه کشورهای دیگر جهان اعم از توسعه یافته و یا در حال توسعه نشان میدهد که رشد سریع درآمد ملی لزوماً همیشه همراه با توزیع عادلانه تر آن بین گروههای مختلف جامعه نمیباشد ولی در سایه انقلاب اجتماعی و اقتصادی ایران نه تنها درآمد سرانه سریعاً افزایش یافته بلکه گامهای بلندی نیز در راه توزیع عادلانه تر ثروت برداشته شده است . همانطور که شاهنشاه در نطق افتتاحیه دوره جدید مجلسین سنا و شورای ملی فرمودند « سیاست ما در برنامه پنجساله پنجم بخصوص متکی بر دو اصل رونق کشاورزی و توسعه امور رفاه اجتماعی است بطوریکه با اجرای این برنامه سطوح زندگی عمومی خصوصاً طبقاتی که از درآمد و رفاه کمتری برخوردارند بالا برود و در عین حال هر ایرانی عمیقاً احساس کند که سهم خود در اعتلای جامعه خویش و در امور مملکت شرکت و مسئولیت دارد » .

۱- هدفهای اساسی برنامه پنجم

در قالب فلسفه یادشده هدفهای اساسی برنامه پنجم بترتیب اولویت بقرار زیر مییاشد :

الف - ارتقاء هرچه بیشتر سطح دانش و فرهنگ و بهداشت و رفاه جامعه .

ب - توزیع عادلانه تر درآمد ملی و توجه خاص به افزایش سریع سطح زندگی و رفاه گروههای کم درآمد .

پ - حفظ رشد سریع و مداوم اقتصادی توأم با ثبات نسبی قیمتها و تعادل در موازنه پرداختهای خارجی کشور .

ت - تأمین اشتغال مولد در تمام مناطق کشور در حدیکه کلیه افرادیکه جدیداً وارد بازار کار میشوند جذب شوند و بیکاری پنهانی و فصلی تقلیل قابل ملاحظه یابد .

ث - ایجاد تعادل بیشتر بین مناطق مختلف کشور از نظر اقتصادی و اجتماعی .

ج - استفاده کامل از ظرفیت های تولیدی ایجاد شده در برنامه های عمرانی گذشته و افزایش کارآئی در تولید و عرضه کالاها و خدمات در بخش دولتی و خصوصی .

چ - بهبود نظام اداری متناسب با عظمت هدفها و آرمانهای ملی و تقویت بنیه دفاعی کشور .

ح - حفاظت ، احیاء و بهبود محیط زیست .

خ - افزایش سهم ایران در تجارت بین‌المللی و حضور بیشتر ایران در بازارهای جدید جهانی با توجه به تخصص‌هاییکه ایران جدیداً در زمینه صنایع بدست می‌آورد. سازمانهای غیر دولتی نیز این انضباط برنامه‌ای را رعایت خواهند کرد.

برای به‌ثمر رسانیدن این هدفها سه اصل اساسی در سرلوحه کلیه سیاستهای اقتصادی و اجتماعی برنامه پنجم قرار دارد:

اول - انضباط برنامه‌ای همانند انضباط نظامی باید توسط کلیه دستگاهها و سازمانهای دولتی دقیقاً رعایت شود.

دوم - روحیه انقلابی امساک و صرفه‌جویی و مبارزه با تجمل‌پرستی باید بعنوان يك رفتار ملی حاکم بر نحوه مصرف و جوه دولتی و شیوه زندگی مردم باشد. این اصل مستلزم ایجاد طرز فکر و ارزشهای جدید اجتماعی همراه با وضع قوانین و مقررات خاص است تا بتوان از هزینه‌های تجملی و اتلاف سرمایه ملی جلوگیری بعمل آورد.

سوم - باید از هدفها و اصول برنامه دائماً دفاع شود و جز در مواردیکه منافع عالی کشور ایجاب مینماید تحت مقتضیات روز هدفها و اصول اساسی برنامه دستخوش تغییر نگردد.

۲ - سیاستها و خط‌مشی‌های کلی اقتصادی و اجتماعی

نیل به هدفهای عالی برنامه، صرف‌نظر از مبالغ سرمایه‌گذاری تعیین شده، مستلزم تأمین يك سلسله شرایط و موجباتی است که بصورت سیاستها و خط‌مشی‌های کلی اقتصادی و اجتماعی در زمینه‌های مختلف مانند جمعیت، توزیع درآمد،

نحوه سرمایه‌گذاری، توسعه اعتبارات داخلی و استفاده از اعتبارات خارجی، ثبات قیمتها، حمایت از مصرف‌کنندگان، امور مالی و بودجه‌ای، امور اداری، افزایش کارآئی مؤسسات انتفاعی دولت و ارتباطات جمعی، در برنامه بشرح زیر تعیین شده است .

۱-۲- در زمینه جمعیت، هدف آن است که تا پایان سال ۱۳۷۰ رشد سالانه جمعیت ایران به حدود نصف میزان فعلی برسد . هدف برنامه پنجم آن است که افزایش جمعیت از ۳۱ در هزار در سال ۱۳۵۱ به ۲۶ در هزار در پایان برنامه پنجم تقلیل یابد .

بهبود وضع درآمد و رفاه طبقات کم درآمد، گسترش وسائل ارتباط جمعی و ترویج آموزش خصوصاً در جوامع روستائی و در بین گروههای کم درآمد شهری، توسعه شبکه بهداشت و تنظیم خانواده و نقش روز افزون سپاهیان انقلاب در اشاعه و کاربرد روشهای جدید و مؤثر تنظیم خانواده از سیاستهای عمده تقلیل رشد جمعیت خواهد بود .

۲-۲- در زمینه توزیع عادلانه تر درآمد، سیاستهای زیر در تنظیم برنامه منظور شده است :

ایجاد اشتغال مولد برای کلیه افرادی که جدیداً وارد بازار کار میشوند و تبدیل مشاغل غیر مولد فعلی به مشاغل مولد .

سرمایه‌گذاری بیشتر دولت در امور اجتماعی نظیر تأمین مسکن ، آموزش درمان، بهداشت و رفاه و تغذیه بهتر گروههای کم بهره .

بالا بردن بازده کشاورزی در واحد سطح و تضمین حداقل قیمت

محصولات عمده کشاورزی و عرضه اعتبار، بذر، کود و سایر نهاده ها به قیمت ارزان .

تأکید بر ازدیاد قطب‌های کشاورزی، صنعتی، جهانگردی و فرهنگی در سراسر کشور .

توسعه صنایع کوچک در سطح روستاها و شهرک‌ها .

اتخاذ سیاست عمران نواحی بنحویکه فاصله رشد اقتصادی و اجتماعی بین نواحی مختلف کشور بتدریج کمتر گردد .

تأکید بر سیاست عدم تمرکز خدمات اداری .

تأکید بر ارتقاء سطح آموزش فنی و حرفه‌ای کارگران و کشاورزان .
جذب بیشتر نیروی انسانی از بخش کشاورزی بسایر بخشهای اقتصادی نظیر صنایع و خدمات .

تعیین حداقل دستمزد کارگران بر اساس مایحتاج یا بر اساس تولید ناخالص ملی سرانه .

ادامه و گسترش فروش قسمتی از سهام مؤسسات تولیدی بکارکنان آنها .

۳-۲- در زمینه سرمایه‌گذاری سیاستهای خاص بقرار زیر خواهد بود :
افزایش میزان انتقال منابع مسالی از بخش دولتی به بخش خصوصی بصورت وام .

تشویق بیشتر سرمایه‌گذاران خصوصی که در صنایع کوچک و اشتغالزا فعالیت نمایند .

تأکید نسبت ب جلب سرمایه‌های خارجی در رشته‌های تولیدی و در مواردیکه

ایران میتواند به تکنولوژی کاملاً پیشرفته و بازارهای مضمّن خارجی دسترسی پیدا کند و از نظر ارزش افزوده داخلی و ایجاد اشتغال و آموزش و مهارت کارکنان ایرانی نتایج مثبت عاید گردد.

در زمینه سرمایه‌گذاری دولتی از محل اعتبارات عمرانی برنامه پنجم، با توجه به تأکید خاصی که در برنامه نسبت به پیشرفت کشاورزی و صنایع توسعه اجتماعی بعمل آمده است تغییرات قابل ملاحظه‌ای نسبت به برنامه چهارم داده شده است. در این برنامه سهم اعتبارات کشاورزی متجاوز از چهار برابر اعتبارات کشاورزی در برنامه چهارم و سهم بخشهای اجتماعی نزدیک به پنج برابر رقم مشابه در برنامه چهارم میباشد درحالیکه کل اعتبارات عمرانی برنامه پنجم نسبت به برنامه چهارم حدود ۲۸ برابر افزایش یافته است. در بخشهای اجتماعی در درجه اول برنامه آموزش و پرورش و در درجه دوم بمسکن و بهداشت، درمان و تغذیه اهمیت داده شده است. تأکید روی برنامه‌های اجتماعی بهیچوجه ممانع توسعه سرمایه‌گذاری در فعالیتهای تولیدی نخواهد گردید و کل اعتبارات عمرانی در امور تولیدی نسبت به برنامه چهارم متجاوز از دو برابر شده است. در بین برنامه‌های تولیدی بترتیب بخشهای کشاورزی، آب، صنایع و معادن و نیرو و سوخت حائز اهمیت هستند.

۴-۲- در زمینه استفاده از اعتبارات بانکی داخلی و اخذ وام و اعتبار از خارج از کشور سیاستهای زیر مدنظر میباشد:

حد اکثر استفاده از پس انداز بخش خصوصی از طریق فروش اوراق قرضه. توسعه اعتبارات سیستم بانکی متناسب با احتیاجات سرمایه‌ای بخش

کشاورزی، صنعت، مسکن، فعالیت‌های آموزشی، بهداشتی و درمانی و سایر فعالیت‌های اقتصادی با توجه به نیاز بحفظ ثبات نسبی قیمت‌ها و تعادل موزانه پرداخت‌های خارجی کشور.

تأکید بر اخذ وام‌های ضویل‌المدت خارجی و پرهیز از اخذ وام‌های کوتاه مدت بمنظور جلوگیری از افزایش بازپرداخت‌های این نوع وام‌ها در سال‌های آینده.

۵-۲- در زمینه قیمت‌های سیاست‌های زیر اعمال خواهد شد:

حفظ ثبات نسبی قیمت‌ها از طریق تنظیم سیاست‌های مالی؛ اعتباری و بازرگانی خارجی دولت. در زمینه اجرای سیاست حفظ ثبات نسبی قیمت‌ها دولت شدیداً با افزایش غیرمعمول قیمت‌ها و تورم مبارزه خواهد کرد.

اتخاذ تدابیر لازم در جهت بهبود نسبت قیمت تولیدات کشاورزی بقیمت کالاهای صنعتی بنفع تولیدکنندگان کشاورزی.

در مواردیکه تولید کالا یا خدمات قانوناً یا عملاً در انحصار مؤسسات دولتی یا مؤسسات خصوصی است (مانند برق، تلفن، حمل و نقل، آب، دخانیات، اتومبیل، تلویزیون و غیره) دولت از طریق ایجاد یک یا چند هیئت صلاحیت‌دار دولتی در تعیین قیمت و شرایط فروش کالا یا خدمات و کیفیت آن کنترل و نظارت مستقیم خواهد داشت.

۶-۲- در زمینه حمایت از منافع مصرف کنندگان سیاست‌های زیر اعمال خواهد شد:

اطلاعات موثق بمصرف کنندگان در مورد کیفیت کالاهای ساخته شده و قیمت کالاهای مشابه داده خواهد شد.

قوانین موجود ناظر بر عرضه کالاها و خدمات و مجازات کسانی که مصرف کنندگان را فریب می‌دهند و یا موجب خطراتی نسبت به سلامتی آنها میشود اصلاح شده و در صورت لزوم قوانین جدیدی وضع خواهد شد .
دستگاههای تحقیقاتی و آموزشگاهها جهت آزمایش کیفیت کالاها و استاندارد نمودن آنها ، توسعه و تقویت خواهد گردید .

۲-۷ - خط مشی مالی و بودجه‌ای دولت ، برنامه پنجم با توجه بگسترش خدمات دولتی و همچنین لزوم تقویت نیروهای دفاعی کشور و بهبود وضع کارکنان دولت بشرح زیر تعیین شده است :

کوشش مداوم در جهت تجهیز منابع مالی بیشتر و بهبود سیستم وصول مالیاتها و عوارض بعمل خواهد آمد .

افزایش کار آئی و سود دهی شرکتها و مؤسسات انتفاعی دولت بمنظور کسب در آمد بیشتر برای بودجه کشور مورد تأکید قرار خواهد گرفت .

بودجه عادی و عمرانی تلفیق و هماهنگی خواهد شد بطوریکه کل اعتباراتی که سالانه از بودجه کل کشور بیک دستگاه دولتی جهت امور جاری و سرمایه‌ای تخصیص داده میشود یکجا و در يك موقع مورد رسیدگی دقیق قرار گیرد و در عمل نیز يك سیستم نظارتی قوی جهت نظارت بر اجرای بودجه کل کشور ایجاد گردد .

۲-۸ - پیاده کردن و اجرای کامل انقلاب اداری مهمترین هدف سیاست اداری کشور خواهد بود و اصول زیر بعنوان مبنای اقدامات دولت رعایت خواهد شد .

اجتناب از تراکم و تمرکز کادر اداری در پایتخت از طریق محدود کردن تدریجی کادر اداری مرکز به کسانی که مسئولیت های ستادی را انجام می دهند و توزیع بقیه کادر های دولتی بین شهرستانها بر حسب حجم وظائف اجرائی و مقتضیات محلی همراه با واگذاری اختیارات بیشتر به مسئولان ادارات در استانها و شهرستانها .

ارتقاء سطح اطلاعات و مهارت های اداری و فنی کارکنان دولت .

ارزشیابی کار متصدیان امور با رعایت کامل اصل تشویق و تنبیه .

تعمیم استفاده صحیح از مساشینهای کامپیوتر در دستگاههای دولتی بعنوان وسیله ای برای تصمیم گیری و مدیریت صحیح و تسریع کار مردم .

در زمینه حقوق و مزایای کارکنان دولت پیشنهاد شده است ترتیباتی اتخاذ شود که برای کار مساوی حقوق مساوی پرداخت گردد و تدریجاً بین حداقل و حداکثر حقوقها تناسب معقولی برقرار شود . همچنین با توجه به افزایش درآمد سرانه در کشور تغییرات متناسب در حقوق و مزایای مستخدمین دولت داده شود .

تأمین رفاه کارمندان دولت خصوصاً از طریق تشکیل شرکت های تعاونی مصرف و مسکن .

تجدید نظر در قوانین استخدامی در جهت از بین بردن گرایشهای موجود برای کسب مدارک تحصیلی صرفاً بمنظور استخدام یا ارتقاء به مدارج بالاتر اداری - هدف آن است که صلاحیت علمی و کاردانی و سوابق تجربی معیار

اصلی استخدام یا ارتقاء مقام قرار گیرد و مدارك تحصیلی فقط بعنوان یکی از معیارهای استخدام و ارتقاء مدنظر باشد .

در مورد مؤسسات انتفاعی اولاً تأکید خاصی نسبت به تشکیل دوره‌های کوتاه مدت آموزش مدیریت برای مسئولان این مؤسسات بعمل خواهد آمد .
ثانیاً کلیه مؤسسات مزبور موظف خواهند شد که روشهای حسابداری جدید را بکاربرند و منظمآً ترازنامه و حساب سود و زیان و گزارش عملکرد خود را منتشر نمایند .

۹-۲- در زمینه ارتباط جمعی ، با توجه به تأثیر قابل توجهی که وسائل ارتباط جمعی در شکل دادن به افکار جامعه بخصوص کودکان و نوجوانان دارد طبق يك برنامه جامع و سنجیده از کلیه این وسائل در راه تحقق هدفهای زیر استفاده خواهد شد :

الف - تقویت مبانی وحدت ملی و قومی و فرهنگی و دینی و ایجاد ارتباط فکری بیشتر بین مسئولین امور و مردم در زمینه سیاستهای مهم اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی .

ب - ایجاد انگیزه لازم در مردم برای پذیرش نوآوریها .

پ - ایجاد اعتقاد به انضباط ، پشتکار و وجدان حرفه‌ای و آماده ساختن مردم به ایفای وظایف اجتماعی و جلب مشارکت فعالانه مردم خصوصاً جوانان در امور عمرانی ، ضمنآً طی برنامه پنجم از کلیه سازمانهای دموکراتیک و مترقی موجود کشور نظیر انجمنهای ده ، شهر ، شهرستان و استان و لژیون خدمتگزاران بشر و سپاهیان انقلاب جهت جلب مشارکت مردم و بسیج جوانان در تنظیم و اجرای برنامه‌های عمرانی استفاده بعمل خواهد آمد .

فصل دوم

هدفهای کمی و برنامه مالی دولت

۱- هدفهای کمی

۱-۱- تولید ناخالص ملی ، در قالب هدفها و سیاستهای اساسی ، تولید ناخالص ملی به قیمت‌های جاری با افزایش متوسط سالانه ۱۵/۳ درصد از حدود ۱/۱۴۹ میلیارد ریال در پایان برنامه چهارم به حدود ۲/۳۴۵ میلیارد ریال در پایان برنامه پنجم خواهد رسید . تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری طی همین دوره از حدود ۱/۲۲۶ میلیارد ریال به حدود ۲/۴۹۹ میلیارد ریال افزایش می‌یابد .

با توجه باینکه در همین مدت جمعیت کشور از حدود ۳۱/۲ میلیون نفر به حدود ۳۶ میلیون نفر میرسد تولید ناخالص ملی سرانه از حدود ۳۶/۸ هزار ریال (۵۳۵ دلار) در سال ۱۳۵۱ به حدود ۶۵/۱ هزار ریال (۹۴۷ دلار) در سال ۱۳۵۶ افزایش خواهد یافت . تولید ناخالص داخلی سرانه نیز از ۳۹/۳ هزار ریال (۵۷۱ دلار) در پایان برنامه چهارم به حدود ۶۹/۴ هزار ریال (۱۰۰۹ دلار) در پایان برنامه پنجم خواهد رسید .

جدول شماره (۱) تولید ناخالص ملی و اجزاء آن را طی برنامه پنجم نشان میدهد .

بر مبنای بررسی امکانات تولید بخشهای عمده اقتصاد از يك طرف و توزیع منابع مالی بر اساس اولویتهای تعیین شده از طرف دیگر ،

جدول ۱- تولید ناخالص ملی و داخلی به قیمت جاری

(میلیارد ریال)

متوسط تغییرات سالانه بر نامه پنجم	متوسط تغییرات سالانه بر نامه چهارم	۱۳۵۶	۱۳۵۱	۱۳۴۶	
۱۴	۱۴/۵	۱۷۳۶	۹۰۲	۴۵۷	۱- هزینه‌های مصرفی
۱۳	۱۳/-	۱۲۵۶	۶۸۳	۳۷۱	الف- بخش خصوصی
۱۷	۲۰/۶	۴۸۰	۲۱۹	۸۶	ب- بخش دولتی
۲۰	۱۶/۳	۶۴۵	۲۵۴	۱۱۹	۲- سرمایه‌گذاری ثابت ناخالص داخلی
۱۷	۸/۱	۲۲۰	۱۰۰	۶۱/۷	الف- بخش خصوصی
۲۲	۲۳/۱	۴۲۵	۱۵۴	۵۷/۳	ب- بخش دولتی
-	-	-۳۶	-۷	-۲۰	۳- حسابجاری موازنه پرداختها
۱۵/۳	۱۵/۶	۲/۳۴۵	۱/۱۴۹	۵۵۶	۴- تولید ناخالص ملی به قیمت بازار
۱۵/۴	۱۶/۷	۲/۴۹۹	۱/۲۲۶	۵۶۴	۵- تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل
۲/۹	۳	۳۶	۳۱/۲	۲۶/۸	۶- جمعیت کشور به سلیون نفر
		۶۵/۱۳۹	۳۶/۸۲۷	۲۰/۷۴۶	۷- تولید ناخالص ملی سرانه به ریال
۱۲/۱	۱۲/۲	۹۴۷	۵۳۵	۳۰۱	۸- تولید ناخالص ملی سرانه به دلار
		۶۹/۴۱۶	۳۹/۲۹۵	۲۱/۰۴۵	۹- تولید ناخالص داخلی سرانه به ریال
۱۲/۱	۱۳/۳	۱/۰۰۹	۵۷۱	۳۰۶	۱۰- تولید ناخالص داخلی سرانه به دلار

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

هدفهای رشد متوسط ارزش افزوده هر يك از بخشهای عمده به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۵۱ بشرح جدول شماره (۲) میباشد .

جدول ۲- ارزش افزوده بخشهای عمده به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۵۱
(میلیارد ریال)

درصد رشد	۱۳۵۶	۱۳۵۱	
۵/۵	۲۶۵/-	۲۰۳/-	۱- کشاورزی
۱۱/۸	۵۵۴/-	۳۱۷/-	۲- نفت
۱۵/-	۴۸۹/-	۲۴۰/۵	۳- صنایع و معادن
۱۵/۳	۳۳۶/-	۱۶۵/-	الف- صنعت و معدن
۱۳/-	۱۰۲/-	۵۶/-	ب- ساختمان
۱۲/-	۴/۷	۲/۷	پ- آب
۲۲/-	۴۵/۳	۱۶/۸	ت- برق
۱۱/۵	۸۰۲/-	۴۶۵/۵	۴- خدمات
			۵- تولید ناخالص داخلی
۱۱/۴	۲۱۱۰/-	۱۲۲۶/-	به قیمت عوامل

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

بدین ترتیب هدف رشد متوسط سالانه تولید ناخالص داخلی طی برنامه پنجم معادل ۱۱/۴ درصد در سال تعیین میگردد. با تحقق هدفهای مذکور سهم بخشهای مختلف در تولید ناخالص داخلی در پایان برنامه پنجم در مقایسه با ارقام مشابه در پایان برنامه سوم و چهارم بشرح جدول شماره ۳ خواهد بود.

جدول ۳- سهم اجزاء تولید ناخالص داخلی بقیمتهای ثابت
(درصد)

۱۳۵۶	۱۳۵۱	۱۳۴۶	
۱۲/۵	۱۶/۶	۲۱/-	۱- کشاورزی
۲۶/۳	۲۵/۴	۲۴/-	۲- نفت
۲۳/۲	۲۰/-	۲۰/-	۳- صنایع و معادن
۳۸/-	۳۸/-	۳۵/-	۴- خدمات
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	تولید ناخالص داخلی

۲- ۱- سرمایه گذاری ثابت، در دوره برنامه پنجم، تحقق دادن به هدفهای فوق الذکر مستلزم انجام حدود ۲/۴۶۰ میلیارد ریال (۳۵/۷ میلیارد دلار) سرمایه گذاری ثابت خواهد بود. حدود ۱/۵۴۸ میلیارد ریال از سرمایه گذاری ثابت فوق سهم بخش دولتی و ۹۱۲ میلیارد ریال بقیه سهم بخش خصوصی برآورد میگردد. بدین ترتیب نسبت سرمایه گذاری ثابت ناخالص داخلی به تولید ناخالص

ملی از ۲۲ درصد در سال آخر برنامه چهارم به بیش از ۲۷ درصد در سال آخر برنامه پنجم افزایش خواهد یافت. نسبت پس انداز ملی به تولید ناخالص ملی طی همین مدت از ۲۱/۵ درصد به حدود ۲۶ درصد افزایش خواهد یافت.

در ضمن با توجه به قدرت مالی که بعضی از مؤسسات انتفاعی و بازرگانی دولت در اثر سرمایه گذاریهای گذشته حاصل کرده اند، پیش بینی میشود که از کل ۱۵۴۸ میلیارد ریال سرمایه گذاری ثابت بخش عمومی، حدود ۳۱۶ میلیارد ریال مستقیماً توسط این مؤسسات از منابع خود انجام شود و -/۱۲۳۲ میلیارد ریال بقیه از اعتبارات عمرانی تأمین گردد. با در نظر گرفتن مبلغ ۲۱۲ میلیارد ریال هزینه های عمرانی غیر ثابت (جهت بهره برداری از سرمایه گذاریهای فوق و گسترش هزینه فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی دولت که جنبه سرمایه گذاری غیر ثابت دارند) و حدود ۱۱۶ میلیارد ریال برای انتقال از منابع دولتی به بخش خصوصی بصورت وام از طریق بانکها و مؤسسات اعتباری، مجموع اعتبارات عمرانی برنامه پنجم به حدود ۱۵۶۰ میلیارد ریال یا ۲/۷ برابر رقم مشابه در برنامه چهارم بالغ میگردد.

جدول شماره (۴) توزیع سرمایه گذاری ثابت بین بخشهای مختلف رادری برنامه پنجم نشان میدهد.

(سیلیارد ریال)

جدول ۴ - سرمایه گذاری ثابت طی برنامه پنجم

بخش خصوصی				بخش عمومی			
جمع کل	جمع	ازمحل اعتبارات عمرانی	ازمحل پس انداز و منابع خصوصی	جمع	ازمحل درآمد مؤسسات انتفاعی و بازرگانی دولت و سایر منابع	ازمحل اعتبارات عمرانی	
۷=۳+۶	۶=۴+۵	۵	۴۰۰	۳=۲+۱	۲	۱	
۱۵۲/۶	۵۰/-	۲۸/-	۲۲/-	۱۰۲/۶	۹/۶	۹۳/-	۱- کشاورزی
۱۱۳/-	۴/-	۲/-	۲/-	۱۰۹/-	۵/-	۱۰۴/-	۲- آب
۵۰۲/۴	۳۲۶/۸	۲۰/-	۳۰۶/۸	۱۷۵/۶	۱۵/۷	۱۵۹/۹	۳- صنایع
۵۰/-	۵/۲	۲/-	۳/۲	۴۴/۸	۰/۳	۴۴/۵	۴- معادن
۳۳۰/۱	۱۳۹/۷	-	۱۳۹/۷	۱۹۰/۴	۶۰/۲	۱۳۰/۲	۵- نفت
۱۳۱/۵	۴۷/-	-	۴۷/-	۸۴/۵	۵۵/۵	۲۹/-	۶- گاز
۱۱۸/۸	-	-	-	۱۱۸/۸	۶۶/-	۵۲/۸	۷- برق
۱۸۷/۹	۴/-	۰/۵	۳/۵	۱۸۳/۹	۷/۸	۱۷۶/۱	۸- ارتباطات
۵۷/-	-	-	-	۵۷/۰	۲۰/۷	۳۶/۳	۹- مخابرات
۳۸/۵	۲/۵	-	۲/۵	۳۶/-	-	۳۶/-	۱۰- عمران روستائی
۶۱/-	-	-	-	۶۱/-	۲۸/۵	۳۲/۵	۱۱- عمران شهری
۹۰/۸	-	-	-	۹۰/۸	-	۹۰/۸	۱۲- ساختمانهای دولتی
۴۰۲/۸	۳۰۸/۸	۳/۸	۳۰۵/-	۹۴/-	۱۵/-	۷۹/-	۱۳- مسکن
۱۲۸/۵	۲/۶	۱/۱	۱/۵	۱۲۵/۹	-	۱۲۵/۹	۱۴- آموزش و پرورش
۵/۴	۰/۴	۰/۲	۰/۲	۵/-	-	۵/-	۱۵- فرهنگ و هنر
۱۶/۱	۱۲/۲	۳/۲	۹/-	۳/۹	-	۳/۹	۱۶- جهانگردی و سیاحت
۲۹/۲	۹/۲	۵/-	۴/۲	۲۰/-	۱/۳	۱۸/۷	۱۷- بهداشت، درمان و تغذیه
۵/۵	-	-	-	۵/۵	-	۵/۵	۱۸- تأمین و رفاه اجتماعی
۸/۷	-	-	-	۸/۷	-	۸/۷	۱۹- تربیت بدنی، پیشاهنگی
۰/۷	-	-	-	۰/۷	-	۰/۷	۲۰- آمار و بررسیها
۳۰/۱	-	-	-	۳۰/۱	۳۰/۱	-	۲۱- سایر
۲۴۶۰/۶	۹۱۲/۴	۶۵/۸	۸۴۶/۶	۱۵۴۸/۲	۳۱۵/۷	۱۲۳۲/۵	جمع

۱-۳- مبادلات خارجی - دریافتهای جاری ارزی کشور در دوره برنامه پنجم جمعاً به حدود ۳۰/۷ میلیارد دلار بالغ میگردد که بیش از دو برابر و نیم دریافتهای جاری ارزی کشور در دوره برنامه چهارم میباشد .

حدود ۲۴/۶ میلیارد دلار (یا ۸۰ درصد) این مبلغ از بخش نفت، حدود ۴/۱ میلیارد دلار (یا ۱۳/۵ درصد) از محل صادرات کالاهای غیر نفتی و حدود ۲/۰ میلیارد دلار (یا ۶/۵ درصد) بقیه از محل صادرات خدمات تأمین خواهد شد .

طی برنامه پنجم ، دریافتهای ارزی از محل صادرات گاز طبیعی حدود ۳۷۸ میلیون دلار، از محل صادرات پتروشیمی حدود ۱۱۵ میلیون دلار، از محل صادرات مس حدود ۵۵ میلیون دلار و از محل صادرات آلومینیوم حدود ۴۶ میلیون دلار برآورد میگردد .

صادرات سایر کالاهای صنعتی با رشد متوسط سالانه حدود ۳۰ درصد قریب ۱۵۵۰ میلیون دلار و کالاهای سنتی با رشد متوسط سالانه حدود ۱۲ درصد قریب ۲۰۰۰ میلیون دلار ارز برای کشور تأمین خواهند نمود .

در مقابل درآمدهای ارزی فوق ، پرداخت حدود ۳۴/۱ میلیارد دلار ارز برای واردات کالا و خدمات از خارج پیش بینی شده است که بیش از دو برابر و نیم پرداختهای جاری ارزی کشور در دوره برنامه چهارم میباشد . حدود ۴۳ درصد این پرداختها توسط بخش خصوصی و ۵۷ درصد بقیه توسط بخش دولتی انجام میگردد .

بدین ترتیب با مقایسه ۳۰/۷ میلیارد دلار دریافتهای جاری ارزی و ۳۴/۱ میلیارد دلار پرداختهای جاری ارزی طی برنامه پنجم حدود ۳/۴ میلیارد دلار کسری در خالص حساب جاری بوجود خواهد آمد .

با پیش بینی حدود ۸/۸ میلیارد دلار دریافت وام و سرمایه از خارج و حدود ۴/۷ میلیارد دلار باز پرداخت وام خارجی و سرمایه گذاری ایرانی در خارج ،

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

(میلیارد ریال)

جدول ۴ - سرمایه گذاری ثابت طی برنامه پنجم

بخش خصوصی				بخش عمومی			
جمع کل	جمع	ازمحل اعتبارات عمرانی	ازمحل پس انداز و منابع خصوصی	جمع	ازمحل درآمد مؤسسات انتفاعی و بازرگانی دولت و سایر منابع	ازمحل اعتبارات عمرانی	
۷=۳+۶	۶=۴+۵	۵	۴۰۰	۳=۲+۱	۲	۱	
۱۵۲/۶	۵۰/-	۲۸/-	۲۲/-	۱۰۲/۶	۹/۶	۹۳/-	۱- کشاورزی
۱۱۳/-	۴/-	۲/-	۲/-	۱۰۹/-	۵/-	۱۰۴/-	۲- آب
۵۰۲/۴	۳۲۶/۸	۲۰/-	۳۰۶/۸	۱۷۵/۶	۱۵/۷	۱۵۹/۹	۳- صنایع
۵۰/-	۵/۲	۲/-	۳/۲	۴۴/۸	۰/۳	۴۴/۵	۴- معادن
۳۳۰/۱	۱۳۹/۷	-	۱۳۹/۷	۱۹۰/۴	۶۰/۲	۱۳۰/۲	۵- نفت
۱۳۱/۵	۴۷/-	-	۴۷/-	۸۴/۵	۵۵/۵	۲۹/-	۶- گاز
۱۱۸/۸	-	-	-	۱۱۸/۸	۶۶/-	۵۲/۸	۷- برق
۱۸۷/۹	۴/-	۰/۵	۳/۵	۱۸۳/۹	۷/۸	۱۷۶/۱	۸- ارتباطات
۵۷/-	-	-	-	۵۷/۰	۲۰/۷	۳۶/۳	۹- مخابرات
۳۸/۵	۲/۵	-	۲/۵	۳۶/-	-	۳۶/-	۱۰- عمران روستائی
۶۱/-	-	-	-	۶۱/-	۲۸/۵	۳۲/۵	۱۱- عمران شهری
۹۰/۸	-	-	-	۹۰/۸	-	۹۰/۸	۱۲- ساختمانهای دولتی
۴۰۲/۸	۳۰۸/۸	۳/۸	۳۰۵/-	۹۴/-	۱۵/-	۷۹/-	۱۳- مسکن
۱۲۸/۵	۲/۶	۱/۱	۱/۵	۱۲۵/۹	-	۱۲۵/۹	۱۴- آموزش و پرورش
۵/۴	۰/۴	۰/۲	۰/۲	۵/-	-	۵/-	۱۵- فرهنگ و هنر
۱۶/۱	۱۲/۲	۳/۲	۹/-	۳/۹	-	۳/۹	۱۶- جهانگردی و سیاحت
۲۹/۲	۹/۲	۵/-	۴/۲	۲۰/-	۱/۳	۱۸/۷	۱۷- بهداشت، درمان و تغذیه
۵/۵	-	-	-	۵/۵	-	۵/۵	۱۸- تأمین و رفاه اجتماعی
۸/۷	-	-	-	۸/۷	-	۸/۷	۱۹- تربیت بدنی، پیشاهنگی
۰/۷	-	-	-	۰/۷	-	۰/۷	۲۰- آمار و بررسیها
۳۰/۱	-	-	-	۳۰/۱	۳۰/۱	-	۲۱- سایر
۲۴۶۰/۶	۹۱۲/۴	۶۵/۸	۸۴۶/۶	۱۵۴۸/۲	۳۱۵/۷	۱۲۳۲/۵	جمع

۳-۱- مبادلات خارجی - دریافتهای جاری ارزی کشور در دوره برنامه پنجم جمعاً به حدود ۷/۳۰ میلیارد دلار بالغ میگردد که بیش از دو برابر و نیم دریافتهای جاری ارزی کشور در دوره برنامه چهارم میباشد .

حدود ۶/۲۴ میلیارد دلار (یا ۸۰ درصد) این مبلغ از بخش نفت، حدود ۴/۱ میلیارد دلار (یا ۵/۱۳ درصد) از محل صادرات کالاهای غیر نفتی و حدود -/۲ میلیارد دلار (یا ۵/۶ درصد) بقیه از محل صادرات خدمات تأمین خواهد شد .

طی برنامه پنجم ، دریافتهای ارزی از محل صادرات گاز طبیعی حدود ۳۷۸ میلیون دلار، از محل صادرات پتروشیمی حدود ۱۱۵ میلیون دلار، از محل صادرات مس حدود ۵۵ میلیون دلار و از محل صادرات آلومینیوم حدود ۴۶ میلیون دلار برآورد میگردد .

صادرات سایر کالاهای صنعتی با رشد متوسط سالانه حدود ۳۰ درصد قریب ۱۵۵۰ میلیون دلار و کالاهای سنتی با رشد متوسط سالانه حدود ۱۲ درصد قریب ۲۰۰۰ میلیون دلار ارز برای کشور تأمین خواهند نمود .

در مقابل درآمدهای ارزی فوق ، پرداخت حدود ۱/۳۴ میلیارد دلار ارز برای واردات کالا و خدمات از خارج پیش بینی شده است که بیش از دو برابر و نیم پرداختهای جاری ارزی کشور در دوره برنامه چهارم میباشد. حدود ۴۳ درصد این پرداختها توسط بخش خصوصی و ۵۷ درصد بقیه توسط بخش دولتی انجام میگردد . بدین ترتیب با مقایسه ۷/۳۰ میلیارد دلار دریافتهای جاری ارزی و ۱/۳۴ میلیارد دلار پرداختهای جاری ارزی طی برنامه پنجم حدود ۴/۳ میلیارد دلار کسری در خالص حساب جاری بوجود خواهد آمد .

با پیش بینی حدود ۸/۸ میلیارد دلار دریافت وام و سرمایه از خارج و حدود ۷/۴ میلیارد دلار باز پرداخت وام خارجی و سرمایه گذاری ایرانی در خارج ،

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

خالص حساب سرمایه به حدود ۴/۱ میلیارد دلار بالغ میگردد و در نتیجه موازنه ارزی اساسی کشور طی برنامه پنجم حدود ۷۳۵ میلیون دلار مازاد خواهد داشت .
جدول شماره (۵) خلاصه وضع ارزی کشور را طی برنامه پنجم نشان میدهد .

جدول ۵ - خلاصه وضع ارزی کشور در برنامه پنجم

(میلیون دلار)

۳۰/۷۳۱	۱ - دریافت‌های جاری
۲۴۵۸۵	الف - دریافت‌های بخش نفت
۴۱۴۳	ب - خرید ارز از محل صادرات کالا
۲۰۰۳	پ - خرید ارز از محل خدمات
۳۴۱۰۷	۲ - پرداخت‌های جاری
۲۹۳۸۵	الف - فروش ارز برای واردات کالا
۴۱	ب - طلای غیر بانکی
۳۴۳۹	پ - فروش ارز برای خدمات
۱۲۴۲	ت - بازپرداخت بهره وام‌های خارجی
۳۳۷۶	۳ - خالص حساب جاری
۸۷۷۲	۴ - دریافت‌های حساب سرمایه
۸۳۲۲	الف - دریافت وام و اعتبارات خارجی دولت
۴۵۰	ب - سایر وام‌ها و سرمایه خصوصی از منابع خارجی
۴۶۶۱	۵ - پرداخت‌های حساب سرمایه
۳۹۰۷	الف - بازپرداخت اصل وام و اعتبارات دولتی
۶۰۰	ب - سرمایه‌گذاری دولت در خارج
۱۵۴	پ - بازپرداخت وام و خروج سرمایه خصوصی
۴۱۱۱	۶ - خالص حساب سرمایه
۷۳۵	۷ - موازنه ارزی اساسی (خالص حساب سرمایه - خالص حساب جاری)

۲ - برنامه مالی دولت

۲-۱ - دریافتها - کل دریافتهای دولت در دوره برنامه پنجم حدود ۳۳۴۴ میلیارد ریال پیش بینی میگردد که $47/2$ درصد آن از محل درآمد نفت ، $23/5$ درصد از محل مالیاتهای مستقیم و غیرمستقیم ، 13 درصد از دریافت وام خارجی ، 11 درصد از محل استفاده از سیستم بانکی و اوراق قرضه و $5/3$ درصد بقیه از سایر درآمدها که شامل درآمد حاصل از انحصارات و اعمال تصدی دولت میباشد تأمین خواهد شد . منابع مختلف دریافتهای دولت بقرار زیر پیش بینی شده است :

اول - درآمد نفت در برنامه پنجم با رشد متوسط سالانه حدود $16/7$ درصد جمعاً بالغ بر ۱۵۷۷ میلیارد ریال برآورد میگردد که نزدیک به سه برابر رقم مشابه آن در برنامه چهارم میباشد .

دوم - مالیاتهای مستقیم طی دوره اجرای برنامه با رشد متوسط سالانه حدود 21 درصد به 350 میلیارد ریال خواهد رسید . این پیش بینی با توجه به تأثیر رشد درآمد ملی در افزایش وصولی مالیاتهای مستقیم بعمل آمده است .

سوم - مالیاتهای غیرمستقیم طی برنامه پنجم با رشد متوسط سالانه 15 درصد بحدود 438 میلیارد ریال خواهد رسید .

چهارم - سایر درآمدهای دولت ، شامل درآمد حاصل از انحصارات و اعمال تصدی دولت با رشد متوسط سالانه حدود 10 درصد جمعاً بحدود 130 میلیارد ریال بالغ میگردد .

پنجم - در زمینه وام و اعتبارات خارجی برای مصارف عمرانی حداکثر

معادل ۴۳۲ میلیارد ریال در دوره برنامه پنجم از منابع خارجی استفاده خواهد شد .

ششم - استفاده خالص از اعتبارات سیستم بانکی و فروش اوراق قرضه به بخش بانکی طی دوران برنامه بالغ بر ۳۱۰ میلیارد ریال خواهد گردید .
هفتم - خالص فروش اوراق قرضه به بخش غیر بانکی طی برنامه پنجم معادل ۵/۵ میلیارد ریال برآورد میگردد.

۲-۲ - پرداختها - کل پرداختهای دولت در دوره برنامه پنجم حدود ۳۳۴۴ میلیارد ریال پیش بینی میگردد که شامل هزینههای عادی دولت ۴۹/۵ درصد ، هزینههای عمرانی ۴۶/۷ درصد و بازپرداخت اصل وامها و اعتبارات خارجی ۳/۸ درصد میباشد . اجزاء مختلف هزینهها بقرار زیر پیش بینی شده است .

اول - هزینههای عادی دولت بار شد متوسط سالانه ۱۳/۷ درصد معادل ۱۶۵۴/۵ میلیارد ریال برآورد میگردد . از مبلغ فوق حدود ۱۴۹۸/۴ میلیارد ریال برای هزینه عملیات عادی دولت * ، ۹۲/۳ میلیارد ریال برای پرداخت بهره وامهای خارجی و ۶۳/۹ میلیارد ریال بقیه برای پرداخت بهره وامهای داخلی منظور شده است .

دوم - هزینههای عمرانی در دوره برنامه پنجم بار شد متوسط سالانه حدود ۲۲/۶ درصد به ۱۵۶۰ میلیارد ریال خواهد رسید که حدود ۱۲۹۸ میلیارد ریال آن صرف هزینههای ثابت عمرانی و ۲۶۲ میلیارد ریال بقیه صرف هزینههای غیر ثابت عمرانی خواهد شد .

* - این هزینهها برای نگهداشت سطح عملیات امور اقتصادی و اجتماعی و کل هزینههای نگهداشت سطح و گسترش عملیات امور عمومی و دفاعی میباشد .

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

بازپرداخت اصل وامها و اعتبارات خارجی در دوره برنامه پنجم حدود ۱۲۹/۴ میلیارد ریال پیش بینی گردیده است .
وضع مالی دولت و توزیع اعتبارات عمرانی در دوره برنامه پنجم در جداول (۶) و (۷) منعکس می باشد .

جدول ۶ - پیش بینی وضع مالی دولت طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

دریافتها	پرداختها
۱ - نفت	۱ - هزینه های عادی دولت
۲ - مالیاتهای مستقیم	الف - هزینه عملیات عادی
۳ - مالیاتهای غیر مستقیم	ب - پرداخت بهره وامهای خارجی
۴ - اقلام جمعاً و خرماً	پ - پرداخت بهره وامهای داخلی
۵ - سایر درآمدها	۲ - هزینه های عمرانی
۶ - وام های خارجی	۳ - بازپرداخت اصل وامها و اعتبارات خارجی
۷ - اعتبارات بانکی (خالص)	
۸ - فروش اوراق قرضه ببخش غیر بانکی (خالص)	
جمع	جمع

* شامل اقلام جمعاً و خرماً .

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

(میلیارد ریال)

جدول ۷- توزیع اعتبارات دولت طی برنامه پنجم

جمع کل	اعتبارات عمرانی			اعتبارات عادی	نگهداشت سطح عملیات
	جمع	غیر ثابت	ثابت	۱	
۵=۱+۴	۴=۲+۳	۳	۲	۱	
۲۶۶/۹	۲۰۸/-	۸۷/-	۱۲۱/-	۵۸/۹	۱- کشاورزی
۱۱۰/۷	۱۰۸/-	۲/-	۱۰۶/-	۲/۷	۲- آب
۱۹۴/۵	۱۸۳/۹	۴/-	۱۷۹/۹	۱۰/۶	۳- صنایع
۴۷/۴	۴۶/۵	-	۴۶/۵	۰/۹	۴- معادن
۱۳۰/۷	۱۳۰/۷	۰/۵	۱۳۰/۲	-	۵- نفت
۲۹/-	۲۹/-	-	۲۹/-	-	۶- گاز
۵۴/۵	۵۳/۵	۰/۷	۵۲/۸	۱/-	۷- برق
۱۹۶/۸	۱۷۶/۶	-	۱۷۶/۶	۲۰/۲	۸- ارتباطات
۶۲/۸	۴۴/۶	۸/۵	۳۶/۱	۱۸/۲	۹- مخابرات
۳۷/۸	۳۶/-	-	۳۶/-	۱/۸	۱۰- عمران روستائی
۳۳/۸	۳۳/-	۰/۵	۳۲/۵	۰/۸	۱۱- عمران شهری
۹۱/۲	۹۰/۸	-	۹۰/۸	۰/۴	۱۲- ساختمانهای دولتی
۸۳/۲	۸۲/۸	-	۸۲/۸	۰/۴	۱۳- مسکن
۴۰۵/-	۲۳۰/-	۱۰۳/-	۱۲۷/-	۱۷۵/-	۱۴- آموزش و پرورش
۱۵/۹	۹/۴	۴/۲	۵/۲	۶/۵	۱۵- فرهنگ و هنر
۹/-	۷/۷	۰/۶	۷/۱	۱/۳	۱۶- جهانگردی و سیاحت
۱۱۶/۵	۵۲	۲۸/۳	۲۳/۷	۶۴/۵	۱۷- بهداشت، درمان و تغذیه
۵۴/۵	۱۶/-	۱۰/۵	۵/۵	۳۸/۵	۱۸- تأمین و رفاه اجتماعی
۳۰/۹	۱۰/-	۱/۳	۸/۷	۲۰/۹	۱۹- تربیت بدنی و پیشاهنگی
۱۶/۷	۶/۲	۵/۵	۰/۷	۱۰/۵	۲۰- آمار و بررسیها
۵/۹	***۵/۳	***۵/۳	*-	۰/۶	۲۱- خدمات عمومی عمران نواحی
۱۹۹۳/۷	۱۵۶۰/-	۲۶۱/۹	۱۲۹۸/۱	۴۳۳/۷	جمع

* شامل ۶۵/۸ میلیارد ریال انتقال ببخش خصوصی (بصورت وام)

** شامل ۵۰ میلیارد ریال انتقال ببخش خصوصی (بصورت وام)

*** شامل ۱۱۵/۸ میلیارد ریال انتقال ببخش خصوصی (بصورت وام)

فصل سوم

نیروی انسانی و اشتغال

۱- تحول جمعیت کشور

طی برنامه عمرانی پنجم در اثر عوامل شهرنشینی، سواد و اجرای برنامه‌های عمرانی، بخصوص برنامه تنظیم خانواده، میزان افزایش طبیعی سالانه جمعیت از $3/1$ درصد در ابتدای برنامه به $2/6$ درصد در پایان برنامه خواهد رسید. بدین ترتیب رشد متوسط سالانه جمعیت حدود $2/9$ درصد افزایش داشته و جمعیت کشور از $31/2$ میلیون نفر در سال ۱۳۵۱ به حدود ۳۶ میلیون نفر در سال ۱۳۵۶ افزایش خواهد یافت. جدول شماره ۱ توزیع جمعیت را به تفکیک مرد و زن طی برنامه پنجم عمرانی نشان می‌دهد:

جدول ۱- توزیع جمعیت به تفکیک مرد و زن طی برنامه پنجم عمرانی

(تعداد به هزار نفر)

سال	کل	مرد	زن
۱۳۵۱	۳۱۱۶۹	۱۵۹۵۹	۱۵۲۱۰
۱۳۵۲	۳۲۱۳۵	۱۶۴۵۱	۱۵۶۸۴
۱۳۵۳	۳۳۰۹۹	۱۶۹۳۷	۱۶۱۶۲
۱۳۵۴	۳۴۰۹۲	۱۷۴۳۷	۱۶۶۵۵
۱۳۵۵	۳۵۰۴۶	۱۷۹۱۷	۱۷۱۲۹
۱۳۵۶	۳۵۹۵۷	۱۸۳۸۳	۱۷۵۷۴

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

در ساختمان سنی جمعیت طی برنامه پنجم عمرانی تغییراتی بوجود نخواهد آمد و نسبت گروههای سنی جوان (کمتر از ۱۵ سال) در حدود ۴۵ درصد خواهد بود، در حالیکه این نسبت در کشورهای صنعتی به یک سوم جمعیت کل نیز نمیرسد.

جدول ۲ توزیع جمعیت را بر حسب گروههای سنی طی برنامه پنجم عمرانی نشان میدهد:

جدول ۲- توزیع جمعیت بر حسب گروههای سنی طی برنامه پنجم عمرانی

(تعداد به هزار نفر)

۱۳۵۶		۱۳۵۱		گروههای سنی
تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱۶۱۰۵	۴۴/۸	۱۴۱۸۴	۴۵/۵	کمتر از ۱۵ سال
۱۸۸۹۶	۵۲/۵	۱۶۱۸۴	۵۱/۹	۱۵-۶۴
۹۵۶	۲/۷	۸۰۱	۲/۶	۶۵ سال بیابا
۳۵۹۵۷ - ۱۰۰/		۳۱۱۶۹ - ۱۰۰/		

۲- شهرنشینی و روستانشینی

رشد سریع اقتصاد کشور در سالهای اخیر، بخصوص در بخش صنعت موجب شده است که شهرنشینی مرتباً رو به افزایش گذارد و از سوی دیگر

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

افزایش سریع جمعیت در روستاهای کشور در اثر بهبود بهداشت و وضع زندگی سبب شده است که بعضی از نقاط روستائی تغییر سیما داده و به شهرک تبدیل گردد. در نتیجه رشد جمعیت شهرنشین به حدود ۵ درصد در سال و روستانشین ۱/۲ درصد در سال میرسد. جمعیت شهرنشین کشور از ۱۳/۲ میلیون نفر در سال ۱۳۵۱ به حدود ۱۷ میلیون نفر در سال ۱۳۵۶ خواهد رسید و بدین ترتیب نسبت شهرنشینی از ۴۲/۵ درصد به ۴۷/۲ درصد افزایش خواهد یافت.

جدول شماره ۳ توزیع جمعیت شهرنشین و روستانشین کشور را طی برنامه پنجم عمرانی نشان میدهد:

جدول شماره ۳- توزیع جمعیت شهرنشین و روستانشین کشور طی برنامه پنجم عمرانی

(تعداد به هزار نفر)

مناطق روستائی			مناطق شهری			سال
زن	مرد	جمعیت	زن	مرد	جمعیت	
۸۸۵۴	۹۰۶۸	۱۷۹۲۲	۶۳۵۶	۶۸۹۱	۱۳۲۴۷	۱۳۵۱
۸۹۸۷	۹۱۸۳	۱۸۱۷۰	۶۷۰۲	۷۲۶۳	۱۳۹۶۵	۱۳۵۲
۹۱۱۱	۹۲۹۲	۱۸۴۰۳	۷۰۵۲	۷۶۴۴	۱۴۶۹۶	۱۳۵۳
۹۲۳۹	۹۳۹۶	۱۸۶۳۵	۷۴۱۷	۸۰۴۰	۱۵۴۵۷	۱۳۵۴
۹۳۵۰	۹۴۸۰	۱۸۸۳۰	۷۷۸۲	۸۴۳۴	۱۶۲۱۶	۱۳۵۵
۹۴۳۶	۹۵۴۹	۱۸۹۸۵	۸۱۴۱	۸۸۳۱	۱۶۹۷۲	۱۳۵۶

۳- جمعیت فعال

نسبت عمومی فعالیت* از ۲۹/۵ درصد در سال ۱۳۵۱ به ۲۹/۴ درصد در سال ۱۳۵۶ تقلیل خواهد یافت و نسبت جمعیت فعال به جمعیت ده سال بیابالی کشور نیز از ۴۴/۱ درصد به ۴۳/۴ درصد میرسد. در نتیجه جمعیت فعال کشور از ۹/۲ میلیون نفر در سال ۱۳۵۱ به ۱۰/۶ میلیون نفر در سال ۱۳۵۶ خواهد رسید. جدول شماره ۴ جمعیت فعال کشور را طی برنامه پنجم عمرانی نشان میدهد:

جدول شماره ۴

جمعیت فعال کشور طی برنامه پنجم عمرانی

(تعداد به هزار نفر)

	سال	سال	
	۱۳۵۶	۱۳۵۱	تغییرات
جمعیت ده سال بیابالی	۲۴۴۱۲	۲۰۸۷۶	+۳۵۳۶
جمعیت فعال	۱۰۶۰۰	۹۱۹۷	+۱۴۰۳
نسبت فعالیت (درصد)	۴۳/۴	۴۴/۱	- ۰/۷

نسبت فعالیت مردان از ۴۸/۸ درصد در سال ۱۳۵۱ به ۴۷/۷ درصد در سال ۱۳۵۶ تقلیل خواهد یافت و این کاهش ناشی از توسعه تعلیمات ابتدائی، متوسطه و عالی میباشد که در نتیجه تعداد قابل توجهی از افراد در سنین فعالیت را به نظام آموزشی سوق میدهد در حالیکه نسبت فعالیت

* نسبت جمعیت فعال کشور به کل جمعیت.

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

زنان ده سال بیابالا از ۱۳/۸ درصد به ۱۵/۲ درصد افزایش پیدا خواهد کرد . عوامل عمده مؤثر در افزایش سطح فعالیت زنان را میتوان : توسعه سواد ، شهر نشینی و تغییر درسنین ازدواج در جامعه شهری نام برد . جدول شماره ۵ تحول جمعیت فعال کشور رابه تفکیک جنس طی برنامه پنجم عمرانی نشان میدهد :

جدول شماره ۵ - تحول جمعیت فعال به تفکیک جنس طی برنامه

پنجم عمرانی

(تعداد به هزار نفر)

زنان		مردان	
تغییرات	۱۳۵۶	تغییرات	۱۳۵۶
+ ۱۷۸۲	۱۱۹۶۲	+ ۱۷۵۴	۱۲۴۵۰
+ ۴۰۹	۱۸۱۷	+ ۹۹۴	۸۷۸۳
+ ۱/۴	۱۵/۲	- ۲/۳	۷۰/۵
جمعیت ده سال بیابالا		۱۰۶۹۶	
جمعیت فعال		۷۷۸۹	
نسبت فعالیت (درصد)		۷۲/۸	

۴ - هدفها و خط مشی های اساسی

هدفها و خط مشی های اساسی نیروی انسانی در برنامه پنجم بشرح

زیر میباشد :

- الف - ایجاد حد اکثر امکانات اشتغال مولد برای جویندگان کار .
- ب - تبدیل تدریجی مشاغل غیر مولد و کم بازده به مشاغل مولد و تمام وقت .

پ - فراهم ساختن تسهیلات لازم بمنظور ایجاد قابلیت تحرک مطلوب در نیروی کار .

ت - تطبیق سطح مزد و درآمد کارگران با افزایش درآمد ملی .

برای نیل باین منظور سیاست سرمایه گذاری در کلیه بخشها (صنعت ، کشاورزی، راهسازی وغیره) باتوجه به هدفهای اصلی اشتغال تنظیم گردیده و در تحقق آن از کلیه سیاستها و ابزار های مهمی که در اختیار دولت است از قبیل سیاستهای اعتباری، مالی، مالیاتی، بازرگانی وغیره استفاده خواهد شد .

۵ - امکانات مشخص اشتغال

۱ - ۵ - بخش کشاورزی که در حال حاضر با حدود ۳/۶ میلیون نفر جمعیت

شاغل بزرگترین سهم (حدود ۴۰ درصد) را از نظر اشتغال بین بخشهای عمده اقتصادی کشور دارد، طی برنامه پنجم نقش مهم و مؤثری در ایجاد اشتغال جدید نخواهد داشت . ولی حدود ۳۰۰ هزار نفر از تعداد مشاغل غیر مولد در این بخش کاسته خواهد شد و بهمین میزان بر تعداد مشاغل مولد اضافه خواهد گردید .

۲-۵ - در بخش صنعت و معدن حدود ۷۶۰ هزار شغل جدید بوجود خواهد آمد .

۳-۵ - در بخش ساختمان نیز ۳۲۰ هزار شغل جدید فراهم خواهد

گردید .

۴ - ۵ - بخش خدمات برای ۴۰۰ هزار نفر امکانات اشتغال جدید فراهم

خواهد کرد و بعلاوه حدود یکصد هزار نفر از افرادی که بکارهای غیر مولد یا نیمه وقت اشتغال دارند بکار های مولد و تمام وقت جذب خواهند گردید . بدین

ترتیب طی برنامه پنجم تعداد ۱/۸ میلیون شغل مولد جدید ایجاد خواهد شد که از

این تعداد ۱/۴ میلیون شغل برای افرادی خواهد بود که جدیداً وارد بازار کار

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

میشوند و ۲۰۰ هزار شغل مولد برای افرادی که فعلا بصورت کم کار و بیادرفعالیتهای غیرمولد اشتغال دارند .

جدول شماره ۶ توزیع شاغلان را در برنامه پنجم بر حسب بخشهای عمده فعالیت اقتصادی نشان میدهد :

جدول ۶- توزیع شاغلان در برنامه پنجم عمرانی بر حسب بخشهای عمده فعالیت اقتصادی

(تعداد به هزار نفر)

بخشهای عمده فعالیت اقتصادی	اشتغال در سال ۱۳۵۱		اشتغال در سال ۱۳۵۶		امکانات اشتغال جدیدی برنامہ
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
کشاورزی	۳۶۵۹	۴۰/۱	۳۶۰۰	۳۴/۱	-۵۹
نفت	۵۰	۰/۵	۵۰	۰/۵	-
صنایع و معادن	۲۶۸۰	۲۹/۴	۳۷۷۰	۳۵/۷	+۱۰۹۰
(صنعت و معدن)	(۱۸۹۰)	(۲۰/۷)	(۲۶۵۰)	(۲۵/۱)	(۷۶۰)
(ساختمان)	(۷۱۰)	(۷/۸)	(۱۰۳۰)	(۹/۷)	(۳۲۰)
(آب و برق و گاز)	(۸۰)	(۰/۹)	(۹۰)	(۰/۹)	(۱۰)
خدمات	۲۷۴۰	۳۰/-	۳۱۴۰	۲۹/۷	+۴۰۰
جمع	۹۱۲۹	۱۰۰/-	۱۰۵۶۰	۱۰۰/-	+۱۴۳۱

۶ - عرضه و تقاضای نیروی انسانی بر حسب تخصص

تجهیز منابع انسانی کشور بمنظور تأمین حداکثر بهره برداری از نیروی کار کشور در راه تحقق هدفهای اقتصادی و اجتماعی برنامه پنجم یکی از اساسی ترین عوامل موفقیت محسوب میشود و نظام آموزشی کشور ، مسئولیت و وظائف مهم و گوناگونی در سطوح مختلف مهارتها در کلیه بخشهای فعالیت اقتصادی بر عهده دارد که از آن جمله تکمیل و افزایش معلومات نظری و علمی کارکنان شاغل و تأمین کارکنان مورد نیاز برنامه های توسعه در کلیه سطوح تخصص و در بخشهای عمده فعالیت اقتصادی میباشد . بدین ترتیب با توجه به هدفهای اقتصادی و اجتماعی برنامه پنجم عمرانی در ساخت شغلی کشور دگرگونیهای بوجود خواهد آمد و نظر به نیاز مبرم کارکنان فنی و حرفه ای در راه اجرای برنامه های توسعه ملی بیش از ۲۰ درصد مشاغل جدید را این گروه تشکیل خواهد داد و نسبت کارکنان فنی و حرفه ای بکل نیروی کار کشور بحدود ۶ درصد خواهد رسید . از این عده بیش از ۲۳ هزار نفر را مهندسان رشته های مختلف و حدود ۱۶ هزار نفر را کادر رشته های مختلف پزشکی و حدود ۱۹۰ هزار نفر را کارکنان آموزش و حدود ۶۰ هزار نفر را تکنیسینهای فنی در رشته های مختلف تشکیل میدهند . پیش بینی میشود که نظام آموزشی و فارغ التحصیلان ایرانی خارج از کشور بخوبی بتوانند این نیازهای تخصصی را جابگو باشند و همچنین بیش از ۲۰۰ هزار نفر کارگر ماهر در رشته های مختلف صنعتی مورد نیاز خواهند بود و متجاوز از یکصد هزار نفر کارگر نیمه ماهر در رشته های مختلف نیز تربیت و بکار گمارده خواهند شد . با پیش بینی هائی که از نظر توسعه و تجهیز مراکز حرفه ای وزارت کار و امور اجتماعی بعمل آمده ،

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

امکان تربیت آنها عملی خواهد شد. جدول شماره ۷ تغییرات گروههای شغلی نیروی کار کشور را در برنامه پنجم نشان میدهد:

جدول ۷ - تغییرات گروههای شغلی نیروی کار کشور طی برنامه پنجم عمرانی

(تعداد به هزار نفر)

تغییرات	۱۳۵۶	۱۳۵۱	گروههای شغلی
+ ۲۸۳	۷۰۶	۴۲۳	کارکنان فنی و حرفه‌ای
+ ۲۴	۴۶	۲۲	مدیران و کادر عالی اداری
+ ۸۵	۳۲۵	۲۴۰	کارکنان دفتری
+ ۶۵	۸۸۳	۷۱۸	کارکنان فروش
			کشاورزی و ماهیگیری و دامپروران و جنگلبانی
- ۵۰	۳۵۷۰	۳۶۲۰	
+ ۲۶	۵۴	۱۸	معدنچیان و کارگران معدن
+ ۴۱	۱۲۵۲	۱۲۱۱	کارکنان حمل و نقل
+ ۷۶۲	۲۵۸۱	۱۸۱۹	کارگران تولیدی و حرفه‌ای
+ ۸۵	۱۱۴۳	۱۰۵۸	کارکنان خدمات
+ ۱۴۳۱	۱۰۵۶۰	۹۱۲۹	جمع

۷ - سیاست اشتغال و نیروی انسانی

۱ - ۷ - بازار کار : تنظیم بازار کار کشور از طریق واحد های مشاغل و کاریابی از مهمترین ابزارهای سیاست اشتغال خواهد بود . بمنظور شناسایی دقیق تعداد جویندگان کار و نوع کار مورد نظر و کمک به جذب و اشتغال سریع آنان و تعیین کمیت و کیفیت تعادل عرضه و تقاضا در بازار کار و ارائه اطلاعات جامع در کوتاهترین مدت در کلیه مراکز استانها و فرمانداریهای کل و مناطق و شهرهای صنعتی ، مراکز کاریابی و اشتغال تأسیس خواهد شد .

بمنظور آماده ساختن جویندگان کار برای احراز مشاغل ، وزارت کار باتوجه به نیازهای بازار کار هر منطقه مراکز آموزش حرفه ای کوتاه مدت را در کنار مراکز کاریابی و اشتغال تأسیس خواهد نمود .

۲ - ۷ - بمنظور حمایت کارگران در مقابل بیکاریهای ناشی از تحول و پیشرفت تکنولوژی و عوامل دیگر ، بررسیهای لازم برای صندوق بیمه بیکاری با مشارکت همه جانبه دولت ، کارفرمایان و کارگران انجام و مقدمات تشکیل صندوق مزبور فراهم خواهد شد . همچنین بمنظور اجرا و تعدیم بیمه مرکزی ، واحدی وابسته به واحد های کاریابی و مشاغل وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل خواهد شد و کلیه مراحل برنامه منجمله مطالعات و تدوین مقررات را بعهدہ خواهد گرفت .

۳ - ۷ - برای شناخت مشاغل موجود و راهنمایی دقیق جویندگان کار و فارغ التحصیلان سطوح مختلف نظام آموزشی ، فرهنگ ملی مشاغل تهیه و تدوین خواهد گردید .

۴ - ۷ - بمنظور توسعه مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی مشوقهائی برای ورود این گروه به بازار کار ، مانند قائل شدن حق تقدم در بعضی از مشاغل نظیر معلمی در نظر گرفته خواهد شد .

۵-۷- برای شناخت امکانات اشتغال در برنامه عمرانی پنجم از کلیه امکانات آماری برای جمع آوری اطلاعات استفاده خواهد شد و به امر آمارگیری در زمینه نیروی انسانی توجه خاص مبذول خواهد گردید . آمارگیریهای نیروی انسانی ، مزد و ساعات کار توسط وزارت کار و امور اجتماعی بطور وسیعتر انجام خواهد شد .

۸- سیاست مزد

در برنامه پنجم ، مزد بعنوان يك عامل مهم سیاست اجتماعی مورد نظر خواهد بود و کوشش خواهد شد که از یکطرف مزد در مجموع در آمد ملی افزایش یابد و از سوی دیگر سطح دستمزد ها با توجه به حداقل معیشت و رفاه قابل قبول تعیین شود . با اجرای این سیاست سطح درآمدهای پائین افزایش داده خواهد شد که خود بتوزیع عادلانه تر در آمد کمک خواهد نمود . با استفاده از آمارهای دقیق و شناخت احوال اجتماعی در هر منطقه و با توجه به بهره‌وری ، حداقل مزد بجای هر دو سال یکبار بطور سالانه مورد تجدید نظر قرار خواهد گرفت .

سهیم کردن کارگران در منافع کارگاههای تولیدی و صنعتی و همچنین برنامه فروش سهام کارخانجات در وهله اول به کارگران و کارمندان کارخانه‌ها بمنظور افزایش در آمد و بهره‌دهی کار تعمیم خواهد یافت .

برای تهیه و تدوین يك سیاست ملی دستمزدها و درآمدها و تجدید نظر مداوم در آن ، هیئتی تحت عنوان «هیئت دستمزدها و درآمدها» مرکب از وزیر اقتصاد، وزیر کار و امور اجتماعی، وزیر مشاور و دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور ، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و رئیس کل بانک مرکزی تشکیل خواهد شد . سیاستها و خط مشی های تدوین شده توسط هیئت مزبور ، پس از تصویب هیئت دولت بموقع اجرا گذاشته خواهد شد .

۹. آموزش فنی و حرفه ای

مسئولیت و نظارت بر امر آموزش حرفه ای کارگران بزرگسال بعهده وزارت کار و امور اجتماعی خواهد بود و باتوجه به اهمیت توسعه مراکز کار یابی حرفه ای ، وزارت کار و امور اجتماعی در دوران برنامه عمرانی پنجم تعداد مراکز حرفه ای خود را گسترش خواهد داد . در این زمینه اجرای کامل قانون کار آموزی از لحاظ تربیت کارگران مورد نیاز فعالیتهای اقتصادی حائز اهمیت است . روشهای آموزشی بنحوی تغییر خواهد یافت و مقاطع تحصیلی بطوری معین و مشخص خواهد شد که امکانات آموزشی در کلیه سطوح برای کارگران فراهم آید و کارگران باتوجه به تمایل و استعداد خود بتوانند به کسب مهارت و تخصص پردازند . ولی بهر حال مقاطع تحصیلی چنان در نظر گرفته خواهد شد که چنانچه فردی ترك تحصیل کند با داشتن مهارت کافی قابلیت جذب در بازار کار داشته باشد .

در مناطق عقب مانده کشور نیروی انسانی مهمترین عامل اقتصادی و اجتماعی میباشد ، برای آنکه امکان استفاده از این عامل مهم فراهم گردد

به ایجاد و گسترش مراکز آموزشی و کارآموزی جهت آموزش سواد و مهارت‌های فنی و حرفه‌ای به نیروی انسانی ساکن در نواحی مزبور توجه خاصی مبذول خواهد شد .

فصل چهارم

عمران ناحیه‌ای

مقدمه :

باتوسعه سریع اقتصادی کشور در دهه گذشته اقتصاد ملی از یکطرف بسرعت وارد مراحل تازه و پیشرفته‌تری شده و از طرف دیگر تنوع و پیوستگی فوق‌العاده‌ای در بخش‌های مختلف آن پدید آمده ، بطوریکه لزوم توجه بتوسعه متعادل تر نواحی کشور و ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های عمرانی روز - افزون گردیده است .

بررسی توزیع تولید ناخالص و سرمایه گذاریهای عمرانی در نواحی مختلف کشور نشان می‌دهد که در برخی از موارد تولید ناخالص سرانه و سرمایه گذاریها و هزینه‌های عمرانی ، متناسب با جمعیت ، امکانات و احتیاجات نواحی مختلف نمیباشند .

عدم تعادل در توزیع درآمد و سرمایه‌گذاری در بین نواحی از یکسو مهاجرت بمناطق پیشرفته خصوصاً استان مرکزی را تشدید نموده و مسائل شهری را حادتر مینماید و از سوی دیگر سبب عدم استفاده کامل از امکانات طبیعی و اقتصادی مناطق کم بهره میگردد .

باتوجه بمسائل فوق‌الذکر در اواخر برنامه چهارم با استفاده از فرصت گرانبهای برگذاری جشن‌های دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران و بمنظور بزرگداشت این جشن‌ها درجهت گسترش عدالت اجتماعی و تأمین موجبات مشارکت بیشتر مردم در امور مربوط بخود اقدام تهیه و اجرای طرحهای مجتمع عمرانی گردید .

این طرحها بصورت فعالیتهای مجتمع عمرانی ، در زمینه‌های آموزش و پرورش ، کشاورزی ، صنایع ، ارتباطات ، عمران شهری ، عمران روستائی ، عمران عشایری ، بهداشت و بهسازی محیط برای هر یک از استانها و فرمانداریهای های کل کشور تهیه وزیر نظر استانداران و فرمانداران کل بمرحله اجرا گذاشته شد .

باآنکه در سال اول اجرای طرحهای مجتمع ، از یکطرف آمادگی و تجربه کافی در اجرای طرحهای عمرانی در سطح استانها و فرمانداریهای کل موجود نبود و از طرف دیگر مقررات و آئین‌نامه‌های حاکم بر طرحها انعطاف لازم برای جذب اعتبار این طرحها را نداشت ، معیناً از مجموع ۴/۵ میلیارد ریال اعتبار اختصاص یافته با استانها ، بیش از ۹۰ درصد آن بمصرف رسید . تجربه اجرای طرحهای مجتمع عمرانی ، علاوه بر اثرات درخشان نوسازی و ساختمانی ، نتایج اقتصادی و اجتماعی مهم زیر را نیز در برداشت :

- تفویض اختیار بمأموران محلی سبب گردید که گام مثبتی درجهت عدم تمرکز امور برداشته شود .

- در مقامات محلی تحرك و دلگرمی فوق‌العاده‌ای ایجاد شد که موجب پیشرفت سریع طرحها گردید .

- اجرای طرحهای مجتمع سبب گردید که در سطح استانها و فرمانداریهای کل ظرفیتهای اجرایی جدیدی بوجود آید .

- شرایط مساعدی جهت انجام وظائف انجمنهای شهر و شهرستان و استان فراهم گردید و مردم و نمایندگان آنها همزمان با تأسیس انجمنهای مزبور بصورت عملی و جدی در تعیین سرنوشت منطقه خود مشارکت و دخالت نمودند .

- اجرای طرحهای مجتمع عمرانی علاوه بر ایجاد رونق نسبی اقتصادی در مناطق دور افتاده کشور موجب گردید که نیازمندیهای فوری مناطق نیز تأمین گردد .

- در توزیع اعتبارات عمرانی بین نواحی کشور ضابطه های منطقی تری از قبیل جمعیت و نیازهای اجتماعی و اقتصادی بوجود آمد .

۱- هدفهای اساسی عمران ناحیه ای در برنامه پنجم

اول - تأکید بر تأمین خدمات اجتماعی و ایجاد اشتغال بیشتر در مناطقی که بدلائل کمبود منابع و سایر عوامل طبیعی دیگر از رشد کافی برخوردار نبوده اند .

بدین منظور هدفهای رشد اجتماعی و اقتصادی هر یک از نواحی در دوره برنامه به ترتیبی تعیین گردید که ضمن جلوگیری از افزایش شکاف موجود در پایان برنامه پنجم اختلاف بین درآمد فردی در بین نواحی تا حدودی تعدیل یابد .

دوم - ایجاد هماهنگی در سرمایه گذاریها و فعالیتهای عمرانی مناطق چه در مرحله تنظیم برنامهها و چه در مرحله اجرا بمنظور استفاده بهتر و کاملتر از ظرفیتهای موجود آمده و سرمایه گذاریهایی که در آینده بعمل خواهد آمد .

سوم - تأمین موجبات بیشتر مشارکت مستقیم مقامات محلی و مردم در امور عمرانی و اقتصادی نواحی .

چهارم - تقلیل درصد مهاجرت و تنظیم حرکت جمعیت در کشور و تبدیل تدریجی نقاط مهاجر فرست مستعد برای توسعه بنقاط مهاجر پذیر .

۲- سیاستها و خط مشی های کلی

بمنظور تحقق چهارهدف اساسی فوق در برنامه پنجم سیاستها و خط مشی های کلی زیر بمرحله اجرا گذاشته خواهد شد :

- سرمایه گذاری در برنامه های خاص ناحیه ای که دارای جنبه های قوی اجتماعی میباشند براساس ضوابطی از قبیل جمعیت ، اهمیت تولیدی منطقه در آمد سرانه و امکانات نواحی در تجهیز منابع مالی و سرمایه ای توزیع خواهد گردید . بدیهی است توزیع اعتبارات برنامه ها و طرحهایی که دارای جنبه های ملی میباشند ، براساس ضوابط دیگری از قبیل هدفهای ملی ، اهمیت تولیدی هر منطقه بعمل آمده و ترتیبی داده خواهد شد که باتوجه به مزیت های نسبی هر ناحیه از استعدادهای طبیعی و منابع موجود در آن ناحیه حداکثر استفاده بعمل آید . با اجرای این سیاست ، نواحی استان ساحلی و کرمانشاه و کردستان و ایلام که در برنامه چهارم از مناطق مهاجر فرست بودند در پایان برنامه پنجم بنقاط مهاجر پذیر

علی‌الخصوص در زمینه جذب نیروی انسانی ماهر تبدیل خواهند گردید (جدول شماره ۱).

- در قالب بررسی کلی منابع هر منطقه، قطبهای کشاورزی، صنعتی، جهانگردی و نظائر آن تعیین و در داخل قطبها وضع و کیفیت منابع آب و زمین مورد بررسی قرار گرفته و اولویت تخصیص آنها بهر یک از فعالیتهای کشاورزی صنعتی، معدنی، مسکونی، توسعه شهری بر حسب مناطق و در سطح کشور مشخص خواهد گردید و در ضمن سعی خواهد شد که برنامه توسعه شهرها و مراکز جمعیتی آینده، با توجه به منابع، امکانات و احتیاجات ناحیه‌ای که شهر را در بر میگیرد طرح ریزی گردد.

- برای ترغیب بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در نواحی عقب‌افتاده و استفاده از نیروی کار فراوان موجود در این قبیل نواحی و جلوگیری از مهاجرت آنها به تهران و شهرهای بزرگ دیگر تدابیر تشویقی در زمینه های مالی و اعتباری و غیره اتخاذ خواهد شد.

برای اینکه هزینه‌های عمرانی مصرف شده در نواحی کشور در ایجاد اشتغال و بهبود زندگی مردم ناحیه مورد نظر، تأثیر محسوس و مستقیم داشته باشد در برنامه پنجم نسبت به تجهیز و واگذاری کارها بنیروی انسانی محلی اقدام خواهد گردید.

جدول شماره ۱۰- جمعیت و جمعیت فعال نواحی برنامه ریزی

مناطق	جمعیت		نرخ رشد جمعیت %	جمعیت فعال		نرخ فعالیت %		تعداد مهاجر	نرخ مهاجرت مناطق کشور**
	۱۳۵۱	۱۳۵۶		۱۳۵۱	۱۳۵۶	۱۳۵۱	۱۳۵۶		
کل کشور	۳۱۱۶۹	۳۵۹۷۵	۲/۹	۹۱۹۷	۱۰۶۰۰	۴۴/۱	۴۲/۴	+ ۵۶۷	+ ۱/۷
۱	۳۷۲۱	۴۱۸۵	۲/۴	۱۲۰۱	۱۳۳۵	۴۹/۴	۴۸/۰	- ۹۴	- ۲/۴
۲	۴۴۲۶	۴۹۷۱	۲/۴	۱۲۳۵	۱۴۲۰	۴۲/۳	۴۲/۱	- ۱۳۰	- ۲/۸
۳	۵۹۸۸	۷۲۴۳	۴/۲	۱۷۱۲	۲۰۳۶	۴۱/۵	۴۰/۰	+ ۴۲۱	+ ۶/۳
۴	۲۲۵۵	۲۵۴۰	۲/۴	۶۳۸	۷۴۳	۴۰/۵	۴۲/۲	- ۸۹	- ۳/۷
۵	۲۶۰۴	۲۸۹۹	۲/۲	۷۶۷	۸۷۲	۴۴/۶	۴۴/۳	- ۹۳	- ۳/۴
۶	۲۸۰۴	۳۲۰۰	۲/۷	۹۱۸	۱۰۳۳	۴۸/۹	۴۷/۷	- ۲۵	- ۱/۲
۷	۱۹۴۴	۲۲۲۸	۲/۸	۵۶۸	۶۶۵	۴۲/۴	۴۳/۴	- ۲۶	- ۱/۲
۸	۱۵۸۹	۱۸۰۳	۲/۶	۴۷۲	۵۳۷	۴۴/۴	۴۳/۶	- ۱۸	- ۱/۱
۹	۲۰۵۹	۲۴۶۰	۲/۵	۹۳۱	۱۰۲۷	۴۴/۹	۴۲/۵	- ۸۲	- ۲/۵
۱۰	۲۰۴۷	۲۴۳۵	۲/۸	۵۶۲	۶۷۹	۴۰/۴	۴۰/۹	+ ۵۹	+ ۲/۶
۱۱	۷۲۹	۹۱۱	۴/۶	۱۹۳	۲۵۳	۲۹/۸	۴۰/۷	+ ۸۷	+ ۱۰/۶

* جمعیت فعال

جمعیت ده سال بالا

** تعداد مهاجرتهای ۱۳۵۱-۵۶

جمعیت متوسط سالهای ۱۳۵۱-۱۳۵۶

** علامت + نشان دهنده مهاجر پذیری منطقه و علامت - منفی نمودار مهاجر فرستی منطقه است.

۳ - سرمایه‌گذاری و برنامه‌های خاص ناحیه‌ای

سرمایه‌گذاری‌های خاص ناحیه‌ای که اجرای آنها موجب تحقق رشد متعادل‌تر واحی خواهد گردید براساس جدول شماره ۲ از اعتبارات برنامه‌های بخشهای اقتصادی و اجتماعی تأمین و تحت عنوان عمران نواحی در نواحی زیر بمصرف خواهد رسید :

میلیاردریال

۲۰/۲	۱ - ناحیه شمال (گیلان و مازندران)
۲۷/۰	۲ - ناحیه آذربایجان (آذربایجان شرقی و غربی)
۲۱/۱	۳ - ناحیه مرکزی (استان مرکز ، سمنان ، زنجان)
۹/۳	۴ - ناحیه خوزستان (خوزستان ، کهگیلویه و بویر احمد)
۱۵/۳	۵ - ناحیه همدان و لرستان (همدان ، لرستان)
۱۳/۲	۶ - ناحیه اصفهان (اصفهان ، یزد ، چهارمحال بختیاری)
۱۰/۶	۷ - ناحیه فارس (فارس)
۱۲/۶	۸ - ناحیه کرمان و زاهدان (کرمان ، سیستان و بلوچستان)
۱۷/۶	۹ - ناحیه خراسان (خراسان)
۱۷/۰	۱۰ - ناحیه غرب (کرمانشاهان ، کردستان ، ایلام)
۶/۱	۱۱ - ناحیه ساحلی (بندرعباس ، بوشهر)

۱۷۰/-

توزیع اعتبارات در داخل هر ناحیه بین برنامه‌های مختلف از قبیل کشاورزی، آب، صنایع، برق، ارتباطات، عمران روستائی و غیره در قالب اصول و ضوابط کلی برنامه‌های سالانه بعمل خواهد آمد.

جدول شماره ۲

محل تأمین اعتبار عمران نواحی بر حسب فصول مختلف

ردیف	عنوان فصل	اعتبار طرحهای خاص ناحیه‌ای	اعتبار طرحهای ملی	اعتبار کل
۱	کشاورزی و دامپروری *	۵/-	۲۰۳/-	۲۰۸/-
۲	آب	۵/-	۱۰۳/-	۱۰۸/-
۳	صنایع	۳/-	۱۸۰/۹	۱۸۳/۹
۴	معادن	-	۴۶/۵	۴۶/۵
۵	نفت	-	۱۳۰/۷	۱۳۰/۷
۶	گاز	-	۲۹/-	۲۹/-
۷	برق	۶/۵	۴۷/-	۵۳/۵
۸	ارتباطات	۹/-	۱۶۷/۶	۱۷۶/۶
۹	مخابرات	-	۴۴/۶	۴۴/۶
۱۰	عمران دهات	۳۶/-	-	۳۶/-
۱۱	عمران شهری	۱۶/۷	۱۶/۳	۳۳/-
۱۲	ساختمانهای دولتی	۱۰/-	۸۰/۸	۹۰/۸
۱۳	مسکن	۲۴/۵	۵۸/۳	۸۲/۸
۱۴	آموزش و پرورش	۴۰/۵	۱۸۹/۷	۲۳۰/-
۱۵	فرهنگ و هنر	-	۹/۴	۹/۴
۱۶	جهانگردی	-	۷/۷	۷/۷
۱۷	بهداشت و درمان و تغذیه	۵/۹	۴۶/۱	۵۲/-
۱۸	تأمین و رفاه اجتماعی	۵/-	۱۱/-	۱۶/-
۱۹	تربیت بدنی و پیشاهنگی	۳/۱	۶/۹	۱۰/-
۲۰	آمار و بررسیها	-	۶/۲	۶/۲
۲۱	خدمات عمومی عمران نواحی	-	۵/۳	۵/۳
	جمع کل	۱۷۰/-	۱۳۹۰/-	۱۵۶۰/-

* مبلغ - ۴/ میلیارد ریال از کل این اعتبار به عمران عشایر اختصاص یافته است

که در قالب طرحهای مجتمع بمصرف خواهد رسید .

در قالب اعتبارات هر ناحیه و از طریق توسعه کمی و کیفی طرحهای مجتمع استثنائی که در برنامه چهارم بمورد اجرا گذاشته شد، برای هر يك از استانها، طرح جامعی متشکل از فعالیتهای مختلف تولیدی و اجتماعی بصورت هماهنگ و متناسب با شرایط خاص استان تحت عنوان « برنامه توسعه استان » تهیه می شود .

اعتبارات هر ناحیه بین فعالیتهای مختلف، طبق برنامه های سالانه ایکه بر اساس برنامه های کلی تنظیم خواهد شد تخصیص خواهد یافت .
در مناطق دامداری متحرك، در قالب طرحهای مجتمع استانی اقدامات جامعی برای ارتقاء سطح درآمد و رفاه دامداران متحرك بمرحله اجرا در خواهد آمد .

هدف نهائی از اجرای این برنامه آنست که زندگی اقتصادی دامداران متحرك تدریجاً بزنگی کشاورزی توأم بادامداری تبدیل گردد و بدین ترتیب شرایط اسکان آنان فراهم شود . در اجرای این برنامه تعدادی مأمور ترویج پس از طی دوره های فشرده ای تربیت و بمناطق دامداری متحرك اعزام خواهند گردید .

پیش بینی میگردد که طی برنامه پنجم تعداد ۵۰٪ طرح عمرانی مربوط به دامداران متحرك در مناطق لرستان ، کردستان ، سیستان و بلوچستان، فارس، آذربایجان، بختیاری، کهگیلویه و بویر احمد که هر مجموعه حدود دوهزار خانوار را تحت پوشش قرار میدهد بمرحله اجرا گذاشته شود .

در برنامه پنجم کادر برنامه ریزی و فنی استانها تقویت میگردد .

فصل پنجم

حفاظت محیط زیست

۱ - هدفهای اساسی

برنامه حفاظت محیط زیست برای اولین بار در برنامه عمرانی کشور منظور شده است. ایران در مرحله‌ای از توسعه اقتصادی است که بخوبی می‌تواند از تجربیات سایر ممالک و قبل از بروز مسائل پیچیده محیطی استفاده کند و از تکرار اشتباهات این ممالک پرهیز نماید. بنابراین برنامه حفاظت محیط زیست ایران مبتنی بر اصل پیشگیری و نه صرفاً علاج استوار گردیده است.

هدف اصلی این برنامه، حفاظت بهبود و تدریجاً احیاء محیط زیست خواهد بود. هدف دیگر عبارت از تشویق مردم در استفاده صحیح از طبیعت می‌باشد.

۲ - سیاستها و خط مشی های کلی :

۱-۲ - خط مشی های کلی : در راه نیل به هدف های فوق خط مشی های زیر در برنامه پنجم اعمال خواهد گردید .

الف - در انتخاب روشهای مبارزه با آلودگی ، به روش هائی اولویت داده خواهد شد که در امر تولید دخالت مخصوصی نداشته و به قشرهای کم درآمد جامعه فشار وارد نیاورد . بنابراین در یک دوره کوتاه ، امکان دارد که جلوگیری کامل از تمام منابع آلوده کننده میسر نباشد .

ب - در امر مبارزه با آلودگی به روشهائی که جنبه پیشگیری دارند و نتیجتاً مستلزم صرف هزینه کمتری میباشند اولویت داده خواهد شد .

پ - در عمل، از کلیه امکانات نیروی انسانی و تجربه سازمانهای موجود، برای مبارزه با آلودگی استفاده خواهد گردید.

ت - در مبارزه با آلودگی، کوشش خواهد شد که حتی الامکان از نتایج تحقیقات و مطالعات علمی و عملی که در سطح جهانی انجام گرفته و میگیرد استفاده شود، و فقط در تطبیق این نتایج با ویژگیهای طبیعی و جغرافیائی ایران مبادرت به تحقیقات اصیل گردد.

۲-۲ - سیاست های اجرائی

الف - بسادر نظر گرفتن علاقه زیاده مردم ایران به گردش در طبیعت و کم هزینه بودن این نوع تفریحات، چگونگی استفاده معقول از پارکها و سایر منابع طبیعی به اطلاع عموم رسانده خواهد شد و امکانات یکسان برای تمام طبقات جامعه فراهم خواهد گردید.

ب - در آینده سیاست قیمت گذاری و مسالیاتی بنحوی تدوین خواهد شد که آلوده کنندگان در مرحله نهائی متحمل هزینههای جلوگیری از آلودگی بشوند پیروی از این سیاست تا حدی، منجر به جلوگیری خود بخود از آلودگی خواهد شد.

پ - به امر اعطای کمک های اعتباری و فنی به بخش خصوصی، جهت جلوگیری از آلودگی صنعتی توجه خاص مبذول خواهد گردید.

ت - بمنظور استفاده اقتصادی و معقول از اراضی سیاست خاصی برای تخصیص اراضی جهت فعالیت های کشاورزی، صنعتی، خانه سازی تدوین خواهد شد که در نتیجه اراضی مناسب برای کشاورزی و خانه سازی محفوظ بماند و واحدهای صنعتی در سایر اراضی مستقر شوند.

ث - باتوجه به جدید بودن موضوع حفاظت محیط زیست، در حال حاضر تصویب قوانین و آئین نامه های اجرائی لازم، یکی از مهمترین اقدامات ضروری در این زمینه میباشد. قوانین مزبور بعلاوه قانون آب ونحوه ملی شدن آبها اساس اجرای برنامه حفاظت محیط خواهد بود.

۳ - برنامه های مشخص

برنامه های مشخص حفاظت محیط زیست بقرار زیر میباشد :

۱ - ۳ - برنامه حفاظت : حفاظت اکوسیستمها، حفاظت زیبایی محیط، حفاظت آبریزان، حفاظت حیات وحش، مبارزه باعوارض ناشی از صدا، و آلودگیهای ناشی از سموم دفع آفات، آشغال وفضولات، آلودگی دریاها و سواحل، آلودگی آبهای داخلی، وبالاخره آلودگی هوا.

اجرای هر برنامه مستلزم انجام چهار وظیفه مشخص به شرح زیر خواهد بود :

- شناخت مسئله وبطور کلی تعیین وضع موجود.

-- ارائه ضوابط وراه حلهای کنترل.

- اجرای عملیات، انجام بازرسی وکنترل منابع آلودگی.

- بالاخره ارزشیابی وتجديد نظر دربرنامه.

۲ - ۳ - تشکیلات اجرائی : اجرای موفقیت آمیز برنامه های فوق الذکر

باتوجه به تنوع وظایف مربوط به آنها، مستلزم ایجاد يك نظارت هماهنگی می باشد.

در برنامه پنجم مسئولیت هماهنگی اجرای برنامه برعهده شورای عالی حفاظت محیط قرار داده و وظائف مختلف به تناسب امکانات و تجربیات سازمان های دولتی بین آنها توزیع خواهد شد. در این مورد توضیحات تفصیلی در متن گزارش برنامه پنجم آمده است.

۴ - سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی :

اعتبارات برنامه حفاظت محیط ۳۲/۲ میلیارد ریال، معادل ۲/۳ درصد اعتبارات عمرانی برنامه پنجم پیش بینی گردیده است. این اعتبارات از فصول کشاورزی، آب، عمران شهری، و بهداشت تأمین میگردد.

فصل ششم

انرژی

مقدمه

پیش بینی میشود که مصرف انرژی در ایران طی برنامه پنجم با رشد متوسط سالیانه ۱۴ درصد از معادل ۱۸/۱ میلیون متر مکعب نفت سفید در سال ۱۳۵۱ به معادل ۳۵ میلیون متر مکعب نفت سفید در سال ۱۳۵۶ افزایش یابد. در این دوره رشد مصرف انرژیهای تجارتي (نفت گاز طبیعی، ذغال سنگ و برق آبی) ۱۴/۶ درصد و کاهش مصرف انرژیهای غیر تجارتي (شامل چوب، ذغال چوب و مواد دامی) ۸ درصد برآورد میگردد. مصرف سرانه انرژی با رشد متوسط سالیانه ۱۰/۲ درصد از معادل ۵۸۱ لیتر نفت سفید در سال ۱۳۵۱ به ۹۷۰ لیتر نفت سفید (۸/۴ میلیون کیلو کالری) در سال ۱۳۵۶ افزایش پیدا میکند.

سهم مصرف انرژیهای تجارتهای از ۹۶/۷ درصد در سال ۱۳۵۱ به ۹۸/۸ درصد کل مصرف انرژی در سال ۱۳۵۶ افزایش خواهد یافت .
جدول شماره ۱ تا ۴ کیفیت مصرف انواع انرژی را در ایران نشان میدهد .

جدول شماره ۱

مصرف انواع انرژیهای اولیه در ایران

۱۳۵۶	۱۳۵۱	۱۳۴۶	۱۳۴۱	
۲۱۹۱۲	۱۲۵۸۴	۷۳۹۵	۴۳۲۱	نفت (به هزار متر مکعب)
۸۸۰۰	۳۰۰۰	۱۳۶۶	۱۰۵۰	گاز طبیعی (به میلیون متر مکعب)
۷۸۳	۲۷۰	۲۷۰	۲۲۷	ذغال سنگ (به هزار تن)
				برق آبی (به میلیون کیلووات ساعت)*
۷۲۵۰	۳۴۰۰	۶۴۲	۷۹	انرژیهای غیر تجارتهای (به معادل هزار تن چوب)
۱۳۰۰	۱۵۰۰	۲۴۳۰	۳۸۵۰	

* قسمتی از انرژیهای نفت و گاز طبیعی و ذغال سنگ به نیروی برق تبدیل میگردد و بعنوان انرژی ثانویه به مصرف میرسد . مقدار نیروی برق تولید شده از انرژیهای فوق در سالهای ۱۳۴۱ ، ۱۳۴۶ ، ۱۳۵۱ ، ۱۳۵۶ بترتیب : ۳۶۵۶ ، ۷۴۶۰ و ۲۱۱۰۰ میلیون کیلووات ساعت میباشد .

جدول شماره ۲
نسبت مصرف انواع انرژیهای اولیه در ایران
(در صد)

۱۳۵۶	۱۳۵۱	۱۳۴۶	۱۳۴۱	
۶۴/-	۷۱/-	۷۲/۱	۶۰/۵	نفت
۲۷/۵	۱۸/-	۱۴/۱	۱۵/۶	گاز طبیعی
۱/۳	۱/۱	۱/۹	۲/۲	ذغال سنگ
۶/-	۶/۶	۲/۶	۰/۵	برق آبی
۹۸/۸	۹۶/۷	۹۰/۷	۷۸/۸	جمع انرژیهای تجارتي
۱/۲	۳/۳	۹/۳	۲۱/۲	انرژیهای غير تجارتي
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع كل

جدول شماره ۳
رشد مصرف انواع انرژیهای اولیه در ایران*
(درصد)

۱۳۵۱-۵۶	۱۳۴۶-۵۱	۱۳۴۱-۱۳۴۶	
۱۱/۸	۱۱/۲	۱۱/۴	نفت
۲۴/-	۱۶/۹	۱۵/۲	گاز طبیعی
۱۷/۵	-	۶/۹	ذغال سنگ
۱۲/۲	۳۴/-	۲۳/-	برق آبی
۱۴/۶	۱۲/۸	۱۲/۷	جمع انرژیهای تجارتي
-۸	-۹	-۸/۶	انرژیهای غير تجارتي
۱۴/-	۱۱/۴	۱۰/۹	جمع كل (متوسط)

* رشد مصرف بر مبنای ارزش حرارتي محاسبه گردیده است.

جدول شماره ۴
مصرف انواع انرژیهای اولیه در ایران

(برحسب معادل هزار متر مکعب نفت سفید)

۱۳۵۶	۱۳۵۱	۱۳۴۶	۱۳۴۱	
۲۲۴۰۰	۱۲۸۵۵	۷۶۰۰	۴۴۳۶	نفت
۹۵۷۸	۳۲۶۹	۱۴۹۶	۱۱۵۰	گاز طبیعی
۴۵۱	۲۰۱	۲۰۱	۱۶۶	ذغال سنگ
۲۱۱۱	۱۱۸۸	۲۷۹	۳۵	برق آبی
۳۴۵۴۰	۱۷۵۱۳	۹۵۷۶	۵۷۸۷	جمع انرژیهای تجارتي
۴۰۰	۶۱۱	۹۸۴	۱۵۵۷	انرژیهای غير تجارتي
۳۴۹۴۰	۱۸۱۲۴	۱۰۵۶۰	۷۳۴۴	جمع کل

(برحسب تریلیون کیلوکالری)

۱۳۵۶	۱۳۵۱	۱۳۴۶	۱۳۴۱	
۱۹۴/-	۱۱۱/۳	۶۵/۸	۳۸/۴	نفت
۸۲/۹	۲۸/۲	۱۲/۹	۹/۹	گاز طبیعی
۳/۹	۱/۷	۱/۷	۱/۴	ذغال سنگ
۱۸/۳	۱۰/۳	۲/۴	۰/۳	نیروی برق آبی
۲۹۹/۱	۱۵۱/۵	۸۲/۸	۵۰/-	جمع انرژیهای تجارتي
۳/۵	۵/۳	۸/۵	۱۳/۵	انرژیهای غير تجارتي
۳۰۲/۶	۱۵۶/۸	۹۱/۳	۶۳/۵	جمع کل

۱ - عرضه و تقاضای انرژی در برنامه پنجم

طی برنامه پنجم عمرانی تغییرات اساسی و مهمی در عرضه و تقاضای انرژی ایران روی خواهد داد :

الف - گاز طبیعی یکی از منابع اصلی انرژی در اقتصاد ایران خواهد شد و سهم آن از ۱۸ درصد در ۱۳۵۱ به ۲۷/۵ درصد کل مصرف انرژی در ۱۳۵۶ میرسد و مقدار مصرف آن بعنوان سوخت ۳ برابر خواهد گردید . گاز طبیعی بیش از پیش جانشین مواد نفتی میشود و بعضی از عواملی که این جایگزینی را الزام آور میسازد میتوان بشرح زیر خلاصه نمود :

- افزایش تولید نفت همراه با افزایش تولید گاز طبیعی است . اگر گاز تولید شده مصرف نگردد باید سوزانده شود که اتلاف يك ثروت گرانبهای ملی خواهد بود .

- تولید و مصرف انواع فرآورده های نفتی در ایران متوازن نیست و مصرف زیاد و نامتعادل فرآورده های میان تقطیر (نفت سفید ، گازوئیل ، نفت جت و غیره) موجب افزایش هزینه تولید فرآورده های مزبور میگردد در حالی که گاز طبیعی بخوبی میتواند در تعدیل نسبت مصرف فرآورده های میان تقطیر مؤثر باشد .

- مصرف و ازدیاد مصرف گاز طبیعی در جلوگیری از افزایش آلودگی هوا که نتیجه مصرف فرآورده های نفتی است اثر فراوان دارد .

- افزایش مصرف گاز طبیعی ، تجدید نظر در نرخ فرآورده های نفتی و هم آهنگ کردن نرخ انواع فرآورده های نفتی را با هزینه تولید امکان پذیر میسازد .

ب- سهم ذغال سنگ در اقتصاد ایران که در دهساله اخیر بعلت ثابت بودن مقدار مصرف در حال تنزل بوده اندکی افزایش خواهد یافت و علت این امر استفاده از ذغال سنگ برای مصارف انرژی و تبدیل ذغال سنگ خاکستر دار برای تولید نیروی برق است .

پ- تولید نیروی برق آبی در دوره برنامه پنجم دو برابر میگردد ولی از لحاظ درصد نسبت به کل انرژی تولیدی تغییری حاصل نخواهد شد .

ت- مصرف انرژیهای غیر تجارتي که در گذشته قسمت قابل ملاحظه ای از انرژی مصرفی کشور را تشکیل میداد ، در سال ۱۳۵۶ به ۱/۲ درصد انرژی مصرفی کاهش خواهد یافت و پیش بینی میشود که انرژیهای مزبور در پایان برنامه ششم عمرانی دیگر نقشی در اقتصاد انرژی ایران نخواهد داشت .

ث- امکان استفاده از انرژی هسته ای برای تولید نیروی برق و شیرین کردن آب شور دریا طی برنامه پنجم عمرانی مورد بررسی اساسی قرار خواهد گرفت .

۲- خط مشی ها و سیاستهای اجرائی

خط مشی ها و سیاستهای اجرائی صنایع انرژی ایران در دوره برنامه پنجم عمرانی بشرح زیر تعیین میگردد :

الف - باتوجه به حیاتی بودن مسئله آلودگی هوا و تأمین بهداشت و سلامت جامعه و بمنظور تعدیل نسبت مصرف فرآورده های نفت و احداث پالایشگاههای ساده تر و کاهش سرمایه گذاری در ایجاد تأسیسات تولید و عرضه انرژی و لزوم حفظ منابع ملی کشور ، کوشش بی گبری برای استفاده از گاز طبیعی جهت مصارف صنعتی و خانگی و تجاری بعمل خواهد آمد .

ب - بمنظور ایجاد هماهنگی در عرضه و تقاضای انواع انرژی و پیروی از يك سیاست انرژی مطلوب اقدامات زیر انجام خواهد شد :

- بررسی های مستمر در عرضه و تقاضای انواع انرژی صورت خواهد گرفت .

- شرایط و وسیله مؤثری جهت هم آهنگی در تأمین و عرضه انواع انرژی فراهم خواهد شد . بمنظور ایجاد هم آهنگی در عرضه انواع انرژی و فعالیت سازمانهای صنایع انرژی ، در برنامه چهارم تشکیل شورای انرژی کشور پیشنهاد شده بود . این شورا در اوایل برنامه چهارم تشکیل شد ولی فعالیت آن ادامه نیافت .

باتوجه به بررسیها و مطالعاتی که بعمل آمده و باتوجه به تجربه ناموفق تشکیل شورای انرژی ، يك نظام متمرکز و مؤثر جهت ایجاد هم آهنگی در اعمال سیاست جامع انرژی و انجام فعالیتهای سازمانهای صنایع انرژی بوجود خواهد آمد .

پ - باتوجه به سرمایه گذاریهایی که تا کنون در صنایع انرژی ایران (نفت ، گاز و برق) بعمل آمده ، باید منابع مالی لازم برای سرمایه گذاری در توسعه تأسیسات مورد نیاز توسط سازمانهای صنایع انرژی فراهم گردد .

ت - از آنجا که عرضه گاز طبیعی در روستاهای مسیر شاه لوله گاز و نیروی برق در مراکز روستائی کشور و توسعه نفت رسانی به روستاها از نظر اجتماعی حائز اهمیت است و از آنجا که ممکن است ایجاد تأسیسات سوخت و برق در روستاها تا مدتی اقتصادی نباشد لازم است سرمایه گذاری در نواحی مزبور طی برنامه پنجم از اعتبارات عمرانی تأمین گردد .

فصل هفتم

کشاورزی و دامپروری

۱- هدفهای اساسی

هدفهای اساسی بخش کشاورزی در برنامه پنجم هماهنگ با هدفهای سایر بخشهای اقتصادی بشرح زیر میباشد :

الف - بهره برداری از منابع طبیعی در چهار چوب اصول منشور انقلاب شاه و ملت به ترتیبی که ضمن تحصیل حداکثر استفاده معقول از این منابع موجبات احیاء و نگهداری این ثروت‌های ملی برای نسلهای آینده فراهم گردد .

ب - افزایش میزان تولیدات کشاورزی و درآمدسرانه زارعین و کشاورزان همراه با بالابردن تولیدسرانه آنان از طریق اعمال روشهای پیشرفته کشاورزی در واحدهای مختلف بهره برداری بویژه تعاونیها ، شرکتهای سهامی زراعی و شرکتهای کشت و صنعت و مجتمعهای شیرو گوشت و واحدهای مکانیزه و تجارتي به ترتیبی که طی دوره برنامه پنجم ارزش افزوده کشاورزی بطور متوسط رشد سالانه‌ای معادل ۵/۵ درصد داشته باشد .

پ - کاهش میزان کم کاری در مناطق روستائی از طریق تأکید بیشتر به کشاورزی عمقی باشیوه‌های جدید و پیشرفته ، گسترش صنایع تبدیلی فرآورده‌های کشاورزی در سطح روستاها ، توسعه و ترویج صنایع دستی و فعالیتهای غیر-کشاورزی ، تلفیق زراعت و دامداری ، عمران اراضی بایر و مراتع ، ایجاد مجتمعهای صنعتی دامداری و نوسازی روستاها .

۲- سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی

۲-۱- نظام بهره‌برداری از اراضی : نظام بهره‌برداری از اراضی متکی بر اصل اول منشور انقلاب سفید و تکمیل مراحل سازندگی اصلاحات ارضی میباشد .

با خاتمه مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی و روشن شدن تکلیف قانونی افراد شاغل در فعالیتهای کشاورزی ، در طول برنامه پنجم موجبات عضویت کلیه زارعان و کشاورزان در شبکه شرکت‌های تعاونی و یا شرکت‌های سهامی زراعی فراهم خواهد گردید . سرمایه‌گذاری بیشتر در واحدهای مکانیزه خصوصی و باغات میوه و کوشش در بهبود و گسترش فعالیت آنها مورد تشویق قرار خواهد گرفت و تسهیلات بیشتری برای صاحبان اینگونه واحدها که علاقمند به تشکیل در تعاونیها و یا شرکت‌های کشت و صنعت باشند فراهم خواهد شد .

واحدهای تجارتي کشت و صنعت اعم از خصوصی یا دولتی به تریبی که دانش پیشرفته کشاورزی را همراه با سرمایه‌گذاری کافی در راه افزایش و بهبود تولیدات و عرضه بهتر فرآورده‌ها به بازار بکار گیرد در ۳۰۰ هزار هکتار استقرار یافته و از حمایت دولت بهره‌مند خواهد شد .

۲-۲- سیاست سرمایه‌گذاری : سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی در درجه اول متوجه عملیات زیربنایی ، تأمین خدمات مختلف مورد نیاز از جمله ترویج - مهندسی زراعی - خاک‌شناسی - دفع آفات - دامپزشکی - افزایش کارآئی نیروی انسانی شاغل در کشاورزی و ایجاد نظام لازم و کمک برای بازاریابی محصولات زراعی و دامی و در موارد لزوم سرمایه‌گذاری مستقیم خواهد بود .

سرمایه گذاری دولت در فعالیتهای کشاورزی که جنبه انتفاعی دارد در واحدهای کشت و صنعت و مجتمع های شیر و گوشت دولتی و مختلط و همچنین برای ایجاد واحدهای بهره برداری نمونه بمنظور راهنمایی بخش خصوصی و یا در مناطق خاص کشور که از لحاظ اجتماعی و اقتصادی چنین اقدامی ضروری باشد صورت خواهد گرفت . سرمایه گذاری بخش دولتی در فعالیتهای انتفاعی با توجه به این اصل خواهد بود که سهام دولت تدریجاً به تعاونیها، شرکتهای خصوصی و یاکارکنان واحدهای ایجاد شده انتقال داده شود .

بمنظور تشویق و افزایش سرمایه گذاری ثابت بخش خصوصی در فعالیتهای کشاورزی و صنایع وابسته ، وامهای میان مدت و بلند مدت بصورت وام نظارت شده تا حدرد ۶۰ درصد سرمایه در اختیار وامخواهان گذاشته خواهد شد و در پرداخت وام مفید بودن و بازدهی طرحهای ارائه شده توسعه و امخواه بیش از مسئله وثیقه مورد توجه قرار خواهد گرفت .

در دوران برنامه پنجم نسبت به يك كاسه کردن قروض تنزیلی زارعین و کشاورزان و تسویه تدریجی وامهای با شرایط سنگین مجدانه اقدام خواهد شد ولی در عین حال تدابیری اتخاذ خواهد شد که پس از واریز دیون تنزیلی از تکرار اینگونه وامهای با شرایط سنگین جلوگیری بعمل آید .

۲-۳- سیاست بازاریابی : در راه کمک به بالا بردن سهم تولید کننده از قیمتی که مصرف کنندگان نهائی محصولات کشاورزی میپردازند ، کاهش دخالت واسطه ها و بهبود سایر امور مربوط به بازاریابی ، علاوه بر اختصاص اعتبار کافی بصورت وام برای جلوگیری از سلف فروشی فرآورده های کشاورزی ،

برای ایجاد وسائل مورد نیاز مانند درجه بندی ، بسته بندی ، نگهداری ، حمل و نقل ، صنایع تبدیل ، میادین منظم ، کمکهای فنی و اعتباری پیش بینی گردیده و نهایت کوشش بکار خواهد رفت تا این تأسیسات توسط تعاونیه‌ها و اتحادیه‌ها تعاونی ایجاد و مورد بهره برداری قرار گیرند . با توسعه تعاونیه‌های مصرف در مناطق شهری و ارتباطی که بین تعاونیه‌های تولید و تعاونیه‌های مصرف برقرار خواهد گردید نظام معقولی در امر توزیع فرآورده‌ها استقرار خواهد یافت .

برای رفع نگرانی تولیدکننده از نوسان شدید قیمت‌ها و تأمین ایمنی اقتصادی برای آنان ، حداقل قیمت فرآورده‌های اصلی کشاورزی تعیین و تضمین خواهد شد . با توجه به تجربه سایر جوامع پیشرفته استقرار نظام تضمین حداقل قیمت بر مبنای مطالعات دقیق و بصورت تدریجی انجام میگیرد و حداقل قیمت درجه‌های مختلف هر محصول متناسب با هزینه‌های متعارف، مناطق و نیز با توجه به قیمت محصول در بازارهای جهانی و اثرات متقابل قیمت ها معین می‌شود بنحویکه فرآورده‌های کشاورزی کشور در سطح جهانی قابل رقابت باشد .

سیاست تضمین حداقل قیمت بصورتی اجرا خواهد شد که موجبات توسعه تولید و افزایش بازدهی عوامل تولید فراهم گردد .

۲-۴ - سیاست بیمه محصولات کشاورزی : در برنامه پنجم بر مبنای مقرراتی که تدوین خواهد گردید بتدریج موجبات بیمه محصولات عمده در مقابل مخاطرات قهری و همگانی فراهم می‌شود و دامهای اصیل ، تأسیسات کشاورزی و بازار یابی و فرآورده‌های ذخیره شده در انبارها نیز بیمه خواهد شد .

۲-۵ - سیاست در آمد و اشتغال : از هدفهای اساسی برنامه پنجم برقراری تناسب بهتری بین درآمد افراد روستانشین و شهرنشین میباشد. در بخش کشاورزی افزایش سطح درآمد زارعین و کشاورزان از طریق تولید بیشتر ، تقلیل هزینه در واحد تولید و همچنین افزایش اشتغال مولد با کار آئی هر چه بیشتر از سیاستهای اساسی برنامه پنجم خواهد بود . تقلیل دامداری و زراعت ، برداشت دو محصول از يك زمین ، توسعه صنایع دستی ، استقرار صنایع بویژه صنایع وابسته به فرآوردههای کشاورزی در روستاها از جمله طرقی است که به تحقق سیاست فوق الذکر کمک خواهد کرد .

۲-۶ - سیاست تحقیق و بررسی : تحقیق در زمینه شناخت مسائل کشاورزی منجمله مسائل اقتصادی و اجتماعی روستاها و بازاریابی محصولات و تهیه مرغوبترین نهال و بذر سازگار با شرایط خاص مناطق مختلف کشور ، مناسبترین نژادهای دام اصیل و پرحاصل ، شناخت آفات و بیماریهای گیاهی و دامی و حاصلخیزی خاک و جنگل و مرتع و شناخت روشهای صحیح بهره برداری از آبریزان برمبنای طرح جامعی در مراکز تحقیقاتی مجهز مورد بررسی قرار خواهد گرفت . دستگاه اجرائی مربوطه انجام تحقیقات پایه ای توسط دانشگاهها را حتی الامکان از طریق عقد قرارداد تشویق خواهد نمود و برای تحقیقات فنی و علمی نیز از تخصصهای موجود در دانشگاهها استفاده خواهد شد .

۳ - برنامه های مشخص

۳-۱ - حفظ ، احیاء و بهره برداری از منابع طبیعی : بهره برداری از جنگلها و مراتع بر اساس قوانین ملی شدن این منابع ادامه خواهد یافت . در طول

برنامه پنجم مستثنیات منابع طبیعی ملی شده تعیین و تفکیک خواهد شد. بمنظور حفظ جنگلها از تخریب، گارد جنگل تکمیل و تجهیز میشود و ۱۵۰۰ کیلو متر راه دسترسی و ۲۰۰۰ کیلومتر راه بهره برداری در داخل جنگلها ایجاد خواهد گردید. مساحت مورد بهره برداری از جنگلها بر مبنای طرحهای تدوین شده به ۶۶۰ هزار هکتار افزایش خواهد یافت و حجم چوب استحصالی از ۹۰۰ هزار متر مکعب به ۲/۷ میلیون متر مکعب در پایان برنامه پنجم خواهد رسید.

شناسائی نیمه تفصیلی از تمام مراتع کشور در دوران برنامه پنجم خاتمه خواهد یافت. بر مبنای نتایج بدست آمده از این مطالعات طرحهای مرتع داری تهیه و در ۱/۵ میلیون هکتار بمورد اجرا گذاشته خواهد شد. مراتع بسیار فقیر در مساحتی قریب به ۴ میلیون هکتار قرق خواهد شد و مادام که پوشش نباتی ۳۰ درصد سطح را نپوشانده است از اچرای دام جلوگیری بعمل خواهد آمد.

در راه کمک به حفظ اراضی مرتعی و جلوگیری از فرسایش، در مناطقی از کشور که میزان بارندگی و سایر شرایط برای انجام زراعت دیم مناسب نباشد زارعین اینگونه زراعتها تشویق و راهنمایی خواهند شد تا تدریجاً زراعتهای دیم را تبدیل بمرتع دستکاشت بنمایند.

حفظ منابع طبیعی در مقابل عوامل مخرب و آلوده کننده و احیاء این منابع در برنامه پنجم مورد توجه خاص خواهد بود. در طول برنامه نسبت به شناسائی سه میلیون هکتار از کانونهای اصلی شنهای روان و مطالعه مناسبترین نحوه تثبیت آن اقدام خواهد گردید. عملیات تثبیت شن روان با ایجاد پوشش نباتی و استفاده از فرآورده های نفتی در مساحتی قریب بیک میلیون هکتار صورت خواهد گرفت.

- ۱۵/ میلیون هکتار از آبخیزهای کشور شناسائی شده و در ۱/۵ میلیون هکتار با توجه با استعداد فرسایش پذیری ، عملیات اجرایی بر حسب اولویت انجام خواهد گرفت .

ذخائر ماهی دریای مازندران با ایجاد پنج ایستگاه تکثیر ماهی تقویت خواهد شد .

۲-۳ - تولیدات زراعی و باغبانی : متوسط رشد سالانه برای تولیدات زراعی و باغبانی در دوران برنامه پنجم ۴/۸ درصد برآورد شده است و بدین ترتیب تولید غلات از ۵/۶ میلیون تن به ۸/۳ میلیون تن ، تولید نباتات صنعتی از ۵/۱ میلیون تن به ۷/۴۵ میلیون تن ، میوه جات از ۱/۸ میلیون تن به ۲/۴ میلیون تن ، سبزی و صیفی از ۳/۲ میلیون تن به ۳/۶ میلیون تن و تولید نباتات علوفه‌ای از ۱/۲ میلیون تن به ۲/۴ میلیون تن خواهد رسید .

با توجه بمیزان تقاضای محاسبه شده در دوران برنامه پنجم پیش بینی میشود که اقلام عمده صادرات پنبه حدود ۹۰ هزار تن ، میوه و خشکبار در حدود ۲۵۰ هزار تن خواهد بود . واردات عمده ، فرآورده های زراعی در دوران برنامه پنجم شامل غلات بویژه جو و ذرت حدود نهمصد هزار تن و همچنین روغن نباتی در حدود یکصد هزار تن برآورد میشود .

هدفهای مشخص شده برای تولیدات زراعی و باغبانی از طریق ویابا اعمال شیوه های زیر تحقق خواهد یافت :

- افزایش مساحت اراضی آبی حدود ۳۹۰ هزار هکتار .
- گسترش برداشت دو محصول از زمین در یکسال زراعی بحدود ۱۵۰ هزار هکتار .

- افزایش بازده در واحد سطح از طریق توزیع بذر ونهال مرغوب، افزایش مصرف کود شیمیائی از ۳۵۰ هزار تن سال ۱۳۵۱ به ۸۰۰ هزار تن در سال پایان برنامه پنجم، دفع آفات نباتی عمومی وهمگانی در مساحتی قریب به ۵ میلیون هکتار، تعمیم آموزش، ترویج شیوه‌های نوین کشاورزی از طریق سازمانهای متناسب ومؤثر مستقر در مراکز وحوزه‌های عمران روستاها.

- اعمال خط مشی‌های عنوان شده در مورد پرداخت وام، بازاریابی وتضمین حداقل قیمت نیز در افزایش تولیدات زراعی وباغبانی مؤثر خواهد بود. در مورد نگهداری غله پیش‌بینی شده است که ظرفیت سیلوهای کشور همواره بیش از مصرف چهارماه ساکنین شهرها باشد، لذا ظرفیت سیلواها که اینک در حدود ۳۹۲ هزار تن میباشد افزایش داده خواهد شد بطوریکه در سال ۱۳۵۶ بحدود ۷۹۲ هزار تن بالغ گردد. برای تأمین ظرفیت لازم برای نگهداری موقت غلات وخوراک دام وهمچنین سایر نیازمندیها اقدام بایجاد انبارهای مجهز بظرفیت حدود ۷۰۰ هزار تن در سطح کشور خواهد شد.

۳-۳ - تولیدات دامی: متوسط رشد سالانه برای فرآوردهای دامی در طول برنامه پنجم ۶/۶ درصد برآورد شده است. بدین ترتیب تولید گوشت قرمز از ۳۵۰ هزار تن به ۵۴۰ هزار تن، شیر از ۱/۹ میلیون تن به ۲/۸ میلیون تن وتولید گوشت مرغ از ۵۰ هزار تن به ۱۲۰ هزار تن افزایش خواهد یافت. تولید گوشت مرغ وماهی بیش از تقاضای محاسبه شده پیش‌بینی گردیده زیرا تولید گوشت قرمز کفاف تقاضا را نخواهد نمود. بدین جهت با اتخاذ تدابیری مصرف گوشت سفید جایگزین کمبود قسمتی از گوشت قرمز خواهد شد بطوریکه واردات گوشت قرمز در سال ۱۳۵۶ از حدود ۱۳ هزار تن تجاوز ننماید.

افزایش تولیدات دامی در اثر اعمال شیوه‌های زیرتحت‌محقق خواهد یافت :

از دیاد خوراک دام از ۱۱ میلیارد به ۱۶ میلیارد واحد علوفه‌ای در پایان برنامه با توسعه کشت نباتات علوفه‌ای ، ایجاد تحول در نحوه پرورش گوسفند و نگهداری و پروراندی دام در آغل بطوریکه تعداد دام متحرك در مراتع با قدرت تعلیف چراگاه‌ها متناسب شود و ضوابط لازم برای جلوگیری از فرسایش رعایت گردد . افزایش بازده گله‌ها از طریق به‌گزینی بطوری که نسبت بازده از حدود ۳۵ درصد فعلی به ۴۰ درصد برسد .

مبارزه با بیماریهای دامی بطوریکه میزان تلفات دام از ۲۰ درصد در دوران برنامه چهارم به ۱۵ درصد در پایان برنامه پنجم کاهش یابد با تأکید بر بیماریهای مشترك انسان و دام .

افزایش ظرفیت تهیه واکسن و داروی مؤسسه رازی که اینک سالانه ۱۷۰ میلیون دزو ۲۰ میلیون واحد دارویی میباشد بمیزان بیست درصد در سال طی دوره برنامه پنجم با تأکید روی بیماریهای مشترك دام و انسان و همکاری وزارت بهداشتی .

ایجاد مجتمع‌های شیروگوشت دولتی و خصوصی و مختلط بمنظور توسعه دامداری‌های مدرن زنجیری در کشور و ازدیاد واردات گوساله و گاو شیری و گوشتی اصیل از خارج بترتیبی که تعداد گاو اصیل در پایان برنامه بحدود ۲۰۰ هزار و تعداد گاوهای دورگه بحدود یکصد هزار رأس افزایش یابد . و تشویق پروراندی و جان‌نشین کردن گاوهای اصیل بجای گاوهای بومی .

توسعه سریع مرغداریهای صنعتی در اطراف شهرها و در مناطق روستائی توسط شرکتهای تعاونی و شرکتهای سهامی زراعی و ایجاد مرغداریهای صنعتی نمونه توسط دولت جهت راهنمایی بخش خصوصی در مناطق مستعدی که فاقد این نوع مرغداریها میباشد.

توسعه صید ماهی و بهبود توزیع آن در شمال و جنوب آبهای داخلی و تأکید آن روی مناطق جنوبی و جنوب شرقی کشور.

اصلاح نظام بازاریابی گوشت قرمز و خرید و فروش دام بر اساس وزن زنده با توجه بسن و جنس و تضمین قیمت، از طریق ایجاد میدانهای خرید و فروش دام در محلهای مناسب و تولید خوراک دام در کارخانههای دولتی.

۳-۴- نظام بهره برداری: از حدود ۳/۹ میلیون هکتار اراضی آبی در پایان برنامه پنجم ۸/۵ درصد توسط واحدهای کشت و صنعت، کمی بیش از ۸ درصد توسط شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید، حدود ۱۰ درصد توسط واحدهای مکانیزه و حدود ۷۳/۵ درصد توسط زارعین و کشاورزان منفرد مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت.

اگرچه واحدهای بهره برداری زارعین و کشاورزان منفرد غالباً از نظر مساحت كوچك میباشد، ولی با اتكاء به نظام تعاونی موجباتی فراهم خواهد شد که این عده نیز بنحو مطلوبی از مزایای تأمین خدمات بهره مند گردند و تعاونیهای کشاورزی نقش مؤثرتری در سرمایه گذاریهای اساسی و تهیه و توزیع نهاده ها و عرضه فرآورده ها به بازار مصرف عهده دار شوند.

اعضای تعاونیهای روستائی و کشاورزی از ۱/۸ میلیون نفر در پایان برنامه چهارم به حدود سه میلیون نفر در پایان برنامه پنجم خواهد رسید . سیاست ادغام تعاونیها دنبال خواهد شد ، بطوریکه تعداد تعاونیهای بزرگ که عملاً در تأمین هدفهای مشترك اقتصادی اعضا فعالیت مؤثر داشته باشند بحدود ۳ هزار شرکت و تعاونیهای پراکنده به قریب ۲ هزار شرکت برسد .

در دوران برنامه نسبت به ایجاد یکصد تعاونی کشاورزی و فروش محصول توسط باغداران ، دامداران و کشاورزان متوسط اقدام خواهد شد و پیش‌بینی میشود این تعاونیها در تحقق هدفهای تولیدی و بهبود نظام بازاریابی نقش مؤثری را ایفاکنند .

در طول برنامه بر اساس قانون تعاونی نمودن تولید و یکپارچه شدن اراضی ۶۰ شرکت تعاونی تولید ایجاد خواهد شد و تعداد اتحادیه‌های تعاونی به حدود ۱۵۰ خواهد رسید .

باگسترش آموزش تعاون در کلیه سطوح بویژه تعلیم مدیر و حسابدار محلی برای تصدی امور تعاونیها ، تلفیق کمکهای فنی و ترویجی با اعتبارات وامی ، توسعه صنایع و ایجاد تأسیسات بازاریابی در روستاها ، تجهیز اتحادیه‌ها به ابزار و تسهیلات لازم ، تعاونیها تحت هدایت ورهبری دولت نقش قاطعی در پیشبرد هدفهای برنامه عهده‌دار خواهند شد .

۳-۵- شرکتهای سهامی زراعی: بررسیهای انجام شده نشان میدهد که استقرار شرکتهای سهامی زراعی در روستاها موجبات پیشرفت اساسی در زمینه‌های فنی کشاورزی ، رشد فکری دهقانان ، افزایش تولیدات و درآمد سرانه آنان

را فراهم نموده است. مشکل عمده در راه توسعه سریع این شرکتها کمبود مدیران و کارشناسان صلاحیتدار و آماده بکار در سطح روستاها میباشد.

در برنامه پنجم اقدام به ایجاد یکصد شرکت سهامی زراعی دیگر خواهد شد بطوریکه تعداد شرکتهای سهامی زراعی در سال ۱۳۵۶ به ۱۴۳ و حوزه فعالیت آنها به حدود ۴۲۰ هزار هکتار خواهد رسید.

شرکتهای سهامی زراعی در جهت تحصیل حداکثر ارزش افزوده از تولیدات خود با تلقیق دامداری و زراعت، درجه بندی و بسته بندی و تبدیل محصولات و عرضه مستقیم فرآورده های خود به بازارهای مصرف تجهیز و تقویت خواهند شد.

۶-۳- کشت و صنعت: با تمرکز مدیریت، سرمایه و فنون جدید بمنظور تحصیل حداکثر تولید و تبدیل محصولات کشاورزی و دامی ایجاد اشتغال صنعتی و اشتغال فصلی در مناطق روستائی، واحدهای تجارتي کشت و صنعت و واحدهای مجتمع شیر و گوشت، اعم از خصوصی یا دولتی یا مختلط در مساحتی که تا آخر برنامه پنجم مجموع آن ۳۰۰ هزار هکتار باشد بوجود خواهد آمد. مجتمع های شیر و گوشت در استقرار نظام مناسب در تأمین خدمات مورد نیاز دامداران، بهبود نظام بازاریابی گوشت و با دخالت محدود در بازار، در تنظیم عرضه و تقاضای گوشت مؤثر واقع خواهند شد. در مناطق دامداری عمده عشایری نظیر فارس، آذربایجان، کردستان و لرستان این مجتمع ها توسط دولت و در سایر مناطق حتی الامکان توسط بخش

خصوصی با راهنمایی فنی و کمکهای اعتباری دولت و در غیر اینصورت مستقیماً بوسیله دولت ایجاد خواهد گردید .

۳-۷- تأمین خدمات کشاورزی در مناطق روستائی : در جهت تحقق هدفهای برنامه ، خدمات و اعتبارات پیش‌بینی شده در برنامه بصورت وسیع و مؤثر بروستاها با حد اعلاى هماهنگى سوق داده خواهد شد .

برای راهنمائیهای فنی شرکتهای تعاون روستائی و اعضای آن نسبت به استخدام ، آموزش و استقرار مددکاران فنی تعاونی‌ها در سطح روستاها اقدام خواهد شد .

۴- سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی

کل اعتبارات کشاورزی از ۷۷ میلیارد ریال در برنامه چهارم ، شامل ۵۱ میلیارد ریال از محل بودجه عمرانی و ۲۶ میلیارد ریال از محل بودجه عادی به حدود ۲۶۷ میلیارد ریال، افزایش خواهد یافت که از این رقم ۲۰۸ میلیارد ریال از محل اعتبارات عمرانی تأمین خواهد شد .

جدول ۱- کل اعتبارات کشاورزی طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
(۵) = (۱+۴)	۴ = (۲+۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
					حفظ و بهره برداری از منابع طبیعی
۲۸/۳۲	۲۱/۹۰	۸/۷۵	۱۳/۱۵	۶/۴۲	
۲۸/۶۰	۲۸/-	۲/-	۲۶/-	۰/۶۰	کشت و صنعت
۲۰/۸۹	۱۵/۳۰	۳/۹۰	۱۱/۴۰	۵/۵۹	افزایش تولیدات زراعی
۳۰/۸۷	۲۴/-	۵/۵۸	۱۸/۴۲	۶/۸۷	افزایش تولیدات دامی
۳۰/۱۵	۱۴/۸۰	۳/۵۹	۱۱/۲۱	۱۵/۳۵	خدمات کشاورزی
					تعاونیها و شرکت های سهامی
۴۳/۳۴	۳۱/۲۰	۹/۱۵	۲۲/۰۵	۱۲/۱۴	زراعی
					تنظیم بازار محصولات
۲۳/۸۱	۱۳/۹۰	۰/۹۰	۱۳/-	۹/۹۱	کشاورزی
۱۰/۷۱	۸/۹۰	۳/۱۳	۵/۷۷	۱/۸۱	تحقیق و بررسی
۵۰/۱۶	۵۰/-	۵۰/-	-	۰/۱۶	اعتبارات کشاورزی
۲۶۶/۸۵	۲۰۸/-	۸۷/-	۱۲۱/-	۵۸/۸۵	جمع

جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت در کشاورزی طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

سرمایه گذاری ثابت							عنوان برنامه
جمع کل	بخش خصوصی			بخش عمومی			
	جمع	از محل اعتبارات عمرانی	از پس انداز خصوصی	جمع	از محل منابع مؤسسات انتقاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	
							حفظ و بهره برداری از منابع طبیعی
۱۷/۶۴	۱/۵۰	-/۵۰	۱/۰۰	۱۶/۱۴	۳/۴۹	۱۲/۶۵	کشت و صنعت
۳۵/۰۰	۹/۰۰	۴/۰۰	۵/۰۰	۲۶/۰۰	۴/۰۰	۲۲/۰۰	افزایش تولیدات زراعی
۱۴/۷۸	۵/۴۵	۲/۲۰	۳/۲۵	۹/۳۳	-/۱۳	۹/۲۰	افزایش تولیدات دامی
۲۵/۱۲	۱۲/۸۰	۷/۸۰	۵/۰۰	۱۲/۳۲	۱/۷۰	۱۰/۶۲	خدمات کشاورزی
۱۴/۴۱	۷/۰۰	۴/۰۰	۳/۰۰	۷/۴۱	-/۲۰	۷/۲۱	تعاونیها و شرکتهای
۲۴/۸۰	۱۱/۷۵	۹/۰۰	۲/۷۵	۱۳/۰۵	-	۱۳/۰۵	سهامی زراعی
۱۵/۰۰	۲/۵۰	-/۵۰	۲/۰۰	۱۲/۵۰	-	۱۲/۵۰	تنظیم بازار محصولات
۵/۹۰	-	-	-	۵/۹۰	-/۱۳	۵/۷۷	کشاورزی
							تحقیق و بررسی
۱۵۲/۶۵	۵۰/۰۰	۲۸/۰۰	۲۲/۰۰	۱۰۲/۶۵	۹/۶۵	۹۳/۰۰	جمع

فصل هشتم

توسعه منابع آب

مقدمه

ایران بدلیل موقعیت جغرافیائی و توپوگرافی خود یکی از مناطق خشک و نیمه خشک جهان محسوب میگردد. بطور کلی ۵۲ درصد از مجموع بارانی که در ایران میبارد اختصاص به کرانه های دریای مازندران و غرب دارد که ۲۵ درصد از سطح کشور را شامل میشود. در فلات مرکزی که ۵۰ درصد از سطح کشور را دربر گرفته است، فقط ۲۸ درصد از بارندگی نازل میشود و ۲۰ درصد بقیه بارندگی در قسمت شرق و جنوب کشور با مساحتی مساوی ۲۵ درصد از سطح کشور نازل میگردد. توزیع بارندگی از نظر زمانی نیز آنچنان است که بیشتر بارندگی کشور در اواخر زمستان و اوایل بهار صورت میگیرد و در بقیه مدت سال که در واقع فصل رویش نباتات است بارندگی بحداقل میرسد. تحت چنین شرایطی کاهش میزان وابستگی به طبیعت برای تأمین احتیاجات آب مورد نیاز کشاورزی، شهری و صنعتی منظور اصلی از برنامه های توسعه منابع آب بوده است. در این جهت فعالیت های وسیعی برای ساختمان سدهای مخزنی در کشور بعمل آمده و موفقیت های زیادی حاصل شده است. ولی در مورد ساختمان شبکه های آبیاری و زهکشی بعلت وجود مشکلات بنیادی پیشرفت های حاصل از حدمطلوب کمتر و باعث گردیده است که حد اکثر بهره برداری از آب تنظیم شده بعمل نیاید.

۱- هدفهای اساسی

با توجه به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور و نیاز روز افزون به آب قابل اطمینان برای تأمین نیازمندیهای شهری، کشاورزی و صنعتی و بادر نظر گرفتن شرایط طبیعی و اجتماعی و اقداماتی که در گذشته انجام گردیده، هدفهای اساسی توسعه منابع آب بشرح زیر تعیین میگردد :

الف- تأمین آب قابل اطمینان برای حدود ۸ میلیون نفر جمعیت شهرنشین کشور بطوریکه در پایان برنامه پنجم کلیه جمعیت شهری کشور که حدود ۱۷ میلیون نفر خواهند بود از آب قابل اطمینان استفاده نمایند*

ب- تأمین آب مورد نیاز کشاورزی، بطوریکه سطح کشت زراعتهای آبی از ۳/۵ میلیون هکتار در آخر برنامه چهارم به حدود ۳/۸۹ میلیون هکتار در پایان برنامه پنجم برسد.

پ- افزایش قدرت نصب شده نیروگاههای برق آبی، بطوریکه از ۷۹۲ مگاوات در آخر برنامه چهارم به ۱۸۱۲ مگاوات در آخر برنامه پنجم بالغ گردد.

۲- سیاست و خط مشی های کلی

۲-۱- تأمین آب : خط مشی های اساسی توسعه منابع آب با توجه به جنبه های طبیعی، اجتماعی و سازمانی در دو جهت تأمین آب بیشتر و صرفه جوئی در مصرف آن بشرح زیر تعیین شده است :

جلوگیری از هدر رفتن آبهایی که به دریاها، دریاچه ها، باطلا قها و کویرها جاری میشود از طریق ایجاد تأسیسات آبی لازم.

*- تأمین آب سورد نیاز روستاها در فصل عمران روستائی پیش بینی شده است.

بهره برداری از آب رودخانه‌های مرزی و ایجاد شرایط لازم برای استفاده از حقیقه‌های کشور .

انتقال آب از حوزه‌هایی که بیش از احتیاجات محلی منابع آب در اختیار دارند به مناطق مستعد، ولی خشک و کم آب .

بهره برداری هماهنگ از آب‌های سطحی و زیرزمینی برای حداکثر استفاده از منابع آب موجود در هر منطقه .

جلوگیری از شور شدن آب‌هایی که بعلت عبور از طبقات شور و گنبد‌های نمکی غیر قابل استفاده میگردند .

بکار گرفتن آخرین پدیده‌های علمی و فنی بمنظور استفاده از آب دریا ، آب‌های شور و لب شور داخلی ، باروری ابرها ، فاضل آب شهرها و در دسترس گذاشتن آب‌هایی که در حالت طبیعی نمیتوانند بمصرف امور کشاورزی ، صنعتی و یاشهری برسند .

احداث شبکه‌های مدرن آبیاری در مناطقی که شبکه‌های سنتی باموازین فنی منطبق نبوده و موجب هدر رفتن آب میگردد .

بهره برداری از آب‌های زیرزمینی باروشهای علمی و فنی ، بقسمی که هدر رفتن آب بحداقل تقلیل یابد .

احداث شبکه‌های زهکشی بمنظور جلوگیری از شور شدن اراضی و تبخیر آب‌های زیرزمینی کم عمق .

انجام تحقیقات لازم در مورد روشهای جدید آبیاری ، مانند آبیاری بارانی و قطره‌ای .

جلوگیری از آلودگی منابع آب .

۲-۲- تولید برق آبی با توجه به محدودیت‌های اساسی منابع آب کشور .

خط‌مشی اساسی تولید برق آبی بشرح زیر خواهد بود :

در مناطق کم آب ، نظیر فارس ، منابع آب تاحد امکان برای مصارف شهری ، کشاورزی و صنعتی اختصاص داده خواهد شد و از تأسیس نیروگاههای آبی که مستلزم رهانمودن آب اضافی بمنظور تولید برق میباشد صرفنظر خواهد شد .

در مناطق پر آب ، نظیر خوزستان که آب موجود بیشتر از احتیاجات شهری کشاورزی و صنعتی میباشد ، بمنظور حداکثر استفاده از منابع آب ، ایجاد نیروگاههای برق آبی مورد توجه قرار خواهد گرفت .

۲-۳- کنترل سیلابها: در احداث سدهای مخزنی کنترل سیلاب برای کاهش خسارات ناشی از آن در نظر گرفته خواهد شد، ولی با در نظر گرفتن محدودیت منابع آب کشور اولویت به احداث سد برای تأمین احتیاجات شهری کشاورزی و صنایع داده خواهد شد .

۲-۴- کنترل کیفیت و حفاظت منابع آب : بمنظور کنترل کیفیت آب و نگهداری منابع آب کشور قانون آب و نحوه ملی شدن آن بتدریج در سراسر کشور بمرحله اجراء در خواهد آمد .

۳- برنامه‌های مشخص

بمنظور تحقق هدفهای اساسی بالا شش برنامه برای تأمین آب احداث

شبکه‌های آبیاری، آبرسانی به شهرها، تولید برق آبی، نظارت و مطالعات، بشرح زیر اجراء خواهد شد :

۱-۳- برنامه تأمین آب : بمنظور تأمین احتیاجات آب شهرها و صنایع کشاورزی و تولید برق آبی و جلوگیری از طغیان رودخانه‌ها و خسارات ناشی از آن برنامه‌های زیر پیش‌بینی شده است :

- ساختمان سدهای مخزنی که در برنامه چهارم شروع شده است تکمیل خواهد گردید . بدین ترتیب حدود ۹۴۹۰ میلیون متر مکعب آب در سال مهار خواهد شد .

- ساختمان سدهای مخزنی جدیدی که مطالعات آنها در دوران برنامه چهارم کامل گردیده ، شروع خواهد شد و عملیات ساختمانی تعدادی از آنها در برنامه پنجم و بقیه در برنامه‌های بعدی خاتمه خواهد یافت . مقدار آبی که توسط این سدها در برنامه پنجم تنظیم خواهد شد معادل ۴۳۰ میلیون مترمکعب در سال و در برنامه‌های بعدی حدود ۲۴۷۰ میلیون مترمکعب خواهد بود .

- ساختمان سدهای انحرافی در مناطق مستعد و بهره‌برداری مستقیم از آب رودخانه‌ها برای استفاده از ۱۱۳۰ میلیون مترمکعب آب در سال بمرحله اجرا گذاشته خواهد شد .

- عملیات اجرایی برای انتقال ۴۳۰ میلیون مترمکعب آب از مناطق پرآب به مناطق خشک و کم‌آب که در برنامه چهارم شروع گردیده باتمام خواهد رسید و عملیات لازم برای انتقال ۱۹۵ میلیون متر مکعب آب دیگر در برنامه پنجم شروع خواهد گردید ، که عملیات مربوط به انتقال ۹۵ میلیون مترمکعب آن خاتمه خواهد یافت .

- تأسیسات لازم برای بهره‌برداری از ۱۱۲۰ میلیون مترمکعب از آبهای زیرزمینی در مناطقی که مستلزم سرمایه‌گذاری بخش عمومی است بوجود خواهد آمد. بعلاوه بخش خصوصی نیز تأسیسات لازم را برای افزایش بهره‌وری از ۱۰۱۰ میلیون مترمکعب در سال ایجاد خواهد نمود. ولی در هر حال حدود عملیات بر حسب امکانات بخشهای فوق‌الذکر قابل تغییر خواهد بود.

- بمنظور تحصیل بهره‌وری بهتر از تأسیسات آبهای زیرزمینی و سطحی در نقاطی که از نظر فنی و اقتصادی قابل توجیه می‌باشد، از این منابع بطور تلفیقی برای آبیاری استفاده خواهد شد.

- ظرفیت دستگاههای شیرین‌کننده آب شور از حدود ۳ میلیون متر مکعب در سال به حدود ۱۶ میلیون مترمکعب در سال، در آخر برنامه پنجم افزایش خواهد یافت.

۲-۳- برنامه ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی: بمنظور آبرسانی به اراضی زیر سدها و اراضی که از منابع آب زیرزمینی استفاده مینمایند، برنامه ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی بشرح زیر اجرا میگردد:

- ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (درجه ۱ و ۲) که در برنامه چهارم شروع گردیده بود در سطح ۳۸۷ هزار هکتار تکمیل خواهد گردید.

- ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی جدید در سطح ۷۴۴ هزار هکتار شروع خواهد شد که در سطح ۴۵۵ هزار هکتار آن تا آخر برنامه پنجم خاتمه خواهد یافت.

- ساختمان شبکه‌های فرعی (درجه ۳ و ۴) آبیاری و زهکشی که در برنامه چهارم شروع گردیده بود در سطحی معادل ۱۴۰ هزار هکتار تکمیل خواهد گردید.

- ساختمان شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی جدید در سطح ۹۹۸ هزار هکتار شروع خواهد شد که ۴۵۵ هزار هکتار آن تا پایان برنامه پنجم خاتمه خواهد یافت.

- اصلاح و بهبود شبکه‌های آبیاری سنتی در سطح ۱۶۵ هزار هکتار در دوران برنامه پنجم شروع و ۱۰۰ هزار هکتار آن خاتمه خواهد یافت.

نمودار شماره ۱۰۰۰ روند رشد پوشش شبکه‌های آبیاری درجه سوم و چهارم و افزایش سطح کشت را نشان می‌دهد.

۳-۳- برنامه آبرسانی به شهرها : ظرفیت تأسیسات مربوط به آبرسانی به شهرها از مراکز تأمین آب ، شامل ساختمان آبگیر ، تصفیه‌خانه ، انتقال آب ایستگاههای پمپاژ به میزان ۴۸۳ میلیون متر مکعب در سال آخر برنامه پنجم گسترش خواهد یافت .

۳-۴- برنامه تولید برق آبی : بمنظور تأمین برق مورد نیاز بخشهای کشاورزی ، صنعتی و عمران شهری و روستائی برنامه تولید برق آبی بشرح زیر اجرا خواهد شد :

- ساختمان و نصب تأسیسات برق آبی که در برنامه چهارم شروع گردیده بود تکمیل میشود و در نتیجه یک میلیون کیلووات بقدرت نصب شده اضافه خواهد شد .

- قدرت نصب شده نیروگاههای برق آبی که در برنامه پنجم ساختمان آنها شروع خواهد شد ۲۰۵ هزار کیلووات میباشد که ۲۰ هزار کیلووات آن در پایان برنامه پنجم قابل بهره‌برداری خواهد بود.

۵-۳- برنامه نظارت بر منابع آب: بمنظور مراقبت در بهره‌برداری مناسب و معقول از منابع آب کشور و جلوگیری از آلودگی آبها، برنامه‌های زیر اجرا خواهد شد:

- نظام ملی شدن آب که مقدمات آن در برنامه چهارم انجام شده است نسبت به ۱۵ درصد از آبهای مورد استفاده در آخر برنامه پنجم اجرا خواهد شد.

- تشکیلات ضروری بمنظور اجرای آئین‌نامه‌های مربوط به جلوگیری از آلودگی آبها در مناطقی که شدت آلودگی زیاد بوده و آب برای نیاز شهری، کشاورزی و صنعتی کافی نمیشد بوجود خواهد آمد.

- آمارهای لازم برای پیش بینی وقوع ضعیان در مناطق پرجمعیت کشور از طریق ایجاد تشکیلات و تأسیسات مورد نیاز فراهم خواهد شد.

۶-۳- برنامه تحقیق و بررسی: بمنظور شناخت کمیت و کیفیت منابع آب و بهره‌برداری مؤثر و مناسب از آن منابع، برنامه‌های زیر اجرا خواهد شد:

- تهیه آمار مربوط به آب و هوا که اساس مطالعات توسعه بهره‌برداری از منابع آب کشور میباشد و جمع‌آوری آمار مربوط به آبهای زیرزمینی و شناخت این منابع بمنظور برآورد ظرفیت مجاز مخزن و تعیین امکانات توسعه

بهره برداری و همچنین کنترل مستمر کمی و کیفی سفره های آب زیر زمینی ادامه خواهد داشت .

- احتیاجات دراز مدت آب هریک از شهرهای کشور مورد بررسی قرار خواهد گرفت و با توجه به منابع مختلف آب، بهترین . اقتصادی ترین ، منبع یا منابع آب در هر منطقه مشخص و برنامه زمانی فعالیت های مختلف تهیه و توزیع آب تنظیم خواهد گردید .

- محدودیت های منابع آب کشور ایجاب مینماید که از پیشرفت های روزافزون علم و فن در جهان و موفقیت هائیکه در زمینه توسعه بهره برداری از منابع آب بدست آمده در جهت پیدا کردن راه حل های مناسب برای تهیه آب بیشتر و بهبود کیفیت آب های موجود و همچنین صرفه جوئی در مصرف آب استفاده گردد .

- آموزش و تربیت کادر فنی لازم برای توسعه و بهره برداری از منابع آب در رشته های مختلف با توجه به احتیاجات آتی کشور توسعه خواهد یافت و ترتیباتی اتخاذ خواهد شد که متخصصین ایرانی از ورزیدگی و تجربه کافی برخوردار گردیده و بتدریج نیاز کشور به متخصصین خارجی مرتفع گردد .

۷ - ۳ - سیاست های اجرائی : در اجرای هدفها و برنامه های فوق الذکر

سیاست های اجرائی توسعه منابع آب در برنامه پنجم بشرح زیر میباشد :

الف : تأمین آب :

- نظر به فعالیت هایی که تاکنون در زمینه تهیه و تنظیم آب انجام گردیده . و عدم تعادلی که در حال حاضر بین بهره برداری از آب و تهیه و تنظیم آن بوجود آمده است ، در برنامه پنجم به بهره برداری از آب های مهار شده قبلی اولویت تام داده

خواهد شد و سود های مخزنی جدید بمنظور آبیاری منحصراً در مواردی احداث خواهند شد که تنظیم آب بلحاظ جبران عقب ماندگی اجتماعی و عمران ناحیه ای ضرورت کامل داشته باشد .

-- بهره برداری از آب رودخانه های مرزی مورد توجه خاص قرار خواهد گرفت و امکانات لازم برای استفاده از حقابه های کشور فراهم خواهد گردید .

- در مناطقی که مطالعات فنی و اقتصادی بمنظور بهره برداری از منابع آبهای زیر زمینی انجام شده و امکان توسعه بهره برداری وجود دارد استفاده کنندگان از طریق تشکیل در شرکتهای تعاونی و شرکتهای سهامی زراعی تشویق به سرمایه گذاری خواهند شد . ولی بهر حال طبق قانون آب و نحوه ملی شدن آن بهره برداری از منابع آب تحت کنترل و نظارت دولت خواهد بود .

سرمایه گذاری بخش دولتی در امر بهره برداری از آبهای زیر زمینی در موارد زیر خواهد بود :

- در موارد استثنائی که بهره برداری صحیح از آبهای زیر زمینی بامشکلات فنی مواجه بوده و مستلزم سرمایه گذاری سنگینی باشد که از حدود توانائی بخش خصوصی (شامل شرکتهای سهامی زراعی، تعاونی و اتحادیه های تعاونی) خارج است .

- استفاده توأم از آبهای سطحی و زیر زمینی در شبکه های مدرن آبیاری که کنترل و بهره برداری از آبهای سطحی و زیر زمینی را توسط يك واحد بهره برداری ایجاب نماید .

- در سایر مناطق کشور که مطالعات شناسایی امکان بهره برداری مجاز از منابع آب را تأیید مینماید و اجرای قانون مستلزم مطالعه و بررسیهای تفصیلی میباشد، باتوجه به قانون آب و نحوه ملی شدن آن، موجبات سرمایه گذاری و بهره برداری از آبهای زیرزمینی توسط بخش خصوصی از طریق ارائه راهنماییهای فنی و اقتصادی و اعطای وامهای طویل المدت دولت فراهم خواهد شد.

- باتوجه به سرمایه گذار بهائیکه در هر يك از طرحهای مختلف توسعه منابع آب شده، و باتوجه به هزینه های نگهداری و بهره برداری از آنها، در هر مورد قیمت تمام شده هر متر مکعب آب بر اساس هزینه های جاری و استهلاك (شامل بهره سرمایه) محاسبه خواهد شد و باتوجه به عوامل اقتصادی و اجتماعی، سیاست هماهنگی از نقطه نظر آب بها برای مصرف کنندگان کشاورزی و صنعتی بر حسب مناطق مختلف کشور تعیین و تدریجاً بمرحله اجرا گذاشته خواهد شد.

ب: ساختمان شبکه های آبیاری :

- ساختمان شبکه های آبیاری و زهکشی در مناطقی که سدهای مخزنی یا انحرافی آن ساخته شده با سرعت هر چه بیشتر تکمیل خواهد شد.

- تکمیل و ایجاد شبکه های اصلی آبیاری و زهکشی از محل سرمایه -

گذاریهایی بخش دولتی انجام خواهد شد.

- احداث شبکه های فرعی آبیاری (کانالهای درجه ۳ و ۴) * با سرمایه - گذارهای بخش دولتی انجام و طبق ضوابط خاص در اختیار استفاده کنندگان قرار خواهد گرفت . **

- با استفاده از کمک های فنی و مالی دولت و خودیاری روستائیان نسبت باصلاح و بهبود شبکه های آبیاری و زهکشی سنتی در اراضی دایر اقدام بعمل خواهد آمد .

- در زمینه بهره برداری از اراضی ، شرایط اجتماعی و اقتصادی موجود در اراضی زیر هر یک از شبکه های آبیاری مورد بررسی قرار خواهد گرفت و با در نظر گرفتن این شرایط نسبت به متشکل کردن زارعین در واحدهای بهره برداری در هر منطقه اقدام بعمل خواهد آمد .

پ - آبرسانی شهرها : بمنظور ایجاد تأسیسات متناسب با طرح جامع آب هر منطقه ، شامل تأسیسات آب کشاورزی ، صنعتی و شهری و بهره برداری معقول از منابع آب هر منطقه ، سازمانهای آب منطقه ای عهده دار رساندن آب بشهرها و دهات مسیر خواهند گردید . برای احداث و بهره برداری از شبکه توزیع آب و همچنین ایجاد تأسیسات مربوط بفاضلاب در شهرها شرکتی

* کانال درجه چهارم کانالی است که در روی آن آبگیر هائی تعبیه شده باشد که بر حسب شرایط توپوگرافی بتواند قطعاتی به مساحت بین ۲۰ الی ۵۰ هکتار را آبیاری نماید . این کانال معمولاً از کانال درجه سوم و در بعضی مواقع از کانال های درجه اول منشعب می شود .

** در مواردی که اراضی زیر سدها بواحد های کشت و صنعت خصوصی واگذار میشود طبق قوانین موجود آبرسانی ناقطعات یکصد هکتاری با سرمایه گذاری بخش دولتی صورت خواهد گرفت .

تشکیل خواهند گردید که مدیریت آنها با سازمان آب منطقه‌ای وابسته بوزارت آب و برق خواهد بود. در مورد توزیع آب در روستاها وزارت آب و برق مبادرت بتربیت کادر فنی لازم خواهد نمود تا زیر نظر انجمن‌های ده اقدام به بهره‌برداری نماید.

- سرمایه‌گذارهای اولیه مربوط بتأسیسات آبرسانی و توزیع داخلی آب و نیز شبکه فاضلاب شهرها طبق ضوابط خاص بطور بلاعوض از اعتبارات عمرانی تأمین خواهد گردید، مشروط بر آنکه کلیه درآمدهای حاصله از فروش آب منحصرأ بمصرف بهره‌برداری و نگهداری و نیز توسعه تأسیسات آبرسانی برسد.

- در شهرهایی نظیر تهران که با کمبود آب مواجه هستند، نرخ فروش آب طوری تعیین خواهد شد که انگیزه کافی برای صرفه‌جویی در مصرف آب ایجاد نماید. در مناطقی که قیمت تمام شده آب بالاست، ولی بنابمقتضیات اجتماعی وصول کل هزینه تأمین آب از مصرف‌کنندگان بمصلحت نیست، نرخ تعدیل شده‌ایکه شامل کمک دولت خواهد بود برای حداقل مصرف تعیین و ملاک عمل قرار خواهد گرفت. بهر حال نرخ آب همیشه بتربیتی تعیین خواهد شد که تکافوی هزینه‌های نگهداری و بهره‌برداری از تأسیسات را بنماید.

ت - تولید برق آبی: باتوجه بسرمایه‌گذاریهائیکه در ایجاد نیروگاه‌های برق آبی شده است و نظر باینکه شبکه‌های آبیاری در اراضی جدید زیر سدهای مخزنی بتدریج آماده بهره‌برداری میگردند، در دورانی که هنوز احتیاجات آب برای کشاورزان بمیزان حداکثر خود نرسیده است از طریق

تولید برق آبی اضافی حداکثر استفاده از سرمایه گذاریهای انجام شده خواهد شد .

ث - تحقیق و بررسی : در برنامه پنجم استانداردها و معیارهای لازم برای جمع آوری و تهیه آمار ، انجام مطالعات و احداث تأسیسات آبی و بهره برداری از آنها تهیه و مرحله اجرا گذاشته خواهد شد .

- در انجام تحقیقات مربوط بتوسعه منابع آب اولویت بتجهیز واستفاده از آزمایشگاه هیدرولیک وزارت آب و برق وامکانات دانشگاههای کشور داده خواهد شد .

- در برنامه پنجم بمنظور شناخت کمیت و کیفیت منابع آب و دستیابی به منابع جدید اهمیت خاصی بشناخت منابع زیرزمینی و تهیه برنامه ملی آب داده خواهد شد .
ج - نظارت بر منابع آب : ملی شدن منابع آب در مناطق مختلف کشور با توجه با اولویتهای زیر بمرحله اجرا گذاشته خواهد شد .

- در مناطقی که تراکم جمعیت و یا شدت آلودگی آب زیاد بوده ، و منابع آب تکافوی احتیاجات شهری ، کشاورزی و صنعتی را ننماید . در مناطقی که تأسیسات آبی لازم برای بهره برداری مفید و معقول از منابع آب ایجاد گردیده است .

۴ - سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی :

کل اعتبارات توسعه منابع آب از $۶/۸$ میلیارد ریال در برنامه چهارم (شامل $۳/۴۵$ میلیارد ریال از محل بودجه عمرانی و $۵/۱$ میلیارد ریال از بودجه عادی دولت) به $۷/۱۱۰$ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ میگردد .

جدول شماره ۱ کل اعتبارات و جدول شماره ۲ سرمایه گذاری ثابت در توسعه منابع آب را طی برنامه پنجم نشان میدهد .

(میلیارد ریال)

جدول ۱ - کل اعتبارات توسعه منابع آب طی برنامه پنجم

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی		اعتبارات جاری		عنوان برنامه
	۴ = (۲+۳)	(۳)	(۲)	نگهداشت سطح عملیات	
۵ = (۱+۴)	جمع	غیر ثابت	ثابت	(۱)	
۲۷/۳	۲۶/۵	-	۲۶/۵	۰/۸	۱- تأمین آب
۵۱/۹	۵۱/۸	-	۵۱/۸	۰/۱	۲- ایجاد شبکه های آبیاری
۱۴/۶	۱۴/۶	-	۱۴/۶	-	۳- آبرسانی بشورها
۲/۰	۲/۰	-	۲/۰	-	۴- تولید برق آبی
۱۲/۰	۱۱/۱	-	۱۱/۱	۰/۹	۵- تحقیق و بررسی
۲/۹	۲/۰	۲/۰	-	۰/۹	۶- خدمات و نظارت
۱۱۰/۷	۱۰۸	۲	۱۰۶	۲/۷	جمع

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

(میلیارد ریال)

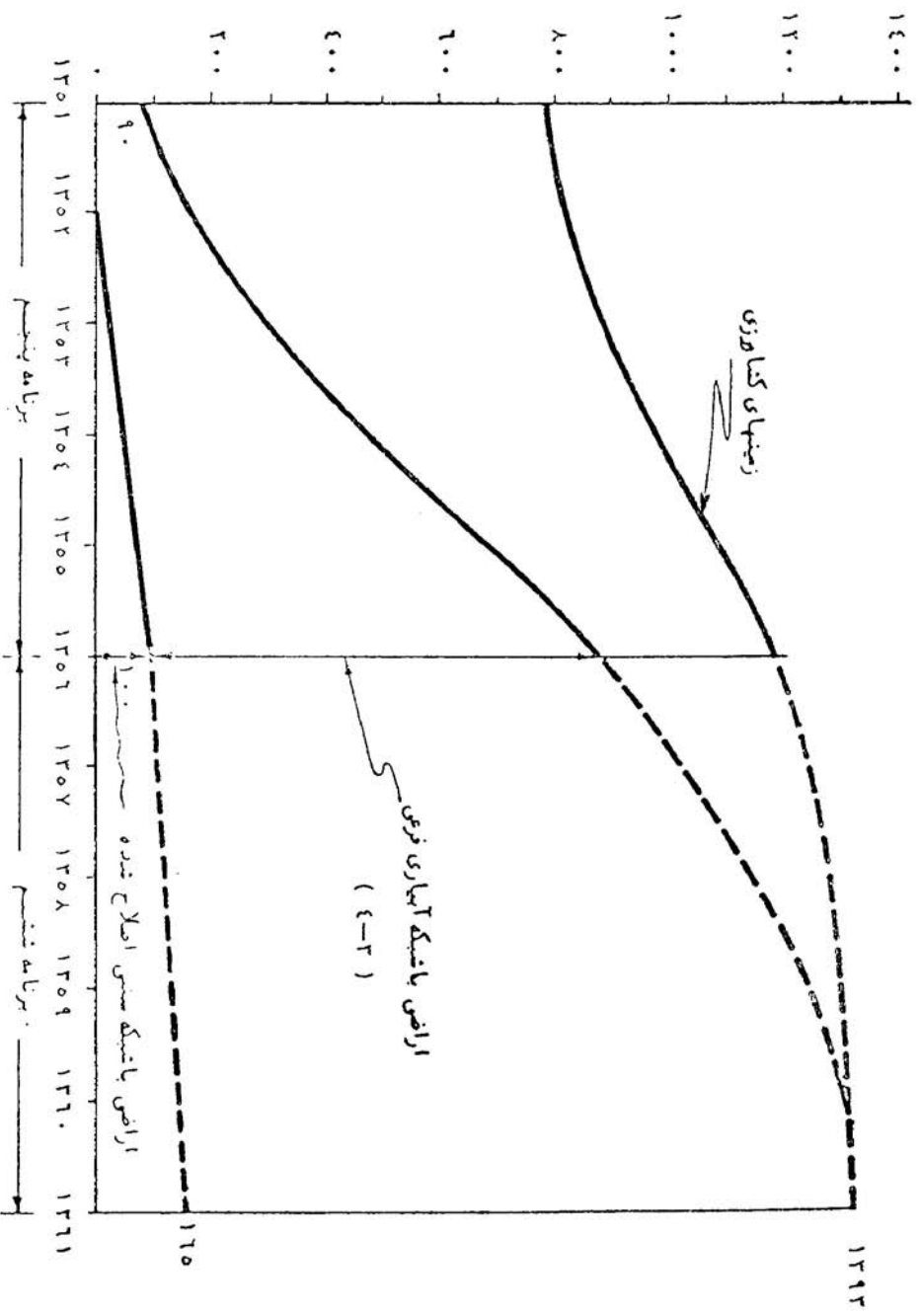
جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت در توسعه منابع آب طی برنامه پنجم

جمع کل	سرمایه گذاری ثابت			عنوان برنامه				
	بخش خصوصی	بخش عمومی						
	جمع	از محل اعتبارات عمرانی	از پس انداز خصوصی	جمع	از محل صنایع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی		
(۷) = (۳+۶)	(۱) = (۴+۵)	(۵)	(۴)	(۲) = (۱+۲)	(۲)	(۱)		
۲۷/۹	۳/۴	۲/۰	۱/۴	۲۴/۵	-	۲۴/۵	۱- تأمین آب	
۵۷/۴	۰/۶	-	۰/۶	۵۶/۸	۵/-	۵۱/۸	۲- ایجاد شبکه های آبیاری	
۱۴/۶	-	-	-	۱۴/۶	-	۱۴/۶	۳- آبرسانی به شهرها	
۲/۰	-	-	-	۲/۰	-	۲/۰	۴- تولید برق آبی	
۱۱/۱	-	-	-	۱۱/۱	-	۱۱/۱	۵- تحقیق و بررسی	
۱۱۳/۰	۴/۰	۲/۰	۲/۰	۱۰۹/۰	۵/۰	۱۰۴/۰	جمع	

نمودار شماره ۱ - افزایش سطح زمینهای کشاورزی و شبکه آبیاری نوری برای اراضی طرحهبسای آبیاری

در دست اقدام و طرحهایی که در بر نامه پنجم آغاز خواهد شد

هزارمکنار (ناخالص)

زمینهای کشاورزی

اراضی بانسنگ آبیاری نوری (۳-۴)

اراضی بانسنگ سنی اصلاح شده

برنامه پنجم

برنامه ششم

فصل نهم

صنایع

۱- هدفهای اساسی

۱-۱- هدفهای کیفی : هدفهای کیفی صنایع در برنامه پنجم عبارتند از:

الف- تکمیل ، تجهیز و توسعه واحدهای صنعتی موجود و ادغام واحدهای مشابه بمنظور بهره‌برداری مؤثر از حداکثر ظرفیت اقتصادی صنایع و در نتیجه صرفه‌جویی در هزینه‌ها ، تقلیل قیمت تمام‌شده، و بهبود مرغوبیت کالاها.

ب- ایجاد صنایع جدید مرتبط با صنایع و منابع موجود و بالاخص ایجاد و توسعه صنایع تولیدکننده کالاهای واسطه و سرمایه‌ای به نحوی که موجبات کاهش وابستگی صنایع به واردات از خارج در آینده فراهم گردد .

پ- توسعه بازارهای صادراتی و در نتیجه نیل به هدفهای صادراتی تعیین شده برای دهه صادرات که تأثیر آن بهبود کیفیت کالاهای صنعتی ، تعدیل قیمت‌ها و افزایش درآمد ارزی خواهد بود .

ت- استفاده از تکنولوژی کاربر در صنایع بزرگ و سنگین که احداث آنها در این برنامه پیش‌بینی شده، و استفاده از تکنولوژی سرمایه‌بر فقط در موارد ضروری .

ث- احداث صنایع اقماری ، جنبی و تکمیلی بصورت صنایع کوچک تغذیه‌کننده و تغذیه‌شونده صنایع بزرگ بمنظور تسریع و تقویت اقتصاد صنعتی کشور.

ج - توجه بیشتر به صنایع وابسته به کشاورزی بمنظور تسریع رشد کشاورزی و مآلاً بالابردن سطح درآمد سرانه روستائی و کمک به رفع کمبود کالا های مصرفی غذائی و دامی کشور ، و ایجاد اشتغال دائم و موقت برای خوش نشینان روستاها و حاشیه نشینان شهرها .

چ - تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی بمنظور جذب دانشهای فنی و تکنولوژی پیشرفته و همچنین دستیابی به بازارهای جدید صادراتی برای کالا های صنعتی کشور و تجهیز منابع مالی جدید .

ح - تأکید به افزایش و تشویق تحقیقات صنعتی در سطح دانشگاهها ، مدارس عالی ، و واحدهای تولیدی بمنظور جذب تکنولوژی صنعتی پیشرفته و ایجاد تکنولوژی صنعتی ایرانی .

خ - گسترش مالکیت صنعتی از طریق واگذاری سهام واحدهای صنعتی به کارگران ، کارمندان و قاطبه مردم بمنظور توزیع عادلانه تر ثمرات پیشرفتهای صنعتی .

د - تعلیم مدیران صنعتی در سطوح مختلف بمنظور کمک به تفکیک هر چه بیشتر مالکیت از مدیریت .

ذ - فروش تدریجی واحدهای صنعتی دولتی که تاکنون بمنظور ارشاد آموزش و تشویق سرمایه گذاران خصوصی به سرمایه گذاری صنعتی بوجود آمده اند به بخش خصوصی .

ر - اعطای تسهیلات اعتباری و کمکهای زیربنائی به مناطق دور افتاده و مستعد کشور (خارج از قطبهای صنعتی موجود) .

ز - جلوگیری از آلودگی منابع آب .

۲-۱- هدفهای کمی : هدفهای کمی صنایع در برنامه پنجم بشرح زیر است :

الف - ارزش تولیدات صنایع از ۵۰۹ میلیارد ریال در سال آخر برنامه چهارم با رشد متوسطی حدود ۱۴ درصد در سال به ۹۷۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۶ خواهد رسید و ارزش افزوده از ۱۶۳/۷ میلیارد ریال برآورد سال آخر برنامه چهارم به ۳۳۰ میلیارد ریال در سال آخر برنامه پنجم افزایش خواهد یافت .

رسیدن باین هدف مستلزم آنست که رشدی بطور متوسط معادل ۱۵ درصد در سال (به قیمت سال ۱۳۵۱) در صنعت حاصل گردد و در نتیجه سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی از ۱۳/۴ درصد برآورد سال آخر برنامه چهارم به ۱۶ درصد در سال آخر برنامه پنجم برسد .

ب - کل شاغلین صنعتی کشور که در سال آخر برنامه چهارم حدود ۱/۷۵ میلیون نفر میباشد با رشد متوسط سالانه ای بیش از ۷ درصد ، و با ایجاد ۷۳۵ هزار شغل مولد صنعتی ، به حدود ۲/۵ میلیون نفر در پایان برنامه پنجم خواهد رسید به نحوی که نسبت شاغلین صنعتی به کل شاغلین کشور از ۲۰/۷ درصد در سال ۱۳۵۱ به ۲۵ درصد در سال ۱۳۵۶ افزایش خواهد یافت .

پ - صادرات فرآورده های صنعتی غیر نفتی شامل کالا های سنتی و صنعتی جدید با رشد متوسط سالانه ای حدود ۱۸ درصد از ۲۷ میلیارد ریال برآورد سال ۱۳۵۱ ، به حدود ۶۱ میلیارد ریال در سال آخر برنامه پنجم بالغ خواهد شد .

۲- سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی :

۲-۱- خط‌مشی‌های کلی : خط‌مشی‌های کلی صنعتی در برنامه پنجم

بقرار زیر تعیین میشود :

الف - تشویق انجام تحقیقات صنعتی در سطح دانشگاهها و واحدهای تولیدی دولتی و خصوصی ، ایجاد همکاری مستمرین واحدهای مهم تولیدکننده و مراکز تحقیقاتی بمنظور ایجاد تکنولوژی داخلی و بالابردن کیفیت و استاندارد تولیدات صنعتی .

ب - مراقبت دائم در کنترل مرغوبیت محصولات ساخت کشور بمنظور حمایت از مصرف‌کنندگان داخلی و رقابت در بازارهای جهانی .

پ - بهره‌برداری از منابع مواد اولیه و خام و تبدیل این مواد به کالاهای قابل مصرف در داخل و یا قابل صدور به خارج .

ت - تأکید بر ایجاد صنایع متوسط و کوچک بعلت اشتغال‌زا بودن آنها خاصه در سطح مناطق عقب‌افتاده ولی مستعد بمنظور افزایش درآمد سرانه در آن مناطق و گسترش بازار کالاهای مصرفی و بادوام که تاکنون بیشتر مورد تقاضای شهرنشینان بوده است .

ث - محدود شدن سرمایه‌گذاری مستقیم دولت به صنایع اساسی از قبیل مس ، ذوب‌آهن ، پتروشیمی و دیگر صنایعی که از نظر دفاع ملی و رفاه اجتماعی اهمیت دارند .

ج - تشویق مردم به استفاده از پس اندازها بمنظور خرید سهام کارخانه‌ها و گسترش مالکیت صنعتی از طریق تقویت بورس سهام فروش سهام کارخانه‌های دولتی و خصوصی به کارگران، کارمندان و قاطبه مردم .

ج - اقدام به سرمایه‌گذاری در طرحهای صنعتی خارج از کشور در مواردی که اجرای این گونه طرحها موجبات صدور مواد خام و کالاهای واسطه‌ای کشور را بمنظور تبدیل فرآورده‌های صنعتی و دستیابی به بازارهای خارجی فراهم میسازد .

۲-۲ - سیاست تعرفه‌ای : بررسی مداوم سطح حمایت‌های گمرکی در رشته‌های مختلف صنعتی با توجه به امکانات توسعه هر رشته، بعنوان يك اصل اساسی در سیاست تعرفه‌ای کشور مورد نظر خواهد بود و نحوه کاربرد این اصل در مورد کالاهای مختلف صنعتی در برنامه پنجم عمرانی بصورت زیر تعیین میگردد .

الف - در مورد کالاهای مصرفی سیاست فعلی کاهش تدریجی حمایت گمرکی بمنظور بالا بردن کیفیت کالاهای ساخت کشور و ایجاد امکانات رقابت سالم با کالاهای مشابه خارجی ادامه خواهد یافت .

ب - در مورد کالاهای واسطه و سرمایه‌ای حمایت گمرکی مناسب نسبت به صنایع سازنده این کالاها بمنظور کاهش واردات آنها و تشویق ساخت آنها در داخل کشور و صرفه‌جویی ارزی برقرار خواهد شد. بدیهی است که این حمایتها پس از يك دوره معقول تدریجاً باید کاسته شود .

۲-۳ - سیاست اعتباری - سیاست اعتباری برنامه پنجم در مورد صنایع عبارت خواهد بود از :

- الف - تشویق شرکت‌های بیمه دولتی و خصوصی و بیمه‌های اجتماعی کارگران به خرید سهام شرکت‌های صنعتی .
- ب - توسعه خدمات بانک‌های تخصصی موجود به مناطق مختلف کشور برای کمک به ایجاد واحدهای صنعتی .
- پ - تشویق بانک‌های تجاری به ایجاد واحدهای مخصوص برای بررسی و ارزیابی صحیح طرح‌های صنعتی بمنظور اعطای اعتبار و سرمایه در گردش به واحدهای صنعتی و یا مشارکت با آنها و بالاخص اعطای کمک اعتباری بصنایع کوچک و در سطح استانها .
- ت - تأمین نیازمندیهای سرمایه در گردش کارخانجات دولتی و خصوصی از طریق بانک‌های تخصصی و تجاری .
- ث - ایجاد مشوق‌های مالی مانند نرخهای بهره ترجیحی برای صنایع کوچک بخصوص در مناطق عقب افتاده و شهرکها .
- ج - ایجاد تسهیلات لازم برای کارمندان و کارگران کارخانه‌ها و شرکت‌های صنعتی جهت خرید سهام صنعتی .
- چ - کمک به بانک‌های تخصصی و تجاری بمنظور مشارکت در سرمایه گذاری صنایع کوچک و متوسط و یا اعطای وام به این صنایع بدون توجه به وثائق متداول بالاخص در شهرها و شهرکها و مناطق عقب افتاده .
- ح - ایجاد سازمان سرمایه گذاری عام و پذیره نویسی توسط دولت بمنظور جمع آوری پس اندازها و حمایت از سهامداران کوچک .

خ - تجدید نظر در سیاست بانکهای تجاری و تخصصی بنحوی که اعطای کمکهای مالی به صاحبان صنایع خصوصی براساس ارائه طرحهای سالم و قابل اجرا و بدون توجه به وثائق متداول انجام گیرد . این سیاست خصوصاً در مورد کمکهایی که از محل اعتبارات عمرانی انجام میشود رعایت خواهد شد .

۴-۲ - سیاست مالیاتی : سیاست مالیاتی معطوف به هدفهای زیر خواهد بود :

الف - بهبود روشهای حسابداری در واحدهای صنعتی و همچنین بهبود بیشتر روشهای ممیزی مالیاتی .

ب - اتخاذ سیاستهای مالیاتی لازم در مورد زمین بمنظور سوق دادن پس اندازهایی که صرف بورس بازی زمین میشود به فعالیتهای صنعتی .

۵-۲ - سیاست آموزشی و تحقیقاتی : با توجه به ناچیز بودن جوهری که برای پژوهشهای علمی در صنایع اختصاص یافته است و لزوم افزایش آن ، سیاست برنامه پنجم در این باره بشرح زیر خواهد بود :

الف - تجدیدنظر اساسی در رشتههای تحصیلی دانشگاهها و مؤسسات عالی از لحاظ کیفی و کمی و تقویت رشتههای فنی و علمی و مدیریت بمنظور کمک به بخش صنایع و معادن .

ب - ایجاد مراکز آموزشی و تربیت حرفه ای در جوار واحدهای صنعتی دولتی و خصوصی بمنظور تعلیم تکنیسین و کارگر ماهر و تعلیم صاحبان حرفه و صنایع کوچک و روستائی .

پ - ایجاد بورسهای آموزشی برای دوره‌های کارآموزی کوتاه مدت و دراز مدت در خارج از کشور در سطوح مختلف و در رشته‌های مورد نیاز صنایع و معادن .

ت - تشویق واحدهای صنعتی متوسط و بزرگ به استفاده از نظام حسابداری صنعتی و تعلیم حسابداران صنعتی .

۶-۲ - سیاست استاندارد کردن محصولات و حمایت از مصرف کننده :
بمنظور حمایت از مصرف کنندگان و کمک به قدرت رقابتی صنایع داخلی اقدامات زیر انجام خواهد گرفت :

الف - توسعه استاندارد کالا و تحقیقات صنعتی کشور و نظارت دائم بر کیفیت کالاها بمنظور بالا بردن مرغوبیت کالاهای مصرفی داخلی و صادراتی .

ب - حمایت از مصرف کننده داخلی از نظر قیمت فروش از طریق کنترل مرغوبیت جنس با توجه به قیمت‌های تمام شده .

پ - جلوگیری از واردات، کالاهای صنعتی خارج از استاندارد متعارف .
۷-۲ - سیاست‌ها و مقررات اداری: سیاست‌های اداری در زمینه صنایع معطوف به هدفهای زیر خواهد بود :

الف - اعطای اختیارات بیشتر به ادارات محلی دولتی و تقویت کادر فنی آنها جهت صدور پروانه تأسیس و بهره‌برداری صنایع کوچک و متوسط در شهرستانها بدون مراجعه به مرکز .

ب - موظف کردن سازمانهای دولتی و مؤسسات وابسته بتأمین نیازمندیهای خود از محصولات ساخت کشور، در صورت وجود کالاهای مشابه داخلی .

پ - تجدید نظر در قانون تجارت بمنظور حفظ منافع سهامداران کوچک و تطبیق قانون تجارت با سیاستهای جدید بمنظور گسترش مالکیت واحدهای صنعتی .

ت - تأمین آب و برق و تلفن موردنیاز صنایع بصورتی مطمئن و با نرخهای معین و نسبتاً ثابت .

ث - بررسی و نظارت مداوم بر قیمت کالاهای واسطه صنعتی بمنظور جلوگیری از افزایش غیرمعقول هزینه تولید کالاهای صنعتی و غیرصنعتی مصرفی .
ج - فروش واحدهای صنعتی دولتی ببخش خصوصی براساس ضوابطی که بتصویب مقامات قانونی خواهد رسید .

۲-۸ - سیاست حفظ محیط زیست : تعیین ضوابط فنی لازم بمنظور حفظ محیط زیست و جلوگیری از آلودگی آن و اعمال تدریجی ضوابط مزبور در انتخاب محل و طرح فنی واحدهای تولیدی و اعطای اولویت و حمایت های گوناگون بطرحهای صنعتی که از این ضوابط پیروی مینمایند طی برنامه پنجم مورد تأکید خواهد بود .

۳ - هدفها و برنامه های مشخص

۳-۱ - صنایع غذایی : ارزش افزوده صنایع غذایی ، آشامیدنیها و دخانیات با رشد متوسط سالانه ای برابر $\frac{4}{8}$ درصد افزایش خواهد یافت .
در اکثر رشته های صنایع غذایی سعی خواهد شد خودکفائی ایجاد گردد و کشور از واردات مواد غذایی بی نیاز شود .

- در مورد پاره‌ای از فرآورده‌های غذایی چون ماهی، خرما و روغن نباتی هدف صادراتی تعیین گردیده است.

- با توجه بآب و هوای متغیر مناطق مختلف کشور و دوری مراکز تولید از مراکز مصرف، هدف آنستکه قسمت اعظم شبکه سردخانه‌ها در استانها و فرمانداریهای کل تکمیل گردد تا میوه، سبزی، گوشت، ماهی و لبنیات مطمئن و سالم در اختیار مصرف کننده قرار گیرد.

- با احداث کارخانه‌های خوراک دام و طیور در نقاط مستعد کشور عرضه خوراک دام بنحوی تنظیم خواهد شد که تغذیه دام بخصوص در فصل زمستان با اشکال مواجه نگردد.

- برای رفع کمبود پروتئین حیوانی در داخل کشور و افزایش درآمد سرانه ساحل نشینان جنوب سعی خواهد شد که پس از انجام ماهیگیری آزمایشی در خلیج فارس و دریای عمان، صید تعقیبی عملی شود و کشتی‌های ماهیگیری ایران در آبهای بین‌المللی نیز صید ماهی نموده و با کنسرو کردن و تهیه آرد ماهی و صدور بخارج درآمد ارزی کسب گردد.

۲ - ۳ - صنایع نساجی، پوشاک، کفش، فرش و صنایع دستی: ارزش افزوده این رشته از صنایع با رشد متوسط سالانه‌ای برابر ۸/۹ درصد افزایش خواهد یافت.

- در رشته صنایع نساجی و پوشاک سعی در تأمین خود کفائی و صدور این کالاها به خارج، هدف مورد نظر بوده و در تهیه البسه و پوشاک آماده که ایران در تهیه آن مزیت نسبی قابل ملاحظه‌ای دارد تأکید خاصی بعمل خواهد آمد.

- باتوجه به تغییر سلیقه مردم از الیاف مصنوعی به ابریشم طبیعی و افزایش تولید و مصرف قالی و محصولات دستی ابریشمی و صادرات آنها، صنعت سنتی چندین ساله و فراموش شده ابریشم تجدید حیات نموده و بسا تهیه مواد اولیه این صنعت در داخل کشور به کاهش بیکاری و کم کاری در پاره‌ای از مناطق روستائی کمک خواهد شد .

- صنایع دستی که تاکنون بیشتر در شهرها و شهرکها تشویق شده است، در روستاهائی که دارای سابقه سنتی در این قبیل صنایع هستند نیز از طریق بهبود روش و وسائل کار، تضمین خرید مستقیم این کالاها و عرضه آنها به بازارهای داخلی و خارجی مورد تشویق و حمایت قرار خواهد گرفت .

۳ - ۳ - صنایع سلولزی : ارزش افزوده صنایع سلولزی با رشد متوسط سالانه‌ای معادل ۱۷/۵ درصد افزایش خواهد یافت .

- در برنامه پنجم سعی خواهد شد از ۱/۴ میلیون هکتار جنگلهای تجارتنی و قابل بهره برداری کشور استفاده کامل بعمل آید و با احداث مجتمع های چوب و کاغذ در جنگلهای شمال بیش از نیمی از کاغذ مصرفی کشور در داخل تولید گردد .

- در مورد محصولات چوبی ، علاوه بر تأمین احتیاجات داخلی ، هدف آنستکه فرآورده های قابل صدور نیز به خارج صادر شود .

۴ - ۳ - صنعت پوست و چرم : ارزش افزوده صنعت پوست و چرم در برنامه پنجم با رشد متوسط سالانه ای معادل ۹/۹ درصد افزایش خواهد یافت :

- توسعه و تکمیل کارخانه های موجود و همچنین انجام اقدامات اساسی در زمینه بهبود مواد اولیه این صنعت هدف مورد نظر میباشد .

۵ - ۳ - صنایع شیمیائی و پتروشیمی : ارزش افزوده صنایع شیمیائی و پتروشیمی در برنامه پنجم بارشد متوسط سالانه ای برابر ۱/۲۱ درصد افزایش خواهد یافت .

-- مواد واسطه شیمیائی باظرفیتهای اقتصادی بمنظور جانشینی واردات و صدور به بازار های جهانی تولید خواهد شد .

- تولید مواد مصرفی نهائی شیمیائی و پتروشیمی از قبیل کود، رنگ، الیاف مصنوعی، پلاستیک و لاستیک و سائت نقلیه ادامه خواهد یافت .

- با استفاده از مزیت نسبی کشور در تولید پاره ای از کالاهای شیمیائی و پتروشیمی از قبیل پودر رختشوئی ، مصنوعات پلاستیکی، کود شیمیائی و مواد آروماتیک ، سعی خواهد شد این قبیل محصولات به خارج از کشور صادر گردد .

۶ - ۳ - صنایع معدنی غیر فلزی : ارزش افزوده این رشته از صنایع در برنامه پنجم بارشد متوسط سالانه ای برابر ۳/۲۳ درصد افزایش خواهد یافت .
- در رشته مصالح ساختمانی ، مواد و مصالح مورد نیاز برنامه های تأمین مسکن، احداث راهها، فرودگاهها ، ساختمانهای صنعتی ، کانالها ، سدها و بنادر تأمین خواهد شد .

- خود کفائی محصولات معدنی غیر فلزی در برنامه پنجم مورد نظر خواهد بود و علاوه بر آن صدور کاشی نیز مورد توجه قرار خواهد گرفت .

۷-۳- فلزات اساسی و محصولات فلزی : رشد متوسط ارزش افزوده این دسته از صنایع در برنامه پنجم سالانه ۲۴ درصد تعیین شده است .

- طی برنامه پنجم مصرف مصالح فلزی ساختمانی از قبیل تیر آهن ، لوله ، مفتول و پروفیل بطور کامل از محل تولید داخلی تأمین خواهد شد ولی احتیاجات ورق آهن که در حدود ۴۵ درصد آهن و فولاد مصرفی کشور میباشد کماکان از محل واردات تأمین خواهد گردید .

- ظرفیت کارخانه ذوب آهن آریامهر تا حدود ۱/۹ میلیون تن افزایش داده خواهد شد و ایجاد دو کارخانه ذوب آهن از طریق احیاء مستقیم در مجاورت منابع گاز هر کدام با ظرفیتی حدود یک میلیون تن آهن اسفنجی پیش بینی شده است .
- با اکتشاف منابع عظیم مس سرچشمه کرمان واحداث کارخانه تغلیظ مس ، پیش بینی میشود در سال آخر برنامه پنجم حدود ۱۶۰ هزار تن مس فلزی تولید گردد و قسمت اعظم آن به خارج صادر شود .

۸-۳- صنایع ماشینهای غیر برقی (مکانیکی) - ارزش افزوده ماشینهای غیر برقی طی پنج سال برنامه پنجم با رشد متوسط سالانه ای برابر ۲۸/۲ درصد افزایش خواهد یافت .

ساخت کالاهای سرمایه ای و واسطه ای فلزی از قبیل ماشینهای ابزار ، ظروف تحت فشار ، انواع دستگاههای صنعتی ، انواع ساختمانهای فولادی ، پمپ و کمپرسورها ، پرس والکترو موتورها که پایه گذار سایر صنایع بوده و از طریق بالابردن دانش فنی و آموزش نیروی انسانی ماهر نیازهای بلند مدت صنعتی شدن را برآورده مینمایند بیش از پیش افزایش خواهد یافت .

۳-۹- صنایع ماشینهای برقی - ارزش افزوده ماشینهای برقی در برنامه پنجم بارشد متوسط سالانه‌ای معادل ۱۵/۹ درصد افزایش خواهد یافت .

- ساخت کالاهای مصرفی بادوام از قبیل یخچال ، تلویزیون ، تلفن و لامپ روشنائی همچنان ادامه خواهد یافت و با اجرای طرحهای ساخت قطعات و وسایل این کالاها در داخل کشور ، ارزش افزوده این صنایع بالا خواهد رفت .

۳-۱۰- صنایع وسائط نقلیه - در برنامه پنجم ارزش افزوده صنایع وسائط نقلیه بارشد متوسط سالانه‌ای برابر ۱۹/۲ درصد افزایش پیدا خواهد کرد .

- هدف آنست که در برنامه پنجم با ایجاد واحد موتور سازی ، نسبت ساخت قطعات اتومبیل در داخل کشور از ۵۰ درصد تا میزان ۷۵ درصد افزایش یابد و بدین ترتیب واردات قطعات مزبور از خارج تا حد زیادی کاهش پیدا کند .

- در مورد تراکتور و ادوات کشاورزی برنامه توسعه واحدهای موجود از ازبک طرف ، وثابت بودن میزان افزایش سطح زیر کشت از طرف دیگر حصول هدف صدور به کشورهای همجوار را امکان پذیر میسازد .

- در برنامه پنجم مقدمات تأسیس تعمیرگاههای کشتی در سواحل جنوب فراهم و در برنامه ششم سعی خواهد شد که کشتیهای تجاری و نفت کشهایی که در خلیج فارس و بحر عمان رفت و آمد میکنند در تعمیرگاههای سواحل ایران تعمیر شوند و با ایجاد مقدمات ساخت کشتیهای کوچک برنامه‌های درازمدت کشتی سازی در آینده عملی گردد .

۱۱-۳- صنایع کوچک- از نظر اهمیتی که این دسته از صنایع در گسترش پایه‌های صنعتی کشور دارد و خاصه با توجه به تأکیدی که در برنامه پنجم در مورد ایجاد همبستگی بین صنایع مختلف بسویژه میان صنایع بزرگ و کوچک شده است برنامه و سیاستهای مربوط به این دسته از صنایع بشرح زیر خواهد بود :

- شناخت صنایع کوچک خاصه از نقطه نظر استعداد ایجاد همبستگی با سایر صنایع و سایر بخشهای اقتصادی .

- اعطای کمکهای فنی و آموزشی به صنایع کوچک و انجام خدمات مشورتی و راهنمایی این واحدها بنحویکه اولویت آنها بر اساس درجه استعداد همبستگی تعیین گردد .

- اعطای وام و اعتبار به حدود ده هزار واحد صنعتی کوچک با شرایط سهل و تجدید نظر در نوع وثیقه با توجه بدرجه استعداد همبستگی این صنایع .

- تأسیس شعب و ادارات مستقل و جداگانه در بانکهای تخصصی صنعتی و تجاری برای اعطای وام و کمکهای مالی به صنایع کوچک .

- موظف کردن سازمانها و مؤسسات دولتی به خرید محصولات صنایع کوچک .

- ایجاد مراکز پیمانکاری بین صنایع کوچک و بزرگ .

- فراهم کردن تسهیلات زیربنایی از قبیل زمین - راه - آب - برق - تلفن و کارگاه آموزشی بمنظور استقرار صنایع کوچک در نقاط مستعد کشور .

۴- سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی:

- برای تحقق هدفهای فوق‌الذکر و با توجه به عواملی نظیر بالا بردن بهره‌وری صنایع موجود، اقدامات لازم جهت بهبود مدیریت، راهنمایی و کمکهای فنی و مالی لازم به بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری در صنایعی که دارای مزیت نسبی هستند، میزان سرمایه‌گذاری صنعتی طی برنامه پنجم عمرانی ۵۰۶/۴ میلیارد ریال (شامل ۴ میلیارد ریال کمکهای فنی به صنایع) برآورد گردیده است که حدود ۴۰ درصد آن توسط دولت و ۶۰ درصد بقیه توسط بخش خصوصی انجام میگردد از ۱۹۹/۶ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری دولتی ۱۸۳/۹ میلیارد ریال آن از اعتبارات عمرانی و بقیه از محل منابع داخلی مؤسسات انتفاعی و بازرگانی دولت تأمین خواهد شد.

- در برنامه پنجم بیش از ۹۰ درصد سرمایه‌گذاریهای صنعتی دولت در خارج از تهران انجام خواهد گرفت.

- کل اعتبارات صنایع از ۱۰۳/۵ میلیارد ریال در برنامه چهارم (شامل ۹۹/۲ میلیارد ریال از محل بودجه عمرانی و ۴/۳ میلیارد ریال از محل بودجه عادی دولت) به ۱۹۴/۵ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ میگردد.

جدول (۱) کل اعتبارات صنایع و جدول (۲) سرمایه‌گذاری ثابت در صنایع راطی برنامه پنجم نشان میدهد.

جدول ۱- کل اعتبارات صنایع طی برنامه پنجم

اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
(۵) = (۱+۴)	(۴) = (۲+۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۸/۵۰۰	۸/۵۰	-	۸/۵۰	-	۱- صنایع غذایی
۳/۰۰۰	۳/۰۰	-	۳/۰۰	-	۲- نساجی، فرش، دستی و روستائی
۱۵/۰۰۰	۱۵/۰۰	-	۱۵/۰۰	-	۳- سلولزی و چاپ
-	-	-	-	-	۴- چرم و پوست
۴۲/۰۰۰	۴۲/۰۰	-	۴۲/۰۰	-	۵- شیمیائی و پتروشیمی
-	-	-	-	-	۶- معدنی غیر فلزی*
۵۷/۰۰۰	۵۷/۰۰	-	۵۷/۰۰	-	۷- فلزات اساسی
۲۵/۲۴۰	۲۵/۲۴	-	۲۵/۲۴	-	۸- ماشینهای غیر برقی
-	-	-	-	-	۹- ماشینهای برقی
۹/۱۶۰	۹/۱۶	-	۹/۱۶	-	۱۰- وسائط نقلیه
۲۰/۰۰۰	۲۰/۰۰	-	۲۰/۰۰	-	۱۱- انتقال، بیخش خصوصی
۵/۶۵۵	۴/۰۰	-	-	۱/۶۵۵	۱۲- کمکهای فنی، صنایع**
۷/۰۱۷	-	-	-	۷/۰۱۷	۱۳- خدمات عمومی و نظارت***

۴۴۲۴

۱/۹۶۷	-	-	-	۱/۹۶۷	۱۴- طرحهای مستمر***
۱۹۴/۵۳۹	۱۸۳/۹۰	۴/۰۰	۱۷۹/۹۰	۱۰/۶۳۹	جمع

- * اعتبارات لازم جهت تأسیس کارخانه‌های ساخت قطعات پیش ساخته ساختمانی منظور نشده است.
- ** شامل مطالعات صنعتی - کمکهای فنی و تحقیقاتی و آزرایشگاههای صنعتی.
- *** شامل نظارت بر امور صنعتی، بازرگانی داخلی و خارجی، آمار صنعتی، معدنی، بازرگانی، توسعه و بهبود صادرات، نمایندگانهای سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران و سازمان مرکزی شرکتها و سازمان صنایع نظامی.
- **** شامل هزینه‌های اداری شرکت صنایع پتروشیمی، سرکر صنایع دستی، سازمان صنایع کوچک.

جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت در صنایع طی برنامه پنجم

سرمایه گذاری ثابت

جمع کل	بخش خصوصی			بخش دولتی			برنامه
	جمع	از محل اعتبارات عمرانی	از پس انداز خصوصی	جمع	از محل منابع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	
(۷) = (۲+۶)	(۵) = (۴+۵)	(۵)	(۴)	(۳) = (۱+۲)	(۲)	(۱)	
۵۰/۵۰	۲۵/۲۵	۳/۰۰	۲۲/۲۵	۱۵/۲۵	۶/۷۵	۸/۵۰	۱- صنایع غذایی ۲- نساجی، فرش، دستی و روستائی
۵۰/۵۰	۴۷/۰۰	۱/۵۰	۴۵/۵۰	۳/۵۰	۰/۵۰	۳/۰۰	۳- سلولزی و چاب ۴- چرم و پوست
۲۵/۳۰	۱۰/۰۰	-	۱۰/۰۰	۱۵/۳۰	۰/۳۰	۱۵/۰۰	۵- شیمیائی و پتروشیمی
۲/۰۰	۲/۰۰	-	۲/۰۰	-	-	-	۶- معدنی غیر فلزی*
۱۱۶/۳۰	۷۱/۳۰	۳/۰۰	۶۸/۳۰	۴۵/۰۰	۲/۰۰	۴۲/۰۰	۷- فلزات اساسی
۵۷/۵۰	۵۵/۸۵	۵/۰۰	۵۰/۸۵	۱/۱۵	-	-	۸- ماشینهای غیر برقی
۱۱۶/۵۰	۵۹/۵۰	۴/۰۰	۵۵/۵۰	۵۷/۰۰	-	۵۷/۰۰	۹- ماشینهای برقی
۴۱/۷۴	۱۳/۰۰	۱/۵۰	۱۱/۵۰	۲۸/۷۴	۳/۵۰	۲۵/۲۴	
۱۰/۵۰	۱۰/۵۰	۱/۰۰	۹/۵۰	-	-	-	

۴۴۲۶

۳۰/۱۶	۲۱/۵۰	۱/۰۰	۲۰/۵۰	۹/۱۶	-	۹/۱۶	۱۰- وسائط نقلیه
۱/۰۰	۱/۰۰	-	۱/۰۰	-	-	-	۱۱- متفرقه
۵۰۲/۴۰	۳۲۶/۸۰	۲۰/۰۰	۳۰۶/۸۰	۱۷۵/۶۰	۱۵/۷۰	۱۵۹/۹۰	جمع صنعت

* اعتبار جهت تأسیس کارخانه های ساخت قطعات پیش ساخته ساختمانی از محل اعتبارات عمرانی پیش بینی نشده است .

جدول ۳ - پیش بینی سرمایه گذاری در طرحهای صنعتی دولتی از اعتبارات عمرانی و منابع داخلی مؤسسات انتفاعی و بازرگانی دولت در برنامه پنجم (میلیون ریال)

منابع داخلی مؤسسات انتفاعی	اعتبارات عمرانی	جمع	طرح
<u>۶۷۵۰</u>	<u>۸۵۰۰</u>	<u>۱۵۲۵۰</u>	۱ - صنایع غذایی
(۳۰۰۰)	(۴۰۰۰)	(۷۰۰۰)	توسعه کارخانه های قند (نیشکر و چغندر)
(۵۰۰)	(۱۵۰۰)	(۲۰۰۰)	ماهی شیلات جنوب و شمال
-	(۱۰۰۰)	(۱۰۰۰)	سردخانه
-	(۱۰۰۰)	(۱۰۰۰)	لبنیات پاستوریزه
-	(۱۰۰۰)	(۱۰۰۰)	کشت و صنعت
(۳۲۵۰)	-	(۳۲۵۰)	چای ، دخانیات و سایر صنایع غذایی
<u>۵۰۰</u>	<u>۳۰۰۰</u>	<u>۳۵۰۰</u>	۲ - نساجی ، فرش ، صنایع دستی و روستائی
(۲۵۰)	-	(۲۵۰)	شرکت سهامی کارخانجات ایران
(۲۵۰)	-	(۲۵۰)	نساجی مازندران و غیره
-	(۳۰۰۰)	(۳۰۰۰)	دستی - فرش و روستائی
<u>۳۰۰</u>	<u>۱۵۰۰۰</u>	<u>۱۵۳۰۰</u>	۳ - صنایع سلولزی
-	(۸۰۰۰)	(۸۰۰۰)	کارخانه کاغذ گیلان *
-	(۷۰۰۰)	(۷۰۰۰)	کارخانه کاغذ مازندران *
(۳۰۰)	-	(۳۰۰)	شرکت چوب گیلان
<u>۳۰۰۰</u>	<u>۴۲۰۰۰</u>	<u>۴۵۰۰۰</u>	۴ - شیمیائی و پتروشیمی
-	(۳۰۰۰۰)	(۳۰۰۰۰)	پتروشیمی
(۲۰۰۰)	(۱۲۰۰۰)	(۱۴۰۰۰)	صنایع نظامی (شیمیائی) **
(۱۰۰۰)	-	(۱۰۰۰)	کود شیمیائی

* کل سرمایه گذاری برای دو کارخانه ۳۰ میلیارد ریال برآورد گردیده که دولت مبلغ ۱۵ میلیارد ریال آنرا انجام میدهد .

** سرمایه گذاری در کارخانه ساخت باطری از این محل تأمین خواهد شد .

جدول ۳ - پیش بینی سرمایه گذاری در طرح های صنعتی دولتی از اعتبارات عمرانی و منابع داخلی مؤسسات انتفاعی و بازرگانی دولت در برنامه پنجم (میلیون ریال)

منابع داخلی مؤسسات انتفاعی	اعتبارات عمرانی	جمع	طرح
۱۶۵۰	-	۱۶۵۰	۵ - معدنی غیر فلزی
-	۵۷۰۰۰	۵۷۰۰۰	۶ - فلزات اساسی ***
-	(۴۰۰۰۰)	(۴۰۰۰۰)	توسعه ذوب آهن (بدون معادن مسکن - آموزش)
-	(۷۰۰۰)	(۷۰۰۰)	احیاء مستقیم
-	(۱۰۰۰۰)	(۱۰۰۰۰)	ذوب مس (بدون معادن - مسکن)
۳۵۰۰	۲۵۲۴۰	۲۸۷۴۰	۷ - صنایع مکانیکی
(۲۵۰)	(۳۰۰۰)	(۳۲۵۰)	توسعه ماشین سازی تبریز
(۲۵۰)	(۳۰۰۰)	(۳۲۵۰)	توسعه ماشین سازی اراک
(۳۰۰۰)	(۱۹۲۴۰)	(۲۲۲۴۰)	صنایع نظامی (مکانیکی)
-	۹۱۶۰	۹۱۶۰	۸ - وسائط نقلیه
-	(۳۰۰۰)	(۳۰۰۰)	تراکتور سازی
-	(۵۰۰۰)	(۵۰۰۰)	تعمیر گاه کشتی (بدون خانه سازی و بندر سازی)
-	(۱۱۶۰)	(۱۱۶۰)	صنایع نظامی (هلیکوپتر و هواپیما) ***
-	۴۰۰۰	۴۰۰۰	۹ - کمکهای فنی بصنایع
-	-	-	مطالعات صنعتی
-	-	-	کمکهای فنی و تحقیقاتی
-	-	-	آزمایشگاههای صنعتی

*** سرمایه گذاری جهت توسعه کارخانه ذوب آلومینیوم و ایجاد کارخانه ذوب روی و کارخانه دوم احیاء مستقیم منظور نشده است .

*** جمع کل اعتبارات پیش بینی شده جهت صنایع نظامی از اعتبارات عمرانی معادل ۳۲/۴ میلیارد ریال است .

*** هزینه های آموزشی مربوط به صنایع و هزینه های خانه سازی برای طرح های فوق در فصول آموزش و پرورش و عمران شهری منظور شده است .

جدول ۳ - پیش‌بینی سرمایه‌گذاری در طرح‌های صنعتی دولتی از اعتبارات عمرانی و منابع داخلی مؤسسات انتفاعی و بازرگانی دولت در برنامه پنجم (میلیون ریال)

طرح	جمع	اعتبارات عمرانی	منابع داخلی مؤسسات انتفاعی
سازمان نظارت بر سهام و پذیره نویسی و سرمایه‌گذاری در صندوق ضمانت صادرات	—	—	—
۱۰ - انتقال به بخش خصوصی	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	—
صنایع کوچک	(۵۰۰۰)	(۵۰۰۰)	—
صنایع متوسط	(۵۰۰۰)	(۵۰۰۰)	—
صنایع بزرگ	(۱۰۰۰۰)	(۱۰۰۰۰)	—
جمع ****	۱۹۹۶۰	۱۸۳۹۰	۱۵۷۰۰

شامل مطالعات فنی و اقتصادی - تحقیقات صنعتی از طریق دانشگاهها، مؤسسات تحقیقات علمی و فنی و مؤسسه استاندارد - تأسیس دفاتر و مراکز فنی و طراحی، بهره‌وری، تکنولوژی، متالوژی و جمع‌آوری اسناد فنی و مدارک علمی و صنعتی - کمکهای فنی و ترویجی بصنایع کوچک.

جدول ۴ - سرمایه‌گذاری در صنایع پتروشیمی طی برنامه پنجم عمرانی
(میلیون ریال)

نام طرح	سهم شرکت سلی صنایع پتروشیمی	درصد بکل طرح	سهم بخش خصوصی (داخلی و خارجی)	درصد بکل طرح	جمع کل
۱- توسعه واحد پی‌وی‌سی مجتمع آبادان	۴۸۰	۷۴	۱۷۲	۲۶	۶۵۲
۲- توسعه واحدهای مجتمع شیمیائی شاهپور	۶۵۶۳	۱۰۰	—	—	۶۵۶۳
۳- اولفین - آروماتیک	۱۷۰۲۵	۵۰	۱۷۰۲۵	۵۰	۳۴۰۵۰
۴- ماده نرم کننده پلاستیک	۱۵۰۰	۵۰	۱۵۰۰	۵۰	۳۰۰۰
۵- کاپرولاکنام و کود سولفات آمونیم	۴۷۲	۲۰	۱۸۹۸	۸۰	۲۳۷۰
۶- دی‌متیل ترفتالیت و پلی استر	۱۲۰۰	۳۰	۲۸۰۵	۷۰	۴۰۰۵
۷- استیرن مونومر	۱۱۲	۲۰	۴۵۸	۸۰	۵۷۰
۸- پلی استیرن	۱۳۵	۲۰	۵۵۵	۸۰	۶۹۰
۹- لاستیک استیرن، بوتادین	۳۵۲	۲۰	۱۴۱۰	۸۰	۱۷۶۲
۱۰- پترو پروتئین	۵۱۷	۵۰	۵۱۷	۵۰	۱۰۳۴
۱۱- پلی پروپیلن	۳۸۳	۲۰	۱۵۳۰	۸۰	۱۹۱۳
۱۲- آیزوپرن و پلی- آیزوپرن	۱۸۲۳	۵۰	۱۸۲۳	۵۰	۳۶۴۶
۱۳- آمینورزینها	۳۸	۱۰	۳۳۷	۹۰	۳۷۵
جمع *	۳۰۶۰۰	۵۰	۳۰۰۳۰	۵۰	۶۰۶۳۰

* هزینه‌های آموزشی مربوط به صنایع پتروشیمی و هزینه‌های خانه‌سازی برای طرح‌های
فوق در فصول آموزش و پرورش و مسکن منظور شده است.

فصل دهم

معادن

۱- هدفهای اساسی

شناخت منابع و ذخائر معدنی نخستین گام در راه بهره‌برداری از معادن کشور میباشد. در برنامه پنجم هدف کلی این بخش آنست که فعالیت معدنی بصورت يك فعاليت مرتبط و هم‌بسته با بخش صنعت و سایر فعاليت‌های اقتصادی کشور درآمده و اثرات آن در اقتصاد داخلی نمایان گردد.

باین منظور:

الف- مطالعات زمین‌شناسی و تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی کشور در مساحتی حدود ۷۰۰ هزار کیلومتر مربع که هنوز مورد مطالعه زمین‌شناسی قرار نگرفته است انجام خواهد گرفت و نقشه‌های زمین‌شناسی کشور به مقیاس:

$$\frac{1}{250}, \frac{1}{100}, \frac{1}{50}$$

هزارم بر حسب ضرورت تهیه خواهد شد.

ب- حداقل ۲۵ درصد از مساحت کشور (۴۰۰ هزار کیلو متر مربع) به ترتیب اولویت، پژوهشهای معدنی اصولی در دو مرحله شامل مرحله اکتشافات مقدماتی و عمومی و مرحله اکتشافات تفصیلی در نقاط و حوزة هائیکه علائم و آثار قابل ملاحظه معدنی مشاهده گردیده انجام خواهد شد.

پ- از معادن مکشوفه کشور اعم از سنگ مس، سنگ آهن، ذغال سنگ، سرب، روی و کرومیت که ذخائر و شرایط آنها معلوم شده است بهره‌برداری بعمل خواهد آمد و با تبدیل مواد اولیه معدنی بالاخص آهنائی که تاکنون

مورد بهره‌برداری قرار نگرفته‌اند به کالاهای قابل مصرف در داخل کشور و قابل صدور به خارج ، ارزش افزوده حاصل از تولیدات معدنی مستقیماً عاید اقتصاد کشور می‌گردد. اهم این معادن بشرح زیر میباشند .

معادن مس سرچشمه - میدوک - چهارگنبد - عباس آباد و مزرعه .

معادن سنگ آهن چغارت و بافق - تنگه زاع و گل گوهر .

معادن ذغال سنگ کرمان و جبال البرز و شاهرود .

معادن خاک نسوز و مواد فرعی ذوب آهن .

معادن سرب نخلک و قنات مروان .

معادن کرومیت .

معادن طلائی موته .

معادن متفرقه و معادن جدیدالاكتشاف .

۲- سیاستها و خط مشی های کلی :

خط مشی ها و سیاستهای کلی مربوط به معادن در برنامه پنجم بشرح زیر

میباشد :

الف- تقویت بنیه مالی سازمان زمین شناسی کشور بمنظور تأمین کادر فنی و تجهیزات لازم .

ب- استفاده از روشهای جدید متداول در دنیا از طریق جلب خدمات مؤسسات خارجی و مهندسين مشاور ذیصلاحیت بمنظور انجام اکتشافات اصولی معدنی .

پ- بهره‌برداری از منابع کشف شده معدنی از طریق تشویق بخش خصوصی و در صورت لزوم رأساً توسط بخش دولتی .

ت - ایجاد امکانات زیربنائی توسط دولت از قبیل شبکه راههای معدنی و تأمین آب و برق و تسهیلات حمل و نقل مواد معدنی و کمک به امر خانه سازی کارگران معدن .

ث - آموزش و تأمین کادر فنی معدن در سطوح مختلف توسط بخش دولتی .

ج - کمک دولت به بهره برداران خصوصی معادن از طریق عملیات گمانه زنی بمنظور ذخیره یابی معادن و همچنین ارائه روش استخراج معدن و مطالعات معدنی گمانه آرائی .

چ - کمک مالی دولت به بخش خصوصی از طریق ایجاد صندوق خاص معادن و یا ایجاد شعب معدنی در بانکهای تخصصی موجود با توجه به آنکه ذخیره معدن را بعنوان وثیقه قبول نمایند .

ح - تجدیدنظر در سازمانهای معدنی کشور .

خ - تجدید نظر در قوانین و مقررات مربوط به بهره برداری معادن بمنظور ایجاد تسهیلات لازم و تشویق و ترغیب بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری در معادن و توجه به صادرات بیشتر .

۳ - هدفها و برنامه های مشخص .

برنامه معادن که بر پایه اصول اساسی فوق الذکر تهیه گردیده است بخش معادن کشور را به هدفهای کمی زیر خواهد رساند:

الف - رشد متوسط ارزش افزوده معادن به قیمتهای ثابت معادل ۲۲/۳ درصد در سال تعیین شده است .

ب - صادرات سنگهای معدنی بارشد سالانه‌ای برابر ۱۳/۷ درصد افزایش خواهد یافت .

پ - مواد اولیه مورد نیاز کارخانه ذوب آهن آریامهر و کارخانه ذوب مس سرچشمه و همچنین مواد اولیه مورد نیاز کارخانه‌های ذوب آهن از طریق احیاء مستقیم از معادن کشور تأمین خواهد گردید و در صورت مثبت بودن نتایج مطالعات فنی و اقتصادی احداث کارخانه‌های ذوب و تغلیظ روی و سرب و تهیه فروکرم مواد معدنی مورد نیاز این کارخانه‌ها در داخل تأمین میگردد .

۴- سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی

الف- میزان سرمایه‌گذاری معدنی و هزینه‌های اکتشافی و زمین‌شناسی طی برنامه پنجم ۵۰ میلیارد ریال پیش‌بینی گردیده که حدود ۹۴ درصد آن (۴۶/۵ میلیارد ریال) از محل اعتبارات عمرانی تأمین خواهد شد و بقیه توسط بخش خصوصی انجام میگردد .

ب - سرمایه‌گذاریهای معدنی دولت در برنامه پنجم بمنظور تجهیز و بهره‌برداری معدن مس سرچشمه ، معادن سنگ آهن ذغال سنگ و سایر مواد معدنی مورد نیاز کارخانه‌های ذوب آهن ، انجام بررسیهای زمین‌شناسی ، اکتشافات معدنی و کمک فنی بهره‌برداران معادن خصوصی صورت خواهد گرفت .

پ - دولت از اعتبارات عمرانی مبلغ ۲ میلیارد ریال از طریق ایجاد صندوق خاص معادن و یا ایجاد شعب معدنی در بانکهای تخصصی موجود ،

بامر تجهیز و بهره‌برداری معادن توسط بخش خصوصی بصورت وام و مشارکت کمک خواهد کرد .

همچنین در تهیه شبکه راههای معدنی ، تأمین آب ، برق و تسهیلات مربوط بحمل و نقل مواد معدنی ، دولت رأساً و یامشترکاً بسا بخش خصوصی همکاری خواهد نمود .

ت - کل اعتبارات معادن از ۱۷/۳۰ میلیارد ریال در برنامه چهارم به ۴۷/۳۵ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ میگردد .

جدول شماره (۱) کل اعتبارات معادن وجداول شماره (۲ و ۳) سرمایه گذاری در معادن را طی برنامه پنجم نشان میدهند .

جدول ۱- کل اعتبارات معادن طی برنامه پنجم

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی		اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه	
	جمع	غیر ثابت			ثابت
(۵) = (۱+۴)	(۴) = (۲+۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۸/۰۰	۸/۰۰	-	۸/۰۰	-	۱- اکتشافات و زمین شناسی
۳۵/۵۰	۳۵/۵۰	-	۳۵/۵۰	-	۲- تجهیز معادن
۱/۰۰	۱/۰۰	-	۱/۰۰	-	۳- کمکهای فنی به بهره برداران معادن
۲/۰۰	۲/۰۰	-	۲/۰۰	-	۴- کمکهای مالی به بهره برداران خصوصی
۰/۸۵	-	-	-	۰/۸۵	۵- خدمات عمومی و نظارت
۴۷/۳۵	۴۶/۵۰	-	۴۶/۵۰	۰/۸۵	جمع

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

(میلیارد ریال)

جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت در معادن طی برنامه پنجم

عنوان برنامه	سرمایه گذاری ثابت					
	بخش دولتی			بخش خصوصی		
	از محل اعتبارات عمرانی (۱)	منابع مأمورات و انتفاعی و بازرگانی (۲)	جمع (۳) = (۱+۲)	خصوصی (۴)	از محل اعتبارات عمرانی (۵)	جمع (۶) = (۴+۵)
جمع کل	۸/۰۰۰	—	۸/۰۰۰	—	—	۸/۰۰۰
	۲۵/۵۰	۰/۳۰	۲۵/۸۰	۲/۲۰	۳/۲۰	۲۹/۰۰
	۱/۰۰۰	—	۱/۰۰۰	—	—	۱/۰۰۰
	—	—	—	—	۲/۰۰۰	۲/۰۰۰
جمع	۴۴/۵۰	۰/۳۰	۴۴/۸۰	۲/۲۰	۵/۲۰	۵۰/۰۰

- ۱- اکتشافات و زمین شناسی
- ۲- تجهیز معادن
- ۳- کمکهای فنی به بهره برداران معادن
- ۴- کمکهای مالی به بهره برداران خصوصی

جمع

جدول ۳- پیش بینی سرمایه گذاری دولتی در معادن طی برنامه پنجم
(میلیون ریال)

از منابع داخلی مؤسسات انتفاعی وبازرگانی	از اعتبارات عمرانی	جمع	طرح
—	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱- معدن مس سرچشمه و فلوتاسیون
—	۱۳۵۰۰	۱۳۵۰۰	۲- معادن ذوب آهن
—	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۳- بررسیهای زمین شناسی
—	۷۰۰۰	۷۰۰۰	۴- اکتشافات معدنی
—	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۵- کمک بهره برداران معادن*
۳۰۰	۲۰۰۰	۲۳۰۰	۶- تجهیز معادن دولتی
—	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۷- انتقال ببخش خصوصی
۳۰۰	۴۶۵۰۰	۴۶۸۰۰	جمع

* شامل خرید دستگاههای حفاری ثابت و متحرك - دستگاههای تغلیظ مواد معدنی (فلوتاسیون) فیزیکی و شیمیائی - انجام مطالعات ژئوفیزیکی و ژئوشیمی بمنظور برآورد ذخائر مواد معدنی - مطالعات فنی و اقتصادی معدن بمنظور کاهش ریسک سرمایه گذاری در معادن .

فصل یازدهم

نفت *

۱- هدفهای اساسی

هدفهای اساسی صنعت نفت در برنامه پنجم عبارتند از :

الف - تأمین فرآورده‌های نفتی مورد نیاز کشور و توزیع منظم آن در شهرها و روستاها .

ب - کوشش در ایجاد توازن اقتصادی بین نسبت‌های مصرف و تولید فرآورده‌های مختلف نفتی با تأکید و توجه مخصوص به استفاده از گاز طبیعی در جانشینی مواد میان تقطیر .

پ - نفوذ مستقیم در بازارهای جهانی نفت خام و فرآورده‌های نفتی از طریق مشارکت در عملیات پالایش و بازاریابی و پخش و فروش فرآورده‌های نفتی در مراکز بزرگ مصرف دنیا .

ت - حفظ ذخائر نفت و گاز از طریق نظارت دقیق بر توسعه و بهره‌برداری صحیح از مخازن زیرزمینی کشور و حصول اطمینان از توسعه بموقع و حداکثر استفاده اقتصادی از منابع نفتی واقع در نواحی قراردادهای مختلف .

* این برنامه قبل از سیاست جدید بهره‌برداری از منابع نفتی کشور تهیه گردیده و پیش‌بینی‌های این فصل با توجه به سیاست مذکور اجرا خواهد گردید .

ث - توسعه و تسریع برنامه های اکتشافی بمنظور کشف هر چه بیشتر منابع جدید .

ج - افزایش درآمد حاصل از صادرات نفت .

۲- سیاستها و خطمشی های کلی :

خطمشی ها و سیاستهای صنعت نفت در برنامه پنجم بشرح زیر میباشد :

۲-۱- تفحص و اکتشاف : تهیه و اجرای يك برنامه تفحص و اکتشاف بمنظور افزایش و تعیین ذخائر ثابت شده نفت و نظارت دقیق و مستمر بر فعالیتهای شرکت های نفتی در ایران بمنظور حداکثر بهره وری از منابع نفتی کشور .

۲-۲- بهای اعلان شده نفت : تعیین ضوابط مشخص برای جبران اثرات تورم و کاهش نرخ ارز که مبنای تعیین بهای اعلان شده نفت خام و محاسبه درآمد نفت ایران است با توجه به تغییراتی که احتمالا در آینده در بازارهای پولی جهان بوجود خواهد آمد .

۳- هدفها و برنامه های مشخص :

۳-۱- مصرف : مصرف فرآورده های نفتی در کشور طی برنامه پنجم بارشد متوسط سالانه $13/2$ درصد از $13/2$ میلیون متر مکعب در سال 1351 به $24/5$ میلیون متر مکعب در سال 1356 برآورد میشود. قسمتی از فرآورده های نفتی مانند نفتا ، قیر و روغن ها غیرانرژی زا بوده و مقدار آن از $0/6$ میلیون متر مکعب در سال 1351 به $2/5$ میلیون متر مکعب در سال 1356 افزایش مییابد. مصرف سرانه فرآورده های نفتی بارشد سالانه 10 درصد از 423 لیتر در سال 1351 به 680 لیتر در سال 1356 افزایش مییابد .

۳-۲- پالایش : بمنظور تأمین نیازمندیهای مصرف کنندگان مختلف توسعه تأسیسات پالایشگاهی در دوره برنامه پنجم عمرانی ضرورت دارد . استفاده از ظرفیت پالایشگاهی کشور در سال ۱۳۵۱ برای تأمین مصارف داخلی معادل ۱۴ میلیون مترمکعب نفت خام (۲۴۲ هزار بشکه در روز) است و پیش بینی میشود به ۲۸/۴ میلیون مترمکعب در سال ۱۳۵۶ (۴۹۰ هزار بشکه در روز) افزایش یابد . در این دوره علاوه بر پالایشگاههای در دست ساختمان مانند پالایشگاههای آبادان ، تهران ، کرمانشاه ، شیراز و دستگاه تقطیر لاوان دو پالایشگاه جدید مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت و ساختمان دو پالایشگاه دیگر برای بهره برداری در برنامه ششم عمرانی آغاز خواهد شد .

۳-۳- حمل و انتقال فرآورده های نفتی و نفت خام : در برنامه پنجم عمرانی خط لوله دوم نفت خام اهواز ، تهران و خط لوله فرآورده تهران تبریز که اکنون در دست ساختمان است مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت . علاوه بر آن يك رشته خط لوله نفت خام منشعب از خط لوله دوم نفت خام اهواز تهران باید ساخته شود و احداث يك خط لوله دیگر نفت خام آغاز گردد . احداث خط لوله فرآورده جدید جمعاً معادل ۱۱ هزار اینچ کیلومتر بر آوردمیگردد .

۳-۴- توزیع فرآورده های نفتی : بمنظور توزیع فرآورده های نفتی حدود ۸۶۰ هزار مترمکعب مخازن جدید احداث و تأسیسات سوخت رسانی متناسباً در فرودگاهها و بنادر و جزایر خلیج فارس توسعه خواهد یافت .

۳-۵- تحقیقات و بررسی : هدف از این تحقیقات ، بررسیهای کلی و اساسی در صنعت نفت ، ایجاد ساختمانهای لازم برای توسعه آزمایشگاههای پژوهشی ، و ایجاد ایستگاههای اندازه گیری آلودگی هوا و آب ، تهیه زمین

جهت تحقیقات کاربرد مالچ و فرآورده‌های مشابه در امور کشاورزی و هرزروی آب و تثبیت خاک خواهد بود .

۶-۳- اکتشاف : بمنظور افزایش ذخائر ثابت شده نفت در کشور ، فعالیت‌هایی توسط شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکتهای نفتی طی برنامه پنجم بعمل خواهد آمد . فعالیت‌های شرکت ملی نفت ایران شامل حفر حداقل ۱۰ حلقه چاه اکتشافی و عملیات زمین شناسی صحرائی و ژئوفیزیکی خواهد بود .

۷-۳- تولید و صادرات : پیش‌بینی میشود تولید نفت در دوره برنامه پنجم از ۳۰۲ میلیون متر مکعب ($5/2$ میلیون بشکه در روز) در سال ۱۳۵۱ به حدود ۴۸۲ میلیون متر مکعب ($8/3$ میلیون بشکه در روز) * در سال ۱۳۵۶ افزایش یابد . صادرات نفت ایران در دوره برنامه پنجم از ۲۸۸ میلیون متر مکعب ($4/9$ میلیون بشکه در روز) در سال ۱۳۵۱ به ۴۴۰ میلیون متر مکعب ($7/6$ میلیون بشکه در روز) ** در سال ۱۳۵۶ افزایش خواهد یافت .

۸-۳- فعالیت‌های خارج از کشور : شرکت ملی نفت ایران بمنظور تحصیل بازارهای ثابت در مراکز مصرف در خارج از کشور اقدامات زیر را بعمل خواهد آورد :

- اکتشاف و استخراج نفت در دریای شمال .

- مشارکت در طرح پالایشگاه اروپای غربی به ظرفیت $5/8$ میلیون متر مکعب در سال (۱۰۰ هزار بشکه در روز) .

* حداکثر امکان تولید .

** حداکثر حجم نفت قابل صدور .

- مشارکت در پالایش و توزیع نفت در بازارهای جدید برای حداقل ۱۷/۴ میلیون مترمکعب در سال (۳۰۰ هزار بشکه در روز) .

- تأمین قسمتی از نفت خام مورد نیاز پالایشگاههای مدرس و افریقای جنوبی .

- افزایش ظرفیت ناوگان نفتکش از ۱۸۳۵۰۰ تن به حدود یک میلیون تن .

- استفاده از طرحهای خطوط لوله بین‌المللی نفت در کشورهای مصرف‌کننده .

۴- سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی :

سرمایه‌گذاری صنعت نفت در دوره برنامه پنجم عمرانی معادل ۳۳۰/۶ میلیارد ریال برآورد میشود که از آن ۱۳۰/۷ میلیارد ریال از محل اعتبارات عمرانی و ۶۰/۲ میلیارد ریال توسط شرکت ملی نفت ایران و ۱۳۹/۷ میلیارد ریال توسط شرکتهای عامل نفت ایران و سایر شرکتهای نفتی سرمایه‌گذاری خواهد شد .

جدول (۱) اعتبارات صنعت نفت و جدول (۲) سرمایه‌گذاری ثابت در نفت را طی برنامه پنجم نشان میدهد .

جدول ۱- اعتبارات نفت در برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

اعتبارات عمرانی			عنوان برنامه
جمع	غیر ثابت	ثابت	
-	-	-	۱- اکتشاف
۵۷/۶	-	۵۷/۶	۲- استخراج و پالایش
۲۷/۱	۰/۱	۲۷/-	۳- انتقال و پخش
۰/۴	۰/۴	-	۴- تحقیقات و بررسی
-	-	-	۵- امور غیر صنعتی
۳۷/۹	-	۳۷/۹	۶- فعالیتهای خارج از کشور
۷/۷	-	۷/۷	۷- سرمایه گذاری در شرکتهاى وابسته
۱۳۰/۷	۰/۵	۱۳۰/۲	جمع

خلاصه بر نامه پنجم عمرانی کشور

(میلیارد ریال)

جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت در نفت طی بر نامه پنجم

سرمایه گذاری ثابت

عنوان بر نامه	بخش عمومی			بخش خصوصی			جمع کل
	از محل اعتبارات عمرانی (۱)	از محل منابع مؤسسات انتقالی و بازرگانی (۲)	جمع (۳) = (۱+۲)	از پس انداز خصوصی (۴)	از محل اعتبارات عمرانی (۵)	جمع (۶) = (۴+۵)	
۱- اکتشاف ۲- استخراج و پالایش ۳- انتقال و بخش ۴- امور غیر صنعتی ۵- فعالیتهای خارج از کشور ۶- سرمایه گذاری در شتر کنه های وابسته ۷- سرمایه گذاری سایر شتر کنه های نفتی	—	۰/۵	۰/۵	—	—	—	۰/۵
	۵۷/۶	—	۵۷/۶	—	—	—	۵۷/۶
	۲۷/—	—	۲۷/—	—	—	—	۲۷/—
	—	۸/—	۸/—	—	—	—	۸/—
	۳۷/۹	۲۳/۱	۷۱/—	—	—	—	۷۱/—
	۷/۷	۱۸/۶	۲۶/۳	—	—	—	۲۶/۳
	—	—	—	—	—	—	۱۳۹/۷
جمع	۱۳۰/۲	۶۰/۲	۱۹۰/۴	۱۳۹/۷	—	۱۳۹/۷	۳۲۰/۱

فصل دوازدهم

گاز

۱- هدفهای اساسی

هدفهای اساسی صنعت گاز در برنامه پنجم عبارتند از:

- الف - استفاده بیشتر از منابع گاز ایران برای تأمین قسمت مهمی از انرژیهای اولیه مورد نیاز کشور.
- ب - توسعه صادرات گاز.
- پ - افزایش کارآئی سرمایه گذاری در صنعت گاز.

۲- سیاستها و خط مشی های کلی:

برای اجرای برنامه توسعه صنعت گاز طی برنامه پنجم سیاستهای زیر اعمال خواهد شد:

- الف - فراهم ساختن حداکثر تسهیلات لازم برای احداث خطوط لوله و شبکه های توزیع گاز طبیعی از طرف وزارت راه و شهرداریها . در این مورد لازم است مقررات محدود کننده حفر جاده ها و خیابانها و عبور خطوط لوله در هر مورد تعدیل شود و همکاری کامل وزارت راه و شهرداریها در این زمینه جلب گردد .
- ب - تشویق مصرف کنندگان خانگی و تجاری از طریق ایجاد تسهیلات لازم بمنظور تعدیل هزینه های اولیه استفاده از گاز طبیعی .

پ - فراهم آوردن تسهیلات مالی (تقسیم سپرده و هزینه های انشعاب و اعطای اعتبار بانکی) برای مصرف کنندگان مختلف برحسب مورد .

ت - رفع کمبود های کمی و کیفی نیروی انسانی از طریق بالا بردن سطح معلومات شاغلین فعلی در صنعت گاز و تربیت کارکنان جدید .

ث - تجدید نظر در نرخهای خانگی و تجاری گاز و منطبق ساختن آنها با مقدار مصرف مشترکین .

ج - ایجاد سرویس گاز رسانی انقطاع پذیر برای مصارف صنعتی و برق (با اعمال نرخهای کمتر بمنظور جلب رضایت مشترکین) جهت تنظیم مصرف و حداکثر بهره برداری از تأسیسات گاز رسانی .

چ - رعایت کامل شرایط ایمنی در تأسیسات گاز رسانی .

۳ - هدفها و برنامه های مشخص :

۱ - ۳ - مصرف گاز طبیعی - سهم گاز طبیعی در تأمین تقاضای انرژیهای اولیه در ایران از ۱۸ درصد در سال ۱۳۵۱ به ۲۷/۵ درصد در سال ۱۳۵۶ افزایش خواهد یافت . مصارف گاز طبیعی در ایران بصورت انرژی از ۳ میلیارد متر مکعب در سال ۱۳۵۱ به حدود ۹ میلیارد متر مکعب در سال ۱۳۵۶ بشرح زیر - بالغ خواهد گردید :

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

خانگی و تجاری	۵۸۰	میلیون متر مکعب
روستاها	۵۰	«
برق (اعم از برق عمومی و پتروشیمی)	۳۰۶۰	«
سایر صنایع	۲۸۰۰	«
سوخت کمپرسورها	۲۴۰	«
میدانهای نفتی	۶۳۰	«
پالایشگاه آبادان	۹۵۰	«
صنایع پتروشیمی (تهیه بخار)	۴۹۰	«

۸۸۰۰ میلیون متر مکعب

با احداث شبکه‌های گاز رسانی شهری پیش‌بینی می‌شود که مصارف خانگی و تجاری گاز طبیعی در سال ۱۳۵۶ به حدود ۶۰۰ میلیون متر مکعب برسد و بیشتر این مقدار گاز طبیعی جانشین فرآورده‌های میان تقطیر (نفت سفید، نفت گاز) گردد.

۲-۳ - مصرف گاز مایع - تقاضای گاز مایع در ایران از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۵۶ تقریباً دو برابر خواهد شد و به ۲۳۰ هزار تن خواهد رسید.

۳-۳ - صادرات گاز ایران در سال ۱۳۵۶ بشرح زیر پیش‌بینی می‌شود:

- صادرات گاز طبیعی به شوروی

(توسط شرکت ملی گاز ایران) ۱۰ میلیارد متر مکعب

- صادرات گاز مایع گچساران از خارک

(توسط شرکت ایران و آمریکا و ژاپن) ۴ میلیون تن

- صادرات گاز از کنگان

(توسط شرکت ایران و آمریکا و ژاپن) ۷/۲ میلیون تن

- صادرات گاز مایع از ماه شهر ۱/۴ میلیون تن

- صادرات گاز مایع از خارک

(توسط شرکت سهامی پتروشیمی خارک) ۰/۳ میلیون تن

- صدور احتمالی گاز مایع قشم به ژاپن ۶ تا ۴ میلیون تن

۴ - ۳ - طرحهای مشخص برای تأمین مصرف : بمنظور تأمین مصرف گاز طبیعی اجرای طرحهای زیر در برنامه پنجم عمرانی کشور پیش بینی گردیده است :

- ادامه عملیات مرحله دوم طرح شاه لوله گاز ایران .

احداث خط لوله دوم گاز بمنظور تأمین احتیاجات روز افزون داخلی .

- احداث خط لوله قشم - بندر عباس .

- ایجاد و توسعه شبکه های توزیع گاز در شهرها برای تأمین مصارف

خانگی و تجاری و صنعتی .

- گاز رسانی به حدود ۵۰ روستای واقع در مسیر شاه لوله گاز ایران .

۵ - ۳ - طرحهای مشخص برای افزایش صادرات : در زمینه افزایش

صادرات گاز، طرحهای زیر بموقع اجراء گذاشته خواهد شد :

-- طرح صدور گاز طبیعی مایع منابع گچساران، پازنان، رگه سفید و بینک

از بندر خارک . اجرای این طرح براساس مشارکت بین شرکت ملی گاز ایران

ویک شرکت آمریکائی و ژاپنی صورت میگیرد . هزینه سرمایه گذاری آن بالغ

بر ۴۴ میلیارد ریال و مقدار گاز صادراتی ۴ میلیون تن در سال برآورد میگردد .

- طرح صدورگاز طبیعی مایع حوزه استردادی دوپکو واقع در خلیج فارس ازبندرکنگان . اجرای این طرح از طریق مشارکت بین شرکت ملی گاز ایران و شرکتهای آمریکائی و ژاپنی برای صدور ۷/۲ میلیون تن گاز مایع در سال صورت میگیرد و سرمایه گذاری آن حدود ۵۰ میلیارد برآورد میگردد .
- طرح احتمالی صدورگاز طبیعی مایع از جزیره قشم .

۴- سرمایه گذاری و اعتبارات

سرمایه گذاری در صنعت گاز در برنامه پنجم ۱۳۱/۵ میلیارد ریال برآورد میشود و شامل ۲۹ میلیارد ریال از محل اعتبارات عمرانی و ۵۵/۵ میلیارد ریال توسط شرکت ملی گاز ایران و ۴۷ میلیارد ریال توسط سرمایه گذاران خارجی خواهد بود .
جدول ۱ اعتبارات گاز و جدول ۲ سرمایه گذاری ثابت در گاز راطی
برنامه پنجم نشان میدهد :

(میلیارد ریال)

جدول ۱- کل اعتبارات صنعت گاز طی برنامه پنجم

جمع کل	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
(۵) = (۱+۴)	۴ = (۲+۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۱/۸	۱/۸	-	۱/۸	-	پالایش
۲۴/۵	۲۴/۵	-	۲۴/۵	-	انتقال و جمع آوری
۲/۲	۲/۲	-	۲/۲	-	توزیع
۰/۵	۰/۵	-	۰/۵	-	گاز رسانی روستائی
۲۹/-	۲۹/-	-	۲۹/-	-	جمع

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

(میلیارد ریال)

جدول ۲ - سرمایه گذاری ثابت در صنعت گاز طی برنامه پنجم

سرمایه گذاری ثابت

بخش خصوصی		بخش عمومی		عنوان برنامه			
جمع کل	جمع	از محل اعتبارات عمرانی	از پس انداز خصوصی*	جمع	از محل منابع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی *	از محل اعتبارات عمرانی	
(۷) = (۳+۵)	(۶) = (۴+۵)	(۵)	(۴)	(۳) = (۱+۲)	(۲)	(۱)	
۲/-	-	-	-	۲/-	۰/۲	۱/۸	بالایش
۲۶/-	-	-	-	۲۶/-	۱/۵	۲۴/۵	انتقال و جمع آوری
۸/-	-	-	-	۸/-	۵/۸	۲/۲	توزیع
۰/۵	-	-	-	۰/۵	-	۰/۵	گازرسانی روستایی
۹۴/-	۴۷/-	-	۴۷/-	۴۷/-	۴۷/-	-	تهیه و صدور گاز طبیعی منابع
۱/-	-	-	-	۱	۱/-	-	فعالیه های غیر صنعتی
۱۳۱/۵	۴۷/-	-	۴۷/-	۸۴/۵	۵۵/۵	۲۹/-	جمع

* سرمایه گذاری شرکت ملی گاز ایران.
 ** سرمایه گذاری شرکت های آمریکایی و ژاپنی.

فصل سیزدهم

برق

۱- هدفهای اساسی :

هدفهای اساسی صنعت برق در برنامه پنجم بشرح زیر میباشد :

الف - تأمین نیروی برق برای مصارف صنعتی : کشاورزی : خانگی : تجاری و متفرقه .

ب - بهبود کیفیت تأمین نیروی برق و برخورداری از حداکثر مزایای اقتصادی و کاهش هزینه تولید نیروی برق از طریق ایجاد تأسیسات بزرگ تولید : تمرکز تأسیسات تولید : توسعه شبکه ملی بهم پیوسته و توسعه شبکه های توزیع شهری و روستائی .

پ - بهبود مدیریت و سازمان صنعت برق کشور و افزایش کارآئی .

۲- سیاست ها و خط مشی های کلی :

۱-۲ - بهبود سازمان و مدیریت صنعت برق : سیاست و خط مشی هائیکه برای بهبود سازمان و مدیریت صنعت برق در برنامه پنجم اعمال خواهد شد بشرح زیر است :

الف - افزایش کارآئی در صنعت برق ایران از طریق اعمال اصول و

روشهای جدید مدیریت ، آموزش مدیران برای اداره صنعت برق و آشنائی بیشتر بادانش و تکنولوژی جدید .

ب - تکمیل و بهبود روشهای مالی و حسابداری متحدالشکل در شرکت های برق .

پ - اداره تأسیسات تولید ، انتقال و توزیع نیروی برق توسط شرکت های برق وابسته به وزارت آب و برق بطوریکه در پایان برنامه پنجم تأسیسات برق در کلیه شهرها و همچنین روستاهائی که دارای برق خواهند شد در مدیریت وزارت آب و برق باشد .

در اجرای این سیاست عواملی مانند جمعیت و مقدار مصرف میتواند تعیین کننده اولویت در اداره تأسیسات برق توسط شرکتهای برق باشد .

ت - آموزش کارکنان صنعت برق در دوره برنامه پنجم عمرانی مورد توجه خواهد بود تا کلیه کارکنان صنعت برق کشور که احتیاج به آموزش دارند در سطوح مختلف ، مهارت و بصیرت لازم را برای اجرای طرحهای مختلف و اداره کلیه تأسیسات برق کشور بدست آورند و بتدریج کارشناسان ایرانی جانشین متخصصین خارجی گردند بطوریکه تا پایان برنامه پنجم نیاز بکارشناسان خارجی به حداقل کاهش یابد . در این مورد نسبت به استفاده از امکانات آموزشی زیر توجه کامل مبذول خواهد شد .

- استفاده از کلیه امکانات آموزشی کشور که بتربیت کارکنان فنی مورد نیاز صنعت برق کشور اشتغال دارند .

- استفاده از مراکز آموزش تخصصی صنعت برق کشور .

- آموزش ضمن ساخت و نصب و در دوره بهره‌برداری آزمایشی در تأسیسات تولید و انتقال و توزیع نیروی برق .

- آموزش کارگامی کارگران در شرکتها و مؤسسات برق .

- آموزش کارشناسان ضمن همکاری با کارشناسان خارجی و تشکیل دوره های آموزشی کوتاه مدت .

در دوره برنامه پنجم عمرانی ، امکانات آموزش افراد مورد نیاز برای ایجاد و بهره‌برداری از تأسیسات برق اتمی فراهم خواهد شد .

۲-۲- توسعه تأسیسات برق : سیاست و خط مشی‌هایی که برای ایجاد و توسعه تأسیسات برق در دوره برنامه پنجم عمرانی اعمال خواهد شد شامل موارد زیر است :

الف - توسعه صنعت برق در چارچوب برنامه جامع انرژی و هم‌آهنگ با توسعه عرضه سایر انواع انرژی صورت خواهد گرفت .

ب - بررسی های اساسی بمنظور احداث نیروگاههای برق اتمی در ایران انجام خواهد شد .

پ - بمنظور کاهش آلودگی هوا در نواحی شهری و صنعتی و کاهش هزینه سوخت برای تولید برق و بمنظور مصرف مازوت سنگین و گاز طبیعی در نیروگاهها کوشش بعمل خواهد آمد تا تأسیسات تولید برق در کنار پالایشگاهها یا در حوالی خطوط لوله و یا منابع گاز طبیعی احداث و متمرکز گردند .

ت - بمنظور بهبود روشهای بهره‌برداری و کاهش هزینه تولید حداکثر کوشش در استنادارد کردن تأسیسات تولید ، انتقال و توزیع نیروی برق در سراسر کشور بعمل خواهد آمد .

ث - توسعه تأسیسات و شبکه های توزیع نیروی برق بر مبنای طرحهای جامع توزیع صورت خواهد گرفت و ضرورت دارد که هر گونه سرمایه گذاری در شبکه های توزیع در شهرهایی که نقشه جامع شهری تهیه شده بر مبنای طرح های جامع توزیع و در شهرهایی که چنین نقشه هایی وجود ندارد بر مبنای طرحهای توزیع صورت گیرد .

ج - اجرای طرحهای تأمین برق روستائی در مراکز روستائی هم آهنگ با سایر طرحهای مراکز مزبور و در قالب طرحهای جامع توزیع روستائی صورت خواهد گرفت و تأسیسات برق روستائی توسط شرکت های برق منطقه ای اداره خواهد شد .

۳-۲- بهبود روشهای بهره برداری : اقداماتی که بمنظور بهبود روشهای بهره برداری از تأسیسات برق توصیه میگردد شامل موارد زیر خواهد بود:

الف - افزایش ضریب بار از طریق تأمین مصارف صنعتی و روستائی.

ب - تأمین نیروی برق بصورت مطمئن و مداوم و با کیفیت مورد نیاز

انواع مشترکین .

پ - توجه به اولویت مصارف نیروی برق ، بدین معنی که نیروی برق با توجه به سایر انواع انرژی برای مصارفی در دسترس مشترکین قرار خواهد گرفت که کمترین هزینه را برای مصرف کنندگان مختلف در برداشته و از لحاظ سرمایه گذاری نیز حداکثر صرفه جوئی بعمل آید بنحویکه در زمینه مصارف خانگی و تجاری از نیروی برق بعنوان سوخت برای گرم کردن آب ، فضا و پخت و پز ، کمتر استفاده شود .

۴-۲- تنظیم تعرفه های برق : ادامه فعالیتهائی که در دوره برنامه چهارم

در زمینه تنظیم تعرفه های برق، صورت گرفته ضرورت دارد. تعیین نرخهای برق در برنامه پنجم تابع اصول کلی زیر خواهد بود:

- تعیین نرخها برای گروههای مختلف مصرف کنندگان براساس هزینه تمام شده با اضافه سود معقول.

- تأمین کلیه هزینه های توسعه صنعت برق از منابع داخلی صنعت مزبور در يك دوره طولانی.

- تعدیل نرخ بمنظور ایجاد هم آهنگی در نرخ فروش برق در مناطق مختلف کشور.

۵-۲- منابع مالی برای سرمایه گذاری در تأسیسات برق: با توجه به افزایش کارآئی و بهبود مدیریت در صنعت برق کشور و با توجه به سرمایه گذاریهای که در صنعت برق بعمل آمده امکان تأمین سرمایه گذاری برای توسعه صنعت برق از منابع مالی صنعت مزبور فراهم خواهد شد. سرمایه گذاری در تأسیسات برق روستائی با توجه به گرانی و غیر اقتصادی بودن آن از منابع مالی دولت صورت خواهد گرفت.

۶-۲- هم آهنگی در تأمین و عرضه انواع انرژی: بمنظور ایجاد هم آهنگی در فعالیتهای سازمانهای صنایع انرژی و اعمال سیاست جامع انرژی يك نظام متمرکز و مؤثر بوجود خواهد آمد.

۳- هدفها و برنامه های مشخص:

هدفها و برنامه های مشخص صنعت برق بقرار زیر خواهد بود:

۱-۳- رشد مصرف: مقدار مصرف نیروی برق بارشد سالانه ای معادل

۲۱ درصد از ۹۱۰۰ میلیون کیلووات ساعت در سال ۱۳۵۱ به ۲۳۷۹۰ میلیون کیلووات ساعت در سال ۱۳۵۶ بالغ خواهد گردید. از این مقدار پیش‌بینی می‌شود شرکتها و مؤسسات برق عمومی در سال ۱۳۵۶ معادل ۲۱۵۷۰ میلیون کیلووات ساعت مصرف را تأمین نمایند و بقیه توسط نیروگاههای اختصاصی مؤسسات صنعتی برای مصارف خود آنان تولید گردد. بدین ترتیب رشد آن قسمت از مصرف که توسط شرکتها و مؤسسات برق تابع وزارت آب و برق تأمین می‌شود بطور متوسط به ۲۷/۵ درصد در سال خواهد رسید. مقدار مصرف سرانه نیروی برق با رشد سالیانه ۱۷/۷ درصد از ۲۹۲ کیلووات ساعت در سال ۱۳۵۱ به ۶۶۱ کیلووات ساعت در سال ۱۳۵۶ خواهد رسید.

تولید نیروی برق عمومی حدود ۸ هزار میلیون کیلووات ساعت در سال ۱۳۵۱ به حدود ۲۵/۹ هزار میلیون کیلووات ساعت در سال ۱۳۵۶ خواهد رسید.

مقدار تولید توسط انواع مولدهای برق در سال ۱۳۵۶ بقراری-پیش‌بینی می‌شود.

مولدهای آبی ۷۲۵۰ میلیون کیلووات ساعت - ۲۸ درصد

مولدهای حرارتی ۱۸۶۵۰ میلیون کیلووات ساعت - ۷۲ درصد

جمع تولید ۲۵۹۰۰ میلیون کیلووات ساعت ۱۰۰ درصد

۲-۳- تأسیسات تولید: ظرفیت تأسیسات عمومی تولید برق کشور بمنظور تأمین نیازمندیهای مصرف کنندگان مختلف از ۲۲۰۶ مگاوات

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

در سال ۱۳۵۱ به حدود ۶۲۰۰ مگاوات در سال ۱۳۵۶ افزایش خواهد یافت .

در دوره برنامه پنجم عمرانی معادل ۱۸۷۸ مگاوات مولدهای برق که خرید و نصب آنها در دوره برنامه چهارم شروع شده مورد بهره برداری قرار میگیرد و احداث نیروگاههای جدید با ظرفیت جمعاً حدود ۲۳۵۱ مگاوات ضرورت دارد . با توجه بدوره ساختمان نیروگاه و نصب مولدهای برق ، در طول برنامه پنجم برای احداث حدود ۳۱۰۰ مگاوات مولد جدید برای بهره برداری در برنامه ششم عمرانی اقدام خواهد شد .

قدرت انواع مولدها بشرح زیر پیش بینی میشود :

«ارقام به مگاوات»

مجموع ظرفیت در سال ۱۳۵۶	احداث مولدهای جدید در دوره برنامه پنجم	فوسودگی	وضع در سال ۱۳۵۱		نوع مولد
			در دست ساختمان	در حال بهره برداری	
۴۳۷۷	۲۳۳۱	(۲۳۵)	۸۷۸	۱۴۰۳	حرارتی
۱۸۲۳	۲۰	(-)	۱۰۰۰	۸۰۳	آبی
۶۲۰۰	۲۳۵۱	(۲۳۵)	۱۸۷۸	۲۲۰۶	جمع

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

۳-۳- شبکه خطوط انتقال نیرو: شبکه خطوط انتقال نیرو در برنامه پنجم عمرانی در سراسر کشور گسترش یافته و کلیه مراکز بزرگ تولید و مصرف بیکدیگر مرتبط خواهند گردید. طول خطوط انتقال نیروی برق از ۳۳۴۳ کیلومتر در سال ۱۳۵۱ به حدود ۱۰۰۰۰ کیلومتر در سال ۱۳۵۶ بشرح زیر افزایش خواهد یافت.

مشخصات خطوط انتقال	طول خطوط در سال	
	۱۳۵۱ (به کیلومتر)	پیش‌بینی طول خطوط در سال ۱۳۵۶ (به کیلومتر)
	ساخته شده	در دست ساختمان
خطوط ۴۰۰ کیلوولتی	--	--
خطوط ۲۳۰ کیلوولتی	۱۷۸۴	۱۰۶۵
خطوط ۱۳۲ کیلوولتی	۱۵۵۹	۷۵۰

۳-۴- توسعه شبکه های توزیع: توسعه شبکه های توزیع نیروی برق در کلیه شهرهای کشور بمنظور بهبود وضع شبکه های فعلی و برخورداری از حداکثر قابلیت اطمینان و ثبات و لذا ضرورت خواهد گرفت بطوریکه شبکه های توزیع قدرت توزیع کلیه تقاضاهای شهری را داشته باشد.

۳-۵- برق روستائی: تأمین برق روستائی در برنامه پنجم عمرانی برای نیل به دو هدف در چارچوب يك برنامه درازمدت صورت میگیرد:

یکی بالابردن سطح و معیار زندگی روستائیان و بهبود شرایط زندگی در روستاهای کشور است و دیگری برای مصارف کشاورزی، آبیاری و گرداندن چرخ صنایع کوچک روستائی میباشد.

با توجه به پیش بینی افزایش مصرف و پرهیز از مشکلات ناشی از نصب مولدهای برق دیزلی کوچک، احداث شبکه های برق روستائی اولویت داشته و نصب مولدهای دیزلی تنها برای شهرهای کوچک و روستاهای پراکنده که برق رسانی بآنها از طریق مراکز بزرگ تولید و شبکه های خطوط انتقال نیرو فراهم نباشد صورت خواهد گرفت.

تأمین برق روستائی شامل کلیه مراکز حوزه های عمران روستائی (۱۱۸۰ مرکز) و روستاهای اطراف مراکز مزبور بوده و اجرای طرحهای برق روستائی هم آهنگ با سایر طرحهای مراکز عمران روستائی براساس ضوابط مورد توافق وزارتخانه های آب و برق و تعاون و امور روستاها صورت خواهد گرفت. علاوه بر آن برق رسانی به ۲۰۰ روستای منفرد که ممکن است تأمین برق آنها ضروری باشد پیش بینی شده است.

۴- سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی

در دوره برنامه پنجم عمرانی سرمایه گذاری در صنعت برق ۱۱۹/۵ میلیارد ریال برآورد میگردد و پیش بینی میشود شرکتهای برق ۶۶ میلیارد ریال از محل درآمد فروش و هزینه استهلاک سرمایه گذاری نمایند و ۵۳/۵ میلیارد ریال بقیه از محل اعتبارات عمرانی تأمین گردد.

ضمناً هزینه توسعه تأسیسات برق آبی در برنامه توسعه منابع آب و هزینه های آموزش در برنامه آموزش و پرورش منظور گردیده است.

جدول ۱ اعتبارات برق و جدول ۲ سرمایه گذاری ثابت در برق راطی برنامه

پنجم نشان میدهد.

جدول ۱ - کل اعتبارات برق طی برنامه پنجم

(سیلیاردریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت	نگهداشت سطح عملیات	
(۵) = (۱ + ۴)	۴ = (۲ + ۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۲۱/-	۲۱/-	-	۲۱/-	-	۱- تولید
۱۱/۹	۱۱/۹	-	۱۱/۹	-	۲- انتقال
۱۳/۱	۱۳/۱	-	۱۳/۱	-	۳- توزیع
۶/۵	۶/۵	-	۶/۵	-	۴- برق روستائی
۱/-	۱/-	۰/۷	۰/۳	-	۵- تحقیق و بررسی
۱/-	-	-	-	۱/-	۶- نظارت و سرپرستی
۵۴/۵	۵۳/۵	۰/۷	۵۲/۸	۱/-	جمع

* اعتبار مورد نیاز جهت آموزش نیروی انسانی صنعت برق در فصل آموزش و پرورش و توسعه تأسیسات برق آبی در فصل توسعه منابع آب منظور شده است .

جدول ۲- سرمایه‌گذاری ثابت در برق طی برنامه پنجم

سرمایه‌گذاری ثابت

عنوان برنامه	بخش عمومی		بخش خصوصی		(۷) = (۳+۶)	(۶) = (۴+۵)	(۵)	(۴)	(۳) = (۱+۲)	(۲)	(۱)
	از محل اعتبارات عمرانی	از محل منابع مؤسسات و انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	از محل اعتبارات عمرانی							
۱- تولید	۲۱/-	۲۱/۷	—	—	۴۲/۷	—	—	—	۴۲/۷	۲۱/۷	۲۱/-
۲- انتقال	۱۱/۹	۱۰/۴	—	—	۲۲/۳	—	—	—	۲۲/۳	۱۰/۴	۱۱/۹
۳- توزیع	۱۳/۱	۲۳/۹	—	—	۴۷/-	—	—	—	۴۷/-	۲۳/۹	۱۳/۱
۴- برق روستائی	۶/۵	—	—	—	۶/۵	—	—	—	۶/۵	—	۶/۵
۵- تحقیق و بررسی	۰/۳	—	—	—	۰/۳	—	—	—	۰/۳	—	۰/۳
۶- نظارت و سرپرستی	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
جمع	۵۲/۸	۶۶	—	—	۱۱۸/۸	—	—	—	۱۱۸/۸	۶۶	۵۲/۸

فصل چهاردهم

حمل و نقل و ارتباطات

۱ - هدفهای اساسی

دردوران برنامه پنجم عمرانی، با توجه به هدفهای توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور و نیازمندیهاییکه توسعه حمل و نقل بوجود میآورد هدفهای اساسی برنامه ارتباطات عبارت خواهد بود از :

- تأمین زیر بنای ارتباطی لازم برای توسعه حمل و نقل زمینی، دریائی، هوائی .

- کمک به توسعه مناطق مستعد و قطبهای صنعتی و کشاورزی و توریستی .
- رفع موانعی که در راه توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق دور افتاده کشور وجود دارد .

با توجه به این اصل که تنها ایجاد تسهیلات و وسایل ارتباطی از قبیل ایجاد شبکه راه و راه آهن و یا ساختمان فرودگاهها و بنادر کافی نیست بلکه باید به مسئله نگاهداری تسهیلات و وسایل ارتباطی موجود و تربیت کادر متخصص و اعمال مدیریت بهتر نیز توجه خاص معطوف گردد .

۲ - سیاست ها و خط مشی های کلی

۱ - ۲ - خط مشی های ساختمان و نگاهداری راهها : خط مشی ها و سیاست های اجرایی مربوط به ساختمان و نگاهداری راههای کشور بقرار زیر است :

- جهت ایجاد تمرکز و هماهنگی در فعالیتهای حمل و نقل ، در برنامه

پنجم مطالعات مربوط بتفکیک وظایف اجرائی مربوط بساختمان و نگاهداری از يك طرف ووظایف مربوط بتعمین واعمال سیاستهای جامع وحمل ونقل از طرف دیگر درواحدهای تشکیلاتی جداگانه ای انجام وبرمبنای نتیجه مطالعات مذکور اقدام خواهد شد .

- برای جلوگیری ازخرابی راهها ، کنترل ونظارت شدید درموردتوزین وسایط نقلیه سنگین وفشار محورها اعمال خواهد شد .

- آمارگیری ترافیک در کلیه راههای کشور انجام خواهد شد .

- درمورد شاهراهها وپلهای خاص مهمی که در برنامه پنجم بموازات محورهای موجود ایجاد میگردد سعی خواهد شد که تمام ویاقسمتی از هزینه ساختمان آنان از طریق دریافت عوارض از استفاده کنندگان تأمین گردد .

- ساختمان کلیه راههای کشور از طریق وزارت راه انجام خواهد شد ولی درمواردکاملا استثنائی که سایر دستگاههای دولتی اقدام بساختمان راه در پروژه های خاص می نمایند مشخصات و ضوابط وزارت راه رعایت خواهد گردید تامجموعه راههای ساخته شده شبکه ارتباطی هماهنگی را تشکیل دهد .

- برای احتراز از سرمایه گذاریهای زائد جهت خرید ماشین آلات سنگین راهسازی توسط پیمانکاران خصوصی که در نتیجه موجب افزایش قیمت واحد عملیات راهسازی می گردد ، در برنامه پنجم پیش بینی گردیده که احتیاجات پیمانکاران بمشین آلات راهسازی از طریق کرایه از شرکت تعاونی که مأمور ومسئول تهیه و نگاهداری این نوع ماشین آلات خواهد بود تأمین گردد .

- با توسعه روزافزون شبکه ارتباطی ، نگاهداری راههای کشور مسئولیت مهمی بوده ، وبمنظور اجرای صحیح این وظیفه تجدیدنظر کلی در شیوه‌های برنامه‌ریزی واجرایی اداره کل راهداری لازم خواهد بود . در برنامه پنجم مطالعات همه جانبه‌ای در مورد تعیین بهترین روش نگاهداری راهها انجام خواهد شد وبراساس این مطالعات سازمان راهداری وزارت راه‌بنحوی تقویت وتجهیز خواهدگردید تا بتواند عهده‌دار اجرای چنین مسئولیت سنگینی گردد . ضمناً بمنظور آنکه وقفه‌ای درامور راهداری ایجاد نشود در برنامه پنجم بهیچوجه از اعتبارات وسائل وكادر فنی مربوط براهداری در ساختمان راهها استفاده نخواهد شد .

۲-۲- خط مشی‌هاوسیاستهای مربوط براه‌آهن : انجام مطالعات لازم درمورد اینکه راه‌آهن دولتی ایران بصورت يك شرکت بازرگانی بارعایت اصول صحیح اداری وفنی ومالی اداره شود برمبنای این مطالعات درروشهای مدیریت برنامه‌ریزی ، بازاریابی وحسابداری راه‌آهن ودر روابط مالی آن‌با دستگاههای دولتی تجدیدنظر بعمل خواهد آمد بنحویکه راه‌آهن بتواند نقش اصلی خود را بعنوان وسیله مهم ارتباطی باکارآئی بیشتری ایفا نماید .

۲-۳- خط مشی‌ها وسیاست‌های مربوط به بنادر : با توجه ب سرمایه قابل توجهی که در برنامه پنجم برای توسعه وتجهیز بنادر پیش‌بینی گردیده‌تأکید خاصی بامر مدیریت بنادر وتربیت كادر فنی وتأمین نیروی انسانی مورد لزوم خواهد شد .

بالا بردن کارآئی بنادر تجارتي و بهبود کیفیت نگاهداری تاسیسات و

وسائل بندری بمنظور آنکه بازده سرمایه گذارینها بحد اکثر ممکن برسد یکی از هدفهای عمده برنامه بنادر خواهد بود و برای نیل باین هدف مطالعات مربوط بتفکیک وظایف :

- اعمال حاکمیت بر امور بنادر و کشتیرانی .

- امور بهره برداری بنادر و تخلیه و بارگیری .

در واحدهای تشکیلاتی جداگانه ای انجام وبا توجه بنتیجه مطالعات مذکور اقدام خواهد شد .

۴-۲- خط مشی ها و سیاست های مربوط به هواپیمائی کشوری : در برنامه پنجم لازم خواهد بود تجدید نظر های کلی در تشکیلات و مقررات استخدامی هواپیمائی کل کشوری ، بمنظور رفع اشکالاتی که بهره برداری صحیح از فرودگاهها را مشکل نموده بعمل آید و در ضمن مطالعات مربوط بتفکیک وظایف :

- اعمال حاکمیت بر امور فرودگاهها و هواپیمائی .

- امور بهره برداری فرودگاهها .

در واحدهای تشکیلاتی جداگانه ای انجام وبا توجه بنتیجه مطالعات مذکور اقدام گردد . ضمناً باتوجه باهمیتی که نگاهداری صحیح و بموقع فرودگاهها دارد ، توجه خاصی باین امر مبذول گردیده و در برنامه پنجم نسبت بواگذاری قسمتی از عملیات نگاهداری فرودگاهها ببخش خصوصی اقدام خواهد شد .

شرکت هواپیمائی ملی ایران نیز که يك مؤسسه بازرگانی است موظف به پرداخت حق پرواز و فرود و بهره برداری از کلیه فرودگاهها خواهد شد و ضمناً

مبالغی را که برای خرید هواپیماها از اعتبار برنامه استفاده مینماید از محل درآمد خود بازپرداخت خواهد نمود .

۳ - هدفها و برنامه‌های مشخص

۱-۳- راههای اصلی : در پایان برنامه چهارم طول راههای آسفالتی در دست بهره‌برداری بالغ بر ۱۲۵۰۰ کیلو متر است و در دوران برنامه پنجم نیز باتوجه بلزوم تکمیل شبکه اصلی ارتباطی کشور و تأمین ارتباطات مورد نیاز بین مراکز اصلی جمعیت و قطب‌های کشاورزی و صنعتی و معدنی و بازارهای عمده آنها و همچنین اتصال بنادر بداخل کشور و تأمین ارتباط بامراکز توریستی علاوه بر تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم (جدول شماره ۱) اقدام بساختمان ۵۶۰۰ کیلو متر راه اصلی جدید خواهدگردید .

راههای اصلی جدید ، باتوجه باولویت ساختمانی آنها بدو گروه تقسیم شده‌اند . گروه اول (جدول شماره ۲) شامل ۲۹۰۰ کیلومتر راههای واجد اولویت يك است که ساختمان آنها بطور کامل در برنامه پنجم عملی خواهدشد . گروه دوم (جدول شماره ۳) شامل ۲۷۰۰ کیلو متر راه با اولویت درجه دو است که ساختمان آنها در نیمه دوم برنامه پنجم شروع شده و تکمیل آنها به برنامه ششم موکول خواهدشد .

با اجرای برنامه راههای اصلی پیش‌بینی میشود که در پایان برنامه پنجم طول راههای اصلی آسفالتی آماده بهره‌برداری به حدود ۱۹ هزار کیلومتر بالغ گردد .

شرح کلی برنامه راههای اصلی طی برنامه عمرانی پنجم طبق جدول شماره ۴ میباشد .

جدول شماره ۱ - پیش‌بینی عملیات ناتمام برنامه چهارم
که طی برنامه پنجم تکمیل خواهد شد

شماره ردیف	نام راه	طول راه (کیلومتر)	اعتبار (میلیون ریال)
۱	تهران - قم (ترسیم راه موجود)	۱۴۰	۱۵۰
۲	تهران - شاهرود - مشهد	۵۷۰	۱۰۷۰
۳	پهلوی - آستارا - اردبیل	۲۲۵	۶۲۰
۴	تبریز - اهر - اردبیل - سراب - بستان آباد	۴۰۰	۱۲۰۰
۵	کرمان - بم - میرجاوه	۶۰۰	۱۲۰۰
۶	سقز - میاندوآب - رضائیه - خوی - اوغلو	۳۹۰	۲۴۰۰
۷	نائین - یزد	۱۸۰	۵۲۰
۸	شیراز - بوشهر	۱۰۰	۱۶۵۰
۹	شاهراه کرج - قزوین (دوخط اول)	۱۰۰	۳۵۰
۱۰	شاه‌آباد - ایلام - مهران	۲۳۰	۹۰۰
۱۱	مسجد سلیمان - دوراهی شوشتر	۴۲	۳۳۰
۱۲	زیرآب - شاهی	۴۰	۱۰۰
۱۳	سندج - همدان	۱۵۷	۹۶۰
۱۴	دارزین - سبزواران	۶۱	۶۵۰
۱۵	ساوه - روان	۱۵۰	۳۰۰
۱۶	شاهراه اصفهان - ذوب‌آهن	۲۵	۵۰۰
۱۷	اهواز - دارخوین - آبادان	۱۲۰	۱۲۰۰
۱۸	کرمان - زرنند	۹۰	۴۰۰
۱۹	ایمنی راههای هراز و چالوس	-	۳۰۰
	جمع	۳۶۲۰	۱۴۸۰۰

جدول شماره ۲ - پیش‌بینی عملیات جدید برنامه پنجم که طی برنامه مذکور تکمیل خواهد شد

شماره ردیف	نام راه	طول راه (کیلومتر)	اعتبار (میلیون ریال)
۱	شاهراه تهران - قم	۱۳۰	۳۶۰۰
۲	شاهراه کرج - قزوین (دوخط دوم)	*۱۰۰	۱۵۰۰
۳	تهران - گچسروکرج - چالوس	۲۱۰	۳۷۸۰
۴	تهران - رودهن - دماوند - آبعلی (دوخط)	۷۳	۸۰۰
۵	دماوند - فیروزکوه - زیرآب	۱۵۰	۱۸۰۰
۶	ورودیها و کمربندیهای تهران	۱۰۰	۱۵۰۰
۷	تبریز - میاندوآب و بناب - مراغه	۱۹۰	۱۱۳۰
۸	سر بندر - بندر شاهپور	۱۲	۱۲۰
۹	رفسنجان - سرچشمه - خاتون آباد	۱۰۰	۸۰۰
۱۰	سیرجان - شهر بابک - انار	۲۰۰	۱۲۵۰
۱۱	رودان - سبزواران	۱۷۳	۱۵۰۰
۱۲	نائین - کاشان	۲۲۷	۱۲۸۰
۱۳	رامسر - ساری (تعریض و پلسازی)	*۲۶۰	۵۲۰
۱۴	ورودیها و راههای انحرافی شهرهای واقع در محورهای اصلی	۲۵۰	۲۵۰۰
۱۵	اسفالت تکمیلی راه یزد - کرمان	*۳۲۰	۶۰۰
۱۶	مشهد - گناباد - بیرجند	۵۰۰	۱۷۵۰
۱۷	قزوین - بوئین - ساوه	۱۵۵	۹۲۰
۱۸	شیراز - داراب - کهکم	۴۳۰	۲۱۰۰
۱۹	عملیات اتفاقی	-	۱۲۵۰
	جمع	۲۹۰۰	۲۸۷۰۰

* بعلت اینکه طول این راهها در جای دیگر بحساب آمده و یا راه موجود است در

جمع منظور نگردیده است .

جدول ۳- پیش بینی عملیات جدید برنامه پنجم که در برنامه ششم تکمیل خواهد شد

شماره ردیف	نام راه	طول راه (کیلومتر)	اعتبار کل (میلیون ریال)	اعتبار برنامه پنجم (میلیون ریال)
۱	اصفهان - اهواز	۲۴۰	۳۱۲۰	۱۸۷۰
۲	اهواز به راه شیراز - بوشهر	۲۶۰	۱۸۲۰	۱۰۹۰
۳	بایلسر - فرح آباد	۵۰	۵۰۰	۳۰۰
۴	اهواز - شوشتر - دز قول - اندیمشگ	۱۸۵	۱۱۱۰	۵۵۵
۵	میانه - میاندو آب	۲۰۰	۲۰۰۰	۱۰۰۰
۶	اراک - خمین - گلپایگان و خمین - محلات	۱۵۰	۱۰۵۰	۵۲۵
۷	شاه پسند - چهل دختر	۸۵	۵۱۰	۲۰۵
۸	میانه - فومن	۲۰۰	۴۰۰۰	۱۶۰۰
۹	اصفهان - ازنا - محور همدان - خرم آباد	۳۱۰	۱۵۵۰	۴۶۵
۱۰	قوچان - باجگیران	۸۰	۸۰۰	۲۴۰
۱۱	راه کناره دریای مازندران	۳۲۰	۴۵۰۰	۷۰۰
۱۲	زاهدان - زابل - بیرجند	۴۴۵	۱۵۶۰	۲۵۰
۱۳	مشگین شهر - پارس آباد	۱۷۵	۱۳۵۰	۲۰۰
	جمع	۲۷۰۰	۲۳۸۷۰	۹۰۰۰

جدول ۴ - پیش بینی کلی برنامه راههای اصلی در دوران برنامه پنجم

اعتبار (میلیون ریال)	شرح عملیات
۱۴۸۰۰	۱ - تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم . ۲ - ساختمان راه اصلی جدید :
۲۸۷۰۰	- راههائیکه در دوران برنامه پنجم ساختمان آنها شروع و خاتمه خواهد یافت .
۹۰۰۰	- راههائیکه ساختمان آنها در برنامه پنجم شروع و تکمیل عملیات نیمه تمام به برنامه ششم موکول خواهد شد .
۱۵۰۰	۳ - مطالعه - تحقیقات - آمار .
۵۴۰۰۰	جمع

۲-۳- راههای فرعی: در کشور پهناوری مانند ایران که مراکز مهم جمعیت و مصرف و مناطق عمده تولید با فواصل زیاد از هم قرار گرفته اند، راههای فرعی در تأمین ارتباط نواحی کشاورزی، صنعتی و معدنی در فراهم نمودن امکانات بهره برداری از منابع جنگلی و بالاخره در ارتقاء سطح فرهنگ و بهداشت مناطق روستائی حائز اهمیت فراوان میباشد.

در پایان برنامه چهارم طول راههای فرعی در دست بهره برداری حدود ۱۲ هزار کیلومتر است و در برنامه پنجم بمنظور تکمیل عملیات اجراء شده در

برنامه‌های قبلی از نظر توسعه شبکه راه‌های فرعی ، علاوه بر اتمام عملیات شروع شده در برنامه چهارم ، احداث ۱۲ هزار کیلومتر راه فرعی جدید بمرحله اجراء گذارده خواهد شد که از این مقدار ساختمان ۷۵۰۰ کیلومتر تا پایان برنامه پنجم خاتمه خواهد یافت و تکمیل ۴۵۰۰ کیلومتر دیگر ببرنامج ششم موکول میگردد . ضمناً در مورد تعدادی از راه‌های فرعی ساخته شده و یا پیش‌بینی شده در برنامه که محورهای استانی یا شهرستانی را تشکیل میدهند و ترافیک نسبتاً سنگینی متوجه آنها میباشد اقداماتی برای جلوگیری از خرابی اینگونه راهها و تسهیل در نگهداری آنها بعمل خواهد آمد . بدین منظور در برنامه پنجم مرمت و اسفالت نفوذی ۴ هزار کیلومتر از راه‌های فرعی ساخته شده در برنامه‌های گذشته و اسفالت نفوذی ۳ هزار کیلومتر از راه‌های فرعی جدید پیش‌بینی گردیده است .

شرح کلی برنامه راه‌های فرعی برنامه عمرانی پنجم طبق جدول شماره ۵ میباشد .

جدول ۵ - پیش‌بینی کلی برنامه راههای فرعی در دوران برنامه پنجم

اعتبار (میلیون ریال)	طول به (کیلومتر)	شرح عملیات
۶۴۰۰	۳۵۰۰	۱ - تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم ۲ - ساختمان راههای جدید :
۱۵۰۰۰	۷۵۰۰	- راههائیکه در دوران برنامه پنجم شروع و تکمیل خواهد شد .
۵۷۰۰	۴۵۰۰	- راههائیکه طی برنامه پنجم شروع و در برنامه ششم تکمیل خواهد شد .
۲۸۰۰	۴۰۰۰	۳ - ترمیم و اسفالت نفوذی راههای فرعی برنامه‌های گذشته .
۱۲۰۰	۳۰۰۰	۴ - اسفالت نفوذی راههای فرعی برنامه پنجم
۹۰۰	-	۵ - مطالعات - تحقیقات
۳۲۰۰۰	-	جمع

۳-۳ - نگاهداری راهها : با توجه به سرمایه‌گذاریهای سنگینی که طی برنامه‌های گذشته جهت احداث راههای اصلی و فرعی شده ، نگاهداری بموقع و صحیح و مرمت راههای موجود اولویت تام خواهد داشت . جمع اعتبار سرمایه‌ای پیش‌بینی شده از محل اعتبارات عمرانی جهت نگاهداری راههای

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

برنامه پنجم معادل ۱۰ میلیارد ریال بشرح جدول شماره ۶ میباشد و بموازات انجام این برنامه و بهره برداری از ماشین آلات خریداری شده بودجه دستگاه راهداری از محل بودجه عادی دولت نیز متناسباً افزایش داده خواهد شد. در ضمن برای آموزش و تربیت کادر فنی مورد لزوم امور راهداری در دوران برنامه پنجم پیش بینی لازم در فصل آموزش و پرورش بعمل آمده است.

جدول ۶ - برنامه نگاهداری راهها در دوران برنامه پنجم

اعتبار (میلیون ریال)	نوع عملیات
۶۵۰۰	۱ - تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم و تجدید اسفالت ۳۰۰۰ کیلومتر راههای اسفالت جدید از طریق پیمانکار.
۳۵۰۰	۲ - تدارک ماشین آلات راهداری وزارت راه
۱۰۰۰۰	جمع

۳-۴ - راه آهن : برنامه پنجم راه آهن با توجه بلزوم تأمین احتیاجات کارخانه ذوب آهن آریامهر و با توجه بحجم مبادلات بازرگانی خارجی و بمنظور برقراری ارتباط لازم بین شبکه سرتاسری راه آهن و بنادر تهیه و تدوین گردیده است. فعالیت های عمده برنامه پنجم راه آهن را میتوان بشرح زیر بیان نمود :

الف - تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم : این عملیات شامل خرید

لوازم ریلگذاری و تجهیزات (واگن و لکوموتیو و غیره) و نوسازی واحیای خطوط قدیمی و فرسوده و انطباق آن با خطوط جدید ساخته شده و همچنین برقی کردن خط تبریز- جلفا میباشد.

اعتبار مورد نیاز جهت تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم در برنامه پنجم معادل ۷/۷ میلیارد ریال است که ۴ میلیارد ریال آن مربوط به خرید وسایل و تجدید خطوط موجود میباشد که توسط راه آهن دولتی ایران بازپرداخت خواهد شد.

ب- تجهیز و توسعه خطوط ذوب آهن: با توجه به برنامه توسعه کارخانه ذوب آهن آریامهر که ظرفیت آن در پایان برنامه پنجم به ۱/۹ میلیون تن در سال خواهد رسید کشتن خط آهن زرنند به کارخانه ذوب آهن متناسباً افزایش داده خواهد شد. بدین منظور بر مبنای نتیجه مطالعات فنی و اقتصادی مربوط که در دست انجام است نسبت به دو خطه کردن یا برقی کردن خط آهن مذکور اقدام خواهد شد. اعتبارات تخصیصی جهت اجرای عملیات معادل ۵ میلیارد ریال میباشد.

پ- خط آهن زرنند - کرمان - بندرعباس: این خط شامل حدود ۷۳۰ کیلومتر خطوط اصلی و فرعی بین زرنند - کرمان و بندرعباس میباشد که پس از پایان مطالعه توجیه فنی و اقتصادی مربوط، ساختمان آن با توجه به میزان صادرات سنگ‌های معدنی بمرحله اجرا گذارده خواهد شد.

هزینه ساختمان این خطوط و تدارک و تجهیزات و وسایل ارتباطی و علائم برقی و غیره حدود ۱۲ میلیارد ریال برآورد میشود که در اعتبارات برنامه پنجم منظور گردیده است.

ت - خط آهن فرح آباد - ساری : چنانچه در برنامه پنجم با توجه به افزایش حجم مبادلات بازرگانی از طریق دریای مازندران ایجاد يك بندر جدید در سواحل بحر خزر (بندر فرح آباد) واجد اولویت شناخته شود، اتصال این بندر به شبکه سراسری راه آهن ایران از طریق ساختمان يك خط ۵۰ کیلومتری بین ساری و فرح آباد لازم خواهد بود .

اعتبارپیش‌بینی شده در برنامه پنجم جهت ساختمان این خط معادل ۶۰۰ میلیون ریال میباشد .

ث - ساختمان روگذرهای راه آهن : در شهرهایی که در مسیر خطوط آهن قدیمی قرار گرفته اند فقدان روگذر مشکل بزرگی در امور روزانه شهرها بوجود آورده که برای رفع این مشکل در برنامه پنجم نسبت بساختن روگذرهای لازم اقدام خواهد شد .

اعتبارپیش‌بینی شده در برنامه پنجم برای ساختمان این روگذرها معادل ۷۰۰ میلیون ریال میباشد .

ج - ایستگاه باری بندر شاهپور : با توجه به پیش‌بینی افزایش ظرفیت بندر شاهپور در طی برنامه پنجم و در نظر گرفتن نقش مهم راه آهن در حمل محمولات وارداتی و صادراتی ، يك ایستگاه باری در بندر مذکور ایجاد خواهد شد . هزینه ساختمان این ایستگاه حدود ۲۰۰ میلیون ریال پیش‌بینی میگردد که در اعتبارات برنامه پنجم منظور گردیده است .

چ - احداث گمرک‌خانه جدید : از آنجا که ظرفیت فعلی گمرک تهران بهیچوجه پاسخگوی میزان محمولات وارده راه آهن به تهران نیست و بدلائل متعدد توسعه آن غیر عملی میباشد بدین لحاظ در برنامه پنجم احداث گمرک‌خانه

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

جدیدی بانضمام ایستگاه باری مربوطه در خارج از محدوده تهران پیش بینی گردیده و اعتبار لازم در فصل ساختمانهای دولتی منظور شده است .

همچنین در مورد آموزش کارکنان راه آهن و تربیت کادر فنی پیش بینی لازم در فصل آموزش و پرورش بعمل آمده است .

شرح کلی برنامه راه آهن طی دوران برنامه پنجم بشرح جدول شماره ۷ میباشد .

جدول ۷- شرح کلی برنامه راه آهن در دوران برنامه پنجم

اعتبار (میلیون ریال)	شرح عملیات
۷۷۰۰	۱- تعهدات برنامه چهارم
۵۰۰۰	۲- توسعه و تجهیز خطوط ذوب آهن
۱۲۰۰۰	۳- خط آهن زرند - کرمان - بندرعباس
۶۰۰	۴- خط آهن ساری - فرح آباد
۷۰۰	۵- روگذرهای راه آهن در شهرها
۲۰۰	۶- ایستگاه باری بندر شاهپور
۸۰۰	۷- مطالعات - تحقیقات
۲۷۰۰۰	جمع

۳-۵- بنادر و کشتیرانی : بادر نظر گرفتن رشد اقتصادی کشور طی سالهای آینده و همبستگی آن با رشد حجم مبادلات بازرگانی ، حجم واردات و صادرات کشور معادل ۹/۷ میلیون تن در سال ۱۳۵۶ و ۱۳/۳ میلیون تن در سال ۱۳۵۹ پیش بینی میگردد .

ظرفیت مورد نیاز در بنادر کشور در پایان برنامه پنجم معادل ۷/۷۵۰ میلیون تن در سال پیش بینی گردیده و این رقم براساس اینکه هشتاد درصد میزان کل واردات و صادرات کشور از طریق بنادر انجام شود محاسبه گردیده است . در ضمن پیش بینی شده که از این میزان حدود ۲/۵ میلیون تن حجم واردات و صادرات سنگ های معدنی و سیمان خواهد بود .

در برنامه توسعه بنادر و کشتیرانی هدف این خواهد بود که اولاً در پایان سال ۱۳۵۶ ظرفیت مورد نیاز آماده بهره برداری گردد و ثانیاً اقدامات مربوط به تأمین بموقع ظرفیت مورد نیاز در سالهای اول برنامه ششم بعمل آمده باشد .

فعالیت های عمده بنادر و کشتیرانی در برنامه پنجم بشرح زیر میباشد :

الف - تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم : عملیات عمده برنامه چهارم که تکمیل و بهره برداری آنها به برنامه پنجم موکول خواهد شد عبارتست از ساختمان تعمیرگاه و انبار و تأسیسات فرعی در بندر عباس ، تعمیق کانال بوشهر و ساختمان انبار و بنای اداری ، ساختمان چهارپست اسکله جدید در بندر شاهپور توسعه بنادر پهلوی و نوشهر و خرید تجهیزات تخلیه و بارگیری برای کلیه بنادر کشور .

پیش‌بینی میشود جمع اعتبار مورد لزوم جهت تکمیل مجموعه این عملیات در برنامه پنجم بالغ بر حدود ۵/۵ میلیارد ریال باشد .

ب- ساختمان ۱۰ پست اسکله جدید در بندر شاهپور : علاوه بر چهار پست اسکله‌ای که در دست ساختمان است در برنامه پنجم نیز ساختمان ۱۰ پست اسکله دیگر در بندر شاهپور بمرحله اجرا گذارده خواهد شد . در ضمن بمنظور امکان تخلیه سریع و توزیع غلات وارداتی ساختمان یک سیلوی ترانزیت به ظرفیت ۶۰ هزار تن در بندر شاهپور اجرا خواهد شد .

هزینه ساختمان ۱۰ پست اسکله و تجهیزات مربوطه و سیلوی غلات جمعاً ۶ میلیارد ریال برآورد شده که در اعتبارات برنامه پنجم پیش‌بینی گردیده است .

پ- سایر عملیات مربوط به توسعه بنادر تجارتنی کشور : اقدامات دیگری که در دوران برنامه پنجم از نظر توسعه بنادر و ساختمان بنادر جدید مانند بندر صادراتی سنگهای معدنی در حوالی بندر عباس شامل تأسیسات ترانزیت غلات و یا بندر جدید در دریای مازندران (بندر فرح آباد) بعمل خواهد آمد بر مبنای طرح جامعی که در دست تهیه است انجام خواهد شد .

اعتبار پیش‌بینی شده در برنامه پنجم جهت اجرای مجموع این عملیات معادل ۹/۵ میلیارد ریال میباشد .

ت- عمران و تجهیز بنادر كوچك و جزایر خلیج فارس و بحر عمان و ایجاد خطوط کشتیرانی : بمنظور کمک به عمران بنادر كوچك و جزایر خلیج فارس از طریق ساختمان موج‌شکن و اسکله و همچنین ایجاد خطوط کشتیرانی در سواحل خلیج فارس و بحر عمان اعتباری معادل ۲ میلیارد ریال در برنامه پنجم پیش‌بینی گردیده است .

ث - ایجاد بندر آزاد : مطالعاتی مربوط به ایجاد بندر آزاد در سواحل جنوب در دست اقدام است و در برنامه پنجم بر اساس نتیجه این مطالعات نسبت به ایجاد بندر آزاد با استفاده از سرمایه گذارهای بانکهای تخصصی و بخش خصوصی اقدام خواهد شد .

ج - برنامه های آموزشی بنادر : در مورد برنامه آموزشی سازمان بنادر و کشتیرانی و نیروی دریائی شاهنشاهی که شامل تربیت کادر فنی مورد لزوم امور بندری و کشتیرانی در رده های مختلف تخصص است پیش بینی لازم در فصل آموزش و پرورش بعمل آمده است .

شرح کلی برنامه پنجم بنادر بشرح جدول شماره ۸ میباشد .

جدول شماره ۸ - شرح کلی برنامه بنادر و کشتیرانی در دوران برنامه پنجم

اعتبار (میلیون ریال)	شرح عملیات
۵۵۰۰	۱- تکمیل عملیات برنامه چهارم در برنامه پنجم
۶۰۰۰	۲- ساختمان ۱۰ پست اسکله جدید در بندر شاهپور و سیلوی ترانزیت غلات
۹۵۰۰	۳- سایر عملیات مربوط به توسعه بنادر تجارتهی کشور
۲۰۰۰	۴- عمران و تجهیز بنادر کوچک و جزایر خلیج فارس و ایجاد خطوط کشتیرانی
۱۰۰۰	۵- مطالعات - تحقیقات
۲۴۰۰۰	جمع

۶-۳- فرودگاهها و هواپیمائی: برنامه پنجم فرودگاهها و هواپیمائی کشور باتوجه به افزایش ترافیک هوائی و نیازمندیهای روزافزون کشور به فرودگاهها و تأسیسات و تجهیزات هواپیمائی تهیه و تنظیم گردیده است .
برنامه پنجم فرودگاهها و هواپیمائی به قسمتهای عمده زیر تقسیم گردیده است :

الف - تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم : قسمتی از عملیات ساختمانی فرودگاههای کشور مانند ساختمان فرودگاه اصفهان و توسعه فرودگاه مهرآباد و همچنین عملیات مربوط به تهیه و نصب تجهیزات فرودگاهها که در دست اقدام است طی برنامه پنجم تکمیل خواهد شد .

اعتبار مورد لزوم برای تکمیل این عملیات در برنامه پنجم بالغ بر ۲/۳ میلیارد ریال برآورد میگردد .

ب - توسعه فرودگاههای موجود : با توسعه فعالیتهای حمل و نقل هوایی و افزایش ترافیک فرودگاهها و همچنین بکار آمدن انواع جدید هواپیماها (اعم از بازرگانی و نظامی) توسعه و تجهیز فرودگاههای موجود چه از نظر ترمینال و چه از نظر باند در دوران برنامه پنجم لازم است و اعتباری معادل ۷/۲ میلیارد ریال بدین منظور پیش بینی گردیده است .

پ - ساختمان فرودگاههای کشوری جدید: عملیات ساختمانی فرودگاه بین المللی تهران که میبایست در سال ۱۳۵۹ آماده بهره برداری باشد در برنامه پنجم شروع و طی برنامه ششم تکمیل خواهد شد .

اعتبار پیش بینی شده در برنامه پنجم برای ساختمان این فرودگاه معادل ۶ میلیارد ریال میباشد .

در مورد فرودگاههای داخلی نیز ، با توجه به برنامه های توسعه خطوط هواپیمائی ملی ایران اقدام به ساختمان فرودگاههای بابلسر و گرگان و تکمیل فرودگاه نوشهر خواهد شد . اعتبار پیش بینی شده جهت اجرای مجموع این عملیات معادل ۱/۲ میلیارد ریال میباشد .

ت - ساختمان فرودگاههای کوچک : بمنظور توسعه حمل و نقل و پست

هوایی بین مراکز و شهرهای عمده استانها و تسهیل ارتباط با قطب‌های صنعتی و کشاورزی مهم ، در برنامه پنجم نسبت به ایجاد يك سلسله فرودگاههای محلی درجه ۲ و ۳ اقدام خواهد شد که پس از آماده شدن ، ایجاد و اداره خطوط هوایی منظم بین فرودگاههای محلی و خطوط هواپیمائی ملی ایران در مراکز استانها بعهده بخش خصوصی گذارده خواهد شد . اعتبار پیش بینی شده در برنامه پنجم برای ساختمان فرودگاههای کوچک در سراسر کشور بالغ بر ۱ میلیارد ریال میباشد .

ث - تعمیر و مرمت اساسی فرودگاهها : در برنامه پنجم تعمیر و مرمت اساسی بعضی از فرودگاهها لازم خواهد بود که برای این منظور ۶۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است .

ج - خرید هواپیماهای کنکورد : با توجه به سیاست و تصمیم دولت در مورد خرید سه فروند هواپیماهای کنکورد برای شرکت هواپیمائی ملی ایران اعتباری معادل ۴/۵ میلیارد ریال در اعتبارات برنامه پنجم پیش بینی گردیده است . شرح کلی برنامه فرودگاهها در دوران برنامه پنجم بشرح جدول شماره ۹ است و در ضمن بمنظور آموزش کادرفنی هواپیمائی پیش بینی لازم برای آموزشگاه عالی هواپیمائی کشوری و باشگاه هواپیمائی شاهنشاهی در فصل آموزش و پرورش بعمل آمده است .

جدول ۹ - شرح کلی برنامه فرودگاهها در دوران برنامه پنجم

اعتبار (میلیون ریال)	شرح عملیات
۲۳۰۰	۱- تکمیل عملیات ناتمام برنامه چهارم
۷۲۰۰	۲- توسعه فرودگاههای موجود
	۳- ساختمان فرودگاههای جدید :
۶۰۰۰	- فرودگاه بین المللی تهران
۱۲۰۰	- سایر فرودگاهها
۱۰۰۰	۴- ساختمان فرودگاههای محلی درجه ۲ و ۳
۶۰۰	۵- تعمیر و مرمت اساسی فرودگاهها
۵۴۰۰	۶- خرید هواپیماهای کنکورد
۸۰۰	۷- مطالعات-تحقیقات

۳-۷- هواشناسی : هدفهای عمده برنامه هواشناسی طی دوران برنامه پنجم عبارتند از :

- ادامه و تکمیل ساختمان مرکز هواشناسی در مهرآباد .
- ساختمان و تجهیز برجهای دیده بانی در فرودگاههای کشور .
- ساختمان و تجهیز فرستنده مخابرات هواشناسی در بندرعباس .

- اجرای برنامه‌های هواشناسی بمنظور جلوگیری از آلودگی هوا .
- ساختمان و تجهیز برج دیده‌بانی رادار و جوبالادر پنج فرودگاه .
- ساختمان و تجهیز مراکز هواشناسی در هفت منطقه کشور .
- ساختمان و تجهیز ایستگاههای باران سنجی و تبخیر سنجی .
- ساختمان و تجهیز ۱۵ ایستگاه اقلیم شناسی و ایستگاه مینا و هواشناسی کشاورزی .
- نصب دستگاههای فرستنده در مراکز هواشناسی جهت تکمیل شبکه مخابرات هواشناسی .
- تأسیس چهار ایستگاه سینوپتیک هواشناسی و چهار ایستگاه سینوپتیک دریائی .

- تأسیس ایستگاههای هواشناسی خودکار

اعتبار پیش بینی شده در برنامه پنجم برای اجرای برنامه‌های فوق معادل - ۲/ میلیارد ریال میباشد. در ضمن برای آموزش کادرفنی و متخصصین هواشناسی پیش بینی لازم در فصل آموزش و پرورش شده است .

۸-۳- نقشه برداری : باتوجه به اهمیتی که آماده بودن نقشه‌های عمومی هرچه دقیقتر و با مقیاس بزرگتر در اجرای صحیح امور فنی و مهندسی طرحهای عمرانی دارد در برنامه پنجم نسبت به تکمیل نقشه‌های عمومی به مقیاس ۱:۵۰۰۰۰ و تهیه نقشه‌های با مقیاس بزرگتر طبق برنامه‌هاییکه رفع احتیاجات نظامی و کشوری را خواهد نمود اقدام خواهد شد . در ضمن در برنامه پنجم نسبت به تهیه نقشه‌های کاداسترو و کاداستر زراعی اقدام لازم بعمل خواهد آمد .

اعتباری که در برنامه پنجم جهت اجرای مجموعه عملیات فوق پیش بینی

گردیده معادل ۳/۱ میلیارد ریال مییاشد و در مورد تربیت کادر فنی پیش بینی لازم در فصل آموزش و پرورش بعمل آمده است .

۴- سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی

کل اعتبارات ارتباطات از ۹۹/۹ میلیارد ریال در برنامه چهارم (شامل ۸۴/۷ میلیارد ریال از محل بودجه عمرانی و ۱۵/۲ میلیارد ریال از محل بودجه عادی) به ۱۹۶/۸ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ میگردد .
جدول شماره ۱۰ اجزاء اعتبارات فوق را در برنامه پنجم نشان میدهد .
جدول شماره ۱۱ کل سرمایه گذاری ثابت بخش عمومی و بخش خصوصی را در ارتباطات نشان میدهد .

جدول شماره ۱۰ - کل اعتبارات ارتباطات طی برنامه پنجم
(میلیاردریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت	سطح عملیات	
(۵) = (۱ + ۴)	۴ = (۲ + ۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۵۵/۰	۵۴/۰	-	۵۴/۰	۱/۰	۱- راههای اصلی
۳۲/۳	۳۲/۰	-	۳۲/۰	۰/۳	۲- راههای فرعی
۲۱/۱	۱۰/۰	-	۱۰/۰	۱۱/۱	۳- نگاهداری راهها
۲۷/۹	۲۷/۰	-	۲۷/۰	۰/۹	۴- راه آهن
۲۴/۰	۲۴/۰	-	۲۴/۰	-	۵- بنادر و کشتیرانی
۲۹/۳	۲۴/۵	-	۲۴/۵	۴/۸	۶- فرودگاهها و هواپیمائی
۲/۹	۲/-	-	۲/-	۰/۹	۷- هواشناسی
۴/۳	۳/۱	-	۳/۱	۱/۲	۸- نقشه برداری
۱۹۶/۸	۱۷۶/۶	-	۱۷۶/۶	۲۰/۲	جمع

خلاصه بر نامه پنجم عمرانی کشور

جدول شماره ۱۱- سرمایه گذاری ثابت در ارتباطات طی بر نامه پنجم (سیلادرریال)

جمع کل	سرمایه گذاری ثابت				عنوان بر نامه		
	بخش خصوصی		بخش عمومی				
	جمع	از محل اعتبارات عمرانی	از محل منابع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی			
$۷ = (۳ + ۶)$	$۶ = (۴ + ۵)$	(۵)	(۴)	$۳ = (۱ + ۲)$	(۲)	(۱)	
۵۴/۰	-	-	-	۵۴/۰	-	۵۴/۰	۱- راههای اصلی
۳۲/۰	-	-	-	۳۲/۰	-	۳۲/۰	۲- راههای فرعی
۱۰/۰	-	-	-	۱۰/۰	-	۱۰/۰	۳- نگاهداری راهها
۲۸/۸	-	-	-	۲۸/۸	۱/۸	۲۷/۰	۴- راه آهن
۲۸/۵	۲/۸	۰/۳	۲/۵	۲۵/۷	۱/۰	۲۴/۷	۵- بنادرو کشتیرانی
۳۰/۵	۱/۲	۰/۲	۱/۰	۲۹/۳	۵/۰	۲۴/۳	۶- فرودگاهها و هوایمائی
۷/-	-	-	-	۷/-	-	۷/-	۷- هوایشناسی
۲/۱	-	-	-	۲/۱	-	۲/۱	۸- نقشه برداری
۱۸۷/۹	۴/۰	۰/۵	۲/۵	۱۸۳/۹	۷/۸	۱۷۶/۱	جمع

فصل پانزدهم

مخابرات

۱- هدفهای اساسی

هدفهای اساسی مخابرات در برنامه پنجم بقرار زیر خواهد بود:

الف - تلفن، تلگراف، مدارهای مخابراتی.

- از دیاد تعداد تلفنهای خودکار کشور بنحوی که ۳۳ تلفن برای هریک هزار

نفر جمعیت کشور در پایان برنامه پنجم موجود باشد.

- اتصال ماهواره‌های مخابراتی به سیستم سویچینگ بین‌المللی و شبکه

خودکار داخلی کشور بنحویکه شماره‌گیری مستقیم بین‌مردم ایران و سایر

کشورهای جهان امکان پذیر شود.

- توسعه شبکه تلفن خودکار بین شهری و تأسیس شبکه تلگراف خودکار

داخلی و بین‌المللی.

- تکمیل اتصالات خودکار بین‌المللی بنحویکه ایران بعنوان یکی از

مطمئن‌ترین راههای عبوری مخابراتی مورد استفاده ممالک همجوار قرار

گیرد و سایر ممالک دنیا نیز ترجیح دهند از طریق عبور از مدارهای بین‌المللی

و داخلی ایران ارتباط خود را با کشورهای مجاور ایران دایر نمایند.

- ایجاد سرعت و بالا بردن میزان ترافیک و همچنین توجه کافی به اصل

کارآئی و مدیریت بنحویکه از نظر بهره برداری - شرکت مخابرات ایران

قادر شود هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای را از محل منابع خود و یا اخذ وام

تأمین نماید.

- ارائه سرویسهای منظم مخابراتی باضریب اطمینان بالا و همچنین تعیین نرخهای متعادل بمنظور بالا بردن حجم ترافیک مخابرات و بهره‌گیری بیشتر از تأسیسات .

ب- رادیو و تلویزیون

در برنامه پنجم عمرانی کماکان توسعه کمی شبکه های رادیو و تلویزیون تأکید گردیده است . مرزهای کشور با ادامه فعالیتهای باقیمانده از برنامه چهارم ، با امواج متوسط پوشیده خواهند شد . شبکه موج کوتاه بصورت مؤثر پی‌ریزی و مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت تا صدای رادیو ایران بهتر به گوش مردم دنیا برسد . علیهذا با گسترش کمی شبکه‌ها و تأسیسات توجه به کیفیت و محتوای برنامه‌ها حائز اهمیت فراوان می‌باشد . لذا کوشش خواهد شد شبکه رادیو و تلویزیون کشور بعنوان یکی از مؤثرترین وسایل ارتباط جمعی ، با تولید و پخش برنامه‌های مناسب ارتباط لازم را با گروههای مختلف مردم برقرار نماید و به هدفهای آموزشی ، توسعه فرهنگ ملی ، اجتماعی و هنری مورد نظر برسد .

پ- پست

پست کشور در برنامه پنجم وارد مرحله جدیدی از تکامل کیفی خواهد گردید و با ایجاد سیستم مکانیزاسیون ، توسعه مراکز پستی ، توسعه شبکه های توزیع و جمع‌آوری ، همچنین تقویت پست از نظر تجهیزات و نیروی انسانی شبکه پست کشور تا حدود روستاها نفوذ خواهد کرد و نقش اساسی خود را ایفا خواهد نمود .

۲- خط مشی ها و سیاستهای کلی

خط مشی ها و سیاستهای کلی مربوط به مخابرات در برنامه پنجم بقرار زیر خواهد بود:

الف - تلفن: تلگراف، مدارهای مخابراتی .

- پیروی از استانداردهای بهره برداری و بالابردن درجه کفایت و کارائی واحدهای مخابراتی.

- تأکید بیشتر به برنامه های آموزشی، تقویت کادرهای فنی و واگذاری مسئولیت به آنان و همچنین کوشش در جهت جایگزین نمودن متخصصین ایرانی بجای متخصصین خارجی .

- بمنظور آنکه شرکت مخابرات ایران بتواند براساس ضوابط اقتصادی عمل نماید، کلیه سازمانهای دولتی استفاده کننده حق الاجاره استفاده از مدارات مخابراتی را پرداخت خواهند نمود .

- به لحاظ وابستگی روز افزونی که ایران به صنعت الکترونیک پیدا میکند، لزوم پایه گذاری این صنعت بیش از هر زمانی محسوس است .

لذا شرکت مخابرات ایران وسایر تأسیسات مخابراتی، با ایجاد تقاضا برای فعالیتهای داخلی و همچنین همکاریهای مؤثر تحقیقاتی دانشگاههای کشور نقش مهم خود را در جهت صحیح توسعه این صنعت ایفا خواهند نمود .

ب- رادیو و تلویزیون

- شبکه رادیو و تلویزیون کشور از لحاظ کمی و کیفی تقویت خواهد گردید .

- به بهبود کیفیت و محتوای برنامه ها اولویت داده خواهد شد .

- برای نیل به هدفهای آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی کشور کلیه واحدهای ذریبط باقبول مسئولیتهای مشخص فعالیتهای خود را در جهت برنامه‌ها هماهنگ خواهند نمود.

باتوجه به هدفهای اساسی رادیو و تلویزیون و لزوم ایجاد تعادل بین فعالیتهای کمی و کیفی در برنامه پنجم امکانات تجهیزاتی و ساختمانی برای ازدیاد ساعات تولید در سطح کشور افزایش خواهد یافت، تا هماهنگی با تجهیز نیروی انسانی متخصص و تقویت برنامه‌ریزی و مدیریت و همچنین توسعه فعالیتهای آموزشی و تحقیقاتی، بهره برداری مؤثر از تأسیسات شبکه امکان پذیر گردد.

در پایان برنامه چهارم عمرانی شبکه تلویزیون ۵۰ درصد از جمعیت کشور را پوشش میدهد. نتایج بررسی نشان میدهد که فعلاً حدود ۲۰ درصد از جمعیت تحت پوشش قادر با استفاده از برنامه‌های تلویزیونی میباشند. یکی از علل اساسی این امر، گرانی قیمت فروش گیرنده تلویزیون میباشد لذا تجدیدنظر در قوانین موجود، سیاست نظارت مؤثر در هزینه تمام شده و قیمت فروش دستگاههای گیرنده بمصرف کننده، استاندارد نمودن حتی الامکان دستگاههای گیرنده و همچنین ایجاد تسهیلات در امر فروش دستگاههای گیرنده بطبقات کم درآمد از اقدامات اساسی خواهد بود.

پ - پست

- خدمات مجانی پست حذف میگردد.

- باتوجه به لزوم ایجاد تحرك لازم در نظام اداری، مالی و تصمیم گیری

مربوط بامکان بهره‌برداری مؤثر و همچنین اجرای طرحهای بزرگ توسعه پست در تشکیلات پست کشور تجدید نظر لازم انجام خواهد گرفت .

۳ - هدفها و برنامه‌های مشخص

اهم هدفها و برنامه‌های مخابرات بشرح زیر میباشد :

الف - تلفن ، تلگراف ، مدارهای مخابراتی .

ازدیاد ظرفیت تأسیسات تلفنی کشور از ۴۳۰ هزار شماره به ۱۱۳۰ هزار شماره تلفن خودکار .

افزایش تعداد شهرهائیکه مرکز تلفن خودکار خواهند داشت از ۴۴ شهرستان به ۹۵ شهرستان .

ایجاد ارتباط تلفن خودکار بین ۶۹ شهر کشور .

تأسیس شبکه تلگراف خودکار داخلی و بین‌المللی .

ازدیاد ظرفیت کانالهای شبکه مخابرات مایکروویو بنسبت ۵۰ درصد ظرفیت اولیه .

نصب و بهره‌برداری از آنتن دوم مخابراتی مربوط بماهواره اقیانوس هند در سال ۱۳۵۲ .

ایجاد سیستم سویچینگ بین‌المللی .

تأسیس و توسعه شبکه‌های مخابراتی جهت ایجاد ارتباط با نقاطی که ۵۰۰۰ نفر یا بیشتر جمعیت خواهند داشت .

ایجاد مدار ترابواسکاتر بین ایران و بحرین و همچنین تقویت مدارهای موجود باکشور افغانستان .

ب - رادیو و تلویزیون

بهبود کیفیت و محتوای برنامه‌ها و انجام تحقیقات برای تأمین بهترین روشهای تهیه برنامه .

هدف دادن برنامه‌ها و همچنین توسعه امکانات تولید برنامه‌های استودیو .

آموزش نیروی انسانی و انجام فعالیتهای تحقیقاتی .

گسترش پوشش برنامه اول تلویزیون از ۵۰ درصد به ۶۰ درصد جمعیت .

گسترش پوشش برنامه دوم تلویزیون بنحویکه ۴۰ درصد از جمعیت کشور

را پوشش دهد .

گسترش شبکه اول رادیو بنحویکه ۱۰۰ درصد جمعیت کشور را

پوشش دهد .

گسترش پوشش برنامه دوم رادیو بنحویکه ۵۰ درصد از جمعیت کشور را

پوشش دهد .

توسعه شبکه پخش صدای ایران برای خارج از کشور .

پ - پست

ایجاد مراکز مکانیزه در ۸ مرکز عمده: مشهد، زاهدان، کرمان، شیراز،

اصفهان، اهواز، همدان، تبریز .

توسعه شبکه حمل و نقل بمنظور تسریع در امر ارسال و توزیع پستی .

توسعه آموزشگاههای پست مراکز نه گانه تجزیه پستی تا ظرفیت ۱۰

هزار نفر .

- ایجاد پست مالی شامل حوالجات پست و حسابهای پس انداز .
- توسعه دفاتر پست شهری از ۲۶۹ به ۵۶۹ - دفاتر پست روستائی از ۸۶۲ به ۱۱۸۲ - نمایندگیهای پستی از ۶۲۱ به ۷۱۷ - صندوقهای پستی از ۹۳۵۰ به ۲۵۳۵۰ - ایجاد ۲۴۵ ایستگاه نامه رسانی و ۳۰ دفتر پست سیار ، آموزش افراد از ۲۵۰۰ نفر به ۱۲۵۰۰ نفر و استخدام از ۶۲۰۰ نفر به ۱۵۴۰۰ نفر .
- تسلیم مراسلات پستی بگيرنده در شهرهای با جمعیت ۲۵ هزار نفر و بیشتر و همچنین بین شهرهای مذکور ، حداکثر بمدت ۲۴ ساعت . برای شهرهایی با جمعیت کمتر از ۲۵ هزار نفر حداکثر بمدت ۴۸ ساعت و در سطح کشور از هر نقطه کوچک پستی بنقطه کوچک دیگر حداکثر بمدت ۹۶ ساعت .
- توسعه روابط بین المللی در جهت ازدیاد دفعات ارسال .

۴ - سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی

کل اعتبارات از ۵۴/۴۴۰ میلیارد ریال در برنامه چهارم به ۵۹/۴۰۰ میلیارد ریال در برنامه پنجم افزایش می یابد . جدول شماره (۱) تقسیم اعتبارات فوق و جدول شماره (۲) سرمایه گذاری ثابت بخش عمومی را در مخابرات طی برنامه پنجم نشان میدهد .

(میلیارد ریال)

جدول ۱- کل اعتبارات مخبرات طی برنامه پنجم

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت	سطح عملیات	
۵ = (۱ + ۴)	۴ = (۳ + ۲)	(۳)	(۲)	(۱)	
۷/۶۰۰	۷/۶۰۰	-	۷/۶۰۰	-	۱- تلفن شهری
				-	۲- خطوط اصلی
۸/۵۶۰	۸/۵۶۰	-	۸/۵۶۰	-	مخابراتی
				-	۳- خطوط فرعی
۰/۲۳۰	۰/۲۳۰	-	۰/۲۳۰	-	مخابراتی
۰/۸۰۰	۰/۸۰۰	-	۰/۸۰۰	-	۴- تلگراف
۰/۴۹۰	۰/۴۹۰	-	۰/۴۹۰	-	۵- مخابرات بین المللی
۰/۶۳۰	۰/۶۳۰	۰/۴۵۰	۰/۱۸۰	-	۶- تحقیق
۲۶/۱۰۰	۱۳/۴۰۰	۱/۵۰۰	۱۱/۹۰۰	۱۲/۷۰۰	۷- رادیو تلویزیون
۱۸/۳۹۰	۱۲/۸۹۰	۶/۳۹۰	۶/۵۰۰	۵/۵۰۰	۸- پست
۶۲/۸۰۰	۴۴/۶۰۰	۸/۳۴۰	۳۶/۲۶۰	۱۸/۲۰۰	جمع

جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت دولتی در مخابرات طی برنامه پنجم (میلیارد ریال)

سرمایه گذاری ثابت دولتی			عنوان برنامه
جمع	از محل منابع مؤسسات انتفاعی وبازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	
۳ = (۱ + ۲)	(۲)	(۱)	
۲۵/۸۳۰	۱۸/۲۳۰	۷/۶۰۰	۱- تلفن شهری
۸/۸۶۰	۰/۳۰۰	۸/۵۶۰	۲- خطوط اصلی مخابراتی
۱/۳۰۰	۱/۰۷۰	۰/۲۳۰	۳- خطوط فرعی مخابراتی
۱/۴۴۰	۰/۶۴۰	۰/۸۰۰	۴- تلگراف
۰/۹۹۰	۰/۵۰۰	۰/۴۹۰	۵- مخابرات بین المللی
۰/۱۸۰	-	۰/۱۸۰	۶- تحقیق
۱۱/۹۰۰	-	۱۱/۹۰۰	۷- رادیو تلویزیون
۶/۵۰۰	-	۶/۵۰۰	۸- پست
۵۷/۰۰۰	۲۰/۷۴۰	۳۶/۲۶۰	جمع

سرمایه گذاری ثابت مربوط به برنامه آموزش در فصل آموزش و پرورش منظور شده است .

فصل شانزدهم

عمران روستائی

۱- هدفهای اساسی

بمنظور توسعه هرچه بیشتر خدمات و تأسیسات رفاهی در روستاها ، عمران روستائی در برنامه پنجم براساس دو هدف اساسی زیر تدوین یافته است :

هدف اول ، توزیع متعادل سرمایه گذاری و خدمات رفاهی و زیربنائی در جهت پوشش حداکثر جمعیت روستائی ، تقلیل در تعداد بیشمار دهات و بالاخره پی ریزی شهرهای آینده کشور خواهد بود .

هدف دوم ، در تکمیل هدف اول ، استفاده و بهره برداری کامل از تأسیسات ایجاد شده از طریق گسترش برنامه های آموزش همه جانبه جامعه روستائی بمنظور ایجاد زمینه پذیرش پدیده های نوجهد سازندگی و توسعه مداوم دهات و تحکیم مبانی فرهنگ و استقلال ملی تعیین شده است .

۲- سیاستها و خط مشی های کلی

برای نیل به هدفهای عمران روستائی در برنامه پنجم سیاستهای زیر بمورد اجرا گذاشته خواهد شد :

۱-۲- مشارکت مقامات محلی : امکانات کافی جهت دخالت دادن هرچه بیشتر انجمن های ده ، شهرستان و استان ، شورای آموزش و پرورش

منطقه‌ای وسایر سازمانهای محلی در اقدامات عمرانی مربوط به منطقه فراهم خواهد شد. این امکان به پیروی از اصل عدم تمرکز، از طریق اجرای طرحهای مجتمع استانی در گذشته فراهم آمده و در آینده پیگیری خواهد شد. ضمناً دستگاههای اجرائی نیز باتقویت کادر استانیها به پیشرفت سریع این برنامه کمک خواهند نمود.

۲-۲- ایجاد حوزه‌های عمرانی: تعاونیها و انجمنهای دهات با اعزام نمایندگان به مرکز حوزه شورای تعاون و انجمنهای دهات حوزه عمرانی را بوجود خواهند آورد تا مسائل کلی و مشترک دهات حوزه خود را بررسی و در انجام امور مشارکت و نظارت نمایند.

۲-۳- توزیع هماهنگی کادر خدماتی: کادر خدماتی، مربوط به دستگاههای مختلف اجرائی ذریبط در سطح استانیها به تناسب وسعت و احتیاجات حوزه‌های عمرانی با هماهنگی کامل توزیع خواهد شد.

۲-۴- واگذاری زمین: زمین رایگان جهت ایجاد تأسیسات رفاهی در مراکز حوزه‌های عمرانی با پیش‌بینی توسعه آتی آنها واگذار خواهد شد.

۲-۵- همکاری محلی: بمنظور ایجاد اشتغال و کمک به افزایش درآمد روستائیان از وجود کارگران محلی بخصوص خوش‌نشینها استفاده بعمل خواهد آمد.

به این ترتیب در بخش ساختمانهای روستائی در برنامه پنجم حدود ۱۰۰ هزار شغل جدید بوجود خواهد آمد که با استفاده از نیروی کار خوش‌نشینان حدود ۱۰ درصد از افراد فعال خانوارهای خوش‌نشین کشور در این برنامه مشغول بکار خواهند شد.

۳- هدفها و برنامه‌های مشخص:

الف - برای نیل به هدف اساسی اول و در قالب سیاستها و خط مشی‌های کلی از طریق ایجاد حوزه‌های عمران روستائی ، اقدام خواهد شد . هر حوزه شامل مجموعه‌ای از دهات در محدوده‌ای مشخص میباشد . در این مجموعه یکی از دهات با توجه به ضوابط عمده زیر بعنوان مرکز حوزه انتخاب میشود :

- روند افزایش جمعیت از سال ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۰ .

- بالا بودن سطح تولیدات کشاورزی و دامی .

- وجود امکانات لازم ، جهت ایجاد و یا توسعه سازمان های اداری

و محلی .

- وجود سرویسهای مسافرتی ، بانکی و بازار و یادار بودن زمینه‌ای مساعد جهت تأمین خدمات مذکور .

- مرکزیت از نظر جغرافیائی جهت سرویس رسانی به دهات حوزه .

در محدوده حوزه تعدادی از دهات که جمعیت هریک بیش از ۲۵۰ نفر

است . با توجه به سهولت دسترسی بمرکز حوزه بصورت دهات اقماری تعیین گردیده‌اند .

در مراکز حوزه‌های عمرانی ، پروژه‌های آب آشامیدنی ، درمانگاه ،

دبستان ، دبیرستان ، هنرستان روستائی ، حمام ، میدانهای كوچك و ساده

ورزش ، برق ، انبار تعاونی ، خانه‌های سازمانی ، خانه‌های مسکونی جهت

روستائیان ، دفاتر اداری و سایر تأسیسات لازم بصورت همزمان و مجتمع اجرا

خواهد شد .

در دهات اقماری حوزه پروژه‌های آب آشامیدنی، راه ارتباطی و دبستان پیاده می‌گردد. این دهات در صورت نیاز می‌توانند سایر احتیاجات خود را از مرکز حوزه‌ها تأمین کنند.

ضمناً دهات کوچک و پراکنده با جمعیت کمتر از ۲۵۰ نفر می‌توانند از خدمات آموزشی و در صورت لزوم از پروژه‌های سالم‌سازی آب استفاده کرده و سایر نیازمندی‌ها را از دهات بزرگ مجاور تأمین نمایند.

بر اساس مطالعات انجام شده، در برنامه پنجم تشکیل حدود ۱۲۰۰ حوزه که ۱۴ هزار ده، با جمعیتی معادل ۱۰ میلیون نفر را در بر می‌گیرد پیش بینی گردیده است.

محدوده حوزه‌های عمرانی در مناطق مختلف کشور، با توجه به پراکندگی دهات در هر منطقه متغیر بوده و نوع کیفیت پروژه‌ها نیز در حوزه‌های هر منطقه از نظر مقیاس متفاوت خواهد بود. این محدوده‌ها حتی الامکان نقاطی خواهد بود که در آن شرکت‌های سهامی زراعی و تعاونی تولید روستائی وجود دارد.

دلایل پیشنهاد حوزه‌های عمرانی بقرار زیر است:

- حدود ۵۷ درصد از جمعیت کشور، در ۶۶ هزار مرکز روستائی زندگی می‌کنند که از این جمعیت ۷۴ درصد در ۱۸ هزار روستا با جمعیتی بیش از ۲۵۰ نفر سکونت دارند، در حالی که ۲۶ درصد از جمعیت باقیمانده در ۴۸ هزار ده با جمعیتی کمتر از ۲۵۰ نفر ساکنند در نتیجه از طریق تمرکز فعالیت در حوزه‌های مذکور، جمعیت بیشتری از تسهیلات رفاهی برخوردار خواهند شد.

- در حرکت جمعیت دهات کوچکتر به دهات بزرگتر و شهرها تعادل بوجود

میآید و باین ترتیب شهرگرایی نامتناسب روستائیان تعدیل میگردد و پیش بینی میشود که در آینده زمینه مساعدی جهت ادغام طبیعی مراکز کوچک در مراکز بزرگتر فراهم آید .

- در نحوه اجرای خدمات روستائی ، ضوابطی روشن باروشی مشخص بوجود آمده و در نتیجه از هدر رفتن سرمایه در دهاتی که در آینده جذب مراکز بزرگتر خواهند شد ، جلوگیری میشود . ضمناً بدلیل استفاده از تخصصهای لازم در مناطق قابل توسعه و دهات بزرگتر ، از نیرو و وقت این تخصصها نیز حداکثر استفاده بعمل خواهد آمد .

- از طریق مراکز حوزه های عمرانی ، رساندن سایر خدمات و تعمیم آن در سطح روستاها با سهولت بیشتری امکان پذیر میگردد که از مهمترین این خدمات در زمینه فعالیتهای اجتماعی ، برنامه های مربوط به بیمه درمانی و تغذیه روستائیان و تنظیم خانواده و در زمینه فعالیتهای اقتصادی توسعه صنایع دستی کوچک را میتوان نام برد .

باتشکیل حوزه ها ، توسعه تأسیسات عمرانی دهات نیز در مقیاس وسیعتر مقدور میگردد . بطور نمونه در برنامه پنجم نسبت به برنامه چهارم تعداد پروژه های آب آشامیدنی به شش برابر ، برق به ۱۲ برابر ، راه به ۸ برابر ، درمانگاه به ۲ برابر افزایش خواهد یافت .

ب - نیل به هدف دوم را برنامه هائی بشرح زیر مقدور خواهد ساخت :

- آشنا نمودن روستائیان به فنون و مهارتهای جدید ، از طریق آموزشهای

فنی و حرفه ای ، به کمک این آموزش کارگرماهر و نیمه ماهر کشاورزی ، تکنیسین

برق ، ماشین آلات ، و بالاخره سایر حرفه های موردنیاز روستاها تربیت خواهند شد .

به آموزش حرفه ای جوانان خوش نشین نیز در این برنامه توجه میگردد . ضمناً همگام با آموزش فوق مسئولان دولت در سطوح مختلف محلی مشتمل بر کادر تعاونیهای روستائی ، مروجان و مربیان کشاورزی و دامداری آموزشهای تخصصی لازم را خواهند دید .

- آموزش انجمنهای محلی و افراد فعال روستاها ، برای آنکه به اصل تعاون و همکاری در امور معتقد شده و مشتاقانه به کار جمعی پرداخته ، و به پیشرفت توسعه فعالیتها کمک نمایند . ضمناً با درک اصول صحیح دموکراسی ، سیاسی ، بیش از پیش با مفاهیم انقلاب سفید ایران آشنا شوند .

در برنامه پنجم حدود نیم میلیون نفر از روستائیان در رده های مختلف سازمانهای دهات ، از این آموزش که در دوره های کوتاه مدت و بیشتر در مراکز حوزه های عمران روستائی اجرا میگردد استفاده خواهند نمود .

اجرای این برنامه به زبانی ساده و با حداکثر استفاده از وسائل ارتباط جمعی صورت خواهد گرفت .

- آموزش تلفیقی و توجیهی ، برای تشریح هدفها و برنامه های عمران دهات مسائل اقتصادی ، اجتماعی و امکانات خاص منطقه بمنظور ایجاد هماهنگی لازم در خدمات روستائی انجام میشود . در برنامه پنجم حدود ۱۱ هزار نفر ، مشتمل بر نمایندگان انجمنهای ده ، شرکتهای تعاونی و سهامی زراعی ، انجمنهای شهرستان و استان ، کادر خدماتی دولت در حوزه های عمرانی فرمانداران و بخشداران ، سپاهیان انقلاب و سایر رؤسای ادارات ذیربط از قبیل سرپرستان

سپاهیان مذکور، در سمینارها و دوره‌های کوتاه مدت تعلیمات تلفیقی و توجیهی شرکت خواهند نمود.

این آموزش در مرکزی بنام « مؤسسه مطالعاتی و توجیهی عمران دهات » که برای اولین بار در برنامه پنجم بطور آزمایشی در استانهای خراسان، گیلان، کرمانشاهان، اصفهان و ساحلی تأسیس خواهد شد صورت می‌گیرد. مؤسسه مذکور با مطالعه فعالیت‌های عمرانی و تماس دائم با روستائیان و کادر خدماتی دهات، برنامه‌های آموزش مؤسسه را با نیازهای روستائی منطبق می‌نماید که در اقدام اخیر از تمام امکانات منطقه از قبیل دفاتر برنامه ریزی، ادارات دولتی، مؤسسات آموزشی و تحقیقاتی کمک خواهند گرفت ضمناً برنامه‌های آموزشی از طریق همکاری با رادیو و تلویزیونهای محلی پیگیری خواهد شد.

برنامه سوادآموزی عمومی نیز که شامل سطوح مختلف آموزشهای کودکان، دبستانی، دبیرستانی و بزرگسالان می‌باشد در پیشبرد هدفهای عمران دهات کمک خواهد نمود بخصوص آنکه در برنامه پنجم محتوی این آموزش با نهادهای فرهنگی و اجتماعی و نیازهای شغلی و حرفه‌ای روستائیان منطبق است.

بطور خلاصه آموزش روستائیان در برنامه پنجم عمرانی نسبت به برنامه چهارم، در مورد آموزش فنی و حرفه‌ای به ۲/۵ برابر، در مورد آموزش توجیهی به ۱۸ برابر و بالاخره در مورد آموزش فنی و تخصصی کادر دولت به ۳ برابر افزایش خواهد یافت.

۴ - سرمایه گذاری و اعتبارات :

کل اعتبارات عمران روستائی از ۱۱/۷ میلیارد ریال (۱۰/۶ میلیارد ریال از محل اعتبارات عمرانی ۱/۱ میلیارد ریال از اعتبارات بودجه عادی) به ۳۷/۸ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ میگردد .
جدول شماره ۱ کل اعتبارات و جدول شماره ۲ سرمایه گذاری ثابت در عمران روستائی را طی برنامه پنجم نشان میدهد .

جدول ۱ - کل اعتبارات عمران روستائی در برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
(۵) = (۱ + ۴)	۴ = (۲ + ۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۱۸	۱۸	—	۱۸	—	۱ - تأمین آب آشامیدنی
۱۲	۱۲	—	* ۱۲	—	۲ - راههای روستائی
					۳ - تأسیسات بهداشتی (حمام ، غسلخانه کشتارگاه)
۱	۱	—	۱	—	۴ - مراکز تعلیمات عمومی و تحقیقات روستائی
۴	۴	—	۴	—	۵ - تأسیسات حفاظتی
۱/۸	—	—	—	۱/۸	۶ - خدمات عمومی
۳۷/۸	۳۶	—	۳۶	۱/۸	جمع

* چهار درصد از اعتبار مذکور جهت مرمت اساسی هزینه خواهد شد .

(میلیارد ریال)

جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت در فصل عمران روستائی طی برنامه پنجم

سرمایه گذاری ثابت		بخش عمومی		بخش خصوصی		عنوان برنامه
		بخش عمومی		بخش خصوصی		
		از محل منابع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	از محل اعتبارات عمرانی	جمع	جمع کل
(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۵)	(۶) = (۴+۵)	(۷) = (۳+۶)
۱۸	—	۱۸	۱۸/۳	—	۱۹/۳	۱۹/۳
۱۲	—	۱۲	۰/۸	—	۱۲/۸	۱۲/۸
۱	—	۱	۰/۱	—	۱/۱	۱/۱
۴	—	۴	۰/۲	—	۴/۲	۴/۲
۱	—	۱	—	—	—	۱
۳۶	—	۳۶	۲/۵	—	۲/۵	۳۸/۵

- ۱- تأمین آب آشامیدنی
- ۲- راههای روستائی
- ۳- تأسیسات بهداشتی (حمام، غسالخانه، کشتارگاه)
- ۴- تأسیسات حفاظتی
- ۵- سرازیر تعلیمات عمومی و تحقیقات روستائی

جمع

فصل هفدهم

عمران شهری

مقدمه

افزایش سریع تولید و درآمد سرانه ، امید به اشتغال در صنایع و امکان استفاده از تسهیلات آموزشی ، درمانی و فرهنگی بهتر در شهرها متدرجاً و بطور مداوم جمعیت را بسوی مراکز شهری و صنعتی کشور جذب نموده تا جایی که میزان رشد جمعیت در مناطق روستائی به $1/6$ درصد تقلیل و در مناطق شهری به $5/1$ درصد افزایش یافته است .

در سال ۱۳۴۵ تعداد ۲۴۹ شهر با جمعیتی معادل $9/7$ میلیون نفر و در سال ۱۳۵۱ تعداد ۲۹۸ شهر با جمعیتی معادل $13/2$ میلیون نفر جامعه شهری ایران را تشکیل داده است .

خصوصیات بارز شهرهای ایران در این دوره وجود تعداد زیادی شهر با جمعیت کم و تعداد معدودی با جمعیت بسیار زیاد میباشد بطوریکه حدود $48/5$ درصد از کل جمعیت شهرنشین در سال ۱۳۵۱ در هفت شهر بزرگ (تهران- اصفهان - مشهد - تبریز - شیراز - آبادان و اهواز) که هر یک دارای جمعیتی بیش از ۲۵۰ هزار نفر میباشد سکونت دارند .

این ناهماهنگی در رشد و توزیع جمعیت شهری مبین این است که میل به زندگی در شهرهای بزرگ شدت گرفته و جمعیت بدون در نظر گرفتن ظرفیت و امکانات شهرهای بزرگ با مهاجرت های دائمی به تراکم بیش از حد این قبیل شهر ها کمک نموده است . ادامه این گرایش مسائل

و مشکلات حادی از قبیل تراکم جمعیت ، ازدحام وسائط نقلیه ، عدم تکافوی آب آشامیدنی ، آلودگی هوا ، کمبود تأسیسات و تسهیلات شهری و بالاخره عدم دسترسی به تأسیسات فرهنگی و بهداشتی را در شهرهای بزرگ موجب میگردد .

با توجه به توزیع نامتناسب جمعیت شهر نشین در وضع موجود و پیش-بینی افزایش جمعیت مناطق شهری بمیزان ۴ میلیون نفر طی برنامه پنجم عمرانی کشور و با در نظر گرفتن اینکه شهرها مراکز تحول و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشور هستند هدفهای اساسی برنامه پنجم عمران شهری بشرح زیر پیش بینی گردیده است .

۱- هدفهای اساسی

الف - بهبود نظام برنامه ریزی شهری .

ب -- برقراری تعادل مطلوب بین شهرها از طریق ایجاد و توزیع متناسب تأسیسات عمران شهری .

پ - تقویت و بهبود مدیریت شهرداریها و سازمان های محلی .
هدفهای فوق الذکر در قالب نیازمندیها و براساس اولویت های مربوط به قطب های توسعه و سایر شهرهایی گیری خواهد شد و بمنظور تضمین حداکثر استفاده از سرمایه گذاریهای انجام شده در قطبهای توسعه و برقراری تعادل مطلوب بین برنامه های توسعه اقتصادی و برنامه های رفاه اجتماعی در این شهرها و همچنین جذب مهاجرین بالقوه تهران به آنها کلیه برنامه های عمران شهری در هماهنگی با برنامه های توسعه صنعتی و با توجه به نوع فعالیت های پیش بینی شده تنظیم و نسبت به ایجاد تأسیسات و تسهیلات لازم اقدام خواهد شد .

۲- سیاستها و خط‌مشی‌های کلی

بمنظور تحقق برنامه‌های عمران شهری خط‌مشی‌ها و سیاستهای اجرایی و اعتباری بشرح زیر میباشد :

۱-۲- هماهنگی - در تشکیلات وزارت آبادانی و مسکن تجدید نظر لازم بعمل آمده و تحت نظر واحد امور شهرسازی و معماری آن وزارت نسبت به ارائه سیاستهای کلی شهرسازی و نظارت در تهیه طرحهای توسعه شهری با همکاری شهرداریها و انجمن‌های شهر اقدام خواهد شد .

۲-۲- سیاستهای اعتباری -- تخصیص منابع مالی برنامه بمنظور ایجاد تأسیسات اولیه کشی آب شهرها ، فاضلاب شهری و طرحهای حفاظتی براساس استانداردهائی که متناسب با اهمیت شهرها تعیین خواهد گردید بصورت کمک بلاعوض خواهد بود .

در سایر موارد با توجه به اهمیت شهر از نظر اجتماعی و اقتصادی و نسبت در آمد شهرداری به جمعیت و امکانات توسعه آینده شهر نسبت کمک بلاعوض و مشارکت شهرداریها در هر مورد مشخص خواهد گردید .

بمنظور تقویت مالی شهرداریها آن قسمت از هزینه‌های ادارات آموزش و پرورش ، انجمن‌های بهداری و سازمان تربیت بدنی ، سازمان پیش‌آهنگی ، کمیته ملی پیکار با بیسوادی و انجمن کتابخانه‌های عمومی که از محل در آمد شهرداریها تأمین و بصورت درآمد اختصاصی وزارتخانه یاسازمان مربوط در بودجه نشان داده میشود از محل درآمدهای عمومی تأمین خواهد گردید .

۲-۳- سیاستهای عبور و مرور - بمنظور تمرکز فعالیت‌های تصمیم‌گیری برنامه‌ریزی و بهره‌برداری از سیستم حمل و نقل و عبور و مرور در شهرها سازمانهای مسئول عبور و مرور مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت و براساس این ارزیابی در قالب یک برنامه مشخص مسئولیت کلیه واحدهای ذیربط در رفع مشکلات عبور و مرور شهری تعیین خواهد شد.

۲-۴- سیاستهای مالی - کلیه شهرداریها که فاقد سازمان مستقل آب و فاضلاب میباشند ملزم به افتتاح حساب اختصاصی میباشند تا درآمد و هزینه تأسیسات فوق را از سایر درآمدها و هزینه‌های شهرداری تفکیک و مشخص نمایند.

نظر باینکه پاره‌ای از شهرداریها در پرداخت اصل و بهره وامهای عمرانی خود بعلت فقدان امکانات مالی مواجه باشکال میباشند پس از بررسیهای لازم کلیه بدهی اینگونه شهرداریها بخشوده خواهد شد.

۳- هدفها و برنامه‌های مشخص

۳-۱- بمنظور سامان دادن بعملیات برنامه‌ریزی شهری و هدایت و کنترل توسعه شهرها برنامه‌های زیر بمرحله اجرا گذارده خواهد شد:

الف - تنظیم سیاست شهرنشینی و تعیین توزیع متناسب جمعیت شهرنشین کشور از طریق بررسی مسائل مربوط به مهاجرت و تحرك جمعیت ، استعدادها و مشکلات مناطق کشور و بررسی رشد و توسعه شهرهای بزرگ و روشهای کنترل آنها.

- ب - تهیه طرحهای توسعه شهری .
- پ - تهیه طرحهای تفصیلی .
- ت - تهیه طرحهای کاداستر شهری .
- ث - کمک به ایجاد و تقویت دفاتر طرح و برنامه شهرداریها .
- ج - بررسی مسائل دیگری از قبیل احتیاجات و جای یابی شهرهای جدید و آموزش فرهنگ شهرنشینی که بنوبه خود در تحقق هدف کای بهبود نظام برنامه ریزی شهری ضروری میباشند .
- ۲-۳- بمنظور برقراری تعادل مطلوب بین شهرها از طریق توزیع متناسب تأسیسات عمرانی بر اساس شناخت دقیق کمبودها و احتیاجات شهرها برنامه های زیر بمرحله اجرا گذارده خواهد شد :
- الف- آب مشروب :** تأمین و بهبود آب آشامیدنی شهرها از طریق ایجاد و توسعه تأسیسات شبکه لوله کشی ، ساختمان مخازن ، ایجاد تصفیه خانه ها و تعبیه شیرهای برداشت عمومی بنحوی که تا پایان برنامه پنجم عمرانی علاوه بر ۸/۹ میلیون نفر جمعیت شهری که هم اکنون از آب آشامیدنی تأمین شده استفاده مینمایند ۸/۱ میلیون نفر دیگر از طریق اشتراك واحد مسکونی و یا شیرهای برداشت عمومی از يك مصرف سرانه مطلوب برخوردار گردند .
- ب - فاضلاب : ارتقاء سطح بهداشت و رفاه عمومی ایجاب مینماید که پوشش کشوری شبکه های فاضلاب شهرها هرچه زودتر آغاز گردد . در انجام این برنامه به قطب های صنعتی و شهرهایی که بعلت بالا بودن سطح آب زیرزمینی بامشکلات متعددی مواجه هستند تقدم داده خواهد شد بنحوی که در این قبیل

شهرها طی مدت ده سال و در مجموع طی مدت سی سال برنامه فوق تکوین گردد.

پ- طرحهای حفاظتی شهرها: بمنظور جلوگیری از خسارات ناشی از سیلابها و طغیان رودخانه ها بر اساس مطالعه خصوصیات طبیعی و جغرافیائی شهرها طرحهای حفاظتی از قبیل سیل بند، سیل برگردان و دیوار ساحلی احداث خواهد شد.

ت- بهبود عبور و مرور شهری: ازدیاد سریع جمعیت، توسعه روز افزون شهرها و بالا رفتن درآمد سرانه احتیاج به امکانات بهتر حمل و نقل شهری را افزایش داده است. از سوی دیگر استفاده بدون برنامه از وسائط نقلیه موتوری به بافت موجود شهرها و کیفیت محیط زندگی شهری لطمه خواهد زد. برقراری هماهنگی و تعادل بین حمل و نقل عمومی و حمل و نقل انفرادی هدف برنامه پنجم در زمینه عبور و مرور شهری خواهد بود و برای نیل به آن اقدامات زیر پیشنهاد گردیده است:

- توسعه تأسیسات حمل و نقل عمومی در داخل شهرها.

- ایجاد توقفگاهها بخصوص در حاشیه مراکز پر ازدحام شهری.

- ایجاد ترمینالهای خارج از شهر برای وسائط نقلیه سنگین.

- ایجاد راههای گذرا و کمر بندی.

ث- نوسازی و بهسازی شهری: بمنظور بهبود محیط زیست در شهرها نسبت به نوسازی و تجدید بناهای قدیمی و غیر بهداشتی و همچنین ایجاد پارکها و فضای سبز اقدام خواهد شد.

در کلیه عملیات مزبور لزوم حفظ بافت تاریخی شهرها و توجه به معماری ملی و الهام‌پذیری از آن تأکید می‌گردد.

ج - تقویت و بهبود مدیریت شهرداریها و سازمانهای محلی: بمنظور ارتقاء کار آئی دستگاههای مسئول شهری و تعمیم روشهای مترقی اداری، مالی، مدیریت برنامه‌ریزی و تربیت کادرمورد نیاز، برنامه‌های لازم در رابطه با اعزاز آموزش عالی برای شهرداریها اجرا خواهد گردید.

۴- سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی

کل اعتبارات عمرانی از میزان ۹/۱ میلیارد ریال در برنامه چهارم به ۳۳/۸ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ می‌گردد.

جدول شماره ۱ توزیع اعتبارات عمران شهری و جدول شماره ۲ سرمایه‌گذاری ثابت در عمران شهری را نشان می‌دهد.

جدول ۱- کل اعتبارات عمران شهری طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
۵ = (۱ + ۴)	۴ = (۲ + ۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۱/-	۱/-	-	۱/-	-	۱- برنامه ریزی توسعه شهری
۷/۵۰	۷/۵۰	-	۷/۵۰	-	۲- ایجاد و توسعه تأسیسات آب آشامیدنی شهرها
۷/۳۰	۷/۳۰	-	۷/۳۰	-	۳- ایجاد و توسعه تأسیسات فاضلاب شهرها
۱۰/۷۵	۱۰/۷۵	-	۱۰/۷۵	-	۴- بهبود عبور و مرور شهری
۲/۵۰	۲/۵۰	-	۲/۵۰	-	۵- ایجاد تأسیسات حفاظتی شهری
۳/۴۵	۳/۴۵	-	۳/۴۵	-	۶- سایر تأسیسات و تسهیلات شهری
۱/۳۰	۰/۵۰	۰/۵۰	-	۰/۸۰	۷- خدمات عمومی و اداری
۳۳/۸۰	۳۳/-	۰/۵۰	۳۲/۵۰	۰/۸۰	جمع کل

جدول ۲ - سرمایه‌گذاری ثابت عمران شهری طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

عنوان برنامه	از محل اعتبارات عمرانی	از محل منابع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی و شهرداریها	جمع
۱ - برنامه ریزی توسعه شهری	۱/ -	۱/ -	۲/ -
۲ - تأسیسات آب مشروب شهرها	۷/۵۰	۶/۵۰	۱۴/ -
۳ - تأسیسات فاضلاب شهرها	۷/۳۰	۲/ -	۹/۳۰
۴ - بهبود عبور و مرور و حمل و نقل شهری	۱۰/۷۵	۵/۷۵	۱۶/۵۰
۵ - طرحهای حفاظتی	۲/۵۰	۱/۵۵	۴/۰۵
۶ - سایر تأسیسات شهری	۳/۴۵	۱۱/۷۰	۱۵/۱۵
جمع کل	۳۲/۵۰	۲۸/۵۰	۶۱/ -

برنامه تهران بزرگ

۱- مقدمه

تهران بعنوان بزرگترین و مهمترین شهر کشور مجموع عوامل جاذب جمعیت نظیر امکانات شغلی، مدرسه، دانشگاه، تسهیلات درمانی، تسهیلات بانکی و بازرگانی، آب سالم و فراوان و تسهیلات فرهنگی و تفریحی را بطور یکجا عرضه میکند و همین امر موجب مهاجرت جمعیت از روستاها و شهرهای دیگر به تهران میگردد. هر چند اقداماتی که طی سالهای اخیر در جهت عدم تمرکز فعالیتهای اقتصادی صورت گرفته تاحدی در کاهش میزان مهاجرت به تهران مؤثر بوده معذالک پیش بینی شده است که در صورت عدم اتخاذ تدابیر حاد، جمعیت این شهر تا سال ۱۳۵۶ به ۵/۱ میلیون نفر و تا سال ۱۳۶۶ به ۸/۹ میلیون نفر برسد.

از نظر شهرسازی، تهران با مسائل مهمی بشرح زیر مواجه است:

- کمبود سطح خیابانها نسبت به حجم ترافیک و مساحت ساخته شده شهر و فقدان وسائل حمل و نقل سریع السیر نظیر مترو.
- آلودگی روز افزون هوا.
- کمبود مساحت پارکهای عمومی و فضاهای آزاد و پارکینگ.
- تراکم جمعیت در واحد مسکونی و فقدان تعداد کافی آپارتمانهای ارزان قیمت.
- پیش بینی کمبود منابع آب در آینده نه چندان دور.

۲- سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی در سطح ملی

در جهت حل مسائل تهران اصول و خط‌مشی‌های زیر در سطح مملکتی بمرحله عمل درخواهد آمد :

۱-۲- عدم تمرکز اداری - با توجه به اینکه دولت طی برنامه پنجم حدود ۳۶ درصد تولید ناخالص ملی را بصورت هزینه‌های مصرفی و سرمایه‌گذاری بمصرف میرساند مسلم است که نحوه توزیع این هزینه‌ها در سراسر کشور توسط دولت عامل مهمی در درگذرگونی موقعیت نسبی تهران در برابر شهرستانها خواهد بود. طبق محاسبات انجام شده هر کارمند دولتی در تهران از طریق قدرت خریدی که عرضه میکند برای $\frac{1}{4}$ نفر شغل ایجاد میکند. بنابراین با احتساب ۵ نفر متوسط تعداد اعضای خانواده هر شغل دولتی در تهران منجر به اقامت ۱۲ نفر در این شهر میگردد و به عکس انتقال هر یک شغل دولتی از تهران به سایر شهرستانها مآلاً منجر به افزایش اشتغال در شهرستانها و جلوگیری از انتقال ۱۲ نفر به تهران خواهد شد.

بر اساس یک بررسی کلی از وظایف دستگاههای دولتی، لازم است حداقل ۵۰ درصد از کارمندان این دستگاهها بنابر ماهیت وظایفشان به شهرستانها منتقل شوند. انتقال این افراد باید توأم با انگیزه‌های مادی کافی و همراه با انتقال اختیار تصمیم‌گیری به شهرستانها، توسعه فعالیتهای خانه‌سازی، ساختمان مدارس، بیمارستانها، دانشکده‌ها و مراکز تفریحی و سایر سرمایه‌گذاریهای عمرانی باشد تا در عین حال که موجبات انتقال قدرت خرید قابل توجهی به شهرستانها فراهم میگردد، شرایط اقتصادی، اجتماعی و اداری مساعدی

برای پیشرفت شهرستانها بوجود آید و مآلاً مهاجرت انسانها و سرمایه ها به تهران متوقف گردد .

بهر صورت قبل از هر چیز لازم است بررسی دقیقی از وظایف ، کادر و تشکیلات کلیه وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی بعمل آید و پیشنهادات لازم به هیئت دولت ارائه گردد . همچنین لازم است با استفاده از مکانیزم بودجه سالانه و براساس دستورالعمل هیئت دولت از ایجاد واحدهای اجرائی جدید در تهران جلوگیری شود و انجام چند سال خدمت در شهرستانها شرط ارتقاء به مدارج بالاتر اداری قرار داده شود .

۲-۲ - عدم تمرکز اقتصادی - محدودیتهائی که در زمینه احداث کارخانجات جدید در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران ایجاد شده در امر سوق دادن سرمایه گذاری خصوصی به شهرستانها مؤثر بوده است ولی لازم است توسعه کارخانجات واقع در شعاع تهران نیز محدود به مواردی شود که این کارخانجات با استفاده از روشهای پیشرفته سرمایه طلب و تعداد کم کارگر اقدام به توسعه نمایند و برای سوق دادن واحدهای جدید تولیدی بخش خصوصی به شهرستانها شرایط مساعد زیر بوجود آید :

- آماده ساختن زمین بصورت پارکهای صنعتی مجهز به آب ، برق و راه در شهرستانها و واگذاری آن به قیمت ارزان و شرایط مناسب به صاحبان صنایع .

- تخصیص قسمت عمده اعتبارات سیستم بانکی به شهرستانها و ایجاد تسهیلات اعتباری بیشتر برای سرمایه ثابت و در گردش صاحبان صنایع و بازرگانان شهرستانها .

- انعقاد قرار داد جهت خرید قسمتی از تولیدات کارخانجات شهرستانها برای مصارف دولتی .

- کمک به خانه سازی کارگران .

- کمک به ایجاد مدارس حرفه ای برای تربیت کارگران متخصص و نیمه متخصص .

- تأمین هزینه حمل و نقل و انتقال کارگران تهرانی که ممکن است مایل به مهاجرت به مراکز صنعتی شهرستانها باشند .

- تشویق انجمنهای استان و شهرستان به ایجاد تسهیلات و جلب صاحبان صنایع به منطقه خود .

- ارجاع کارهای مربوط به شهرستانها به مؤسسات و نیروی انسانی محلی در حد توانائی و تخصص آنها .

۳-۲- سیاست تأمین آب - از نظر فنی تأمین آب برای جمعیت در حال افزایش تهران حتی اگر این جمعیت به بیش از ۵/۵ میلیون نفر و مصرف سرانه از ۶۵ متر مکعب به ۱۰۰ متر مکعب در سال برسد بلا اشکال است زیرا میتوان از منابع آب رودخانه های لار، کرج و طالقان و غیره آب مصرفی این شهر را تأمین کرد . معذالک به دو دلیل اساسی زیر تأمین آب، برای جمعیت در حال افزایش تهران دچار محدودیت میگردد :

اول آنکه استفاده از منابع آب دوردست تر مرتباً گرانتر میشود . دوم آنکه سوق دادن این منابع آب از نقاط دوردست اطراف تهران منتج به تعطیل شدن فعالیتهای کشاورزی و صنعتی و سختی شرایط زیست در نقاط مزبور میگردد و

مسئله مهاجرت به تهران را بیش از پیش تشدید مینماید. بنابراین در تنظیم سیاست تأمین آب برای تهران، توجه خاصی نسبت به تأثیر طولی‌المدت و اقداماتی که در این زمینه انجام میشود، از نظر اقتصادی و اجتماعی مبذول خواهد شد.

۳- هدفها و برنامه‌های مشخص

برنامه‌ها و خطوط مشی مشخص زیرطی برنامه پنجم عمرانی کشور به مرحله اجرا در خواهد آمد:

- ۳-۱ - تأمین مسکن - با توجه با افزایش جمعیت شهر تهران چه از طریق مهاجرت و یا رشد طبیعی، پیش‌بینی میگردد که در طول برنامه پنجم مجموعاً تعداد ۲۲۱۰۰۰ واحد مسکونی توسط بخش خصوصی و عمومی احداث گردد که سهم بخش عمومی از تعداد کل ۲۱ هزار واحد مسکونی خواهد بود. در اجرای این برنامه و بمنظور کاهش تراکم جمعیت در نقاط پرتراکم بامر تبدیل ساختمانهای محلات قدیمی و غیر بهداشتی با پارتمانهای بزرگ ارزان قیمت که مجهز بخيابان بندی كافي و فضاهای آزاد جهت پارکینگ، بازی کودکان و فضای سبز و غیره باشند اولویت داده خواهد گردید. این اولویت همچنین در اعطای وام جهت خانه‌سازی بخش خصوصی نیز رعایت خواهد شد و در مواردی که فضاهای آزاد داخل محدوده قابل استفاده برای پروژه‌های عمومی نظیر پارکینگ، پارک کودکان، فضای سبز، مدرسه، درمانگاه، زمین ورزش و غیره باشد به ایجاد ساختمانهای مسکونی سنتی در این فضاها کمک نخواهد شد.
- ۳-۲ - پارک و فضای سبز - با توجه به کمبود فعلی پارک و فضاهای سبزی برنامه پنجم عمرانی کشور، از طریق ایجاد و توسعه پارکهای عمومی در داخل

شهر مخصوصاً در نقاط جنوبی بتوسعه فضای سبز اقدام خواهد شد بعلاوه در محلات مختلف شهر براساس تقسیم‌بندیهای صحیح و رعایت اصول شهرسازی بایجاد زمینهای بازی برای کودکان اقدام بعمل خواهد آمد .

۳-۳ - هماهنگی توزیع تأسیسات شهری - نسبت بتدوین ضوابط و مقررات لازم برای ایجاد نظام توسعه و توزیع واحدهای تجارتي و کسب و کار در سطح شهر طبق اصول شهرسازی اقدام خواهد شد و بر آن اساس بمنظور تأمین حداکثر سهولت دسترسی و تقلیل مشکلات ارتباطی کوشش خواهد شد و واحدهای جدید تجارتي حتی الامکان در اطراف شبکه‌های ارتباطی بوجود آیند . همچنین بمنظور تقلیل تراکم واحدهای اداری در سطح شهر نسبت بتوزیع مناسب آنها براساس اصول شهرسازی اقدام بعمل خواهد آمد .

۳-۴ - حمل و نقل عمومی - براساس مطالعات ترافیک و حمل و نقل تهران ایجاد يك شرکت مجهز اتوبوسرانی و يك سیستم حمل و نقل سریع مورد توجه قرار گرفته و مقدمات ایجاد آن در برنامه پنجم فراهم خواهد گردید .

همچنین طرح تعریض خیابانهای موجود و احداث خیابانها و بزرگ راههای جدید آماده و تدریجاً بمرحله اجرا گذارده خواهد شد و نسبت بتنظیم عبور و مرور اقدامات مجدانه‌ای بعمل خواهد آمد .

۳-۵ - آب و فاضلاب - مطالعات اجرائی آب و فاضلاب تهران بطور علیحده در دست اقدام است و براساس مطالعات مزبور طرحهای اجرائی تهیه و بمورد اجرا گذارده خواهد شد .

۳-۶ - مبارزه با آلودگی - در مورد مبارزه با آلودگی مطالعات دقیقی در مورد منابع آلودگی ، درجه وسعت و شعاع پخش آنها و طرق مؤثر مبارزه با

آلودگی انجام خواهد گرفت و در عین حال نسبت بر رفع عوامل شناخته شده آلودگی اقدام جدی بعمل خواهد آمد. تبدیل سوخت و سائط نقلیه، کوره‌ها، حمامها، کارگاهها، وضع قوانین لازم علیه کسانی که موجبات آلودگی محیط را فراهم میسازند و ایجاد يك دستگاہ قوی نظارت و کنترل از اقدامات اساسی است که طی برنامه پنجم صورت خواهد گرفت تا بتوان نه تنها تهران بلکه سراسر کشور را از عواقب آلودگی محیط زیست محفوظ داشت.

۷-۳- ایجاد سازمان هماهنگی و نظارت بر توسعه تهران بزرگ - باتوجه بمسائل متنوعی که تهران بزرگ با آن روبرو است و باتوجه باین که هر يك از وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی بر اساس سیاست‌های مستقل خود اقدام به عملیات عمرانی و استخدامی در حوزه تهران میکنند بدون آنکه لزوماً این اقدامات در جهت هدف کنترل گسترش غیر متناسب شهر تهران و بهبود شرایط زندگی آینده در آن باشد. لذا در این مرحله ایجاد يك سازمان مستقل هماهنگی و نظارت بر توسعه شهر تهران زیر نظر نخست‌وزیر کاملاً ضروری است هدفهای سازمان هماهنگی و نظارت بر توسعه تهران بزرگ بقرار زیر خواهد بود:

- الف - کنترل افزایش جمعیت تهران بمنظور آنکه طی یکدوره طولانی جمعیت تهران در حداقل ممکن حفظ شود.
- ب - بهبود محیط زیست شهر تهران.
- پ - تسهیل شرایط زندگی برای عموم ساکنین شهر.
- ت - ایجاد يك جامعه همگن از نظر اقتصادی و اجتماعی.

فصل هیجدهم ساختمانهای دولتی

مقدمه

توسعه وظایف و خدمات دولتی در سراسر کشور احتیاجات دستگامه‌های دولتی را با استقرار در ساختمانهای مناسب اداری که بانوع و حجم فعالیت‌های آنها مطابقت داشته باشد بطور قابل ملاحظه‌ای افزایش داده است .

طی دهه گذشته بخصوص در برنامه عمرانی چهارم توسعه حدود وظایف و خدمات دولتی با افزایش سریع کادر مورد نیاز دستگامه‌های دولتی توأم بوده بطوریکه تعداد کارمندان دولتی از حدود ۳۰۰ هزار نفر در سال ۱۳۴۷ بحدود ۴۴۰ هزار نفر در پایان سال ۱۳۵۱ بالغ گردیده است .

در حال حاضر اکثر ساختمانهای اداری دولتی نظیر ادارات دادگستری، ثبت اسناد و املاک، آموزش و پرورش، بخشداریه‌ها و غیره در نقاط مختلف کشور فاقد ظرفیت لازم جهت پوشش کادر مورد نیاز خود میباشند و مشکل عمده آنها استفاده از ساختمانهای مسکونی بخش خصوصی بعنوان مراکز اداری است که اکثر آکهنه و قدیمی بوده و منطبق با احتیاجات محیط کار نمیباشد .
باتوجه بمسائل یاد شده هدف اساسی برنامه پنجم عمرانی کشور در زمینه ساختمانهای دولتی تأمین نیازمندیهای ساختمانی دستگامه‌های مختلف کشوری و انتظامی واحداث ساختمانهای مورد احتیاج نیروهای سه گانه شاهنشاهی خواهد بود .

۱ - سیاست‌ها و خط مشی‌های کلی :

در اجرای هدف فوق خط مشی‌ها و سیاست‌های اجرایی بدین شرح پیشنهاد

شده است :

- ۱-۱- تمرکز ادارات دولتی - بمنظور صرفه جوئی در هزینه زمین و ساختمان و تسریع امور اداری و تسهیل امور ترافیک حتی المقدور ادارات جدید الاحداث دولتی در سطح بخشها در يك مجموعه ساختمانی متمرکز خواهند گردید .
 - ۱-۲- اولویت شهرها و مناطق - در احداث ساختمانهای دولتی اولویت به بخشها و شهرهای كوچك و مناطقی داده خواهد شد كه امکان سرمایه گذاری بخش خصوصی در آنها كمتر است .
 - ۱-۳- استاندارد ساختمانی - استاندارد ساختمانهای دولتی با توجه به کیفیت وظایفی كه بعهدہ دستگاههای ذیربط محول گردیده و همچنین بادر نظر گرفتن شرایط و خصوصیات اقلیمی مناطق تعیین خواهد شد و کلیه دستگاههای دولتی ملزم بر عایت آنها خواهند بود .
 - ۱-۴- ساختمانهای دولتی در تهران - بمنظور احتراز از تورم كاركنان دولت در شهر تهران و توزیع متناسب خدمات دولتی در سطح کشور، حتی المقدور از ایجاد ساختمانهای جدید دولتی در تهران برای دستگاههایی كه نوع وظایف آنها به ترتیبی است كه میتوانند در سایر مناطق کشور مستقر گردند جلوگیری بعمل خواهد آمد .
 - ۱-۵- تشویق بخش خصوصی - بخش خصوصی بمنظور ایجاد ساختمانهایی مطابق با احتیاجات ادارات دولتی در نقاط مختلف کشور از طریق تضمین اجاره آنها برای مدت طولانی تشویق خواهد شد .
- ۲- هدفها و برنامه های مشخص**
- باتوجه به هدفهای اساسی و سیاستها و خط مشی های پیش گفته برنامه های مشخص ساختمانهای دولتی بشرح جدول شماره ۱۰ خواهد بود .

جدول ۱- برنامه‌های ساختمانهای دولتی در برنامه پنجم

(ارقام به میلیون ریال)

عنوان	کل هزینه	تهران	سایر مناطق
الف- ساختمانهای اداری کشوری :			
۱- تکمیل ساختمانهای نیمه تمام منتقله از برنامه چهارم	۱۹۷۹	۱۲۴۵	۷۳۴
۲- ساختمانهای مجتمع اداری در شهرستانها و بخشها	۵۰۹۷	-	۵۰۹۷
۳- ساختمانهای تخصصی اداری در تهران و شهرستانها	۶۰۲۴	۳۰۸۰	۲۹۴۴
جمع	۱۳۱۰۰	۴۳۲۵	۸۷۷۵
ب- ساختمانهای دستگاههای انتظامی و امنیتی :			
۱- ساختمان ندامتگاههای شهربانی کل کشور	۶۰۰	۱۶۰	۴۴۰
۲- ساختمانهای اداری شهربانی کل کشور	۱۰۰۷	۸۳۰	۱۷۷
۳- ساختمانهای اداری و پاسگاههای ژاندارمری کل کشور	۲۱۲۳	۷۵	۲۰۴۸
۴- ساختمانهای ساواک در تهران و شهرستانها	۹۷۰	۳۰۰	۶۷۰
۵- ساختمانهای سازمان دفاعی غیر نظامی	۲۰۰	۵۰	۱۵۰
جمع	۴۹۰۰	۱۴۱۵	۳۴۸۵
ج- سایر ساختمانهای دولتی	۷۲۸۰۰	۹۳۰۰	۶۳۵۰۰
جمع کل	۹۰۸۰۰	۱۵۰۴۰	۷۵۷۶۰

۳- سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی

سرمایه‌گذاری در ساختمانهای دولتی از مبلغ ۳۳/۸ میلیارد ریال در برنامه چهارم به ۹۰/۸ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ میگردد جداول شماره ۲ و ۳ میزان سرمایه‌گذاری و توزیع اعتبارات را بین برنامه‌های مشخص نشان میدهند.

جدول ۲- سرمایه‌گذاری ثابت ساختمانهای دولتی طی برنامه پنجم

(ارقام به میلیارد ریال)

عنوان برنامه	از محل اعتبارات عمرانی	از محل منابع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی	جمع
۱- ساختمانهای اداری کشوری	۱۳/۱	—	۱۳/۱
۲- ساختمانهای اداری دستگاههای انتظامی	۴/۹	—	۴/۹
۳- سایر ساختمانهای دولتی	۷۲/۸	—	۷۲/۸
جمع	۹۰/۸	—	۹۰/۸

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

جدول ۳- اعتبارات ساختمانهای دولتی طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
$۵ = (۱ + ۴)$	$(۴) = (۲ + ۳)$	(۳)	(۲)	(۱)	
۱۳/۱	۱۳/۱	-	۱۳/۱	-	۱- ساختمانهای اداری کشوری
۴/۹	۴/۹	-	۴/۹	-	۲- ساختمانهای اداری دستگاههای انتظامی
۷۲/۸	۷۲/۸	-	۷۲/۸	-	۳- سایر ساختمانهای دولتی
۰/۴	-	-	-	۰/۴	۴- خدمات عمومی و اداری
۹۱/۲	۹۰/۸	-	۹۰/۸	۰/۴	جمع

فصل نوزدهم

مسکن

۱- هدفهای اساسی

افزایش سریع جمعیت ارتقاء در آمد ملی و بالا رفتن سطح زندگی و فرهنگ مردم در دهه اخیر نیاز مندیهای مختلف شهری را بخصوص در زمینه مسکن بنحو بارزی تشدید نموده بطوریکه در آغاز برنامه پنجم عمرانی میزان کمبود مسکن در سطح کشور بازاء هر خانوار يك مسکن در حدود ۲ میلیون واحد مسکونی و در مناطق شهری بالغ بر ۱/۱ میلیون واحد مسکونی میباشد. بمنظور بهبود و تعدیل مضيقه مسکن هدف اساسی بخش مسکن در برنامه پنجم عمرانی کاهش تراکم فعلی افراد در واحدهای مسکونی و افزایش واحد سکونت برای گروههای مختلف بخصوص طبقات کم درآمد میباشد. در قالب این هدف برنامه تأمین مسکن در مناطق شهری ایجاد ۷۴۰ هزار واحد مسکونی جدید است که ۵۷۵ هزار واحد آن توسط بخش خصوصی و ۱۶۵ هزار واحد دیگر توسط بخش عمومی احداث میشود.

با اجرای این برنامه برای هر خانوار جدیدی که در طول برنامه پنجم به جمعیت شهر نشین کشور اضافه میگردد يك واحد مسکونی بوجود خواهد آمد و تعداد ۱۱۷ واحد مسکونی موجود برای هر يك هزار نفر جمعیت شهری به ۱۳۱ واحد مسکونی در آخر برنامه پنجم افزایش خواهد یافت و در نتیجه تراکم افراد در واحدهای مسکونی از ۸/۵ نفر به ۷/۷ نفر و تراکم افراد بر حسب اطاق از ۲/۴۰ نفر به ۲/۱۶ نفر تقلیل مییابد.

در سطح روستاها بمنظور بهبود وضع مسکن نسبت به ایجاد خانه های ارزاقیمت روستائی برای اعضاء شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای روستائی از طریق کمکهای اعتباری اقدام خواهد شد و برای کادر خدماتی دولت در مراکز روستائی واقع در قطب های توسعه کشاورزی واحدهای مسکونی سازمانی ایجاد خواهد گردید و پیش بینی میشود که مجموعاً ۲۲۴ هزار واحد آن توسط بخش خصوصی و ۲۴ هزار واحد دیگر توسط بخش عمومی ایجاد میشود (جدول شماره ۱) .

جدول ۱- واحدهای مسکونی جدید که طی دوران برنامه پنجم عمرانی در مناطق شهری و روستائی احداث خواهد شد

جمع کل	تعداد واحدهای مسکونی		
	روستائی	شهری	
۷۷۵۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۵۷۵۰۰۰	بخش خصوصی
۱۸۹۰۰۰	۲۴۰۰۰	۱۶۵۰۰۰	بخش عمومی
۹۶۴۰۰۰	۲۲۴۰۰۰	۷۴۰۰۰۰	جمع کل

۲- سیاستها و خط مشی های کلی :

۲-۱- سیاستهای اعتباری - بمنظور اینکه سیستم بانکی کشور بصورت يك شبکه گسترده آماده اعطای وام مسکن برای عموم گردد صندوقهای پس انداز مسکن در شعب اکثر بانکهای کشور ایجاد و توسعه خواهد یافت و با

وضع مقررات لازم ترتیبی اتخاذ خواهد گردید که بانکهای تجارتي سهم بیشتری از سپرده های خود را به اعتبارات مسکن اختصاص دهند .

شرکتهای پس انداز وام مسکن در جهت جلب پس اندازها و تخصیص آن بر امر مسکن توسعه یافته و تقویت خواهند شد .

بمنظور تجهیز اعتبارات بخش خصوصی در جهت تهیه و تدارك واحدهای مسکونی دسته جمعی ارزانقیمت به کارگران و کارمندان و مستخدمین کم درآمد و شرکتهای تعاونی مسکن و همچنین کارفرمایانی که نسبت به ایجاد خانه های سازمانی کارگری اقدام نمایند کمک بهره وام مسکن پرداخت خواهد شد و با اعطای کمکهای اعتباری با بهره نازل و همچنین معافیت های مالیاتی بخش خصوصی به آپارتمان سازی تشویق و هدایت خواهد شد .

۲-۲- واحدهای صنعتی - در برنامه های خانه سازی برای واحدهای صنعتی ترتیبی اتخاذ میگردد که ساختمان واحدهای مسکونی و تسهیلات شهری مورد نیاز همزمان با شروع بهره برداری از واحدهای صنعتی، آماده استفاده کارگران و کارمندان مربوط باشد .

۲-۳- تشکیلات - با توجه به نقش مهمی که سازمان مسکن در اجرای برنامه مسکن بعهدہ دارد وظایف و تشکیلات سازمان مزبور از حالت چندگانگی فعلی خارج و برای هر يك از عملیات خانه سازی، خدمات مشاوره ای، تصدی زمینهای شهری، نگهداری و بهره برداری از خانه های سازمانی شرکت مستقلی تشکیل خواهد شد .

۲-۴- استانداردها - بمنظور هدایت فعالیتهای خانه سازی بخش عمومی و جلوگیری از احداث خانه های لوکس و گرانقیمت کلیه دستگاههای دولتی

در اجرای پروژه‌های خانه سازی ملزم بر رعایت استانداردهائی که بدین منظور تعیین میشود خواهند بود .

۵-۲- نیروی انسانی - برای رفع کمبود نیروی انسانی ماهر در رشته - های ساختمانی برنامه‌های آموزشی خاصی با همکاری وزارت کار و امور - اجتماعی - وزارت آموزش و پرورش و وزارت آبادانی و مسکن تنظیم و در استانها و شهرستانهای مختلف بمرحله اجرا گذارده خواهد شد .

۶-۲- مصالح ساختمانی - بمنظور افزایش تولید مصالح ساختمانی متناسب با افزایش فوق العاده فعالیتهای ساختمانی و مسکن و ایجاد تعادل بین عرضه و تقاضای این مصالح با اعطاء معافیت‌های مالیاتی و تسهیلات اعتباری بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در این رشته تشویق و هدایت خواهد شد .

۷-۲- تحقیقات ساختمانی - بمنظور کمک به تقلیل هزینه ساختمان واحدهای مسکونی و ایجاد سرعت در انجام کار و همچنین جبران محدودیت نیروی انسانی ماهر، تحقیقات لازم در مورد مصالح ساختمانی بهتر و مناسب تر و همچنین در سبکهای ساختمانی موافق با شرایط اقلیمی بعمل آمده و مقدمات لازم برای صنعتی کردن فعالیتهای ساختمانی فراهم خواهد شد .

۸-۲- تأمین زمین - نظر به اینکه هزینه تأمین زمین نسبت مهمی از هزینه تمام شده واحدهای مسکونی و سایر تأسیسات شهری، و عمومی را تشکیل میدهد و باترقی مداوم قیمت آن اجرای طرحهای عمرانی بادشواری مواجه خواهد گردید تنظیم سیاستی در این زمینه بمنظور تأمین زمین مورد نیاز اقدامات عمرانی

و فعالیتهای مسکونی در شهرها و بخصوص در شهرهای بزرگ ضروری میباشد. این سیاست شامل موارد زیر خواهد بود:

- وضع قوانین لازم بمنظور آنکه دولت اراضی مورد نیاز تأسیسات عمومی توسعه آینده شهرها از قبیل پارکهای عمومی، ورزشگاهها، مراکز آموزشی، مراکز صنعتی و غیره را از هم اکنون تهیه و ذخیره نموده براساس طرحهای توسعه شهری به موقع خود مورد استفاده قرار دهد.

- وضع مقررات و ضوابط بمنظور اخذ حق مرغوبیت از مالکین اراضی شهری که بر اثر اجرای طرحهای عمرانی قیمت زمینهای آنها افزایش مییابد.

- وضع مقررات بمنظور ایجاد تسهیلات لازم برای بخش خصوصی در جهت نوسازی محلات قدیمی و غیر بهداشتی.

- تخصیص اراضی متعلق به دولت و شهرداریها و اوقاف از طریق فروش یا اجاره باقیمت مناسب به شرکتهای و افرادی که قصد اجرای طرحهای خانه سازی دارند.

۳- هدفها و برنامههای مشخص :

برنامههای مشخص در زمینه تأمین مسکن بشرح زیر پیش بینی گردیده است :

- ایجاد ۵۳ هزار خانه سازمانی برای معلمین ، سایر کارمندان دولت افسران و درجه داران نیروهای سه گانه شاهنشاهی و شهربانی و ژاندارمری کل کشور بخصوص در نقاط دور افتاده و مناطقی که امکان سرمایه گذاری بخش خصوصی وجود ندارد .

- احداث حدود ۸ هزار خانه سازمانی برای کادر خدماتی دولت شامل مروجان ، کادر تعاون ، دامپزشکان و غیره در قطب‌های توسعه کشاورزی .
- احداث ۲۵ هزار خانه سازمانی کارگری در قطب‌های صنعتی موجود و مراکز صنعتی که در آینده بوجود خواهد آمد .
- احداث ۴۵ هزار واحد مسکونی مجتمع و آپارتمانهای ارزانه قیمت و واگذار نمودن آنها با قسط طویل‌المدت با افراد و طبقات کم درآمد .
- احداث ۲۰ هزار واحد مسکونی ارزانه قیمت برای حاشیه نشینان شهری .
- احداث ۱۶ هزار خانه ارزانه قیمت روستائی از طریق اعطای کمکهای اعتباری .
- ایجاد شهرک‌های اقماری و کوبه‌های مسکونی کارگری در نزدیکی شهرهای بزرگ بمنظور ایجاد محیط مناسب برای کارگران و کارمندانیکه در واحدهای صنعتی و کشاورزی واقع در یک منطقه کار میکنند .
- تقویت بنیه مالی بانک رهنی ایران از طریق افزایش سرمایه در جهت گسترش فعالیت‌های این بانک در تشویق بخش خصوصی و تأمین اعتبارات خانه‌سازی مورد نیاز شرکت‌های تعاونی مسکن افراد و شرکت‌های ساختمانی (جدول شماره ۲) .

جدول ۲ - برنامه‌های مشخص بخش عمومی در امر مسکن طی دوران
برنامه پنجم

اعتبار بر نامه پنجم (میلیارد ریال)	تعداد واحدهای مسکونی		عنوان
	روستائی	شهری	
۹ / -	-	۲۵۰۰۰	۱ - از محل اعتبارات عمرانی : الف - خانه‌های سازمانی کارگری
۴۹ / ۳	۸۲۶۰	۵۳۰۰۰	ب - خانه‌های سازمانی کارمندی
۲۰ / ۷	۱۶۰۰۰	۶۵۰۰۰	پ - خانه‌های ارزاقیمت
۳ / ۸	-	-	ت - کمکهای اعتباری
۸۲ / ۸	۲۴۲۶۰	۱۴۳۰۰۰	جمع
۱۵ / -	-	۲۲۰۰۰	۲ - سایر منابع (مؤسسات دولتی)
۹۷ / ۸	۲۴۲۶۰	۱۶۵۰۰۰	جمع کل

۴ - سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی

باتوجه به تأکید خاصی که طی برنامه پنجم به امر تأمین مسکن خواهد شد پیش‌بینی میگردد که کل سرمایه‌گذاری در امر مسکن از مبلغ ۱۹۰ میلیارد ریال طی دوران برنامه چهارم به ۴۰۲ میلیارد ریال در برنامه پنجم عمرانی بالغ گردد که بطور متوسط سالانه در حدود ۵ درصد تولید ناخالص ملی و ۲۰ درصد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی میباشد. سهم بخش خصوصی از میزان کل سرمایه‌گذاری حدود ۳۰۸ میلیارد ریال و سهم بخش دولتی معادل ۹۴ میلیارد ریال شامل ۷۹ میلیارد ریال از محل منابع عمرانی و ۱۵ میلیارد ریال از محل درآمدهای اختصاصی مؤسسات دولتی میباشد (جدول شماره ۳)

جدول ۳- میزان سرمایه گذاری در مسکن طی دوران برنامه پنجم

(ارقام به میلیارد ریال)

جمع کل	مساکن روستائی		مساکن شهری		
	تعمیر و تکمیل	واحد های مسکونی جدید	تعمیر و تکمیل	واحد های مسکونی جدید	
۹۴/-	-	۵	۲	۸۷/-	بخش عمومی
۳۰۸/۸	۲۶	۱۵	۳۴	۲۳۳/۸	بخش خصوصی
۴۰۲/۸	۲۶	۲۰	۳۶	۳۲۰/۸	جمع کل
	۴۶		۳۵۶/۸		

کل اعتبارات مسکن از مبلغ ۹/۵ میلیارد ریال در برنامه چهارم به ۸۳/۲ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ میگردد. جدول شماره ۴ کل اعتبارات و جدول شماره ۵ میزان سرمایه گذاری ثابت در مسکن را طی دوران برنامه پنجم نشان میدهد.

جدول ۴ - اعتبارات مسکن طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت	سطح عملیات	
۵ = (۱ + ۴)	۴ = (۲ + ۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۹ / -	۹ / -	-	۹ / -	-	۱ - خانه‌های سازمانی کارگری
۴۹ / ۳	۴۹ / ۳	-	۴۹ / ۳	-	۲ - خانه‌های سازمانی کارمندی
۲۰ / ۷	۲۰ / ۷	-	۲۰ / ۷	-	۳ - خانه‌های ارزش‌تقویت
۳ / ۸	۳ / ۸	-	۳ / ۸	-	۴ - کمک‌های اعتباری
۰ / ۴	-	-	-	۰ / ۴	۵ - خدمات عمومی و اداری
۸۳ / ۲	۸۲ / ۸	-	۸۲ / ۸	۰ / ۴	جمع کل

جدول ۵ - سرمایه گذاری ثابت در مسکن طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل	سرمایه گذاری ثابت						عنوان برنامه
	بخش خصوصی			بخش عمومی			
	جمع	از محل اعتبارات عمرانی	از پس انداز خصوصی	جمع	از محل منابع مؤسسات و انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	
$\Sigma = (۳+۶)$	$\Sigma = (۴+۵)$	(۵)	(۴)	$\Sigma = (۱+۲)$	(۲)	(۱)	
۱۱/-	--	--	--	۱۱/-	۲/-	۹/-	۱-خانه های سازمانی کارگری
۵۲/۳	--	--	--	۵۲/۳	۳/-	۴۹/۳	۲-خانه های سازمانی کارمندی
۲۳۵/۷	۲۰۵	--	۲۰۵	۲۰۰/۷	۱۰/-	۲۰/۷	۳-خانه های ارزاقیت
۲/۸	۲/۸	۲/۸	--	--	--	--	۴-کمکهای اعتباری
۴۰۲/۸	۲۰۸/۸	۲/۸	۲۰۵	۹۴/--	۱۵/--	۷۹/--	جمع کل

فصل بیستم آموزش و پرورش

۱. هدفهای اساسی

برنامه پنجم آموزش و پرورش بر این اساس تنظیم شده است که نظام آموزشی کشور از لحاظ تربیت نیروی انسانی و تأمین صلاحیت‌های علمی و فنی جوابگوی پیشرفتهای ایران باشد و اساس این نظام و برداشت آن از مفهوم آموزش و پرورش بترتیبی اصلاح شود که همگام با پرورش نیروی انسانی بتعلیم و تفهیم هدفهای ملی بپردازد و روح انضباط و همکاری اجتماعی و حس میهنی و غرور ملی را در جوانان کشور تقویت کند و در واقع عامل مؤثر در تجهیز ملی برای پیشرفت و استقلال کشور باشد، و برای اینکه جهت ملی و میهنی نظام آموزشی کشور تأکید گردد روح و مفهوم انقلاب ایران اساس کار قرار گیرد.

تحقق این مقصود ایجاب می‌کند که برنامه پنجم آموزش و پرورش در واقع با توجه به هدفهای دور مدت لا اقل ده ساله تدوین گردد بنحویکه در این مدت کلیه نقائص و کمبودهای فعلی از میان برداشته شود و جهت‌گیری نظام آموزشی منطبق با نیازهای اقتصادی و اجتماعی جامعه متحول ایران گردد.

هدف ده‌ساله برنامه آموزش و پرورش که در قالب آن برنامه پنجم تهیه شده است بشرح زیر می‌باشد:

الف - تعمیم کامل آموزش ابتدائی و ریشه‌کن ساختن بی‌سوادی در گروههای فعال جمعیت .

آهنگ توسعه آموزش ابتدائی بنحوی پیش بینی شده که در پایان برنامه پنجم کلیه کودکان شهری در سن دبستانی و ۸۰ در صد کودکان روستائی در این سن بمدارس راه یابند .

ب - توسعه سریع آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای و آموزش عالی بمنظور تأمین مهارت‌ها و صلاحیت های فنی و علمی مورد نیاز بطوریکه تا پایان برنامه ششم ظرفیت کافی برای تربیت افراد ماهر و متخصص ایجاد گردد و جز در موارد خاص و محدود نیازی به خرید خدمات فنی و علمی خارجی نباشد. از اینرو در تهیه برنامه پنجم تا حدی که آمادگی اجرائی اجازه می‌دهد و تأمین معلم و مربی ممکن تشخیص داده شده بتوسعه آموزش فنی و حرفه‌ای توجه گردیده است.

در عین حال پیش بینی شده است که طی همین برنامه قدرت اجرائی و مدیریت سازمانها و وزارتخانه های مسئول برای تأمین مقصود افزایش یابد.

پ - آماده ساختن نظام آموزشی کشور برای جوا بگویی سریع به نیاز متحول اقتصادی و اجتماعی کشور.

برای تحقق این هدف در تهیه برنامه پنجم به امر تربیت و تأمین معلم و مربی و هیئت آموزشی باصلاحیت اولویت داده شده و مراکز تربیت معلم به میزانی ایجاد خواهد شد که از اواسط برنامه ششم همه ساله به تعداد مورد نیاز معلم باصلاحیت تربیت گردد.

ت - اعمال نوآوری های لازم در مجموع نظام آموزشی چه در مدیریت و کاربرد وسائل و چه در محتوی و روش آموزش.

۲ - سیاست ها و خط مشی های کلی

بمنظور تحقق هدفهای مذکور خط مشی های اجرائی بشرح زیر پیش بینی گردیده است :

۱ - ۲ - اولویت ها - در اجرای برنامه های آموزشی به برنامه های تربیت معلم آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای - آموزش ابتدائی و بزرگسالان اولویت اول داده

شده است و از انتقال اعتبارات مربوط به این برنامه‌ها بسایر سطوح و همچنین انتقال اعتبارات تخصیص یافته برای اجرای هر يك از برنامه‌ها در سطح روستا به برنامه های مربوط به شهرها احتراز خواهد شد .

۲-۲ - سیاستهای اداری-سازمانها و وزارتخانه‌های مسئول برای اجرای سریع برنامه‌های آموزشی و کاربرد روش‌های علمی مدیریت و تفویض اختیارات اجرائی به مسئولان استانها و شهرستانها تقویت و تجهیز خواهند شد .

- برای تسهیل در جذب و نگهداری افراد باصلاحیت در خدمات آموزشی خاصه در مناطق روستائی مراکز سکونت معلمان همراه با ایجاد مدارس جدید روستائی بوجود خواهد آمد .

۳-۲- مدارك تحصیلی - پیش‌بینی شده است وزارت علوم و آموزش عالی و وزارت آموزش و پرورش و سازمان امور اداری و استخدامی کشور تدابیر و اقدامات لازم را بکار برند تا مدرك تحصیلی تنها معیار استخدامی و ارتقاء شغل محسوب نشود و صلاحیت علمی و تخصصی و تجربی نیز در ضوابط استخدامی و ارتقاء مقام به حساب آورده شود و بدین طریق کسب دانش و صلاحیت بیشتر از اخذ مدرك تحصیلی اهمیت پیدا کند .

۳. هدفها و برنامه‌های مشخص

هدفهای کمی آموزش و پرورش برای دوران برنامه پنجم در جدول شماره ۱ مشخص شده است . در سطوح مختلف تحصیلی این هدفها بشرح زیر میباشند .

جدول ۱- هدفهای آموزش و پرورش در برنامه پنجم کشور

(ارقام به هزار نفر)

افزایش در برنامه پنجم (درصد)	افزایش دوران برنامه پنجم	تعداد در پایان برنامه پنجم	تعداد در پایان برنامه چهارم	سطح یا نوع آموزش
۱۶۲۹	۳۹۱	۴۱۵	۲۴	آموزش کودکستانی
۴۶	۱۵۷۶	۵۰۰۰	۳۴۲۴	آموزش ابتدائی
۱۶۷	۹۶۶	۱۵۴۴	۵۷۸	آموزش راهنمائی
۵۴	۳۳۴	۹۵۳	۶۱۹	آموزش متوسط عمومی (۱)
۱۷۹	۱۱۸	۱۸۴	۶۶	آموزش فنی (۲)
۷۶	۸۲	۱۹۰	۱۰۸	آموزش عالی
۴۷۷	۱۴۸	۱۷۹	۳۱	تربیت حرفه‌ای (۳)
۸۹	۷۳۵۰	۱۵۶۰۰	۸۲۵۰	آموزش بزرگسالان (۴)

توضیحات :

- (۱) منظور از آموزش متوسطه عمومی دانش‌آموزان پایه‌های ۹ تا ۱۲ در نظام قدیم یا جدید است در پایان برنامه چهارم مجموع دانش‌آموزان دوران اول و دوم متوسطه عمومی بالغ بر ۹۹۵ هزار نفر می‌باشد .
- (۲) شامل مجموع فعالیتهای آموزش فنی وزارتخانه‌های مربوطه و تربیت معلم ابتدائی .
- (۳) تربیت حرفه‌ای در اینجا فقط ارقام مربوط به کارگر ماهر و نیمه ماهر را شامل می‌شود .
- (۴) باسوادان در گروه سنی (۴۴-۱۰) ساله .

۳-۱- آموزش کودکان کستانی- در آموزش و پرورش پیش از دبستان تعداد نو آموزان از ۲۴ هزار نفر در سال ۱۳۵۱ به ۴۱۵ هزار نفر یعنی به ۱۷ برابر در سال ۱۳۵۶ افزایش خواهد یافت. بیشتر این توسعه در شهر کهای صنعتی و روستاها و در میان خانواده های کم درآمد که امکانات لازم برای پرورش مناسب کودکان خود را ندارند انجام خواهد گرفت و کلیه کودکان کستان های دولتی از برنامه کمک غذایی استفاده خواهند کرد.

۳-۲- آموزش ابتدائی- از لحاظ توسعه آموزش ابتدائی کلیه کودکان شهری و ۸۰ درصد کودکان روستائی در پایان برنامه پنجم مشغول تحصیل خواهند بود و با ارتباطی که میان آموزش ابتدائی و آموزش بزرگسالان بوجود آمده است در پایان برنامه پنجم شبکه ای از امکانات آموزشی بوجود می آید که کلیه روستاهای دارای ۵۰ نفر جمعیت و بیشتر را که تعدادشان حدود ۴۵ هزارده است می پوشاند.

در تعمیم آموزش ابتدائی و آموزش بزرگسالان روستائی بخصوص از سپاهیان دانش استفاده خواهد شد.

در دوران برنامه پنجم تعداد ۱۲۸ هزار سپاهی دانش بروستاها اعزام میگردند.

۳-۳- آموزش بزرگسالان- در زمینه آموزش بزرگسالان فقط به آموزش سواد عمومی اکتفا نخواهد شد، توسعه سوادآموزی حرفه ای که تجربه آن در کشور ماموفق بوده است و آموزشهای کوتاه مدت حرفه ای و توجیهی و اجتماعی در برنامه پنجم بخصوص در روستاها مورد توجه خواهد بود و برای این منظور علاوه بر اعزام بیش از

۳۲ هزار سپاهی ترویج و آبادانی و بهداشت به روستاها از وسایل ارتباطی جمعی نیز استفاده می‌گردد .

با اجرای این برنامه‌ها نسبت با سوادان در گروه سنی ۱۰ تا ۴۴ ساله که در حال حاضر به حدود ۵۰ درصد میرسد در پایان برنامه پنجم به حدود ۸۰ درصد افزایش خواهد یافت و با این آهنگ و با توجه به آنچه که در توسعه آموزش ابتدائی پیش بینی شده است بیسوادی در گروه سنی ۶ تا ۴۴ ساله کشور در پایان برنامه ششم ریشه کن میشود .

بدین ترتیب فقط حدود ۲ میلیون نفر بیسواد در میان افراد سالخورده کشور باقی خواهند ماند .

از لحاظ پی‌گیری در امر ریشه‌کنی بیسوادی و سواد آموزی حرفه‌ای و آموزشهای توجیهی و اجتماعی و شغلی که توسط سپاهیان ترویج و آبادانی و بهداشت و خانه‌های فرهنگ روستائی داده میشود پیشرفتهای چشم‌گیری تاکنون حاصل شده است و اگر مجموع این فعالیت‌ها و روش‌های نو و ملی در آموزش بزرگسالان بنحو منظم و علمی بررسی و ارزیابی و نتیجه‌گیری شود ، هم موجب اصلاح و بهبود این برنامه‌ها خواهد شد و هم میتواند منشأ نوآوریهای در روش و محتوای برنامه‌های سایر سطوح آموزشی گردد . بهمین مناسبت ایجاد مرکز تحقیق و آموزش بزرگسالان در برنامه پنجم پیش‌بینی شده است .

۳-۴- آموزش راهنمائی تحصیلی: در زمینه آموزش راهنمائی تحصیلی که بمنظور شناخت استعداد و آمادگی‌های نوجوانان و راهنمائی آنان بسوی رشته‌های مورد نیاز در نظام آموزشی کشور منظور گردیده تعداد دانش‌آموزان تا حدود

دو برابر و نیم برنامه چهارم افزایش مییابد و در پایان برنامه به ۱/۵۴ میلیون نفر خواهد رسید .

بعلاوه امکانات لازم فراهم خواهد شد تا دانش آموزان با استعداد و کم - بضاعت بخصوص روستازادگان مستعد بتوانند در مدارس شبانه روزی دولتی به تحصیل ادامه دهند .

۳-۵- آموزش متوسطه: در برنامه پنجم آهنگ رشد تعلیمات متوسطه عمومی حتی المقدور تعدیل میشود و حدود ۹ درصد تقلیل مییابد و با تنوع بخشیدن به رشته های تحصیلی در دبیرستانها و توسعه مدارس جامع تعداد زیادی از داوطلبان تحصیل ، به رشته های خدماتی و امور فنی اداری سوق داده میشوند .

۳-۶- آموزش حرفه ای: در آموزش فنی و تربیت حرفه ای هدف اساسی برنامه پنجم آنست که افزایش ظرفیت مدارس و مراکز آموزشی با آهنگی انجام گیرد که در پایان برنامه ششم میان عرضه و تقاضا در زمینه مهارتها و تخصص های فنی و حرفه ای تعادل برقرار شود .

بدین منظور برای تربیت افراد در سطوح مختلف مهارت در رشته های صنعتی ، کشاورزی و خدمات ، ایجاد ۵۰۰ واحد فنی و حرفه ای جدید پیش بینی شده است که ظرفیت آموزشی مدارس و مراکز موجود را از ۹۵ هزار نفر در برنامه چهارم به حدود ۳۶۲ هزار نفر یعنی به حدود ۴ برابر در برنامه پنجم میرساند .

بر اثر افزایش این ظرفیت ۷۲ هزار نفر تکنیسین درجه یک و ۱۳۲ هزار نفر تکنیسین درجه دو ۶۰۰ هزار نفر کارگر ماهر و نیمه ماهر در رشته های صنعت ،

کشاورزی ، خدمات تربیت میشوند. فعالیت های آموزشی وزارت کار و امور اجتماعی از طریق صندوق کارآموزی که موجبات مشارکت بخش خصوصی را در تربیت حرفه ای فراهم آورده است مورد تشویق و حمایت قرار خواهد گرفت و در پایان برنامه پنجم ۲۹ صنعت عمده کشور مشمول قانون کارآموزی خواهند بود .

اجزاء مختلف برنامه آموزش فنی و تربیت حرفه ای در جدول شماره ۲ منعکس شده است .

جدول ۲- آموزش فنی و تربیت حرفه ای در برنامه پنجم (نفر)

تعداد تربیت شدگان طی برنامه پنجم	ظرفیت در پایان برنامه پنجم	ظرفیت در پایان برنامه چهارم	رشته های تخصصی
۷۲۷۰۰	۴۲۵۰۰	۲۴۷۶۰	تکنیسین درجه ۱ (فوق دیپلم) در رشته های صنعت - کشاورزی - خدمات (۱)
۱۳۲۱۰۰	۱۸۳۴۰۰	۶۴۵۵۰	تکنیسین درجه ۲ (دیپلم) در رشته های صنعت - کشاورزی و خدمات
۱۴۱۰۰۰	-	-	کارآموزی های قبل و حین خدمت (بااستثنای) کادر آموزشی
۶۰۳۹۰۰	۱۷۹۰۰۰	۳۱۰۵۰	تربیت حرفه ای کارگران ماهر و نیمه ماهر

(۱) - آمار دانشجویان دوره های فوق دیپلم در آموزش عالی نیز به حساب آمده است.

برای فراهم ساختن شرایط جذب سریعتر دیپلم های متوسطه عمومی که وارد بازار کار میشوند آموزشهای کوتاه مدت حرفه ای ترتیب خواهد یافت .

نظام آموزش فنی و تربیت حرفه ای باید بنحوی آمادگی پیدا کند که در برابر نیازهای جدیدی که به مناسبت برنامه ها و طرحهای پیش بینی نشده مطرح میگردد سریعاً جوابگو باشد .

بدین منظور شورای عالی آموزش فنی و تربیت حرفه ای ایجاد میشود تا هماهنگی لازم ، در برنامه ها و خط مشی های مربوط به تربیت نیروی انسانی را میسر سازد و در موارد حاد و فوری که تعداد دستگاههای اجرایی سرعت تصمیم گیری را دشوار میسازد سریعاً اقدام نماید .

۳-۷- آموزش عالی : در آموزش عالی تعداد دانشجویان از ۱۰۸ هزار نفر در پایان برنامه چهارم به ۱۹۰ هزار نفر در پایان برنامه پنجم خواهد رسید .

قسمت قابل توجهی از این افزایش بصورت دوره های آموزشی - فنی و حرفه ای دو ساله و تربیت معلم پیش بینی شده است . چگونگی توزیع دانش جویان در رشته های مختلف تحصیلی در جدول شماره ۳ نشان داده شده است .

مسئله اساسی در نظام آموزش عالی اینست که دانشگاهها و مؤسسات عالی آموزش برای جوابگویی به نیازهای جامعه ایران آماده گردند .

جدول شماره ۳ - توزیع دانشجویان در رشته‌های تخصصی در برنامه پنجم

هدف برنامه		تعداد در پایان برنامه		نوع تخصص
پنجم		چهارم		
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰/-	۱۹۰۰۰	۱۴/-	۱۵۱۰۰	علوم انسانی
۱۹/۵	۳۷۳۰۰	۱۸/۵	۲۰۰۰۰	تربیت معلم و علوم تربیتی (۱)
۲/۸	۵۳۰۰	۳/۱	۳۴۰۰	هنرهای زیبا
۱/۸	۳۴۰۰	۱/۹	۲۰۰۰	حقوق
۲۲/۲	۴۲۰۰۰	۲۱/۸	۲۳۶۰۰	علوم اجتماعی
۱۱/-	۲۰۹۰۰	۱۰/-	۱۰۸۰۰	علوم طبیعی و ریاضی
۱۸/۳	۳۴۸۰۰	۱۶/۷	۱۸۰۰۰	فنی (مهندسين)
۱۰/۰	۱۹۰۰۰	۹/۷	۱۰۵۰۰	پزشکی
۴/۴	۸۳۰۰	۴/۳	۴۶۰۰	کشاورزی
۱۰۰	۱۹۰۰۰۰	۱۰۰	۱۰۸۰۰۰	جمع کل

۱- در برنامه پنجم ۵ هزار نفر از این گروه در رشته علوم تربیتی و بقیه در رشته های

تخصصی تربیت معلم خواهند بود .

برای این منظور پیش بینی شده است که محتوای دروس و برداشت آموزش عالی مورد مطالعه و تجدیدنظر قرار گیرد و به وظائف و رسالت ملی دانشگاهها در تربیت افراد مؤمن و معتقد به هدفهای ملی توجه شود. برای جوابگویی به نیاز جامعه ایران کوتاه کردن دوره آموزش و تجدیدنظر در محتوای برنامهها و روش تربیت پزشک، معلم، پرستار و بعضی ردههای دیگر حرفه‌ای پیشنهاد شده است. چون هدف از آموزش عالی تأمین صلاحیت‌های علمی و فنی مورد نیاز کشور است بنابراین دقت و نظارت کافی بعمل می‌آید که تأسیس و توسعه مؤسسات عالی آموزشی صرفاً بخاطر اعطای گواهینامه بالاتر تحصیلی نباشد.

۸-۳- برنامه‌های پژوهشی: شورای گسترش تحقیقات کشور تقویت میشود

که به تعریف و تعیین سیاست علمی کشور و تشخیص مداوم نیازهای پژوهشی پردازد.

دانشگاهها و مؤسسات عالی آموزشی بعنوان عامل اصلی در انجام برنامه‌های تحقیقاتی شناخته میشوند و حتی المقدور از ایجاد مؤسسات تحقیقاتی جدا از واحدهای آموزشی احتراز خواهد شد. در این صورت لازم است دانشگاهها نیز با جهت‌گیری تخصصی و با توجه به اصل تقسیم کار در سطح ملی برنامه‌های پژوهشی مشخص راجانشین فعالیتهای اتفاقی و پراکنده بنمایند و عموم دانش‌جویان را در فعالیتهای پژوهشی انفرادی و گروهی شرکت دهند.

۹-۳- تربیت معلم - در زمینه تربیت و تأمین معلم بر اساس هدفهای بلند مدتی که ذکر شد، پیش‌بینی شده است که طی برنامه پنجم برای سطوح مختلف آموزشی جمعا ۸۰ مرکز تربیت معلم و مربی ایجاد گردد و مادام که این مراکز

قابل بهره برداری نشده‌اند از طریق کارآموزیهای کوتاه مدت در مراکز موجود و از دانشگاه‌های کشور نیاز برنامه پنجم تأمین شود.

مستعدترین و مناسبترین افراد (در درجه اول افراد محلی) انتخاب میشوند و پس از استخدام در وزارت آموزش و پرورش یا در سایر وزارتخانه‌ها به تربیت آنان اقدام خواهد شد. بهمین مناسبت مجموعه برنامه تربیت و تأمین معلم در يك شبکه بهم پیوسته‌ای پیاده خواهد شد که با واحدهای استفاده‌کننده ارتباط کامل داشته باشد.

۱۰-۳- ورزش و برنامه‌های کمک آموزشی - برای پرورش جسمی دانش‌آموزان بخصوص برای پرورش حس انضباط و همکاری و فداکاری که لازمه درك هدفهای ملی و میهنی است به توسعه ورزش در مدارس و مؤسسات آموزشی در برنامه پنجم توجه خاص مبذول شده است. حدود ۵۰۰ مجتمع ورزشی خاص مدارس در شهرها و روستاها و در نقاطی که مدارس دارای فضای کافی برای انجام فعالیت‌های ورزشی نیستند ایجاد خواهد شد. کتابخانه‌های مدارس و کتابخانه‌های بسیار بعنوان وسیله کمک آموزشی و تربیتی توسعه خواهند یافت و برای این منظور تهیه و چاپ و توزیع ۱۵ میلیون جلد کتاب و نشریات آموزشی پیش‌بینی شده است.

۴. سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی

مجموع اعتبارات برای اجرای برنامه‌های آموزش و پرورش از ۱۳۴ میلیارد ریال در برنامه چهارم به ۴۰۵ میلیارد ریال در برنامه پنجم افزایش مییابد. از کل اعتبارات آموزشی برنامه چهارم ۴۴/۵ میلیارد ریال از محل

اعتبارات عمرانی تأمین گردیده است و این رقم در برنامه پنجم به ۲۳۰ میلیارد ریال افزایش خواهد یافت .

از مبلغ ۴۰۵ میلیارد ریال کل اعتبارات آموزش و پرورش در برنامه پنجم حدود ۳۰ درصد یعنی ۱۲۵ میلیارد ریال در روستاها یا برای روستاها به مصرف خواهد رسید . با توجه به حجم اعتبارات برنامه پنجم ، میزان سرمایه گذاری دولت در آموزش و پرورش از معادل $3/4$ درصد درآمد ناخالص ملی در پایان برنامه چهارم به $5/4$ درصد افزایش مییابد . اگر مجموع هزینه های مردم را نیز در امر آموزش و پرورش به حساب آورده شود میتوان گفت که در حال حاضر معادل $3/8$ درصد درآمد ناخالص ملی بمصرف آموزش و پرورش میرسد این رقم در پایان برنامه پنجم به حدود ۶ درصد افزایش خواهد یافت .

جدول شماره ۴ کل اعتبارات و جدول شماره ۵ سرمایه گذاری ثابت را

در آموزش و پرورش طی برنامه پنجم نشان میدهد :

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

جدول شماره ۴- کل اعتبارات آموزش و پرورش طی برنامه پنجم (سیلیارد ریال)

عنوان برنامه	اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	اعتبارات عمرانی			جمع کل اعتبارات
		ثابت	غیر ثابت	جمع	
(۱)	(۲)	(۳)	۴ = (۲ + ۳)	۵ = (۱ + ۴)	
آموزش کودکان کستانی	-	۱/۵	۱/۵	۳/-	۳/-
آموزش ابتدائی	۸۰/۶	۲۲/۴	۲۶/۲	۴۸/۶	۱۲۹/۲
آموزش راهنمایی					
تحصیلی	۱۳/۹	۱۶/۵	۲۰/۳	۳۶/۸	۵۰/۷
آموزش متوسط عمومی	۲۳/-	۷/۵	۱/۵	۹/-	۳۲/-
آموزش فنی و تربیت					
حرفه ای	۵/۲	۲۲/۷	۱۶/۱	۳۸/۸	۴۴/-
آموزش عالی	۲۸/۴	۲۹/۵	۱۴/۲	۴۳/۷	۷۲/۱
آموزش بزرگسالان	-	۱/-	۵/۶	۶/۶	۶/۶
تربیت معلم	۴/۶	۱۶/۷	۱۰/۸	۲۷/۵	۳۲/۱
برنامه های کمک					
آموزشی	-	۲/-	۲/-	۴/-	۴/-
تحقیق و بررسی	۲/۳	-	۴/-	۴/-	۶/۳
ورزش در مدارس	-	۷/۲	-/۸	۸/-	۸/-
خدمات عمومی	۱۷/-	-	-	-	۱۷/-
جمع کل	۱۷۵/-	۱۲۷	۱۰۳	۲۳۰	۴۰۵/-

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

(سیلارد ریال)

جدول ۵ - سرمایه گذاری ثابت در آموزش و پرورش طی برنامه پنجم

سرمایه گذاری ثابت

جمع کل	بخش خصوصی			بخش عمومی			عنوان برنامه
	جمع	از محل اعتبارات عمرانی	از پس انداز خصوصی	جمع	از محل منابع مؤسسات و انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	
(۳+۱)	۶=(۱+۵)	(۵)	(۴)	(۱+۲)	(۲)	(۱)	
۱/۶	--/۲	-/۱	-/۱	۱/۴	--	۱/۴	آموزش کودکان کستانی
۲۲/۶	--/۲	--	-/۲	۲۲/۴	--	۲۲/۴	آموزش ابتدائی
۱۶/۹	-/۷	-/۳	-/۴	۱۶/۲	--	۱۶/۲	آموزش راهنمایی تحصیلی
۷/۸	--/۵	-/۲	-/۳	۷/۳	--	۷/۳	آموزش متوسطه عمومی
۲۲/۷	--	--	--	۲۲/۷	--	۲۲/۷	آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای
۳۰/--	۱/--	-/۵	-/۵	۲۹/--	--	۲۹/--	آموزش عالی
۱/--	--	--	--	۱/--	--	۱/--	آموزش بزرگسالان
۱۶/۷	--	--	--	۱۶/۷	--	۱۶/۷	تربیت و تأمین معلم
۲/--	--	--	--	۲/--	--	۲/--	برنامه های کمک آموزشی
--	--	--	--	--	--	--	تحقیق و بررسی
۷/۲	--	--	--	۷/۲	--	۷/۲	ورزش در مدارس
۱۲۸/۵	۲/۶	۱/۱	۱/۵	۱۲۵/۹	--	۱۲۵/۹	جمع کل

فصل بیست و یکم

فرهنگ و هنر

۱- هدف‌های اساسی :

از آنجا که حق برخورداری از فرهنگ مانند دیگر نیازمندیهای مادی و فکری از حقوق اجتماعی انسان است ، با امر رشد و توسعه ملی نیز رابطه نزدیک و مؤثر دارد . شناخت و حفظ هویت ملی ، پاسداری از خاك مرز و بوم ، کاربرد توأم با مسئولیت ابزار تولید ، انضباط و وظیفه‌شناسی و سازش و تعاون اجتماعی همه از ارزشهای فرهنگی جامعه سرچشمه می‌گیرند و در راه نیل به هدف تمدن بزرگ نقش و مسئولیت مهمی بر عهده فرهنگ خواهد بود .

هدفهای اساسی برنامه فرهنگ و هنر در ۵ اصل بر مبنای اصول مصوب فرهنگی ایران ، که همگی دارای ابعاد سه‌گانه پژوهش ، آموزش و گسترش میباشد بنا گردیده است :

- الف - پژوهش فرهنگی و نگهداری و زنده کردن میراث ارزنده فرهنگی
- ب - آموزش های فرهنگی و هنری .
- پ - گسترش فرهنگ و هنر .
- ت - ایجاد تسهیلات برای آفرینش هنری و ادبی .
- ث - روابط فرهنگی .

۲- سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی:

۱-۲- توجه به میراث ارزنده فرهنگی ضمن توسعه کمی فرهنگ از

سیاستهای اصلی است. پژوهش در باره عناصر گوناگون فرهنگ آن چنان خواهد بود که مردم ایران بتوانند در جهانی که سرعت دگرگون میگردد و تحول مییابد در راه حفظ اصالت فرهنگی و هویت ملی خود بصورت تکیه گاه مستحکمی از آن بهره‌مند گردند و دانشمندان و هنرمندان از مایه‌های ارزنده آن الهام گیرند.

۲-۲- در امر آموزش فرهنگی و هنری توجه فقط معطوف به تربیت هنرمندان و مربیان هنری و مروجان فرهنگی نبوده بلکه تربیت و آموزش فرهنگی و هنری جامعه نیز مورد نظر خواهد بود و بمدد وسایل اشاعه فرهنگ کوشش خواهد شد همگان با ارزشهای فرهنگی و هنری آشنا شوند.

۲-۳- توجه به اولویت جغرافیائی و اجتماعی سیاست اصل گسترش فرهنگ را تشکیل میدهد. از نظر جغرافیائی لزوم توجه بمناطقی که گسترش فعالیت‌های فرهنگی در آن جاها خاصه از نظر یکپارچگی و حفظ تمامیت کشور حائز اهمیت اساسی است در اولویت اول خواهد بود. اولویت دوم ناشی از ضرورت توجه به قشرهای مختلف اجتماع بخصوص جوانان و کارگران مراکز روستائی و صنعتی است رعایت اصل برابری در برخورداری از مظاهر فرهنگی، مورد تأکید قرار خواهد گرفت و عامل فرهنگ در جائی که بیشترین مردم کشور در آن سکنی دارند حضور و نقشی سازنده خواهد داشت.

۲-۴- حفظ، تقویت و ایجاد پیوندهای فرهنگی در قلمرو جغرافیائی فرهنگ ایرانی و میدان نفوذ زبان فارسی، بخصوص با کشورهای که با ایران در میراث فرهنگی اشتراك دارند و نیز برقراری روابط مداوم با دوستداران

فرهنگ و هنر ایران در سایر کشورها ، مبنای سیاست روابط فرهنگی خواهد بود .

۳ - برنامه‌های مشخص

برنامه‌های مشخص فرهنگ و هنر براساس اصول پنجگانه که در قسمت مربوط بهدفعها مشخص شده طرح ریزی شده است .

۳-۱ - پژوهش فرهنگی و نگهداری و زنده کردن میراث ارزنده فرهنگی که شامل فعالیتهای زیرین خواهد بود :

کاوشهای باستانشناسی - پژوهشهای مردم شناسی و فرهنگ عامه - فرهنگستان زبان ایران - فرهنگستان ادب و هنر ایران - بنیاد شاهنامه فردوسی - انجمن تاریخ - پژوهشهای دبیرخانه شورای عالی فرهنگ و هنر - مطالعه و مرمت و حفاظت آثار باستانی و هنرهای ملی . اهم اقدامات پیشنهادی در این اصل عبارتند از : ایجاد مرکز ملی پژوهشهای باستانشناسی و تاریخ و هنر ایران ، اقدام در جهت تأمین نیروی انسانی در رشته‌های باستانشناسی و مرمت آثار باستانی بخصوص با تجدیدنظر در دروس و برنامه‌های آموزشی دانشگاههای ایران ، تأسیس مرکز ملی پژوهشهای مردم شناسی و فرهنگ عامه و اقدام در جهت حفظ بافت تاریخی شهرهای باستانی و اصلت آن باتدوین قانون خاص در اینمورد و بررسی نیازهای فرهنگی جامعه و چگونگی ایجاد هماهنگی میان اقدامات و فعالیتهای فرهنگی کشور .

۳-۲ - آموزش فرهنگی و هنری شامل آموزش هنری ، آموزشهای سمعی و بصری - موزه و کتابخانه ، در این قسمت عمده اقدامات پیش بینی شده عبارتند

از افزایش تعداد پذیرش هنرجویان حداقل بدو برابر تعداد فعلی ، تأسیس لااقل ۴ دانشسرای مقدماتی هنر در مراکز استانها ، تکمیل و تجهیز ساختمانها و تأسیسات مراکز آموزش هنری ، تکمیل و تجهیز و ایجاد مراکز سمعی و بصری و متعلقات آن ، ایجاد باشگاههای فعالیتهای فرهنگی و هنری ، ایجاد مدرسه عالی موزه داری ، تکمیل موزههای موجود ، ایجاد موزههای جدید ، احداث ساختمان جدید کتابخانه ملی با گنجایش ۳ میلیون جلد کتاب و ۲۰۰ باب کتابخانه های درجه ۱ و ۲ و ۳ در سراسر کشور .

۳-۳- گسترش فرهنگ و هنر با فعالیتهای نگارش ، امور سینمایی و تولید فیلم و فعالیتهای صحنه ای . اهم اقدامات پیش بینی شده در این امور عبارتند از ایجاد خانه های فرهنگ شهری ؛ ایجاد ۳۰ مرکز جدید در شهرستانها اعطای وام به مؤسسين سينما در شهرستانها و شهرک ها و تولید کنندگان فیلم های ایرانی و ایجاد استودیو مجهز سینمایی ، احیاء تقویت و توسعه نمایشهای سنتی ، تهیه انتشارات و کتب ساده نویسی شده و تقویت کتابخانه های عمومی و کتابخانه های خانه های فرهنگ ، تقویت و ایجاد ادارات و نمایندگی های فرهنگی در کشور .

۳-۴- ایجاد تسهیلات برای آفرینش هنری و ادبی که کمک به برگزاری نمایشگاهها برای عرضه آثار هنری ؛ ایجاد خانه رفاه هنرمندان و نوازندگان تشکیل و تأسیس گالریهای دولتی و خرید آثار ارزنده هنری هنرمندان برای موزه ها و نمایشگاهها از اهم اقدامات آن خواهد بود .

۳-۵- روابط فرهنگی که اهم اقدامات آن به شرح زیر پیش بینی گردیده

است :

احیاء و تقویت زبان فارسی در فلات ایران و کشورهای همجوار ، ایجاد خانه فرهنگ ایران در حیدرآباد (دکن) و توسعه روابط فرهنگی و تبادل کتاب ، نشریات ، دانشجو و استاد .

۴- سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی :

کل اعتبارات فرهنگ و هنر از ۴/۴ میلیارد ریال در برنامه چهارم (شامل ۱/۵ میلیارد ریال از محل بودجه عمرانی و ۲/۹ میلیارد ریال از محل بودجه عادی) به ۱۵/۹ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ می گردد .

جدول شماره ۱ اجزاء اعتبارات فوق را در برنامه پنجم نشان می دهد .

در جدول شماره ۲ کل سرمایه گذاری ثابت بخش عمومی و بخش خصوصی

در فرهنگ و هنر منعکس است .

ضمناً اعتبارات آموزش های اختصاصی هنر در برنامه آموزش پیش بینی

گردیده است .

(سیلاردریال)

جدول ۱- کل اعتبارات فرهنگ و هنر طی برنامه پنجم

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی				اعتبارات جاری	نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت	(۱)			
(۵) = (۱+۴)	(۴) = (۲+۳)	(۳)	(۲)	(۱)			
۳/۹۳۷	۳/۷۲۳	۱/۸۵۰	۱/۸۷۳	۰/۲۱۴		- پژوهش، احیاء و نگهداری میراث فرهنگی	
۳/۷۳۳	۳/۱۶۸	۱/۴۰۰	۱/۷۶۸	۰/۵۶۵		- گسترش فرهنگ	
۲/۲۰۶	۲/۰۱۶	۰/۶۱۷	۱/۳۹۹	۰/۱۹۰		- آموزش هنر	
۰/۳۲۵	۰/۳۲۵	۰/۱۶۵	۰/۱۶۰	-		- ایجاد تسهیلات برای آفرینش ادبی و هنری	
۰/۲۶۸	۰/۱۶۸	۰/۱۶۸	-	۰/۱۰۰		- روابط فرهنگی	
-	-	-	-	-		- تحقیق و بررسی	
۵/۴۷۰	-	-	-	۵/۴۷۰		- خدمات اداری	
۱۵/۹۳۹	۹/۴۰۰	۴/۲۰۰	۵/۲۰۰	۲/۵۳۹		جمع کل	

(میلیارد ریال)

جدول ۲ - سرمایه گذاری ثابت فرهنگ و هنر طی برنامه پنجم

عنوان برنامه	سرمایه گذاری ثابت				بیش عمومی				بیش خصوصی			
	از محل اعتبارات عمرانی	از محل منابع مؤسسات و انشعاقی و بازرگانی	جمع	از پس انداز خصوصی	از محل اعتبارات عمرانی	جمع	بیش خصوصی		بیش عمومی			
							(۴)	(۵)	(۱)	(۲)		
عنوان برنامه	(۱)	(۲)	(۱+۲)	(۴)	(۵)	(۴+۵)	(۶)	(۷)	(۶+۷)	جمع کل		
	۱/۸۷۳	—	۱/۸۷۳	—	—	—	۱/۸۷۳	۱/۸۷۳	۱/۸۷۳	۱/۸۷۳		
	۱/۵۶۸	—	۱/۵۶۸	—	—	—	۱/۵۶۸	۱/۹۶۸	۱/۹۶۸	۱/۹۶۸		
	۱/۳۹۹	—	۱/۳۹۹	—	—	—	—	۱/۳۹۹	۱/۳۹۹	۱/۳۹۹		
	۰/۱۶۰	—	۰/۱۶۰	—	—	—	—	۰/۱۶۰	۰/۱۶۰	۰/۱۶۰		
جمع کل	۵/۰۰۰	—	۵/۰۰۰	—	—	—	۰/۴۰۰	۵/۴۰۰	۵/۴۰۰	۵/۴۰۰		

فصل بیست و دوم

جهانگردی

۱- هدف‌های اساسی:

ایران علاوه بر دارا بودن موقع مناسب و مساعد جغرافیائی بین‌دنیای شرق و غرب، دارای بسیاری از مواهب طبیعی و اکتسابی و فرهنگی نیز هست که قادر است این کشور را به انواع جاذبه‌های قابل عرضه به بازارهای جهانگردی بین‌المللی مجهز سازد. در عین حال اجرای برنامه‌های عمرانی کشور، رونق اقتصادی و بالاخره افزایش درآمد سرانه و ازدیاد ساعات فراغت باعث ایجاد جنبش جهانگردی داخلی نیز گردیده است. علاوه بر همه اینها، فواید اقتصادی و تحصیل ارزش خارجی نیز بر این فعالیت مترتب است. لذا با توجه بکلیه این عوامل، شناخت و معرفی فرهنگ ایران، ایجاد وسایل رفاه و تأمین وسایل پذیرائی برای جهانگردان خارجی و داخلی و جلب ارزش خارجی، هدف‌های اساسی این برنامه را تشکیل می‌دهد.

۲- سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی:

۱-۲- بخش خصوصی: با توجه به تجارب حاصله از اجرای برنامه‌های گذشته، در برنامه پنجم حتی الامکان از مباشرت مستقیم بخش دولتی در امر اداره و نگهداری تأسیسات جهانگردی احتراز خواهد شد و سرمایه‌گذاری دولت بیشتر معطوف به تأسیساتی خواهد بود که هنوز بخش خصوصی توانائی یا رغبت به سرمایه‌گذاری در آن موارد را ندارد.

۲-۲- جهانگردی داخلی : به جهانگردی داخلی از لحاظ ایجاد وسایل رفاه و آسایش و تفریح مسافران توجه خاص خواهد گردید و تأسیسات متوسط و ارزان قیمت با شرایط مناسب برای گروههای مختلف اجتماعی احداث خواهد گردید .

۲-۳- سیاست اعتباری : در مقررات اعطای وام به بخش خصوصی تجدید نظرهای اساسی به منظور ترغیب و ارشاد این بخش به سرمایه گذاری در جهات مطلوب خواهد شد .

۲-۴- شرکت تأسیسات جهانگردی : در نحوه اداره و بهره برداری مؤسسات جهانگردی وابسته به شرکت سهامی تأسیسات جهانگردی تجدید نظرهای اساسی معمول خواهد گردید تا این شرکت بصورت انتفاعی اداره گردیده و حتی الامکان از زیان دهی آن جلوگیری بعمل آید .

۲-۵- تسهیلات جهانگردی : سازمان جلب سیاحان بامعاضدت و همکاری سایر دستگاههای مملکتی نسبت به ایجاد تسهیلات بیشتر در امر تردد و استراحت و تفریح و سیاحت جهانگردان اقدام لازم خواهد نمود .

۳- برنامه های مشخص :

۳-۱- تأمین موجبات افزایش تعداد جهانگردان خارجی از ۴۱۵ هزار نفر در سال پایان برنامه چهارم به ۹۲۵ هزار نفر در سال پایان برنامه پنجم .

۳-۲- تأمین موجبات افزایش تعداد جهانگردان داخلی از حدود ۴ میلیون نفر در سال پایان برنامه چهارم به ۶ میلیون نفر در سال پایان برنامه پنجم .

۳-۳- افزایش اطاقها و تخت های پذیرائی هتلها و تأسیسات مشابه از

۱۱۸۰۰ اطاق و ۲۵۳۵۰ تخت در پایان برنامه چهارم به ۲۱ هزار اطاق و ۴۵۷۵۰ تخت در پایان برنامه پنجم .

بدین ترتیب هدف برنامه پنجم ایجاد ۹۲۰۰ اطاق جدید در هتل‌های با درجات مختلف با ۲۰۴۰۰ تخت است .

انواع تأسیسات پذیرائی دیگر در مناطق شهری ، مرزها و مسیرها و مراکز جهانگردی و تفریحی نیز پیش بینی گردیده است . نظیر اقامتگاه جوانان ، اردوگاهها ، مراکز جهانگردی در شمال ، مراکز آبهای معدنی و سایر مراکز جهانگردی و تفریحی در بیلاقات و اطراف سدها و چایخانه‌ها و زائر سراها . ضمناً ۴۷۵۰ چادر با ۱۸۵۰۰ تخت و ۸ مرکز جهانگردی با ۱۲۰۰۰ تخت و ۷۵۰ اطاق با ۲۵۰۰ تخت برای اقامتگاه جوانان و بهمین میزان زائر سرا دایر خواهد شد .

علاوه بر این اقدامات ، برنامه‌های تبلیغات جهانگردی و آموزش خدمات جهانگردی در دوره‌های مقدماتی ، متوسطه و فوق دیپلم نیز به مرحله اجراء در خواهد آمد .

۴- اعتبارات جهانگردی:

کل اعتبارات جهانگردی از ۴ میلیارد ریال در پایان برنامه چهارم (شامل ۳/۶ میلیارد ریال از محل بودجه عمرانی و ۴/۰ میلیارد ریال از محل بودجه عادی) به ۸/۹ میلیارد ریال در برنامه پنجم بالغ می‌گردد .

جدول شماره (۱) اجزاء اعتبارات فوق را در برنامه پنجم نشان می‌دهد .

جدول شماره (۲) کل سرمایه گذاری ثابت بخش عمومی و بخش خصوصی را در جهانگردی نشان می دهد .
ضمناً اعتبارات آموزشهای خدمات جهانگردی در برنامه آموزش پیش بینی گردیده است .

جدول ۱- کل اعتبارات جهانگردی طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
(۵) = (۱ + ۴)	۴ = (۲ + ۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۲/۵۷۰	۲/۵۷۰	—	۲/۵۷۰	—	- ایجاد و توسعه تأسیسات جهانگردی تجملی
۳/۱۲۷	۳/۱۲۷	—	۳/۱۲۷	—	- ایجاد و توسعه تأسیسات جهانگردی متوسط
۱/۳۵۳	۱/۳۵۳	—	۱/۳۵۳	—	- ایجاد و توسعه تأسیسات جهانگردی ارزان
۰/۹۶۵	۰/۵۴۰	۰/۵۴۰	—	۰/۴۲۵	- تبلیغات توسعه جهانگردی
۰/۱۱۰	۰/۱۱۰	—	۰/۱۱۰	—	- تحقیق و بررسی
۰/۸۴۲	—	—	—	۰/۸۴۲	- خدمات اداری
۸/۹۶۷	۷/۷۰۰	۰/۵۴۰	۷/۱۶۰	۱/۲۶۷	جمع کل

جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت جهانگردی طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل	سرمایه گذاری ثابت						عنوان برنامه
	بخش خصوصی			بخش عمومی			
	جمع	از محل اعتبارات عمرانی	از بیس انداز خصوصی	جمع	از محل منابع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	
$۷ = (۳+۱)$	$۶ = (۴+۵)$	(۵)	(۴)	$۳ = (۱+۲)$	(۲)	(۱)	
۵/۱۷۰	۴/۲۰۰	۱/۵۰۰	۳/۱۰۰	۱/۰۷۰	—	۱/۰۷۰	ایجاد و توسعه تأسیسات جهانگردی
۷/۰۱۷	۵/۱۰۰	۱/۱۰۰	۴/۰۰۰	۱/۹۱۷	—	۱/۹۱۷	تعمیراتی ایجاد و توسعه تأسیسات جهانگردی متوسط ایجاد و توسعه تأسیسات جهانگردی ارزان
۳/۳۶۳	۲/۵۰۰	۰/۶۰۰	۱/۹۰۰	۰/۸۶۳	—	۰/۸۶۳	—
۰/۱۱۰	—	—	—	۰/۱۱۰	—	۰/۱۱۰	تحقیق و بررسی
۱۶/۱۶۰	۱۲/۲۰۰	۲/۲۰۰	۹/۰۰۰	۳/۹۶۰	—	۳/۹۶۰	جمع کل

فصل بیست و سوم

بهداشت ، درمان ، تغذیه و تحدید موالید

۱- هدفهای اساسی

باتوجه به اینکه سلامت یکی از حقوق مسلم فردی و اجتماعی است و نیز سلامت افراد زیربنای مهم پیشرفت اقتصادی و اجتماعی را تشکیل میدهد ، هدف اساسی برنامه پنجم ارتقاء میزان سلامت افراد از طریق پیشگیری و مبارزه با بیماریها ، توسعه بهداشت محیط ، بهبود تغذیه عمومی ، کنترل موالید ، توسعه کمی و کیفی خدمات درمانی و بالاخره توان بخشی است .

۲- سیاستها و خط مشی های کلی

۲.۱. اصول و سیاستهای اجرائی برنامه بهداشت ، درمان ، تغذیه و تحدید موالید بقرار زیر خواهد بود :

- تأمین حداقل نیاز خدمات درمانی برای مردم از وظایف دولت خواهد بود بطوریکه همه مردم از این خدمات بهره مند گردند .

- طرح ریزی خدمات درمانی کشور بر اساس تعمیم حداقل خدمات مورد نیاز برای کلیه نقاط محیطی و عرضه خدمات تخصصی متناسب با اصول پزشکی مترقی در مراکز بزرگ خواهد بود .

- کلیه واحدهائی که خدمات پزشکی عرضه میدارند بنحوی از انحاء در داخل يك شبکه جامع وهم آهنگ قرار خواهد داشت و در برنامه کمک دولت و هرگونه سرمایه گذاری دیگر برای ایجاد واحدهای درمانی ، توزیع عادلانه این امکانات در چارچوب شبکه مزبور رعایت خواهد شد .

- باتوجه به کمبود نیروی انسانی متخصص و همچنین بادر نظر گرفتن جنبه های علمی و اقتصادی از ساختن بیمارستان در روستاها و نیز ساختن بیمارستان باتخته های کم پرهیز میشود و ایجاد بیمارستانهای بزرگ باتوجه به نیاز مناطق مورد تأکید قرار میگردد .

- سیاست تأمین خدمات درمانی بر پایه بیمه درمانی استوار خواهد بود .

- نحوه اجرای بیمه درمانی علی الاصول از طریق خرید خدمات از بخش خصوصی است ولی در مناطقی که گرایش و امکان استقرار بخش خصوصی در آن نقاط بعید است ، بخش عمومی عهده دار تأمین خدمات درمانی و در صورت لزوم خدمات بیمه ای خواهد بود .

- کلیه بیمارستانهای بخش عمومی و سازمانهای خیریه خدمات خود را به گروههای کم درآمد بیمه نشده اختصاص خواهند داد .

- بمنظور تشویق طبابت آزاد و توسعه بیمارستانهای خصوصی ، با استفاده از تجاربی که طی برنامه چهارم در این زمینه حاصل شده است ، ضمن استفاده از روش اعطای وام درمانی به گروههای پزشکی ، دولت بیمارستانهای پیش بینی شده در برنامه را پس از ساختمان و تجهیز ، بصورت اجاره یا فروش ، با شرایط سهل در اختیار گروههای پزشکی قرار میدهد و خود خدمات مورد نیاز برای افراد کم درآمد و کارمندان دولت را از گروههای مذکور خریداری خواهد کرد .

- در مورد خدمات درمانی - بهداشتی روستاها ، با توجه به پراکندگی جمعیت در این نقاط ، عرضه خدمات بهداشتی بصورت کاملاً سیار و در سطح

کلیه دهات و حتی الامکان خانه‌بخانه ارائه می‌گردد و در مورد خدمات درمانی نیز ایجاد واحدهای سیار کوچکی در اطراف مراکز درمانی بهداشتی روستائی ضروری می‌باشد ، ضمناً بمنظور ارائه درمانهای بی‌خطر و کمکه‌های اولیه در روستاهای دورافتاده ، نیروی انسانی جدیدی آموزش دیده و بروستاها اعزام خواهند شد . این افراد تحت نظارت مراکز درمانی بهداشتی روستائی ، تأمین خدمات درمانی فوق را ضمن مراقبت بیماریهای واگیر بعهدہ خواهند داشت همچنین بمنظور بهبود کیفیت خدمات درمانی بهداشتی روستائیان ، باتوجه به مشکلات اعزام پزشک بروستا ، از ورود سازمان درمانی جدید باین مناطق جلوگیری بعمل خواهد آمد و کوشش خواهد گردید که بین شبکه درمانی و بهداشتی روستائی و شهری ارتباط عملیاتی بوجود آید .

- جهت اساسی سیاست جامع تغذیه طی برنامه پنجم بر اصل تأمین نیازمندیها و جبران کمبود تغذیه‌ای گروههای نیازمند می‌باشد .

- خدمات و محتویات برنامه تغذیه در رابطه با نوع مشکلات گروه زیر پوشش رعایت حداقل هزینه و در نظر گرفتن عادات و فرهنگ و قابلیت اجرا انتخاب خواهد شد و کوشش خواهد گردید که از جامعیت کافی برخوردار بوده و هم آهنگ با سایر خدمات بهداشتی در اختیار گروههای نیازمند قرار گیرد .

- بمنظور بثمر رساندن سیاست جامع ملی تغذیه و ایجاد هماهنگی در اجرای فعالیتهای مختلف ، کمیته‌ای مرکب از نمایندگان سازمانهای اجرایی در سازمان برنامه تشکیل خواهد شد .

- در زمینه آموزش پزشکی ، نارسائی نظام موجود در تأمین نیازهای

جامعه کاملاً احساس می‌گردد و بدین جهت تجدیدنظر در آموزش پزشکی ایران، با در نظر گرفتن تأمین نیازهای کمی و با توجه به اهمیت کیفی این نیازها در هر یک از خدمات بهداشتی، درمان سرپائی، درمان بستری و تخصصی ضروری میباشد.

۲-۲- وظایف و مسئولیتهای: حدود وظایف و مسئولیت هر یک از مؤسسات عمده درمانی بخش عمومی بشرح زیر میباشد:

- وزارت بهداشتی علاوه بر مسئولیتی که در زمینه کنترل و هماهنگی کلیه مؤسسات درمانی و بهداشتی دارد، اجرای برنامه خدمات بهداشتی و قسمتی از درمان سرپائی و همچنین اداره بیمارستانهای بیماریهای مزمن را عهده‌دار خواهد بود.

- دانشکده‌های پزشکی به تناسب نیازهای آموزشی، نسبت به بهبود کمی و کیفی بیمارستانهای خود اقدام نموده و کوشش لازم را در جهت اختصاص بیشتر بیمارستانهای مذکور به امر آموزش معمول خواهند داشت.

- جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران مسئول تأمین خدمات بیمارستانی برای افراد غیر متشکل و کم درآمد میباشد و برای ایفای چنین نقشی بیمارستانهای خود را با توجه بضوابط برنامه توسعه داده و از کمکهای مالی دولت برخوردار خواهد شد.

سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی ضمن پرهیز از ایجاد بیمارستان جدید و با افزودن فعالیتهای درمانی و بهداشتی در درمانگاههای خود سهم بیشتری در تأمین نیازهای درمانی و بهداشتی روستائیان بعهده خواهد گرفت.

بیمارستانهای موجود سازمان مذکور در قالب برنامه جامع بیمارستانی کشور باتوجه برعایت وحدت مدیریت در منطقه توسعه خواهد یافت .

- درمان سرپائنی کلیه روستائیان از طریق شبکه درمانی بهداشتی روستائی تأمین میگردد و مادام که از طریق شبکه مذکور خدمات درمانی مورد نیاز روستائیان بیمه شده تأمین نشده است سازمان بیمه‌های اجتماعی روستائیان رأساً در منطقه مورد نظر بعرضه خدمات درمانی مورد نیاز اقدام و پس از تأمین موجبات درمان سرپائنی روستائیان در منطقه انجام امر بشبکه درمانی بهداشتی روستائی مربوط واگذار خواهد شد ودرمان بستری بیمه شدگان روستائی باخرید خدمت درمانی از بخش خصوصی انجام خواهد شد و در مواردیکه خدمات فوری پزشکی مورد نیازبیماران بیمه شده باشد تمام بیمارستانهای بخش عمومی وسازمانهای خیریه موظف بقبول ودرمان این نوع بیماران میباشد .

- سازمان بیمه‌های اجتماعی که مسئول بیمه درمانی مشمولین قانونی خود میباشد، کوشش لازم را بمنظور افزایش تعداد بیمه شده آنچنان معمول خواهد داشت که در يك برنامه دراز مدت تقریباً همه مزد و حقوق بگیران غیر کارمند دولت از مزایای بیمه درمانی برخوردار گردند .

باتوجه به خطوط کلی سیاست درمانی کشور ، سازمان مذکور مجاز به ایجاد بیمارستان جدید نبوده وخدمات مورد نیاز را بتناسب افزایش گروههای بیمه شده ازبخش خصوصی تأمین خواهد نمود (بااستثنای مناطقی که بیمارستان بخش خصوصی ویا عمومی بحدکافی در برنامه پیش بینی نشده باشد).

- بنگاه حمایت مادران ونوزادان نسبت به تکمیل وبهره برداری زایشگاههای

نیمه تمام خود اقدام خواهد کرد و بمنظور افزایش بازدهی زایشگاههای کوچک واحدهای فوق را به بیمارستان عمومی تبدیل خواهد نمود و جهت تحقق این هدف با جمعیت شیروخورشید سرخ هماهنگی خواهد داشت .

- بمنظور جلوگیری از تفرق سازمانی در امر درمان ، سایر سازمانهای خیریه مجاز نخواهند بود از محل کمکهای دولت (خواه برای ایجاد و خواه نگهداری) اقدام به تأسیس بیمارستان نمایند . البته بیمارستانهای نیمه تمام سازمانهای خیریه تکمیل خواهد شد .

۳- هدفها و برنامه‌های مشخص

در برنامه پنجم هفت برنامه عمده بشرح زیر در زمینه بهداشت تنظیم شده است :

الف - تحدیدموالید .

ب - خدمات بهداشتی .

پ - خدمات درمانی .

ت - خدمات درمانی - بهداشتی روستائی .

ث - بهبود تغذیه .

ج - آموزش کادر فنی .

چ - تحقیقات و بررسیهای بهداشتی .

۱- ۳- برنامه تحدیدموالید - میزان افزایش سالیانه جمعیت کشور اینک

حدود ۳/۱ درصد میباشد و ایران از این نظر در ردیف کشورهایی است که بیشترین

میزان افزایش جمعیت را دارد .

برای تحقق هدفهای اقتصادی و اجتماعی کشور به اجرای برنامه کنترل موایلد اولویت تام داده شده است، بخصوص به این جهت نیز که نرخ مرگ و میر بعلت بهبود شرایط زیست تدریجاً کاهش مییابد.

چون کاهش میزان موایلد تابع عوامل مختلف اجتماعی و فنی است، لذا باتوجه بضوابط موجود اقدام لازم برای حداکثر تقلیل موایلد بعمل خواهد آمد بنحوی که میزان رشد سالانه جمعیت در آینده به ۱ درصد برسد.

برای وصول به هدف مزبور و با توجه به پیش بینی حداکثر متقاضیان این خدمات، کاهش نرخ موایلد طی برنامه پنجم معادل ۷ در هزار پیش بینی گردیده است (کاهش از ۴۷ به ۴۰ در هزار) و در این صورت بادر نظر گرفتن پیش بینی کاهش نرخ مرگ و میر از ۱۶ به ۱۴ در هزار میزان افزایش جمعیت در پایان برنامه پنجم ۲/۶ درصد خواهد بود، تحقق این هدف مستلزم افزایش پوشش مؤثر از ۶ درصد به ۲۰ درصد زنان در شرایط باروری است، شبکه بهداشتی کشور طی برنامه پنجم بنحوی توسعه خواهد یافت که بتواند هدفهای فوق را عملی سازد.

۲-۳- برنامه خدمات بهداشتی - چون ارتقاء سلامتی جسمی و روانی جامعه از طریق پیشگیری، عملی تر و از نظر اقتصادی موجه تر از درمان است لذا با توجه به حداکثر امکان فنی و اجرایی، هدفهای این برنامه بشرح زیر پیش بینی گردیده است.

- کنترل کلیه بیماریهای واگیر که پیشگیری آن از طریق مصونسازی متداول است. حجم و میزان پوشش برنامه برابر جدول شماره ۱ خواهد بود.

- کاهش میزان شیوع سایر بیماریهای واگیر مانند تراخم، آمیزشی، جذام، تب مالت وغیره به نسبت ۳۰ درصد.

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

- توسعه بهداشت مادران و کودکان ، بهداشت مدارس ، بهداشت حرفه‌ای ، بهداشت روانی ، بهداشت دهان و دندان .

- کنترل بهداشت محیط ، مواد غذایی ، داروئی، آرایشی .

هدفهای فوق و همچنین اجرای برنامه تحدید موالید بوسیله شبکه بهداشتی مشتمل بر ۱/۰۵۰ مرکز بهداشت اصلی و فرعی در شهرها و ۱/۷۰۰ مرکز درمانی بهداشتی در روستاها انجام می‌پذیرد و توسعه برنامه شامل ایجاد ۷۰ مرکز بهداشت اصلی و ۳۴۰ مرکز فرعی در شهرها و ۶۰۰ مرکز مختلط در روستاها میباشد .

۳-۳- برنامه خدمات درمانی - تعداد تختهای بیمارستانی و آسایشگاهی برای هر ده هزار نفر جمعیت در پایان برنامه چهارم ۱۳/۶ میباشد .

جدول ۱- حجم و میزان پوشش برنامه مصونسازی

تعداد واکسیناسیون در طول برنامه پنجم	پوشش تا آخر برنامه پنجم (درصد)	پوشش در صد فعلی	گروههای سنی	نوع واکسن
۵ میلیون بار	۹۰	۵۰	۷ ماهه تا ۹ ساله	سرخک
« « ۱۳	۹۰	۳۰	۶ ماهه تا ۲۰ ساله	ب.ث.ژ
« « ۷	۷۰	۴۰	۳ ماهه تا ۵ ساله	دیفتری ، کزاز ، سیاه سرفه
« « ۷	۷۰	۴۰	۵ ساله تا ۱۰ ساله	دیفتری، کزاز
« « ۹	۹۰	۷۵	صفر تا ۱۴ ساله شهری	پولیو
« « ۵۰	۹۰	۷۵	کلیه سنین	آبله
« « ۵۰			سالیانه ده میلیون در مناطق موردنیاز	التور
۱۴۱ میلیون بار			جمع	

با توجه به محدودیت تأمین نیروی انسانی پزشکی ، ارتقاء ۳۵ درصد در میزان فوق و رسیدن به ۱۸/۴ تخت برای هر ده هزار نفر جمعیت ، هدف پیش‌بینی شده برنامه می‌باشد . رسیدن به هدف فوق مستلزم افزایش تعداد ۲۴ هزار تخت بیمارستانی است که ۲۷۰۰ تخت مربوط به جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران ، ۱۵۰۰ تخت بیمارستانی آموزشی و ۱۰۸۰۰ تخت متعلق به سایر سازمانهای وابسته به بخش عمومی بوده و ۷ هزار تخت از طریق اعطای وام به بخش خصوصی ایجاد می‌گردد . بعلاوه پیش‌بینی میشود که دو هزار تخت دیگر بوسیله بخش خصوصی بدون استفاده از وام تأسیس گردد .

- با تحقق هدفهای فوق ، در پایان برنامه پنجم ۶۶ هزار تخت وجود خواهد داشت که توزیع آن از نظر وابستگی سازمانی بشرح زیر خواهد بود :

- بیمارستانهای وابسته به بخش عمومی و مؤسسات خیریه به گنجایش ۴۴ هزار تخت که معادل ۶۷ درصد کل تختها می‌باشد .

- بیمارستانهای وابسته به بخش خصوصی بظرفیت ۱۵ هزار تخت که حدود ۲۳ درصد تختهای بیمارستانی است .

- بیمارستانهای وابسته به بیمه های اجتماعی و سایر مؤسسات معادل شش هزار تخت که ده درصد کل تختها را شامل میشود .

۳-۴- برنامه خدمات درمانی - بهداشتی روستائی - بهبود کیفی و کمی خدمات درمانی و بهداشتی روستاها ، یکی دیگر از هدفهای عمده برنامه بهداشت می‌باشد . بدین منظور با افزایش ۶۰۰ مرکز مختلط درمانی

بهداشتی جدید در حوزه‌های عمرانی روستا ، شبکه‌ای مشتمل بر ۱۴۰۰ مرکز مختلط و ۳۰۰ گروه سپاه بهداشت بوجود خواهد آمد که هر واحد ۴ وظیفه درمان سرپائنی ، مصونسازی ، تحدیدموالیدوبهبودتغذیه را در سطح روستاها عهده‌دار خواهد بود .

۳-۵ - برنامه بهبود تغذیه عمومی : بهبود تغذیه عمومی از دید درازمدت ، تابع سیاستهای عمرانی بخصوص ازدیاد درآمد خانوارهای کم درآمد تأمین مواد غذایی لازم ، حمایت از قیمت مواد غذایی به ویژه گندم و نان بمنفع تولیدکننده و مصرف‌کننده میباشد . ولی از آنجائیکه تحقق این هدفها مستلزم زمان طولانی است ، لذا اجرای برنامه تغذیه‌ای در برنامه پنجم پیش بینی گردیده است .

خطوط اصلی برنامه مستقیم تغذیه‌ای طی برنامه پنجم بقرار زیر میباشد :

- افزایش مصرف نان بمنظور تأمین کالری و پروتئین برای کلیه گروههای سنی بااستثنای کودکان زیر سه سال .

- افزودن ویتامینهای آ ، ب ۲ و در صورت امکان ویتامین C به نان .

- بررسی امکان افزودن آهن به نان برای جبران کمخونی و افزودن ید به نمک طعام برای پیشگیری از بیماریهای گواتر .

- برقرار نمودن خدمات تغذیه‌ای در قالب شبکه بهداشتی بمنظور کنترل سوء تغذیه کودکان کمتر از سه سال .

- تغذیه کمکی دانش آموزان ، مادران ، کارگران .

- گسترش ظرفیت اجرایی در برنامه ریزی ، تحقیق و تأمین نیروی

انسانی لازم .

هدفهای مشخص تغذیه در برنامه پنجم بشرح زیر میباشد :

- تغذیه کودکان کمتر از سه سال .

درمان و توان بخشی کودکان مبتلاء به سوء تغذیه شدید توسط مؤسسات درمانی واجد شرایط که در سال آخر برنامه ۱۵ هزار کودک را دربرمیگیرد .
توان بخشی کودکان مبتلاء به سوء تغذیه خفیف توسط ۱۰۰ مرکز توان بخشی که در پایان برنامه شامل ۵۰ هزار کودک میگردد .

جبران کمبود غذائی کودکان نیازمند گروه سنی مربوطه از طریق شبکه بهداشت مادر و کودک با استفاده از غذای مخصوص کودک و غذای مناسب تهیه شده از امکانات غذائی خانوار . پوشش این فعالیت در پایان برنامه به ۳۰ درصد در جامعه شهری و ۱۰ درصد در جامعه روستائی خواهد رسید .

- تغذیه کودکان ۳ تا ۵ سال .

تأمین کمکهای غذائی برای کلیه کودکان کودکستانی روستاها (۱۳۸ هزار نفر در پایان برنامه پنجم) و کودکان نیازمند کودکستانی شهری (۲۲۰ هزار نفر در پایان برنامه) .

- تغذیه گروه کودکان دبستانی .

کمک غذائی به این گروه از کودکان در پایان برنامه پنجم به پوشش ۴۸۰ هزار کودک در جامعه شهری و یک میلیون نفر در روستا خواهد رسید .

- تغذیه سایر گروههای آسیب پذیر .

تغذیه زنان باردار و شیرده که مهمترین گروه آسیب پذیر در بین بالغین میباشد از طریق مراکز بهداشت ماسد و کودک انجام میگردد که پوشش

آن در پایان برنامه پنجم به ۳۰ درصد در شهر و ۱۰ درصد در روستا خواهد رسید. تأمین کمبود ویتامین‌های ضروری باغنی کردن آرد در کارخانه‌های آردسازی بزرگ بطور نسبی انجام میگیرد.

- آموزش عمومی تغذیه .

آموزش اصول تغذیه صحیح و حداکثر استفاده از امکانات غذایی خانوار و منطقه و توجه دقیق به فرهنگ و رسوم محلی در قالب یک برنامه کلی، آموزش توسط وزارت بهداشت تنظیم و بصورت آموزش مستقیم چهره بچهره و حداکثر بهره‌برداری از وسائل روابط جمعی بعمل خواهد آمد .

۳-۶- برنامه آموزش کادر فنی: بمنظور تأمین نیازهای نیروی انسانی

پزشکی، هدفهای زیر در برنامه پنجم پیش بینی شده است:

- تأسیس دو دانشکده پزشکی، سه آموزشگاه کمک پزشکی، ۳۶ آموزشگاه

کادر پرستاری، ۹ آموزشگاه مامائی و مامائی روستائی، ۳۵ آموزشگاه تربیت

تکنیسین و کمک تکنیسین آموزشگاه، رادیولوژی، داروسازی و مهندسی بهداشت

و ۳ آموزشگاه تربیت کارشناسان برنامه ریزی، مدیریت، تغذیه، خدمات

تغذیه‌ای و رژیم‌درمانی .

۳-۷- برنامه تحقیقات و بررسیهای بهداشتی: تحقیقات و بررسیهای لازم

بمنظور شناسائی مسائل و مشکلات بهداشتی و یافتن راه‌حلهای مناسب و بالاخره

ارتقاء دانش بهداشتی هدف مشخص برنامه میباشد و برای تحقق این هدف اجرای

تحقیقات زیر در برنامه پیش بینی شده است:

- تحقیق در زمینه برنامه تحدید موالید بمنظور یافتن بهترین روش پیشگیری

از موالید ناخواسته در ایران و ارائه بهترین روش ثبت وقایع حیاتی .

- تحقیق و بررسی در زمینه تعیین میزانهای نرخ مرگ و میر اختصاصی و چگونگی کار آئی تسهیلات بهداشتی و درمانی و بالاخره تعیین مسائل بهداشت محیط .

- تحقیق در مورد بیماریهای بومی ، تهیه واکسن و مواد بیولوژیک مورد نیاز .

- تحقیق در مورد بیماریهای سرطان - قلب و عروق .

- تحقیق بالینی بیماریهای واگیر .

- تحقیق و بررسی در زمینه برنامه و سیاست درمانی و بهداشتی دراز مدت کشور .

- تحقیق و بررسی برای یافتن بهترین روش آموزش پزشکی و کارکنان وابسته .

- تحقیقات گوناگون در مورد غذا و تغذیه .

سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی

کل اعتبارات بهداشت ، درمان ، تغذیه و تحدید موالید بالغ بر ۱۱۶/۵ میلیارد ریال است که ۵۲ میلیارد ریال آن از محل بودجه عمرانی تأمین خواهد شد .

جدول شماره ۲ کل اعتبارات و جدول شماره ۳ سرمایه گذاری ثابت در بهداشت و درمان ، تغذیه و تحدید موالید راطی برنامه پنجم نشان میدهد .

جدول ۳- کل اعتبارات بهداشت، درمان، تغذیه، تحدیدموالیدتی برنامه پنجم
(میلیاردریال)

عنوان برنامه	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	جمع کل اعتبارات
	ثابت	غیر ثابت	جمع		
	(۱)	(۲)	(۳)	(۴) = (۲+۳)	(۵) = (۱+۴)
۱- تحدیدموالید	۴/۷۰	۰/۱۰	۳/۱۰	۳/۲۰	۷/۹۰
۲- خدمات بهداشتی	۱۴/۲۰	۶/-	۸/-	۱۴/-	۲۸/۲۰
۳- خدمات درمانی	۲۴/-	۱۵/-	۶/۵۰	۲۱/۵۰	۴۵/۵۰
۴- خدمات درمانی و بهداشتی روستائی	۱۵/۵۰	۱/۹۰	۴/۱۰	۶/-	۲۱/۵۰
۵- بهبودتغذیه					
الف: بهبودتغذیه کودکان					
کمتر از سه سال	-	-	۲/۵۰	۲/۵۰	۲/۵۰
ب: بهبودتغذیه کودکان					
کود کستانی و دبستانی	۰/۳۵	-	۲/۸۰	۲/۸۰	۳/۱۵
پ: بهبودتغذیه عمومی و آموزش همگانی					
۶- تحقیق و بررسی	۰/۲۰	-	۰/۴۰	۰/۴۰	۰/۶۰
الف: تحقیق و بررسی بهداشتی	۱/۵۰	۰/۶۰	۰/۸۰	۱/۴۰	۲/۹۰
ب: تحقیق و بررسی تغذیه ای	۰/۲۵	۰/۰۵	۰/۱۵	۰/۲۰	۰/۴۵
۷- خدمات اداری	۳/۸۰	-	-	-	۳/۸۰
جمع	۶۴/۵۰	۲۳/۶۵	۲۸/۳۵	۵۲/-	۱۱۶/۵۰

اعتبار آموزش کادرفنی در فصل آموزش و پرورش منظور شده است.

جدول ۳ - سرمایه گذاری ثابت در بهداشت ، درمان ، تغذیه و تحدیدموالید طی بر نامه پنجم

(سیلاردریال)

عنوان بر نامه	سرمایه گذاری ثابت					
	بخش عمومی			بخش خصوصی		
	از محل اعتبارات عمرانی (۱)	از محل منابع مؤسسات انتفاعی و بازرگانی (۲)	جمع (۳) = (۱+۲)	از پس انداز خصوصی (۴)	از محل اعتبارات عمرانی (۵)	جمع (۶) = (۴+۵)
جمع کل	۰/۱۰	-	۰/۱۰	-	-	۰/۱۰
	۶/-	-	۶/-	-	-	۶/-
	۲۰/-	۱/-	۱۱/-	۴/-	۵/-	۹/-
	۱/۹۰	-	۱/۹۰	-	-	-
	۰/۵۰	۰/۳۰	۰/۳۰	۰/۲۰	-	۰/۲۰
-	-	۰/۶۵	-	-	-	۰/۶۵
۲۹/۱۵	۱۸/۶۵	۱۹/۹۵	۴/۲۰	۵/-	۹/۲۰	۲۹/۱۵
جمع	۱۸/۶۵	۱/۳۰	۱۹/۹۵	۴/۲۰	۵/-	۹/۲۰

اعتبار آموزش کادرفنی در فصل آموزش و پرورش منظور شده است .

فصل بیست و چهارم

تأمین و رفاه اجتماعی

مقدمه :

با استفاده از تجربه برنامه چهارم در مورد رفاه اجتماعی و مسائل و مشکلاتیکه بعلت تازگی این برنامه چه از نظر برنامه ریزی و چه از نظر اجرا پیش آمد ، در تنظیم برنامه پنجم کوشش گردید که بر اساس ضوابط و ملاکهای مشخص ، نوع نیازمندی گروههاییکه میتوانند از خدمات رفاهی بهره مند شوند معین گردد و سپس با توجه به امکانات مالی و سایر عوامل محدود کننده اولویتهای مشخص شود .

از سوی دیگر بعلت اهمیت بیمه های اجتماعی ، این برنامه با بینشی وسیعتر بنام تأمین اجتماعی خوانده شد ، و حدود و شمول آن گسترش یافت - با توجه باین مسائل در ارائه خدمات رفاهی ، اولویتهای بشرح زیر خواهد بود :

- پائین بودن سطح درآمد : طبق این ضابطه گروههای مناطق عقب مانده شهری و روستائی و کارگران ساده از کمکهای رفاهی استفاده خواهند کرد .

- اهمیت اجتماعی گروه : بر اساس این ضابطه کودکان بخاطر نقشی که در فردای اجتماع به عهده خواهند داشت و معلمان بعلت نقش حساسی که در پرورش و تربیت نسلهای آینده جامعه دارند حائز اولویت میباشند .

- ناتوانی و آسیب پذیری : طبق این ضابطه بهبود وضع معلولین جسمی ؛ روانی و اجتماعی از نقطه نظر جنبه های انسانی و حمایتیهای اجتماعی مورد توجه خواهد بود .

براین اساس تأمین و رفاه اجتماعی مبتنی بر ۵ برنامه اصلی شامل بیمه‌های اجتماعی کارگران ، بیمه‌های اجتماعی روستائیان ، بیمه‌های اجتماعی کارمندان ، خدمات رفاهی ، و توان بخشی معلولین و ۲ برنامه تبعی شامل مشارکت و ارتباطات اجتماعی؛ آموزش نیروی انسانی و تحقیقات خواهد بود .

تأمین اجتماعی:

۱- هدفهای اساسی

تأمین اجتماعی مجموعه تدابیر و اقداماتی است که هدفهای زیر را تحقق

بخشد :

- تأمین زندگی افراد کشور و ارائه خدمات لازم بآنان بهنگام وقوع حوادث و خطرات .
- تأمین حمایت مقتضی و مطلوب در مورد افراد خانواده در صورت فوت یا از کار افتادگی سرپرست آنان .
- تأمین معیشت بموقع پیری؛ ناتوانی ، بیکاری .
- تأمین مراقبت های پزشکی و درمانی در زمان بیماری و وضع حمل .
- تأمین کمکهای اجتماعی و تعاونی ضروری .

۲- سیاستها و خطمشی‌های کلی

۱-۲- بیمه‌های اجتماعی کارگران : در مورد بیمه‌های اجتماعی کارگران

خطمشی و سیاستهای اجرائی بشرح زیر میباشد :

- طی برنامه پنجم باید کلیه بیمه شدگان سازمان بیمه‌های اجتماعی که

حق بیمه می‌پردازند حق و امکان استفاده از مزایای قانونی بیمه‌های اجتماعی را داشته باشند. (در حال حاضر حدود ۳۰ درصد از بیمه شدگانیکه حق بیمه بابت آنان پرداخت میشود امکان استفاده از مزایای قانونی را ندارند).

- نرخ حق بیمه باید در مورد هریک از تعهدات قانونی سازمان بیمه‌های اجتماعی، بیمه‌های بیماری، بازنشستگی، فوت و غیره تفکیک شود.

- لازم است مقداری از درآمد سازمان بیمه‌های اجتماعی پس از کسر هزینه و ذخائر قانونی به سرمایه‌گذاری، بمنظور توسعه تأسیسات درمانی در کشور، از طریق اعطای وام بگروه‌های پزشکی؛ اختصاص یابد.

- بمنظور جلوگیری از مراجعات غیر ضروری بمرکز درمانی لازم است بیمه شده سهم مختصری از هزینه‌های درمانی را بطور مستقیم پرداخت نمایند.

-- بیمه شدگان سازمان بیمه‌های اجتماعی باید از حق انتخاب آزاد پزشکی برخوردار شده و از توسعه نظام پزشکی کارمندی جلوگیری بعمل آید.

- سازمان بیمه‌های اجتماعی باید سوابق بیمه شدگان را از طریق ایجاد و تکمیل کارتهای حسابهای انفرادی محفوظ داشته و کارفرما نیز مکلف به ارسال اسامی بیمه شدگان در لیست‌های مربوط به حق بیمه خواهد شد.

- بمنظور توسعه سریع خدمات تأمین اجتماعی به مزد و حقوق‌بگیران کشور باید باتوجه به طبیعت تعهدات سازمان بیمه‌های اجتماعی و عدم ارتباط بین مسائل

مربوط بدرمان و تعهدات دراز مدت ، امور درمانی بیمه شدگان در تشکیلات مستقلی تمرکز یافته و سایر تعهدات بازنشستگی از کار افتادگی و فوت ، در سازمان مستقل دیگری متمرکز گردد .

شورای عالی بیمه های اجتماعی هماهنگی و ارتباط لازم را در مورد دو سازمان مزبور برقرار خواهد نمود .

- هزینه پرسنلی و اداری سازمان مزبور باید باتوجه به درصد متعارف جهانی برحسب تعهدات ، مورد محاسبه و ملاک عمل قرار گیرد و تعداد استخدام سالانه باتوجه به حجم کار و ضوابط صحیح و علمی انجام پذیرد .

- باتوجه به قلت مستمریهای برقرار شده در مورد بازنشستگان ، بازماندگان و از کار افتادگان ، لازمست نسبت به ارتقاء حداقل مستمریهای مذکور باتوجه به هزینه زندگی و حداقل دستمزد اقدام گردد .

- اصلاح و تجدیدنظر در قانون بیمه های اجتماعی بمنظور پوشش درمانی کلیه بازنشستگان ، از کار افتادگان و خانواده آنان و نیز بازماندگان بیمه شدگان متوفی ، ضروری است .

- باتوجه به سیاست درمانی کشور سازمان بیمه های اجتماعی باید ضمن بهبود کیفی تأسیسات درمانی موجود ، کمبود خدمات درمانی مورد نیاز خود را از طریق خرید خدمات از بخش خصوصی و عمومی تأمین نموده و در نقاطی که امکانات درمانی کافی وجود نداشته باشد در ارتباط با شبکه تأسیسات درمانی کشور و با تأیید وزارت بهداشتی نسبت به ایجاد بیمارستان اقدام نماید .

۲-۲- بیمه‌های اجتماعی کارمندان : در مورد بیمه‌های اجتماعی کارمندان خط مشی و سیاست‌های زیرپیش‌بینی شده است :
بمنظور تأمین عدالت اجتماعی لازم است قانون تأمین درمان مستخدمین شاغل و بازنشسته دولت در وهله اول شامل کارمندانی شود که از خدمات درمانی برخوردار نمیباشند .

- لازم است که طی برنامه پنجم بمنظور ایجاد صندوق بازنشستگی کارمندان دولت بمفهوم واقعی اقدام گردد و با ایجاد ذخائر محدود مالی تا حد امکان از وابستگی مالی صندوق مزبور بطور مستقیم به بودجه دولت جلوگیری بعمل آید .
- سهم دولت و کارمند در زمینه میزان حق بیمه باید مورد تجدید نظر و محاسبه قرار گرفته و ترتیبی اتخاذ گردد که کسور بازنشستگی و پرداخت مستمری متفقاً بر اساس حقوق ، یا حقوق و مزایا باشد .

- کلیه قوانین و مقررات استخدامی کشور که بنحوی موجب تضییع حقوق بازنشستگی کارمندان میگردد باید مورد تجدید نظر و اصلاح قرار گیرد .
- لازم است تا حد امکان قوانین بازنشستگی مؤسسات و شرکتهای دولتی هماهنگ گردد .

۲-۳- بیمه‌های اجتماعی روستائیان : در مورد بیمه‌های اجتماعی روستائیان سیاست اجرائی تعیین شده بقرار زیر است :
درمان سرپائی کلیه روستائیان از طریق شبکه درمانی کشور تأمین میگردد .
مادام که از طریق شبکه درمانی بهداشتی روستائی ، خدمات درمانی سرپائی مورد نیاز روستائیان بیمه شده در منطقه مورد نظر تأمین نشده است سازمان

بیمه‌های اجتماعی روستائیان رأساً بعرضه خدمات درمانی مورد نیاز اقدام خواهد نمود. بدیهی است پس از فراهم شدن امکانات درمانی در منطقه، سازمان بیمه‌های اجتماعی روستائیان کوشش خود را بانجام سایر وظایف قانونی خود مصروف خواهد کرد. درمورد خدمات تخصصی و بستری، بیمه‌شدگان از بخش خصوصی در صورت عدم دسترسی از بخش عمومی استفاده خواهند کرد.

۳. هدفها و برنامه‌های مشخص.

هدف درازمدت تأمین اجتماعی، پوشش ۹۰ درصد جمعیت شهری طی ۱۵ سال در موارد بیمه‌های بیماری، فوت، از کار افتادگی و بازنشستگی و تأمین ۸۰ درصد جامعه روستائی طی ۲۰ سال آینده در مورد درمان، از کار افتادگی و فوت سرپرست خانواده میباشد.

۱-۳- بیمه‌های اجتماعی کارگران: هدفهای برنامه عمرانی پنجم در مورد بیمه‌های اجتماعی کارگران عبارتست از:

- افزایش تعداد مشمولین بیمه درمان از ۹۰۰ هزار نفر به ۱/۴ میلیون نفر در پایان برنامه پنجم که سطح پوشش این برنامه با احتساب افراد خانواده بیمه‌شدگان از ۳/۴ میلیون نفر به ۵/۱ میلیون نفر میرسد.

- افزایش تعداد مشمولین بیمه‌های فوت، از کار افتادگی، بازنشستگی، از ۹۵۰ هزار نفر به ۱/۵ میلیون نفر در پایان برنامه که بدین ترتیب سطح پوشش از ۳/۶ به ۵/۷ میلیون نفر بالغ میگردد.

- افزایش تعداد تخت بیمارستانی از ۱/۹ به ۲/۵ تخت بازاری هزار بیمه‌شده (با خانواده) و کاهش تعداد مراجعات بیمه‌شدگان به پزشك از ۶۰ تا ۱۰۰ مراجعه در روز به ۵۰ مراجعه.

۱- اجرای بیمه بیکاری در مورد ۱۰۰ هزار نفر از مشمولین قانون کار بعنوان برنامه آزمایشی که با احتساب افراد خانواده ۵۰۰ هزار نفر را شامل میشود .

۲-۳ - بیمه کارمندان و کارکنان مستقل و گروههای متشکل دیگر: هدفهای این برنامه بشرح زیر میباشد :

پوشش بیمه درمانی به ۸۰ درصد از کارمندان دولت و خانواده آنان که سطح پوشش از ۲۶۰ هزار نفر به ۲ میلیون نفر در پایان برنامه پنجم میرسد .

- عده مشمولین صندوق بازنشستگی از ۳۰۰ هزار نفر به ۴۵۰ هزار نفر افزایش یافته و سطح پوشش این برنامه از ۹۴۰ هزار نفر به ۱/۴ میلیون نفر خواهد رسید .

- حدود ۳۰۰ هزار نفر از کارمندان بخش خصوصی و خانواده آنان و ۴۰۰ هزار نفر از کارکنان مستقل بخش شهری مشمول بیمه‌های درمان و بازنشستگی خواهند شد .

- کلیه دانش آموزان و دانشجویان بخش شهری از طریق قرارداد با شرکت‌های بیمه ، مشمول مزایای بیمه حوادث میشوند .

۳-۳ - بیمه‌های اجتماعی روستائیان : هدف برنامه افزایش سطح پوشش درمانی روستائیان از ۱۵۰ هزار نفر به ۴ میلیون نفر در پایان برنامه پنجم بوده و همچنین ۱۰۰ هزار نفر از روستائیان مشمول بیمه فوت خواهند شد که با احتساب افراد خانواده ۵۰۰ هزار نفر تأمین خواهند یافت .

جدول شماره ۱ مقایسه تعداد استفاده کنندگان از حمایت‌های تأمین اجتماعی در پایان برنامه چهارم و پنجم عمرانی کشور را نشان میدهد :

خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور

جدول ۱ - مقایسه استفاده کنندگان از حمایت‌های تأمین اجتماعی در پایان برنامه‌های چهارم و پنجم (ارقام به هزار نفر)

عده‌شمولین بیمه‌های فوت و بازنشستگی و از کار افتادگی	عده‌شمولین بیمه‌های درمانی				گروه‌های بیمه شده
	بیمه‌شده باخانواده	بیمه شده	بیمه‌شده باخانواده	بیمه شده	
پایان برنامه پنجم	پایان برنامه چهارم	پایان برنامه پنجم	پایان برنامه چهارم	پایان برنامه پنجم	مزد و حقوق بگیران غیر کارمند (سازمان بیمه‌های اجتماعی) کارمندان دولت و شرکت‌های دولتی کارمندان بخش خصوصی کارکنان مستقل روستائیان
۵۷۰۰	۳۶۰۰	۱۵۰۰	۹۵۰	۵۱۰۰	
۱۴۰۰	۹۶۰	۴۵۰	۳۰۰	۲۰۰۰	
۳۰۰	—	۸۰	—	۳۰۰	
۴۰۰	—	۱۰۰	—	۱۰۰	
۵۰۰	—	۱۰۰	—	۴۰۰	
۸۳۰۰	۴۵۶۰	۲۲۳۰	۱۲۵۰	۱۱۵۰۰	
				۳۷۶۰	
				۲۹۸۰	
				۱۱۸۰	
				جمع	

خدمات رفاهی

۱. هدفهای اساسی

هدف کلی در این برنامه تأمین قسمتی از حداقل نیازمندیهای اساسی گروههایی است که بدلائل محرومیت نسبی و یابویژگیهای اجتماعی حایز اولویت میباشند ، باین ترتیب گروههای مناطق عقب مانده شهری و روستائی ، کارگران ساده ، کودکان ، اطفال بی سرپرست ، سالمندان ، آسیب دیدگان ، معلمان ، معلولین جسمی ، روانی و اجتماعی مشمول این برنامه میگردند .

۲ - سیاست و خط مشی های کلی

۲-۱ - سیاستهای کلی : سیاستهای کلی برنامه خدمات رفاهی در برنامه پنجم عمرانی کشور مبتنی بر اصول زیر است :

- تشویق و جلب کمک طبقات مرفه بمنظور رسیدن به هدفهای برنامه .
- استفاده از نهادهای سنتی (مانند اوقاف) در ارتباط با سیاستهای برنامه
فصل تأمین و رفاه اجتماعی .

- بررسی و تجدیدنظر در بعضی از قوانین و تشکیلات و برخی از سازمانها بمنظور انطباق آنها با دگرگونیهای اجتماعی و هدفهای برنامه پنجم .
- رعایت امر عدم تمرکز و استفاده وسیع از سازمانهای محلی در اجرای برنامه ها .

- کوشش در مشارکت استفاده کنندگان از خدمات از طریق جلب همکاری و خودیاری آنان در کلیه زمینه ها .

- ایجاد هماهنگی در خدمات اجتماعی از طریق تقویت دبیرخانه شورای عالی

رفاه اجتماعی .

- استفاده از مشمولین قانون خدمات اجتماعی زنان در تأمین نیروی انسانی مراکز رفاهی .

- ایجاد مراکز چند وظیفه‌ای بمنظور تلفیق خدماتی که ادغام آنها در جهت رسیدن به هدف لازم و ممکن است .

- استفاده از خدمات داوطلبانه در جهت نیل به هدفها .

۲-۲- حدود و وظائف و مسئولیت وزارتخانه‌ها : وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی مسئول اجرای برنامه‌ها به ترتیب زیر می‌باشند :

- وزارت کار و امور اجتماعی : برنامه‌های بیمه‌های اجتماعی کارگران ، رفاه خانواده ، رفاه کارگران و رفاه معلولین جسمی بزرگسال .

- وزارت آموزش و پرورش : رفاه کودکان ، معلمان و امور آموزشی معلولین خردسال .

- وزارت دادگستری : کودکان بی سرپرست ، اطفال بزهکار و زندانیان .

- وزارت کشور : مادران تنها ، سالمندان و متکدیان .

- وزارت تعاون و امور روستاها : بیمه‌های اجتماعی و رفاه روستائیان .

- وزارت بهداشتی : بیمه درمانی کارمندان دولت و توان بخشی عقب افتادگان بزرگسال ، بیماران روانی و معتادین .

- وزارت اطلاعات : ارتباطات اجتماعی .

- لژیون خدمتگزاران بشر و دیگر سازمانهای ذیربط : خدمات داوطلبانه .

۳- هدفها و برنامه‌های مشخص

۳-۱- رفاه خانواده و کودک : هدف عبارتست از ارائه خدمات رفاهی به خانواده‌های کم درآمد در نواحی پرجمعیت و عقب مانده شهری از طریق مراکز

رفاه خانواده و نگهداری کودکان زنان شاغل در مهدهای کودک با احداث ۱۰۰ مرکز رفاه خانواده و ۱۵۰ مهد کودک .

۲-۳- رفاه کودکان بی سرپرست : هدف تأمین وسائل زیست و نگهداری کودکان بی سرپرست میباشد که در جهت تحقق این امر اقدامات زیر انجام می پذیرد :

- ایجاد ۱۲۰ کانون شبه خانواده، تجهیز ۱۰ شیرخوارگاه و ۱۰ شبانه روزی ایجاد یک شیرخوارگاه جدید با ظرفیت ۵۰۰ طفل و ایجاد یک مرکز مجتمع شبه خانواده .

۳-۳- رفاه روستائیان : در برنامه پنجم عمرانی کشور فعالیت خانه های فرهنگ روستائی در قالب حوزه های عمرانی روستائی متمرکز گردیده و تعدادی از خانه های احداث شده در برنامه چهارم نیز نوسازی میشوند . همچنین کلیه خانه ها تجهیز شده و نیروی انسانی مورد نیاز آنها تأمین میگردد . ضمناً برای تمرکز و پرداخت کمکهای مالی مورد نیاز کشاورزان در مواردیکه محصول آنان در اثر خشک سالی ، آفات عمومی ، سرمازدگی و نظایر آن از بین رفته باشد ، وزارت تعاون و امور روستاها نسبت به تشکیل صندوقی در سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران اقدام خواهد نمود . اعتبارات مورد نیاز این صندوق از محل کمکهای دولت و خود یاری کشاورزان عضو شرکتهای تعاونی روستائی تأمین خواهد شد .

۴-۳- رفاه کارگران : در این برنامه کوشش در جهت تحقق کامل اصل سهیم کردن کارگران در سود کارگاههای تولیدی و صنعتی است .

همچنین نسبت به ایجاد مراکز خدمات اجتماعی کارگران در مراکز

مجتمع کارگری، قطبهای صنعتی کشور و یک اتحادیه از تعاونیهای مصرف که به ۳۰۰ تعاونی کوچک سرویس خواهد داد و تجهیز ۸۰ تعاونی مصرف موجود اقدام خواهد شد.

۵-۳- رفاه معلمان: هدف این برنامه تأمین وسائل رفاه و سرگرمی اوقات فراغت معلمان است هدفهای کمی برنامه بشرح زیر است:

- ایجاد ۲۴ مرکز فرهنگی و اجتماعی، احداث یک پلاژ و ۴ استراحتگاه در مناطق بیلاقی و ایجاد و توسعه ۱۵۰ تعاونی مصرف در شهرهای مختلف.

۶-۳- آسیب دیدگان از سوانح طبیعی: هدف عبارتست از تمرکز کلیه کمکهای اولیه بوسیله ویا زیر نظر شیروخورشید سرخ در منطقه آسیب دیده، کنترل دولت در امر خانه سازی بویژه در روستاها از نظر ایمنی در مقابل زلزله و نوسازی مناطق آسیب دیده با خودیاری مردم.

۷-۳- برنامه توان بخشی گروههای خاص: هدف کلی برنامه در این زمینه فراهم نمودن موجبات بهبود وضع معلولین اجتماعی، روانی و جسمی است. اقدامات پیش بینی شده در جهت این هدف عبارتند از:

الف- در مورد اطفال بزهکار: ایجاد ده کانون اصلاح و تربیت در ده شهر و ایجاد یک مدرسه شبانه روزی برای کودکان بی سرپرست خارج شده از کانون.

ب- در مورد معتادین: تجهیز ادارات مبارزه با مواد مخدر شهربانی و ژاندارمری، ایجاد ۳۰۰۰ تخت بیمارستانی برای درمان معتادین، اجرای برنامه های رادیویی و تلویزیونی برای پیشگیری از اعتیاد و ایجاد یک ستاد

عالی برای هماهنگ کردن فعالیتهای مبارزه با اعتیاد و پی گیری (توان بخشی بعداز درمان) .

پ- در مورد زندانیان : ایجاد ساختمان ونوسازی ۱۶ زندان موجود (از محل اعتبارات ساختمانهای دولتی) ، آموزش سواد و حرفه به حدود ۵۰۰۰ نفر از زندانیان (از محل اعتبارات آموزش و پرورش) و کمک به انجمن حمایت زندانیان وبنگاه تعاون و صنایع زندان .

ت در مورد متکدیان : تکمیل ساختمان کانون های کارآموزی موجود و آموزش سواد و حرفه به متکدیان .

ث- در مورد افراد عقب مانده هوشی : آموزش سواد به ۵۰۰۰ نفر کودک عقب افتاده، ایجاد يك کلینیک مجهز بمنظور تشخیص نوع و درجه عقب افتادگی، ایجاد ۱۰ واحد نگهداری بزرگسالان عقب افتاده غیر قابل علاج و تربیت ۵۰۰ نفر مربی مخصوص .

ج- در مورد بیماران روانی : ایجاد ۲ ساختمان در کنار دو بیمارستان روانی دولتی تهران هر يك به ظرفیت ۲۵۰ نفر برای نگهداری بیماران روانی غیر قابل علاج و ۳ مرکز نگهداری دیگر در شهرستانها.

چ- در مورد ناشنوایان : ایجاد يك کلینیک مجهز شنوائی، آموزش سواد و حرفه به حدود ۷۵۰۰ نفر ناشنوا و تجهیز سه آموزشگاه موجود .

ح- در مورد نابینایان : تربیت ۴۸۰ نفر مربی متخصص، توجه بیشتر به پیشگیری و درمان بیماریهای چشمی در سطح روستاها، آموزش سواد برای ۵۰۰۰ نفر نابینا، آموزش حرفه ای ۲۵۰۰ نفر، تربیت ۵۰ نفر کادر متخصص از

طریق اعطای بورس برای آموزش ویژه نابینایان، ایجاد کارگاههای حمایت شده، تأسیس ۲۰۰۰ کیوسک و یک دهکده کشاورزی .

خ - درمورد معلولین جسمی دیگر: ایجاد ۵۰۰ تخت درمان و توان بخشی تأسیس یک مرکز توان بخشی ضایعات ستون فقرات از محل اعتبارات بهداشت ایجاد کارگاههای حمایت شده برای پوشش ۷۵۰۰ نفر و آموزش حرفه ای معلولین و ایجاد مراکز نگهداری معلولین غیر قابل علاج .

۸ - ۳ - برنامه ارتباطات اجتماعی و خدمات داوطلبانه : هدف عبارتست از ایجاد ارتباط و روحیه اشتراك مساعی بین مجریان امور و مردم بمنظور ترغیب و تشویق آنان جهت ایفای نقش فعال و مشارکت در برنامه ها و طرحهای عمرانی .

۹ - ۳ - خدمات داوطلبانه : هدف اساسی بسیج نیروی کلیه داوطلبان بویژه جوانان و زنان در جهت اجرای برنامه های عمران و توسعه در سطح ملی و بین المللی از طریق لژیون خدمتگزاران بشر میباشد .

۱۰ - ۳ - برنامه آموزش نیروی انسانی و تحقیقات : هدف این برنامه تربیت نیروی انسانی مورد نیاز برنامه های رفاهی و انجام تحقیقات بمنظور شناخت مسائل موجود و یافتن راه حلهای سنجیده میباشد .

الف - درمورد آموزش نیروی انسانی : هدفها بشرح زیر است :

- ایجاد دوره جدید آموزش مددکاری اجتماعی با ظرفیت سالانه ۶۰ نفر .

- تربیت ۲۵۰ نفر کارشناس در رده های مختلف خدمات رفاهی از طریق تغییر در محتوای درسی رشته های مشابه از قبیل علوم اجتماعی، روانشناسی ، علوم تربیتی و غیره .

- تربیت ۱۰۰ نفر کارشناس برنامه ریزی اجتماعی در سطح فوق لیسانس .
- ایجاد دوره جدید آموزش مربی کودک با ظرفیت ۱۰۰ نفر و افزایش ظرفیت آموزشگاه موجود و تربیت ۶۰۰ نفر مربی کودک در سطح فوق دیپلم .
- ایجاد دوره‌های کوتاه مدت آموزشی با همکاری دستگاههای اجرایی بمنظور تربیت ۶۵۰ نفر کمک‌مربی کودک .
- ایجاد واحد جدید آموزش ضمن خدمت و قبل از خدمت کارکنان سازمانهای اجتماعی و عام‌المنفعه و آموزش حدود ۱۲۰۰ نفر از مدیران سازمانهای عام‌المنفعه .

ب - در مورد تحقیقات : هدفها بشرح زیر است :

- ایجاد دوره تربیت کارشناس تحقیق در زمینه امور اجتماعی بمنظور تربیت ۱۰۰ نفر محقق در طول برنامه .
- اعزام ۵۰ نفر از کارشناسان ممتاز تحقیق بکشورهای پیشرفته و اشتغال در مؤسسات تحقیقاتی بمنظور آموزش کارگردان تحقیق .
- تربیت ۱۰۰ نفر پژوهشگر اجتماعی (در سطح کارشناس تحقیق) .
- اجرای ۲۵ طرح تحقیقی در زمینه شناسائی مسائل و مشکلات خاص خدمات رفاهی - تأمین اجتماعی و توسعه اجتماعی .
- ایجاد و تجهیز واحدهای تحقیقات اجتماعی در مؤسسات آموزشی .
- تألیف و ترجمه ۱۵ کتاب معتبر روش‌شناسی در تحقیقات اجتماعی .
- تشکیل ۲ سمینار ویژه بررسی مسائل تحقیقات اجتماعی .

۴- سرمایه‌گذاری و اعتبارات عمرانی

۲۹ - کل اعتبار فصل تأمین و رفاه اجتماعی برای برنامه‌های جدیدی که در دوره برنامه پنجم بمرحله اجرا گذارده خواهد شد معادل ۱۶ میلیارد ریال است که معادل ۷/۸ میلیارد ریال آن بتأمین اجتماعی و ۸/۲ میلیارد ریال آن بخدمات رفاهی اختصاص دارد. جداول شماره ۲ و ۳ نحوه توزیع اعتبارات و سرمایه‌گذاری در تأمین و رفاه اجتماعی را طی برنامه پنجم نشان می‌دهند :

جدول ۲- کل اعتبارات تأمین و رفاه اجتماعی طی برنامه پنجم
(ارقام به میلیاردریال)

جمع کل	اعتبارات عمرانی			اعتبارات جاری نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
(۵) = (۱+۴)	۴ = (۲+۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۱۰	—	—	۱- بیمه های اجتماعی کارگران
۳۸/۵۰	۴/۵۰	۴/۵۰	—	۳۴	۲- بیمه های اجتماعی کارمندان
۳/۴۰	۳/۲۰	۳/۲۰	—	۰/۲۰	۳- بیمه های اجتماعی روستائیان
۹/۱۲	۵/۴۹	۱/۷۳	۳/۷۶	۳/۶۳	۴- خدمات رفاهی
۲/۶۴	۲/۰۳	۰/۶۲	۱/۴۱	۰/۶۱	۵- توان بخشی معلولین
۰/۴۳	۰/۴۳	۰/۱۰	۰/۲۳	—	۶- مشارکت و ارتباطات اجتماعی
۰/۲۷	۰/۲۵	۰/۲۵	—	۰/۰۲	۷- آموزش و تحقیقات در رفاه اجتماعی (*)
۵۴/۴۶	۱۶	۱۰/۵۰	۵/۵۰	۳۸/۴۶	جمع

*- اعتبار آموزشهای رفاهی در فصل آموزش و پرورش منظور شده است.

جدول ۳ - سرمایه‌گذاری ثابت بخش عمومی در تأمین و رفاه اجتماعی
 طی برنامه پنجم
 (ارقام به میلیارد ریال)

جمع	سرمایه‌گذاری ثابت بخش عمومی		عنوان برنامه
	از محل اعتبارات مؤسسات انتفاعی و بازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	
—	—	—	بیمه‌های اجتماعی کارگران
—	—	—	« « « کارمندان
—	—	—	« « « روستائیان
۳/۷۶	—	۳/۷۶	خدمات رفاهی
۱/۴۱	—	۱/۴۱	توان بخشی گروه‌های خاص
۰/۳۳	—	۰/۳۳	مشارکت و ارتباطات اجتماعی
—	—	—	آموزش و تحقیقات
۵/۵۰	—	۵/۵۰	جمع

فصل بیست و پنجم

تربیت بدنی ، جوانان و پیشاهنگی

۱- هدفهای اساسی

هدفهای اساسی برنامه پنجم در زمینه تربیت بدنی ، جوانان و پیشاهنگی
بقرارزیرمی باشد :

- پرورش نیروی جسمانی و سلامت روان افراد .
- کمک به رشد متعادل کودکان و نوجوانان و آماده کردن آنها جهت ادامه يك زندگی سالم .
- پرورش سجایای اخلاقی و ایجاد حس همکاری و تعاون میان افراد جامعه .
- ترغیب افراد به استفاده از تفریحات سالم .
- فراهم نمودن امکانات لازم و فرصتهای مناسب بمنظور مشارکت مؤثر و مفید جوانان در فعالیتهای اجتماعی و عمرانی .
- تحکیم تفاهم ملی و بین المللی .

۲- سیاستها و خط مشی های کلی

- ۱-۲- ورزش و تربیت بدنی : سیاستها و خط مشی های کلی در زمینه ورزش و تربیت بدنی طی برنامه پنجم بشرح زیرمی باشد :
- تعمیم و گسترش ورزش و تربیت بدنی بعنوان یکی از وظائف دولت و تقویت سازمان تربیت بدنی ایران بعنوان تعیین کننده خط مشی و سیاستهای

ورزشی و مسئول هماهنگی، نظارت و بازرسی برنامه‌های ورزشی در کلیه واحدهای ورزشی کشور.

- اجرای برنامه‌های اساسی ورزشی حتی المقدور توسط سازمانهای مربوط مانند وزارتخانه‌های علوم و آموزش عالی، آموزش و پرورش، کار و امور اجتماعی، تعاون و امور روستاها و سایر سازمانهای مربوط.

- ترویج ورزشهای زیربنائی در مدارس (شنا، دوومیدانی، ژیمناستیک) و اشاعه ورزشهای ملی و محلی و همچنین اجرای مراسم روز ورزش در سراسر کشور بمنظور شرکت دادن هرچه بیشتر مردم در فعالیتهای ورزشی.

- افزایش میزان بهره‌دهی مراکز موجود از طریق تقویت مدیریت و آموزشهای کوتاه مدت مسئولین و تکمیل مؤسسات موجود.

- توجه ب ورزشهای طبیعی، پیاده‌روی، کوهنوردی و کشاندن هرچه بیشتر مردم بخارج از شهرها.

- استفاده از وسائل ارتباط جمعی بمنظور جلب هرچه بیشتر مردم ب ورزش و استفاده از تلویزیون در آموزش مهارتهای ورزشی و جبران کمبود مربی.

- اولویتهای برنامه ورزش و تربیت بدنی به ترتیب اهمیت بقرار زیر

می‌باشد:

اول- تجهیز و تکمیل تأسیسات موجود.

دوم- ایجاد تأسیسات ورزشی مدارس و کودکستانها.

سوم- آموزش و بازآموزی کادرهای فنی و اداری.

چهارم - تشویق بخش خصوصی بسرمایه‌گذاری و مشارکت در امر ورزش و تربیت بدنی از طریق اعطای وام به صاحبان باشگاههای خصوصی .

۲ - ۲ - جوانان : سیاستها و خط‌مشی های کلی در زمینه برنامه جوانان بشرح زیر میباشد :

- بررسی و تجدیدنظر در قوانین و تشکیلات برخی از سازمان های مسئول بمنظور انطباق فعالیت های آنها با دگرگونیهای اجتماعی .

- غنی‌تر ساختن محتوای دوره‌های آموزشی نظامی بنحوی که برای جوانان مخصوصاً جوانان عشایری و روستائی بصورت دوره‌های آموزش نظامی حرفه‌ای درآمد و دربالا بردن امکانات اشتغال جوانان پس از خاتمه خدمت سربازی مفید واقع گردد .

- ایجاد هماهنگی در فعالیتهای سازمانهای اجرائی مربوط به امور جوانان از طریق شورای عالی رفاه اجتماعی و تعیین وظائف مشخص آنها بر اساس بررسی فعالیتهای سازمانهای مزبور .

- رعایت اصل مشارکت و استفاده بیشتر از نیروی انسانی نسل جوان در مراحل تدوین برنامه‌ها، اجرا و ارزشیابی فعالیتها .

- حمایت از فعالیتهای دسته جمعی و اجتماعی جوانان بمنظور استفاده از ابتکارات آنان . کمک به ایجاد فروشگاههای تعاونی جوانان .

- فراهم نمودن امکانات شناسائی و عرضه آثار برجسته نوجوانان و جوانان مستعد بمنظور تشویق آنان به کارهای خلاق و ایجاد درآمد برای آنان .

- تأسیس مراکز چند وظیفه‌ای بمنظور تلفیق خدماتی که ادغام آنها در جهت رسیدن به هدفهای فوق لازم باشد .

۳ - ۲ .. پیشاهنگی : سیاستها و خط مشی های کلی پیشاهنگی طی برنامه پنجم بشرح زیر میباشد :

- تنظیم برنامه های پیشاهنگی براساس نیازهای جامعه بمنظور جلب افراد بخدمات پیشاهنگی .

- استفاده جوانان غیرپیشاهنگ از خانه های پیشاهنگی و گسترش پیشاهنگی به کلیه گروهها و قشرهای اجتماعی .

۳ .. هدفها و برنامه های مشخص

۱ - ۳ - ورزش و تربیت بدنی : هدفها و برنامه های مشخص ورزش و تربیت بدنی در برنامه پنجم بشرح زیر میباشد :

الف - ورزش و بازیهای کودکانی : بمنظور توسعه ورزش و بازیها برای گروههای کودکانی تأسیسات زیر پیش بینی گردیده است :

- ایجاد ۲۵ محوطه بازی برای کودکان ۳ تا ۶ ساله در پارکهای عمومی مراکز استان و سه شهر بزرگ این محوطه ها هر يك شامل زمینهای بازی و وسائل و تجهیزات بازی و نیز سالن بازی كوچك و سرویسهای ضروری و بهداشتی مربوطه برای کودکان می باشند .

- تجهیز بیش از یک هزار مهد کودک ، کودکانستان ، پارک کودک و مراکز نگهداری کودکان با وسائل بازی ، ورزش و تفریح کودکان .

ب - ورزش دانش آموزان و دانشجویان : در مورد برنامه ورزش دانش آموزان و دانشجویان هدفهای پیش بینی شده بشرح زیر میباشد :

ایجاد ۵۰۰ مجموعه ورزشی برای مدارس مناطق پر جمعیت شهری که

تسهیلات ورزشی کافی در اختیار ندارند و ایجاد ۵ سالن ورزشی سرپوشیده بزرگ تمرینی برای رشته تربیت بدنی دانشسرایعالی و مدارس عالی و ایجاد مجموعه ورزشی برای دانشگاههای تهران و مشهد .

پ - ورزش عمومی : در زمینه توسعه ورزش عمومی (شهری و روستائی) هدفهای زیر پیش بینی گردیده است :

- توسعه و تکمیل مجموعه ورزشی آریامهر و فرح آباد ، توسعه و تکمیل استادیوم ها و باشگاههای عمومی موجود ، تکمیل مدرسه ورزش و تربیت بدنی .

- ایجاد دو استادیوم ۲۵ هزار نفری و ایجاد ۳۰ مجموعه تمرینی (۵ مجموعه برای کارگران) که هر یک علاوه بر تمرینهای روباز شامل استخر شنا، سال و پیست دو میدانی خواهد بود و حدود ۱۲ هزار متر مربع وسعت خواهد داشت .

- ایجاد ۱۰ استخر شنا سرپوشیده و ۳۵ استخر شنا روباز .

- حمایت از باشگاههای خصوصی از طریق اعطای وام .

- توسعه ورزش روستائی از طریق برنامه های مربوط به خانه های فرهنگ روستائی که توسط وزارت تعاون و امور روستاها اجرا خواهد شد .

ت - آموزش کادر فنی : ایجاد رشته های جدید و توسعه رشته های موجود در سطح دیپلم ، لیسانس ، فوق لیسانس ، آموزش ضمن خدمت و کوتاه مدت (چند روزه تا چند هفته ای) حدود ۱۰ هزار نفر معلمین ، مربیان و راهنمایان ورزش .

ث - تحقیقات : تعیین حداقل آموزشهای مورد لزوم برای معلمان ورزش مدارس ابتدائی ، راهنمایی و متوسطه و بررسی چگونگی ایجاد نظام هماهنگ فنی و اداری ورزشی در سطح کشور با در نظر گرفتن تأسیسات مورد نیاز .

۲-۳- برنامه جوانان : هدفها و برنامه های مشخص برنامه جوانان بشرح زیر میباشد :

- ایجاد ۴۰ مرکز جوانان در مناطق شهری .
- تجهیز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و ایجاد ۵۰ مرکز پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سطح کشور .
- تجهیز و بهره برداری از ۱۰ خانه جوانان شیر و خورشید سرخ .
- ایجاد دوره جدید تربیت مربی و راهنمای جوانان در سطح فوق دیپلم و لیسانس بمنظور تربیت ۴۰۰ نفر مربی جوانان .
- کمک به ایجاد فروشگاههای تعاونی جوانان .

۳-۳- برنامه پیشاهنگی : هدفها و برنامه های مشخص پیشاهنگی بشرح زیر میباشد :

- تکمیل و تجهیز و بهره برداری از ۱۰۰ خانه پیشاهنگی و افزایش تعداد پیشاهنگان تا ۵۰۰ هزار نفر .
- ایجاد ۲۰ خانه جدید پیشاهنگی .
- تدارك مقدمات ژامبوری جهانی پیشاهنگی .
- افزایش و تربیت مربیان پیشاهنگی کشور تا حدود ۲۰ هزار نفر .
- توسعه مجتمعهای تفریحی اطراف شهرها .

۴. سرمایه‌گذاری و اعتبارات

کل اعتبارات و میزان سرمایه‌گذاری تربیت بدنی جوانان و پیشاهنگی طی برنامه پنجم بشرح جداول شماره ۲ و ۱ میباشد .

جدول ۱- کل اعتبارات تربیت بدنی ، جوانان و پیشاهنگی طی برنامه پنجم

(ارقام به میلیارد ریال)

جمع کل اعتبارات	اعتبارات عمرانی			اعتبارات نگهداشت سطح عملیات	عنوان برنامه
	جمع	غیر ثابت	ثابت		
(۵) = (۱+۴)	۴ = (۲+۳)	(۳)	(۲)	(۱)	
۲۸/۲۱	۸/۵۰	۱/-	۷/۵۰	۱۹/۷۱	ورزش و تربیت بدنی
۱/۷۰	۰/۸۹	۰/۲۵	۰/۶۴	۰/۸۱	جوانان
۰/۹۵	۰/۶۱	۰/۰۵	۰/۵۶	۰/۳۴	پیشاهنگی
۳۰/۸۶	۱۰/-	۱/۳۰	۸/۷۰	۲۰/۸۶	جمع

علاوه بر مبلغ ۸/۵ میلیارد ریال اعتبار ورزش و تربیت بدنی که در فصل تربیت بدنی ، پیشاهنگی و جوانان منظور شده است معادل ۸ میلیارد ریال نیز از اعتبارات فصل آموزش و پرورش جهت ورزش مدارس و دانشگاهها اختصاص داده شده است .

جدول ۲- سرمایه گذاری ثابت بخش عمومی فصل
تربیت بدنی و جوانان و پیشاهنگی

(میلیارد ریال)

جمع	سرمایه گذاری ثابت بخش عمومی		عنوان برنامه
	از محل اعتبارات مؤسسات انتفاعی وبازرگانی	از محل اعتبارات عمرانی	
۷/۵۰	—	۷/۵۰	ورزش و تربیت بدنی
۰/۶۴	—	۰/۶۴	جوانان
۰/۵۶	—	۰/۵۶	پیشاهنگی
۸/۷۰	—	۸/۷۰	جمع

علاوه بر ۷/۵ میلیارد ریال سرمایه گذاری ثابت فوق ، معادل ۷/۲ میلیارد
ریال نیز از محل اعتبارات عمرانی فصل آموزش و پرورش جهت ورزش مدارس
سرمایه گذاری خواهد شد .

فصل بیست و ششم

آمار و بررسیها

۱. هدفهای اساسی

در برنامه پنجم به آمار بعنوان يك وسیله اساسی برای برنامه ریزی در همه سطوح بخشهای اجتماعی - اقتصادی اهمیت داده شده است .
از همین رو هدفهای پیشنهاد شده برای این برنامه آنچنان است که انتظارهای گوناگونی را که از جهت های مختلف از آمار وجود دارد برآورده سازد .

طی برنامه پنجم ضمن توجه برفع کمبودهای موجود، برای اولین بار کوشش خواهد شد ، تا آمارهای مختلف اقتصادی و اجتماعی از حالت وظیفه های پراکنده و مستقل دستگاهها درآید و در قالب مجموعه واحدی بنام حسابهای ملی تنظیم گردد .

هرچند تدوین این حسابها بشکل کامل مستلزم دسترسی به اطلاعات بسیار است ، ولی میتوان حسابها را از صورت های ساده شروع کرد و تدریجاً بصورت های کاملتر ، تکامل بخشید .

با چنین برداشتی هدفهای اساسی آمار و بررسیها در برنامه پنجم بشرح زیر خواهد بود :

الف- باتوجه به امکان عملی تدوین حسابهای ملی طی يك برنامه پنجساله تولید ، استخراج و انتشار جدول های ساده تر این حسابها برای برنامه پنجم

بصورت سری‌های زمانی منظم، نخستین هدف آمار را تشکیل می‌دهد.

ب- دومین هدف آمار در برنامه پنجم، تولید، استخراج و انتشار آمارهای پایه‌ای نفوس، نیروی انسانی، مهاجرت، اشتغال بیکاری و کم کاری و مانند آن بصورت سری‌های زمانی منظم است.

پ- هدف سوم عبارتست از تولید، استخراج و انتشار منظم آمارهای جاری دستگاههایی که ضمن نمایش میزان فعالیت آن دستگاهها نیازمندیهای برنامه ریزی و اندازه‌گیری نتیجه‌های بدست آمده از اجرای برنامه‌ها را تأمین می‌سازد. مانند آمارهای آموزش و پرورش و بهداشت و درمان و رفاه و مانند آنها، چه در سطح کل کشور و چه در سطح استانها و شهرستانها.

ت- انجام بررسی‌های عمیق موردی که بمنظور شناخت، ارزیابی، تعیین سیاست در زمینه‌های گوناگون برنامه ریزی لزوم پیدا میکند.

۲- سیاستها و خط مشی های کلی:

بمنظور فراهم ساختن شرایط مناسب برای رسیدن به هدفهای یادشده:

- نحوه تقسیم کار و مسئولیت میان دستگاههای آماری کشور بطور مشخص و دقیق معلوم خواهد گردید.

- آمار بعنوان يك وظیفه مستقل در همه دستگاهها، سازمان داده خواهد شد.

- نظام گردآوری آمارهای جاری در سطح استان براساس نیازمندیهای برنامه و حوایج دفاتر برنامه ریزی منطقه‌ای، تقویت خواهد گردید.

- تعریف ها و تقسیم بندی های جغرافیائی، حوزه های آماری در دستگاههای مختلف همساز و قابل انطباق خواهد گردید تا بتوان آمارهای مختلف را باهم مقایسه کرد.

- به تحقیقات در جهت رفع نیازهای اساسی توسعه اقتصادی و اجتماعی توجه کافی مبذول خواهد گردید.

۳- هدفها و برنامه های مشخص

در قالب هدفهای یاد شده که جنبه کلی دارند، پنج فعالیت ویژه طی برنامه پنجم به ترتیب زمانی زیر انجام خواهد گرفت:

۱۳۵۲ در سال - سرشماری کشاورزی

۱۳۵۳ « - سرشماری صنعتی و معدنی

- آمارگیری نمونه ای با حجم بزرگ بمنظور

۱۳۵۴ « برآورده ساختن نیازمندیهای آماری تهیه برنامه ششم

۱۳۵۵ « - سرشماری دهساله نفوس و مسکن

- اصلاح سازمان آمار جاری وقایع چهارگانه از نخستین سال آغاز

برنامه پنجم.

۴ - سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی:

اعتبارات آمار و بررسیها طی برنامه پنجم عمرانی متجاوز از ۶ میلیارد

ریال خواهد بود که نسبت با اعتبارات برنامه چهارم نزدیک به برابر میباشد.

جدول شماره ۱ اجزاء اعتبارات آمار و بررسیها را طی برنامه پنجم

نشان میدهد.

جدول ۱- اعتبارات آمار و بررسیها طی برنامه پنجم

(میلیارد ریال)

جمع کل	اعتبارات عمرانی			اعتبارات عادی	عنوان برنامه
	جمع	سرمایه گذاری ثابت	سرمایه گذاری غیر ثابت	نگهداشت سطح	
(۵)	(۴)	(۳)	(۲)	(۱)	
۳/۳	۱/۳	-	۱/۳	۲/-	تهیه و انتشار آمارهای عمومی
۳/۲	۲/۲	-	۲/۲	۱/-	تهیه و انتشار آمارهای اختصاصی
۴/۵	۱/-	-	۱/-	۳/۵	ثبت احوال شخصیه
۵/۷	۱/۷	۰/۷	۱/-	۴/-	تحقیق و بررسی
۱۶/۷	۶/۲	۰/۷	۵/۵	۱۰/۵	جمع

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر جواد سعید

